ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ՄԱՐՏ
MERCREDI
1 Mars
1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3977 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԷԿԸ ՄԻՒՍԷՆ ԳՈՒՆԱՒՈՐ...

— ∞ —

Ո՛րքան իրարու կը նմանին վերջին տարիներու պատմութիւնները, քաղաքական ճակատին վրայ...

Երբ կը կարդանք թէ Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա պաշտօնապէս յայտարարեցին Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը, մեքենաբար մեր միտքը կ'իյնան Մանչուրիան, Եթովպիան, Աւստրիան եւ Չեխոսլովաքիան: Մինչեւ անգամ Թուրքիան: Եթէ կ'ուզէք, Պաղեստինն ալ, իր «Հրէական Տուն»ի ծրագրով:

Նոյն թաւալումը ամէն տեղ, զանազան ելեւէջներով:

Թուրքիան ալ երկու կառավարութիւն ունէր, 1919 — 22: Մէկը սուլթանական, միւսը մլլի - քէմալական: Օրուան յաղթականները կը չոյէին առաջինը, նոյնիսկ պինու զօրութեամբ օգնելով անոր եւ «զապէի վաչտեր» կազմել տալով «աւազակապետ» քէմալի դէմ:

Դէպքերը տարբեր ընթացք առին: Սուլթանականը չկրցաւ զսպել քէմալականը, որ դէնք եւ ռազմանիւթ կը առնար նախ գաղտնի, յետոյ յայտնի, օրը ցերեկով: Ձեւի համար երկուքն ալ հրաւիրուեցան ներկայացուցիչներ ղրկելու Լոնտոն, հաշտութեան համար: Ի վերջոյ սուլթանականը մէկդի դրուեցաւ պատշաճ հանդիսաւորութեամբ, եւ իրական կառավարութիւն հռչակուեցաւ այն որ կը դտնուէր մահտպարտ «աւազակապետ»ին ձեռքին մէջ:

Մնացեալը երկկուան պատմութիւնն է:

Մանչուրիոյ խնդիրը ծագեցաւ երբ տակաւին ի պատուի էր Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Մինչեւ անգամ քննիչ յանձնաժողով մը ղրկուեցաւ, բայց անոր տեղեկագրին մեկնելը չցամքած, ճապոն քաշուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն: Եւ մարդիկ համակերպեցան կատարուած իրողութեան, — Մանչուքուօ, ընդ հովանեաւ Ճափոնի:

Եթովպիոյ պատերազմին առեն ալ դեռ կանգուն էր Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Այն ատեն, որ 50 պետութիւններ պարսաւանքի բանաձեւ մը քուէարկեցին նախայարձակ պետութեան դէմ, եւ ելմտական - մտտեռական պաշարում հռչակեցին, չկատելու համար զայն:

Շուր անցան բոլոր սպառնալիքները եւ պատժական տնօրէնութիւնները: Եթովպիան պարտուեցաւ չարաչար: Եւ պարսաւանքի բանաձեւը քուէարկողները իրարու ետեւէ յայտարարեցին Իտալական կայսրութեան ճանաչումը: Իսկ ամէնէն վերջը՝ Անգլիա եւ Ֆրանսա, որոնք տիրաբար կազմակերպած էին պատժական տնօրինութիւնները:

Այժմ կարգը եկած է Սպանիոյ:

Հանրապետական կառավարութիւնը կը մարանչէր 31 ամիսէ ի վեր, լայն աջակցութիւն առնալով դուրսէն — ինչպէս առացած էին սուլթանական թէ քէմալական իշխանութիւնները: Միւս կողմն ալ, ապստամբ Ֆրանքօն, ամէն աջակցութիւն կը վայելէր դուրսէն, զէնքով թէ զօրքով:

Եւ Սպանիացիները չարունակեցին իրար ջարդել մօտ երեք տարի, մինչեւ որ հանրապետական իշխանութիւնը ուժասպառ ինկաւ, Պարսելոնայի առջեւ:

Բուն բառով, պատերազմը չէ վերջացած տակաւին, քանի որ հանրապետական իշխանութիւնը իր ձեռքին տակ ունի կեդրոնական Սպանիան (Մատրիտ) եւ հարաւային - արեւմտեան Սպանիոյ մէկ մասը:

Եւ սակայն, ահա վճռական, մահացու հարուածը կուտան օրուան հզօրները, պաշտօնապէս հռչակելով Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը: «Ապստամբ»ը դարձնելով օրինաւոր կառավարութիւն, հանրապետական իշխանութիւնը վերածելով ապստամբի:

Նորէն «սուրին իրաւունքն» է որ կը նուիրագործուի: Ցաղթեա՝ կը ճանչնան: Իյնաս՝ կ'ուրանան: «Ա՛յս է աշխարհի օրէնքը»:

Այդպէս չեղա՞ւ մեր պարագային ալ, հակառակ բոլոր հանդիսաւոր յանձնառութեանց, նոյնիսկ դաշնագրի մը ստորագրութեան: Հողատարածութիւն խաղացին, մեզ սպասցուցին Ազգերու Դաշնակցութեան դուռներուն առջեւ, մինչեւ որ կարաբ ինկաւ, Փոքր Ասիան խորտակուեցաւ, եւ անցուկը դարձաւ մոռցուկ ...

Եւ ահաւասիկ Պաղեստինի խնդիրը, նոյնքան եղերական:

Տակաւին հրատարակուած չէ բրիտանական կառավարութեան նոր ծրագիրը, այդ երկրին վարչական կազմակերպութեան մասին: Բայց արդէն կը ցնծան Արաբները, իմացած ըլլալով թէ մէկդի դրուած է Հրէական Տունի բանաձեւը, եւ Պաղեստինը պիտի վերածուի արաբական պետութեան մը, աստիճանաբար: Ցուշիկ - յուշիկ:

Արաբները հրացան եւ ռումբ կը պայթեցնեն տարիներէ ի վեր: Զսպողական, զինուորական բոլոր գործողութիւնները չկրցան անձեռ ահաբեկիչ ցանցը:

Միւս կողմէ, արաբական աշխարհը լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի ամբողջ անցուդարձին, թաքուն սպառնալիքներ հասցնելով մինչեւ Լոնտոն: Սուրիան ալ կ'եփի, առենք մը ի վեր:

Արդ, Մեծն Բրիտանիան, որ նոյնիսկ Հնդկաստանի Իսլամներուն դէմ ցուցմունքները նկատի առած էր, Հայկական Դատը թաղելու համար, կրնա՞ր անտեսել արաբական աշխարհին դիրքը, իբրեւ իսլամական կայսրութիւն:

Եւ ահա երես կը դարձնէ Հրեաներուն, եթէ ոչ թաղելով, դնելէ անճանաչելի դարձնելով Պալֆուրի հռչակաւոր յայտարարութիւնը (1917):

Ո՛րքան իրարու կը նմանին այս պատմութիւնները: Եւ դեռ ուրիշներ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԶՕՐ. ՖՐԱՆՔՈՅԻ ՁԱՆԱՁՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

— ∞ —

Բուռն քաղաքներ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ

— ∞ —

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ֆրանսա եւ Անգլիա երկուշաբթի օր պաշտօնապէս յայտնեցին զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը, առանց որ եւ է վերապահութեան:

Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը այս որոշումը տուաւ միաձայնութեամբ: Մանաւանդ պատուիրակ մը պիտի երթայ Պուրկոս, պաշտօնապէս հաղորդելու համար ճանաչումը: Դեսպանը պիտի ընտրուի քանի մը օրէն: Պ. Լէոն Պէրտա, որ վարած էր բանակցութիւնները, մերժեց դեսպանութեան պաշտօնը, չկորսնցնելու համար իր ծերակուտականի հանգամանքը: Հաւանական թեկնածուներ կը համարուին զօր. Ժիրօ, Մէյդի զինուորական կառավարիչը, Պ. Լէոն Նօէլ՝ Վարշաւայի դեսպանը կամ Պ. Փէյրութօն, որուն համար ձախակողմեան թերթերը կը դրեն թէ անգամ է Հրեղէն Խաչի: Փարիզի սպանիական դեսպանատունը պարպուելով պիտի յանձնուի Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան, մինչեւ նոր դեսպանին ժամանումը: Ցարաբերութեանց կանոնաւորութեան ձեռնարկ մըն ալ պիտի կատարուի այսօր, չորեքշաբթի, երբ Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ երկաթուղիներու պաշտօնեաները ժողով պիտի գումարեն, հաղորդակցութիւնները վերահաստատելու համար:

Նախագահ Ազանիա, որ Սաւուլա գացած էր կիրակի օր, դիւղ մը քաշուելով, չէ հրաժարած տակաւին: Արտաքին նախարարը, Տէլ Վայօ, որ Ֆրանսա կը գտնուէր մէկ շաբաթէ ի վեր, Մատրիտ վերադարձաւ, խորհրդակցելու համար հանրապետական կառավարութեան հետ:

Նախկին վարչապետ Փօլ Պոնքուռ, նախկին նախարարներ Վ. Օրիօլ, Ֆօ եւ ուրիշ նախարարներ եւ երեւելիներ սպանիական դեսպանատունը երթալով, իրենց համակրանքը յայտնեցին հանրապետական դեսպանին, ինչպէս եւ իրենց զայրոյթը՝ Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչման առթիւ:

Ֆրանսական կառավարութիւնը ճանաչման առթիւ հրատարակած պաշտօնական զեկոյցին մէջ կ'ըսէ թէ «տրամադիր է դիւրացնելու սպանիական ազգին պատկանող գոյքերու վերադարձը» եւ թէ երկու կառավարութիւնները փոխադարձաբար պատրաստ են բաղեկամութեան եւ բարի դրացնութեան յարաբերութիւններ հաստատելու:

Պ. ՉԷՄՊԵՐԼԷՆԻ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ վարչապետը ճանաչումը հաղորդեց երեսփ. ժողովի երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, հետեւեալ յայտարարութեամբ, մինչ ընդդիմադիրները «ամօ՛թ է» կ'աղաղակէին.

— « Իրրեւ հետեւանք Պարսելոնայի անկման եւ Քաթալոնիոյ նուաճման, Զօր. Ֆրանքօ այժմ տէրն է Սպանիոյ մեծագոյն մասին, թէ ցամաքի եւ թէ ծովու վրայ: Իր դրաւած երկրամասին մէջ կը դտնուին Սպանիոյ ճարտարադործական ամէնէն կարեւոր կեդրոնները եւ իր արտադրութեան մեծ մասին աղբիւրները: Եթէ նոյնիսկ հարաւային շրջանի հանրապետական ուժերը չարունակեն դիմադրութիւն ցուցնել, կարելի չէ տարակոյս ունենալ պայքարին վերջնական ելքի մասին: Պատերազմին երկարաձգումը ուրիշ հետեւանք չի կրնար ունենալ բայց եթէ նոր տառապանքներ եւ կեանքի կորուստներ: Ակնյայտ է, Ն. Վեհափառութեան կառավարութեան համար անկարելի կը թուի Սպանիոյ դեղիչման կառավարութիւնը նկատել հանրապետական կառավարութիւնը, որ ցերեկոյեան եղած է եւ այլեւս չի կրնար բացարձակ իշխանութիւն ի դործ դնել: Այս պարագաներուն մէջ, կառավարութիւնը որոշեց հաղորդել Զօր. Ֆրանքոյի թէ որոշած է իր կառավարութիւնը ճանչնալ իբրեւ Սպանիոյ կառավարութիւնը, եւ այս մասին պաշտօնական կարդադրութիւնները ձեռք առնուած են այսօր իսկ: Կ'իմանամ թէ ֆրանսական կառավարութիւնն ալ այս մասին իր որոշումը պիտի ծանուցանէ այսօր: Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը դոհունակութեամբ արձանագրած է Զօր. Ֆրանքոյի եւ իր կառավարութեան յայտարարութիւնները, որոնց համաձայն պիտի պահպանուի Սպանիոյ աւանդական անկախութիւնը եւ հետապնդումներ պիտի կատարուին միայն անոնց դէմ որոնք ամբաստանուած են քրէական յանցանքներով »:

Այսպէս, երկու կառավարութիւններուն որոշումով դերերը կը փոխուին Սպանիոյ մէջ,— ապստամբ կոմիէն կը դառնայ օրինաւոր կառավարութիւն, իսկ հանրապետական կառավարութիւնը կը դառնայ ապստամբ ...

Անգլիոյ վարչապետին յայտարարութիւնը տեղի ունեցաւ յուզումնալից մթնոլորտի մը մէջ: Աչխատաւորականները չարունակ հեգնական կանչեր կ'արձակէին եւ պարսաւանքի բանաձեւ մըն ալ առաջարկած էին, որ պիտի քննուէր երէկ, անշուշտ մերժուելու համար, քանի որ պահպանողականները մեծամասնութիւն կը կազմեն երեսփ. ժողովին մէջ: Տարակոյս չկայ թէ Զէյմպըլէն ունեցաւ մեծամասնութիւն մը պիտի չսէի քան ֆրանսական կառավարութիւնը, որ վերջին անգամ վստահութիւն չհեցաւ 62 ձայնի մեծամասնութեամբ: Երկուշաբթի օրուան ժողովին մէջ միակ համաձայնաւոր ելոյթը ոսքի ելլելով պոռաց .

— « Պէտք է ամբաստանութեան տակ առնել վարչապետը»:

Աչխատաւորականներուն առաջնորդն ալ խօսք առնելով, մեղադրեց թէ վարչապետը երեսփ. ժողովին չէ հաղորդած այն ժամը ուր որոշուեցաւ ճանաչումը: Զէյմպըլէն պատասխանեց .

— « Թոյլ չեմ տար որ ինծի հարցաքննեն տրուած որոշման ճիշդ ժամուն եւ վայրկեանի մասին, մինչեւ որ հարցումը ինծի չհաղորդուի դրաւորապէս »:

— ∞ —

ՊԵԼՃԻՈՑ դահլիճը, որ հաւիւ մէկ չաբաթէ ի վեր կազմուած էր, հրաժարելու հարկադրուեցաւ, ընկերվարականները քաշուած ըլլալով: Այս անգամ տպնապին դլխաւոր պատճառը այն է որ ելմտական նախարարը առաջարկած էր 5 առ հարիւր զեղչել պետական պաշտօնեաներու թոշակները: Միւս կողմէ կը սաստկանայ հատուածական պայքարը Վալոններու եւ Ֆլամաններու միջեւ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐԱԶԱՏ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ

— o —

Թերթերը գրեցին թէ Թուրքիոյ 20,000 խուլ – համրները որոշած են երեսփոխանական թեկնածու ներկայացնել իրենց նախագահը :

Անշուշտ այդ նախագահը խուլ–համրը մը չէ: Այլապէս, ի՞նչ պիտի ը – ներէր, երբ ոչ կրնայ լսել, ոչ ալ խօ – սիլ :

Մենց որ Թուրքիոյ Ազգային Մեծ ժողովին մէջ փնտռուածը ոչ խօսիլն է, ոչ լսելը եւ ոչ ալ նոյնիսկ ... մտածելը :

Ի՞նչ հարկ, նաեւ խուլ – համրե – լէն ներկայացուցիչ մը առնելու, երբ ոչ միայն բովանդակ ժողովը, այլեւ ամբողջ երկիրը վերածեր են խուլ – համրի: «Էվվէր էֆէնտիմ»ի եւ «Քա – պո՛ւլ»ի հոգեբանութիւն մը, որ դա – սակարգ չունի, բայց այլեւս օրէնք դարձած է Թուրքիոյ մէջ: Հիւսէյին Շահիտը, օրինակ — յիշելու համար ամէնէն խիզախներէն մին— թէ՛ կը լսէր եւ թէ՛ կը խօսէր՝ երբ ընդդի – մադիր էր: Բայց ... խուլ–համր դարձաւ՝ երբ Հալիճի մէջ մտաւ: Այսօր , իմէրթի թուրքակն է նաեւ այդ մարդը, երբ մինչեւ երէկ բանի մը բառերով կամ տողերով կրնար երկրին իրական տրոփումը տալ ...

Ինծի կը թուի, սակայն, որ նա՛եւ այս որոշման մէջ օրուան կառավա – րութիւնը խաղ մը կը խաղայ: Հայ, յոյն եւ հրեայ երեսփոխաններ առաւ, ասկէ առաջ, որպէսզի հայ , յոյն եւ հրեայ փոքրամասնութիւններուն լը – ուծելայն ըսէ·

— Քանի որ այս երկրին մէջ կ'ապ – րիմ, կ'ուզեմ որ ձեր երեսփոխանները – րուն պէս ըլլամ :

Այո՛, սխալած չէր Ցառաջ, երբ , Աթաթիւրքի մահուան առիթով, կ'ը – սէր թէ Թուրքիա հիմա պիտի տեսնէ իսկական դիկտատորը :

Դիկտատոր մը, որ մատ խածնել պիտի տայ Սթալինին անգամ, մինչեւ որ ...

ՍՕՍԵՆԱՑ ՏՂԱՆ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
(Անգլիկաս)

Տիգրակերտի եւ շրջանի Հայր. միութեան Ֆրանսայի շրջ. վարչութե – նէն, ի յիշատակ ապրիլեան եղեռնի մէջ նահատակուած հայրենակից – ներու	200
Փետր. 21ի դումարը	1140
Ընդհ. դումար՝	1340

ՍՈՒՐԻՈՅ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՁԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

«Կեցցէ՛ Թուրքիան» կ'աղաղակեն Հալէպի մէջ

— ∞ —

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ՝ հակառակ Լութֆի Հաֆթարի նոր դահլիճին կազմութեան, խառնակութիւնները կը չարունակուի Սուրիոյ մէջ : Դամասկոսէն հասած հեռագրալուրերու համաձայն, զանգուածային ցոյցեր կը կատարուին Ֆրանսայի դէմ :

Անկարգութիւնները մասնաւորապէս սուր հանդամանք առած են Հալէպի մէջ, ուր հազարաւոր քաղաքացիներ մասնակցած են թափօրներու եւ ցոյցերու եւ աղաղակած են՝ «կեցցէ՛ Թուրքիան»: Ոստիկանութեան եւ ցուցարարներու միջեւ տեղի ունեցած են ծանր ընդհարումներ :

**** Արաբական թերթերը կը դրեն թէ Ալեքսանդրէթի շրջանի Արաբ – ներէն չատեր սկսած են զլխարկները նետել եւ գործածել Թրքական հին փէ – սերը, զոր ճնշումի տակ ստիպուած էին մէկդի նետել: Սանճաքի կառավարիչը որոշեց կարուկ միջոցներու դիմել: Սանճաքի մէջ նամանաւանդ լայն չափերու հասած է դժգոհութիւնը ներկայ վարչաձեւին դէմ. ըսողներ կան թէ խումբ մը Թուրքեր ալ դժգոհ են ներկայ կարգուսարքէն: Կառավարութիւնը ձեռնարկած է ձերբակալելու այն Թուրքերը, որոնք քէմալ. սկզբունքներու դէմ առելութիւն ցոյց կուտան: Այս կապակցութեամբ ձերբակալուածներու թիւը կը հասնի 200ի, որոնց մէջ է չարժման պարագլուխը՝ Նէճիպ Տիվալճի :*

Ռումանիա կը վերահաստատէ Հրեաներու իրաւունքները

— ∞ —

«Տէյլի Թելկրաֆ» կը դրէ թէ Ռումանիոյ մէջ հակահրէական ամէն չարժումի վերջ արուած է, այս նպատակով հրատարակուած օրէնքները մեղմացուած են, եւ հարիւրաւոր հրեայ ընտանիքներ, որոնք կը պատրաստուէին արտագաղթի, որոշեցին մնալ իրենց տեղերը :

Կառավարութիւնը հրատարակեց յայտարարութիւն մը, որ կը ճշդէ թէ արտագաղթը կը վերաբերի միայն անոնց, որոնք ռումանահպատակ չեն : Ոչ մէկ յիշատակութիւն կայ այս յայտարարութեան մէջ զանգուածային արտաքսումի մասին, որ նախկին խստութեանց էութիւնը կը կազմէր :

Նախկին սեղմումները եւ խստութիւնները ձեռք առնուած էին մխիթարական պատճառով որ երկաթէ պահակներուն պատրուակ չտրուէր հակահրէական չարժում առաջ բերելու: Կառավարութիւնը ինք ուզած էր օրէնքով սահմանադնել Հրեաներու հանդէպ վերաբերմունքը, որպէսզի անոնք անիրաւութեանց զոհ չերթային :

Այժմ որ, կարող թագաւորը եւ իր ներքին նախարար Քալինեսքու յայտնած են երկաթէ պահակները բնաջնջել, Հրեաներու դէմ խստութիւններն ալ վերցած են :

Հալատակութեան խնդրի քննութիւնը տեղի կ'ունենայ հաչտարար ու փափկանկատ ոգիով: Նոյնիսկ այն Հրեաներուն, որոնք վերջերս հաստատուած են Ռումանիոյ մէջ եւ հալատակ չեն, թոյլ կը տրուի գործել կամ առեւտուրով զբաղիլ: Արդէն հարիւրաւոր հրեայ ճաչարանապետներու եւ դինեվաճառներու իրաւունք տրուեցաւ ծախել ոդելից ըմպելիներ: Ջնջուեցան հրեայ փաստաբաններու, բժիչկներու եւ մասնագէտներու աչխատանքին դէմ ուղղուած սեղմումները: Հրեայ սրճարանները փակելու որոշումն ալ եւս առնուեցաւ:

Այսուհետեւ Հրեաները ազատ են անդամակցելու զանազան արուեստի եւ նման ընկերութիւններու: Վերջ դտած է հակահրէական քարոզութիւնը մամուլին մէջ, իսկ բազմաթիւ Հրեաներ ազատօրէն կ'ընդունուին Ազգային Վերածնունդի ճակատին մէջ, որ կառավարական միակ կազմակերպութիւնն է երկրին մէջ: Ազգային ճակատէն քշուած են այն նշանաւոր Ռումանացիները, որոնք դեր կատարած են հակահրէական պայքարին մէջ (թիւով 150 հոգի) : Միայն մնացած են երկու երեւելիներ՝ Պ. Պ. Քուզա եւ Միչուքու :

Այս բոլորին պատճառը այն է, որ Երկաթէ Պահակները հրապարակէն հեռացուած կամ ջնջուած են եւ Ռումանիա կ'ուզէ ցոյց տալ աչխարհին ոչ Գերմանիոյ կրունկին տակ չէ :

ԴԵՌ ԳԱԼԻՍ ԵՆ, ԲԱՅՑ ԱԻԵԼԻ ԹՇՈՒԱՌԱՑԱԾ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ըստ իմ խօսակիցների՝ չատ կառավարութիւնները բոլորովին չեն հետաքրքրւում Ռուսաստանում գտնուղ իրենց հպատակներով, եթէ դրանք իրենց յանձնարարութեամբ ուղար-կուած պաշտօնեաներ կամ մասնա-գէտներ չեն: Բանտարկուած չատ Եւրոպներ, Գերմանացիներ, Իտալացիներ եւայլն չարունակ գանգատուել են եղել իրենց կառավարութիւննե-րից, որոնք իրանց անտես են արել: Կային սակայն, բանտարկուած օտարերկրացիների հետաքրքրութիւն էին, ջանում էին օգնու-թիւն հասնել: Այդպէս են եղել և՛ Իրանի ներկայացուցիչները:

Վերոյիշեալներից մասամբ պար-զուեց, թէ ինչո՞ւ է պակասել Պարս-կաստան աքսորուող պարսկահպատակ-ների թիւը եւ թէ ինչո՞ւ նրանց ու-պարկում են փոքրիկ կարաւաններով: Պարզուեց նաեւ, որ նոր ուղարկած-ների մէջ առողջ մարդկանց թիւը չատ քիչ է եւ չատերը կան նրանց մէջ, որ աշխատելու անընդունակ են դար-ձել արդէն:

Իսկ թէ ինչո՞ւ նոր եկողները իրենց հետ նոյնիսկ իրենց տների կարասի-ները կամ ուէէ բան չեն բերում, այդ էլ իրանք եկողները բացատրեցին նը-րանով, որ երկար ժամանակ բան-տարկուած են եղել, իրենց ամբողջ ունեցածը, աթոռ, սեղան, կարասի-ներ, նոյնիսկ սպիտակեղէնները ծա-խել են եւ ապրեցրել իրանց եւ իրանց ընտանիքներին, այնպէս որ երբ Ռու-սաստանից դուրս գալու ժամը հասել է, այլեւս ոչինչ չեն ունեցել ո՛չ բե-րելու, ո՛չ ծախելու:

— Ինչպէս երեւում է,— պատմում է մի ծերունի աքսորուած,— բոլշե-ւիկ կառավարիչները զղջացել են որ առաջին օրերին թոյլատրել են աք-սորուածներին իրենց ունեցածի մի աչքի ընկնող մասը տանել իրենց հետ, այժմ խնայողութիւն ընելու նպա-տակով եւ հնարաւորութիւն չտալու համար, որ աքսորուածները իրենց հետ գոնէ երկու օրուայ ուտելիք եւ մի աթոռ կամ մի չտիկ տանեն, նը-րանց պահում են բանտերում այնքան ժամանակ, որ նրանց ամբողջ ունե-ցածը սպառուի, ապա միայն նրանց դուրս են անում:

Նոյն ծերունին պատմում է, որ ին-քը ամբողջ եօթը ամիս բանտարկը-ւած է եղել, եօթը ամիս իր պատա-կինը եկամուտ չի ունեցել, տղաքն ու աղջիկները աքսորուած են եղել. պատաւը ծախել է իր տան մէջ եղած չեղածը եւ իր ծերունի ամուսնուն է հասցրել բանտը, մինչեւ որ տղաքն-ըն եւ աղջիկների կորստեան կսկիծին չդիմանալով՝ մահացել է:

— Երբ այլեւս ոչինչ չէր մնացել տանը ծախելու եւ կինս էլ վախճան-ւել էր, նոր միայն հրաման արձակ-ւեց, որ ինձ էլ Պարսկաստան ղրկեն:

Ծերունիի աչքերը միչտ թաց էին: Նա մտամոլոր էր եւ չարունակ անի-ծում էր Լենինին, Տալինին եւ բոլոր բոլշեւիկներին:

×

Քանի որ խօսքը հասաւ անհատա-կան թշուառութիւններին, թէեւ այդ թշուառութիւնները ընդհանուր են, պատմեմ իմ ընթերցողներին նաեւ մի երկու աղեխարշ դէպքեր, մի քանի բառերով միայն:

Մի կին պատմում է, որ իր երկու եղբայրներից մէկը զնդակահարուած է, մէկը բանտարկուած, ամուսինը նոյնպէս բանտարկուած եւ իրեն էլ նա-խարարութիւն չէ տրուած նրանց տեսնելու, գոնէ նրանց դրութեան մասին մի բան իմանալու:

Այդ կինը Ռուսաստանում ծնուած, դաստիարակուած ու մեծացած է, պարսկահպատակի հետ ամուսնանա-լով պարսկահպատակ է դարձած մի քանի տարի առաջ: Որպէս իրանահա-պատակ նա աքսորուած է այժմ Ի-րան, ուր ո՛չ մի ազգական կամ բա-րեկամ չունի, իր ամուսնու ազգա-կանների մասին ո՛չ մի տեղեկութիւն չունի, երկրի լեզուին ու պայմաննե-րին անծանօթ է, չգիտէ, ո՞ւմ դիմի, ո՛ւմից օգնութիւն խնդրի, ո՞ւմ ա-ջակցութեանը ապաւինի, ինչպէ՞ս եւ ի՞նչ միջոցներով պահի, խնամի մե-ծացնի իր 8—9 տարեկան երախային: Ի հարկէ չի կարելի մինչեւ վերջը կա-ռավարութեան նպաստով ապրիլ: Այդ կինը բոլորովին մինակ է ամբողջ աշխարհում, մինչդեռ սրանից մի քա-նի ամիս առաջ հարազատներ ունէր, ամուսին ունէր, իր տունը, իր գլուխը դնելու տեղ ունէր:

Մի երկրորդ կին պատմում է, որ հայրը, մօտ 70 տարեկան մի ծերու-նի, բանտում է: Եղբայրները, որ-ոչ լրտեսներ մահուան են դատա-պարտուած, բայց առայժմ ուղար-կուած են տաժանակիր աշխատանք-ների, 18ամեայ իր աղջիկը, ինչպէս եւ նրա հայրը նոյնպէս աքսորուած են Սիբերիա, իսկ 9ամեայ տղան պահել են Երեւանում՝ առարկելով, որ նա ռուսահպատակ է, քանի որ ժամանա-կին ծնողները նրան պարսկահպատակ արձանագրել չեն տուել:

Սոյնիսկ պատմութիւններ լսե-ցինք նաեւ ուրիշ կանանցից, որոնք մինակ կամ մի քանի մանկահասակ ե-լախաների հետ աքսորուած են Պարս-կաստան, մինչդեռ նրանց ամուսին-ները գտնւում են Սիբերիայում կամ Ալեւմտեան Ռուսաստանում եւ աչ-խատում են որպէս ստրուհիներ, որ-պէս մահապարտներ:

Մի տաճկահայ բարեկամ, որ ակա-նատես եղել է տաճկահայերի ընդհա-նուր տեղահանութեան, տեսնելով Ռուսաստանից աքսորուած Իրանցի-ների սրտաճմլիկ ու թշուառ կացու-թիւնը, ասաց ինձ.

— Սրանց դրութիւնը ինձ յիչե-ցնում է այն սոսկալի օրերը եւ այն ւոհելի տանջանքները, որ կրեցին եւ տպրեցին տաճկահայ բեկորները Սիւ-րիայի եւ Արաբիայի անապատնե-րում: Ինվէրն ու Թալէաթը Հայերին տեղահան արին՝ իրենց ազգային ա-ւելութեան ամբողջ թոյնը թափելով նրանց գլխին: Բայց այսթչուառներին իրենց այս սոսկալի զրկութեան հա-ցնողները այնպիսի մարդիկ են, որ համազգային եղբայրութեան եւ աչ-խատաւորների ազատութեան անու-նով են ճառում, հետեւաբար նրանց մէջ գութն ու մարդասիրական զգա-ցումները պէտք է չատ զարգացած լինին: Սակայն, բոլորովին հակա-ռակ բան եմ տեսնում, թաթարօ-մոն-գոլական թուրք կառավարիչների մէջ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԴԻՐՔԸ ԳԵՐՄԱՆ ԾԱԻԱԼԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՊ

ՄՄԲ.— Ֆրանսացի հանրածանօթ հրապարակագիր Փէրթինաքս «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի մէջ գրած է ուշագրաւ յօդուած մը, որուն կարեւոր մասերը կուտանք ստորեւ.—

Լեհաստան զարձեալ ուշադրաւ աւեղ մը կը դրաւէ եւրոպական դրա-ծերու անդաստանին մէջ: Սեպտեմ-բերին՝ ան Գերմանիոյ եւ Հունգա-րիոյ հետ միասին յարձակեցաւ չէ-խական որսին վրայ եւ, իր զործակ-ցութեամբ համազերմանական ուժե-րու հետ, Ֆրանսային յուսախարու-թիւն պատճառելու առիթներ տուաւ:

Անցեալ յունիսին էր, որ Վարչա-ւայի Ֆրանսական դեսպանը, յուսա-հատած արտաքին նախարար դնդ. Պէ-քը իր կողմը չահելու իր ձիգերուն մէջ, դիմեց մարալխան Մմիկլի-Ռիծին, եւ անոր յիշեցուց 1936 սեպ-տեմբերին ըրած խոստումը, երբ Ֆրանքօ-լեհական համաձայնութիւ-նը կը նորոգուէր եւ Ֆրանսայի ձնա-ռուս կ'ըլլար զէնք ու ռազմամթերք ձարելու Լեհաստանին՝ իր զինուոր-ման ծրագիրը զլուխ հանելու: Մա-լաչխաթը ժխտեց թէ որ եւ է խոս-տում տուած է եւ յարեց.— « Եթէ ուրիշները կը դրաւեն Զեխոսլովաքիա-յին մասը, այն ատեն ոչ ոք կրնայ մեղադրել մեզ որ նոյնը ընենք »:

Այժմ ալ Իտալիա պահանջներ կը դնէ Ֆրանսային այն հաւատքով, թէ Գերմանիա պիտի օգնէ իրեն զինքով՝ հաւասարեցնելու իր մատուցած ծառա-յութիւնները անոր, անցեալ ամառ: Հիթլէր յանձնառու եղած է օգնելու իր զործակցին, եւ այժմ հարց է թէ ինչքան հեռուն պիտի երթայ ան:

Պատասխանը տակաւին մութ է, բայց որոշ է որ Լեհաստանի մէկ ի-օսքը բաւական պիտի ըլլայ ճղդելու ինդիրը: Եթէ Լեհաստան, ի կատա-րումն իր յանձնառութեան ըստ 1921ի դաշնագրի, ըսէ Պերլինի թէ պիտի ընդդիմանայ Գերմանիոյ եթէ այս վերջինը յարձակի Ֆրանսայի վրայ, Հիթլէր անհարողութեան պիտի դա-տապարտուի: Եւ խազազութիւնը պիտի փրկուի առանց մեծ ճիգերու:

Ուրիշ խօսքով՝ լեհական բանակը, իրկունքէն բարեկամ Ռուսիոյ հետ մէնասին, պիտի կրնայ սպառնալ Գեր-մանիոյ չատ աւելի ազդու կերպով, քան Զեխերը պիտի կրնային ընել Սիւնիխէն առաջ:

Բայց լեհական կառավարութիւնը յարմար պիտի նկատէ այս ձեւով Եւրոպան փրկել պատերազմի մը վը-տանգէն: Արտաքին նախարար Պ. Պո-նէ կը հաւաստէ թէ ստացած է զոհա-զուցիչ հաւաստիքներ դնդ. Պէքէն: Վերջինը ըսած է Վարչաւայի Ֆրան-սական դեսպան Պ. Նոէլին.— « Իտա-լիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ պատերազմի մը պարագային մենք չէզոք պիտի մնանք, իսկ եթէ Գերմանիա միջա-մտէ, մենք պիտի ըլլանք ձեր կող-քին»: Սակայն անորոշութիւնը կը մնայ, որովհետեւ զնդ. Պէք խոր-հուրդ տուած է Ֆրանսայի, թէ լա-ւագոյն քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ զոհացնել Իտալիան՝ անոր տա-լով Թունուզը:

Կ'երեւայ թէ Հէր Ֆոն Ռիպպէն-Մրոսի Վարչաւա այցելութեան դըլ-խաւոր նպատակն էր համոզել Լե-հաստանը, որպէսզի 1934ի Գերման-եւլեհ յայտարարութիւնը այնպէս մը մեկնաբանէ, որ լեհեւֆրանսական դաշինքը անարժէք դառնայ:

Տասը տարի անընդհատ լեհ դիւա-նագէտները թշնամանք ըրին Զեխո-սլովաք հանրապետութեան հանդէպ եւ ամէն ջանք թափեցին, որ խոր-տակուի ան: Անոնց բաղձանքը իրա-կանացաւ: Այլեւս անկախ Զեխոսլո-վաքիա մը գոյութիւն չունի: Լեհաս-տան իրեն միացուցած է այն 80,000 Լեհերը, որոնք չեխական վեհապե-տութեան տակ էին: Բայց իրրեւ զը-բացի ունի այժմ չեխական պետու-թիւն մը, որ կամակատարն է նոր զերման կայսրութեան, որուն հրա-հանգներուն չի կրնար անսաստել:

Այս չէ ամէնքը: Նացի կարզուսար-քը ուժեղացած է Տանցիկի մէջ, իսկ Մէմէլը թերեւս չուտով կդարձի Գեր-մանիոյ: Ի վերջոյ՝ սուր աչքով դի-տողներ կ'եթադրեն, թէ Գերմանիա վերադարձած է 1918ի քաղաքական ծրագիրներուն: Այն կը ձգտի կազմե-լու Ուկրայնական պետութիւն մը:

Լեհաստան մը, որ ամբողջապէս պաշարուած է նացի Գերմանիայէն ու անոր արբանեակներէն, չի կրնար ապատ երկիր մը մնալ: Ան դատա-պարտուած է արագ հպատակութեան մը եւ թերեւս անդամակցման մը:

Ապշեցուցիչ է տեսնել, որ լեհական դիւանագիտութիւնը չէ նախատեսած այս աղէտը եւ խանդավառօրէն ին-կաւ Զեխոսլովաքիոյ վրայ, առանց նախապէս ճշդելու Գերմանիոյ իրա-կան նպատակները եւ կամ առանց ե-րաշխիքներ ստանալու զերմանա-կան ծաւալականութեան մասին դէպի հարաւային Ռուսիա:

Փարիզի եւ Մոսկուայի մէջ չատեր ին կը հաւատային, թէ Ռուսիա եւ Լե-հաստան համաձայնած են Ուկրայնա-յի մասին: Ծաւալականութիւնը դէպի Սեւ Ծով կարեւոր մէկ տարրը կը կազմէր մարալխատ Փելսուցքիի ծը-րագրին: Ինչո՞ւ անոր յաջորդները, Զեխոսլովաքիոյ հարցին մէջ Գերմա-նիոյ կողմը բռնելով, կ'անտեսեն Գերմանիոյ նպատակները՝ իրենց երկրին համար այնքան կենսական ընդրի մը մէջ: Պ. Լիթվինով չկրցաւ իր զարմանքը ծածկել, երբ Մոսկուա-յի լեհ դեսպանը վերջերս ըսաւ իրեն, թէ Լեհաստան եւ Գերմանիա որ եւ է համաձայնութիւն չունին Ուկրայ-նայի մասին:

Ակներեւ է, որ լեհական դիւանագէտները չէ որ ստեղծած են այս «փոքր ժողովուրդի» տեսութիւնը, որ կառչած կը մնար ժողովրդապետական կարգերուն եւ ժրնեւի դաշտաթղթերուն, եւ որուն պետը՝ Պ. Պիլսուտչ, կոթնած Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի հետ կնքած իր զա-չինքներուն, կը փորձէր խաղալ մի-ջին Եւրոպայի մէջ զլխաւոր դերը:

Պէտք է յիշել, որ Լեհաստան կը կառավարուի ընտրանիի մը կողմէ, զոր Փիլսուցքի որոշած է իր սպա-նելու մէջէն: Ընտրութիւնները ցոյց տուին, որ այս ընտրանին կը նեղխա-տացնէ ժողովուրդին 25 առ հարիւրը միայն, բայց անոր ուժը խիստ մեծ է: Եւ անոր հայեցակէտը միմիայն դիւանագիտական է: Այս պատճառներով ալ՝ Փիլսուցքի եւ իր յաջորդները Ֆրանսայի հանդէպ եւս այնքան հա-մակիր էին որքան Զեխոսլովաքիոյ հանդէպ:

Այսուհանդերձ, անարդար է չը-դնել որ Լեհաստան իրաւացի դժգո-հութիւններ ունէր Ֆրանսայէն: Լո-քարնոյի դաշինքով՝ ան զրաւած էր երկրորդական դաշնակիցի մը դիրքին մէջ: Ասկէ զատ՝ 1928ին Ֆրանսայի մէջ սիրող խօսքը այն էր, թէ «Ֆը-րանսա պատերազմի չի մտներ լեհա-կան նրբանցքին պատճառով»: Իսկ պատճը լեցուեցաւ 1932 դեկտեմբեր 19ին, երբ Ֆրանսա,— տեղի տալով Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու ճնշու-մին, որպէսզի հնարաւոր ըլլայ Գեր-մանիան ներս բերել զինաթափման խորհրդաժողովին — « Հաւասար պինուորական իրաւունքներ» չնորհեց զարչապետ Շլայխէրին:

Յաջորդ օրը Փիլսուցքի ժողովի կանչեց իր զործակիցները եւ ըսաւ անոնց, թէ Ֆրանսա երբեք թոյլ պի-տի չտար Գերմանիոյ վերստանալու իր նախկին ռազմական ուժը, եթէ իր-րագէս մտադրութիւն ունեցած ըլլար օդնելու ի հարկին Լեհաստանի: Ուս-տի այսուհետեւ լեհական վարիչներու զարտակարութիւնն է ոչ թէ վստա-հիլ Ֆրանսայի աջակցութեան, այլ իր իսկ սեփական ինքնապաշտպանու-թեան:

Եւ 1934 յունուար 26ին ստորագ-րուեցաւ զերմանեւլեհական նշանա-ւոր յայտարարութիւնը: Ասոր տակող ոչ ոք կրնայ մեղադրել Լեհաստանը: Բայց նոյնիսկ լեհական տեսակէտէ նայելով՝ Լեհաստանի ընդունած պայմանները զինք չեն պաշտպան-զերման ծաւալականութեան դէմ: Հակիւ վեց ամիս անցած լեհեւգեր-ման յայտարարութեան ստորագրո-ղէն, Աւստրիոյ վարչապետ Տոլֆիւս սպանուեցաւ նացիներու կողմէ: Արդեօ՞ք լեհ դեսպանը Գերմանիոյ ազատութիւն տուած էր ուղածը ը-նելու դանուբեան փոքր հանրապե-տութեան մէջ:

Նոյն ամսուն, 1934 յուլիս, Ֆրան-սայի արտաքին նախարար Պարթու Ջանաց կենդել հիւսիս – արեւելեան ապահովութեան դաշինքը: Ասոր Լե-հաստան պատասխանեց, թէ ինչ որ ալ պատահի, Զեխոսլովաքիա պիտի չէ որ օգտուի անկէ:

Պուքրէշի մէջ ալ լեհ դեսպանը յա-յտնեցաւ, որ տկարանայ Թրէնտիւ-փուի ազդեցութիւնը եւ յայտարա-պան հեռացնել իշխանութենէ: Իսկ լեհ դեսպանները հետեւողականօրէն հակառակեցան Ֆրանսեւռուսական դաշինքին, թէեւ ան կնքուած էր խաւորաբար Լեհաստանը եւ միւս ո-լոր պետութիւնները ապահովելու համագերմանականութեան դէմ:

Այս միջոցներով Լեհաստան զերծ-մանը փորձեց Զեխոսլովաքիոյ եւ ա-տարից խորտակելու « Ֆրանսական դրութիւնը»: Այս խորտակումը հա-մապատասխա՞ն էր իր իսկ չահերուն: Ան որոշ պատճառներ ունէ՞ր յուս-լու, թէ Գերմանիա, «Միլնէր եւրո-պա»ն իրականացնելէ ետք, պիտի յարգէր Լեհաստանն ու անոր անկա-խութիւնը: Ի՞նչ կ'ակնկալէր Լեհաս-տան, Գերմանիոյ ձեռքը ուժեղացնե-լու զործին այսպէս ակնկալելով:

Իմ նպատակս չէ պարսաւանքի խօսքեր ընել այս իրողութիւննե-րը յիշելով, այլ ցոյց տալ թէ ինչպէս ստեղծուեցաւ այսօրուան կացութի-նը, որուն ենթարկուած է Լեհաս-տան: Լեհաստան զարձակէտի մը տա-ջեւ է: Պաշտօնապէս ան կը մերժէ դ-եւ է կանխակալ կարծիք զոյացնել Գերմանիոյ նպատակներուն մասին կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպա-յի մէջ, եւ կը սպասէ դէպքերու զար-գացումին: Պէրխթէսկատէնի մէջ Հիթլէր չանաց վստահացնել զնդ. Պէքը, որուն հետեւանքը հաւանաբար այն եղաւ, որ զնդ. Պէք մերթ ընդ մերթ ուղղեց այդ բարձրաստիճան-ւոր այցելուին իր ակնարկները Գեր-մանիոյ ներքին զարգացումներուն վերաբերեալ: Ան յայտնեց, որ Գեր-մանիա զործի անցնի արեւելքի մուտքի մէջ: Այստեղ է ահա կարեւո-րութիւնը Հէր Ռիպպէնթրոպի վար-չաւա այցելութեան:

Ես կը կարծեմ թէ Լեհաստան ժա-մանակ մը եւս պիտի վարանի իր դիրքը ճշդել: Ցուսալի է սակայն որ ան չի նայիր համագերմանական-ութեան ծուղակին մէջ, ինքզինք պաշտպանելու փորձով: Բայց ի հարկէ, Լեհաստան իրաւունք պիտի ունենայ իր վերջին չորս տարիներու քաղաքականութիւնը չարունակելու, եթէ Պ. Տալատիէ եւ Պ. Պոնէ որոշեն նոր ոգի ու կենդանութիւն չներել 1921ի պինուորական դաշինքին:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐՋՊԵՏՈՒՆԻ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

— oo —

Գրեց՝ ՄՈՒՐԱՑԱՆ

Այո՛, Սեզա, ես ընդունում էի նրան, որ բերում էր իւր հետ իմ վարդածին յոյսերի պտակը, իմ անսահման եր-ջանկութիւնը, իմ երանութեան եր-կինքը... Ընդունում էի նրան, որ կրում էր իւր մէջ իմ սիրապատար սիրտը, իմ սիրալունչ հոգին... որի հայեացքը յուիչտակում էր իմ էու-թիւնը, որի ձայնը հնչում էր իմ ա-կանջին ինչպէս քերովբէների մեղե-դին... եւ այդ դիւցազնը, այդ դերբ-նական արարածը, Սեզա, իմ փեսան, իմ ամուսինն էր... Օ՛հ, միթէ կա-րելի՞ էր այդքան երջանկութեան դի-մանալ:

«Եւ այն բոլոր փառահեղ պատրաս-տութիւնները, իշխանների ցոյց տը-ւած յարդանքը, Գարդմանցոց ու հայ զօրաց ողեւորութիւնը չատ փոքր բաներ էին երեւում իմ աչքում: Ես կամենում էի, որ Աչոտ-Երկաթի հա-մար այդ ամէնը կրկնապատիկուէր, ե-ռապատիկուէր. չէ՞ որ նա բոլոր ըն-ւաւիր Հայերից ընտրելազոյնն էր, հա-մայն հայ իշխաններից՝ բարձր ու գերազանցն էր... Ա՛հ, Սեզա, եթէ գիտենայիր տղամարդիկ, թէ ի՛նչ-պէս մենք հպարտանում ենք նրան-ցով. թէ ի՛նչպէս կնոջ փխրուն սիր-տը դառնում է ազամանդ՝ երբ կապ-ւում է նա ճշմարիտ արժանեաց տէր հերոսի հետ... Օ՛հ, այն ժամանակ նրանք երբեք չէին իջնել սեղանի այն բարձրութիւնից, որի վրայ մեր բա-ղեպաչտ սիրտը երկրպագում է նը-րանց...:

— «Խեղճ կին...», չընկաց ինքն ի-րան Սեդան:

— Հայրս պահնորդ զնդով թագա-ւորին դիմաւորելուց առաջ՝ պատ-ւիրել էր որ ես, իբրեւ Արքայի հարսնացու եւ Գարդմանաց հզօր իշ-խանի աղջիկ, չելնեմ իմ դասիկոնից եւ ներեւում ժողովրդին, մինչեւ որ ինքն Արքան դղեակը զալուց յետոյ չպատրաստուէր ինձ ընդունելու: Պատշաճից օրէնքը այս է պահանջում, ասում էր նա: Բայց ես... ո՛վ եր-ջանկութեան անդարձ վայրկեաններ... Չհարողացայ դիմանալ եւ պատշաճից օրէնքներին չանսաստել: Բոլոր Գարդմանը իմ Արքայի ու փեսայի ընդունելութեան փառքը պիտի տես-նէր, ինչպէ՞ս կարող էի ես զուրկ մնալ այդ հաճոյքից: Եւ ահա փակել ւում ես իմ դասիկոնի մուտքը, նա-ժիշտներին հրամայեցի ոչ ոքի չըն-դունել եւ ես նրանցից մնձին վեր-ցնելով, դղեակի զաղտուկ նրբանց-քով բարձրացայ մեծ աշտարակի զը-լուխը: Այնտեղ բարձրացի՛լ ես դու, Սե՛զա:

— Ո՛չ. կինն ինչպէ՞ս կարող է բարձրանալ: Բերդապահ նետաձիգ-ները հազիւ են սողում այդ անցքից:

— Բայց մենք բարձրացանք ինչ-պէս այծեամ: Գարդմանայ չրջակա-նները երեւում են այնտեղից՝ ասես թէ ափի մէջ: Դաչտը, զետակը, լեռնե-րը, բոլորը մեր առջեւն էին: Ժողո-վուրդը խռնուած էր ամէն տեղ:

«Երբ առաջին անգամ դէպի կա-մուրջը նայեցի, յաւաչապահ հեծե-լաների զունդը տեսայ, որոնք ըս-պասած դրօշը ծածանելով թռչում էին հողմի պէս: Նրանց հետեւում էր Արքան, չրջապատուած իւր զեղահա-կատ թիկնապահներով, որոնց փայ-լուն զրահները չողչողում էին արեւի առաջ եւ կարծես իրանց չուրջը կայ-ծակներ թօթափում: Թագաւորը նըս-ւած էր սպիտակ եւ ոսկեսար նժոյդի վրայ, հագած ոսկեթել զրահներ եւ ծածկած նոյնպիսի ազալատ, որի վրայ ծածանում էր արծուաձեւ գարդմանակը հովանաւորող՝ ձիւնա-թոյր ցցուածքը:

«Արքային հետեւում էր հայրս՝ իւր Գարդմանացի ասպետներով. ա-պա Սիսական իշխանները, Ոստանիկ-նների խումբը, Ազուանից Սեպուհը, Գուգարաց Բդեչխը, Արծրունեաց ու Մոզաց իշխանները, Արցախու և Խա-չէնի Տանուտէրները, եւն., եւն.:

«Այնուհետեւ զալիս էին Պետական ու Տանուտիրական զօրքերը, Սեպուհ, Դրանիկ եւ Ոստանիկ զնդերը, եւ վերջապէս չրջականերից հաւաքուած ժողովուրդի ստուարախումբ ամբո-խը:

«Երբ յաւաչապահ հեծեալների խումբը մօտեցաւ բերդին եւ փողերը Արքայի զալուստն աւետեցին, Գարդ-մանը հեղեղող իշխանների, զօրքի եւ ժողովրդեան բազմութիւնն անհետա-ցաւ իմ աչքից: Իմ աչքերի ու անյագ հայեացքը յաւեցի միայն իմ փեսայի եւ սիրարժան թագաւորի վրայ: Թիկնապահների խումբը բերդի զը-ռանը հասնելով՝ կանգ առաւ երկու կարդի վրայ: Թագաւորն առաջ ան-ցաւ: Նրա ահեղարանց նժոյդը՝ ըզ-գալով կարծես թէ ի՛նչ զիւցազն է կրում իւր վրայ, մօտենում էր զար-սպասին աւելի սիրազանծ եւ որոտա-ձայն խրխնջիւնով: Եղբայրներս ի-րենց հետեւորդներով ընդառաջեցին թագաւորին՝ բերդի հանդիպակաց դռներում, իսկ մայրս ընդունեց նը-րան դղեակի մուտքիառաջ, չրջապատ-ուած Գարդմանի աւագանիներով եւ նրանց տիկիններով:

«Եթէ համոզուած չլինէի որ այդ չլացուցիչ փառքին հաղորդ պիտի լի-նեմ ես, եթէ չդիտենայի որ ինձ պատկանում այն անձը, որին ամէնք աչխատում են մօտենալ, որի հայ-հացքը այնպէս ճգնում են յափչտա-կել, եւ ես մի եւնոյն ժամանակ տես-նէի ինձ այնքան նրանից հեռու, աշ-տարակի մէջ բանտարկեալ, օ՛, դուք ցն այդ բարձրութիւնից իսկ զլորէի ինձ ներքեւ... բայց երբ մտածում էի թէ նա իմն է, թէ այդ բազմամթի զօրքի եւ ժողովրդեան հրամայողը իմ ապագայ ամուսինն է, երբ տես-նում էի որ երեսին իմ ձեռքը խնդրող իշխաններն այժմ անհուն մեծարան-քով ու ակնածութեամբ զլուխ են խո-նարհում նրա առաջ, եւ՝ այդ բոլորը ես տեսնում եմ՝ ներքեւն հրմռնուած սիրտս կամենում էր դուրս թռչել... եւ այդ միեւնոյն սիրտը, եթէ զգա-նէր այդ բոպէին իմ ձեռքում, հա-ւատացէր, իմ բարի Սեզա, ես կը զղ-ւրէի նրան, այդ դիւցազնի առջեւ...:

(Շար.)

ՄԱՄՈՒԼ

Ամէն ազգ, ամէն ցեղ, ամէն ժողովուրդ իր անցեալին մէջ ունի ոմանք, որոնք իրենց անձնական շահերը կամ իրենց կուսակցական նպատակները աւելի վեր կը դասեն քան ազգային շահերը եւ ազգային նպատակները։ Ամէն ազգ, ամէն ցեղ, ամէն ժողովուրդ իր անցեալին մէջ ունի ոմանք, որոնք ազգային դժբախտութիւնները օգտագործած են իրենց անձնական նպատակներուն համար

Ծաւիր դէպքեր Պաղեստինի մէջ

»»» · «««

Մինչ Լոնտոնի մէջ Ծրագիրները կը մշակուին լուծելու համար Պաղեստինի խնդիրը, ահաբեկչական գործունէութիւնը վերսկսաւ արտակարգ ուժգնութեամբ: Երկուշաբթի օր, իրարու եռեւէ 14 մահափորձեր կատարուեցան Պաղեստինի զանազան մասերուն մէջ: Այս առթիւ սպաննուեցան 32 Արաբներ, իսկ վիրաւորուեցան 50 հոգի :

Երուսաղէմի մէջ սպաննուեցան երեք Արաբներ, ռումբի մը պայթումով: Ուրիշ մը սպաննուեցաւ ահաբեկիչի մը կողմէ եւ քանի մը հանրակառքեր հրկիզուեցան: Հայֆայի մէջ քանի մը ռումբեր նետուեցան երկաթուղիներու արհեստանոցի մը եւ արաբական շուկային մէջ: 21 Արաբներ սպաննուեցան, 44 հոգի վիրաւորուեցան: Եաֆայի մէջ Արաբ մը սպաննուեցաւ եւն.:

Ինչպէս գրած էինք երէկ, անգլիական կառավարութիւնը կը խորհի ամբիճանաբար արաբական պետութեան մը վերածել Պաղեստինը: Դեռ պաշտօնապէս հաստատուած չէ այս լուրը, բայց Արաբները կը ցնծան արդէն, «կեցցէ Զէյմպըլէն» աղաղակելով, իսկ Հրեաները յուսահատած են եւ առջի օր մերժեցին մասնակցիլ Լոնտոնի խորհրդաժողովին: Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Արաբները խարոյկներ կը վառեն լեռներու վրայ, ի նշան ուրախութեան: Թէլ-Ավիվի հրէական գաղութին քաղաքապետական խորհուրդը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը յայտարարէ թէ Հրեաները երբեք պիտի չընդունին որ քանդուի Պաղեստինի վերաշինութեան գործը: Միեւնոյն առեն հեռագիր մը ուղղուեցաւ Անգլիոյ գաղթային նախարարին, ազդարարելով թէ պիտի ընդդիմանան ծրագրի մը «որ ոչ միայն հակառակ է բրիտանական կառավարութեան հանդիսաւոր յանձնառութեանց, այլեւ տարբական իրաւունքի եւ արդարութեան »:

Լոնտոնի հրէական պատուիրակները մերժեցին մասնակցիլ ճաշի մը որ սարքուած էր ի պատիւ երկու պատուիրակութեանց անդամներուն :

Հակագետնային ցոյցերը Լեհաստանի մէջ

— ∞ —

Ուրբաթ օրէն ի վեր Վարշաւայի մէջ եւ այլուր տեղի ունեցող հակագերմանական ցոյցերը վերջ գտան, ոստիկանութեան բուռն միջամտութեան շնորհիւ: Իւրաքանչիւր ոստիկան պաշտօնի կանչուած էր հսկելու անդորրութեան վրայ: Գլխաւոր քաղաքներու գլխաւոր փողոցները եւ հանրային վայրերը պաշտպանուած էին ձիաւոր եւ հետիոտն ոստիկաններով: Մասնաւոր պաշտպանութեան տակ առնուած էին գերման դեսպանատունը, ինչպէս նաեւ Սպիտակ պալատը, ուր իջեւանած էր Իտալիոյ արտաքին նախարարը, Կոմս Ճիանօ :

Նշանաւոր հրապարակագիր Սինեոր Կայտա, որ կ'ընկերանար Կոմս Ճիանոյին, լեհ թղթակիցներու խումբի մը հետ այցելեց Ատրիա ակումբը: Նուագախումբը նուագեց իտալական ռազմական երգ մը եւ անմիջապէս ետք՝ անգլիական «Թիփէրըրի» ժողովրդական երգը: Ասոր վրայ Պ. Կայտա բարկացած մեկնեցաւ ակումբէն:

**** Վարշաւայէն կը հեռագրեն փետրուար 27 թուականով.— Հակառակ պաշտօնական մամուլին հրատարակութեանց որոնք կը գատապարտէին հակագերման ցոյցերը եւ կարգապահութեան կը հրաւիրէին ուսանողները, նոր դէպքեր պատահեցան, երբ լսուեցաւ թէ Տանցիկի Գերմանացիները նորէն բաղմարուեստեան Վարժարանէն դուրս նետած են լեհ ուսանողները: Այս պատճառով ոստիկանութիւնը պաշարած է Վարշաւայի գերմանական դեսպանատան փողոցը եւ թոյլ չի տար որ ինքնաշարժներ կամ անցորդներ երթեւեկեն խմբովին: Միեւնոյն առեն կարեւոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ Քրաքովիայի մէջ: Ուսանողները փողոց թափելով թշնամական կանչեր արձակեցին արտաքին նախարարին դէմ: Գնդ. Պէքի բարեկենդանային մէկ խմաճիկը չհնուած էր, ուսին վրայ պզտիկ Հիթլէր մը որ բաներ կը փսփսար իր ականջին: Տանցիկի այսօրուան դէպքերուն առթիւ Լեհաստանի պաշտօնական գործակալութիւնը դիտոյք մը հրատարակեց որ կ'ըսէ.— Տանցիկի Բազմարուեստեան Վարժարանին լեհ ուսանողները նորէն յարձակում կրեցին հակագետնաստ հագած գերման ուսանողներու կողմէ: Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ քանի մը լեհ ուսանողներ ձերբակալուեցան, բայց յետոյ արձակուեցան: Լեհական կառավարութիւնը դիտէ իր ընելիքը, եթէ Տանցիկի իշխանութիւնները կրաւորական դիրք բռնեն եւ արդէն պահանջած է Ազատ Քաղաքին ծերակոյտէն որ փակէ վարժարանը, ցնոր անօրինութիւն :*

**** Իտալիոյ արտաքին նախարարը երկուշաբթի օր ալ չարունակեց իր բանակցութիւնները: Կ'ըսուի թէ գնդ. Պէք հաւաստած է որ Լեհաստան Ֆը – բանսայի պինակիցն ըլլալով հանդերձ, պիտի չընդդիմանայ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ օրինաւոր չահերուն: Ուրիչ աղբիւրէ մը կը հաւաստեն թէ Լեհաստանի արտաքին նախարարը որ եւ է հաւաստիք չէ տուած իր երկրին «բարեացակամ չէզոքութեան» մասին :*

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ արտաքին նախարարը, Սարաճօղլու, Աթէնք գնաց վարչապետ Մէթաքսասի հետ: Այս առթիւ յայտարարեց.— « Իրրեւ օտարական չէ որ կուգամ այս քաղաքը, այլ իրրեւ մէկ քաղաքացին այս երկրին: Մենք պիտի քալենք ձեռք ձեռքի, սիրտ սրտի, լաւ թէ գէշ օրերուն»:

ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Միխայիլ Վասիլեսկին, անթելի պաշտօնեայ մը, 24 տարեկան, որ անհոգութեամբ պատճառ եղած էր օդաչու Լեվանեւսկիի մահուան: Այս առթիւ ալ պարզուեցան «խոստովանութիւնից» տեսարանները, որոնց մանրամասնութիւնները պիտի տանք յաջորդով :

ԼԷՆԻՆԻ ԱՃԻՒՆ, Նատեժտա Կրուպսկայա, որուն 70ամեակը տօնուած էր քանի մը օր առաջ, յանկարծամահ եղաւ փետրուար 27ին: Կանուխէն նուիրուած էր քաղաքական կեանքին եւ բանուորական պայքարի հիմնադիրներէն կը համարուէր: 1896ի գործադուլին առեն Սիպերիա աքսորուած էր եւ այն առեն էր որ ամուսնացաւ Լէնինի հետ: Գրած է բազմաթիւ գիրքեր հանրային կրթութեան մասին եւ գործ մըն ալ՝ Լէնինի նուիրուած :

ՔՈՄԷՏԻ ՖՐԱՆՍԷԶԻ թատերախումբը Լոնտոն գնաց, հանրապետութեան նախագահին այցելութեան առթիւ: 1879էն ի վեր առաջին անգամ է որ խումբը պաշտօնապէս Լոնտոն կ'երթայ :

ՁԻՊՈՒԹիի ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ զօրացնելու համար, 225 նոր պինուորներ եւ մեծաքանակ ռազմանիւթ հասան այդ քաղաքը:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ քաղաքապետարանին մէջ արիւնալի կռիւ մը տեղի ունեցաւ երկու ընկերվարականներու միջեւ, նոր քաղաքապետին ընտրութեան առթիւ: Երկու ոստիկաններէն մէկը սպաննուեցաւ, իսկ անմեղ կին մըն ալ, որ կը դիտէր կռիւը, վիրաւորուեցաւ արձակուած գնդակներէն:

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ՊԱՅԹԵՑԱՒ Ֆինխթէլի նահանգապետարանին մէջ (Պըրթանը), ծանր վնասներ պատճառելով: Մարդկային զոհ չկայ: Դաւադրութիւնը կը վերագրուի ինքնավարութեան կուսակիցներու :

140.000 ՀՐԵԱՆԵՐ հեռացած են Գերմանիայէն, մինչեւ 1938 նոյեմբեր:

Շարժանկարի բացառիկ ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէին, 2 Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին **Cinéma Victor Hugo**ի *մէջ*, Rue Victor Hugo, *Ալֆորվիլ :*

Կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂԱՍԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ *(հայերէն խօսուն ժապաւէն): ՆԱՓՈԼԵՈՆ ՊՕՆԱՓԱՐԹԻ ՎԱՃԱՌԸ*, Abel Gance*ի գլուխ գործոց ժապաւէնը եւ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :*

Մուտք՝ 4 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք :

Տօքթ. Ա. Պօղոսեան եւ զաւակը՝ Միհր, Պ. Սուրէն Վարդանեան, Տէր եւ Տիկին Պէյլէրեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Նարլեան եւ զաւակուհի, Տիկին Դոհար Վարդանեան, Տիկին Մարիցա Մսրեան (Սոֆիա), Տէր եւ Տիկին Տօքթ. Վ. Պօղոսեան եւ զաւակը՝ Պարոյր (Նիւ Եորք), Տիկին Մաբրուհի Պասմաճեան եւ զաւակը Վահրամ (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Թէրզիպաշեան եւ զաւակուհի (Մարսէյլ), Պ. Զարեհ Պօղոսեան (Ռումանիա), Մանուկ Պօղոսեան, Տիկին Ռեբեկա Վարդանեան եւ զաւակները՝ Մուշեղ, Համազասպ, Արմենուհի, Լեւոնիկա եւ Պերճուհի (Հիւս. Ամերիկա), Տիկին Ռեբեկա (Հ. Ամերիկա), Շնորհիկ Կիլարեան եւ Շնորհիկ (Հ. Ամերիկա), Վարդան Շահպազ (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Թօզեան, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, մօր, քրոջ, զարմիկին, հարսին եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՏՕՔԹ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ փետրուար 26ին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1 մարտ, չորեքշաբթի ա – ռաւօտ ժամը 11ին իր բնակարանին մէջ, **27, Rue du Marché, Montmorancy (S. et O.)**, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Մոնմոռանսիի գերեզմանատունը:

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ Նոուէն ժամը 9, 9.15, 9.35 10 եւ իջնել Անկէն լէ Պէն եւ առնել օթօպիւս թիւ 69 եւ իջնել Թէրմինիւս :

ՄԱՆՕԹ.— Մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն Ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի բոլոր ընկերները 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ave. d'Italie սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ: Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ կը պահանջենք Հայաստանի սահմաններու ընդարձակում»:

Գաղտ

ԼԻՈՆԻ «Գայլ վահան» խումբի ընկերական ժողովը՝ 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին ճանուճ հիւսքասեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: կարեւոր օրակարգ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՈՐԹ Տ'ԻՔԱԼԻԻ Հ. Յ. Դ. «ԵՕՔՆԵԼԲԱՅՐԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **13 Rue Pierre Curie**

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալիի:

Երգ., արտասանութիւն, պար: Կը ներկայացուի Բաֆֆիի «Սա-մուէլ»էն երեք արար:

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 3 ֆրանք:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ, Լիոն:

Մտքերու մասնակցութեան համար մուտք՝ 0.95 ֆրանք :

Մարզական դիշատակին

Սէնթ Ալբուան ի «Մարզպետ» խումբը կը տօնէ

« ՄԱՐԶՊԵՏ»ի մահուան քառամեակը, 5 մարտ կիրակի օր Սէնթ Ալբուանի մէջ:

Առաւօտ.— *Պատարագ եւ հոգեհանգիստ տեղւոյն Ս. Թադէոս մատրան մէջ: Կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին թէյասեղան – հաւաքոյթ Պառ Վիատիւքի սրահին մէջ: Պ. Մաքսուտի սրճարանը, (կամուրջին տակը):*

Կը նախագահէ՝ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկերուհի ՆԱՐԿԻԶ ՓԻՊՐԻՔՃԵԱՆ :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ *Մուտք 5 ֆրանք*

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Լ. Գեւոնեան 50 ֆր. կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի կեդր. վարչութեան, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ :

×

Տէր եւ Տիկին Զարեհ Միհրասեան 50 ֆր. կը նուիրեն Սիբաստիոյ Հայր. մխիթեան Տիկին ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղը շնորհակալութիւն կը յայտնէ թէյասեղանին առթիւ հետեւեալ նուիրատուներուն.— Տիկին Պայծառ Համբարձումեան (խմորեղէն), Տիկին Գայլուն Պէրպէրեան (չաքար եւ կխտրոն) եւ բոլոր այն անդամուհիներուն որոնք նուիրեցին իրեր վիճակահանութեան համար (10 կտոր):

Ա. Զ. Դ.

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան Վարչութիւնը կը ծանուցանէ ժողովրդային Հասարակութեան որ Մարտ 2էն սկսեալ իր կեդրոնը՝ 8 Ռիւ Պոսիւէ, կը բանայ ընթերցարան մը ուր դրասէր այցելուն պիտի դտնէ զաղութահայ բոլոր թերթերը: Սրահը բաց պիտի ըլլայ առժամապար չաբաթը մէկ անգամ, Հինգշաբթի ե – րիկոնները, ժամը 8էն 11:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք ազգականներու եւ բարեկամներու, Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէին եւ ամէն անոնց որ – ոնք անձամբ կամ դրաւոր ցաւակից եղան մեր սիրեցեալ զաւկին՝ փոքրիկ ՄԱՐԻի կսկծալի մահուան առթիւ:

Տէր եւ Տիկ. Նափոլէոն Սարգիսեան

ՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Նափոլէոն Սարգիսեանին իր փոքրիկին մահուան առթիւ:

×

Տէր եւ Տիկին Հ. Զրուանդեան եւ զաւակը խորին ցաւակցութիւն կը յայտնեն Այբի Տիկին Ա. Ճիտէչեանին եւ բոլոր պարագաներուն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր՝ ՄԿՐՏԻՉ ՃԻՏԷՉԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղը բացած է հայերէնի դասընթացքներ երկսեռ երիտասարդութեան համար:

Առաջին դասը եւ արձանագրութիւնները տեղի կ'ունենան յաւելի – կայ կիրակի, 5 Մարտ, առաւօտեան ժամը 10էն 12, Տիկին Գազանճեանի բնակարանը, 63 Fbg. Poissonnière, Paris (9):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Էմիլ Զօլայի սրահին մէջ, **229 Rue Boilau**, Լիոն

Ղեկավարութեամբ ղերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը ներկայացուի

« ՍԱՑԵԱԹ ՆՈՎԱ

Գիները՝ 7, 5 եւ 4 ֆրանք, փոքրիկներու համար 1 ֆրանք:

«ԱՐԱՓԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Ցառայիկայ դաստիարտութիւնը 2 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը խօսի Պ. Ս. ՏԵՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ. Նիւթ «Ո՞վ ստեղծեց տրուար 18ը:

ՑԵՏԱՋՈՏՈՒԱԾ Է

Փարիզի Սիբաստիոյ Նահանգային Հայր. Միութեան պատ հանդէսը (որ տեղի պիտի ունենար Մարտ 5ին), Տիկին ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ ԱՊՐԻԼ 6Ի

Դ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՅԱՄՆԱԲՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42-69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ղաւաստները ժամագրութեամբ:

ՏՈՒՔԹ. ԳԻՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia - Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՅՏԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

Մէթրօ Cadet, Սգուտա Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12-90

Վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու համար հրաժեշտ) : Ընդունելութիւն ժամը 5—7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle: Tél. Gut. 93.70

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷ Ի ԿԱՊՈՑԻ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակալի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ձեմակեղէններ, կօշիկներ եւայլ անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առթիւն:

Դիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
2
ՄԱՐՏ
JEUDI
2 Mars
1939

Ամբ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3978

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԴՈՒՐՍԷՆ, ՈՉ ԱԼ ՆԵՐՍԷՆ

»»» · «««

Առենէ մը ի վեր ռամկավար մամուլը ճակատ յարդարած է բարեգործականին դէմ :

Վերջերս քննադատութիւնները այնքան յառաջ գացին որ, բարեգործականն ալ պարտք սեպեց պատասխանել, իր պաշտօնաթերթին մէջ, «Մխուխիւն», խնծրծանիճներ եւ առասպելներ կոչելով զանոնք :

Այսքանը բաւական էր, որպէսզի նոր թափ տանուր յարձակողականը, ըսելու համար բաներ որոնք այլեւս «հին ազգայ պատմութիւն» են Դաշնակցական մամուլին համար :

Այսպէս, Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը երկար խմբագրական մը գրեց, հետեւեալ խորագրով,— «Քննադատութենէ կը խուսափին» («Պայքար», 2 փետրուար) :

Ռամկավար թերթը նախապէս գրած էր թէ բարեգործականի «վարչական մեքենան մեծածախս է, շրջանակներուն եւ մանանուռ կեդրոնին մէջ, որուն թոյլատրուած է ունենալ գործի պահանջէն աւելի թիւով պաշտօնեաներ » :

Բարեգործականի կեդր· վարչութիւնը պատասխանեց թէ իր պաշտօնեաները կը տանան միայն 6500 տոլար, «մէկն ըլլալով վարիչ· պատուիրակին թոշակն ալ, մինչ այդ ճղճիմ դումարին դէմ Միութեան տարեկան ընդհ· մուտքին դումարը 300-400,000ի մէջ կը տարուբերի » :

Ռամկավար օրկանը քրքիջ մը կ'արձակէ այստեղ, բաղդատելով տոլարին երկկուան եւ այսօրուան սակերը (15 եւ 37 - 38) : Եւ կ'անցնի նոր յարձակողականի մը·

— « Բայց հարցը այն չէ թէ հիւները ի՛նչ ժառանգ ձգած են եւ կամ նորերը ի՛նչ գումարներ կը տրամադրեն հիմնաբոլս կերպով, այլ այն է թէ՝ «վիթխարի կազմակերպութիւնը» իր գրեթէ նոյնքան «վիթխարի» վարչային կազմածով իր ճակատի քրտինքով ի՛նչ կ'արտադրէ· ի՛նչ մասը այն ծախսերուն, որ կ'ընէ, որովհետեւ հնարամտութենէն աւելի հեռուն տարուած բան մը կ'ըլլայ վարչային այդ ծախսերուն համար տարիներով ու տարիներով բաժին կորզել նուիրատուութիւններէն եւ կտակներէն, որոնց համար ամբողջ «աշխատութիւնը» փոխանակագիր մը մէկ տեղէն միւսը փոխադրելէն անդին չանցնիր » :

Անդին, Եգիպտոսի ռամկավար օրկանը, որ երեք խմբագրականը քիչ գոած էր իրրեւ պատասխան, այլապէս պերճախօս մեղադրանքներ կը սահեցնէ .

— « Վտանգը զոր վաղուց կը տեսնէինք՝ հոս է ահաւասիկ· Միութեան վարիչները — գուցէ ոչ ամէնքը, բայց շատերը անոնցմէ — չեն հանդուրժեր որ *դուրսէն* ո եւ է մէկը խառնուի իրենց ըրածին ու չըրածին: *Դուրսէն* է, իրենց համար, մինչեւ իսկ Ռամկավար Ազատական կուսակցութիւնը, որ հաւաքաբար եւ անհատաբար այնքան հաւատարմութիւն եւ գուրգուրանք յայտնած է Բարեգործականին, անոր հիմնարկութեան օրէն մինչեւ այսօր: Այդ վարիչները, հոգ չէ թէ ոմանք մենէ շատ վերջը մօտեցած ըլլան անոր եւ մենէ շատ պակաս *նեղուած* ըլլան անոր համար, մեզի հրաւիրք չեն ճանչնար հիմա՝ գոնէ իրենց չափ մերը համարելու Բարեգործականը եւ անոր մասին մտածելու եւ գրելու՝ ի հարկին իրենց մտածածէն տարբեր կերպով: Կը բաւէ որ տարբեր ըլլայ այդ մտածումը, ան կը դառնայ *պատգամ*, եւ ո՞վ է որ կրնայ «համարձակիլ» պատգամ տալ անձերու, որոնց համոզումն է՝ թէ տեսակ մը աստուածային շնորհով — որ է ըսել՝ խնամիական, բարեկամական եւ ընկերային դիրքի նկատումներով կատարուած ինքնընտրական դրութեամբ — կոչուած իրենց պաշտօնին՝ *լաւագոյնը* կ'ընեն ու պիտի ընեն միշտ, ինչ որ ալ ըսեն ուրիշները ···»: («Ազդու», 9 փետրուար) :

Դեռ ուրիշ օրինակներ ալ կրնայինք յիշել նոյն օրկաններէն եւ ուրիշ ռամկավար թերթերէ, ապացուցանելու համար թէ «դիւանագիտական» յարաբերութիւնները լրջօրէն լարուած են Բարեգործականին եւ ռամկավարներուն միջեւ: Բայց կը բաւէ այսքանը, իրրեւ ախտանշան :

Ուրեմն Բարեգործականը չի հանդուրժեր ոչ դուրսի, ոչ ալ ներսի քննադատութենէ :

Դուրսէն՝ մինչեւ հիմա Դաշնակցականները էին որ կը քննադատէին այդ «ընդհանուր» կոչուած Միութիւնը, եւ կ'ամբաստանէին իրրեւ քանդիչ: «Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ կործանե՛լ Բարեգործականը···»: Եւ ռամկավարները օգնութեան կը հասնէին, կրակը մարելու համար :

Հիմա, մօտաւորապէս երկու տարիէ ի վեր, նոյն բանները կ'ըսեն «ներսի» մարդիկը, ռամկավարները,— Բարեգործականը ազգայնական է, խնամիական է, սեղանաւորական է: «Պէտք է աւելի լայն տեսնէ եւ աւելի լայն գործէ : Պէտք է հրաժարի ինքնագոհութենէն եւ ինքնահաւանութեան ոգիէն, որ հետզհետէ արմատ կը կապէ իր մէջ»: (Արեւ) :

Ռամկավարները երդում - պատառ կ'ըլլան թէ իրենց քննադատութիւնը «չինարար է»: Բայց, ապերա՛խտ Բարեգործական, այս «բարեացակամ» քննադատութիւններուն ալ չի հանդուրժեր, բան չփոխելով ոչ իր ոգիէն, ոչ կարգուսարքէն, ոչ ալ առօրեայ գործունէութենէն :

Ի՞նչպէս կը բացատրէք այս երեւոյթը, դո՛ւք, հաւատաւոր անդամներ Բարեգործականի, հիմա որ «ներս»ն ալ միացեր է «դուրս»ին, անոր բառերն անգամ իւրացնելով ···

Չէ՞ք ընդունիր թէ փտախտը այնքան ահեղ - զարգացեր է որ, բարեկամներն անգամ այլեւս անհանդուրժելի, անչնչելի կը զբաղեցնեն Բարեգործականի մթնոլորտը :

Իսկ դարմա՞նը, Կարելի՞ է որ եւ է դարման, երբ վարիչները ոչ դուրսի ձայնը կը լսեն, ոչ ալ ներսի :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՊԱՆԻՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ

— ∞ —

Նոր դեսպաններ Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ

— ∞ —

Պ· Մանուէլ Ազանիա, Հանրապետական Սպանիոյ նախագահը 1936 մայիսէն ի վեր, որ դիւղ մը քաշուած էր կիրակի օր, երեքշաբթի հաղորդեց իր հրաժարումը :

Հրաժարագիրը ղրուած էր սովորական թուղթի մը վրայ եւ կարզացուեցաւ նախագահին արարողապետին կողմէ, մօտ 50 թղթակիցներու առջեւ, որոնք երկիւղածութեամբ լսեցին զայն եւ յետոյ խուժեցին դիւղին (Քոլոնիա – սու – Սալէվ) նամակատունը, հեռագրելու կամ հեռախօսելու համար: Ամբողջ ընթերցումը տեւեց 12 վայրկեան: Նախագահը ննջարանին պատուհանէն կը դիտէր արարողութիւնը, խորին սթափութեամբ :

Իր հրաժարագրին մէջ Պ· Ազանիա կ'ըսէ·

— « *Այն օրէն ի վեր որ սպարապետը վարչապետին ներկայութեանը ինծի յայտարարեց թէ պատերազմը անդարմանելի կերպով կորսուած է հանրապետութեան համար, ես պարտականութիւնս կատարեցի կառավարութեան յանձնարարելով անմիջապէս հաշտութիւն կնքել մարդասիրական պայմաններով, խնայելու համար նոր եւ ամուլ զոհողութիւններ: Ես անձնապէս այս ուղղութեամբ աշխատած եմ որքան թոյլ կուտային իմ գործելու սահմանները: Բայց ոչ մէկ դրական բան ստացայ: Պետութեանց, մանաւորապէս Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ օրինաւոր կառավարութեան մը ճանաչումը Պուրկոսի մէջ, դիս կը զրկէ միջազգային իրաւական ներկայացուցչութեան հանդամանքէն, իմ պաշտօնիս հեղինակութեամբ օտար կառավարութեանց լսել տալու ոչ միայն ինչ որ կը թելադրէ Սպանիացիի խղճմտանքը, այլեւ մեր երկրին ստուար մեծամասնութեան խորունկ բաղձանքը: Պետական կազմը — խորհրդարան, կուսակցութեանց ներքաղաքական ներկայացուցչութիւն եւն· — անհետացած ըլլալով, Սպանիոյ ներսէն եւ դուրսէն ինծի կը պակսին խորհրդակցութեան եւ գործունէութեան անհրաժեշտ օրկանները, վարելու համար կառավարութեան գործերը, համաձայն կացութեան պահանջներուն: Այս պայմաններուն մէջ, ինծի համար անկարելի է պահել, նոյնիսկ անուանապէս պաշտօն մը որմէ ձեռնթափ չէի եղած Սպանիայէն հեռացած օրն իսկ, որովհետեւ կը յուսայի օգտուիլ այդ ժամանակամիջոցէն, խաղաղութեան համար» :*

Զէյմպրլէն զայրանալով պատասխանեց ·

— « *Ես այս ժողովին անդամ եղած եմ քսան տարի: Այդ ժամանակաշրջանին երկար առեն եղած եմ անդամ այս կամ այն կառավարութեան: Ես ալ մեղքեր ունիմ անշուշտ, ամէն մարդու պէս· բայց անոնք որ լաւ կը ճանչենան զիս, պիտի ընդունին թէ ես անկարող եմ մոլորեցնելու ժողովը կամ վճռաբանութենէ խուսափելու, նոյնիսկ եթէ նիւթը նեղացուցիչ ըլլայ կառավարութեան համար: երկար առեն է ի վեր այս ժողովը չէ լսած այնքան բուռն եւ կրկնակի յարձակումներ անհատի մը դէմ· բայց ես թոյլ չեմ տար որ այս հարցը այլասերի եւ դառնայ անձնական վէճ մը » :*

Աշխատաւորական վարիչը կ'ամբաստանէր թէ վարչապետը խաղ մը խաղացած է, որպէսզի նախ Տալատիէն խօսի, իր որոշումէն առաջ, բայց Ֆրանսայի վարչապետը յուսախաբութեան մատնեց զինքը, յայտարարելով թէ Ֆրանսա Ֆրանքօն պիտի ճանչնայ իրրեւ հետեւանք Մեծն Բրիտանիոյ ճնշումին :

Իր յայտարարութեանց մէջ, Պ· Զէյմպրլէն բացատրելով Ֆրանքոյի ճանաչման անհրաժեշտութիւնը, ըսաւ ·

— « *Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ ինչ մնացած է Սպանիոյ հանրապետական կառավարութենէն եւ կամ ո՛ւր կը գտնուի ան: Նախագահը Սպանիա չի գըտնուիր այլեւս եւ արդէն հրաժարած է: Նախարարներէն ոմանք Ֆրանսա կը գտնուին եւ ուրիշներ Սպանիոյ մէջ, ուր կը կռուին ընդդէմ ապստամբներուն :*

Ֆրանսա եւ Անգլիա ճանչցան Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, որովհետեւ ան կը տիրապետէ երկրի մեծագոյն մասին եւ ունի կանոնաւոր բանակ մը, որ կրնայ ապահովել կարգ ու խաղաղութիւն :

Ֆրանսա եւ Անգլիա ճանչցան Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, որովհետեւ ան կը տիրապետէ երկրի մեծագոյն մասին եւ ունի կանոնաւոր բանակ մը, որ կրնայ ապահովել կարգ ու խաղաղութիւն :

Ֆրանսա եւ Անգլիա ճանչցան Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, որովհետեւ ան կը տիրապետէ երկրի մեծագոյն մասին եւ ունի կանոնաւոր բանակ մը, որ կրնայ ապահովել կարգ ու խաղաղութիւն :

Ֆրանսա եւ Անգլիա ճանչցան Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, որովհետեւ ան կը տիրապետէ երկրի մեծագոյն մասին եւ ունի կանոնաւոր բանակ մը, որ կրնայ ապահովել կարգ ու խաղաղութիւն :

Ֆրանսա եւ Անգլիա ճանչցան Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, որովհետեւ ան կը տիրապետէ երկրի մեծագոյն մասին եւ ունի կանոնաւոր բանակ մը, որ կրնայ ապահովել կարգ ու խաղաղութիւն :

Ֆրանսա եւ Անգլիա ճանչցան Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, որովհետեւ ան կը տիրապետէ երկրի մեծագոյն մասին եւ ունի կանոնաւոր բանակ մը, որ կրնայ ապահովել կարգ ու խաղաղութիւն :

ՉԷՅՄՊՐԼԷՆ ՅԱՂԹԵՑ 137Ի ԴԷՄ 344 ՁԱՅՆՈՎ

— ∞ —

Աշխատաւորականները պարսաւանքի բանաձեւ մը առաջարկած էին, բայց ժողովը մերժեց 137ի դէմ 344 ձայնով, ուրեմն կառավարութիւնը վստահութիւն չհեցաւ 207 քուէի մեծամասնութեամբ :

Ժողովը սկսած առեն, աշխատաւորականներուն վարիչը, Պ· Էթլի ամբաստանեց թէ վարչապետը Ֆրանքոն ճանչնալ որոշած էր անցեալ հինգշաբթի, բայց դիտակցօրէն մինչեւ շաբթուան վերջը յետաձգեց իր որոշումը, որպէսզի երեսփ· ժողովը կատարուած իրողութեան մը առջեւ գտնուի եւ չկարենայ արդիւնաւոր վիճաբանութիւն մը կատարել :

— « *Հինգշաբթի օր վարչապետը յայտարարեց թէ չի հանդուրժեր որ հարցաքննութեան ենթարկուի: Կարծես դիկտատոր մըն էր որ կը խօսէր Ֆաշական Գերագոյն Որոհուրդին առջեւ: Կ'ուզէի յիշեցնել իրեն թէ ինք Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետն է եւ կը վարէ պաշտօն մը որ իր պատասխանատուութիւններն ունի: Ան փորձեց խուսափիլ հարցէն, չնայելով համոզել թէ ճանաչման որոշում չէ տրուած: Այսպէս չեն վարուիր երեսփ· ժողովին հետ» :*

Չէյմպրլէն զայրանալով պատասխանեց ·

— « *Ես այս ժողովին անդամ եղած եմ քսան տարի: Այդ ժամանակաշրջանին երկար առեն եղած եմ անդամ այս կամ այն կառավարութեան: Ես ալ մեղքեր ունիմ անշուշտ, ամէն մարդու պէս· բայց անոնք որ լաւ կը ճանչենան զիս, պիտի ընդունին թէ ես անկարող եմ մոլորեցնելու ժողովը կամ վճռաբանութենէ խուսափելու, նոյնիսկ եթէ նիւթը նեղացուցիչ ըլլայ կառավարութեան համար: երկար առեն է ի վեր այս ժողովը չէ լսած այնքան բուռն եւ կրկնակի յարձակումներ անհատի մը դէմ· բայց ես թոյլ չեմ տար որ այս հարցը այլասերի եւ դառնայ անձնական վէճ մը » :*

Աշխատաւորական վարիչը կ'ամբաստանէր թէ վարչապետը խաղ մը խաղացած է, որպէսզի նախ Տալատիէն խօսի, իր որոշումէն առաջ, բայց Ֆրանսայի վարչապետը յուսախաբութեան մատնեց զինքը, յայտարարելով թէ Ֆրանսա Ֆրանքօն պիտի ճանչնայ իրրեւ հետեւանք Մեծն Բրիտանիոյ ճնշումին :

Իր յայտարարութեանց մէջ, Պ· Զէյմպրլէն բացատրելով Ֆրանքոյի ճանաչման անհրաժեշտութիւնը, ըսաւ ·

— « *Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ ինչ մնացած է Սպանիոյ հանրապետական կառավարութենէն եւ կամ ո՛ւր կը գտնուի ան: Նախագահը Սպանիա չի գըտնուիր այլեւս եւ արդէն հրաժարած է: Նախարարներէն ոմանք Ֆրանսա կը գտնուին եւ ուրիշներ Սպանիոյ մէջ, ուր կը կռուին ընդդէմ ապստամբներուն :*

Իր յայտարարութեանց մէջ, Պ· Զէյմպրլէն բացատրելով Ֆրանքոյի ճանաչման անհրաժեշտութիւնը, ըսաւ ·

— « *Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ ինչ մնացած է Սպանիոյ հանրապետական կառավարութենէն եւ կամ ո՛ւր կը գտնուի ան: Նախագահը Սպանիա չի գըտնուիր այլեւս եւ արդէն հրաժարած է: Նախարարներէն ոմանք Ֆրանսա կը գտնուին եւ ուրիշներ Սպանիոյ մէջ, ուր կը կռուին ընդդէմ ապստամբներուն :*

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՕՍՔԵՐ՝ ԱՅՐԱՆ ՍՐՏՈՎ

— ∞ —

« *Յառաջ* » սրամիտ ակնարկ մը ունէր երէկ :

Անգլիա եւ Ֆրանսա, հազար նազբէ վերջ, ճանչցան Ֆրանսիոյի իշխանութիւնը: Այս ճանաչումով, Ֆրանսիոյի բանակը, որ «ապստամբ» կը կոչուէր, կը դառնայ «կառավարական», իսկ կառավարականները կը դառնան «ապստամբ»:

Այսպէս են գործերը մեծապատիւ Եւրոպացիներուն տանը մէջ: Տակաւին մինչեւ երէկ, մենք ալ «դաշնակից» կը ճանչցուէինք Բաղաքակրթութեան այդ ռահվիրաներուն, կամ «ջահակիր»՝ խաւարակուռ Արեւելքի: Իսկ Քէմալ կը կոչուէր «ազազական» : Շատ չանցած՝ մենք դարձանք «հայմաքլոս», «մէքէէ», «գաղթական», աւելի անարգ նիւթ Բան Ախրիկեան կիսավայրենի ցեղերը, իսկ Քէմալ դարձաւ հաւասար Եւրոպացի վեհապետներու,— թաղումն ալ՝ արհայավայել :

Ուրիշներ պռոնկութիւն կ'անուանեն Եւրոպացիներուն այս ընթացքը, — բառն ալ Եւրոպական է արդէն ,— բայց մենք ատիկա հասկցանք՝ երբ ոտք դրինք Եւրոպայի վրայ : Ի՞նչպէս չդատապարտել սա խեղճ Սպանիացիները, որոնք, Եւրոպայի վարի յարկին բնակիչ՝ դարերէ ի վեր, չեն ըմբռնած թէ *վանսիոնի* վերածուած է վերի յարկը :

Մեզմէ չառնենք Եւրոպացին,— աշխարհն ամբողջ այդ օրէնքով կը խաղէ : Ցետիններէն առաջին, եւ առաջիններէն յետին:

Վա՛յ վերջը մնացողին :

×

Փիէր Օտիա մխիթարական կէտ մը կը գտնէ այս դառն իրողութեան մէջ, — ապստամբութեան մէջ *ռամանիթը* գեղեցկութիւն մը կայ եւ հերոսական խոյանքի մը տպաւորութիւնը: Ահա թէ ինչո՛ւ հանրային կարծիքը հակակրանքով կը հետեւի ապստամբական շարժումներու :

Ուրեմն, եթէ Սպանիոյ «կառավարական»ները կորսնցուցին կուիւը եւ «ապստամբ» դարձան, կրնան երջանիկ համարիլ իրենիզիրենիք՝ որ իրենց պիտի ուղղուի, այսուհետեւ, ժողովուրդներու համակրանքը :

Եթէ այդպէս է, ա՛խ, օր մըն ալ, բախտը անանկ մը ընէր որ մեզ այս վիճակին բերողը ա՛յս վիճակին հասցնէր, եւ այնուհետեւ թող ամբողջ աշխարհ անո՛ր տար իր համակրանքն ալ, իր օրհնէնքն ալ, իր գովասանքն ալ, իր բարեկամութիւնն ալ, եւ դեռ վրայէն իր *ֆոյրն* ալ՝ կնութեան համար :

Մենք շատ տեսանք, ալ կշտացո՛նք:

ԱՐԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Կ'ԱՅՑԵԼԷ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԱՐՋՊԱՆԻՆ

— ∞ —

Նախապէս առնուած ժամադրութեան համաձայն, Կիլիկիոյ կաթող· ընդհանուր փոխանորդ Սարաճեան արք·, ընկերակցութեամբ Կարսեան արք·ի եւ հայ երեսփոխաններ Պ· Պ· Թիւթիւնճեանի եւ Էյլիկեանի, ունկնդրութեան ընդունուեցաւ մարզպան Պ· Փիւոյի կողմէ :

Ընդհանուր փոխանորդը բարի գալուստ մաղթեց մարզպանին յանուն ծերունազարդ հայրապետին, որ իր յառաջացած տարիքին բերումով չէր կրցած անձամբ գալ այդ պարտականութիւնը կատարելու: Ցետոյ ներողութիւն խնդրեց յապաղումին համար, յայտնելով որ քաղաքէն բացակայ էր: Սրբազանը յայտնեց մաղթեց մարզպանին իր դժուարին առաքելութեան հաջողութիւն եւ բովանդակ հայութեան երախտագիտութիւնը յայտնեց Ֆրանսայի արժանաւոր ներկայացուցիչին՝ այն վերաբերումին համար, զոր մեր ժողովուրդին ցոյց տուած են հովանաւոր պետութիւնը եւ տեղական իշխանութիւնն ու ժողովուրդը:

Յորդայէս զգածուած, մարզպանը ընդհակալութիւն յայտնեց եւ խնդրեց իր ողջոյնները հաղորդել Ն· Ս· Օծութեան: Պ· Փիւռ յետոյ ըսաւ·

— « *Ֆրանսական կառավարութիւնը միշտ բարեացակամ վերաբերում ունեցած է հայութեան հանդէպ եւ կը պահէ միշտ այդ վերաբերումը: Քաղցր պարտականութիւն մըն է ինծի համար ծառայել Հայերուն, անոր համար որ թէ հայրս եւ թէ եղբայրս մօտէն հետեւած են հայկական դատին եւ միշտ համակրանք ցոյց տուած են հայ ժողովուրդին» :*

Պատուիրակութիւնը բաժնուեցաւ շատ գոհ տպաւորութեամբ :

Հայերը թրխական դրօշը վար կ'առնեն Սուէտիոյ մէջ

— ∞ —

Դամասկոսի «Էլ – Ինչաս» արաբական թերթը կը գրէ թէ Սանճագի կառավարութիւնը որոշեր է Մուսա Լերան կարգ մը կէտերուն վրայ պահակատուներու վերածել եւ վար կ'առնեն դրօշները :

Կառավարութիւնը նախ կ'որոշէ զինուոր զրկել, բայց հետեւանքներէն զգուշանալով տեղի կուտայ եւ կը փակէ պահականոցները :

Նոր ռումբ մը, որ աւելի աւերներ կրնայ գործել

— ∞ —

Մ· Նահանգներու ծերակոյտին մէջ, երբ ամերիկեան նոր սպառազինութիւններու մասին վիճաբանութիւն տեղի կ'ունենար, յայտարարուեցաւ թէ Գերմանացիները հնարած են խտացեալ օդով ու ածխային իւղով լիցուած ռումբ մը, որ ահռելի ուժով կը պայթի եւ ամենուրեք աւեր կը սփռէ : Այս տեղեկութիւնը հաղորդած է ամերիկեան բանակի օդանաւային ուժերու հրամանատար Զօր· Արնոլտ, որ ըսած է թէ այս ռումբը փորձուած է Պարսելոնայի մէջ եւ սպանած է մարդկային ամէն չունչ քաղորդ մղոն տարածութեան վրայ, իսկ կէս մղոն տարածութեան վրայ գտնուղները բոլորն ալ նուաղելով գետին ինկած են: Զօր· Արնոլտ ըսած է նաեւ թէ այս նորագիւտ ռումբը կը պայթի աննախընթաց ու ահաւոր աղմուկով մը: Ամերիկայի պատերազմական նախարարութիւնը Պարսելոնայի վրայ կատարուած փորձի մը նկարներն ունի :

— ∞ —

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Գերագոյն Դատարանը ապօրինի հռչակեց նաուտկ գործադուլը: Այս որոշումը տրուեցաւ մեծամասնութեան քուէով:

ՊՈՒՐԿՈՍԻ մէջ 100.000 հոգի խնդալառ ցոյցեր կատարեցին Զօր·Ֆրանքոյի բնակարանին առջեւ, անգլիական ճանաչման առթիւ: Զօր· Ֆրանքօ ճառ մը խօսելով, դիմից Գերմանիան, Իտալիան, Փորթուկալն ու Ճափոնը՝ սպանիական քաղաքացիական պատերազմին հանդէպ իրենց բռնած դիրքին համար :

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ, ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ

ՊՈՒՔՐԷՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Պալքանեան Համաձայնութեան ժողովը, որ գումարուեցաւ Պուքրէյի մէջ, վերջացուց իր աշխատանքները (20—22 Փետրուար)։ Այս ժողովը (5րդ) իր նախորդներէն կը տարբերի քիչ քանի մը պատճառներով։

Պալքանեան Համաձայնութիւնը հինգ տարուան պայմանաժամով Այդ պայմանաժամը լրացաւ այս տարի։ Ուրեմն, վերջին ժողովը նորոգուած չրջանի մը առաջին ժողովն է։ Աւելի հին՝ Համաձայնութիւնը հարկ դառած է պահել իր գոյութիւնը։ Կը նշանակէ՝ հինգ տարի վերջն ալ էնկիւրի, Պուքրէյ, Աթէնք ու Պելկրատ ասնիրաժեշտ նկատած են ուխտակիցներ կամ դինակիցներ մնալ։

Կ՝արժէր, անշուշտ, անցնող հինգ տարիներու իր հաշուեկշիռը դնել մէջտեղ։ Առ այժմ, բանը մնայն, որ պայն կազմեցին Էֆթիչ, Բուչուխ Արաս եւ Թիթուլէսքու՝ գլխաւորաբար, թէեւ գաղափարը առաջին անգամ հրապարակ կը նետէր Եուկոսլաւիոյ Աղեքսանդր թագաւորը։ 1934ը ուխտերու չրջանն էր։ Կամ՝ «հաւաքական ապահովութեան» դրութիւնն էր որ կը փորձուէր այդ օրերուն, վերածինական խլրտումներուն դէմ։ Եւրոպայի ծոցէն մինչեւ Ադրիական ու Սեւ Ծով կար ուրիշ խմբաւորում մը, -- Փոքր Համաձայնութիւնը— որ պատկառելի ուժ մըն էր։ ու, ընդդէնք, պատուար մը՝ Պալքաններուն առջեւ։

Այսօր հրապարակէն անհետացած են էֆթիչ, Բուչուխ Արաս եւ Թիթուլէսքու։ Այս երեք անունները կը ընդոչէին հակավերաքննական անզիջող քաղաքականութիւն մը, որ, թեւը երկարած Արեւմուտք, գոյավիճակի պահպանումին կը ձգտէր՝ բռնի ուծին կռթնած։ Ուրեմն եւ՝ անոնց հիմնած Պալքանեան Համաձայնութիւնը ուրիշ բան չէր, բայց եթէ հակավերաքննական, հաւաքական ապահովութեան կողմնակից, ու տրամադիր՝ կռուելու՝ յանուն այդ երկու սկզբունքներուն։

Այսօր անհետացած են նաեւ ուրիշ իրողութիւններ։ Անցօր յիշատակ մըն է գարձած «հաւաքական ապահովութեան» սկզբունքը։ Ձեխոսլովաքիոյ անդամատումով փլած է նաեւ այն պատուարը, որ, չնորհիւ Փոքր Համաձայնութեան, Պալքանները կ՝անձնացնէր Միջին Եւրոպային, եւ, -- ինչ որ կարեւոր է մանաւանդ ներկայիս—դժգոհ պետութիւններէն մեծագոյնը՝ Գերմանիան հեռու կը պահէր Պուկարեշտէն (աչխարհազրա -կանօրէն) եւ Հունգարիայէն (քաղաքականօրէն)։ Գերմանիա այսօր իջած է Դանուբ, նստած է Վիէննա, քաղաքականօրէն գրեթէ նուաճած է Հունգարիան, եւ իր հետ ունի Իտալիան, որ, 1934ին, իր ամենագլխաւոր ընդդիմադիրն էր Պալքաններու մէջ ու Դանուբի ափունքը։ Աւելին,— այսօր Հունգարիա արդէն իսկ ետ է առած (Ձեխոսլովաքիայէն) իր նախկին հողերէն մաս մը, իսկ Առանցքը մէջտեղ դրած է վոքքրամատնութեանց սկզբունքը։ Այլեւս նախկինը չեն նաեւ ոչ Հունգարիա եւ ո՛չ ալ Պուլկարիա՝ ռազմատէս, քանի որ սառցած են վերաինուելու իրաւունք, եւ, Եւրոպայի այդ մասին մէջ, Եուկոսլաւիայէն վերջ, ուրիշներու հետ չափուելու չեմ ուժեղ են։ Նոյնիսկ՝ դերադաս։ Զանց առնենք Եուկոսլաւեւպուլկար ւերտ բարեկամութիւնը՝ որ նոր է ու լուրջ հիմքեր ունի։ Ինչպէս նաեւ՝ Եուկոսլաւ – Հունգար մերձեցումի փորձերը,— թէեւ այս երկու իրողութիւնները բաւական կը մեղմեն Պալքանեան Համաձայնութեան միասնականութիւնը՝ ընդդէմ Պուլկարիոյ եւ Հունգարիոյ։

Ահա այս պայմաններուն մէջ էր որ տեղի ունեցաւ Պալքանեան Համաձայնութեան հինգերորդ խորհրդաժողովը։

Ան իր նախորդներէն կը տարբերէր նաեւ օրակարգովը։ Ըսել կ՝ուզենք թէ՝ Պուքրէյի խորհրդաժողովի օրակարգը եւս կը հաստատէր թէ կացութիւնը ու պայմանները փոխուած էն։ Այսպէս, Պուքրէյի ժողովը երբեւ օրակարգ ունէր.— Ա.) Ուխտի պայմանաժամին երկարաձգումը, Բ) Համաձայնութեան յարաբերութիւնը՝ Հունգարիոյ հետ, Գ) Պուլկարիոյ վերաքննական ձգտումները Միւնխէնէն առդին, Դ) Միջազգային կացութեան քննութիւնը, Ե) անտեսական խնդիրներ եւայլն։

Կը տեսնուի, որ ժողովին ծանրութիւնը հակած է երկու կողմ,— Հունգարիա եւ Պուլկարիա։

Պալքանեան Համաձայնութեան ժողովը առաջին անդամն է որ Հունգարիայով կը զբաղի։ Հունգարիան պահանջներ ունի Ռումանիայէն։ Ունէր եւ՝ Զեխիայէն։ Վերջինի հետ կարգադրեց։ Կը մնայ Ռումանիան։ Նախապէս՝ փոքր Համաձայնութեան օրակարգերուն նիւթն էր ան։ Եւ ո՛րովհետեւ այս վերջինը չկայ, Ռումանիա գայն փոխադրեց Պալքանեան Համաձայնութեան սեղանին վրայ։ Պուլկարիոյ հարցը եւս զբուած է նոր ձեւով։ Առաջ, ոչ թէ նկատի կ՝առնէին անոր պահանջները, այլ կը քննէին այդ պահանջներուն դէմ կիրարկուելիք հաւաքական միջոցները։ Պելկրատ – Սոֆիա բարեկամութենէն ետքին՝ այս հարցը փոխած է իր քննոյթը՝ յաչս Համաձայնութեան։ Պելկրատ, համաձայն ըլլալով իրմէ հողամաս մը զիջիլ, կը չանայ համոզել նաեւ միւսները։ Միւնիխի օրէնքն է, որ ամէն ինչ կարելի է, եթէ ապահովուած է Միացեալ Նահանգներու տրամադրութիւնը եւ կը չանայ Վարչապետ եւ Պուքրէյի մէջ երաչխիքներ ապահովել՝ Պելկրատի անձնատուութիւնը (Առանցքին) կասեցնելէ վերջ։ Կամ, ուրիշ խօսքով, գրեթէ յաղողած է ի գերեւ հանել այն ճիղը, որով Հռոմ ու Պերլին կը փորձէին «Արեւելեան Եուրօ» մը ստեղծել՝ Վարչապետ – Ռուսաւիչտ – Փրակա – Պելկրատ գիծը կապելով իրենց...

Պարզ է, ուրեմն, որ Պուքրէյի ժողովը Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ յատուկ օրակարգի իր հարցերուն քննութեան առեն պիտի ուղէր կռթնիլ այս յենակէտներուն վրայ։ Հոս կը տեսնուի, արդէն, որ վիճակի կամ չհերքու նոյնութիւն մը գտած են Ռումանիա (Հունգարիոյ պահանջին առջեւ) եւ Եուկոսլաւիա – Թուրքիա – Ռումանիա (Պուլկարիոյ պահանջին առջեւ)։

Իրերու այս վիճակն էր որ Թուրքիան մղեց, վերջերս, դիւանագիտական մեծ գործունէութեան մը։ Օրի – նակ, ան, Պալքանեան Համաձայնութեան փորհրդաժողովէն առաջ դիմեց Ռումանիոյ «Սեւ Ծովեան Ուխտ» մը ստեղծելու համար, թէեւ չյաջողե – ցաւ։ Որովհետեւ, Պուքրէյի քաղաքական չրջանակները յոռետես էին նման ուխտի մը կարելիութեան մասին, երբ Պուլկարիոյ դիրքը որոշ է, ու, միւս կողմէ, Ռուսիոյ հետ զի – նակցութիւն մը կամ գործակցութիւն ը կրնար դժգոհեցնել Գերմանիան եւ Իտալիան։ Էնկիւրի դիտէ նաեւ որ Սոֆիա իր պահանջներուն մէջ ան – աես չառներ Թրակիոյ Թրքական չըր – չանը, հակառակ անոր որ, ան այժմ, Պուլկարիա,— կ՝երեւի իր դէմ ար – գելք մը պակաս ունենալու համար,— միայն Եգէականի ելքի եւ Տոպրուճան մասին պահանջներ կը ներկայա – ցնէ։ Կասկած չկայ, որ նաեւ այս անգամ Պուլկարիոյ պահանջներու գլխաւոր ընդդիմադիրն է եղած Թուրքիան, որովհետեւ, Պուլկարիան բաւարարելը իրեն համար ոչ թէ հողամասի մը զիջումի խնդիրն է, այլ՝ Եւրոպական ցամաքամասէն գրեթէ հեռանալու եւ Յունաստանի հետ իր աշխարհագրական կապը կտրելու լուրջ պարագայ մը, ինչ որ պիտի նչանակէր՝ իր զրկանքը Պալքաններ ու Եւրոպա մուտքի-զարգը։

Երբ պակի ժամանակ եպիսկոպոսը առնելով իմ ձեռը տուաւ արքային, ես բարձրացրի աչքերս եւ նայեցի նրան... Օ՛հ, ինչպէս վեհապանծ, այլեւ ապահոված է Միացեալ Նահանգներու տրամադրութիւնը եւ կը չանայ Վարչապետ եւ Պուքրէյի մէջ երաչխիքներ ապահովել՝ Պելկրատի անձնատուութիւնը (Առանցքին) կասեցնելէ վերջ։ Կամ, ուրիշ խօսքով, գրեթէ յաղողած է ի գերեւ հանել այն ճիղը, որով Հռոմ ու Պերլին կը փորձէին «Արեւելեան Եուրօ» մը ստեղծել՝ Վարչապետ–Ռուսաւիչտ – Փրակա – Պելկրատ գիծը կապելով իրենց...

Պարզ է, ուրեմն, որ Պուքրէյի ժողովը Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ յատուկ օրակարգի իր հարցերուն քննութեան առեն պիտի ուղէր կռթնիլ այս յենակէտներուն վրայ։ Հոս կը տեսնուի, արդէն, որ վիճակի կամ չհերքու նոյնութիւն մը գտած են Ռումանիա (Հունգարիոյ պահանջին առջեւ) եւ Եուկոսլաւիա – Թուրքիա – Ռումանիա (Պուլկարիոյ պահանջին առջեւ)։

Իրերու այս վիճակն էր որ Թուրքիան մղեց, վերջերս, դիւանագիտական մեծ գործունէութեան մը։ Օրինակ, ան, Պալքանեան Համաձայնութեան փորհրդաժողովէն առաջ դիմեց Ռումանիոյ «Սեւ Ծովեան Ուխտ» մը ստեղծելու համար, թէեւ չյաջողեցաւ։ Որովհետեւ, Պուքրէյի քաղաքական չրջանակները յոռետես էին նման ուխտի մը կարելիութեան մասին, երբ Պուլկարիոյ դիրքը որոշ է, ու, միւս կողմէ, Ռուսիոյ հետ զի – նակցութիւն մը կամ գործակցութիւն ը կրնար դժգոհեցնել Գերմանիան եւ Իտալիան։ Էնկիւրի դիտէ նաեւ որ Սոֆիա իր պահանջներուն մէջ ան – աես չառներ Թրակիոյ Թրքական չըր – չանը, հակառակ անոր որ, ան այժմ, Պուլկարիա,— կ՝երեւի իր դէմ ար – գելք մը պակաս ունենալու համար,— միայն Եգէականի ելքի եւ Տոպրուճան մասին պահանջներ կը ներկայա – ցնէ։ Կասկած չկայ, որ նաեւ այս անգամ Պուլկարիոյ պահանջներու գլխաւոր ընդդիմադիրն է եղած Թուրքիան, որովհետեւ, Պուլկարիան բաւարարելը իրեն համար ոչ թէ հողամասի մը զիջումի խնդիրն է, այլ՝ Եւրոպական ցամաքամասէն գրեթէ հեռանալու եւ Յունաստանի հետ իր աշխարհագրական կապը կտրելու լուրջ պարագայ մը, ինչ որ պիտի նչանակէր՝ իր զրկանքը Պալքաններ ու Եւրոպա մուտքի-զարգը։

Երբ պակի ժամանակ եպիսկոպոսը առնելով իմ ձեռը տուաւ արքային, ես բարձրացրի աչքերս եւ նայեցի նրան... Օ՛հ, ինչպէս վեհ –

ՊԱՊԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պապականութիւնը այնքան հսկայ դեր խաղացած է անցեալին, ո՛չ մի – այն կրօնական, այլեւ ընկերային ու քաղաքական աչխարհի մէջ, եւ իր բարոյական ազդեցութիւնը այնքան մեծ է մարդկութեան վրայ, որ, հա – կառակ դարերու ընթացքին իր ըս – տեղծած սարսափելի պատերազմնե – րուն, քամնելի գայթակղութիւննե – րուն եւ երկպառակութիւններուն, դեռ կը պահէ իր հեղինակութիւնը։ «Ցառաջ» արդէն հրատարակեց չատ մը պատմական տեղեկութիւններ։ Կ՝ուզէի լրացնել զանոնք։

Պապը՝ եկեղեցական կարգի տեսակէտէն, միւս բոլոր եպիսկոպոսնե – րուն հաւասարն է, բայց իր օրէնս – դրական իրաւասութեամբը, գերիվեր է միւս բոլոր կրօնականներէն։

Պապը, Ս. Պետրոսի ուղղակի յա – ջորդը, հետեւաբար Քրիստոսի փո – խանորդը, կաթոլիկ եկեղեցւոյն պե – տն է եւ 1929էն ի վեր Վատիկանի պետութեան վեհապետն է։

Անցեալին մէջ, եկեղեցական ա – նկնութեան համար երկու վարդա – պետութիւններ գոյութիւն ունէին, որոնք եկեղեցին բաւական առեն եր – կուքի բաժանեցին։ Մէկն էր աղնուա – կան կառավարութեան տեսա – կէտը, որուն համաձայն եկեղեցւոյ մէջ երկու իշխանութիւններ կային. Պապը եւ եպիսկոպոսական մարմինը։ Պապականութիւնը եւ եպիսկոպոսա – կանութիւնը։ Պապը, Ս. Պետրոսին յաջորդն է, իսկ եպիսկոպոսները՝ Ա – րաքեաներուն։ Այս ըմբռնումով Պա – պը գերիվեր է ամէնէն եւ իր ամբողջ իշխանութիւնը աստուածային հաս – տատութիւն կը համարուի։

Միւս վարդապետութեան կողմնա – կիցներ կ՝ուտարկէին թէ գերագոյն իշխանութիւնը կը պատկանի ոչ թէ Պապին, այլ առաքելական մարմնոյն, այսինքն եպիսկոպոսականութեան։ Իշխանութիւնը կը պատկանի տիեզերական ժողովին, որ, գերիվեր է Պապին։

Այս ըմբռնումը 1378ին տեղի տուաւ մեծ հերձուածին, որուն մէջ երկու Պապեր ընտրուեցան, մէկը Հռոմ եւ միւսը՝ Աւինեոն։ Այս ցաւալի երկ – պառակութեանց վերջ տալու համար, ուստուածաբաններ, իրաւագէտներ ուրիշ իշխանութիւն մը փնտռեցին որ գերիվեր ըլլար այս երկու Պապերուն իշխանութեանց եւ յայտարարեցին Տիեզերական ժողովին, այսինքն բո – լոր եպիսկոպոսներուն ժողովին գե – րիշխանութիւնը պապական իշխանու – թեան վրայ,— թէ եկեղեցին կառա – վարութիւնը կը պատկանէր եպիսկո – պոսներուն որոնց նախագահն է Պա – պը, բայց ստորադաս ժողովն է։ «Կալլիկանութեան վարդապետու – թիւններէն, որոնք արտայայտուեցան 1682ին «La Déclaration du Clergé de France» թուղթով, Պօսիւէի կողմէ պատրաստուած, մին է նաեւ եպիս – կոպոսականութիւնը։ Ցետոյ, արտա – համան ալ տարածուեցաւ այս վար – դապետութիւնը, ինչպէս Հոլանտա եւ Աւստրիա, «Ֆէպրոնիանիզմ» անու – նով։

Սակայն, հակառակ այս ահաւոր ընդհարումներուն, եկեղեցւոյն ա – ռանձնական վարդապետութիւնը մնաց, ընդունուեցաւ, եւ հաստատուեցաւ վերջնականապէս 1870ի Վատիկանի ժողովին մէջ, որ վերջին Տիեզերա – կան ժողովն էր, յայտարարելով ամ – բողջ աչխարհի, պապին գերիշխանու – թիւնը եւ անսխալականութիւնը, որ – մէ ոչ մի իշխանութիւն գերիվեր է եւ որուն վճիռը, վերջնական է։ Պապը, Pontifex Maximus, կաթոլիկ կրօնական աչխարհին պետն է։ Judex Supremis։

×

Քրիստոնէութեան առաջին դարե – րուն, Պապը՝ իբր Հռոմի եպիսկո – պոս, կ՝ընտրուէր, միւս եպիսկոպոս – ներուն նման, թէ կրօնականներուն եւ թէ ժողովուրդին լիուլի մասնակցու – թեամբ։ Ժողովուրդին ներկայու – թիւնը երաչխաւորութիւն մըն էր թէ արժանի ու վատահելի մէկը պիտի ընտրուէր, ընտրութիւնը ժողովուրդին տեսակ մը քննադատութեան կեն – թարկուէր։ Բայց զինքը նշանակողները եպիսկոպոսներն էին հասարակա – յին կարծիքը նկատի ունենալով։ Ե – թէ բաժանում ըլլար, պիտի ընտրէին այն՝ որ կեդրոնացուցած էր ամենա – չատ քուէ եւ մրանգամայն ամենամեծ արժանիքները։

Ուրեմն ընտրութիւնը՝ Պապ նչա – նակելու մէկ կէտը եղաւ առաջին օ – րերէն իսկ։ Սակայն այս ընտրու – թիւնները չաճախ կ՝եղածանուէին ազ – նուականութեան կողմէ, Հռոմկա – կան ընտանիքներու մրցակցութեամբ, իշխաններուն եւ թագաւորներուն մի – չամտութեամբ։ Կարօլինեաններուն չրջանին, թագաւորները յաւակնու – թիւններ սկսան ունենալ պապական ընտրութեանց մէջ դեր մը խաղալու։ 817ին, Լոթար թագաւորը՝ իբր իրա – ւունքը՝ կը պահանջէ որ ինքը իրաւա – սութիւնը ունի ընտրուած Պապը վա – ւերացնելու։ Մանաւանդ 11րդ դարուն է որ երբ «Սուրբ կայսրութիւնը» վերահաստատուեցաւ Օթոն կայսե – րուն չնորհիւ, Հենրիկոս Գ. կայսրը, եւթը պապերն ալ վար առնելով, ան – դր դրաւ Գղեմէս Բ.ը՝, ծագումով գերման, եւ անոր յաջորդեցին «գեր – մանական Պապեր», ուղղակի կայսր կողմէ նչանակուած։

Ուրեմն ընտրութիւնը վաստօրէն չնչուած էր։ Կղերականութիւնը ան – ղօր, տխրութեամբ եւ գայթակղու – թեամբ կը դիտէր այս դէպքերը եւ չէր կրնար հանդուրժել արքայական ա – յս անվերջ ու անտանելի միջամուտ – ութիւններուն։

1059ին, Նիկողայոս Բ.ի սահմանադրութեան համաձայն, բարեփոխում – ներ մտան պապական ընտրութեան մէջ։ Այսուհետեւ, ընտրութեան մէջ ղեկաւոր դերը պիտի խաղան կարտինալ–եպիսկոպոսները, հար – ցնելով կարտինալ –քահանաներուն եւ կարտինալ – սարկաւագներուն խոր – հուրդը։ Իսկ աւելի վարի աստիճան կրօնականները ինչպէս նաեւ ժողո – վուրդը միայն իրենց հաւանութիւնը պիտի տան, կայսեր միջամտութիւնը կ՝ընդունուի չատ աղօտ բացատրու – թիւններով, ինչ որ անվերջանալի վի – ճաբանութիւններու եւ պայքարներու ծնունդ տուաւ։ Հետեւաբար, երբ Գրեգոր է., պատմութեան մէջ յոր – ջորջուած «երեւելին Հիլտէպրանտ» Պապ կ՝ընտրուի, տիտանեան պայքա – րը մղուեցաւ անոր եւ կայսեր միջեւ։ Ալ կայսրը չէր կրնար միջամտել եւ եթէ միջամտէր ալ, պարզապէս ու – միշ հակապատ նչանակելու համար կ՝ըլլար։

×

Ի՞նչպէս եղած են պապական ընտ – րութեան եղանակները։

Այս ընտրութիւնները իրենց մէջ կարեւորութիւնը ունէին, որովհե – տեւ, աչխարհական իշխանութիւննե – րը, ինչպէս իրենց դրեթէ բոլոր իրա – ւագիտական հաստատութեանց մէջ, հոս եւս կրօնական իրաւագիտութեան ազդուեցան եւ դրեթէ նոյն մեթոնե – րը կը գործածէին թագաւորի ընտ – րութեան համար երբ ժառանգական չէր։ Գերմանիոյ թագաւորը ժառան – գական չէր, ընտրուած թագաւոր մը

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐՋՊԵՏՈՒՆԻ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Գրեց՝ ՄՈՒՐԱՑԱՆ

Թ.

ԱՆՀԱՄԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ՑԱՑՏՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թագուհին ընդհատեց խօսքը մի քանի վայրկեան, կամենալով, կար – ծես, իւր աչխոյժը չափաւորել եւ ա – պա նորէն եռանդով չարունակեց։

— Այո՛, Սեզա, դու իրաւունք ու – նես։ Արդարեւ, կարելի է անցեալ քաղցրութիւնները յիչելով՝ մոռանալ մի վոքր ներկայի դառնութիւնն ե – րը... եւ ինչպէ՛ս սիրելի է ինձ այժմ անցեալը... Մտաբերում եմ այն եր – ջանիկ վայրկեանը, երբ առաջին ան – գամ ներկայացայ թագաւորին։ Նա նստած էր այդ ժամանակ ղեկակի մեծ դահլիճում, չրջապատուած իւր աւագանիներով։ Բոլորն էլ ինձ էին սպասում։ Հէնց որ հօրս հետ դահլիճի դռներում երեւացի, թագաւորն իսկոյն բարձրացաւ աթոռից եւ դիմաւորելով մեզ՝ վայելչաբար ողջունեց։ Անչուշտ ես չառազունեցի, որովհետեւ երեսս սկսաւ այրուել... Ինչպէ՛ս լաւ յիշում եմ այդ վայր – կեանը... Հայրս յանձնեց նրան իմ ձեռը ասելով.— «Ահա, Արքայ, իմ պուտորը եւ քո հարանացուն»։

Թագաւորն ուրախ եւ ժպտադէմ տուաւ իմ աչքը, ջերմութեամբ համ – բուրեց եւ առաջնորդելով ինձ՝ տա – րաւ մինչեւ իւր գահոյքը, որից քիչ հեռու պատրաստուած էր ինձ համար ծիրանիներով ծածկուած աթոռ։

— «Ներկայացնում եմ ձեզ, իշխան – ներ, ձեր ապագայ թագուհուն», հան – դիսաւոր եղանակով ասաց թագաւորը, եւ ամէնքը միաբերան գոչեցին՝ «կեցցէ՛ թագաւորը, կեցցէ՛ թագու – հին»...

«Ցետոյ բոլոր իշխանները մօտեցան եւ ողջունեցին ինձ աւագութեան կարգով։ Այնտեղ էին, Սեզա, ինձա – նից մեծաւած բոլոր իշխանները... Օ՛, ինչպէս կամենում էի որ այդ բո – ւկէին լինէի ես աչխարհի միակ դե – դեկուհին, որ ամէնքը հիանային ինձմով եւ ասէին թէ՝ Հայոց թագա – ւորը ընտրել է, արդարեւ, իւր ան – ուան արժանի հարանացու։

— Դու դեղեցիկ էիր ինչպէս աւե – ւտաբեր քերովբէն...

— Եւ ուրախ էի որ չէի ամաչե – ցնում իմ փեսային։

— Այո՛, նա յայտնել էր Մարզպե – տաւնի իշխանին թէ՝ երջանիկ է հա – մարում իրան որ դու դեղեցկու – թեամբ գերազանցում ես Արասի ա – մուսնուն։ Ախխազիայի մեծ իշխանը, տեսել էր թագաւորը, այլեւս չի պար – ծևնայ թէ՝ իւր դուստրն է միայն Հա – յոց արքունիքի-զարդը։

— Երբ պակի ժամանակ եպիսկո – պոսը առնելով իմ ձեռը տուաւ ար – քային, ես բարձրացրի աչքերս եւ նայեցի նրան... Օ՛հ, ինչպէս վե – հապանծ, այլեւ ապահոված է Մի – ացեալ Նահանգներու տրամադրու – թիւնը եւ կը չանայ Վարչապետ եւ Պուքրէյի մէջ երաչխիքներ ապահո – վել՝ Պելկրատի անձնատուութիւնը (Առանցքին) կասեցնելէ վերջ։ Կամ, ուրիշ խօսքով, գրեթէ յաղողած է ի գերեւ հանել այն ճիղը, որով Հռոմ ու Պերլին կը փորձէին «Արեւելեան Եուրօ» մը ստեղծել՝ Վարչապետ–Ռուսաւիչտ – Փրակա – Պելկրատ գիծը կապելով իրենց...

Պարզ է, ուրեմն, որ Պուքրէյի ժողովը Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ յատուկ օրակարգի իր հարցերուն քննութեան առեն պիտի ուղէր կռթնիլ այս յենակէտներուն վրայ։ Հոս կը տեսնուի, արդէն, որ վիճակի կամ չհերքու նոյնութիւն մը գտած են Ռումանիա (Հունգարիոյ պահանջին առջեւ) եւ Եուկոսլաւիա – Թուրքիա – Ռումանիա (Պուլկարիոյ պահանջին առջեւ)։

Իրերու այս վիճակն էր որ Թուրքիան մղեց, վերջերս, դիւանագիտական մեծ գործունէութեան մը։ Օրինակ, ան, Պալքանեան Համաձայնութեան փորհրդաժողովէն առաջ դիմեց Ռումանիոյ «Սեւ Ծովեան Ուխտ» մը ստեղծելու համար, թէեւ չյաջողեցաւ։ Որովհետեւ, Պուքրէյի քաղաքական չրջանակները յոռետես էին նման ուխտի մը կարելիութեան մասին, երբ Պուլկարիոյ դիրքը որոշ է, ու, միւս կողմէ, Ռուսիոյ հետ զինակցութիւն մը կամ գործակցութիւն ը կրնար դժգոհեցնել Գերմանիան եւ Իտալիան։ Էնկիւրի դիտէ նաեւ որ Սոֆիա իր պահանջներուն մէջ ան – աես չառներ Թրակիոյ Թրքական չըր – չանը, հակառակ անոր որ, ան այժմ, Պուլկարիա,— կ՝երեւի իր դէմ ար – գելք մը պակաս ունենալու համար,— միայն Եգէականի ելքի եւ Տոպրուճան մասին պահանջներ կը ներկայա – ցնէ։ Կասկած չկայ, որ նաեւ այս անգամ Պուլկարիոյ պահանջներու գլխաւոր ընդդիմադիրն է եղած Թուրքիան, որովհետեւ, Պուլկարիան բաւարարելը իրեն համար ոչ թէ հողամասի մը զիջումի խնդիրն է, այլ՝ Եւրոպական ցամաքամասէն գրեթէ հեռանալու եւ Յունաստանի հետ իր աշխարհագրական կապը կտրելու լուրջ պարագայ մը, ինչ որ պիտի նչանակէր՝ իր զրկանքը Պալքաններ ու Եւրոպա մուտքի-զարգը։

Երբ պակի ժամանակ եպիսկո – պոսը առնելով իմ ձեռը տուաւ ար – քային, ես բարձրացրի աչքերս եւ նայեցի նրան... Օ՛հ, ինչպէս վե – հապանծ երեւաց նա ինձ այդ րոպէին, եւ ես, որքա՞ն նրանով բարձրացած... «Ահա վերջապէս մարմին առան իմ յոյսերը, ես երջանիկ եմ», մտածում էի ինքս ինձ եւ ապա յանդուգն մըտ – քեր յղանում.— «Սա, այս Աչոտը, այս երկաթի թագաւորը, իմն է. ոչ ոք այլեւս չի կարող խլել ինձանից. մենք արդէն պատկառում ենք. մեր մի – ութեան գաչնագիրը վաւերացում է աստուածային կնիքով... «Զոր Աստուած զուգեաց, մարդ մի՛ մեկնեսցէ», ասում է եպիսկոպոսը։

«Բայց այսօր, Սեզա, ես զրկուած եմ նրանից, նա այլեւս իմը չէ. ի՞նչ – պէս դառն է հաւատալ այդ ճշմար – տութեանը... Բայց չէ՞ որ «Աստուած մեզ դուգեց», ո՞վ եղաւ բաժանողը. ի՞նչպէս պատահեց այդ. ասա՛, Սե – զա, ասա՛, չէ՞ որ դու էլ այդ դիտես, չէ՞ որ խոստացար պատմել...

— Ես չատ բաներ պատմեցի, սիրե – լի թագուհի։

— Ո՛չ. դու ինձ չպատմեցիր, թէ ի՞նչպէս սկսուեցաւ մեր դժբաղդու – թիւնը. չէ՞ որ նախկին կայծերի հըր – դեհը մի յայտնի պատճառից բորբոք – ուեցաւ։

— Այո՛, պատճառը դարձեալ մեր թչնամին եղաւ...

— Ո՞վ։

— Ցուսուփը։

— Ի՞նչպէս։

— Ցիշո՞ւմ ես որ ձեր հարսանեաց օ – րերը նա մեծագին ընծաներ ուղար – կեց թագաւորին։

— Այո՛, արքայական թագ, ակա – նակուռ սուր, Արաբիայի ոսկեսար նժոյգներ եւ ուրիշ չատ թանկագին գարդեր։

— Այլեւ մի մեծ գունդ Հազարացի հեծելազօր, իբրեւ արքունական բա – նակի սատար։

— Այո՛, յիշում եմ։

— Ի՞նչ էր այդ բարեկամութեան նպատակը։

— Ասում էին որ Ցուսուփը պարս – կաստանին ինքնագլուխ ուրեւլու հա – մար կամենում է Ամիրապետից ա – ւատամրուել։ Եւ որովհետեւ այդ ժա – մանակ Հայոց թագաւորը յաղողու – թեան մէջ էր, Ցունաց կայսրը դաչ – նակից էր նրան, Հայոց իշխանները միաբան էին հետը, հաչտուել էր նա, մինչեւ անգամ, Գադիկ Արծրունու հետ, իսկ նրա միակ թչնամին, Աչոտ բռնաւորը չարաչար յաղթուելով՝ փախել էր Դուին, ահա այդ պատճա – ռով կամենում էր եւ թագաւորի բա – րեկամութիւնը վաստակել։ Եւ մեր հարսանիքը յարմար առիթ եղաւ նրա համար։ Իւր այդ հարուստ ընծան – երով, արդարեւ, Ցուսուփը թագաւո – րի սիրտը չհեց։

— Բայց տես թէ այդ ընծայութի – ւնեան մէջ ուրիշ ի՛նչ գաղանիք կ՝ընթանում։ Հազարացոց ոստիկան – Հարկաւ, Հայոց թագաւորի յաղող – թեան ցանկացող էր, սակայն ինչ – ւում էր նրա բարեկամութիւնը, ո՞ – րովհետեւ այդ միջոցին յաղողութեան մէջ էր Աչոտ թագաւորը։

«Բայց այն հեծելազօրքը, որ Ցու – սուփը ուղարկել էր թագաւորին իբր նրա բանակին օգնութիւն, պատ – ճառ դարձաւ մեծ դժբաղդութեան։ Թագաւորը չէր կարողանում համո – րել Աչոտ բռնաւորի ապատամբակա – չարժումներին։ Ուստի երբ հարսան – եաց ոտները վերջացան, նա որոշեց գնալ Դուին եւ հալածել նրան մին – չաբաղաքից։

«Եթէ յիշում ես, այդ մարքին հա – կառակ չէր Սահակ իշխանը։ Ուստի նրանք միասին բանակ կազմեցին եւ արքայական զօրքին միացրին Գոր – մանացի գնդերը եւ Ցուսուփի հեծե – լազօրը եւ այդ միացած ուժերով դի – մեցին Դուին։

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

(Ուղերձ)

Ընկեր խմբագիր,

Ձեր 267-րդ թվակիր նամակում դուք առաջադրում եք մի շարք հարցեր, որոնք, ձեր կարծիքով, պետք է պարզաբանվեն խորհրդային մամուլի էջերում։ Ես կարող եմ ուրախությամբ հայտնել, որ ձեր առաջադրած հարցերից շատերը ես արդեն պատասխանել եմ իմ նախորդ նամակներում։ Ես կարող եմ միայն կրկնել այդ պատասխանները։

Դուք հարցնում եք, թե ինչ նշանակություն ունի խորհրդային մամուլի համար Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի կազմակերպական բյուրոյի որոշումը։ Այդ որոշումը նշանակում է, որ մեր կուսակցությունը ձգտում է ամրապնդել խորհրդային մամուլի կապը մասսաների հետ, ուժեղացնել նրա ազդեցությունը մասսաների վրա, ավելի լայն ասպարեզ տալ մասսաների ինքնագործունեությանը, ավելի լայն հնարավորություն ստեղծել մասսաների կողմից քննադատության համար

գանուին, ուրիշներ Սպանիա: Տօքթ. Նէկրիճի նախարարներէն եւ խորհրդականներէն չատերը կը թախանձեն որ դադրեցնէ պատերազմը եւ կասկածելի է թէ այդ կառավարութիւնը կրնա՞յ օրինաւոր նկատուիլ: Ի՞նչ կ'արժէ այդ կառավարութեան հեղինակութիւնը, երբ նախագահը բացակայ է եւ կարելի չէ նիստի հրաւիրել խորհրդարանը: Մեր կատարած գործը ոչ միայն չի խախտեր միջազգային աւանդութիւնները, այլեւ մենք այդ աւանդութիւնները խախտած պիտի ըլլայինք մերժելով ճանչնալ Զօր. Ֆրանքօն, ներկայ պարագաներուն մէջ: Ճանչնալու յետաձգումը ոչ հանրապետական կառավարութեան պիտի օգնէր, ոչ ալ Մատրիտի ժողովուրդին: Ընդհակառակն, պիտի դառնացնէր մեր յարաբերութիւնները Սպանիոյ նոր կառավարութեան հետ եւ պիտի փճացնէր մեր ազդեցութիւնը »:

Պ. Զէյմպրլէն յետոյ կարդաց Զօր. Ֆրանքոյի մէկ հեռագիրը, (22 փետրուար), որ կ'ըսէր — « Ազգայնական Սպանիան չահեցաւ պատերազմը: Հետեւաբար պարտեալներուն կը մնայ անձնատուր ըլլալ առանց որ եւ է պայմանի: Սպանիա տրամադիր չէ ընդունելու որ եւ է օտար միջամտութիւն որ պիտի վնասէր իր միութեան կամ գերիշխանութեան : Եթէ կարմիր վարիչները երկարաձգեն զինադադարը եւ նոր կեանքեր զոհեն, պատասխանատուութիւնը իրենց վրայ պիտի իյնայ »:

Հեռագիրը կը հաւաստէր նաեւ թէ քրէական յանցաւորները պիտի դատուին 1936 յուլիս 6ի օրէնքով: Զէյմպրլէն եզրակացուց .

— « Բոլորին ուզածը այն է որ պատերազմը վերջանայ: Մենք ուրախ – թեամբ պիտի կատարենք որեւէ բան որ կրնայ օգնել զինադադար մը կնքելու: Պիտի չզարմանամ, եթէ այդ զինադադարը կնքուի քանի մը օրէն»:

Վարչապետին յայտարարութեանց հաւանութիւն յայտնեց նախորդ պատգամաւորներէն նախարարը, Պ. Իդըն :

Նոր դէպքեր Պաղեստինի մէջ

— ∞ —

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ խռովութիւնները կը չարունակուին ուժգնօրէն, հակառակ ձեռք առնուած խստութեանց: Թէեւ աւետարեր լուրեր հասած էին Լոնտոնէն, բայց Արաբներն ալ ահաբեկչական գործունէութեան ձեռնարկեցին, սպաննելով քանի մը Հրեաներ: Վայրենի ոճիր մը գործուեցաւ Ռէհովոթի դաղութին մէջ,— հրեայ կին մը եւ երեք զաւակները սպաննուեցան տունին մէջ: Ապստամբները կարգ մը յարձակումներ գործեցին Պաղեստինի հիւսիսային սահմանագլուխին վրայ, կրակ բանալով հրեայ աշխատաւորներու դէմ: Զորս հոգի սպաննուեցան, երեք հոգի վիրաւորուեցան: Ուրիշ դաղութի մը մէջ ալ երկու Հրեաներ սպաննուեցան եւ արջառը աւարի տըրուեցաւ :

Արաբները մասնակի գործադուլ մը սարքեցին Հայֆայի մէջ, փակելով խանութները: Երթեւեկը դադրեցաւ եւ միայն Թղթատարական պաշտօնեաները կը շարունակէին աշխատանքը: Ոստիկաններ եւ զինուորներ հսկողութիւն կը կատարեն քաղաքին մէջ, զրահապատ ինքնաշարժներով: Երուսաղէմի մէջ ալ բոլոր խանութները փակուած էն :

»»» · «««

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼԱՒԻՐԵՐ ՓԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂԱՎ

240 *ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐ (ուսուցչապետ եւն.) Ֆրանսայի իրաւագիտական, գրականութեան, դիտութեանց, բժշկական եւ դեղագործական համալսարաններէն յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, որով ուժգնօրէն կը բողոքեն Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ հողային պահանջներուն դէմ: «Որ եւ է իտալական տեղատուրում Թունուզի մէջ պիտի կազմէ մահացու սպառնալիք մը ոչ միայն Ալժերիոյ, այլեւ մեր ափրիկեան ամբողջ կայսրութեան եւ Միջերկրականի մեր դիրքին համար: Գերմանական ափրիկեան տիրապետութեան մը հաստատումը Գերմանիոյ պիտի ապահովէ զինուորական, ծովային եւ օդանաւային ահարկու խարխխներ, որոնց չնորհիւ ան պիտի կրնայ խափանել համաչխարհային հաղորդակցութիւնները եւ երկուքի բաժնել մեր ափրիկեան ստացուածքները, յարձակման նոր ճակատ մը կազմելով մեզի դէմ, գործակցութեամբ իտալական գաղթավայրերու »:*

ՀԱԿԱԳԵՐՄԱՆ ՅՈՑՅԵՐԸ կը չարունակուին Լեհաստանի մէջ: Առջի օր 20.000 հոգի նորէն բուռն ցոյցեր կատարեցին Վարշաւայի մէջ, աղաղակելով· — « Անկո՛ղ Հիթլէրը, անկո՛ղ Գերմանիա, Տանցիկը Լեհաստանի կը պատկանի»: Ցուցարարները ուղեցին արտաքին գործերու պաշտօնատունը եւ զէնդարմական դասպանատունը երթալ, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց: Ցիսուն հոգի վիրաւորուեցան: Լեհական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեց Տանցիկի Սենատին, պաշտպանութիւն խնդրելով լեհ ուսանողներուն համար: Կ'ըսուի թէ Լեհաստան ի հարկին անտեսական սեղմումներ պիտի հաստատէ Տանցիկի մէջ եւ լեհական համալսարաններէն պիտի վտարէ գերմանուսանողները :

ՊԱՊԸՆՏԻՐ ԺՈՂՈՎԸ բացուեցաւ երէկ, չորեքշաբթի: Կը կարծուի թէ կարճ պիտի տեւէ: Դարերէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով 12 մայրապետներ կը պատրաստեն փակարանին մէջ «բանտարկուած» 62 կարտինալներուն ճաշը: Ընտրութեան արարողութիւնը չարժանկարի պիտի վերածուի :

ԽՐԱՄՆԵՐ ԿԸ ՓՈՐՈՒԻՆ ՓԱՐԻԶԻ չուրջը, քան քիլոմեթր տարածութեան վրայ, ամբարկել թաքստոցներով որոնց մէջ կարելի պիտի ըլլայ պատսպարել 80,000 քաղաքացիներ: Այս խրամները աւելի խորունկ պիտի ըլլան քան անոնք որ փորուեցան անցեալ սեպտեմբերին :

ՄԱԺԻՆՈՑԻ ԳԾԻՆ ճարտարապետներէն ժորժ ժոլիվալտ ձերբակալուեցաւ, ամբաստանուած ըլլալով թէ զինուորական գաղտնիքներ ծախած է օտար պետութեան մը, 300.000 ֆրանքի փոխարէն: Ձարտարապետը այդ ամբաստանց մէջ կ'աշխատէր 1933էն ի վեր: Շարունակ խնդոյքներ կը սարքէր եւ չռայլ ծախքեր կ'ընէր, ինչ որ կասկած հրաւիրեց :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ նոր փոփոխութիւններ կատարուեցան Ձեկային եւ կարմիր բանակին վարչութեանց մէջ: Ադրբէջանի մէջ ներքին գործավարութեան (Ձեկա) ամբողջ կազմը փոխուեցաւ, իսկ Ուկրայնայի եւ Սպիտակ Ռուսիոյ մէջ միայն վարիչները փոխուեցան :

ՆԻՍԻ մէջ ձերբակալուեցան երեք հոգի, ամբաստանուած ըլլալով թէ կեղծ անցագիրներ եւ անձնագիրներ կը շինէին Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ Հրեաներուն համար եւ մեծ դումարներ կը շորթէին :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը արտօնած էր որ 12 իտալական օդանաւեր եթովպիա երթան եգիպտոսի վրայէն թռչելով, պայմանաւ որ չանգնին կարգ մը ռազմագիտական վայրերէ: Առաջին վեց օդանաւերը անցած առեն, եգիպտական կառավարութիւնը իմացաւ թէ այս պայմանը չէ յարգուած, ուստի վար դրաւ իտալացի օդաչուները, դրաւեց անոնց չարժանկարները եւ արգիլեց միւս վեց օդանաւերուն թռիչքը :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ թագաւորը պելկրատ գնաց, խորհրդակցելու համար խնամակալ իշխանին հետ, պալքանեան խորհրդաժողովին առթիւ:

ՊԵԼԺԻՈՑ նոր դահլիճին կարմութիւնը յանձնուեցաւ ծերակուտական Սուտանի (ընկերվարական):

1000 ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐ հեռացան Քորսիքայէն, հարիւր հոգի ալ՝ Լիոնէն: Ուրիշներ ալ հայրենիք պիտի վերադառնան :

ՑՈՑՆ ԽՄԲԱԳԻՐ մը 15 օր բանտարկութեան եւ 300 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ Փարիզի մէջ, իր թերթին մէջ անարգած ըլլալով վարչապետ Մէթթասսը :

Le Gerant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme — PARIS (13) Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

Հ. Յ. Դ.

Ժողով

ՓԱՐԻԶԻ «եդիպտացի» Կոմիտէն Ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի բոլոր ընկերները 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ave. d'Italie սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ : Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ կը պահանջենք Հայաստանի սահմաններու ընդարձակում»:

ԱՆԻԼՒ – ՊՈՒԱՒՈԼՈՆՊԻ «Արամ» ենթակոմիտէի դասախօսական Ընդհ. ժողովը՝ 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի՝ Ընկեր ՌՈՒԶԱՆ :

Գալատա

ԼԻՈՆԻ «Գայլ վահան» խումբի բնկերական ժողովը՝ 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին ճանապ հիւսաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը սպ հրաժեշտ է: կարեւոր օթակարգ:

ՊՈՒԻ–ԼԻՒԶիի (Մարսէյլ) «Մ.Վարանդեան» խումբի Ընդհ· ժողովը՝ 4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընկ· Արապեաններու բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ Հ. Յ. Դ. «ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

*ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **13 Rue Pierre Curie***

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր: Կը ներկայացուի Բաֆֆիի «Սատուել»էն երեք արար:

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 3 ֆրանք:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Գ· Թաղապետարանի սրահին մէջ, Լիոն:

Մասնակցութեան համար մուտք՝ 0.95 ֆրանք :

Մարզական դիշատակին

Սէնք Անթուան ի «Մարզպետ» խումբը կը տօնէ

« ՄԱՐԶՊԵՏ»ի մահուան քսանամեակը, 5 մարտ կիրակի օր Սէնթ Անթուանի մէջ:

Առաւօտ·— Պատարագ եւ հոգեհանգիստ տեղւոյն Ս· Թադէոս մատրան մէջ: Կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին թէյասեղան – հաւաքոյթ Պատ Վիատիւքի սրահին մէջ: Պ· Մաքսուտի սրճարանը, (կամուրջին տակը):

Կը նախագահէ՝ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկերուհի ՆԱՐԿԻԶ ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ *Մուտք 5 ֆրանք*

«ՐԱՓՔԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 2 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՏԷՒ Թ.ԼՎՄԱՍԵԱՆ· Նիւթ՝ «Մ'վ ստեղծեց Փետրուար 18ը»

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Տէսիճի կոմիտէի կողմէ , Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ· Յ· Դ· սրահին մէջ, Տէսիճ :

Կը ներկայացուի ԶԱՐ ՈՂԻՆ

Մուտք՝ 4 ֆրանք, 7 տարեկան երախաներուն 2 ֆրանք:

Սրահի ջերմութիւնը ապահովուած է :

ԿԻՍԱԴԻՄԱԿՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

(Bal des loups)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆ. Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆԻՆ

18 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՑ ԺԱՄԸ 2ՀԷՆ ՄԻՆՉեւ ԼՈՑՍ

Salle Hoche Ի ՄԷՋ, 9 Ave. Hoche, Paris (8)

ՀՈՎՒՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՏԻ ԻՆ ՆՈՑՆՄԻ Վ. ԳԱՓԱՄՃԵԱՆԻ

Առաջնակարգ նուագախումբ, ընտիր պիւֆէ–պառ

աննախընթաց անակնկալներ

ՄՈՒՏՔ՝ 30 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԵԿՈՑԹԻ ԶԳԵՍՏ ՀԱԳՆԻԼ ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ Է

Շարժանկարի բացառիկ ներկայացում

*Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի Հ· Ց· Դ· Ս· Միհնասեան ենթակոմիտէին, 2 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին **Cinéma Victor Hugo**ի մէջ, Rue Victor Hugo, Ալֆորվիլ :*

Կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂԱՑԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (հայերէն խօսուն ժապաւէն): ՆԱՒԱՐԻՆՈ ՊՕՆԱՒԱՐԹի ՎԱՒՃԱՆԸ, Abel Gance֊ի դլուխ գործոց ժապաւէնը եւ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :

Մուտք՝ 4 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք :

ԱՒՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղին , 6 մարտ երկուշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8·30ին, կը վերջանայ ժամը 11ին:

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այն կազմակերպութիւնները եւ կամ Միութիւնները, որոնք կը փափաքին օգտուիլ այս չարժանկարի ցուցադրութիւններէն , խնդրեն դիմել «Ցառաջ»ի խմբագրատունը, ժամադրութիւն առնելու համար «ՍԻՆԷ ՍԷՐՕ»ի ներկայացուցիչէն, որ Փարիզ պիտի մնայ միայն 15 օր:

ՀԱՅԱՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուտա Մոնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿՐ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ ղեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)

Դաշնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ:

Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ· Մ· ԱԼԷՄՇԱՀԻ, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine , իսկ Շաբաթ օրերը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ՄԱՑՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ· Արամ Ճիճեանի **formule**ին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը **(caries)** մասնաւորաբար կրազրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ :

ՊԱՀԱՆՋՑԷՔ

Դեղարաններէն **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի թթուներու կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

ԾԱԽՈՒԻ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (Machine à graver), նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր դիմով: Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի,

35 Les Grands Pins.St-Loup, Marseille,

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Ճեխարդական, Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի թո֊ղով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Աշճեան **50** *ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ· Խաչի Կեդր· Վարչութեան, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:*

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍՏ

Ֆ· Կ· Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղը բացած է հայերէնի դասընթացքներ երկսեռ երիտասարդութեան համար: Առաջին դասը եւ արձանագրութիւնները տեղի կ'ունենան յառաջիկայ Կիրակի, 5 Մարտ, առաւօտեան ժամը 10էն 12, Տիկին Գազանճեանի բնակարանը, 63 Fbg. Poissonnière, Paris (9):

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆԻ Ֆրանսայի Կեդր· Վարչութեան տարեկան վիճակախաղի տոմսերը հրապարակ ելած են , հատը 3 ֆրանքի: Կը շահին բազմաթիւ արժէքաւոր առարկաներ: Տոմսերը կը գտնուին հետեւեալ վայրերը·— «Ցառաջ»ի մօտ, դրատուն Հրանտ Սամուէլ, դրատուն Մ· Պարսամեան, 46 Rue Richer, Paris, Ե· Ցաւրութիւնեանի մօտ, 18 Rue d'Orsel , Paris:

Ֆ· Կ· Խաչի Շնավիլի Մասնաճիւղի անդամակիցները Ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին 5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, դպրոցի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԻ Ցառաջդիմասիրաց Միութեան Վարչութիւնը Ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրոցի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Հայրապետեան, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Հայրապետեան կը ծանուցանեն թէ յառաջիկայ Կիրակի, 5 Մարտ, պատարագ եւ հոգեհանգիստ արարողութիւն պիտի կատարուի Պուլ· Օտոյի Ս· Ցակոբ մատրան մէջ, ոչ բացեալ ԲԱՐսեղ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆի քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՀԱՑԵՐԻՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Անկէնի Մէջ

Կազմակերպուած Ֆ· Հ· Կազմ· Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ, Անկէնի, Rue du Marché, Municipalité֊ի չէնքին մէջ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 2ին 4.30: Հայկական դաստիարակութեան նախանձախնդիր ծնողքները կրնան արձանագրել տալ իրենց զաւակները նոյն տեղը, Մարտէն սկսեալ ամէն հինգշաբթի ժամը 2—3:

Ա Զ Դ

Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութեան Վարչութիւնը կը ծանուցանէ վարիզահայ հասարակութեան որ Մարտ 2էն սկսեալ իր կեդրոնը՝ 8 Rue Pasquier, կը բանայ ընթերցարանը ուր գրասէր այցելուն պիտի գտնէ զաղութահայ բոլոր թերթերը: Սրահը բաց պիտի ըլլայ առժամապէս չաբաթը մէկ անգամ, Հինգշաբթի երեկոները, ժամը 8էն 11:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — Téléphone : GOBelins 15 - 70

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40ֆր.

Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք

Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 3 ՄԱՐՏ VENDREDI 3 Mars 1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3979 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉ ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ ԿԸ ՄԽԱՅ...

»»» · «««

Վերջերս առիթ ունեցանք երկու գրութիւններ արտատպելու «Ա. Հայաստան»էն, մասնաւորապէս ուղղուած Էջմիածնի դէմ :

Յետին պարզամիտն ալ չի կրնար ժխտել թէ ինչ որ Էջմիածին կամ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւն կը կոչենք, նախորդին ծաղրանկարն անգամ չէ : Պարզապէս խրտուիլակ մը, ստուեր մը, ինչպէս Պոլսոյ պատրիարքութիւնը :

Եւ սակայն, խորհրդային իշխանութիւնը այդ ստուերին ալ չի հանդուրժեր, եւ պարբերաբար կը պրկէ օղակները, որպէսզի ամէն ինչ փոշիանայ օր առաջ :

Այդ նպատակին կը ծառէին մեր արտատպած երկու յօդուածները :

Ահաւասիկ երկու հատուածներ, թարմացնելու համար յիշողութիւնները :

— « Եկեղեցականների քշնամական աշխատանքը դեռ բոլորովին չի դադարել : Այդ խաւարամոլներն ամէն կերպ աշխատում են օգտագործել հաւատացեալների կրօնական նախապաշարմունքները, որպէսզի նրանց մէջ տարածեն իրենց ազդեցութիւնը» :

... « Խորհրդային Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութիւնների ժամանակ Լենինական բաղաձում եւ Ղուկասեանի շրջանի Ղազանչի եւ Քոռաղբիւր գիւղերի ընտրական երկու տեղամասերում կրօնականները ուղղակի յանձնարարութիւններ էին տալիս հաւատացեալներին, որպէսզի վերջիններս զրպարտիչ բաներ գրեն ու դէմ հանդէս գան կոմունիստների եւ անկուսակցականների պնդի թեկնածուներին » :

Յօդուածագիրներէն մէկը հին ու նոր պատմութիւններ իրար խառնելով, կը շարէր նաեւ հետեւեալ ամբաստանութիւնները.—

Էջմիածին հոլու կամակատարը եղած է ցարական կառավարութեան գաղթային քաղաքականութեան :

Ան օգնած է հակաբոլշեւիկ պայքարին, «Փաշխան Դաշնակցութեան զեկավարներուն հետ» :

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին այցելած են Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Անգլիոյ եւն. ներկայացուցիչները, պայքարելու համար բոլշեւիկներուն դէմ :

1920 մայիսի բոլշեւիկեան ապստամբութեան առեն, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը հրատարակած է «իր մայիս 14ի տխրահռչակ կոնդակը, որով չնական հայհոյանքների տարափ էր թափում այդ չարժման վրայ » :

« Էջմիածնի կրօնաւորները գործօն մասնակցութիւն են ունեցել 1921ի փետրուարեան ապստամբութեան մէջ» :

Էջմիածին «լրտեսական կապեր է ունեցել արտասահմանի Փաշիստ գործակալների հետ» : Հայ կաթոլիկ վարդապետ մըն ալ Էջմիածին ղրկուած է Հռոմի պապին կողմէ, «լրտեսութիւն անելու» : Եւայլն, եւայլն :

Ինչպէս կը տեսնէք, բաւական զօրաւոր է «դատական թղթածրարը», արդարացնելու համար Էջմիածնի դէմ սարքուած դատը :

Արտասահմանի մամուլը հազիւ կրցաւ լուսաբանել այդ քամահրելի դաւին զանազան ծալքերը : Դեռ շատ մը ոճիրներ եւ շահատակութիւններ կը մնան անյայտ,— կը կարօտին ժամանակի կամ հրաշքի մը, ամբողջովին լուսաբանուելու համար :

Մեր կարծիքով, միայն այս պարագան բաւական էր, սթափեցնելու համար այն բարեմիտները որ տակաւին դեր մը կը վերագրեն Էջմիածնի :

Բայց մենք այդ սթափումն ալ չտեսանք : Ընդհակառակն, ետզետէ հոսանքներ ու թերթեր, որոնք զարմանք, նոյնիսկ սրտնեղութիւն յայտնեցին, երբ Դաշնակցական մամուլը պարտք սեպեց վերլուծել կաթող. տեղապահին հռչակաւոր «հարցացուցակը», այնքան անճոռնի, հակասական եւ հաւատաքննական բովանդակութեամբ :

Ոչինչ, թող անոնք թմրին իրենց երանաւէտ լինքնախաբեութեան մէջ, մինչեւ որ լսեն նոր հարուած մը եւս իջնէ, ափսոսանքներ արձակել տալու համար :

Բոլորովին տարբեր հարց մըն է որ կը զբաղեցնէ մեզ, այսօր, « Ա. Հայաստան»ի խաչակրութեան առթիւ :

Բարեպաշտ մարդիկ — անոնք որ Հայ. Եկեղեցին կը նկատեն փրկութեան գերագոյն գօտին — «աղէտ»ի մը տպաւորութիւնը կը կրեն, երբ մեր աչխարհէն կը բաժնուի բարձրաստիճան կղերական մը :— «Իրարու եռեւէ կ'երթա՞ն, կ'անհետանան, ո՞վ պիտի բռնէ անոնց տեղը ... » :

Կ'ուզէինք հարցնել այս ողբասացներուն,— քանի որ այնքան կը ցաւի ձեր սիրտը, անխուսափելի կորուստներու առջեւ, ո՞ր օրկը ձգէ ձեր ներկայութիւնը՝ դէմ Էջմիածնի հանդէպ :

Ծուռ չհասկնանք, ո՛չ յեղափոխութիւն է որ կ'առաջարկենք, ոչ ալ տեղափոխութիւն :

Ըսել կ'ուզենք թէ քանի որ Էջմիածինը չի կրնար կատարել իր աւանդական դերը, ոչ ալ Պոլսոյ պատրիարքարանը կրնայ վերադնել իր նախկին դիրքը, դուք ի՞նչ միջոցներ կը խորհիք, դարմանելու համար «անդարմանելին» :

Ուրիշ խօսքով, ժամանակը եկած չէ՞ Հայ. եկեղեցին ալ պատշաճեցնելու օրուան պահանջներուն, իր բարձրութեան վրայ դնելով բարձրաստիճան կղերը, որ պարզապէս քաղաքականութիւն կը խաղայ :

Արդարեւ, երբեք այսքան ամբած, հոլու հնազանդ խրտուիլակի մը վերածուած չէր այդ կղերը, իր ստուար մեծամասնութեամբ :

Եւ երեւակայել որ Մելքիսեդեկ արք. Տէր-Տէրեանը չատ աւելի կորովի էին, տարիներ առաջ, երբ ամենազօր ցարն էր գահին վրայ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՊԸՆՏԻՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

— ∞ —

Ժամն ժամ կը ապատուի ընտրութեան

— ∞ - —

Ինչպէս գրած էինք, պապընտիր ժողովը սկսաւ մարտ 1ին, երբ աւանդական սովորութեան համաձայն փակարան մտան 62 կարտինալները : Առաջին անգամ ըլլալով ներկայ են ամերիկեան բոլոր կարտինալները : Բացումէն առաջ, մասնաւոր պահակներ չրջեցան փակարանին յատկացուած յարկին բոլոր սենեակները, դուրս հանելով բոլոր անոնք որ կապ չունին ընտրութեան հետ : Անասատողները ենթակայ են դերագոյն բանադրման : Ցետոյ փակարանին մչտնջենական մարաջախտը, իշխան Զիկի աւանդական ազդարարութիւնը ուղղեց 62 կարտինալներուն : Երրորդ զանգակէն առաջ ճառ մը խօսեցաւ գերապայծառ Պաչէլի, բացատրելով ընտրողներուն պարտականութիւնները եւ պարզելով քրիստոնէութեան դէմ բացուած պայքարին նոր երեսոյթները (ակնարկութիւն հիթլէրականութեան եւ Ֆաչականութեան) :

Մինչեւ նոր պապին ընտրութիւնը 62 կարտինալները եւ անոնց 200 քարտուղարները, ծառաները եւ պաշտօնեաները արտաքին աչխարհին հետ պիտի հաղորդակցին մասնաւոր պաշտօնեաներու միջոցաւ որոնք գաղտնապահութեան երդում ըրած են : Բոլոր նամակները կը զբաքննուին, որպէսզի դուրսէն որ եւ է ճնշում չկրծուի կարտինալներուն վրայ :

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ նոր պապը ընտրուած պիտի ըլլայ կիրակի առաջ : Դարերէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով ընտրութիւնը պիտի ծանուցուի ոչ միայն աւանդական ծուխով, այլեւ անթելով : Կարգադրութիւն – ներ եղած են օրական չորս անգամ լուր տալու համար անթելով, ի սիւրս աչխարհի, առաջին երեքը 1984 մեթր, վերջինը 3106 մեթր երկայնութեամբ :

Առաջին քուէարկութիւնը կատարուեցաւ հինգչաբթի առաւօտ եւ ճերմակ ծուխը չերեւցաւ, ինչ որ կը նչանակէ ժխտական :

«Ոչ մեկ թիզ Ֆրանսայի հողերէն»

Երեսփ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը առջի օր լսեց Պ. Ժորժ Պոնէի մանրամասն զեկուցումը՝ միջազգային քաղաքականութեան մասին :

Զօր. Ֆրանքոյի ճանաչման առթիւ, նախարարը կրկնեց թէ ազգայնական կառավարութեան ներկայացուցիչը բացորոշ հաւաստիքներ տուած է իտալացի եւ գերման զինուորներու հեռացման մասին, պատերազմէն անմիջապէս վերջը : Գալով իտալական պահանջներուն, նախարարը բացատրեց թէ որ եւ է բանակցութիւն չէ կատարուած : Ճիշդ է որ Իտալիա զինուոր եւ ռազմանիւթ ղրկած է Լիբիա : «Բայց մենք ալ օդնական զօրք ղրկած ենք Թունուզ» : Ֆրանսական եւ անգլիական յածանաւերը միանարար կը յածին Միջերկրականի եւ կարմիր ծովուն մէջ : Ֆրանսա վճռած է մէկ թիզ հող չզիջիլ իր կայսրութենէն : Ֆրանսա չի կրնար մասնակցիլ միջազգային խորհրդաժողովի մը, եթէ անոր նպատակը պիտի ըլլայ նոր զիջումներ ընել տալ իրեն : Ինչ կը վերաբերի կեդր. Եւրոպայի գործերուն, նախարարը հաւաստեց թէ Ֆրանսայի դիրքը մեծապէս բարւոքած է այն օրէն ի վեր որ այդ երկիրները տեսան թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա միասին կ'ընթանան բոլոր միջազգային հարցերուն մէջ : Նախարարը լաւատես տեղեկութիւններ հաղորդեց Լեհաստանի քաղաքականութեան մասին, որ երբեք չի ձգտիր վնասել Ֆրանսայի հետ հաստատուած բարեկամութեան :

Ներկաները եւ մասնաւորապէս ձախակողմեան երեսփոխանները զանազան հարցումներ ուղղեցին նախարարին, մանաւանդ Սպանիոյ մասին : Պ. Ժորժ Պոնէ բոլորին ալ պատասխանեց, թէեւ ձախերը գոհ չմնացին, ինչպէս կը հետեւի իրենց հրատարակութիւններէն :

Մարաջախտ Կէօրինկ կը ապաւինայ...

— ∞ —

Գերմանիոյ օդանաւային զինուժառերը, մարաջախտ Կէօրինկ, չանդուլից ճառ մը խօսեցաւ առջի օր, «օդապնացութեան օր»ուան բացման առթիւ : Ա – հաւասիկ իր խօսքերը .

— « Նոր եւ կարեւոր պարտականութիւններ կան մեր առջեւ եւ մենք պէտք է միանարար աչխատինք, սրելու համար թուրը... Առանց հաւատու սուրի մը խաղաղութիւնը պիտի կործանի : Առաջնորդը ի՞նչպէս պիտի կրնար Գերմանիոյ միացնել Աւստրիան, հակառակ մեր թշնամիներու կատաղութեան : Առանց այդ զինուորական ուժին ի՞նչպէս պիտի կրնայինք փրկել Զուտէթեան երկիրը : 1938ին մեր օդաւորմիղը խոհեմ ազդարարութիւն մը ուղղեց բոլոր անոնց որ կ'ուզէին յարձակում փորձել : Եթէ խաղաղութիւնը պահպանեց բոլոր անոնց որ կ'ուզէին ճանչնալ զանոնք, այլ որովհետեւ անոնք գիտէին որ եթէ խնդիրը խաղաղութեամբ չլուծուի, հրաման մը պիտի արձակուի Գերմանիոյ ռազմական ուժերուն, այլապէս լուծելու համար զայն : Եւ անոնք գիտէին որ մենք անամչէ սպառնալիքներ չենք ըներ : Մենք պատրաստ էինք : Հրաման մը,— եւ ահա դժոխք մը պիտի բացուէր թշնամիներուն համար . արագ հարուած մը,— եւ հետեւանքը պիտի ըլլար անոնց կատարեալ կործանումը : Մենք մեզ չխաբենք : Քաղաքական կացութիւնը լարուած է : Մեզ կը զրպարտեն : Հրէական աստելաւոր դրգռութիւնները եւ ընդհաքաղցութիւնը կը ճարակին ովկիանոսի մէկ ափէն միւսը : Սպառազինութեանց տենդը վարակած է ամբողջ աչխարհը : Մեր հակառակորդները մերժեցին Առաջնորդին զինաթափութեան առաջարկները եւ հիմա մեզ պատասխանատու կը ներկայացնեն իրենց դերազինման : Մեզի կը մնայ պահպանել մեր առաջնութիւնը օդին մէջ, առաջնութիւն մը զոր անկասկած ունինք եւ նոյնիսկ աւելցնել զայն : Մենք պէտք է օդանաւեր արտադրենք անընդհատ » :

**** Կ'ըսուի թէ մարաջախտ Կէօրինկ Իտալիա երթալով պիտի մնայ մէկ ամիս եւ թէ նոր տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի միջեւ, սահմանագլուխին վրայ :*

— ∞ —

ԻՐԱՔԻ վարչապետ Զօր. Նուրի Սաիտ, որ կարեւոր դեր մը կատարեց Պաղեստինի խորհրդաժողովին մէջ, Լոնտոնէն Պաղտատ վերադարձաւ օդանաւով :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԶՆՈՒՈՒԹԻՒՆ

— ∞ —

« Խորհրդային Հայաստան »ի մէջ նր կարդամ (12 փետրուար), այս խոթագրին տակ·

— « *Երեւանի Ինտուրիստ հիւրանոցի աչխատակից ընկեր Վահրամ Սիմոնեանը փետրուար 11ին հիւանդացի մօտ գտնում է կանացի ձեռքի մի պայուսակ (ռետիկուլ), որի մէջ գտնում են Վաղարչապատի շրջանի Դեմիրչի գիւղի կոլտնտեսուհիներ Սիրնուշ Հասանովա Բուդագի եւ Իպեւ Լէյլա Աբաս Կզիի անցագրերը :*

Ընկեր Վ. Սիմոնեանը ցուցաբերեց խորհրդային քաղաքացուն յատուկ ազնուութիւն եւ գտնուած պայուսակը յանձնեց «Ա. Հ.»ի խմբագրութեան, որ յանձնէ վերեւում նչուած քաղաքացիներ – ին յանձնելու համար » :

Արեւդ սիրեմ, խորհրդային բաղաքացի :

Ի՜նչ ազնուութիւն, ի՜նչ ազնուութիւն ...

Մեր աշխարհին մէջ, որ կը կոչուի «բուրժուա – կապիտալիստական » , մարդիկ իրենց երազին մէջ անգամ չեն տեսած այդպիսի առաքինութիւն :

Անճոռ եթէ բան մը գտնեն նամբան, շոգեկառքին կամ հանրակառքին մէջ, պուրակի մը կամ պարտէզի մը խորը, ոչ թէ ոստիկանին կամ տիրոջը կը յանձնեն, այլ փառաւորապէս կ'իւրացնեն :

Մի՛ մեղադրէք : Խեղճերը զրկուած՝ բոլշեւիկեան արեւէն, ո՞ւր կրնային ւարվիլ «խորհրդային բաղաքացուն յատուկ ազնուութիւնը » :

Անշուշտ այդ ազնուութիւնն ալ չափ ու սահման չունի, ինչպէս ամէն ինչ որ կը բուսնի խորհրդային աշխարհին մէջ :

Արդ, խոնարհաբար պիտի խնդրէի «Ա. Հայաստան»ի խմբագրութենէն, ւզնուութեան ապացոյց մը եւս արձանագրել :

Ուզածս կորսուած պայուսակի մը կամ բսակի մը վարադարձը չէ :

Հայաստանի կորսուած սահմանումներուն մասին ալ խօսելու համարձակ կ'ւթիւն չունիմ :

Ուզածս շատ սովորական, շատ անմեղ բան մըն է ·

— Ո՞ւր կարելի է գտնել այն «կորսուած» անուանները որ այլեւս երբեք չեն երեւար ոչ «Ա· Հայաստան»ի է – ջերուն վրայ, ոչ ալ որ եւ է հաստատութեան կամ ժողովի մէջ : Ոչ իսկ Լնտծու արեւուն տակ :

Իմ կարճ խելքով , 50 – 60ի կը հասնին այդ անուանները,— գրագէտ, բանաստեղծ, կուսակցական կամ պետական գործիչ, ակադեմական, «վերարտնակեալ» արեւմտահայ : Վերջապէս մարդիկ որոնց համար կ'ըսէին թէ «նստած » են կամ «պառկած » :

Պզտիկ լուր մը, ի՞նչ կ'ըլլար :

Միայն «նստած»ներու եւ «պառկած»ներու անուանները զանազանէիք, իսկապէս «խորհրդային բաղաքացուն յատուկ ազնուութիւն» մը կատարած պիտի ըլլայիք :

Գիտեմ, ձեզի համար այդ անուանները կոպէկ չեն արժեր կոլտնտեսուհի Սիրուշ Հասանովայի եւ Լէյլա Աբաս Կզիի «ռետիկուլ»ին էով :

Բայց մեզի, յետադիմաց «բուրժույ»ներ, կը հետաքրքրուինք այդ պիսի բաներով :

Մի կոտրէք մեր սիրտը :

ՎԱՀԷ

«ԱՅԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ԼՌԱԿԵԱՑ ՄԻԼԻԱՌԱՏԷՐԸ»

— ∞ —

« *Փարի – Միտի »*, իր առջին էջին վրայ, Զորեքչաբթի հրատարակեց յօդուած մը, հետեւեալ խորագիրներուն տակ.— «Աչխարհի ամէնէն լրակատ միլիառատէրը 70 տարեկան է այսօր.— Պ. Գալուստ Սարգիս Կիւլպէնկեան, որ, ընդհ· պատերազմի միջոցին, թոյլ տուաւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի որ չահագործեն Մուսուլի քարիւղի հորերը, կ'ապրի Փարիզ, երկու ապարանքներու մէջ» : Ու կը հրատարակէ Կիւլպէնկեանի նկարն ալ, որ այնքան չժուար է ունենալ : Ցետոյ կը չարունակէ ·

— Գալուստ Սարգիս Կիւլպէնկեան, այս անունը, որու արտասանութիւնը երեւակայել կուտայ արեւելեան առասպելական հարստութիւնները, անունն է Հայու մը, որ ծնած է Թուրքիոյ մէջ, հպատակ Անգլիոյ՝ կ'ապրի Ֆրանսայի մէջ, հարստութիւն դիզելէ ետքը ընտրելու Միջազգի քարիւղին :

Թերեւս լսած էք իր անունը, խօսակցութեան մէջ, հոն ուր կը չահուին ձեր չունեցած միլիոնները եւ միլիառները, հոն ուր իրական քաղաքացի մը կը յայտարարէ, հասկնալի չեշտով մը ·

— Կիւլպէնկեանն ըրաւ այս ...

Եւ յետոյ մոռցած այդ անունը : Այդ անունն ալ գնաց, ձեր միտքին մէջ, միանալ այն խորհրդաւոր անձնաւորութիւններուն, որոնք, ինչպէս Լօրընսը, հարիւրապետ Վայմանը կամ Ռիքէթը, մատ ունին ամէն բանի մէջ բայց այդպէս ցոյց չեն տար : Կիւլպէնկեանը կարելի դնել այդ դասակարգին մէջ : Սակայն համեմատելով իրեն հետ, Լօրընսը, Զախարոֆը, Ռիքէթը չատախօս մարդիկ են : Արդարեւ, կասկած չկայ որ այս Հայը աչխարհի վրայ միակ միլիառատէրն որ ամէնէն քիչ ծանօթ է :

Այսուհանդերձ, առանց այս Հայուն՝ Անգլիա եւ Ֆրանսա լուրջ նեղութիւններու պիտի հանդիպէին, ընդհանուր պատերազմին մէջ, քարիւղ ճարելու համար իրենց պատերազմական կարիքներուն : Այսուհանդերձ, Ֆրանսա — զոր կը սիրէ, բայց յամառօրէն մերժած է Ֆրանսայի կողմէ քանիցս իրեն ընծայուած պատիւները — այս Հայուն կը պարտի մեծ մասով այն չահագործումին մէջ : Գ. Կիւլպէնկեան հռչակաւոր Իրաքի Քարիւղի Ընկերութեան մէջ , Անգլիոյ , Միացեալ – Նահանգներու եւ Ֆրանսայի ամէնէն զօրաւոր երեք ընկերութեանց կողքին իրրեւ չահակից անհատաբար կը ստանայ արժեթուղթերու հարիւրին 5ը : Եւ այս համեստ չահագործինը իրեն կը բերէ տարեկան 200.000 սթերլին :

(Մնացեալը յաջորդով)

Պատերազմ տեղի պիտի չունենայ, կը յայտարարէ Քեմալիսմի

— ∞ —

Ալեքսանդր Քերենսքի տեսակցութեան մը մէջ յայտարարեց, թէ «յետագայ պատերազմ մը կորսուած պատերազմ մըն է անոնց համար որ կը սպառնան պատերազմիլ, հետեւաբար խաղաղութիւն պիտի ունենանք արեւմտեան Եւրոպայի մէջ :

Ռուսիոյ նախկին վարիչը գովեց «Միւնիխի խմաստութիւնը» եւ ըսաւ.— « Պայքարի ձեւերը փոխուած են այժմ. տնտեսական ու էմոտական ազդեցութիւնները իրենց դերը պիտի խաղան եւ ատոնցմով զօրաւոր երկիրները պիտի մնան իրենց բարձր դիրքերուն վրայ : Եւ քանի որ Անգլիա կը սպառազինուի ուժգնօրէն եւ Ֆրանսա փոխուած է ու ամրացած, մենք չատ ալ վախնալու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ ՀԱՑՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

Ե.

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԻՒՍ ԵՐԵՍՆԵՐԸ

Լոյտ Ճորճ իր յուշերուն մէջ կ'արձանագրէ միայն երկու հանդուցեալ նախարարներուն ամբաստանագիրները: Եւ սակայն հայ ժողովուրդը չէ մոռցած տակաւին թէ ի՛նչ հակաթուրք զրպարտութիւն մը զարգացաւ, մասնաւորաբար այս երկրին մէջ, պետական ճակատագրական տարիներուն եւ ի՛նչ մեղրածորան խօսքեր արտասանուեցան ի նպաստ մեզի, ի նպաստ մեր ազատագրութեան:

Արդարեւ, ձեռքի տակ ունիմ ամբողջական հատւածոյ մը «Հայաստան» ճառերու եւ յօդուածներու որոնց ընթերցումը, ահաւոր եղեռնէն քանըզհինգ տարի վերջն ալ, դեռ սիրտ կը բզկտէ: Շողշողուն անուններ մաս կը կազմէին «հայաչէր»ներու յարաճուն փաղանգին— լորտ Ճէյմս Պրայս, լորտ Բոպըրթ Սիսիլ, լորտ Կլէտըսթըն (ազատական վարչապետին որդին), լորտ Սիոնըմ, լորտ Փարմըր, Մաքսոնըլտ, Հէնթըրսըն, Օքսընըր, փրոֆ. Կիլպըրթ Մըրի, Պըքըսթըն, Ճօն Կօլզուըրտի եւ բազմաթիւ ուրիշներ, կղերական—ներ, լրագրողներ, մտաւորականներ, պետական անձեր, երեսփոխաններ եւ պրագէտներ: Թերեւս ոչ Լեհաստանի, ո՛չ ալ Չեխոսլովաքիոյ անկախութեան հարցը այնքան հետաքրքրու—թիւն ստեղծեց Եւրոպայի մէջ, որքան հայ ժողովուրդը Թրքական լուծէն ազատելու անհրաժեշտութիւնը: Ու երբ մեր բախտակիցները կ'իրագործէին իրենց բաղձանքները Վերսայլի մէջ՝ ընդհուպ օրուան յաղթականներ—ուն, մեզի կը մնար հաւատալ մեր երեւելի ու աներեւոյթ բարեկամներ—ուն հաւաստիքներուն գոնէ կէսին: Իմաստակութիւն է պնդել թէ Եւրոպան զուտ մը կը սարքէր մեր դէմ—խուն. ընդհակառակն, ողբերգութիւն մը տեղի պիտի ունենար չուտով ի վնաս իր Մերձաւոր Արեւելքի մէջ ունեցած կենսական շահերուն եւ քաղաքական հեղինակութեան:

Մեր պարտութիւնը հետեւանք էր Դաշնակիցներու սխալ հաշիւներուն: Այս հաւաստիքը կուտար ծանրախոհ «Թայմզ»ը իր 1919 Օգոստոս 13ի խմբագրականով: Բացատրելէ վերջ թէ «Հայաստանը քաղաքակրթու—թեան կամուրջն է որուն կարելի է թերեւս վստահիլ ոչ միայն Հնդկաստանի ապահովութիւնը, այլ նաեւ Եդգերու Դաշնակցութեան հմայքն ու համբաւը», պահպանողական թերթը դիտել կուտար թէ «Դաշնակիցները սքանչելի կերպով պարզեցին իրենց իտէալները· բայց զանազան պատճառներով— մէկ մասը դատապարտելի— անոնք վտանգաւոր ճեղքեր բացին այդ իտէալներուն եւ անոնց իրականացումին մէջեւ· ու այդ ճեղքէրը սարսափելի են մանաւանդ Հայաստանի խնդրին մէջ»:

«Պատճառ» Մուսթաֆա Քէմալի եւոյթէն ճիշդ երեք ամիս վերջ, կի—սապաշտօնական օրկանին մէջ արձանագրուած այս մանուածապատ խոստովանութիւնը աչքարհարարի վե—րածելով կ'ունենանք բացորոշ եզրակացութիւն մը— Գերմանիան զինաթափ ըլլինք, բայց Թուրքիան զինաթափ ընելու մոռցանք· հետեւա—բար...

Ողբերգութեան չարունակութիւնը պիտի նկարագրէ Լոյտ Ճորճ որ ղեկավար դերակատարն էր Հաշտութեան խորհրդաժողովներուն մէջ:

Թուրքիոյ խնդիրը այնպիսի բարդութիւններ կը ներկայացնէր, կը կրկնէ նախկին վարչապետը, որ ոչ—ինչպէս առաժամեայ կարգադրութեան մը համար հարկ եղաւ սպասել մինչեւ 1920: Երբ Ռուսիան պատերազմէն դաշուեցաւ, Պոլսոյ, Նեղուցներուն եւ Հայաստանի խնդիրները լուծումի կը կարօտէին: Պատերազմը ցոյց տուած էր թէ վտանգաւոր է Թուրքիոյ նման ազգականեալ ու անվստահելի պետութեան մը հակակչիռին ենթարկել Նեղուցներու անառիկ ընդանը, որ այնքան կենսական նշանակութիւն ունէր հարաւային Ռուսիոյ կամ Ռումանիոյ համար: Մէկ կողմէն Թրքական կառավարութիւնը կրնար քամահրանօք հաճոյքն օտար երկիրները զրկել Ռուսիոյ բարեբեր հողերուն արտադրութիւններէն, միւս կողմէն Ռուսիան ինքն ալ կրնար «խեղդամահ» ըլլալ պատերազմի մը պարագային, եթէ Թուրքերը յանկարծ փակէին դուրսէն օգնութիւն ստանալու միակ ճամբան: Եւ այդպէս ալ եղաւ արդէն ընդհանուր պատերազմի առաջին ամիսներուն: «Գերմանական կամ Աւստրիական բանակները չէին որ պարտութեան մատնեցին Ռուսիան ու Ռումանիան, այլ Տարտանէլը: Եթէ Դաշնակիցները չկրցան օգնութեան հասնիլ անոնց՝ պատճառը զարձեալ Տարտանէլն էր: Այդ նեղուցներուն առջեւն էր որ «քրիստոնական նաւատորմն ու բանակը չախչախիչ պարտութիւն մը կրեցին»: Տարտանէլը պահ մը վտանգեց նոյնիսկ Դաշնակիցներուն յաղթանակը կամ առնը—ազդն յետաձգեց զայն մօտ երկու տարի:

Հետեւաբար Դաշնակից պետութիւնները չէին կրնար կնքել հաշտութեան դաշնագիր մը որ զարձեալ Թրքական ինդանօթներուն պաշտպանութեան պիտի յանձնէր այդ միջազգային ճամբան. չէ՞ որ Թուրքերը չարաչար գործածեր էին իրենց տիրապետութիւնը այդ չքնաղին վրայ: Ուրեմն պետութիւնները նախ եւ առաջ լուրջ ապահովութիւններ պիտի ստանային Թրքական սպառնալիքը չէզոքացնելու համար: Պատերազմի առաջին ամիսներուն իսկ, կ'ըսէ Լոյտ Ճորճ, Դաշնակիցները եկան այն եզրակացութեան թէ անհրաժեշտ էր ապահովել Վոսփորի եւ Տարտանէլի Նեղուցներուն ազատութիւնը, ոչ թէ Թրքական ստորադրութիւն կրող երաշխիքներով, այլ անոնց բանալիները յանձնելով այնպիսի վստահելի ձեռքերու որոնք կրնային ազատ անցք տալ Հաշտութեան Ուխտը յարգող բոլոր ազգերուն:

Միջերկրականէն մինչեւ Սեւ ծով երկարող ճամբուն ազատութիւնը առանալապէս կը չահագրգռէր Ռուսիան, Անգլիան եւ Ֆրանսան: Հետեւաբար ցարական կառավարութեան թելադրութեան վրայ երկու գլխաւոր Դաշնակիցները հաւանեցան Նեղուցները յանձնել Ռուսիոյ հոգածութեան: 1915 Մայիս 18ին Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ռուսիա կնքեցին դաղտնի Համաձայնութիւն մը որուն յետոյ իր հաւանութիւնը տուաւ նաեւ Իտալիան: Համաձայն այդ վաւերաթուղթին Ռուսիա կը ստանար.—

«Պոլիս բաղաքը, Վոսփորի, Մարմարայի եւ Տարտանէլի արեւմտեան ափերը: Հարաւային Թրակիան մինչեւ Էնոս – Միտիա գիծը: Վոսփորէն մինչեւ Սաֆարիա գետը եւ Իզմիթի Ծոցը երկարող փոքր Ասիական ափունքը: Մարմարայի կղզիները ինչպէս նաեւ Իմպրոսն ու Թէնէդոսը: Անգլիա եւ Ֆրանսա մասնաւոր ու առանձնաշնորհումներ պիտի ստանային Սմիւռնիոյ եւ անոր շրջակայքին մէջ, ինչպէս նաեւ Կիլիկիոյ մէջ գտնուող որոշ տարածութիւններ: Ռուսիա կը հրաժարէր իր նախկին իրաւունքներէն Պարսկաստանի մէջ, Պարսկաստանի հիւսիսային մասը կը դառնար չէզոք գօտի մը որուն մէջ Ռուսիա եւ Անգլիա կրնային իրենց զօրքերը ուղարկել պաշտպանելու համար իրենց շահերը: Ռուսիա կը հրաժարէր նաեւ Պարսկաստանի մէջ իր հիւպատոսական իրաւունքներէն, Պարսկաստանի մէջ Ռուսիոյ հիւպատոսները կը դառնային Անգլիոյ հիւպատոսները

Դիտողական ակումբ մը հիմնելու առիթով

Ակումբ մը ինչպես ամեն ինչ, ունի իր պատմությունը, որ ծանոթ է մեզ։ Ակումբ մը ունի իր ծագումը, իր զարգացումը, իր ներկան, իր ապագան։ Ակումբ մը ունի իր կանոնադրությունը, իր կազմակերպությունը, իր ներքին կյանքը, իր արտաքին գործունեությունը։ Ակումբ մը ունի իր անդամները, իր պաշտոնյաները, իր ընդհանուր ժողովները, իր վարչությունը։ Ակումբ մը ունի իր ուրախությունները, իր տխրությունները, իր հաջողությունները, իր ձախողությունները։ Ակումբ մը ունի իր ամբողջ կյանքը, որ կարելի է ուսումնասիրել, քննել, վերլուծել, ինչպես կենդանի էակ մը։

Ակումբ մը ունի իր ծնունդը, իր մանկությունը, իր պատանեկությունը, իր հասունությունը, իր ծերությունը, իր մահը։ Ակումբ մը ունի իր հոգեբանությունը, իր ֆիզիոլոգիան, իր ախտաբանությունը։ Ակումբ մը ունի իր ներքին կազմակերպությունը, իր արտաքին հարաբերությունները։ Ակումբ մը ունի իր ներքին

պէտք չունինք: Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի համար յարձակումի նպաստաւոր վայրկեանը անցած է արդէն»:

Քերենսքի նոր վերադարձած է Մ. Նահանգներէն, ուր չորս ամիսէ ի վեր դասախօսութիւններ կը կատարէր: Ան յայտարարեց. «երեք տարի պէտք եղաւ Մ. Նահանգները ներս բերելու 1914ի պատերազմին: Միայն վեց ամիսը բաւական պիտի ըլլայ, որ ան մասնակցի նոր պատերազմին, եթէ ծագի»:

Քերենսքի յայտարարեց նաեւ որ ինք քարոզութիւն կը մղէ «Ռուսաստանը դարձնելու ժողովրդավար պետութիւն մը»: Անդրադառնալով այժմ Մ. Միութեան մէջ տիրող կացութեան եւ Ծայր. Արեւելքի մէջ խմորուող վտանգին, տուաւ.— «Այս վտանգը միշտ գոյութիւն պիտի ունենայ, որքան ատեն որ չկայ վերահաստատուած, անտեսապէս ու քաղաքականապէս առողջ Ռուսիա մը: Սթալինի այժմեան միահեծան եւ տխմար քաղաքականութիւնը ուրիշ բանի չառաջնորդեր, եթէ ոչ ներքին ահաւոր տագնապի մը, աւելի չուտ թերեւս քան կը սպասենք»:

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՊԼՈՎ

ՄԱՏՐԻՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Մարթինէզ Պարիս, հանրապետական խորհրդարանին նախագահը, հաւանած է ստանձնել նախագահութեան պաշտօնը: Արտաքին նախարարը, Տէլ Վայօ, յայտարարութիւն մը ուղղելով մամուլի ներկայացուցիչներուն, ըսաւ.— «Ամէն մարդ իր պաշտօնին վրայ է: Մենք չենք ծածկեր մեր դժուարութիւնները: Կացութիւնը կը պահանջէ անդորրութիւն եւ կարգապահութիւն»: Կ'ըսուի թէ Զօր. Ֆրանքօ յարձակողական մը կը պատրաստէ Մատրիտի դէմ:

ՆԱՒԱՐՐԱԿԱՆ խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ, ընտրելու համար Պուրկոսի դեսպանը: Ամէնէն աւելի կը խօսուէր մարշալ Փէթէնի մասին, ինչ որ բացառիկ նշանակութիւն ունի:

ՍՏԱՑԱԿԱՆ ՀԱՅԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ (նաթիւրալիզասիօն) պայմանները խստացնելու համար, օրինագիծ մը ներկայացուց գաւառական նախարարը:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ խնդիրը անելի մը յանգած է Լոնտոնի մէջ: Երուսաղէմի Հրեաներու ժողովը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կը պահանջէ ետ առնել պաղեստինեան անկախ պետութեան մը հաստատման ծրագիրը: Անգլոյ երեսփ. ժողովին մէջ եղած հարցումի մը պատասխանելով, գաղթային նախարարը ըսաւ թէ կառավարութիւնը երբեք միտք չունի հրէական անկախ պետութիւն մը հաստատելու Պաղեստինի մէջ, իբրեւ կեդրոն առնելով Թել-Ավիվի նաւահանգիստը: Երէկ հրէական պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Պ. Զէյմպրլէնի:

ՇԻՆՈՒԱԶՆԱՑ ճարտարագործութիւնը քայքայելու համար, կարգ մը զեղչեր եւ ուրիշ դիւրութիւններ հաստատուեցան հին չէնքերու նորոգման կամ նորերու շինութեան առթիւ:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը երկրէն վտարեց «Քորիէրէ Տէլլա Սէրա»յի թղթակից Պ. Մոնէլլին: Ասիկա փոխադարձութեան քայլ մըն է իտալական կառավարութեան հանդէպ, որ վերջերս Հռոմէն վտարեց կարգ մը ֆրանսացի թղթակիցներ ու դրողներ: Փարիզի մէջ կան մօտ 40 իտալացի թղթակիցներ, մինչ Հռոմի մէջ ֆրանսացի թղթակիցներու թիւն է վեց:

ԱՆԳԼԻՈՑ նաւային սպառազինումներու ծախքը 1939ին պիտի հասնի 153.666.631 սթերլինի: Այս գումարով պիտի շինուին 60 նոր մարտանաւեր: Ծովային օդանաւերու տորմիղին համար եւս յատկացուած է խոշոր գումար մը: Այս տորմիղը պիտի ունենայ 133.500 հոգի:

ԹՐՔԱԿԱՆ ածխահանքի մը մէջ, Զոնգուլտաք, պայթումի մը հետեւանքով մեռան 30 եւ ողջ ողջ թաղուեցան 16 աշխատաւորներ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ դանձային նախարար Պ. Մորկընթօ յայտարարեց թէ Ուաշինկթընի կառավարութեան տրամադրութեան տակ դնուած երկու միլիառ տոլարի երաշխաւորութեան հիմնադրամը մեծ դեր կատարեց, որ աշխարհ չիյնայ դրամական քաոսի մէջ: Այս հիմնադրամի միայն մէկ տասնեւրորդը՝ 200 միլիոն տոլար չահարկութեան ղրուած է ցարդ եւ չահ բերած է աւելի քան 9 միլիոն տոլար: Նախարարը պնդեց, որ խորհրդարանը վերանորոգէ նախագահին իրաւասութիւնը՝ ի հարկին արժեզրկելու տոլարը եւ պաշտպանելու ամերիկեան արտաքին առեւտուրը:

ՖԱՔԻՐ ՊԻՐՄԱՆ, այլ անուամբ Սարիմ Մաքսուտեան անցեալ տարի 3000ական ֆրանք (ոսկեդրամի սակով 66.000) տուգանքի դատապարտուած էր իր ընկերոջ, Պիրքէլի հետ, իբրեւ խաբեբայ: Երկու դատապարտեալներ վերաքննութեան դիմած ըլլալով, առջի օր քննուեցաւ դատը: Պաշտպան փաստաբանները դիտել տուին թէ Ֆաքիր Պիրման ոչ միայն խաբեբայ մը չէ, այլեւ «բարեբար մը եղած է պետական դանձին», իրախուսելով ազգ. վիճակահանութեան տոմսերուն սպառումը եւ այդ մասին ճառ մըն ալ խօսելով պետական անթելէն ...

« ԷԿԼՈՆ»ը (Արծուիկ) արգիլուեցաւ Նափոլիի մէջ, ներկայացումէն մէկ ժամ առաջ:

ԼԻՈՆԻ ՕՓԵՐԱՆ փակուած պիտի մնայ մէկ տարի, կարգ մը նորոգութեանց համար:

Մարզական դիշատակին

Սէնք Անթուան ի «Մարզպետ» խումբը կը տօնէ

« ՄԱՐԶՊԵՏ»ի մահուան քառամեակը, 5 մարտ կիրակի օր ՍԷՆԹ ԱՆԹուանի մէջ:

Առաւօտ.— *Պատարագ եւ հոգեհանգիստ տեղւոյն Ս. Թադէոս մատրան մէջ: Կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին թէյասեղան – հաւաքոյթ Պառ Վիատիւքի սրահին մէջ: Պ. Մաքսուտի սրճարանը, (համուրջին տակը):*

Կը նախագահէ՝ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկերուհի ՆԱՐԿԻԶ ՓԻՊՐԻՔՃԵԱՆ :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ *Մուտք 5 ֆրանք*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէի կողմէ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ, Տէսինի:

Կը ներկայացուի ՁԱՐ ՈԳԻՆ

Մուտք՝ 4 ֆրանք, 7 տարեկան երախաներուն 2 ֆրանք:

Սրահի ջերմութիւնը ապահովուած է :

Թէյասեղան–դասախօսութիւն

Կ. Խաչի Լիլայի մասնաճիւղին կողմէ

5 Մարտ, կիրակի ժամը 3 — 7, 34, Ave. Porte des Lilas սրահին մէջ (մէթրօ Փորթ տէ Լիլա):

Կը խօսի Տ. Ա. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: Նիւթ՝ Տնողներու պատասխանատուութիւնը օտարացման վտանգին առջեւ :

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ՝ մասնակցութեամբ Օր. Կնեազեանի, Տիկին Լուսպարոնեանի, Պ. Արծնեանի, Պ. Պօյաճեանի եւ Պ. Քօփարանեանի:

Մուտք 3 ֆրանք

ՀԱՅ ԵՒՒՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

4 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 5ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Hôtel Napoléon Bonaparte, ՇՔԵԼ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, *38 Ave. de Friedland* (Etoile)

Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ (ԵՐԳ), **Yvone Galli, Radio Cité**ԷՆ,

Mlle. Adelita Romano, élève de Mme. Moreno de l'Opéra de Barcelone

(ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՐ), Պ. ՄԵՀՏԷՐԵԱՆ (ԵՐԳ), ՕՐ. ՔԷՏԻՃԵԱՆ (ԴԱՍԱԿԱՆ ՊԱՐ).:

Առաջնակարգ ճաշ, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ. *ՄՈՒՏՔ* **12ՖՐԱՆՔ:**

Շ. Յ. Փ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն Ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ave. d'Italie սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի Ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ: Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ կը պահանջենք Հայաստանի սահմանիներու ընդարձակում»:

ԱՆԻԼԻՒ – ՊՈՒԱՒՈՒԼՈՒՊ «Արամ» ենթակոմիտէի դասախօսական Ընդհ. ժողովը՝ 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի՝ Ընկեր ՌՈՒԶԱՆ :

Գործ

Լիոնի «Գայլ վահան» խումբի ինկերական ժողո՛վը՝ 3 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՒԱ–ԼԻՒԶիի (Մարսէյլ) «Մ.Վարանդեան» խումբի Ընդհ. ժող՛ովը՝ 4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընկ. Արապեաններու բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի, «Հայր Աբրահամ» խումբի ընկերները, 5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկ. Ս. Պօյաճեանի ագարակին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը: Ներկայանալ անդամատեսրով:

«ՄԱՐՕ» խումբի ընկերուհիներու ժողովը՝ 5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՎԱԼՊԱՐԻԶի (Մարսէյլ) «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ 5 Մարտ, Կիրակի, ընկ. Արամ Պետիկեանի բնակարանին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՈՐԹ Տ'ԻՏԱԼԻԱ Հ. 3 Դ. «ՀՕՓՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Կիրակի Կէսօրէ վերջ ժամը 3—11

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՍՐՈՒՀԻՆ ՄԷՋ, **13 Rue Pierre Curie**

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր: Կը ներկայացուի Բաֆֆիի «Սամուէլ»էն երեք արար:

Մուտք 5 Ֆրանք, փոքրիկներու 3 Ֆրանք:

ԾՆՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ՓԵՏՐ. 18ի հանդէսը յետաձգուած է Մարտ 11ին:

ՅԱՒՐԱՏԵՍՏ

Ֆ. Կ. ՄԱՁի Փարիզի Մասնաճիւղը բացած է հայերէնի դասընթացքներ երկսեռ երիտասարդութեան համար:

Առաջին դասը եւ արձանագրութիւնները տեղի կ'ունենան յառաջիկայ Կիրակի, 5 Մարտ, առաւօտեան ժամը 10էն 12, Տիկին Գազանճեանի բնակարանը, 63 Fbg. Poissonnière, Paris (9):

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի Ֆրանսայի կեդր. վարչութեան տարեկան վիճակախաղի տոմսերը հրապարակ ելած են, հատը 3 ֆրանքի: Կը շահին բազմաթիւ արժէքաւոր առարկաներ: Տոմսերը կը գտնուին հետեւեալ վայրերը:— «Ծառաձի»ի մօտ, դրատուն Հրանտ Սամուէլ, դրատուն Մ. Պարսամեան, 46 Rue Richer, Paris, եւ Ցարութիւնեանի մօտ, 18 Rue d'Orsel, Paris:

Ֆ. Կ. ՄԱՁի ՇԱՎԻԼԻի Մասնաճիւղի անդամուհիները Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին 5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, դպրոցի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆի Ցառաջդիմասիրաց Միութեան Վարչութիւնը Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրոցի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՑԵՐԷՆի ԴԱՄԲՆԹԱՑՔ

ԱՆԿԷՆի ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ, Անկէն, Rue du Marché, Municipalité չէնքին մէջ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 2էն 4.30: Հայկական դաստիարակութեան նախանձախնդիր ծնողքները կրնան արձանագրել տալ իրենց զաւակները նոյն տեղը, Մարտէն սկսեալ ամէն Հինգշաբթի ժամը 2—3:

ՓՈԽԱՆ ԴԱՂԿԵՊԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Լեւոն Քէխեան 50 ֆրանք կը նուիրեն Սեբաստիոյ Հայր. Միութեան, Տիկին ԼՈՒՍԱՒԱՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ: Նոյն սխուր առթիւ 50ական ֆրանք կը նուիրեն Տէր եւ Տիկին Յակոբեան եւ Տէր եւ Տիկին Երանոսեան:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Հայրապետեան, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Հայրապետեան կը ծանուցանեն թէ յառաջիկայ Կիրակի, 5 Մարտ, պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Պուլ. Օսմոյի Ս. Յակոբ մատրան մէջ, ողբացեալ ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆի քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

Ա Զ Դ

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան Վարչութիւնը կը ծանուցանէ վարիզահայ հասարակութեան որ Մարտ 2էն սկսեալ իր կեդրոնը՝ 8 Ռիւ Պոսիւէ, կը բանայ ընթերցարան մը ուր դրասէր այցելուն պիտի գտնէ գաղութահայ բոլոր թերթերը: Սրահը բաց պիտի ըլլայ առաջմաբար չաթաթը մէկ անգամ, Հինգշաբթի երեկոները, ժամը 8էն 11:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ կ'ուզէք թրքական լաւ, աժան եւ մաքուր սիկարի թուղթ ունենալ դիմեցէք Պ. Գալաֆաթեանին, 25 Rue Bernard des Bois, Marseille: 90 տետրակը 5 Ֆրանք:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

Շարժական բացառիկ ներկայացում

ԱՌՆՈՒԻՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ ՍԻՆԷՄԱ CASINOի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին, 6 մարտ երկուշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին, կը վերջանայ ժամը 11ին:

Կը ցուցադրուին՝ ԴԵՂԱՑԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆի ՄԷՋ (հայերէն խօսուն ժապաւէն): ՆԱՒՈԼԷՈՆ ՊՕՆԱՊԱՐԹի ՎԱԽՃԱՆԸ, Abel Gancեի գործոց ժապաւէնը եւ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այն կազմակերպութիւնները եւ կամ Միութիւնները, որոնք կը փափաքին օգտուիլ այս չարժանկարի ցուցադրութիւններէն, թող դիմեն «Ծառաձ»ի խմբագրատունը, ժամադրութիւն առնելու համար «ՍԻՆԷ ՄԷՔՕ»ի ներկայացուցիչէն, որ Փարիզ պիտի մնայ միայն 15 օր:

Հ. ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42 69

Կ'ընդունի առէն որ ժամը 14 ին

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՏՈՒՔԹ. ԳՈՒԻԳԷՆ ԱՆԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՅՏԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՅԱԿՈԲ ՁԱՔՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

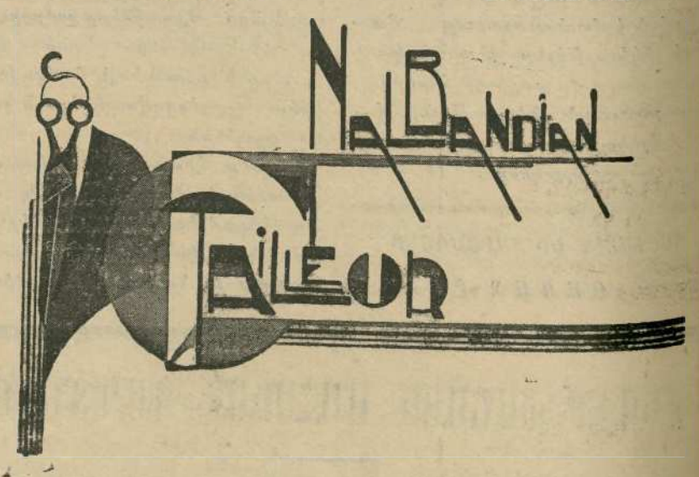
Օ ՏԸ ՔՈԼՈՆԸԸ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆՈՒՄՈՎ

Կը ծախուին՝ Թռուա Քառթիէ, Պոնմարշէ, Բրէնթաճ, Կալըքի Լափայէթ *վաճառատուններէն եւ* **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 Ֆր.:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle: **Tél. Gut. 93-70:**

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
4
ՄԱՐՏ
SAMEDI
4 Mars
1939

15e ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3980

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐՋԻՆ ԹԵԼՆ ԱԼ ՓՐԹԱԻ

— ∞ —

Պատմութիւնը պիտէք,— 1938 նոյեմբեր 24ին Բարեգործա - կանի կեդր. Վարչութիւնը երկու ամիս պայմանաժամ սահմանած էր Հայաստանի կառավարութեան, որպէսզի վերահաստատէ իր յարաբերութիւնները եւ դադրէ սահմանուած դումարները: Այլապէս, «գաղութներու մէջ առժամապէս համանման նպատակներ - րու» պիտի յատկացնէր «յօդուտ Հայաստանի հիմնարկներու եւ ձեռնարկներու իր տրամադրութեան տակ մնացած գումարները»:

— « Այս պատճառաբանեալ որոշմնագիրը 1938 դեկտ. 1ին պաշտօնապէս հաղորդուած է, յանձնարարեալ նամակներով, Երեւանի ժողկոմխորհի նախագահին եւ փարիզի խորհրդային դես - պանին, ճշդելով թէ Միութեանս մեծագոյն բաղձանքն է ըստ առջնոյն Հայաստանի մէջ շարունակել իր հայրենասիրական գործունէութիւնը, փոխադարձաբար կնքուած համաձայնութեանց հիման վրայ »:

Ինչպէս կ'երեւայ, Երեւան չէ բարեհաճած որ եւ է պատասխան տալ: Ան բացատրութիւն չէր տուած նաեւ Բարեգործականի եւ Հօկի «լուծարք»ին առթիւ, զոր իմացանք «Ա. Հայաստան»ի մէկ թիւէն :

Երեւան քար լռութիւն պահած է նաեւ Բարեգործականի այս վերջին զեկուցման առթիւ: Եւ ահաւասիկ հետեւանքը, համաձայն իր պաշտօնաթերթին հրատարակութեան (Միութիւն, 1939 յունուար - փետրուար).

— « Արդ, այս վերջնագոյն հաղորդագրութիւնն ալ, սահմանուած երկամսեայ պայմանաժամին ընթացքին, անպատասխան թողուած ըլլալով, կեդր. Վարչ. ժողովը հարկադրուած է գործադրել իր որոշումը, իրաւունք չունենալով աւելի երկար ատեն սպասել իրեն վստահուած գումարները, երբ կարելի չըլլար ատոնք օգտագործել Հայաստանի մէջ: Ըստ այնմ, Օգնութեան Յանձնաժողովը թելադրած ըլլալով գլխաւորաբար Նուպարաշէնի յատուկ գումարները տրամադրել Սուրիոյ եւ Յունաստանի տնազուրկ չհաւոր գաղթականներու զետեղման գործին, որ ոչ նուազ կարեւոր եւ նոյնիսկ ստիպողական ձեռնարկ մըն է, կեդր. Վարչ. ժողովը, իր վերջին նիստին մէջ, որոշում կայացուց 3000 անգլ. ոսկի Աթէնքի, Պէյրութի եւ Հալէպի չհաւոր տնազուրկ գաղթականներու զետեղման գործին յատկացնել, իսկ 1000 անգլ. ոսկի Անտիոք - Սուէտիա շրջանին կամ Լիբանանի յարմարագոյն մէկ վայրին մէջ հողագործական - գիւղատնտեսական ձեռնարկի մը հաստատման, առ այդ օգտագործելով նաեւ ողբ. Տ. Մկրտիչ Պալեանի նուիրած 400 ոսկին :

Նոյնպէս, որոշուեցաւ 500 անգլ. ոսկի յատկացնել Միութեան նպաստընկալ աղքատիկ վարժարաններու գրասեղաններու եւ այլ պիտոյքներու գնման համար »:

Պաշտօնաթերթը այս առթիւ ամբողջութեամբ հրատարակած է կեդր. Վարչութեան որոշմնագիրը, զոր պիտի արտատպենք յառաջիկային:

Այդ որոշմնագրին մէջ մեր ուշադրութիւնը գրաւեց նաեւ հետեւեալ յայտարարութիւնը.

— « Ասկից զատ, Հայաստան փոխադրուելու համար ազգային ուրիշ ընկերակցութիւններու կողմէ Միութեան յանձնուած գանգաղ տրամադրելի գումարները պիտի կրնան այդ կազմակերպութեանց վերադարձուիլ, իրենց խնդրանքին վրայ, վեց ամիսէն, այն պարագային ուր, այդ ժամանակամիջոցին, Հայաստանի կառավարութիւնը այդ բանին չհակառակի »:

Այսպէս ուրեմն, վերջին թելն ալ կը փրթի: Թէ՛ փաստօրէն եւ թէ իրաւապէս: Ինչ որ Հայաստան կը կոչենք, դարձեր է աղէ արձան, նոյն իսկ իր ինքնակոչ բարեկամներուն համար, որոնք մինչեւ հիմա ծաղիկներ կը ցանէին իր ճամբուն վրայ, օրհներգներ հիւսելով ...

Զարմանա՞լ թէ զայրանայ: Անօգուտ են երկուքն ալ:

Յարաբերութեանց այս խզումը անխուսափելի էր այն օրէն ի վեր, երբ խորհրդային իշխանութիւնը սկսաւ գլխատել Հայաստանի պետական եւ կուսակցական կազմը, իր արիւնազանգ թաթը երկարելով մինչեւ գրական, գիտական եւ ակադեմական անդաստանները, որոնք սկիզբէն ի վեր անկարելին կը փորձէին, եթէ ոչ տաննները, որոնք սկիզբէն ի վեր անկարելին կը փորձէին, եթէ ոչ ծաղկելու, գէթ չնչելու համար :

Մահազանգը հնչած էր դեռ 1936 յուլիս 9ին, երբ չարաշուք հեռագիր մը կը հաղորդէր ամենազօր Յանչեանի «անձնասպանութիւնը», Մոսկուայէն վերադարձին :

Այնուհետեւ պատահած քամնելի դէպքերը, խմբական գրնդակահարութիւններէն, բանտային սպանդներէն մինչեւ Մորէն կաթողիկոսի սպանութիւնը, մինչեւ անխնայ «մաքրագործումը» ամբողջ սերունդի մը,— գաղտնիք չունէին մեզի համար :

Այդ աննախընթաց ողբերգութիւններէն վերջը, միայն հասարակ ապուշներ կրնային հաւատալ թէ «վերջը բարի պիտի ըլլայ»: Մանաւանդ որ, Ջեկային տապարը նոյն ուժգնութեամբ իջաւ նաեւ ինքնամատոյց «բարեկամ»ներու գլխուն, առանց խորութեան: Հաւասարապէս դաւաճան, գեղծարար կամ առ նուազն անպատճառելի հոչակուեցան նաեւ Բարեգործականը, դիմակաւոր Հօկը, Վէրջին Թելն ալ եւ ուրիշ ինչ որ ունէինք, իրբեւ «դաշնակից» Երեւանի :

Որքան ալ անախորժ ըլլան այս խորհրդածութիւնները, աւելորդ չէր անդամ մը եւս կրկնել, քանի որ մարդիկ դեռ կը յամառին իրենց սիրած եղանակով դատել անվիճելի, անվիճարանելի դէպքեր :

Այժմ փորձենք վերլուծել Բարեգործականի նոր տնօրինութեանց հետեւանքները :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՊ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱԻ ԿԱՐՏԻՆԱԼ ՓԱՉԷԼԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ, ԵՐՐՈՐԴ ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ

— ∞ —

Պապընտիր ժողովը հինգշաբթի օր, կէս օրէն վերջը, երրորդ քուէար - կութեամբ Պապ ընտրեց Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչը, կարտինալ Փաչէլլի, որ պիտի կոչուի Պիոս ԺԲ.:

Գրեթէ աննախընթաց է այս արագ ընտրութիւնը ներկայ ժամանակներուն մէջ եւ կը նշանակէ թէ կարտինալը ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը կը վայելէր առաջին օրէն, հակառակ իտալական կարգ մը թերթերու չկամու - թեան: Աւանդութիւններէ չեզոք մըն է նաեւ Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչին ընտրութիւնը, որ նոյնպէս աննախընթաց կը համարուի :

Ընտրութիւնը անմիջապէս հաղորդուեցաւ ի սիրտս աշխարհի, հինգշաբթի կէս օրէն վերջը ժամը 5.28ին: Արդէն անհամար բազմութիւն մը խոնուած էր Ս. Պետրոսի հրապարակին վրայ, երբ երեւցաւ սպիտակ ծուխը, իբրեւ աւետիս: Առտուան երկու քուէարկութիւններէն վերջը սեւ ծուխ մը կը բարձրանար Վատիկանի ծխնելոյզէն, ինչ որ կը նշանակէր թէ մեծամասնութիւն չէ գոյացած: Իրիկուան ժամը 6ին լոյս մը երեւցաւ մայր եկեղեցւոյ կեդրոնական պատուհանէն, վարագոյրը մէկդի քաշուեցաւ եւ կարտինալ մը պատշգամէն պաշտօնապէս հաղորդեց նոր պապին ընտրութիւնը, լատիներէն: Այդ միջոցին նուագախումբը պապական քայլերգը կ'երգէր ներսէն: Հրապարակը թնդաց բուռն ծափերով: Մուքը կոխած էր արդէն, երբ պատշգամին վրայ երեւցաւ նոր Պապը, եւ ամբոխը բացագանչեց — « Եվվիվա իլ Փափա » (կեցցէ՛ Պապը): Պիոս ԺԲ. բարձրացուց իր ձեռքը եւ իր օրհնութիւնը յայտնեց Հռոմի եւ աշխարհի, իբրեւ «Եպիսկոպոս Հռոմի, Փոխանորդ Յիսուս Քրիստոսի, յաջորդ Իշխանին Առաքելոց, Դերագոյն Քահանայապետ Տիեզերական Եկեղեցւոյ, Պատրիարք Արեւմուտքի, Եպիսկոպոսապետ Իտալիոյ, Արքեպիսկոպոս եւ Առաջնորդ Նահանգին Հռոմայ, Վեհապետ Վատիկան Գաղաքի պետութեան »:

**** Նոր Պապը (267րդ) 63 տարեկան է եւ կը պատկանի բուն իսկ Հռոմ ծնած ընտանիքի մը որ անցեալին մէկ սերտ կապեր ունեցած է Վատիկանի հետ: Իր աստուածաբանական կրթութիւնը լրացնելով Պապական Ակադեմիային մէջ, քահանայ ձեռնադրուեցաւ 23 տարեկանին եւ արագօրէն յառաջացաւ աստիճաններուն մէջ: Իր իրաւագիտական ուսումնասիրութիւնները ուշադրութիւն գրաւեցին եւ 1917ին նշանակուեցաւ պապական նուիրակ Միւնիխի: Այդ միջոցին էր որ ներկայացուց Բենեդիկտոս ԺԵ.ի «խաղաղութեան ծրագիրը», որ մնաց մեռեալ տառ: 1920ին փոխադրուեցաւ Պերլին, իբրեւ նուիրակ եւ հոն մնաց մինչեւ 1930, կնքելով պապական պայմանագիրը Գերմանիոյ հետ: Այնուհետեւ նշանակուեցաւ արտաքին գործերու վարիչ, կարտինալութեան բարձրացած ըլլալով 1929ին: Հանգուցեալ Պապը անսահման վստահութիւն ունէր իր վրայ: Այցելած է նաեւ Մ. Նահանգները, ճամբորդութեան մեծ մասը կատարելով օդանաւով: Ինքն էր որ լուծեց կնճռոտ վէճերը՝ Սպանիոյ, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ: 1936ին, երբ Մուսոլինի կը մարտնչէր Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ, կարտինալ Փաչէլլի բացէ ի բաց Աբեսինիոյ կողմը բռնեց հրապարակային բանախօսութեամբ մը: Ձգնաւորի դէմք ունի, սակաւակեր է եւ երբեք չէ ծխած. բայց օժտուած է դիւանագիտական հմտութեամբ: Սահուն կերպով կը խօսի գերմաներէն եւ ֆրանսերէն եւ հեղինակն է կարգ մը օրէնսդրական դիրքերու, իտալերէն, լատիներէն եւ գերմաներէն: կը կարծուի թէ օծումը պիտի կատարուի մարտ 12ին :*

Նոր Պապին ընտրութիւնը լաւ տպաւորութիւն գործեց մասնաւորապէս Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի մէջ: Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչ նշանակուեցաւ կարտինալ Մակիլոնէ, Փարիզի նախկին նուիրակը :

Մարաջախտ Փէթէն դեսպան ազգայնական Սպանիոյ մէջ

— ∞ —

Նախարարական խորհուրդը միաձայնութեամբ Պուրկոսի դեսպան նշանակեց մարաջախտ Փէթէնը, որ 83 տարեկան է: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս ընտրութեան : Վէրսայեան խաղաղութեան ուսուցիչն եղած է Զօր. Ֆրանքոյի, 1926ին, Փարիզի զինուորական վարժարանին մէջ: Այս փափուկ պաշտօնը յանձնելով ծերունի մարաջախտին, Պ. Տալատիէ կ'ուզէ օգտուիլ անոր հեղինակութենէն, ի դերեւ հանելու համար Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ խաղերը: Բայ ի իր անձնական բարեկամութենէն ՝ Զօր. Ֆրանքոյի հետ, մարաջախտ Փէթէն ջերմեռանդ կաթոլիկ է, ինչ որ մեծ արժէք ունի ազգայնական Սպանիոյ համար :

Մարաջախտ Փէթէն 1934ին պատերազմական նախարար էր Տումէրկի դահլիճին մէջ ու թէեւ գործօն կեանքէ քաշուած է երկար ատենէ ի վեր, բայց Պ. Տալատիէ միշտ իր խորհուրդներուն կը դիմէր, տագնապալի պահերու մէջ, ինչպէս անցեալ սեպտեմբերին :

Նախապէս կը խորհուէր սահմանափակել նոր դեսպանին պաշտօնավարութեան չրջանը, նկատի առնելով իր տարիքը, բայց յետոյ աւելորդ համարուեցաւ այդ սահմանափակումը (երեք ամիս): Մարաջախտը յօժարութիւն յայտնած է դեսպանութիւնը վարելու այնքան որքան կը պահանջէ երկրին չահը: Իրեն պիտի ընկերանան վարժ դիւանագէտներ: Իր անունումը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց ազգայնական Սպանիոյ մէջ եւ Փարիզի սպանիական դեսպանը սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցաւ իրեն հետ :

**** « Թան » կը գրէ թէ ծերակուտական Լէոն Պէրտաի հետ կատարուած բանակցութեանց ատեն, Ֆրանսա յանձն առած է Զօր. Ֆրանքոյի վերադարձնել Պանք տը Ֆրանսի մէջ ի պահ դրուած սպանիական ոսկին, Ֆրանսա փոխադրուած բոլոր զէնքերը եւ ռազմամթերքը, արջառը, բոլոր գեղարուեստական գանձերը, նաւերը, կառքերը եւն.: Միեւնոյն ատեն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, հետզհետէ Սպանիա վերադարձնելու համար փախստականները, քաղաքացի թէ զինուոր: Այս առթիւ աչակողմեան թերթերը անձկութեամբ կը հարցնեն թէ ի՞նչ պիտի ըլլան անոնք որ վերադառնալ չեն ուզեր — առնուազն 40—50.000 հոգի— իրբեւ քրէական յանցաւորներ, անիշխանականներ եւայլն :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՕԶԵՐՈՒ ԳՈՐԾԻ ԳԼՈՒԽ»

— ∞ —

Խորագիրը կ'առնեմ թուրքերէն « Վազըք »էն, որ ունի նաեւ երկրորդ վերնագիր մը, «Հայ Դաշնակներու անպատշաճութիւնը » (26 փետր.):

Ի՞նչ է պատահեր:

Սոֆիայի մեծ օրաթերթը, «Սլօվօ», բացառիկ թիւ մը նուիրած է հայ ժողովուրդին, աշխատակցութեամբ հայ եւ պուլկար մտաւորականներու եւ ականաւոր դէմքերու: (Այսօր հրատարակած ենք պուլկար բարեկամներու մէկ մասին գրութիւնները):

Սովորական բան մը՝ լրագրական կեանքի մէջ: Եւ պարզապէս մարդկային արտայայտութիւն մը:

Բայց, կարելի՞ է Թուրքի գլուխ ունենալ եւ ծուռ չմեկնել ամէնէն տարրական բաներն ալ :

Եւ ահա թուխ ու մուր՝ Վազըքի էջերէն, սուտն ու իրաւը իրար խառնելով եւ պղտորելով պուլկարական նաւավարութեան միտքը .

— « Վառնա, Պուրկաս եւ Փլիվնայի մէջ բնակող Հայ Դաշնակ կուսակցութեան պատկանողները՝ Սոֆիայի մէջ կուսակցապետ զօր. Գարեգին Նժդեհի գլխաւորութեամբ, Թուրքիոյ եւ կամ Թրքութեան դէմ 12 էջէ բաղկացեալ փրոփականտի յայտարարութիւն մը հրատարակած են :

« Վերջին վար ափեղցիկեղ անտեղութիւններով լեցուն այս յայտարարութեան մէջոց եղած են վարչապետ Գէօսէ Իվանոֆի հակառակորդներէն նախորդ վարչապետ Յանքօֆի ընկերները » :

Թուրք թերթը այնքան շլմորեր է որ, բացառիկ թիւին բովանդակութիւնը տուած ատեն, «մեծ եւ միացեալ Հայաստանի երեւակայական գաղափար» մըն ալ կը սահեցնէ, ցնկոր Գարոնեանի կը վերագրէ՝ « Հայաստանն կը փրկուի» խորագրով յօդուած մը, Սիամանթօն կը դարձնէ « Պանք Օթոմանի ռմբահիմներէն» ... եւ կը շարունակէ.

— « Ծանօթ է որ Պուլկարիոյ Հայկերը, Դաշնակ եւ սոցիալ դեմոկրատ անուններով երկուքի բաժնուած եւ Դաշնակցականներու միացածներ , սարինէրէ ի վեր Թրքութեան եւ Թուրքիոյ դէմ կը գործեն, բայց դիւանք նաեւ որ Քէօսէ Իվանոֆի կառավարութիւնը գործի գլուխ գալէ վերջ, բոլոր կուսակցութիւնները , հատուածները եւ ժխտական կազմակերպութիւնները փակեց եւ ցրուեց :

Արդի պուլկար դահլիճին հակառակորդ ծանօթի կուսակիցները , քանի մը թափառաշրջիկ Հայերէ արդեօք ի՞նչ կը սպասեն որ 60 տարիներէ ի վեր Թուրքեւպուլկար յարաբերութիւններու այսքան անկեղծ մէկ պահուն, նման բարբանջանքներ հրատարակելու միջոց եղած են :

Մանաւանդ որ յանուն Թուրք եւ պուլկար ազգերու կենսական չահերու, երկու երկիրները պէտք ունին աւելի մօտենալու եւ բարեկամութիւնը եղբայրութեան վերածելու մասին ջանքեր կը նուիրուին: Այս միջոցին է որ պալքանեան անամօթ եւ վճիռ մը նորոտը այլայլելու կը ձեռնարկեն :

Աստահ ենք որ Թուրքիոյ մեծ բարեկամ Քէօսէ Իվանով պիտի տայ պէտք եղած դասը, զօր. Գարեգինի չորքը հաւաքուած 5 — 10 Դաշնակ չորքը նախկին արկածախնդիրներուն » :

Երեւի Վազըք Բումէլիի երբեմնի «Իյտէթ»ը կը նկատէ Պուլկարիան :

Իր չար բախտէն, պուլկար ժողովուրդը վերջերս արդէն տուած է շառաչուն գաս մը, ամբողջովին սպառելով բացառիկ «Սլօվօ»ն: (Այդպէս սպառած է նաեւ Աթէնքի մէջ, «Արմենիի Մուսան», հայ բանաստեղծներու յուշարէն ծաղկեփունջը եւ այժմ ձեռնարկուած է Բ. տպագրութեան):

«Օձերը գործի գլուխ» անցած են ևորէն, այո՛: Բայց ոչ թէ Սոֆիայի կամ Աթէնքի, այլ Թուրքիոյ մէջ, շաբաթեակ թոյն սրսկելու եւ ժողովուրդները իրար ձգելու համար :

ՎԱՀԷ

«ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ԼՌԱԿԵԱՑ ՄԻԼԻՈՒՌԱՏԸՐԸ»

— ∞ —

Հատուած մը եւս *Փառի – Մխիթի* գրութենէն, որուն առաջին մասը հրատարակեր էինք երէկ.—

Ժողովուրդը չի ճանչնար այս մարդը, որուն ուժը կամ ազդեցութիւնը, պատերազմի ընթացքին եւ պատերազմէն վերջ, հաւասար էր բազմաթիւ պետական մարդոց ուժին,— նոյնիսկ աւելի էր: Ժողովուրդը չի ճանչնար այս մարդը, որ նստած – եւած է Լօբէնսներու, Պրիաններու, Տէթէրթինկներու, Պալֆըրներու, Էմիր Հէյսէյհիններու եւ Ֆայսալներու հետ: Ժողովուրդը չի ճանչնար այս մարդը, որովհետեւ ան չի սիրեր խօսիլ իր մասին, ոչ ալ կ'ուզէ խօսեցնել իր մասին:

Ոմանք կ'ըսեն. «Ֆրանսայի ամէնէն հարուստ մարդն է»: Ուրիշներ կ'ըսեն. «Աշխարհի ամէնէն հարուստ հինգ մարդոցմէն մէկն է»: Տեսակէտով մը, հարստութիւնը անհաշուելի տարր մըն է: Եւ սակայն Իզվոլսկին – ցարական Ռուսիոյ Փարիզի վերջին դեսպանը եւ Սազանովի — արտաքին նախարար ցարական Ռուսիոյ — մտերմական թղթակցութենէն կը հետեւի, որ, ընդհանուր պատերազմին, իր հարստութիւնը կը գնահատուէր 25 միլիոն սթերլին, — օրուան դրամով՝ 4 միլիառ 450 միլիոն: Ոչ մէկ պատճառ կայ ենթադրելու թէ այդ հարստութիւնը նուազեցաւ այնուհետեւ: Ընդհակառակն :

Ըսին թէ իր դիրքը չնահ է նախ կօչիկի կապիչ (խրաց) ծախելով Պոլսոյ փողոցներուն մէջ: Թէ սպասեակ եղած է պանդոկներու մէջ: Միլիոնատէրներուն համար սովորութիւն է ըսել «ոչինչէն հասած են» իրենց այդ դիրքին: Բայց այդպէս չէ պարագան Գալուստ Ս. Կիւլպէնկեանի: Երբ աշխարհ եկաւ, 70 տարի առաջ, իր ծնողքը, որ կը սերի Հայաստանի Թագաւորներէն(?), Փոքր Ասիոյ մէջ տէր էին այն դիրքին, զոր Ռոչիլտ ունէր արեւմտեան Եւրոպայի մէջ: Օսմ. կայսրութեան գլխաւոր կեդրոններուն մէջ, իր հայրն ու հօրեղբայրը հիմնած էին, 1850էն սկսեալ, սեղանաւորական տուներ, ներածման եւ արտածման գրասենեակներ, դրամատուներ եւ զանազան ձեռնարկներ :

Ըսին թէ ծնած է Լիվըրփուլ, Պոլիս, Էրզրում, Ո՛չ, Կապադովկիացի է , ծնած է Կեսարիոյ մէջ: Կը պատկանի այն լեռնցիներու ցեղին, զօշաքաղ, յամառ, անյողդողդ, ամրապինդ ինչպէս ապառաժը, որ Պոլիս գալով՝ գիտցաւ նոր կեանքի անհրաժեշտութեանց պատշաճեցնել իրենց բնատուր կարողութիւնները եւ աշխատելու ընդունակութիւնը: Այն ուղիով, զոր հայրը գծեր էր, իր ընդունակութիւնները զարգացան եւ կատարելութեան հասան:

(Վերջին մասը յաջորդով)

ԻՐԱՆԻ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ, որ եգիպտոս կ'երթայ ամուսնանալու համար Թագաւորին քրոջը հետ, արտակարգ ընդունելութեան մը արժանացաւ Պէյրութի մէջ: Ֆրանսական պատուիրակութիւն մը մինչեւ սահմանագլուխ զացած էր դիմաւորելու համար իշխանը: Այս առթիւ զինուորական պատիւներ ալ եղան եւ մարզպանը սեղան մը սարքեց: Գահաժառանգը Ադիքսանդրիա գնաց չքեղ զբօսանաւով մը :

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱՆՈՂՈՔ ԻՐԱՎԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌՋԵՒ

— oo —

Քանի մը չաբաթէ ի վեր, Եւրոպայի քաղաքական ամէնէն հրատապ խնդիրը Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը Իսպանիոյ մէջ կացուցած ներքին վիճակն է։ Ֆրանքոյի կառավարութիւնը իրաւ է, տակաւին Մադրիտի եւ Վալենսիոյ մէջ դիմադրողներ կան, տակաւին վարչապետ Նէկրէն ու քանի մը նախարարներ յուսահատ ճիգ կը գործ կը դնեն եթէ ոչ պատերազմը շահելու կամ կուռի ճակատը պահպանելու, գէթ նաւարեկութենէն բան մը փրկելու, բայց իրենց դատը կորսուած է ընդմիշտ եւ չկայ աշխարհի մէջ ոեւէ ուժ, որ կարենայ կացութիւնը շրջել։

Կը մնայ միայն, որ, Սպանիոյ ազգային միութեան չահերուն եւ ապագայ աւելորդ ու անիմաստ արիւնահեղութեանց առաջքը առնելու նպատակով, պարտուած կողմը զէնքերը վար դնէ ու հաշտուի անողոք իրականութեան հետ, մանաւանդ որ Ազանիայի հրաժարումով Մադրիտի կառավարութեան օրինական կեանքէ։

Այսպէսով՝ Սպանիոյ մէջ կացութեան ակրն ու տիրականը մնաց Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՀԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական Սուհանի Վարչության Նախագահության 1939 թ. Մարտի 31-ի նիստի որոշմամբ հրապարակվում է հետևյալ անձանց ցուցակը, որոնք ընդունվում են Հայկական Սուհանի Վարչության Ռեժիսորական Ինստիտուտի առաջին կուրսը.

1. Ալեքսանյան Ռուբեն Ալեքսանդրի
2. Ալեքսանյան Վարդան Ալեքսանդրի
3. Ալեքսանյան Վարդան Գրիգորի
4. Ալեքսանյան Վարդան Հարությունի
5. Ալեքսանյան Վարդան Մարտիրոսի
6. Ալեքսանյան Վարդան Սարգսի
7. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
8. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
9. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
10. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
11. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
12. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
13. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
14. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
15. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
16. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
17. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
18. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
19. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
20. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
21. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
22. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
23. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
24. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
25. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
26. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
27. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
28. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
29. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
30. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
31. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
32. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
33. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
34. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
35. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
36. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
37. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
38. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
39. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
40. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
41. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
42. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
43. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
44. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
45. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
46. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
47. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
48. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
49. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
50. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
51. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
52. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
53. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
54. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
55. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
56. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
57. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
58. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
59. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
60. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
61. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
62. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
63. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
64. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
65. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
66. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
67. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
68. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
69. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
70. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
71. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
72. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
73. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
74. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
75. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
76. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
77. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
78. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
79. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
80. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
81. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
82. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
83. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
84. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
85. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
86. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
87. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
88. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
89. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
90. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
91. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
92. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
93. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
94. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
95. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
96. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
97. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
98. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
99. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
100. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի

Հայկական Սուհանի Վարչության Նախագահության 1939 թ. Մարտի 31-ի նիստի որոշմամբ հրապարակվում է հետևյալ անձանց ցուցակը, որոնք ընդունվում են Հայկական Սուհանի Վարչության Ռեժիսորական Ինստիտուտի առաջին կուրսը.

1. Ալեքսանյան Ռուբեն Ալեքսանդրի
2. Ալեքսանյան Վարդան Ալեքսանդրի
3. Ալեքսանյան Վարդան Գրիգորի
4. Ալեքսանյան Վարդան Հարությունի
5. Ալեքսանյան Վարդան Մարտիրոսի
6. Ալեքսանյան Վարդան Սարգսի
7. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
8. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
9. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
10. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
11. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
12. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
13. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
14. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
15. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
16. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
17. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
18. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
19. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
20. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
21. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
22. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
23. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
24. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
25. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
26. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
27. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
28. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
29. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
30. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
31. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
32. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
33. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
34. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
35. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
36. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
37. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
38. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
39. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
40. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
41. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
42. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
43. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
44. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
45. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
46. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
47. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
48. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
49. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
50. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
51. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
52. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
53. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
54. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
55. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
56. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
57. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
58. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
59. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
60. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
61. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
62. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
63. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
64. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
65. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
66. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
67. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
68. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
69. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
70. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
71. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
72. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
73. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
74. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
75. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
76. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
77. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
78. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
79. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
80. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
81. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
82. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
83. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
84. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
85. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
86. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
87. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
88. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
89. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
90. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
91. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
92. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
93. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
94. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
95. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
96. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
97. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
98. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
99. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի
100. Ալեքսանյան Վարդան Վարդանի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՀԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՌԵԺԻՍՈՐԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՒՐՍԸ ՄՏՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՑՈՒՑԱԿԸ

Ի՞նչ կ՚ասցնի կը դառնայ Ճէպէլը Մուսայի մէջ

— ∞ —

Քանի մը օր առաջ արաբական թերթէ մը արտատպելով գրեր էինք թէ Հայերը եւ Արաբները վար առած են Սանճաքի դրօշը՝ Ճէպէլ Մուսայի մէջ։

Պէյրութի «Ժուռ» թերթը (23 փետրուար) կը գրէ այս առթիւ.— Մեզի կը հաղորդեն թէ ծանր դէպքեր ծագելու վրայ են Ճէպէլ Մուսայի մէջ, Սանճաքի սահմանին վրայ։ Ճէպէլ Մուսա, որուն բնակչութիւնը մեծ մասով Հայերէ կը բաղկանայ, թշնամի է Թուրքիոյ։ Սանճաքի եւ Սուրիոյ սահմանագծման յանձնաժողովի աշխատանքներուն առթիւ, զրոյց կը չրջի թէ Ճէպէլ Մուսա պիտի թողուի Հաթայի իշխանութեանց։ Այս լուրը խոր դժգոհութեան կը մատնէ հայ բնակչութիւնը, որ կը յայտարարէ թէ ի հարկին զէնքով պիտի արգիլէ Թրքական ամէն տիրապետութիւն՝ Ճէպէլ Մուսայի վրայ։

Միւս կողմէ կ՚իմանանք թէ մէջադէպեր ծագած են արդէն այդ չրջանին մէջ։

**** Դամասկոսի «Քրոնիկ»ն ալ (23 փետրուար) կը գրէ, սա խորագրին տակ. «Ճէպէլ Մուսայի բնակչութիւնը, զեն ի ձեռին կը մերժէ պարզել Հաթայի դրօշը»։— Ճէպէլ Մուսան կը մնայ Սանճաքի միակ չրջանը, ուր Թուրքերը տակաւին չեն կրցած հաստատել իրենց ազդեցութիւնը։ Այդ չրջանը, որուն բնակիչները Հայեր եւ Արաբներ են, մինչեւ հիմա դուրս մնացած է տեղական իշխանութեանց հսկողութենէն։*

Երէկ, Հաթայի դրօշը պարզուած էր Ճէպէլ Մուսայի վրայ։ Արաբները եւ Հայերը հաւաքուեցան սպառազէն եւ խլելով կոր կոր ըրին դրօշը։

Տեղական իշխանութիւնը անմիջապէս ոստիկան – զինուորներու կարեւոր ուժեր ղրկեց, բայց բնակչութիւնը հրաւիրեց զանոնք հեռանալ, արիւնահեղութեան տեղի չտալու համար։

Ճէպէլ Մուսայի բնակչութեան այս որոշումը հաղորդուեցաւ կեդրոնական իշխանութեան, որ ոստիկան–զինուորներուն հրամայեց անմիջապէս ետ քաշուիլ։ Հայերը եւ Արաբները խանդավառութեամբ կ՚արձանագրեն այս յաղթանակը իշխանութեանց վրայ, որ տեղի տուին ըմբոստութեան սպառնալիքին առջեւ։

Պէտք է աւելցնել թէ այլեւս խնդիր չկայ Ճէպէլ Մուսայի մէջ պարզելու Հաթայի դրօշը։

«Ազդակ» դիտել կուտայ թէ այս հրատարակութիւնները «չամեցած ու չափազանցուած արձագանգն են հին դէպքի մը, զոր պարզած էինք փետր. 17ին։ Եղածը Սանճաքի դրօշին վրայ արձակուած գնդակի մը միջադէպն է, որ անմիջապէս հարթուած է, առանց ունենալու ենթադրուած ծանր հետեւանքները»։

Նոր խստութիւններ ստացական հպատակութեան մասին

»»» · «««

Ինչպէս հաղորդած էինք, դատական նախարարը օրինագիծ մը պատրաստած է, աւելի խստացնելու համար ստացական հպատակութեան պայմանները։

Այս առթիւ տեղական թերթերը կը գրեն թէ ամէնէն առաջ մարդահամար մը պիտի կատարուի, վերջնապէս ճշդելու համար Ֆրանսայի օտարականներ – րուն թիւը, ըստ ազգութեան, կրօնի, արհեստի։ Պիտի ճշդուի նաեւ թէ այդ օտարականները աւելի՞ կուգան թէ պակաս, իւրաքանչիւր արհեստի եւ չրջանի համար։ Այդ մարդահամարին հիման վրայ է որ այսուհետեւ պիտի սահմանուին զալիք եւ հաստատուելիք օտարականներու թիւը եւ որակը։ Հիւպատոսները վիզա պիտի կրնան տալ միայն նկատի առնելով երկրին պէտքերը։ Մեւնոյն ատեն սահմանափակութիւններուն վրայ հսկողութիւն պիտի կատարուի մասնաւոր յանձնաժողովներու կողմէ, ստուգելու համար թէ վիզան կանոնաւոր է եւն.։

Հպատակութեան համար դիմում կարելի է կատարել հինգ տարի մնալէ վերջ, կամ, մասնաւոր պարագաներու մէջ, 3 —1 տարիէն։

Ուրիշ մանրամասնութիւններ վաղուան թիւով։

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

600.000 *ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐ դրօշի տակ առնուեցան Իտալիոյ մէջ (1917ի եւ 1918ի դասերը, ինչպէս եւ 1914ի, 1915ի եւ 1916ի յետաձգուածները)։ Իտալական թերթերը կը գրեն թէ եղածը սովորական բան մըն է եւ իրար անցնելու պատճառ չկայ։ 18 տարեկան Իտալացիներն ալ պիտի ծառայեն օդատորմիղին մէջ, ըստ յարմարութեան։*

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ խորհրդարանը ընդունեց որ պատերազմական նախապարութեան այս տարուան ծախքերուն յատկացուի 499.857.936 տոլար։ Մեծ պատերազմէն ի վեր այս գումարը ամենամեծ վարկն է։ Այս գումարէն 50 միլիոն տոլարով անմիջապէս պիտի գնուին 784 օդանաւեր, իսկ 18 ամիսէն՝ 1.069 օդանաւեր, այնպէս որ ամերիկեան օդային ուժը չուտով պիտի հասնի 3.200ի։

ՆՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ հաստատումէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, պ. Զէյմպրլէն ներկայ եղաւ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատան մէջ տարբուած ընդունելութեան մը։ Առեւտրական բանակցութիւնները կը չարունակուին Մոսկուայի հետ։

ԹՈՒՐԲԻՈՑ այս տարուան եւմատցոյցը պիտի ըլլայ 43.500.000 անգլ. ոսկի, այսինքն երկու միլիոն աւելի՝ բազդատելով անցեալ տարուան հետ։

ՊԱՂԵՍՏԻՆի հրէական պատուիրակութիւնը տեղի տալով պ. Զէյմպրլէնի յորդորներուն, որոշեց չարունակել բանակցութիւնները։ Վարչապետը հաւաստած է թէ անդլիական նոր ծրագիրը վերջնական չէ եւ թէ Հրեաները կրնան հակառաջարկներ ներկայացնել։ Վարչապետը մեւնոյն ատեն ազդարարութիւններ ուղղած է Հրեաներուն։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ Տոքթ. Քուինը, որ Փարիզի մարզական կարեւոր ընկերութեան մը գանձապահն էր, դատապարտուեցաւ երկու տարուան բանտարկութեան, 1.300.000 ֆրանք չորթած ըլլալով ընկերութեան գանձէն։ Դատարանը վճռեց նաեւ որ իւրացուցած գումարը վերադարձնէ։

ՓԱՐԻԶի մէջ սպասարկութեան պիտի դրուին երկյարկանի հանրակառքեր, որոշ թաղամասերու մէջ։

ՆՈՐ ՌՈՒՄԲԵՐ ՊԱՑԹԵՑԱՆ Լոնտոնի մէջ, վնասելով երկու կարեւոր ջրուղիներու, որոնք եթէ կոթծանէին, հետեւանքը պիտի ըլլար կատարեալ ջրհեղեղ մը։ Այս արարքն ալ կը վերագրուի յեղափոխական Իրլանտացիներու։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՄԸ ձերբակալուելով Լիոնի մէջ, խոստովանեցաւ թէ սպաննած է երեք կիներ եւ երեք այրեր, զանազան վայրերու մէջ։ Մարդասպանը կը կոչուի Լուի Ֆիլիփ կամ «Վոժի Ֆիլիփը» եւ 29 տարեկան է։

Ցաւով կը տեղեկանանք նկարչուհի Օր. ԷՕԺԷՆի ԴԵՐՋԱԿԵԱՆի (ողբացեալ ընկեր Վռամեանի fոյրը) յանկարծական մահը որ տեղի ունեցած է մարտ 2ին։

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 4 մարտ, չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 բիս ժան Կուժոն։

Կը հրաւիրուին ազգականները եւ բարեկամները։

Գ. Յովհաննէս Մխիթարեան եւ Տիկին Ագաւուհի Մխիթարեան կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր Այրի Տիկին Ռիչհան ՄԱՐԿՈՍ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի (Սասունի Շէնիք գիւղէն) դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցած է Փետրուար 4ին Ցէտէպաղճի (Ցունաստան) մէջ եւ մարմինը ամփոփուած է տեղւոյն գերեզմանատունը։

ՀԱՅ ԵՒՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

4 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 5ԷՆ ԿԷՍ ԴԻՇԵՐ

Hôtel Napoléon Bonaparte, ՇՓԵԼ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, *38 Ave. de Friedland* (Etoile)

Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ (ԵՐԳ), **Yvone Galli**, **Radio Cité**Է՚Ն,
Mlle. Adelita Romano, élève de Mme. Moreno de l'Opéra de Barcelone
(ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՐ), Պ. ՄԵԼՏԻՐԵԱՆ (ԵՐԳ), ՕՐ. ՔԷՏԻՃԵԱՆ (ԴԱՍԱԿԱՆ ՊԱՐ).։

Առաջնակարգ ճաշ, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ։ **ՄՈՒՏՔ՝ 123ՐԱՆՔ։**

Շ. Յ. Դ.

Գալուստ

ՊՈՒԱ–ԼԻՒԶիի (Մարսէյլ) «Մ.Վարանդեան» խումբի Ընդհ. ժո – ղովը՝ 4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, ընկ. Արտաւանեանի բնակարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ՚ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկա – յացուցիչը։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ընկեր Կարօ» են – թակոմիտէի, «Հայր Աբրահամ» խումբի ընկերները, 5 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկ. Ս. Պօյաճեանի ագարակին մէջ։ Ներկայ կ՚ըլլայ Կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

«ՄԱՐՕ» խումբի ընկերուհիներու ժողովը՝ 5 Մարտ, կիրակի կէ – սօրէ ետք ժամը 3ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ։ Ներկայ կ՚ըլլայ Կոմի – տէի ներկայացուցիչը։

ՎԱԼՊԱՐԻԶի (Մարսէյլ) «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ 5 Մարտ, կիրակի, ընկ. Արամ Պետիկեանի բնակարանին մէջ։ Ընկերներու ներկա – յութիւնը պարտաւորիչ է։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՈՐԹ Տ՚ԻՔԱԼԻԻ Շ. Յ. Դ. «ԵՕԹՆԵՂԲԱՑՐԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 13 Rue Pierre Curie

Մէթրօ Փորթ տ՚Իթալի։

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր։ Կը ներկայացուի Բաֆֆիի «Սամուէլ»էն երեք արար։

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 3 ֆրանք։

Մարզական դիշատակին

Սէնք Աճթուան ի «Մարզպետ» խումբը կը տօնէ

«ՄԱՐԶՊԵՏ»ի մահուան քառամեակը, 5 մարտ կիրակի օր Սէնթ Ան – թուանի մէջ։

Առաւօտ.— Պատարագ եւ հոգեհանդիստ տեղւոյն Ս. Թադէոս մատրան մէջ։ Կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին թէյասեղան – հաւաքոյթ Պառ Վիատուքի սրահին մէջ։ Պ. Մաքսուտի սրճարանը, (կամուրջին տակը)։

Կը նախագահէ՝ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի՝ ընկերուհի ՆԱՐԿԻԶ ՔԻՈՐԻԹՃԵԱՆ։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ Մուտք 5 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Տէսինի կոմիտէի կողմէ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ, Տէսին։

Կը ներկայացուի ԶԱՐ ՈԳԻՆ

Մուտք՝ 4 ֆրանք, 7 տարեկան երախաներուն 2 ֆրանք։

Սրահի ջերմութիւնը ապահովուած է։

ՅՈՒՇԱՏԻՏԸ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՇԱՎԻՒԻ Մասնաճիւղի անդամուհիները Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրուին 5 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶի ՀԱՅԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆի Ցառագդիմասիրաց Միութեան Վար – չութիւնը Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 4 Մարտ, Շա – բաթ երեկոյ ժամը 9ին, դպրոցի սը – րահին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԱԶԳԱՑՆԱԿԱՆ Խազախները կազ – մակերպած են դասախօսութիւն մը այսօր, Շաբաթ, 4 Մարտ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, 15 Ave. Hoche, Մէթրօ Etoile կամ Courcelle։ Պիտի խօսին Ա – զատ – Խազախներու Ազգային Կեդրո – նի նախագահ Զօր. ՔՕՆՈՎՈՒՈՎ եւ պատմագէտ Զօր. ԲԻԿՈՂՈՐՈՎ, բացատրելով որ Խազախները ինչո՛ւ կը հե – ատապնդեն իրենց անկախութիւնը, միանալով իրենց հարեւաններուն հետ։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւ – ն ընդհակառակութեամբ ստացած է Տիկին Ռօզ Սթիփընէ 200 ֆր., Տիկին Վարդենի Պարտիզպանեանէ եւ Լուլու ձուագիմէ 100ական ֆր. փոխան ծաղ – կեպսակի Օր. Թ. ՊԱԼԹԱՋԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ։

ԴԱՍԵՐ

Համալսարանաւարտ այր եւ կին կուտան հայերէնի, Հայոց պատմու – թեան, ֆրանսերէնի, ռուսերէնի, մաթեմաթիքի, բնագիտութեան (Physique) եւ բնալուծութեան (chimie) դասեր։ Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչու – թեան։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Սահակ Տէր Թով – մասեան եւ Օր. Ֆ. Շէօհլաեան, Տի – կին ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի մահ – ուան առթիւ, կը նուիրեն, փոխան ծաղկեպսակի, 50 Ֆր. Ֆ. Կ. Խաչի Անկկնի Մասնաճիւղին, 50 Ֆր. Սե – բաստիոյ Հայր. Միութեան։

Այս տխուր առթիւ Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Խ. Տամլամեան 100 Ֆր. կը նուիրեն Ֆ. Կապոյտ Խաչի Կեդր. Վարչութեան։

ԱՌՆՈՒՎԻԼ Լէ ԿՈՆԷՍԻ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծա – նուցանէ հանրութեան թէ՝ յաջորդ – կայ 5 Մարտ «Անառակ»ի կիրակին ե – կեղեցական արարողութեանց կը նա – խագահէ Առաջն. փոխանորդ Տիրան վարդապետ Ներսոյեան եւ կը քարո – զէ օրուան նիւթին շուրջ։ Այս առթիւ Ս. եկեղեցւոյս մէջ օծումը պիտի կատարուի Ցարութեան պատկերի. ը՝ զոր պատուար վրայ նկարած է ոյիւղիս երիտասարդներէն՝ Պ. Մար – կոս Եսայեան։ Կը հրաւիրենք թաղիս եւ չրջաններու բարեպաշտ հայ ժո – ղովուրդը։

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ֆ. Հ. կապոյտ Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ, Անկէն, Rue du Marché, Municipalité֊ի չէնքին մէջ, ամէն հինգշաբթի, ժամը 2էն 4.30։ Հայկական դաստիարակութեան նախանձախնդիր ծնողքները կրնան ապահովել տալ իրենց զաւակները նոյն տեղը, Մարտէն սկսեալ ամէն Հինգշաբթի ժամը 2—3։

Շարժանկարի քաղաքական ներկայացում

ԱՒՌՆՈՒՎԻԼ Լէ ԿՈՆԷՍԻ ՍԻՆԵՄԱ CASINOի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին, 6 մարտ երկուշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8·30ին, կը վերջանայ ժամը 11ին։

Կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂԱՋԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (հայերէն խօսուն ժապաւէն)։ ՆԱՒՈՒԼԷՈՆ ՊՕՆԱՓԱՐԹԻ ՎԱՒՃԱՆԸ, Abel Gance֊ի գործոց ժապաւէնը եւ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ։

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այն կազմակերպութիւնները եւ կամ Միութիւնները, որոնք կը փափաքին օգտուիլ այս չարժանկարի ցուցադրութիւններէն, թող դիմեն «Ցառաջ»ի խմբագրատունը, ժամադրութիւն առնելու համար «ՍԻՆԷ ՍԷՔՕ»ի ներկայացուցիչէն, որ Փարիզ պիտի մնայ միայն 15 օր։

Թէյասեղան–դասախօսութիւն

Կ. Խաչի Լիլլայի մասնաճիւղին կողմէ

5 Մարտ, կիրակի ժամը 3 — 7, 34, Ave. Porte des Lilas֊ի սրահին մէջ (մէթրօ Փորթ տէ Լիլա)։

Կը խօսի Տ. Ա. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ։ Նիւթ՝ Ծնողներու պատասխանատուութիւնը օտարացման վտանգին առջեւ։

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ՝ մասնակցութեամբ Օր. Կնեազեանի, Տիկին Լուսպարոնեանի, Պ. Արծնեանի, Պ. Պօյաճեանի եւ Պ. Քոխարանեանի։

Մուտք 3 ֆրանք

ԻԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտար գրաճներու փոխանութիւն, ցէքեր կը տրուին առէն երկրի համար։ Կը գնեք եւ կը ծախեք ոսկի դրամներ։

ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆԵՐ,

Ա. ՅՈՎՀԱՆԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի Համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըն֊ դիրներ։ Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու֊ թեան նոր օրէնքներու։

Հեղինակ՝ « **Le Nouveau Statut des Etrangers** »

Գին՝ 5 փր. փոստի ծախքով 6 փր.։ (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ)։ Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

ՀԱՑՏԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

LE VIEUX CHALET

Արուեստաւոր ապաքինարան, Bourg - la - Reine֊ի կեդրոնը, **7 — 9 Boulevard Carnot,** բաղաբապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէթրոյի եւ օթօպիւսի կայարաններուն մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, մեծ պարտէզ։ Խնամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք։

Կ՚ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն։

Օրական 30 ֆրանք։ *Տնօրինուհի* Mme. BERNARD - WAHÉ,

Tél. Bourg - la - Reine 734։

ԾԱԽՈՒՔ ԵՆ ԿՕՉԿԱԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake *եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (*Machine à graver*) նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով։ Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի,*

35 Les Grands Pins.St-Loup, Marseille,

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէ֊ նութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդ֊ ներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՄԱՆՈՒԿ ԹՈՒՈՒՍ ԱՒԳԱՐԻ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու։

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette**

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
5
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
5 Mars
1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3981

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՆԻ՞Ն ՈՐՈՇ ԾՐԱԳԻՐ

— ∞ —

Ուրեմն բարեգործականի կեդր· վարչութիւնն ալ յոյսը կարեւրով երեւանէն, որոշած է «առժամապար համանման նպատակներ իրագործել յօդուտ Հայաստանի հիմնարկներու եւ ձեռնարկներու իր տրամադրութեան տակ մնացած զանազան դումարներ»:

Եւ, խօսքէն գործի անցնելով, գլխաւորապար Նուպարաշէնի սահմանուած վարկէն 3000 անգլ· ոսկի յատկացուցած է Ազգ. Թերթի եւ Հալէպի մնաղուրկ տարագիրներու տեղաւորման գործին, իսկ հազար ոսկի ալ՝ «Անտիոք - Սուէտիա շրջանին կամ Լիբանանի յարմարագոյն մէկ վայրին մէջ հողագործական - գիւղատնտեսական ձեռնարկի մը հաստատման»: Ուրիշ մանրամասնութիւններ կարդացիք երէկ, ամփոփուած՝ Բարեգործականի պաշտօնաթերթէն՝ «Մխիթիւն»:

Ապառեղ հարց մը կը ծագի,— Բարեգործականը իրաւունք ունի՞ գործածելու այդ դումարները, իր տրամադրութեան տակ դրուած՝ իրրեւ նուէր, կամ եւայլն:

Կեդր· վարչութեան 1938 նոյեմբեր 24ի որոշմնագրին մէջ, որ քաւէարկուած է միաձայնութեամբ, պատճառաբանութիւններ կը կարդանք նաեւ այս մասին :

Օրինակ, Նուպարաշէնի գումարներուն համար բանաձեւը կ'ըսէ թէ կեդր· վարչութիւնը «ազատ է այդ գումարները գործածելու նմանօրինակ նպատակի մը, որուպիսին է Յունաստանի եւ Սուրիոյ մէջ անակներ չինել, անպատապար մնացած հայ գաղթականներուն համար »:

— « Մանաւանդ որ, Նուպարաշէնի հաստատման նպատակն էր հայ գաղթականներ պատսպարել, եւ թէ Հայաստան ներգաղթը բոլորովին դադրած է եւ միւս կողմէ մեր Նիւ Եորքի Կեդր· Յանձնաժողովը, թարգման հանդիսանալով նուիրատուներուն, պահանջած է Նուպարաշէնի տրամադրելի գումարները օգտագործել, ստիպողաբար տեղաւորելու համար Յունաստանի եւ Սուրիոյ գաղթականները որոնց տուները քանդուած են »:

Որոշումը կը վերաբերի նաեւ «բոլոր տրամադրելի» գումարներուն, «անոնց մէջ ըլլալով տարեկան յարկացումները, որոնց գործածութիւնը անցեալ տարիէն ի վեր անհնարին եղած է Հայաստանի մեր ձեռնարկներուն լուծարքին եւ Երեւանի կառավարութեան հետ մեր յարաբերութեանց խզումին հետեւանքով»:

Բանաձեւը բացառութիւն կը հաստատէ միայն Մելքոնեան վարիին համար, «որուն մասին իրեն կը վերապահէ որոշում մը ապ յարմար ժամանակին »:

Այսպէս ուրեմն, Բարեգործականը ստիպուած է իր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացնել գաղութներու վրայ, ձեռքի տակ ունենալով մեծագումար դրամներ: Բան մը որ պէտք է աւելի կանոնի եղած ըլլար, առանց վնասելու Հայաստանի վերաշինութեան:

Ամէն անգամ որ առիթ եղած է չօշափելու այս խնդիրը, մենք միշտ ալ յիշեցուցած ենք թէ ունինք երկու ճակատ,— Հայաստան եւ Հայկական Սփռռատաման: Երկուքն ալ արժանի՝ մեր գուրգուրանքին, բայց ոչ մէկը միւսին ատորադասելու գնով: Մանաւանդ որ գիտենք թէ Երեւանը ոչ միայն ամէն բան չէ, այլ մեղի պէս չի հասկնար ամէն բան :

Ահաւասիկ վերջին փաստը,— յարաբերութեանց խզում եւ լուծիւն մը չարաչուք: Ըմբռնաստացուցի՛չ:

Արդ, հիմա որ Բարեգործականը «դրամ չունիմ» չի կրնար ըսել, ունի՞ որոշ ծրագիրը, յատկապէս մշակուած ուղեգիծ, օգտակարապէս գործածելու համար տրամադրելի գումարները·

Մենք մասնաւոր առարկութիւն մը չունինք առաջին յատկացումներուն համար,— տեղաւորում կարօտ գաղթականներու :

Բայց, «տեղաւորումը» ընդհանուր խօսք է: Բարեգործականը ունի՞ ծրագիրը, օրինակ, հողին կապելու համար այդ չքաւոր տարագիրները, մասնաւորապէս Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ: (Այդ - պիսի գաղութ մը ունինք Իրաքի մէջ, Հավրէզը, որ վրիպած է կեդր· Վարչութեան ուշադրութենէն) :

Ցեղոյ, ի՞նչպիսի ձեռքերու յանձնուած է տրամադրելի գումարներուն գործածութիւնը :

Բարեգործականը «իր մարդիկ»ը ունի ամէն տեղ եւ կը գործէ անոնց միջոցաւ: Դժբախտաբար քարացածներ կամ դիմակաւորներ ալ պակաս չեն անոնց մէջ, ինչպէս կը հետեւի Աթէնքի պատմութիւններէն :

Ժամանակը եկած չէ՞ թօթափելու կանխակալ կարծիքները, աւելի լայն գետնի մը վրայ դնելու համար այս հարցը: Աւելի մօտենալու համար ժողովուրդին :

Եթէ Բարեգործականը տեղաւորման խնդիրն ալ պիտի ձեւակերպէ ու գործադրէ այնպէս ինչպէս իր կրթական - դպրոցական ծրագիրը, այն ատեն երանի՛ բարիք սպասողներուն:

Ուրիշ հարց մը եւս.— 1938 նոյեմբեր 24ի բանաձեւը կը հրաւիրէ եւս առնել այն գումարները որ Բարեգործականին յանձնուած են զանազան ընկերակցութեանց կողմէ, Հայաստան փոխադրուելու համար:

Տարբերական ձեւակերպութիւն մը: Բայց ասով կը փակուի՞ հարցը :

Հաղարաւոր տոլարներ կամ ֆրանքներ հաւաքուած են տարիներէ ի վեր, ինչպէս եւ իրեղէններ գնուած, Հայաստանի համար : Բարեգործականի յանձնուած գումարներէն զատ, կան ուրիշներ ալ, որ կը մնան Հօկերու, վերաշինացներու, զանազան Հայրենակցականներու եւ թերեւս ալ անհատներու քով :

Արդ, ո՞վ կ'երաշխաւորէ այդ հարստութեանց անկորուստ պահպանումը: Ո՞վ խորհած է գործնական միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի անոնք չմսխուին եւ ի պահ դրուին իրրեւ անձեռնմխելի աւանդ, հայրենիքին համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ե՞ՐԲ ՊԻՏԻ ՀԵՌԱՆԱՆ ԻՏԱԼԱՑԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

— ∞ —

Զօր. Գրացիօ կը ապառնայ Մատրիտի

— ∞ —

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ նոր ղժուարութիւններ ծագած են Փարիզի եւ Պուրկոսի կառավարութեանց միջեւ, Սպանիոյ իտալացի կամաւորներու հեռացման մասին: Վերջին բանակցութեանց ընթացքին որոշ հաւաստիքներ ստուած չեն հեռացման թուականի մասին: Ֆրանսայի արտաքին նախարարը իր առջի օրուան զեկուցման ընթացքին ի վիճակի չէր հաստատելու թէ Զօր· Ֆրանքօ խնդրած է Հռոմէն՝ անյապաղ ետ քաշել իտալացի կամաւորները: Այս վերջ հարցին կարգադրութիւնը յանձնուած է նոր դեսպանին՝ մարշալ Փէթէնի :

Միւս կողմէ կը հաւաստեն թէ իտալական կառավարութիւնը հասկցուցած է Զօր· Ֆրանքոյի թէ՝ ազգայնական յաղթանակը վերջնական չի կրնար նկատուիլ, ցորչափ Մատրիտի կառավարութիւնը կը չարունակէ ապարտէզ կարդալ, կեդրոնական Սպանիոյ մէջ: Ֆրանսա մտահոգ է անոր համար որ կը կասկածի թէ Իտալացիները պիտի չքաշուին, մինչեւ որ ամբողջ Սպանիան անձնատուր չըլլայ Զօր· Ֆրանքոյի :

Վերջին լուրերու համաձայն, Զօր· Ֆրանքօ պատրաստութիւնները կը տեսնէ, ուժգին յարձակողական մը սարքելու համար Մատրիտի դէմ: Սպայա - կոյսը անհամար հրասայլեր կեդրոնացուցած է Մատրիտի շրջանին մէջ, բազմաթիւ ամրաձիգ օգանաւերով: Այս յարձակողականին առթիւ ահագին քանակութեամբ ալիւր, պահածոյ եւ ուրիշ ուտելիքներ ամբարուած են : Պուրկոս – Մատրիտ ճամբան խճողուած է ռազմամթերքով :

**** Անգլիական կառավարութիւնը Պուրկոսի դեսպան նշանակեց Իրաքի դեսպանը, Սըր Մորիս Փիթըրսըն, որ 50 տարեկան է եւ Պաղտատ կը դանուէր մէկ տարիէ ի վեր :*

«Խաղաղութի՛ւն ամենքուն...»

Նոր Պապը, Պիոս ԺԲ· իր առաջին պատգամը ուղղեց աշխարհի, խաղաղութիւն մաղթելով: «Այս տագնապալի եւ տաժանելի ժամերուն, երբ այնքան ղժուարութիւններ խոչընդոտ կը հանդիսանան խաղաղութեան, մենք Քրիստոսի կ'ուղղենք մասնաւոր աղօթք մը, բոլոր անոնց համար որոնց կ'ինչայ ժողովուրդները դէպի բարօրութիւն եւ յառաջդիմութիւն առաջնորդելու բարձր պատիւը եւ ծանր պատասխանատուութիւնը »:

Այս առթիւ Պապը յայտնեց թէ պիտի չարունակէ իր նախորդին քաղաքականութիւնը: Կարգ մը բացառութիւններ այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ աւելի դիւանագիտօրէն պիտի գործէ, զգուշանալով բացայայտ ընդհարում – ներէ :

Թէեւ քաւէարկութիւնը դադրած կը պահուի, բայց իրաւիճակներ կը հաւաստեն թէ նոր Պապը ընտրուած է գրեթէ միաձայնութեամբ: Առաջին քաւէարկութեան չհաձ էր 35 ձայն, ուրեմն կը պակսէր 7 ձայն, երկու երրորդի մեծամասնութեան համար: Երկրորդ քաւէարկութեան չհներ 40, իսկ երրորդին՝ 61: Երբ արդիւնքը հաղորդեցին, պահ մը վարանեցաւ, ինքզինքը անարժան համարելով, բայց յետոյ հաւանութիւն յայտնեց:

Նոր Պապին ընտրութիւնը տհաճութիւն պատճառեց մասնաւորապէս Գերմանիոյ մէջ, ուր անցուցած է իր ամէնէն գործօն տարիները: Մուսոլինի ընտրութիւնը ջերմապէս ընդունեցաւ հեռագրով մը: Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահն ալ անմիջապէս շնորհաւորութիւններ ուղղեց: Փարիզի մէջ բոլոր հոսանքներն ալ, նոյնիսկ ընկերվարականները գոհ են ընտրութենէն:

Անգլիա ի՞նչ խոստացած էր Արաբներուն

— ∞ —

Անգլիական կառավարութիւնը մարտ 3ին հրատարակեց կարգ մը պատմական նամակներ, մէջտեղ հանելով 23 տարիէ ի վեր խոտօրէն պահուած դաղտնիքներ: Այդ հրատարակութիւնը, որ եղաւ Պաղեստինի Արաբներուն ճնշումին վրայ, կը վերաբերի եգիպտոսի բրիտանական մարզպանին՝ Սըր Հէնրի Մաքմահոնի եւ Շէրիֆ Հիւսէյնի միջեւ փոխանակուած նամակներուն (1915 —16): Պաղեստինի վերաբերեալ մասը հետեւեալ նամակն է , զոր մարզպանը ուղղած էր Շէրիֆ Հիւսէյնին, 1915 հոկտեմբեր 24ին :

— « Մերսինի եւ Ալէքսանտրէթի երկու շրջաններ եւ Սուրիոյ այն մասերը որ կը գտնուին Դամասկոսի, Հոմսի, Համայի եւ Հալէպի արեւմտեան կողմը, չեն կրնար զուտ արաբական համարուիլ եւ պէտք է դուրս մնան պահանջուած սահմաններէն »:

Արդ, Արաբները կը պնդեն թէ Պաղեստինը չի մտներ այս հողերուն մէջ, իսկ Անգլիա երբեք չէ ընդունած այս տեսակէտը: 1922ին Պ· Զըրչիլ երբ գաղթային նախարար էր, մերժեց ընդունիլ թէ Պաղեստինն ալ կը գտնուի Արաբներուն խոստացուած հողերուն մէջ: Այս վէճն է որ կը չարունակուի մինչեւ այսօր, յանգելու համար ներկայ անելին: Գաղտնի նամակներուն հրատարակութենէն կը հետեւի թէ Անգլիա այժմ կ'ուզէ փոխել իր քաղաքականութիւնը, մէկդի դնելով հրէական տան ծրագիրը :

**** Լոնտոնի հրէական պատուիրակութեան անդամներէն քանի մը հոգի մեկնեցան, դառն յուսախաբութեան մը մատնուած ըլլալով :*

— ∞ —

ՀԻՒՍ· ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ռուսական եկեղեցիի արքեպիսկոպոս Նիքոլա կեդրով ամբաստանութեան տակ առնուեցաւ, վկայած ըլլալով թէ Քոսոլափով անուն մէկը ծնած է Մ· Նահանգներու մէջ, որպէսզի կարենայ իբր քաղաքացի Մ· Նահանգները մտնել· մինչդեռ կառավարութիւնը ստուգած է որ մարդը ծնած է Ռուսիոյ մէջ: Եթէ արքեպիսկոպոսը յանցաւոր հռչակուի, ևօթը տարի բանտարկութեան վճիռ պիտի ստանայ :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ վեցական ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան չինուհեանց սէնտիքայի չորս վարիչներ, խախտած ըլլալով աշխատանքի ազատութեան օրէնքը: Զանազան պատիժներու դատապարտուեցան նաեւ 8 բանթողներ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՀԱՑ ԱՂԲՐՏԻՒ »

—•—

Երգիծաւիճի նոր սեռ մը կը փորձէ նշան Պէշիկթաշլեան, — «ՀԱՑ ԱՂԲՐՏԻՒ»:

Առաջինը, վանեցին, կարդացիք անցեալ կիրակի: Այսօր՝ *կեսարացին*: եւ այսպէս ամէն կիրակի, — *Սեաստացին, Պոլսեցին, Իզմիրցին, Ակնցին, Առանացին, Կարնեցին, Խարբերդցին*, եւայլն: Իսկ ամէնէն վերջը, անշուշտ, *Ընդհանուր կամ Ընդհանրական Հայը* :

Որքան գիտեմ, ուրիշ երգիծագիրներ պատահաբար միայն շօշափած են այս նիւղը: Այն ալ առանց ամբողջական պատկեր մը տուած ըլլալու :

Մեր երիտասարդ աշխատակիցը պիտի ջանայ ներկայացնել յատկանիշ – ները մշակուած շարք մը, ինչպէս «Ծպաղրանկարները» եւ «երգիծակաւիճ»ը:

Շատ աւելի բարդ հանգամանք ունի երգիծաւիճի այս նիւղը: Եւ մանաւանդ··· փափուկ :

Ուրիշ բան է որոշ դէմք մը առնել դիմացը, եւ վերէն վար չափել, բրքրել, թոթվել, *ծաղրանկարել* զայն: Բոլորովին ուրիշ բան՝ նոյն փորձը կատարել ամբողջ գաւառի մը, շրջանի մը կամ բաղաքի մը վրայ :

Միայն բոցավառ երեւակայութիւնը, հոսուն, գունագեղ, աղ – պղպեղ լեզուն բաւական չեն, գրոհ տալու համար այս անդաստանին մէջ:

Անհրաժեշտ է նաեւ սուր հոտառութիւն, *աչք*, եւ, ինչո՞ւ չէ, պրպըտում :

Այլապէս, իրար կը խառնուին գիծերն ու գոյները, եւ պատկերը կը դառնայ գրչի խաղ :

Երգիծանիը գրականութեան այն ճիւղն է ուր մարդիկ խոշորացոյցով կը դիտեն, խտացնելով գոյները, խստացնելով կամ խորացնելով գիծերը :

Նշան Պէշիկթաշլեան արդար պիտի ըլլայ բոլորին հանդէպ, երեւան հանելով իւրաքանչիւրին յատկանշական գիծերը,— միշտ իբրեւ երգիծանիը :

Գիտեմ, հիւ մը չափազանց դիւրագրգռած են մեր հայրենակիցները, «ճաղճցի» եւ «գիւղացի»:

Այդպիսիներուն պիտի յիշեցնէի հռչակաւոր «Մարիուսը» եւ «Օլիվ»ը, որոնց մասին ամբողջ գրականութիւն մը մշակուած է: Եւ չէ եղած Մարսէյլցի մը, «Հարաւցի» մը որ միտէն ուրիշ բան անցուցած ըլլայ, բաց ի լայն եւ պայծառ բրթիթէ մը:

Թարթարէնցի Թարասմոնը, Պուլկարներու «Պայ Կանեոն» կամ «Կապրովացին» տեղ գտած են նոյնիսկ միջազգային գրականութեան մէջ :

Անտէր ժողովուրդ, մեր գրագէտներն ալ դատապարտուած են ծաղկելու միայն հայկական անդաստանին մէջ :

Ինչ փոյթ, Նշան Պէշիկթաշլեանի վարդենիին մէջ թող փունջ մը եւս ծաղկի, ճոխացնելով մեր երգիծական գրականութիւնը, որուն անմոռացելի վարպետը կը մնայ մեր օրերուն:

Հիւ մը ժպիտ, հայ աղբրտիւ: Ժպիտ մը, ուր երգիծանին իսկ արցունքի ակեր կը բանայ ···

ՎԱՀԷ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒՆ

— ∞ —

Անհրաժեշտ կը գտնենք անդամ մը եւս յիշեցնել մեր հայրենակիցներուն թէ պարտաւոր են ժամանակին գործադրել նոր օրէնքներն ու կանոնները՝ ինքնութեան թուղթի եւն· մասին: Փարիզի ամերիկեան թերթն անդամ, «Նիւ Եորք Հէրըլտ», ամէն օր կը յիշեցնէ այս տարբական պարտականութիւնները, որպէսզի զժուարութեանց չմատնուին ամերիկեան հպատակները: Այս առթիւ կը պատմէ թէ ամերիկացի կին մը դատարան քաշուած է, ինքնութեան թուղթ առած չըլլալով: Ուրիշ Ամերիկացի մը բանտարկուած է, իր թուղթերը նորոգած չըլլալով: Անգլիացի մարդիկ մը դատապարտուած է մէկ ամիս բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի: Ներկայ օրէնքին տրամադրութեամբ, ինքնութեան թուղթերու (անձնագիրը) նորոգման համար պէտք է դիմում կատարել պայմանաժամին լրանալէն երեք ամիս առաջ, եւ ոչ թէ երեք ամիս վերջը, ինչպէս կ'ըլլար առաջ: Այն օտարականները որոնց անձնագրին վրայ «ոչ – աշխատաւոր» գրուած է, պէտք է առեւտրականի տոմս առնեն, որ կը տրուի փոխան հին անձնագրին: Անոնք որ այս դասին չեն պատկաներ, նոր անձնագիր առնելու պարտաւոր չեն, մինչեւ որ երեք ամիս մնացած ըլլայ պայմանաժամին լրացման: Ամերիկացի մը 1921էն ի վեր նորոգած չըլլալով իր անձնագիրը, ենթակայ է տուգանքի եւ բանտարկութեան:

Ուրիշ կանոն մը տրամադրութեամբ, 15էն մինչեւ 200 ֆրանք տուգանքի կը դատապարտուին անոնք որ միասին չեն առներ իրենց անձնագիրը: Ցանցանքը կրկնուած առեն բանտարկութեան պատիժ ալ կը տրուի :

Ցեղոյ, ամէն օտարական որ ուրիշ օտարական մը կ'ընդունի իր տանը մէջ, պէտք է ոստիկանութեան լուր տայ 48 ժամուան մէջ, այլապէս կը դատապարտուի 100էն մինչեւ 1000 ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան :

Բոլոր տուգանքները կը հաշուեն ոսկեդրամ· հետեւաբար կը բազմապատկուին 12ով, ֆրանքի ներկայ սակին փոխարժէքը գտնելու համար:

Ի՞նչ կ'ապցնի կը դառնայ Սուրիոյ վրայ

— ∞ —

Պէյրութէն կը հեռագրեն մարտ 3 թուականով ·—

Մարզպանը խանդավառ ընդունելութեան մը արժանացաւ Հասիչէի մէջ, որ վարչական կեդրոնն է Ձէզիրէի շրջանին: Քաղաքը զարդարուած էր Ֆրանսայի եւ Ձէզիրէի դրօշներով: Մարզպանը օդանաւէն իջած առեն հետիոտն անցաւ քաղաքէն եւ ծափերով ընդունուեցաւ ժողովուրդին եւ արաբ ձիաւորներու կողմէ որոնք ֆրանսական դրօշներ պարզած էին: Չինուորները աչքէ անցընելէ վերջ, մարզպանը կառավարական պաշտօնատան մէջ ընդունեց պաշտօնատարները, սպաները, անձատական քրիստոնեայ եւ իսլամ հոգեւոր պետերը, Սուրիոյ հետ միացման կուսակից եւ անջատական ցեղապետները, քիւրտ եւ ասորի պետերը եւ անջատման կուսակից երեւելիները: Մարզպանը Ֆրանսայի համակրանքը յայտնելով, հաւաստիքներ տուաւ անոր ներկայութեան մասին եւ յայտարարեց թէ հաւաստարմօրէն կառավարութեան պիտի հաղորդէ իր տեսածները :

**** Արաբական թերթերը կը գրեն ·—*

Ձէզիրէի անջատման կողմնակից տարրերը չարաթէ մը ի վեր պատրաստութիւններ կը տեսնէին Գամըշլըի մէջ, փառաւոր ընդունելութիւն մը ընելու համար մարզպանին: Անոնք իմացած ըլլալով թէ կառավարութիւնը կառք մը լեցուն սուրիական դրօշակ ղրկած է Ձէզիրէ, անմիջապէս Նըսկպինի կայարանին մէջ ուժեր կը հաւաքեն, դրօշակները կը գրաւեն եւ կ'այրեն: Ցեղոյ խմբովին կը պարեն գոյացած մոխիրին չուրջ: Ձէզիրէցիներու այդ խումբին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼՈՒԽ ՍԱՍՆԱՑՈՒՆԻՔ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՊԻ)

— ∞ —

Գրեց՝ ՍԱՄՎԵԼ ՊԱՐՈՒՅՐ

— Մի՛ տխրիր, Ալասդեր, ասում էր Ռոզան՝ սրբելով արցունքները։ Ամեն ինչ կարող է լավ լինել... Ես հավատում եմ, որ Աստված մեզ չի թողնի։ Ես ուզում եմ, որ դու ապրես, Ալասդեր, ապրես ինձ համար։ Ես քեզ սիրում եմ, ինչպես երբեք ոչ մի կին չի սիրել տղամարդուն։ Ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ։ Ես կգնամ Ֆրանսիայի թագավորի մոտ, կաղաչեմ նրան, որ ներում շնորհի քեզ։ Ես կգնամ Ռոմ, կգնամ Վենետիկ, կգնամ Ֆլորենցիա, կգնամ Ավինիոն, կգնամ Ավիգնոն, կգնամ Ֆրանսիայի բոլոր քաղաքները, կգնամ Անգլիա, կգնամ Շոտլանդիա, կգնամ Իռլանդիա, կգնամ Ամերիկա, կգնամ Ասիա, կգնամ Աֆրիկա, կգնամ Ավստրալիա, կգնամ Նոր Զելանդիա, կգնամ Ճապոնիա, կգնամ Չինաստան, կգնամ Հնդկաստան, կգնամ Պարսկաստան, կգնամ Թուրքիա, կգնամ Եգիպտոս, կգնամ Պաղեստին, կգնամ Սիբիր, կգնամ Հյուսիսային բևեռ, կգնամ Հարավային բևեռ, կգնամ Լուսին, կգնամ Արեգակ, կգնամ Մարս, կգնամ Վեներա, կգնամ Մերկուրի, կգնամ Յուպիտեր, կգնամ Սատուրն, կգնամ Ուրան, կգնամ Նեպտուն, կգնամ Պլուտոն, կգնամ Ալդեբարան, կգնամ Սիրիուս, կգնամ Կասիոպեա, կգնամ Մեծ Արջ, կգնամ Փոքր Արջ, կգնամ Ջրհոս, կգնամ Ձկներ, կգնամ Խոյ, կգնամ Ցուլ, կգնամ Երկվորյակներ, կգնամ Խեցգետին, կգնամ Առյուծ, կգնամ Կույս, կգնամ Կշեռք, կգնամ Կարիճ, կգնամ Աղեղնավոր, կգնամ Այծեղջյուր

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՂԱՒՓԱՂԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԵՏԱԳԱՅ)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ա. ՀԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Ի ՎԵՐՋ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՆԱՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՐԺՄ

դլուխը կը դանուէր ոստիկան – զինուորներու հազարապետ Պերճիա :

Լուրը Հալէպ հասած ատեն, հսկայ ցոյց մը տեղի ունեցաւ: Ցուցարար – ները հակաֆրանսական արտայայտութիւններ ունեցան եւ ճառեր խօսեցան:

Մարզպանին պատուիրակը ուժգին բողոքագիր մը յանձնեց Հալէպի կա – ռավարիչին :

*** «Հայաց», որ Սանճաքի եւ արաբական երկիրներու մէջ Թրքական քարոզութեան պաշտօնական գործակալութիւնն է, հետեւեալ զեկոյցը հրա – տարակեց .

— « Թուրք քաղաքական շրջանակները մեծ չհապրզռուածքեամբ կը հետե– ւին Սուրիոյ կացութեան: Տեղի կայ կարծելու որ եթէ այս կացութիւնը շա– րունակուի այն ճամբով որուն մէջ զայն մտցուցած է Սուրիոյ դիւանագիտա– կան շրջանակներու վարանոտ քաղաքականութիւնը, օր մը պիտի հրաւիրէ ա– բեւելեան մեծ պետութեանց միջամտութիւնը : Մոռնանք որ չկրկնուին ասկէ 20 տարի առաջ պատահած դէպքերը, երբ Սուրիա նոր կը մտնէր Ֆրանսայի հոգատարութեան տակ: Ֆրանսայի համար ամէնէն ճիշդ քաղաքականութիւ – նը պիտի ըլլայ՝ անկախութիւն շնորհել Սուրիոյ :

Թուրքիա որ Լոզանի դաշնագրով երաշխաւորած է օսմանեան կայսրու – թեան անդամատումէն ծնած պետութեանց անկախութիւնը, պիտի չկրնայ ձեռքերը ծալած մնալ անվերջ, երբ իր դրան առջեւ ծանր դէպքեր կը պատա– հին: Օսար մեծ պետութիւնները պարտաւոր են խաղաղութիւնն ու կարգը հաստատել այդ երիտասարդ պետութեանց մէջ, որոնք անկախութեան եւ ա– զատութեան կը ձգտին, եւ թոյլ չտալ որ ներկայ կացութիւնը չատ ծանրակչիռ հետեւանքներ ունենայ » :

Իրանի գահաժառանգը եգիպտոսի մէջ

— ∞ —

Իրանի գահաժառանգը, Շահփուր Մոհամմէտ Բիզա, եգիպտոս հասաւ ուրբաթ առաւօտ, «Մահրուսէ» զբօսանաւով, որուն կ'ընկերանար ֆրանսական Թորփիլասած մը, Պէյրութէն: Անգլիական երկու մարտանաւեր ալ ողջու– նեցին գահաժառանգը, թնդանօթներ արձակելով: Եգիպտական բանակէն զօ– րագունդ մը պինուորական պատիւներ ընծայեց, մինչ օդանաւեր կը սաւառ – նէին Ազեքսանդրիոյ վերեւ: Քարափին վրայ իշխանը ընդունուեցաւ եգիպ – տոսի գահաժառանգին կողմէ, եւ մասնաւոր կառախումբ մը նստելով, զնաց Գահիրէ, ուր ողջունուեցաւ թնդանօթի 21 հարուածներով: Թափորը երկու մղոն ճամբայ կարեց, Գահիրէէն մինչեւ Ապտինի պալատը :

Ահագին բազմութիւն խռնուած է Գահիրէ, արքայական հարսնիքին ա– թիւ: Մրախճանքները դիւեր ցերեկ պիտի չարունակուին մինչեւ մարտ 24 : Անհամար կարաւաններ այցելուներ կը փոխադրեն Սուրիոյ եւ Իրանի հեռա– ւոր մասերէն: Ամուսնութիւնը պիտի կնքուի մարտ 16ին: Հարսին միայն զո հարեղէնները կը գնահատեն 275.000 տոլար :

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՆՈՒԶԷՆ վերադառնալով, երեսփոխան Մորէն, յայտարարեց թէ Ֆրանսա 60.000 դինուոր համախմբած է Լիբիոյ սահմանապլուխին վրայ, եւ թէ Թունուզի պաշտպանութիւնը ապահով է :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի մէջ ձերբակալուած են մօտ 100 ուսանողներ, որոնք հակա– կերման ցոյցեր սարքած էին վերջերս :

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ դահլիճը վաւերացուց պատերազմական ելմտացոյցը, որ կը հասնի 31ն միլիոն սթերլինի: Այս գումարէն 270 միլիոն պիտի յատկացուի չինական պատերազմի ծախքերուն :

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԼԷՆԻՆի ածիւնը գետեղուեցաւ Քրեմլինի պատին մէջ մաս– նաւոր տեղ մը, որ հանդիսակաց է իր ամուսնոյն զամբանին՝ կարմիր հրա– պարակին վրայ: Սթալին ինք անձամբ տարաւ ածիւնը եւ տեղաւորեց որշ– կալ վայրին մէջ: Արարողութեան մասնակցեցան Լիթվինով եւ ուրիշ վարիչ– ներ: Զինուորական պատիւներ եւս ընծայուեցան: Ցուցարկաւորութեան կը մասնակցէին 750.000 հոգի :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄէն կը հեռագրեն թէ երկու Արաբներ մտնելով եաֆայի ֆրանսական փոխ – հիւպատոսին բնակարանը, երեք դնդակ արձակեցին եւ թեթեւապէս վիրաւորեցին փոխ – հիւպատոսը: Բոլշեւիկները Թունուզիկներ ցրուած են ամբողջ Պաղեստինի մէջ, միացեալ ճակատ կազմելու համար Հըր– ևաներու եւ Արաբներու մէջեւ, ընդդէմ օտար աշխարհակալութեան :

ՍՊԱՆԻՈՑ ՔԱՒՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ վիճակը մեծ մտահոգութիւն կը պատ – ճառէ կառավարութեան: 150 միլիոն ֆրանքի նոր վարկ մը քուէարկուեցաւ: Օրական 15 ֆրանք ծախք կ'երթայ առողջ փախստականներուն, իսկ 60 ֆր.՝ հիւանդներուն: 1936ին ծախսուած էր 5,250,000 ֆրանք, 1937ին՝ 63.150.000, 1938ին՝ 25 միլիոն, առանց հաշուելու 1939ին բացուած վարկերը: Ընդհ· գու– մարը կը հասնի 274.680.000 ֆրանքի :

ԹՈՒՐ – ԱՆ – ՀԱՄՈՆ վարաւունին անէծքը նորէն գործեց: Անգլիացի Հաւատքա Քարթըր, որ 1922ին լորտ Քարնարվոնի հետ գտած էր անոր գամ – բարանը վերին Եգիպտոսի մէջ, մեռաւ երկար հիւանդութենէ մը վերջ: Լորտ Քարնարվոն մեռած էր գամբանը գտնելէ քանի մը շաբաթ ետք, խայթուելով Թունաւոր միջատէ մը: Աւանդութիւն կայ թէ Փարաւոններու գամբանները բացողները Թունաւոր միջատներէ կամ օձերէ խայթուելու անէծքին կը դա– տապարտուին :

ՊԵՐլԻՆ այցելեցին Լիխթէնչթայնի իշխան Ֆրանց Եոզէֆ Բ. եւ իր երեք նախարարները ու մեծ յարգանքներով ընդունուեցան Հիթլէրի ու արտաքին նախարարին կողմէ : Լեխթէնչթայն փոքր իշխանապետութիւն մըն է Գերմանիոյ եւ Զուիցերիոյ միջեւ, ընդհ.ինը 65 քառ· մղոն տարածութեամբ, Զուիցերիոյ պաշտպանութեան տակ: Կը կարծուի թէ այս փոքր երկիրն ալ պիտի կցուի Գերմանիոյ :

ՕՐ· ԷՕՖԷՆի ԴԵՐՁԱԿԵՑՆի յուղարկաւորութիւնը որ տեղի պիտի ունե– նար չաբաթ , մարտ 4ին, յետաձգուած է օրինական ձեւակերպութեանց պատճառաւ :

ՄԱՄՈՒԼի ՏԱԿ է եւ քանի մը օրէն լոյս կը տեսնէ Haïastanի երկրորդ թիւը: Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

*** Առաջին թիւէն սակաւաթիւ օրինակներ մնացած ըլլալով, «Հայաս – տան»ի վարչութիւնը կը խնդրէ գործակալներէն ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԻՐԵՆ ՎԵՐԱ– ԴԱՐՁՆԵԼ ԱԻԵԼՑԱԾ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ եւ ճշդել իրենց պէտք եղած քանակու – թիւնը :

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵՑՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բանախօսութիւն, ներկայացում, երգ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ Հ. Յ. Դ. «ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» ԽՈՒՍԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **13 Rue Pierre Curie**

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի:

Երգ, արտասանութիւն, եւրոպական պարեր, կը ներկայացուի Բաֆֆիի «Սամուէլ»էն երեք արար:

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 3 ֆրանք:

ՅՈՐԲԵԼԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԳԻՉ Ա. ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

7 ՄԱՅԻՍ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ **Salle Gaveau**ի մէջ,

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՖԻԼԻՓ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆի ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ՄԱՐՍԷՅԻ

12 Mars, Կիրակի երեկոյ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅԱՋԱՐԴՈՎ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՂԱՐԱԲԱՂ–ՋԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՍԻՈՒԹԵԱՆ

ԱԿԱՆԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ **ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ**

ՄՆՆԴԵԱՆ ՀՕԱՍԵԱԿՆ ԱՌՁԻՒ

16 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Mutualitéի մեծ սրահին մէջ, 24 Rue St. Victor, Paris (5)

Կը ներկայացուի իր դլուխ գործոցը՝

«ՕՇԻՆ ՊԱՑԼ»

Պատմական տրամ կիլիկիոյ 14րդ դարու շրջանէն

Յատկապէս հրաւիրուած են՝

ՕՇԻՆ ՊԱՑԼի դերին համար	*ՌԻԹԱյի դերին համար*
վաստակաւոր դերասանուհի	*տաղանդաւոր դերասանուհի*
Պ. ԱՇՕ ՇԱՀԱՒԱՐԻԱՆ	**Տիկ. ԷԼԻԶ ԳՈՎԱՆ ՊԻՆՆԷՄԷԺԵԱՆ**

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ Վ.ՀԱՄԱՍՏՈՒԲԵԱՆ, ՍԵՏԷՖԵԱՆ, Օր· Ռ· ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Պ· Պ· ԴՄԲԼԹԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԳՐԻ– ԳՈՐ ՎԱՀԱՆ, Ռ· ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ, ՄԱՆՈՒԱՇ, ՄԻՆԼՂԵԱՆ, ՊՈՏՈՍԵԱՆ , ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, ՏԱՐՕՆԵԱՆ, ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ, ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, ՍԱՐԵԱՆ եւ ուրիշներ:

Բեմադրութեամբ եւ դեկավարութեամբ

ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆի

Տոմսերը կը ծախուին — «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը, 17 Rue Damesme (13), «ԱՊԱԳԱՅ»ի խմբագրատունը, 4 Rue Saulnier (9), Պ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ գրավաճառատունը, 5 Rue Mons le Prince (6), «ՇԻՒԱԼԵ» հպարտավաճառատունը, 6 Rue de Trévise (9)· Տպարան VICTOR, 83 Ave. d'Italie սափրիչ ԱՐՇԱԿ, 50 Rue St. Georges:

Գիները՝ 10, 15, 20, 25 եւ 30 ֆրանք:

Պարահանդէս ցերեկոյթ

Առնուվիլի Հայ երիտասարդաց միութեան կողմէ: 12 Մարտ, Կիրակի ժամը 3 — 7, Սալ Կամմանի մէջ, կայարանին դիմացը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկական պարեր, անակնկալներ :

Մուտք՝ 6 ֆրանք :

ԾԱՆ.— Կառ տիւ Նոռէն չոգեկառք առնել ժամը 1.27, 2.40, իջնել Villier le Bel :

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ **Պ. ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի** ԿՈՂՄԷ

29 ԱՊՐԻԼ, Hôtel Bonaparteի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ քոնֆէքսիոն ձերմակեղէն եւ փոքրիկներու ռոպեր կա – րող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, 33 Rue Notre Dame de Lo – rette, Փարիզ (9):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Հայրապետեան, Տէր եւ Տիկին Ա· Հայրապետեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մ· Հայրապետեան եւ զաւակունք (Ա– մերիկա), Պ· Գ· Մանուկեան (Ամե– րիկա), Տէր եւ Տիկին Փ· Աատուր – եան, Տէր եւ Տիկին Ս· Հայրապետ – եան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մ· Ճոլաքիմեան եւ զաւակունք (Ա – մերիկա), Տէր եւ Տիկին Զ· Գաս – պարեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տի – կին Գ· Սարգիսեան եւ զաւակունք (Տէսին), Տէր եւ Տիկին Լ· Ջնտա – եան եւ զաւակունք, Պ· Ճ· Կարապետ – եան շնորհակալութիւն կը յայտնեն Տարօն – Տուրուբերանի Նահանգա– յին Հայր· Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղին, Հ· Ճ· Դ· Մարսէյլի Շրջ· Կոմիտէին, Հ· Ճ· Դ· (Վատա – ան» ենթակոմիտէին, Պուլվար Օս– ման կայարան Աջին, Հ· Ճ· Դ· «Բրիտանիա» ենթակոմիտէին , Մարսոյ Զորէ Հայր· Միութեան Մար– սէյլի Մասնաճիւղին, Վասպուրական – ի կարճկան զաւառի Հայր· Միու – թեան, բարեկամներու, ընկերներու եւ հայրենակիցներու որոնք անձամբ, դիւաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակ – ցութիւն յայտնեցին ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՃ – ՐԱՊԵՏԵԱՆի վաղաժամ եւ դառնա – կսկիծ մահուան առթիւ, որ տեղի ու– նեցաւ Մարսէյլի մէջ 23 Յունուար , 1939ին:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Գ· Մխէրեանեան խ– րենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկ· Գրիգոր եւ ընկ· Ռու– բէն Մանուկեաններու եւ պարագա – ներուն՝ իրենց հօր դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

×

Պ· եղիազար Մինասեան իր ցաւակ– ցութիւնները կը յայտնէ Տոքթ· Ա· Պօղոսեանի իր տիկնոջ՝

ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի

մահուան առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Արամ Վտարաճդի 50 ֆրանք կը նուիրեն Մոնթրէօյի Կ· Խաչի Մասնաճիւղին, փոխան ծաղկե– պսակի, Տիկին ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊՕՂՈՍ – ԵԱՆի մահուան առթիւ:

×

Նոյն տխուր առթիւ Տէր եւ Տիկին Աղապապ Պարսամեան 25 ֆրանք կը նուիրեն Իսի լէ Մուլինոյի Կ· Խաչի Մասնաճիւղին:

Շարժանկարի քացառիկ ներկայացում

ԱՒՆՈՒՎԻԼ Լէ ԿՈՆԷՍԻ ՍԻՆԷՄԱ CASINOի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Փ· Կ· Խաչի մասնաճիւղին , 6 մարտ երկուշաբթի երեկոյ ժամը ութը 8·30ին, կը վերջանայ ժամը 11ին:

*Կը ցուցադրուին՝ ԴԵՂԱՋԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆի ՄԷՋ (հարիւր խօսուն ժապաւէն): ՆԱԲՈԼԷՈՆ ՊՕՆԱՓԱՐԹի ՎԱԽՃԱՆԸ, Abel Gance*ի գործոց ժապաւէնը եւ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք :

Թէյասեղան—դասախօսութիւն

Կ· Խաչի Լիլայի մասնաճիւղին կողմէ

5 Մարտ, Կիրակի ժամը 3 — 7, 34, Ave. Porte des Lilas*ի սրահին մէջ (մէթ– րօ Փորթ տէ Լիլա):*

Կը խօսի Տ·Ա· ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ: Նիւթ՝ Ծնողներու պատասխանատուութի– ւն օտարացման վտանգին առջեւ :

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ՝ մասնակցութեամբ Օր. կենազեան, Տիկին Լուսպարոնեանի, Պ· Արծնեանի, Պ· Պօյաճեանի եւ Պ· Քօչարեանի.

Մուտք 3 ֆրանք

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ,

ՎԻՐԱԲՈՒԾ - ՌՏԱՄՆԱԲՈՒԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՔ)

Tél. Trudaine 42 - 69

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 20:

Յատուկ օրերը ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ,

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau Gaz, appareils sanitaires lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը սատարէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

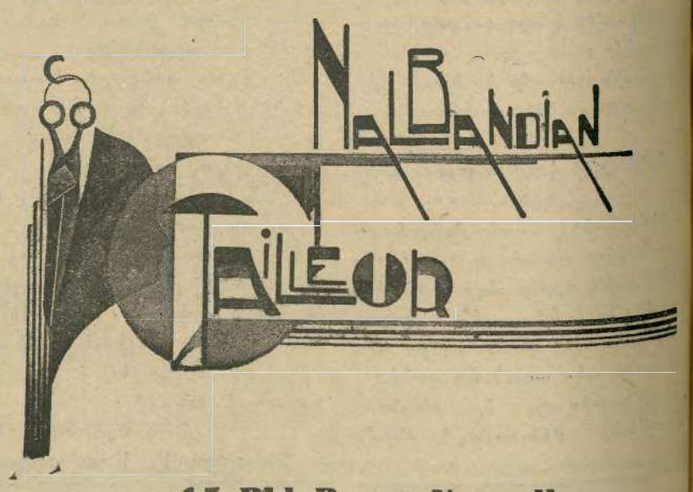
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մոնթոլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle: Tél Gut. 93-70:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է անզուգական, անմրցելի, անխարդախ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժ– բեր, պատրաստուած գուտ չամիչի ցո– ղով: Հայ տաղանդաւոր սեղանին զար–

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէ· նութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդ– ներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, դեկավարութեամբ

ՏԱՆՕՔ ԹՈՒՐՔՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette**

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄՍԵԱՑ	ՆՈՒԱՐՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՄԱՐՏ
MARDI
7 Mars
1939

Թ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3982

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻԱՒԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՇՈՒՔՆ ԱՆԳԱՄ ...

— ∞ —

Բարեմիտները կը հարցնեն, կարզալով Երեւանի եւ Հայկական Արտասահմանի յարաբերութեանց խզման լուրերը,— Հայրենիք ունի՞նք թէ չունինք ···

Ինչ պատասխանել, երբ Երեւանցիները քար լռութիւն կը պահեն մօտ երկու տարիէ ի վեր, առանց խորութիւն դնելու որ եւ է հոսանքի մէջտեղ :

Այն պաշտօնական զեկուցման մէջ, զոր հրատարակած է բեղծականի կեդր· Վարչութիւնը, զարմանազան բաներ կը կարդանք յարաբերութեանց դադարման մասին :

Զեկուցումը կ'ըսէ թէ Բարեգործականի ներկայացուցիչ Գարեգինեանի «վերջին նամակները թուագրուած են 1937 յունիս 10 եւ 18»:

— Իսկ ուղղակի Երեւանէն « մեր ստացած ամենավերջին պաշտօնական հաղորդագրութիւնները են Հոկի նախորդ նախագահ Գաղ· Մանուչարեանի 1937 Սեպտ· 2 թուակիր նամակը՝ Նուպարաշէնի մասին եւ 9 հոկտեմբեր թուակիր հեռագիր մը, որով մեզի կը յանձնարարէր չծախել Նուպարաշէնի համար Նիւ Եորք գնուած հանրակոճը եւ ներածութեան արտօնագրին համար սպասել Մոսկուայի կեդրոնական մաբսային վարչութեան մօտ իր կատարած դիմումի արդիւնքին»:

Այնուհետեւ ո՛չ մէկ լուր այս մասին: Ոչ ալ որ եւ է պատասխան «Երեւան ղրկուած բազմաթիւ նամակներու»:

Անպատասխանի մնացած են նոյնպէս «1938 ապրիլ 29 թուականով Մ· Մխիթեան Փարիզի գեսպանին ուղղած մեր կրկնակի նամակները», ինչպէս եւ Բարեգործականի Փրնեւի պատուիրակին միջոցաւ խորհրդային պատուիրակութեան կատարուած «նորագոյն դիմումն ալ » , թէեւ «այս վերջինը խոստացած էր այս մասին Մոսկուայէն պատասխան մը հաղորդել տալ»:

Ուրեմն, Երեւան թէ Մոսկուա, ոչ իսկ սպանիացի կամ չինացի գործիչ մը չափ նկատի կ'առնեն Հայկական Արտասահմանը, դլուխ ըլլալով հաւատարիմներուն հաւատարիմը, Հ· Բ· · Միութիւնը :

Արդ, որքան ալ փորձենք լաւատես երեւալ եւ աչուղին հետ մրմնջել թէ «դժբախտ օրերը կուգան ու կ'անցնին»,— մեր առջեւ ունինք իրականութիւն մը որ և'ւ աննախընթաց է եւ ընդվզեցուցիչ:

Գացինք եկանք եւ նորէն, իբրեւ բաժին, մեզի մնաց մէկ մխիթարանք,— « Հոգեւոր հայրենիք», որու մասին ոամկավար մամուլն սկսաւ ճառ խօսիլ, քանի կը հեռանար «լուսապայծառ իրականութիւնը »:

Եգիպտոսի ոամկավար օրկանը վերջերս նոյնիսկ «խանդավառութեան» քարոզ մը կը կարդար·

— « ... Մեր խորունկ համոզումն է թէ՝ առանց անոր (խանդավառութեան), արտասահմանի Հայութիւնը պիտի չկրնայ ո եւ է օգտակարութիւն ունենալ ոչ ինֆզինֆին եւ ոչ ալ Հայութեան Գատին, պիտի մնայ ամուլ եւ պիտի չորնայ այնճան ասլի շուտ որքան այդ ասիշը պակսի իրեն, ինչ արգիլէ անոր բարձրանալն ու շրջագայիլը իր մէջ»: (4 փետրուար)·

Բանվէճները կամ քարացածները պիտի ըսեն թէ վհատելու պատճառ չկայ, քանի որ դիտենք թէ Հայաստան մը կը չնչէ Կովկասի մէջ, թէեւ մենք ղրկուած ենք անոր ոչ միայն արեւէն, այլեւ բարեւէն :

Ըհ, այդ ալ սխոփանք մըն է,— նման անոր զոր կ'ունենայ վշտաբեկ մայր մը, լմնանալով թէ իր զաւակը ողջ է եւ կը գտնուի այսինչ մինչնաբերդին մէջ, թէեւ ղրկուած՝ իր տեսութենէն···

Բայց, այս տարբերական մխիթարութիւնը կրնա՞յ հանդստացնել ժողովուրդ մը, որ ցիրուցան՝ ի սիփիւռս աշխարհի, վարդավառ երազներ կը հիւսէր տարիներէ ի վեր: Կը բաւէ՞, մանաւանդ, պաղչկելու համար իր հոգին, այնքան փորձութեանց եւ արկած-ներու մէջ, որոնց ենթակայ է իրրեւ պանդուխտ :

Ինչպէս կը հաստատեն բոլոր տեղեկութիւնները եւ նոյնքան չարաշուք երեւոյթներ, նորէն Մոսկուան է պատասխանատուն այս նոր կացութեան,— ոչ մէկ հաղորդակցութիւն Արտասահմանի հետ: Ոչ բարոյական, ոչ ալ նիւթական: Մենք մեր թաթին տակ առած ենք ձեր երկիրը, եւ գայն կը վարենք մեր յարմար տեսած ե-ղանակով· դուք ձեր գլխուն ճարը նայեցէք :

Ուրիշ իմաստ չունի խորհրդային իշխանութեան ընթացքը, երբ կը մերժէ պատասխանել նոյնիսկ ոսիպողական, թախանձագին աղերսներու, որոնց վարպետն է Բարեգործականը:

Եւ այս իշխանութիւնն է որ 1922ին չեն քարոզ կը կարդար Լողարնի մէջ, յանձն առնելով 150 – 250,000 հայ գաղթականներ տեղաւորել Քուպանի եւ Քըրկըզներու երկրին մէջ, միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար Հայկական Հարցը ···

Կ'ուզէինք իմանալ թէ դոնէ նոյնութեամբ Հայաստանի մէջ պահա՞ծ է այն 25 – 30,000 գաղթականները, որ անցագիր ստացան ու գացին, 1925էն մինչեւ 1936 Մայիս 9 (վերջին կարաւանը, Ֆրանսայէն) :

Երես դարձնելով Արտասահմանի հայկական բազմութեանց եւ ամէն կապ խզել տալով անոր եւ Երեւանի միջեւ, Մոսկուան անդամ մը եւս չա՞պացուցաներ թէ բոլորովին խաչ քաշած է Հայկական Գատին վրայ, աւելորդ համարելով զայն լուծել նոյն իսկ իրրեւ «տնտեսական» հարց, ինչպէս կը ներկայացնէր Պ· Բէդ-պատեան, Ճենովայի խորհրդաժողովին մէջ (1922) :

Ո՛ր կողմէն ալ քննենք հարցը, դժուար է յանդիլ որ եւ է բարենշան եզրակացութեան :

Հետեւապէս, դատապարտուած ենք միայն տեսողութեան ուժով կապուելու մեր հայրենիքին հետ, ինչպէս այն նաւաբեկեալները որ հեռուէն կը տեսնեն ցամաքը, բայց չեն կրնար մօտենալ··

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՏՐԻՏ Կ'ՈՐՈՇԷ ԴԻՄԱԴՐԵԼ

Ընդոստութիւն մը Կարթագինեի մէջ

— ∞ —

Մատրիտէն կը հեռագրեն թէ վարչապետ Նէգրինի կառավարութիւնը, որ կը գործէր 1937 յունիսէն ի վեր, տապալեցաւ մարտ 5ի կէս գիշերին եւ ազգ· պաշտպանութեան կառավարութիւն մը կազմուեցաւ, նախագահութեամբ Զօր· Քազատոյի, ներկայացուցիչը ժողովրդական բանակին:

Կը նշանակէ թէ դիմադրութիւնը պիտի չարունակուի· Թէեւ «Իմանիթէ» վերապահութեամբ կ'արձանագրէ այս փոփոխութիւնը :

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, ըմբոստութիւն ծագած է Կարթագինէի պահակազօրքին մէջ: Այս առթիւ Ֆրանքոյի կառավարութիւնը ձայնասփիւռ կոչ մը ուղղեց բոլոր հանրապետական զինուորներուն, որպէսզի անձնատուր ըլլան, խոստանալով ընդհ· ներում չնորհել բոլորին, բաց ի քրէական յանցաւորներէն : Ազգայնական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ ըմբոստութեան գլուխը անցած էին ծովային սպաները: Կարթագինէ վերջին նաւահանգիստն է ուր հանրապետականները ունին նաւարաններ եւ զինուորական մթերանոց-ներ: Ազգայնականները կ'ըսեն թէ մարտանաւերը հեռացած են Ցաւահանդիսէն, անծանօթ ուղղութեամբ· իսկ հանրապետական աղբիւրէ կը պնդեն թէ ըմբոստութիւնը արագօրէն ճնշուած է եւ կը դովեն պահակազօրքին քաջութիւնը : Հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, կարելի չէ ստուգել բուն իրականութիւնը: Օրանէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հինգ օդանաւեր Ալժերիա հասան Կարթագինէէն :

**** Մատրիտի դէմ յարձակելու համար Զօր· Ֆրանքօ չորս հարիւր հրաձգայիններ եւ 900 օդանաւ կեդրոնացուցած է մայրաքաղաքին հինգ ճամբաներուն վրայ, հիւսիսէն արեւմուտք: Քաթալոնիան դրաւող զինուորներէն 100.000 հոգի եւս կեդրոնացած են նոյն ճամբաներուն վրայ, իսկ ուրիշ 100.000 ալ իբրեւ օժանդակ: Հակառակ այս պատրաստութեանց, կը կարծուի թէ Մատրիտ պիտի իյնայ առանց արիւնահեղութեան, հանրապետական զօրքը վհատած ըլլալով :*

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան ազգ· խորհուրդը բացառիկ նիստ գումարեց չարաթ եւ կիրակի, քննելու համար ներքին եւ արտաքին խնդիրները: Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ լուրջ անհամաձայնութիւններ կը տիրեն կուսակցութեան գեկավարութեան մէջ: Լէոն Պլում հիւանդ ըլլալով, չկրցաւ ներկայ ըլլալ ժողովին:

Արտաքին գործերու մասին խօսելով, գեկավարներէն Զիրոմսքի թե-լադրեց հետեւիլ յանդուգն եւ ձեռներէց քաղաքականութեան մը: Այս առթիւ առաջարկեց ջնջել Թունուզի Իտալացիներուն տրուած իրաւունքները, եւ առնել 1935ին Իտալիոյ ձգուած հողերը եւ վերջապէս գործօն աջակցութիւն ընծայել հանրապետական Սպանիոյ: Բանախօսը կ'ընդունէր թէ այս ճամբան կրնայ պատերազմի առաջնորդել· բայց դիտել տուաւ·

— « Պէտք է աչք առնել պատերազմի վտանգը, խաղաղութիւն ստանալու համար »:

Պ· Վէննան Օրիոլ, նախկին դատական նախարարը, մտահոգութիւն յայտնեց ներքին պատակոսմներու մասին :

— « Կը վիճինք մեր թիւրիմացութեանց մասին: Մեր կուսակցութեան մէկ մասը միւսը կ'ամբաստանէ որ չի հաւատար խաղաղութեան, իսկ երկրորդը առջինը կը մեղադրէ թէ չի հաւատար ազգային պաշտպանութեան, եւ այսպէս կը քանդուի մեր համերաշխութիւնը »:

Երկար վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան նաեւ ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութիւններու յարաբերութեանց մասին: Իսկ երեսփոխանը բանաձեւ մը առաջարկեց, որ կ'ըսէր թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը պէտք է անկախ մնայ եւ թէ անօգուտ է հաւաքական ժողովներ դուրս մարել ուրիշ կուսակցութեան մը հետ: Զիրոմսքի ընդդիմացաւ այս բանաձեւին, առաջարկելով համախմբուիլ «վերանորոգուած ժողովրդական ճակատի մը մէջ »:

Ի վերջոյ 1287ի դէմ 3330 ձայնով ընդունուեցաւ Իսկրի երեսփոխանին բանաձեւը: Ձեռնպահ մնացին 2642 պատգամաւորներ:

Մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ նաեւ արտաքին քաղաքականութեան բանաձեւը, որ բացարձակ ընդդիմութիւն կը տրամադրէ Տալատիէի դահլիճին արտաքին քաղաքականութեան դէմ: Եւ կ'աւելցնէ ·

— «Ֆրանսա չի կրնար կրաւորական դիրք բռնել նոր տաղնապի մը հանդէպ: Ան պէտք է ստանձնէ նախաձեռնութիւնը յանդուգն քաղաքականութեան մը· այնպէս որ Իտալիա եւ Գերմանիա հասկնան թէ թոյլ պիտի չտրուի որ հողեր գրաւեն Սպանիայէն: Ֆրանսա պէտք է հաւատարիմ մնայ իր միջազգային յանձնառութեանց, անոնց գլուխ ըլլալով Ֆրանքեւանգլիական համաձայնութիւնը եւ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը»:

Բանաձեւը քուէարկուեցաւ 3140ի դէմ 4018 ձայնով :

— ∞ —

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարարը, Թէոտոր Կաֆէնքու , Վարշաւա դնաց, պաշտօնապէս բնակելու համար լեհական կառավարութեան հետ, երկու երկիրներու քաղաքականութեան մասին, քանի որ երկուքն ալ մտահոգ են Գերմանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական ծաւալումէն՝ կեդր· եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ: Լեհաստանի քաղաքական շրջանակներու մէջ դիտել կուտան թէ լեհեւռումանական դինակցութիւնը միակն է իրրեւ ազդակ արեւելեան Եւրոպայի ապահովութեան որ իր ուժը կը պահէ Միւնիխի համաձայնութենէն ի վեր: Իրրեւ հետեւանք նոր բանակցութեանց, կը յուսացուի աւելի զօրացնել այդ դինակցութիւնը եւ եթէ կարելի է զայն տարածել պալքանեան պետութեանց վրայ: Հաւանական է որ այս առթիւ քննուի նաեւ Պալթիկէն Սեւ ծով ջրանցք մը հաստատելու ծրագիրը, Դանուբ – Վիսթուլա – Տնիէսթէր ճամբով :

ՊԵԼՃԻՈՑ նախարարական տագնապը չէ լուծուած տակաւին: Թագաւորը կը սպառնայ լուծել երեսփ· ժողովը, եթէ ելք մը չգտնուի :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ ՈՒԶԵՆ ԿԸ ՑԱԶՈՂԻՆ

— • —

Այս տարի կարգ մը հանդէսներ եւ մասնաւորապէս փետրուար 18ը Մի-չին եւ Հարաւ· Ֆրանսայի մէջ տօնուեցան «տեղական միջոցներով»:

Ոչ աւելի կամ պակաս « մեծ հոտ-տոր » կանչուեցաւ Փարիզէն, ոչ ալ «անմոխրընթաց » պատրաստութիւն-ներ տեղի ունեցան :

Լման **15** տարի բոլոր տեսակի հոտ-տորները լսելէ վերջ, ժամանակը շա-տանց եկած էր յաջորդներու մասին մտածելու: Բեմն ալ գրաւելու աստի-ճանաբար :

Մարդ լողալ կրնա՞յ սորվիլ առանց ջուրը նետուելու :

Այդպէս ալ ատենախօսութիւնը:

Անոնք որ յարմարութիւն ունին, պէտք է օգտուին առիթէն, հանդէսի մը բացումը կատարելու, ժողով մը վարելու, աւուր պատշաճ նառ մը խօսելու համար :

Մանաւանդ սա տօնակատարու-թեանց ատեն, որ իրարու կը նմանին, սմէն տեղ եւ ամէն տարի :

Միտք չունիմ հանգստեան կոչելու Փարիզի մեծ ու փոքր հոետորները : Անոնք միշտ ալ պարտաւոր են — եւ պատրաստ — բեմ ցատկելու , երբ ա-նհրաժեշտ ըլլայ:

Բայց, ինչո՞ւ անպատճառ «երեւե-լի» մը հրաւիրել եւ շրջան կատարել տալ, բեռ մըն ալ հոգ ստանձնելով , երբ կարելի է որ եւ է հանդէս պատ-շաճօրէն կատարել տեղական միջոց-ներով :

Ամէն ֆաղաք ալ զգուած – համ-ուած հասարակութիւն մը ունի իր ւարբած հանդէսներուն համար: Այն ինչ որ կը կոչուի «կոկիկ բազմու-թիւն »:

(Թղթակիցներ ունինք որ հոծ, նոյն իսկ «ծովածաւալ» բազմութիւն կը տեսնեն··· անհատական բնակարանի մը մէջ) :

Եկողը պիտի գայ, ով որ ալ ըլլայ ճառողը :

Իմ թելադրած ուղեգիծս ·—

1.— Կարելի եղածին չափ խուսա – փիլ «արտաքին օգնութենէ», օգտա – գործելով տեղական ուժերը: Երբ ու-զես, կը յաջողիս :

2.— Խօսիլ գրաւոր կամ «նօթ»ե – րով, երբ յարմարագոյն թեկնածուն վաթանելու պատճառներ ունի :

3.— Խօսիլ պարզ, առանց ուռուցիկ բառեր գործածելու կամ պոռոտ շար-ժուձեւեր փորձելու :

4.— Լաւ սերտել նիւթը, մանաւանդ երբ հարցը կը վերաբերի աւանդական նօնակատարութեանց :

5.— Միշտ յիշել թէ՝ եղած ուժերը հետզհետէ մաշելով կամ անհետանա-լով, օր մը նառ խօսողն անգամ մո – մով պիտի փնտռուի :

Օամ· սահմանադրութեան շրջանին, երբ ափ մը խլէգներ թաղէ թաղ կը պտտցնէիք օրուան հոետորները, ող-բացեալ Շահրիկեան դիտել կուտար, սրտդար դառնութեամբ ·

— Բայց մինչեւ ե՞րբ այսպէս ··· Դուք ալ վարժուեցէք, որպէսզի բացը չմնամ, երբ մեռնիմ մեռնինք :

Եւ այնպէս մը մեռան որ, առտու մը մնացեալներէն ամէն մէկուն վրայ տասը հոգ ինկաւ,— գրել, խօսիլ, գործել, սերտել, կռուիլ ···

Այսօրուան «մնացորդացները » ա – ւելի բախտաւոր են, աւելի ազատ մի-ջավայրի մէջ աճած, զարգացած ըլ-լալով :

Վ.Ա.Հէ

ՅԱՐ· ՃԳՆԱՒՈՐԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Պուէրէշէն հասած հեռագրէ մը ցա-ւով կ'իմանանք մահը «Յառաջ»ի ընդ-հանուր գործակալին, ընկեր Յարու-թիւն Ճգնաւորեանի :

Ողբացեալ ընկերը, որ Պոլսէն Պուէ-րէշ գաղթած էր **1922**ին, տարիներէ ի վեր կը գրաղէր հայ թերթերու եւ գիրքերու գործակալութեամբ, միշտ ջանալով կարելի եղածին չափ զարկ տալ անոնց սպառման : Յառաջիկա – յին կը ներկայացնենք իր կեանքը :

Մեր ցաւակցութիւնները իր պարա-գաներուն :

ՈՉ ՄԻԱՑՆ ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՅԼ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆ

— ∞ —

Իտալիոյ արտաքին նախարարին Լեհաստանէն վերադարձէն ի վեր , իտալական մամուլը աւելի ուժգնօրէն կ'արծարծէ գաղթային խնդիրը: Պ· Կայտա, որ Մուսոլինիի բերանը կը համարուի եւ որ ընկերացած էր նախարարին, խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ Իտալիա, Գերմանիա եւ Լեհաստան պէտք է գաղթավայրեր ունենան, որովհետեւ կրնան զանոնք լեցնել բազմածին դիւղացիներով: Այս առթիւ կը հարցնէ որ եթէ գաղթային պետութիւնները անկեղծօրէն համաձայն են հում նիւթ բաժնելու ամէն պետութեան, ինչո՞ւ համար չեն բաժներ իրենց գաղթավայրերը, հում նիւթ ստանալու երաշխաւորութեամբ : «Իտալացիները եղած են եւ են աշխարհի առաջին եւ ամենամեծ նաւարկուները: 2000 տարուան պատմութիւնը կ'ապացուցանէ այս : Բայց Իտալացիները չստացան իրենց բաժինը ընդհանուր աւարէն, որովհետեւ ուշ իրականացուցին իրենց անկախութիւնը իրրեւ ազգային պետութիւն, բաժնուած եւ հարստահարուած ըլլալով օտար պետութեանց կողմէ : Բայց պատմութիւնը կը քալէ : Գաղթավայրերը այսօր հոզագործական խնդիր են: Անոնք պէտք ունին գիւղացի աշխատաւորներու: Իտալիա, Գերմանիա եւ Լեհաստան կրնան ճարել այդ աշխատաւորութիւնը, Անգլիա եւ Ֆրանսա չեն կրնար: Գաղթավայրերը մարդու պէտք ունին ծաղկելու համար: Իտալիա, Գերմանիա եւ Լեհաստան ունին յարաճուն ծնունդ: Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ մահերը ծնունդներէն աւելի են»:

**** Տոքթ· Կէօպէլս, Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը, բուռն ճառ մը խօսելով, քննադատեց ժողովրդավար պետութեանց արտաքին քաղաքականութիւնը: Եւ նորէն դանդատեցաւ թէ Գերմանիա իր բաժինը չէ ստացած աշխարհի հարստութենէն: «Գերմանիա տակաւին չունի որ եւ է գաղթավայր որուն չնորհիւ կարենայ հոգալ իր նախանիւթերը, մինչդեռ Մեծն Բրիտանիա եւ ուրիշ երկիրներ գաղթավայրեր ունին ի սիփիւռս աշխարհի եւ անոնց չնորհիւ կը ճարեն բոլոր անհրաժեշտ նախանիւթերը: Ի՞նչ է մեւս երկիրներուն մեղքը,— ձգել որ 80 միլիոնոց ժողովուրդ մը պատուաւորապէս մեռնի՞ անօթութենէն »:*

**** Պ· Կայտա նոր յօդուած մը գրելով, կ'ազդարարէ թէ Գերմանիա, Իտալիա եւ ուրիշ երկիրներ մօտերս մէջտեղ պիտի դնեն իրենց պահանջները, «յանուն արդարութեան եւ հաւասարութեան»: Եւ կը բացատրէ թէ յառաջիկայ պատերազմին պատասխանատուները ժողովրդավար պետութիւնները պիտի ըլլան, եթէ մերժեն գոհացում տալ: Այս առթիւ «կասկածելի լաւատեսութիւն» կը կոչէ այն լուրը թէ Իտալիա պատրաստ է բանակցելու Ֆրանսայի հետ, եթէ Ֆրանսա առաջին քայլը առնէ :*

**** Գերմանական կարեւոր թերթ մը խօսելով Իտալիոյ պահանջներու մասին, դիւրին կը գտնէ Սուէզի եւ Ճիպրոսի հարցերուն լուծումը, իսկ Թունուզի համար կը նախատեսէ մեծ դժուարութիւններ: Իր կարծիքով, Ի –*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳԼՈՒԽ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՎԱՎԱՇՏԱՆՅԱՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՊԻ)

ԳԼՈՒԽ ՄԱՐԳՍՅԱՆԻՆ

— Իմ խո՛ղն Տիրուհի՛... Հշեցող...

Սեղմի պիճն պոճա։

— Ա՛խ, ես ինչ եմ ասում... Ես ինչ եմ ուզում ասել... Ես ուզում եմ ասել, որ ես պիտի ամուսնանամ այն մարդու հետ, որին ես սիրում եմ

ԵՎ ՆՐԱ ՄԱՀՎԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆԻ

Ես ծնվել եմ 1878թ. Կարսի մարզի Ախուրյան գավառի Ղազանչի գյուղում, որտեղ հայրս՝ Սուքիաս Ղազանչեցի անունով հայտնի հոգևորական էր։ Մայրս՝ Մարիամ Ղազանչեցի, նույնպես հոգևորականի դուստր էր։ Ես ունեցել եմ 4 քույր և 2 եղբայր։ Ես եղել եմ ամենամեծը ընտանիքում։ Ծնվելուց հետո ինձ մկրտել են Հովհաննես անունով։ Ես սովորել եմ Ղազանչիի ծխական դպրոցում։ Հետո ընդունվել եմ Կարսի ռեալական դպրոցը, որտեղ սովորել եմ 4 տարի։ Ռեալական դպրոցում ես ուսանել եմ ռուսերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, անգլերեն, պատմություն, աշխարհագրություն, մաթեմատիկա, ֆիզիկա, քիմիա, գծագրություն, գրականություն, հոգեբանություն, տրամաբանություն, աստվածաբանություն և այլ առարկաներ։ Ռեալական դպրոցն ավարտելուց հետո ես ընդունվել եմ Սանկտ-Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Համալսարանում ես սովորել եմ 4 տարի։ Համալսարանն ավարտելուց հետո ես վերադարձել եմ Կարս և աշխատանքի եմ անցել Կարսի մարզային դատարանում։ Դատարանում ես աշխատել եմ 1902-1904 թվականներին։ Դատարանում աշխատելուց հետո ես անցել եմ փաստաբանական գործունեության։ Փաստաբանական գործունեությամբ ես զբաղվել եմ 1904-1917 թվականներին։ Ես ունեցել եմ փաստաբանական գրասենյակ Կարսում։ Փաստաբանական գործունեությամբ զբաղվելու ընթացքում ես ունեցել եմ շատ հաճախորդներ։ Ես պաշտպանել եմ նրանց դատարանում։ Ես ունեցել եմ շատ հաջողություններ։ Ես շահել եմ շատ գործեր։ Ես ունեցել եմ նաև պարտություններ։ Ես պարտվել եմ շատ գործեր։ Ես ունեցել եմ նաև հաղթություններ։ Ես հաղթել եմ շատ գործեր։

— Ինչպես ես հիշում, ապրիլի 24-ը ինչ-որ կերպ առանձնանում է ձեր կյանքի մյուս օրերից։ Ինչո՞ւ։

— Ապրիլի 24-ը ես հիշում եմ, որովհետև այդ օրը ես ամուսնացել եմ։ Ես ամուսնացել եմ 1904 թվականի ապրիլի 24-ին։ Ես ամուսնացել եմ Կարսի մարզի Ախուրյան գավառի Ղազանչի գյուղում։ Ես ամուսնացել եմ Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում։ Ես ամուսնացել եմ Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ։ Ես ամուսնացել եմ Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ, որտեղ ես սովորել եմ, որտեղ ես աշխատել եմ։ Ես ամուսնացել եմ Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ, որտեղ ես սովորել եմ, որտեղ ես աշխատել եմ, որտեղ ես ամուսնացել եմ։

— Ինչպե՞ս հանդիպեցիք ձեր կնոջը։

— Ես հանդիպել եմ իմ կնոջը Ղազանչի գյուղում։ Ես հանդիպել եմ նրան 1903 թվականի գարնանը։ Ես հանդիպել եմ նրան Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում։ Ես հանդիպել եմ նրան Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ։ Ես հանդիպել եմ նրան Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ, որտեղ ես սովորել եմ։ Ես հանդիպել եմ նրան Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ, որտեղ ես սովորել եմ, որտեղ ես աշխատել եմ։ Ես հանդիպել եմ նրան Ղազանչի գյուղի ծխական եկեղեցում, որտեղ ես մկրտվել եմ, որտեղ ես սովորել եմ, որտեղ ես աշխատել եմ, որտեղ ես ամուսնացել եմ։

— Ինչպե՞ս էր ձեր կնոջ անունը։

— Ես կնոջս անունը Մարիամ էր։ Ես կնոջս անունը Մարիամ էր։ Ես կնոջս անունը Մարիամ էր։

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՒԱՐԶԻ Մ.ՃԻՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ Կ. ԽԱԶԻ ՕՐԸ ԵՒ Ֆ. Կ. ԽՈՉԻ 10ԱՄԵԱԿԸ

2 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3-12 AÉROCLUBի ՇՔԵՂ ՄՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

տալիա հող չի պահանջեր Թունուղէն, այլ հաւատարութիւն: «Թունուղը ֆրանսական դաղթավայր չէ, բայց Ֆրանսա , որ հոն գացած է պարզապէս իբրեւ հովանաւոր, այնպէս կը վարուի իբրեւ թէ իրեն պատկանէր այդ երկիրը: Իտալացիները կը հարստահարուին, իտալացի բանուորները կը ճամբուին» եւն.:

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՐՒԱՎ

ՇԵՐԱՑԱԾ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ հանգստեան թոշակի օրինագիծը նորէն քննուելով երեսփ. ժողովին մէջ, որոշուեցաւ այսուհետեւ հանգստեան թոշակ վճարել բոլոր այն վարձու կամ անկախ աշխատաւորներուն որ 60 տարեկան են կամ աւելի : Ասոնք պիտի ստանան տարեկան 2200 ֆրանք, իսկ ամուսնացած զոյգերը, երբ երկուքն ալ աշխատաւոր են, 3200 ֆրանք: Ձախակողմեան երեսփոխանները առաջարկեցին առաջին դումարը բարձրացնել 2900ի, իսկ երկրորդը՝ 4200ի, բայց երկուքն ալ մերժուեցան :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ նամակ մը ուղղեց վարչապետին , անոր ուշադրութեան յանձնելով հետեւեալ խնդիրները.— 1. Զօր· Ֆրանքոյի կառավարութեան չյանձնել Ֆրանսայի մէջ ի պահ դրուած ոսկին.— 2. Ասոր չյանձնել Ֆրանսա փոխադրուած ռազմանիւթերը.— 3. Չվերադարձնել սպանիայի պինուորները մինչեւ պատերազմին վերջը: Երկրորդ նամակով մը կուսակցութիւնը կ'առաջարկէ միջազգային խորհրդաժողով մը հրաւիրել, նկատի առնելով քաղաքական կացութեան ծանրութիւնը :

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ կեդր· կոմիտէն երկար նամակ մը ուղղեց ընկերվարական կուսակցութեան ազդ· խորհուրդին՝ առաջարկելով միասնաբար պայքարի ձեռնարկել ամբողջ երկրին մէջ, օդնութեան հասնելու համար հանրապետական Սպանիոյ, անոր վերադարձնելով բոլոր ռազմամթերքը եւ զէնքերը: Այս առթիւ կը հրաւիրէն նաեւ բոլոր հրամանատիրօդէնքներու գործադրութեան դէմ, անոնց փոխարէն առաջարկելով Պլումի երկրորդ դահլիճին ելմտական ծրագիրը :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Զուիցերիոյ կառավարութեան դիմումին վրայ ետ առաւ երեք թղթակիցներու վտարման հրամանը: Ինչպէս կը յիշուի, այդ թղթակիցներէն մէկն էր Փոլ Ժանթիզոն, «Թան»ի աշխատակիցը, որ Հռոմ կը գտնուի 12 տարիէ ի վեր :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ օդանաւ մը, որ կորսուած էր միեռուրար 24էն ի վեր , գտնուեցաւ Նիսի չրջանին մէջ, 1800 մէթր բարձրութեան վրայ: Բոլորովին չարդուխչուր եղած էր եւ տասնմէկ դիակներ ածխացած էին: Զոհերէն ինը ողջ ողջ վառած էին: Հաստատուած է թէ օդանաւը Սպանիայէն ճամբայ եղած էր Գերմանիա վերադառնալու համար, անցնելով Նիսի զինուորական օդակէն:

ՍՊԱՆԻՈՑ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ օր առաջ վերադարձնելու համար բանակցութիւններ կը կատարուին օր· Ֆրանքոյի կառավարութեան հետ, որ հաւանութիւն յայտնած է նախ առնելու օրական 300 հոգի, Իրունի ճամբով: Նկատելով որ այս կարղադրութիւնը չատ երկար պիտի տեւէ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը առաջարկեց բանալ նաեւ ուրիչ սահմանամերձ կայարաններ, որպէսզի հազարաւորներ կարենան վերադառնալ: Փարիզի սպանիական դեսպան նշանակուեցաւ Եօղէ Լէքուէրիքա, Պիլպաոյի քաղաքապետը, որ գործօն դեր կատարած է քաղաքացիական պատերազմին մէջ :

ՄԱՀԱԹՄԱ ԿԱՆՏԻ, մեծ Հնդիկը դարձեալ ծոմ կը պահէ, այս անգամ «մինչ ի մահ», իբրեւ բողոք նահանգապետի մը օրինազանցութեան դէմ: Բոլոր Հնդիկները կը վախնան որ մեռնի, եթէ չարունակէ ծոմապահութիւնը :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ նախկին վարչապետ Շուշնիկի համար կ'ըսեն թէ Ապրիլին ապատ պիտի արձակուի եւ թոյլ պիտի տրուի որ ապրի վերին Աւստրիոյ փոքր քաղաքներէն մէկուն մէջ :

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ պակասին պատճառով, գերման կառավարութիւնը արգիլեց որ սրճարանները եւ հիւրանոցները սպասաւորներ գործածեն ծխախոտ , լրագիր եւն. ծախելու :

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ վերջին տեղեկագրին համաձայն, փետրուար 25ին Ֆրանսայի մէջ կային ընդամէնը 414.756 անգործներ: Նախընթաց չորեքշաբթու անգործներու թիւն էր 418.207 :

ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԷն մեկնող այն բոլոր Հրեաները, որոնք 50 սթերլինէն աւելի դրամ ունին, մասնաւոր տուրքի մը պիտի ենթարկուին :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ սկսան չինել մանուկներու համար կազատրկել դիմակներ, նման անգլիականներուն :

ԹՈՒԼՈՆի ՄԷՋ ՀՐԱՑԱՆԻ ԲՈՒՈՒԵՑԱԻ նաւային սպայ մը, Մարք Օպէռ, 26 տարեկան, որ զինուորական դաղանիքներ ծախած էր իր սիրուհին ապրեցնելու համար: Մէկ չարաթէ ի վեր կիսախելագար վիճակի մը մատնուած էր, ոչ կ'ուտէր, ոչ ալ կ'ածխլուէր, բայց եւ այնպէս հանրապետութեան նախագահը մերժեց ներում շնորհել: Գնդակահարութիւնը կատարեցին 12 նաւաղներ: Սիրուհին ալ դատապարտուեցաւ երեք տարի բանտարկութեան :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԷն կը հետապրեն թէ Լէնինկրատի զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց երկու լրտեսներ, մէկը՝ իբրեւ օտար գործակալ, միւսը՝ պետական պաշտօնեայ մը որ կ'ամբաստանուէր թէ զինուորական դաղանիքներ ծախած է :

ՀՐՃԻԴ ՌՈՒՄԲ ՄԸ գտնուեցաւ Լոնտոնի թղթատարական իշխանութեանց կողմէ,— ծրար մը որ ուղղուած էր Ապահովութեան Տեսչութեան: Ամենա-խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան եւ յանձնարարուեցաւ որ ամէն Անգլիացի դաղանի ոստիկանի դէր կատարէ, երեւան հանելու համար ամբողջ դաւադրութիւնը, որ միշտ կը վերագրուի Իրլանտացի յեղափոխականներու :

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Ցերբուածներ)

ԱՇԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փոքր տիպ հատոր մը, 300 էջ Տպուած սակաւաթիւ օրինակներով Գտնուիները այս հոյակապ քերթուածներէն.—

ՁԱՑԳԱՔԱՂԱՔ
ՍԵՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԵՐԵՎ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
ՒԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՏԱՆԱՄՏԵՂԸԼ ԿԱՄՏՈՒԱԾԱՆԱՑ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱՄՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՓԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՋ ԵՐԳԵՐ

Մաթիա եւ Ֆրանսա 40 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ 50 ֆր.:

Ամսագրանոցները քացարձակապէս կանխիկ:

Դիմել հեղինակին,
17, Rue Damesme, PARIS

Հ. Ց. Դ.

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՑԻ կոմիտէի ընդ. ը՛կ. ժողովը՝ այս հինգշաբթի, 9 մարտ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը: Կը խնդրուի անդամատետրերը միասին բերել: կարեւոր օրակարգ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Գ· Թաղապետարանի սրահին մէջ, Լիոն:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ԸՆԿ. Ն. ՄՈՄՃԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿ. Վ. ԼՐԻՒՇԵՆԵՑԱՆ

Բանախօսութենէն վերջ ընկերական խնջոյք մինչեւ լոյս Բարեգործական սրահին մէջ 202 Rue Boileau: Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Մասնակցութեան համար մուտք՝ 0.95 ֆրանք :

ՕՐ· ՀՕԺԷՆի ԴԵՐՁԱԿԵԱՆի (ողբացեալ Վռամեանի քոյրը) յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 7 Մարտ, երեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ: Կը հրաւիրուին ազգականները եւ բարեկամները :

Այրի Տիկին Նոյեմզար Կիւրճեան, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Կիւրճեան, Պ· Սուրէն Կիւրճեան, Տէր եւ Տիկին Նազարէթ Գարամանուկեան եւ զաւակունք, Պ· Մովսէս Կիւրճեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Մարոս Փիլիկեան (Հալէպ), Տէր եւ Տիկին Լեւոն Ապաճեան, Այրի Տիկին Հեղինէ Ղըզէրեան, Այրի Տիկին Էլպիզ Տէվէճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մ· Շէչիտեան եւ զաւակունք (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Օհան Կիւրճեան եւ զաւակունք (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Յովակիմ Կիւրճեան եւ զաւակունք (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ն· Հալաճեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Այրի Տիկին Ֆոտինէ Պէնլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Մ· Կիւրճեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յարէթ Փիլիկեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Նաթան Մուրատեան եւ զաւակունք (Հալէպ), Տէր եւ Տիկին Սուրէն Մուրատեան եւ զաւակունք (Հալէպ), Տէր եւ Տիկին Մինաս Արուկեան (Արժանթին), Պ· Պօղոս Արուկեան (Արժանթին), իրենց չնորհակալութիւնները կը յայտնեն Սեբաստիոյ են Խանի հայրենակցական եւ վերաչինաց միութիւններուն, եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին, իրենց քրոջ, քեռիին, քրոջ աղջկան, եղբօր աղջկան , ազգականին,

ՕՐ. ԱՐԱՔՍԻ ԿԻՒՐՃԵԱՆԻ

(Սեբաստիոյ են Խան գիւղէն), գտնուղէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 1939 Փետրուար 27ին, Մարսէյլի մէջ, 22 տարեկան երիտասարդ հասակին :

ՓՈՐԻՋԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 9 Մարտ, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին. Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսկէ, Փարիզ կը գտնուի՝ Պ Կ. Ց. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ: Նիւթ՝ «Հայկական գրամներ, իսկական դրամներու ցուցադրութեամբ»:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Ե· Էլմասեան (Մուրատի քոյրը եւ քեռայրը) եւ Անդրանիկ Արփիեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տոքթ· Ա· Պօղոսեանի եւ պարագաներուն իրենց կնոջ, մօրաքրոջ՝ Տիկին Լուսաբեր Տօքթ· Պօղոսեանի գտնուղէտ մահուան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկ. ՄԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎ ՄԱԼԵԱՆ եւ Օր. Ֆ ԼՈՐԱ ՇԷՕՂԼԱԵԱՆ վոխան ծաղկեպսակի 100 ֆրանք կը նուիրեն Հ. Ց. Դաշնակցութեան Թանգարանին, Օր. ԷՕԺԷՆի ԴԵՐՁԱԿԵԱՆի գտնուղէտ մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Հ· Կ· Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տէր և Տիկին Արշակ Մկրեանի, որ 50 ֆրանք նուիրեց միութեանս իր անդրանիկ Թոռնուհիին՝ ԿԱԿՈՑԵԱՆի ծնունդեան առթիւ : Նաեւ խորին չնորհակալութիւն Պ· Աչոտ Նշանեանի, որ միութեանս 100 ֆրանք նուիրեց իր մէկ գործին չայոդութեան համար :

Ֆ· Կ· ԽԱԶի Խալի մասնաճիւղը նպատակ իր երկչախութեան առաջին դասընթացքը տեղի պիտի ունենայ 8 մարտ, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, իր դպրոցին մէջ :

Կը խնդրենք նախօրօք արձանագրուած բոլոր անդամներէն եւ անդամուհիներէն ներկայ գտնուիլ :

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

Ֆ· Կ· ԽԱԶի փարիզի Մասնաճիւղը բացած է հայերէնի դասընթացքներ երկսեռ երիտասարդութեան համար:

Առաջին դասը եւ արձանագրութիւնները տեղի կ'ունենան յառաջիկայ Կիրակի, 5 Մարտ, առաւօտեան ժամը 10էն 12, Տիկին Գազանճեանի բնակարանը, 63 Fbg. Poissonnière, Paris (9):

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի Հ· Ց· Դ· «Զարգարեան» գրադարանը բաց է կանոնաւորաբար հանրութեան առջեւ չարթուան հետեւեալ օրերը.— Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8—10 իսկ Շաբաթ օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5.30:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ կ'ուզէք Թրքական լաւ, աժան եւ մաքուր սիկարի թուղթ ունենալ դիմեցէք Պ· Գալաֆթեանին, 25 Rue Bernard des Bois, Marseille: 90 տետրակը 5 ֆրանք:

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

«Շահրիկեան» սրահի յանձնախումբը կը յայտարարէ Մարսիլիահայ հասարակութեան թէ սրահին յարդարութիւնը վերջացած ըլլալով այսուհետեւ կը տրամադրուի դիւրամատչելի պայմաններով: Հակառակ ապրուստի սղութեան, անցեալ տարուան սակագիները պահած ենք անփոփոխ:

Ներկայացումներու վարձք 200 ֆր· Հարսնիքի՝ 150, Նշանտուքի՝ 125, Ինջոյք, ընտանեկան հաւաքոյթ՝ 150, Հրապարակային բանախօսութիւն՝ 75, Դարչական ընդհանուր ժողովներու՝ 15 ֆրանք:

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— Assadour Keusseyan, 11 Place Jules-Guesde, Marseille:

ՄԱՅՐԵ՛Ր
փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պատկիէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ· Արամ Ձիւնեանի **formule**ին վրայ):

Doline Alcalineի

կաւոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը **(caries)** մասնաւորաբար կրազրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ :

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարանները **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի թթուներու կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՕՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE. 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette. Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵՒՐԱՆԵԱՆ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաս Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գ· Մ· ԱԼԼՄՇԱՀի դեկտեմբերէն

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Bouai** (Place Clichy)

Դաշնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ :

Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ· Մ· ԱԼԼՄՇԱՀի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine , իսկ Շաբաթ օրերը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէնութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բազմանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, դեկավարութեամբ

ՏՆՕՔ ԹՈՒՐԻՍՏ ՍԻՐԳՍԼՐԻ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette**

ՅԱԿՈԲ ՉԱՓՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Ո ՏԸ ՔՈԼՈՆԸԼ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թուրա Քառքիէ, Պոնմարշէ, Բրէնթաճ, կալերի լափայէթ վաճառատուներէը եւ **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 ֆր.:

LE VIEUX CHALET

Արուեստասէր ապաքինարան, Bourg - la - Reine*ի կեդրոնը* , **7 — 9 Boulevard Carnot,** *բաղաբապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէքթրայի եւ օթօպիւսի կայարաններուն մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, մեծ պարտէզ: Նամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք:*

Կ'ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն:

Օրական 30 ֆրանք: Տնօրինուհի Mme. BERNARD - WAHÉ,

Tél. Bourg - la - Reine 734:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Գիմել **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՔՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՄԱՐՏ
MERCREDI
8 Mars
1939

15րդ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3983

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՄԲՈՒՄՆԵՐ

— ∞ —

Այն օրէն ի վեր որ արմատականները պաշտօնապէս բաժնուեցան ժողովրդական ճակատէն եւ Տալատիէ սկսաւ տիրաբար կառավարել, ուշագրաւ խմորումներ տեղի կ'ունենան Ֆրանսայի ձախակողմեան եւ աշխատաւորական հոսանքներուն մէջ:

Ճիշդ է, դեռ բոլորովին խզուած չեն կապերը եւ պարբերաբար սիրալիր խօսքեր կը փոխանակուին, բայց մթնոլորտը մեծապէս փոխուած է, եւ կը փոխուի օրէ օր: Տեսակ մը խմորում, ուրոյն եղբը դժուար է նախատեսել:

Այսպէս, որոշ ձգտում մը կը տեսնուի թօթափելու բոլշեւիկեան տիրապետութիւնը: Այս երեւոյթը ամէնէն առաջ չեշտուեցաւ Արհեստակցական միութեանց մէջ, վերջին ամիսներու ընթացքին: Բազմաթիւ խմբակցութիւններ հեռացան Աշխատանքի Դաշնակցութենէն, բողոքելով բոլշեւիկեան ոտնձգութեանց դէմ: Անոնց ուղածն է,— անվթար պահել Աշխատանքի Դաշնակցութեան անկախութիւնը, գործելով միայն եւ միայն արհեստակցական դեռնի վրայ: Բազմամեայ աշխատաւորներ եւ գործիչներ չեն հանդուրժեր որ բոլշեւիկները «տուն - տեղ ըլլան» (քոլոնիզացիոն) Արհեստակցական Միութեանց մէջ, իրենց քաղաքական խաղերը խաղալու համար:

Աշխատանքի Դաշնակցութենէն բաժնուած սէնտիքա մը, Ռուանի մէջ, հետեւեալ պատճառաբանութիւնը կը ներկայացնէր վերջերս.

— « Նաւահանգիստներու եւ նաւարանիներու դաշնակցութեան համագումարէն ի վեր, որ տեղի ունեցաւ 1938 յունվ·ին, Նանթի մէջ, կեանքը անտանելի դարձած է Ռուանի նաւահանգիստին մէջ: Մի որ համայնավար չէ կը համարուի զանցառելի քանակութիւն եւ կ'ենթարկուի ամէն տեսակ դաւերու եւ զրպարտութեանց... Մեզի իրաւունք ունինք մեր շահերը պաշտպանելու, երբ մեզի դէմ բանսարկութիւններ եւ սպառնալիքներ կ'ըլլան Մոսկուայի վարձկաններուն կողմէ... Կը նախընտրենք դաշնակցութենէն եւ մեր միութենէն, մինչեւ որ անհրաժեշտ մաքրագործումը կատարուի »:

Ցետոյ կոչ մը բախտակից աշխատաւորներու.

— « Օ՜ն, ընկերներ, թոյլ չտանիք որ տուն - տեղ ըլլան: Եկէք մեզի միացէք, պահպանելու համար ինքնավարութիւնը: Թերեւս Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը փիչ մը սթափի եւ հասկնայ թէ անհրաժեշտ է կասեցնել Պ. Պ. համայնավարներուն յաւակնութիւնները, մարդիկ որոնք իրենց ուզածին պէս կը վարուին եւ կը ծաղրեն արհեստակցական կարգուսարքը, ի շահ իրենց կուսակցութեան: Մենք որ եւ է գնով տրամադիր չենք տանելու այն դիկտատուրան որ հաստատուած է Աշխատանքի Դաշնակցութեան մէջ, համայնավար կուսակցութեան կողմէ»:

Նոյն տրտունջները փոթորիկ յարուցին Հիւսիսային շրջանի արհեստակցական միութեանց վերջին համագումարին մէջ: Այն ատենն որ, ընդհ· քարտուղարը, Ժորժ Տիւմուլէն, յայտարարեց.

— « Հոն ուր համայնավարութիւնը կը մտնէ, մշտնջենական եղերերգութիւն մըն է որ կը ծագի մարդոց միջեւ,— ստորերկրեայ մրցակցութիւն, ատելութիւն եւ շատ աւելի գէշ բան մը,— կասկածամտութիւն, մատնութիւն եւ լրտեսութիւն »:

Տարբեր ճշմարտութիւններ, որոնք որ եւ է գաղտնիք չեն նոյն մեզի համար...

Մինչ այս խմորումը կը շարունակուի աշխատաւորական եւ արհեստակցական ճակատին վրայ, բոլշեւիկները կը փորձեն պահել դոնէ իրենց քաղաքական դիրքերը, անդադար հնչեցնելով ծանօթ նշանախօսքը,— « Միութի՛ւն, Միութի՛ւն»:

Այս կոչը ամէնէն առաջ ուղղուած է ընկերվարականներուն, որպէսզի եթէ կարելի չէ մէկ մարմին կազմել, դոնէ միասին գործեն, ներքին թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ:

Քանի մը օր առաջ, ընկերվարականներու Ազգ· Խորհուրդը քննեց նաեւ այս հարցը, եւ 1387ի դէմ 3330 ձայնով մերժեց Ձիրոմսքիի մէկ բանաձեւը, որ կ'առաջարկէր «վերանորոգուած ժողովրդական ճակատի մը մէկ համախմբել բոլոր ժողովրդավար եւ աշխատաւորական կազմակերպութիւնները, պայքարելու համար ազատութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան»: (Քուէարկութեան առեն բացակայ էին 289 պատգամաւորներ, իսկ 2642 հոգի ձեռնպահ մնացին):

Քուէարկուած բանաձեւին համաձայն, ընկերվարական կուսակցութիւնը պիտի մնայ անկախ, «կարելի պայծառութիւնը հաստատելով իր քաղաքականութեան եւ գործունէութեան մէջ»: Ուրեմն, ոչ ձուլում, ոչ ալ հաւաքական գործունէութիւն: Ընկերվարականները պիտի գործեն առանձին, բոլշեւիկները առանձին:

Այս վերջինները յուսահատած չեն տակաւին: Եւ երէկ իսկ, իրենց առաջնորդը, Մորիս Թորէզ, նորէն կ'աղաղակէր,— «Միա՛ն, միա՛ն, միա՛ն»: Կոչ մը որ ամէն օր կ'երեւայ «Իւմանիթէ»ի ճակատը:

Ընդհ· քարտուղարը արձանագրելով իրենց առաջարկներուն մերժումը ընկերվարականներուն կողմէ, կը դրէ·

— « Մենք ոչ նեղսրտութիւն, ոչ ալ ձանձրոյթ պիտի յայտնենք: Մենք պիտի շարունակենք ջատագովել աշխատաւորներու միասնական ճակատը եւ իրականացնել ամէն ուր որ կարելի է»:

Կը թուի թէ խմորումները աւելի պիտի զգնաւորուին այսուհետեւ, հիմա որ Մաորիսի մէջ իսկ երես դարձուցած են բոլշեւիկներուն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ՇԱՐԺՈՒՄ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ

— ∞ —

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷ ՄԸ ՏԱՊԱԼԵՑ ՆԵԿՐԻՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ

— ∞ —

Վարչապետը եւ ութ նախարարներ Ժրանեան ապաստանեցան օդանաւով

— ∞ —

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Նէկրինի դահլիճը տապալեցաւ կիրակի օր եւ անոր յաջորդեց ազգ· պաշտպանութեան կառավարութիւն մը:

Այժմ կը ճշդուի որ այս շարժումը ուղղուած է բոլշեւիկեան հոսանքին դէմ, դիւրացնելու համար հաշտութեան կնքումը: Վարչապետ Նէկրին, արտաքին նախարար Տէլ Վայօ եւ ուրիշ եօթը նախարարներ Մաորիտէն վախան օդանաւ նստելով եւ Թուլուզ իջնելով, փարիզ եկան: Դաւաղրութիւնը սարքած է զնդ· Քազատօ, որուն զօրավարի աստիճան տուած էր Նէկրին: Քազատօ մերժեց այդ աստիճանը, յայտարարելով թէ ապօրէն կառավարութիւն մը իրաւասութիւն չունի տիզդոսներ բաշխելու: Եւ անմիջապէս ազգ· պաշտպանութեան կառավարութիւն մը կազմեց, նախագահութեամբ սպարապետին՝ Զօր· Միխայլի: Արտաքին նախարարն է հափառը ընկերվարական մը, Պէսթէյրօ, պատերազմական նախարարը՝ զնդ· Քազատօ:

Նոր վարչապետը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, որ մանաւորապէս կը հետեւէ·

— « *Սպանիացիները, մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք, բայց պատուաւոր խաղաղութիւն մը ինչպէս պատերազմը: Մենք այդ խաղաղութիւնը կ'ուզենք, մինչ ուրիշներ կ'ուզէին չարունակել եղբայրասպան պայքարը: Ձեզմէ չատեր պիտի հարցնեն թէ ինչու աւելի առաջ ձեռք չտուինք այս միջոցը: Որովհետեւ քաղաքական կիրքեր արդելք կը հանդիսանային եւ չէինք ուզեր արիւն թափել: Ահա թէ ինչու սպասեցինք: Պէտք եղածէն աւելի արիւն թափեցաւ այս պայքարին մէջ: Մենք չդաւաճանեցինք ո եւ է մէկուն դէմ եւ հպարտ ենք ատոր համար· որովհետեւ կառավարութիւն չկար: Ան որ կը յաւակնէր չարունակել իրրեւ կառավարութիւն, պայքարի մէջ էր հանրապետութեան նախագահին հետ: Մենք զոհ ենք բանակին եւ ժողովուրդին ընծայած օգնութեանէն: Մենք կը յուսանք թէ այս պատերազմէն վերջը Սպանիացիները բարօրութիւն պիտի վայելեն եւ թոյլ պիտի չտան խրխիլ այնպիսի պայքարներու մէջ ուր ո՛վ որ ալ յաղթէ, ի վերջոյ հայրենիքն է որ կը տուժէ: Սպանիացի՛ներ, կեցցէ՛ Սպանիան* »:

Նոր կառավարութեան առաջին գործը եղաւ գրաւել բոլշեւիկներու կեդրոնը եւ ուրիշ կարմիր հաւաքատեղիներ: Վերջին լուրերու համաձայն արդէն իսկ ձերբակալուած են հարիւրաւոր բոլշեւիկներ: Պետական հարուածէն եւ Նէկրինի դահլիճին անդամներուն փախուստէն անմիջապէս վերջը, սպարապետ Միախա Մաորիտ հասնելով, իր աջակցութիւնը խոստացաւ նոր կառավարութեան, առանց որ եւ է վերապահութեան: Հանրապետական շրջանի կառավարիչները եւ բարձրաստիճան սպաներն ալ անմիջապէս հաւատարմութիւն յայտնեցին: Զնդ· Քազատօ եւ Զօր· Միախա երկար խորհրդակցութենէ մը վերջը կազմեցին նոր կառավարութիւնը: Թէեւ Մաորիտ հանդարտ մնաց յեղաշրջման ընթացքին, բայց բոլշեւիկները ուժգնօրէն կ'ընդդիմանային նոր կառավարութեան: Ատոր համար էր որ անմիջապէս ձեռնարկուեցաւ զանգուածային ձերբակալութեանց: Այս առթիւ ձայնասփիւռ ղեկոյց մը կ'ըսէ·

— « *Մինչ շրջանին բոլոր իշխանութիւնները խանդավառութեամբ յարած են ազգային պաշտպանութեան խորհուրդին, ցաւալի է որ համայնավար կուսակցութեան կարգ մը տարրերը կը փորձեն խանգարել բարեկարգութիւնը եւ ջլատել Ազգ· պաշտպանութեան Խորհուրդին ջանքերը: Սխալ միջոցներ ձեռք առնուած են, չախչախելու համար անոնք որ չեն հպատակիր Ազգ· Խորհուրդին հրամաններուն* »:

Բոլշեւիկեան կեդրոններէն զատ, խիստ հակողութեան տակ առնուած են բոլոր սեղանաւորական հաստատութիւնները եւ հանրային չէնքերը: Զին - ուորներ կը պտտին փողոցներուն մէջ, քննելով անցորդներուն թուղթերը:

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ նոր կառավարութիւնը իր դիրքը ամրացնելէ վերջ, զինադադար պիտի խնդրէ Զօր· Ֆրանքոյէն, իրրեւ սկզբունք ընդունելով Սպանիոյ անկախութիւնը, ազատ՝ ամէն օտար ազդեցութենէ եւ բոլոր Սպանիացիներու հաշտութիւնը: (Բանակցութիւնները սկսած են արդէն):

Գնդ· Քազատօ, որ մինչեւ վերջերս հրամանատարն էր կեդրոնական շրջանի հանրապետական զօրքին, կը վայելէ ընկերվարականներու, ձախ հանրապետականներու, անիշխանականներու եւ արհեստակցական միութեանց աջակցութիւնը: Իր արտաքին նախարարը՝ ընկերվարական Պէսթէյրօ, որ խորհրդարանին նախագահ ալ եղած է, ամէնէն ժողովրդական դէմքն է Մատրիտի մէջ եւ հոն կը բնակի պատերազմին սկիզբէն ի վեր:

Ինչպէս կատարուեցաւ յեղաշրջումը

Թերթերը զարմանազան մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն այս պետութական յեղափոխութեան մասին, որ 106րդ է, հարիւր տարուան ընթացքին: Կարծողներ կան թէ Մատրիտի անգլիական հիւպատոսը դեր ունի այս դաւադրութեան մէջ եւ թէ չատոնց յարաբերութիւն հաստատած ըլլալով զնդ· Քազատոյի հետ, մղած է զայն այս ձեռնարկը կատարելու: Հիւպատոսին կարծիքով, երբ համայնավարները դուրս ձգուին, հաշտութիւնը կը դիւրանայ, քանի որ Գերմանիա եւ Իտալիա մասնաւորապէս կը կռուէին բոլշեւիկներուն դէմ: «Իւմանիթէ», որ առաջին օրը կը յանձնարարէր վերապահութեամբ ընդունիլ յեղաշրջման լուրը, այժմ բացէ ի բաց «Լոնտոնի եւ Փարիզի կառավարութեանց» կը վերագրէ կատարուած «բռնութիւնը» եւ կ'ըսէ թէ դաւը սարքուած է «խորտակելու համար սպանիացի ժողովուրդին դիմադրութիւնը»: Համայնավար Թերթը «ափ մը արկածախնդիրներ եւ յափշտակիչներ» կը կոչէ նոր կառավարութեան անդամները: «Զէյմպրլէնի եւ Ժորժ Պոնկի ծառա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԻՐՈՑ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

— • —

« *Քարի – Սուար* » կիրակնօրեայ էջ մը ունի ··· սիրոյ նուիրուած: (Ին – չո՞ւ միայն կիրակի,— լուր օրը պահոց օ՞ր է արդեօք եւ «պաչիլը» արգիլուած, ինչպէս ձուկ ուտելը՝ ամէն Դշ· օր, մեծ պահքի այս օրերուն : Իմ կարծիքովս, կը սխալի *Քարի–Սուար*, կիրակին երբեք սիրոյ օր չէ, նոյնիսկ բժշկա – հոգեբանական ուսումնասի – րութեան մը մէջ կարդացած եմ, որ կիրակնամոլ մը կայ (mal de Dimanche), ճիշդ ինչպէս երբեմն գոյութիւն ու – նէր «վերջալոյսի ախտ» մը, որու են – թակաները կը տնտրին, ներօրասթենիէ կը դառնան՝ երբ կիրակի կ'ըլլայ կամ վերջալոյսը կ'իջնէ, — բայց այդ մա – սին ուրիշ անգամ ու չդատապար – տե՛ք *Քարի–Սուարը*, որ կիրակի օ – րը կը խօսի սիրոյ մասին, բոլոր այն մտաղաշ ընթերցողուհիներուն մա – սին, որոնք փիսիկ – փիսիկ կը խա – դան, իրենց մուշտակն ու թուշը կը քսեն հնոցի մը պէս տաք այրերու շրթներուն):

Սիրային ի՞նչ ողբերգութիւններու արձագանգ կուտայ *Քարի–Սուարի* ա·յդ էջը,— կը կարդա՞ք: Ես կը կարդամ եւ մե՛ծ հետաքրքրութեամբ, բոլոր անոնց նման, որոնք վէպ կը կարդան մէքրոներու մէջ, հանրային սպարտէզներու մէջ, աշխատանոցնե – րու մէջ:

Երիտասարդ աղջիկներ են ընդհան – րապէս կամ նոր ամուսնացած կիներ, որոնք անկեղծութեամբ եւ յուզումով սիրտ կը բանան, փիշտ կը պատմեն եւ խորհուրդ կը հարցնեն *Քարի–Սուարի* սիրաբանական հարցերու մասնագէ – տին, ապահովաբար ինծի պէս ··· ուրբաթական մը, որ աշխարհը կը դիտէ Մահաթմա Կանտիին պէս:

Ձեզի թարգմանեմ մէկ – երկու նը – մոյշ: Հասուն աղջիկ մը կը գրէ·—

« Խենթերու պէս սիրեցինք զիրար: Ջանկարծ պատեցաւ: Հիմա կ'աշխատի հեռանալ ինձմէ, չհանդիպիլ ին – ծի: Կը տառապի՛մ: Կարելի՞ բան է որ երիտասարդ մը մոռնայ իր սիրա – կանը, խենթի պէս սիրելէ վերջ»:

Զափահաս այր մը·—

« Կ'ապրինք հասարակածային երկ – րի մը մէջ: Կինս ուզեց հեռանալ «հնոց»էն: Ղրկեցի Եւրոպա, այն ծը – բագրով որ գործերս կարգի դնեմ, ծախեմ ծախծխեմ եւ երթամ իր մօտ: Օրական 11 ժամ կ'աշխատէի, հանելի կեանքի մը բոլոր պայմանները ապահովելու համար կնոջս: Երբ կը վերադառնամ Եւրոպա, կ'իմանամ որ կինս կապուեր է երիտասարդի մը հետ, իրմէ աւելի պզտիկ, բայց նիւթապէս անկարող ապրեցնելու զայն: Կը սի – րեմ զինքը, բայց որովհետեւ խզելու իոստումը չի յարգեր, ներսէս կ'ըսեն թէ բռնէ մազերէն ու դուրս վռնտէ: Ութը տարու աղուոր աղջնակ ունինք ալ ունինք: Ի՞նչ ընեմ, խորհուրդ մը տուէք »:

Դժբախտ կին մը ետս·—

« Երբ ամուսինս կը խմէ, ինծի կը մեայ փախչիլ տունէն դուրս: Այսպէս յաճախ դուրսը կ'անցընեմ գիշերնե – բը: Նախընտրելի ծեծէն: Հակառակ ատոր, կ'ըսէ թէ շատ կը սիրէ զիս · երբ խելքը գլուխն է: Բայց այս ի՞նչ տեսակ սիրել է: Ե՞րբ պիտի գայ իմ օրս, ապրելու եւ վայելելու »:

Ինչպէս կը տեսնէք, կ'արժէ ծռիլ եւ ականջ տալ մարդկային այս տառապանքին: Կ'արժէ բանի մը ևմոյշներ սալ տալ, որպէսզի անցնինք··· դասի, ի պէտս զարգացելոց. Տարագեան հմտութեամբ :

ԱՐԱՋ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏ-ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՄԱՀԸ

— ∞ —

Ռումանիոյ պատրիարք – վարչապետը, Միրոն Քրիսթէա, որ փետր· 24ին քան զացած էր գարմանուելու համար, մեռաւ երկուշաբթի գիշեր: 71 տարեկան էր: Պուքրէշէն կառախումբով ճամբորդած առեն պաղ առած ըլլալով, տկարութիւնը սաստկացած էր: Քան հասած օրէն ի վեր անկողնին էր, թոքատապէ վարակուած ըլլալով :

Հանգուցեալը ծնած էր Թրանսիլվանիա եւ ուսումը աւարտելէ վերջ դրաժօն դեր կատարեց ազգային չարժման մէջ: Եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ 1920ին, իսկ պատրիարք ընտրուեցաւ 1925ին: Այդ հանդամանքով անդամ էր Ռումանիոյ գահուն խնամակալութեան, 1927էն մինչեւ 1930, երբ կարոլ թագաւորը յաջորդեց Միքայէլ տասնամեայ: 1938 փետրուարին, թունդ ազգայնական Կոգայի գահլիճին հրաժարումէն վերջը, թագաւորը իրեն յանձնեց գահլիճին կազմութիւնը: Նոյն տարուան մարտին Թեթեւ փոփոխութիւն մը կատարուեցաւ իր կառավարութեան մէջ, որ կը գործէ մինչեւ այսօր :

Կարմիր բանակը ունի 1,800,000 զինուոր

— ∞ —

Խորհրդային Թերթերը մարտ 5ին տօնեցին Կոմինտէրնի հաստատման 20րդ տարեդարձը: Այս առթիւ «Փրաւտա» առաջ բերած է գերման պինուրացական Թերթի մը՝ «Ճէօյչ Վէհր»ի թիւերը՝ կարմիր բանակի ոյժի մասին:

Ըստ այս Թերթին՝ խաղաղութեան ժամանակ կարմիր բանակը կը բաղկանայ 1.800.000 հոգիէ, իսկ պատերազմի առեն այս թիւը կը բարձրանայ 11 միլիոնի: Կարմիր բանակը ունի 30.000 Թեթեւ արագահարուած թնդանօթ, 23.000 ծանր արագահարուած, 11.000 Թեթեւ հրետանի, 1600 ծանր հրետանի, 6 – 10.000 հրասայլ, 9000 օդանաւ: Առաջին անգամն է որ խորհրդային մամուլը կարմիր բանակի ոյժի մասին այսպիսի թուական տեղեկութիւններ կը հաղորդէ: Վերջին անգամ 1935ին էր, որ պնդակահարուած մարաջախտ Թուխաչեւսկի ըսած էր, Թէ կարմիր բանակի ուժը 1.350.000 է, խաղաղութեան առեն :

Լրտեսներու դատ մը Ամերիկայի մէջ

— ∞ —

Լոս Անճելսի մէջ տեղի կ'ունենայ լրտեսական դատ մը: Կը դատուին խորհրդային «Ինթուրիսթ»ի վարիչը, իր կինը եւ ուրիշ մեղսակից մը: Ասոնք կ'ամբաստանուին Թէ ամերիկեան նաւային զաղտնիքներ ծախած են ճափոնեւզերման գործակալներու: Դատավարութեան ընթացքին դատախազը ըսաւ, Թէ ճափոնեւզերման դաւ մը սարքուած էր Մ· Նահանգներու նաւահանգիստներու ջուրերը վտանգաւոր Թեռուով մը ողողելու: Այս Թեռուն կը խորտակէ ո եւ է մարտանաւ, որ կը մտնէ նաւահանգիստ: Դատախազը ամբաստանեց նաեւ որ դաւադրութեան մասնակցած են Մեքսիքացիները եւս: Այս Թեռունզոր պիտի Թափէին ծովու ջուրին մէջ, կազդին չէր, այլ ուրիշ տեսակ – կի Թեռու մը, որ խառնուելով ջուրին հետ կրնայ քայքայել ամէն տեսակ մետաղ: Երկու ճափոնացիներ ձերբակալուեցան այս Թեռուն ծով Թափած առեն:

— ∞ —

ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐՈՒՆ·— *Պատերազմական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ Թէ յառաջիկայ ապրիլին կանչուելիք զինուորցուները ճամբայ պիտի հանուին ապրիլ 3ին եւ 4ին: Ոչ մէկը պէտք է տունէն հեռանայ ապրիլ 3էն առաջ: Այս կոչը կը վերաբերի ապրիլի բոլոր չարքերուն :*

ՎՂՎՈՏՈՂԱՑՈՒՄ ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՍ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿՅԱՆՔԻՑ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՍ

Լուսնի ամբողջ դիմահարը ներկայացնում էր մի ահռելի ջրհեղեղ, որի մեջ ընկղմված էին ամբողջ ցամաքներ, ծովածոցեր, հրվանդաններ, ամայի կղզիներ, ինչպես նաև ամբողջ ծովերը։ Ամենուրեք տիրում էր մահացու լռություն։ Ոչ մի կենդանի էակ, ոչ մի ձայն, ոչ մի շարժում։ Ամենուրեք տիրում էր հավերժական անդորրը։ Ամենուրեք տիրում էր հավերժական անդորրը։ Ամենուրեք տիրում էր հավերժական անդորրը։

Ընդարձակ ծովածոցի ափին, ուր ալիքները ծանր ու ծուլորեն խփվում էին ավազոտ ափին, կանգնած էին երեք մարդ։ Նրանք ուշադիր նայում էին ջրի մեջ, որտեղ ինչ-որ մեծ ու սև բան էր երևում։ Դա մի հսկայական կետ էր, որ ծովի խորքերից դանդաղ-դանդաղ բարձրանում էր դեպի ջրի երես։

Ի վերջո կետը դուրս եկավ ջրի երես և մնաց անշարժ։ Նրա մեջքը ծածկված էր ծովային խեցգետինների, ոստրեների և ծովային ուրիշ կենդանիների մեծ գաղութներով։ Նրա մեջքի վրա կանգնած էին մի քանի մարդիկ։ Նրանք ուրախ գոռում էին, ձեռքերը թափահարում։ Նրանք ուրախանում էին, որ կետը ջրի երես է եկել։

Ափին կանգնած մարդիկ ևս ուրախ գոռում էին։ Նրանք ևս ուրախանում էին, որ կետը ջրի երես է եկել։

Կետի մեջքի վրա կանգնած մարդիկ ձեռքերով նշան էին անում ափին կանգնածներին։ Նրանք ինչ-որ բան էին ասում, բայց ոչ ոք չէր լսում նրանց։ Ոչ ոք չէր լսում նրանց։ Ոչ ոք չէր լսում նրանց

ԵՒԿՂՅՈՒՆ ՊԱՇՏՕՊ ՍԱՀՄԱՆԸ

Ա. Ազգային ժողովի նիստերը

Ուրբաթ, 2 Մարտ — Հ. Կեհնյան

Նախագահ Ա. Ալեքսանդրեան

Ա. Ազգային ժողովի նիստերը կը շարունակուին Ուրբաթ առաւօտեան ժամը 10-ին։

Ներկայ են 79 պատգամաւորներ։

Նախագահ Ա. Ալեքսանդրեան կը բանայ նիստը ժամը 10-ին։

Նախագահը կը յայտնէ, որ Ազգային ժողովի Ներքին կարգադրութեան յանձնաժողովը ընտրած է Ա. Ազգային ժողովի նախագահ Ա. Ալեքսանդրեանը

նները մեկայն մէկ ծրագիր ունին,— յեռաչրջական ուժերը անոնց պաշտօն յանձնած են կոնակէն դաշունահարել հանրապետութիւնը, դադրեցնել դիմադրութիւնը եւ զայն անձնատուր ընել տալ Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի վինա – կիցներուն »:

Գնդ. Քազատօ յեղաշրջումը կատարելէ անմիջապէս վերջը ունկնդրու – թեան ընդունելով օտար թղթակիցները, տեղեկութիւններ հաղորդեց իր ծրագրի մասին: Այդ միջոցին հեռաձայնը անդադար կը զործէր: Գնդապետը եւ – րեք անգամ կրկնեց ապայահոյսի ընդհ. պետին , Զօր. Մաթիալլանայի.

— « Ապստամբած ենք, ապստամբա՜ծ... ես պատրաստ եմ ամէն բանի»:

Հեռաձայնը նորէն հնչեց: Այս անգամ ներքին նախարարն էր: Գնդապետը կրկնեց.

— « Ամէնքն ալ ապստամբած են. իմ քովս կը գտնուին բոլոր կուսակցութեանց եւ սէնտիքաններու ներկայացուցիչները, բացի բոլշեւիկներէն, ինչպէս եւ բանակին ներկայացուցիչները: Բոլորն ալ զղուած են ձեզմէ. հասկցէք վերջապէս. ժողովուրդը այլ եւս չի կրնար կրել այս տառապանքը: Մենք ալ ժողովուրդին ներկայացուցիչներն ենք: Դո՞ւք էք իշխանութեան պահակները: Ո՛չ. խելքս կորսնցուցած չեմ տակաւին: Դուք այլեւս ժողովուրդին ներկայացուցիչը չէք. դուք ընդամէնը երեք հոգի էք»:

Ներքին նախարարը աղղարարեց թէ կառավարութիւնը Մադրիտ պիտի գայ: Գնդ. Քազատօ պատասխանեց.

—«Ո՛չ. ի սէր մեր բարեկամութեան կը յանձնարարեմ որ չգաս: Ժողովուրդը զղուած է ձեզմէ: Ազգ. պաշտպանութեան Նորհուրդը չատ աւելի ի – րաւասութիւն ունի քան ձեր կառավարութիւնը »:

Գնդապետը յետոյ խօսեցաւ զատական նախարարին հետ, որ խոստացաւ Մադրիտ չգալ: Ցետոյ խօսեցաւ Զօր. Միլխալչի հետ, որ նախ չհասկնալով բարկացաւ: Գնդապետը ամէն բան բացատրեց եւ յետոյ աւելցուց.

— « Եկէք, սիրելի զօրավար, պիտի ընդունուիք իբրեւ հրամանատար, ամբողջ սրտով կը խօսիմ: Հինգ նախարարներու հետ խօսեցայ եւ չհաւատացին: Եթէ Մաթալլանան զրկէք, հետեւանքը պիտի ըլլայ բնաջնջում: Եկէք, այժմէն կը համբուրեմ ձեզ »:

Կարմիր մատանաւորներն ալ փախան

— ∞ —

Ֆրանսական կառավարութիւնը լուր առաւ թէ կարթագինէի հանրապետական նաւատորմը, որ կը բաղկանայ երեք յածանաւէ եւ տասը Թորփիլլահաններէ, եւ որ նաւահանգիստէն հեռացած էր կիրակի օրուան ըմբոստութենէն վերջը, Ալժէ հասած է: Հրամայուեցաւ այս փախստական տորմիղը փոխադրել Պիզերթա, որ Թունուզի գլխաւոր նաւակայանն է: Բոլոր մարտանաւերը զինաթափ ըլլալով, վար պիտի դրուին մինչեւ պատերազմին վերջը :

*** Օրանէն (Ալժերիա) կը հեռագրեն թէ Մուբէյայի հանրապետական զինուորները ապստամբած են իրենց սպաներուն դէմ: Երեք օդանաւեր հասան Օրան, չատ մը հանրապետական փախստականներով որոնց մէջ կը գտնուի հռչակաւոր յեղափոխականուհին, «Լա Փասիոնարիա» (Տիկին Տոլորէզ Իպարրուրի), դեր նախագահը Սպանիոյ խորհրդարանին: Սպաներուն մէջ կը դտնուին Ռուսեր ալ, հանրապետական համազգեստով :

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼԱՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՆի գահաժառանգ իշխան Շահփուր Փահլէվի, որ Գահիրէ կը գտնուի ամուսնանալու համար Ֆարուք թագաւորին քրոջ հետ, այցելեց եգիպտոսի թագաւորական ընտանիքի դամբարանը, ինչպէս նաեւ մեծ մզկիթները: Գահաժառանգը Ֆարուք թագաւորին ընծայեց Փահլէվի կարգի առաջին պատուանշանը, իսկ եգիպտոսի թագաւորն ալ փոխադարձաբար անոր ընծայեց Մուհամմէտ Ալի կարգի առաջին չքանշանը: Ամուսնութեան պայմանագիրը պիտի կնքուի մարտ 16ին, Գահիրէի մէջ, իսկ բուն հարսնիքը տեղի պիտի ունենայ Թէհրանի մէջ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ երեսփ. ժողովէն պատուիրակութիւն մը մեկնեցաւ Ամերիկա:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ մէջ կառավարութեան հրահանգով ազատ արձակուեցան բազմաթիւ քաղաքական յանցաւորներ՝ Խրուշչէ Թէ Սեբպ:

ՊՈԼՍՈՑ չուկային մէջ հրդեհ մը ծագեցաւ, որ տեւեց 17 ժամ: Վնասը կը հաչուուի մօտ երկու միլիոն սթերլին, որմէ մաս մը ապահովագրուած էր անդլիական ապահովագրական ընկերութիւններու կողմէ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարար Քաֆէնքու վերադարձաւ Վարշաւայէն, ուր գացած էր բանակցելու համար երկու երկիրներու քաղաքականութեան մասին: Այս առթիւ քննուեցաւ նաեւ հրէական խնդիրը : Ռումանիոյ մէջ կան մէկ միլիոն, իսկ Լեհաստանի մէջ 3.500.000 Հրեաներ :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը կը խորհի 3 — 5 միլիոն սթերլինի վարկ մը բանալ Զինաստանի, որպէսզի կարենայ դիմադրել ճափոնական յարձակողականին: Կ'ըսուի թէ այս փոխառութեան նպատակն է պարտադրել Թոքիոն, որ հաշտութիւն կնքէ :

ՀՈՐՀՐԱՑԻՆ Միութեան եւ Մանչուքոյի սահմանագլուխին վրայ դարձեալ արիւնալի միջադէպ պատահեցաւ: Ճափոնական զեկոյցին համաձայն, 40 խորհրդային պահակներ մտած են Մանչուքոյի սահմանին ներս եւ կրակած ճափոնական պահակազօրքի վրայ: Երկուստեք կան սպաննեալներ եւ վիրաւորներ :

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ Զինաստանի Հայոց քաղաքը, որ չրջանի ազահանքերու գլխաւոր կեդրոնն է, գրաւուեցաւ ճափոնական բանակին կողմէ: Ճափոնական ուժերը ներս մտան քաղաքին հինգ կողմերէն: Կ'ըսուի թէ անոնք պաշտպանի չղթայի տակ առած են 60,000 չինական զինուորներ եւ քաղաքին 100.000 բնակիչները :

ՊԻՈՒ ԺԲ. ՊԱՊ որոշեց, որ մարտ 12ին իր թագադրութիւնը եւ օծումը տեղի ունենան ոչ թէ Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցիին մէջ, որ տեղւոյն 40 —50000 ժողովուրդ կ'առնէ, այլ բաց պատշգամին վրայ, որպէսզի հանդիսակաց հրապարակէն 400 — 500.000 հոգի կարենան տեսնել արարողութիւնը: 18րդ դարէն ի վեր ոչ մէկ Պապի թագադրութիւնը կատարուած է հրապարակաւ: Պիոս ԺԲ. պիտի զնէ իր նախորդին խոյրը:— Քանի մը օր առաջ նորընտիր պապը սանդուղէն սահելով ալ ուզը թեթեւցուցած չէ :

ՊԵԼՃԻՈՑ թագաւորը լուծեց երեսփ. ժողովը, տեսնելով որ չորս չաբաթէ ի վեր անկարելի է դոյլիճ կազմել: Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին ապրիլ 2ին եւ երեսփ. ժողովը նիստի պիտի հրաւիրուի ապրիլ 13ին:

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵԻԱՅԱՆԻ 1939ի Գ. չարքին վիճակահանութիւնը կը կատարուի այսօր, չորեքչաբթի, Կրասի մէջ (Ալփ Մարիթիմ):

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ծերակոյտը վաւերացուց ծրագիր մը որուն համաձայն ռազմական օգնութեան թիւը պիտի բարձրանայ 6000ի (նախապէս 5500 որոշուած էր):

ՊԱՂԵՍՏԻՆի հրէական պատուիրակութիւնը հաւանեցաւ չարունակել բանակցութիւնները, այն յոյսով թէ կարելի է միացեալ պետութիւն մը կազմել Արաբներուն հետ: — Վերջին երկու օրուան մէջ տասը Արաբներ սպաննուեցան Պաղեստինի մէջ:

ՇԱԽՈՒՆ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (Machine à graver), նո վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով: Դիմել՝ **Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի,**

35 Les Grands Pins St-Loup, Marseille,

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ըն.կ. ժողովի՝ այս հինգշաբթի, 9 մարտ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը: Կը խնդրուի անդամատեղերը միասին բերել : կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Շրջ. կոմիտէն ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները 10 մարտ, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» գրադարանը, 181 Cours Lafayette: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԻ ՏՕՆՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆի «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
11 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ, Լիոն:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ԸՆԿ. Ն. ՄՈՄՋԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Բանախօսութիւնէն վերջ ընկերահամակրական խնջոյք մինչեւ լոյս Բարեգործական սրահին մէջ 202 Rue Boileau: Ձեռք պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք՝ 0.95 ֆրանք :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ջառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 9 Մարտ, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Rue Gosselin, փարիզ: Կը գասախօսէ՝ Պ Կ. Ց. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ: Նիւթ՝ «Հայկական դրամներ, իսկական դրամներու ցուցադրութեամբ»:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջուրքակի հանրածանօթ միրիւզ

ՖԻԼԻՔ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

12 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 9ԻՆ

ՔԱԼԻՔՋԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՅԱՏՑԱԴԻՐ.— Քօճարթ, Սարազաճ, Վիճալի, Աղազարեան, Քէյզլեր, կրանատոս, փականիճի, Մուսորքքի: Դաշնակ *Տիկ. ՍԻՐԱՔԱՆ ԱՒՏՐԼ:*

Մուտք 10 եւ 15 ֆրանք: Դիմել՝ **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place Jules Guesd e Պ. Տ. Զօրիկեան, 5 Avenue Camille Pelletan** *եւ Պ. Գ. Ծերիկ,* **13 Rue des Dominicaines:**

Ընտանեկան խնջոյք

Կազմակերպուած Իսիի Հայ Երիտ. Միութեան կողմէ, 11 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Խրիմեան սրահին մէջ, **2, Rue de la Défense :**

Երգ, արտասանութիւն եւ նուագ *Մուտք 5 ֆրանք*

(Օչարակ, պուզ եւ համոբեղէն միասին):

Ցերեկոյթ—պարահանդէս

Ֆ. Հ. կապոյտ խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ: 26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **157bis, Jean Jaurès, Maison Alfort:**

Խմբերգներ եւ հայկական պարեր ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի: Նուագախումբ ԴԱՐԻՕ ԳԱՆԹԻԻ:

Մատչելի պիւֆէ: Ա.ՃՈՒՐԴ Ձկայ: Մուտք 6 ֆրանք

ՀԱՂՈՐԴ· ՄԻՋ.— Պասթիլէն առնել 81 թիւ օթօպուսը եւ իջնել վերջաւորութենէն 2 կայան առաջ, մեծ դպրոցին մօտ :

ՅԻՇԱՏԱՏԱՐ

Ֆ. Կ. ՄԱԶԻ Իսիի Մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ 10 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին իր զպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի վաւանսի Մասնախումբի Ընդհ. Ժողովը՝ 10 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբը: Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Անկէնի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տիկ. ԼՈՒՍԱԲԵՐ Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆի եւ Օրիորդ ԼՕԻԶԻՆի ԴԵՐՋԱԿԵԱՆի մահուան առթիւ իրենց պարագաններուն:

✖

Հ. Յ. Դ. Վալանսի Կոմիտէն իր չրջանի բոլոր ընկերներու կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. ԳԷՈՐԳ ՊՕՃԱՃԵԱՆի, իր մեծ մօր ցաւալի մահուան առթիւ:

✖

ԱՒԵՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն եւ «Ռոստոմ» խումբի ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկ. ԳՐԻԳՈՐ եւ ընկ. ՌՈՒԲԻՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆներու եւ պարագաններուն՝ իրենց հօր դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

--- Տիկին Աննա Զիւրիւքեան ծնեալ Քիւրէմիթճեան, Քրքաղաճցի, հօր անուն՝ Գաբրիէլ, մօր անուն՝ Անթառամ, կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Յակտուր, Աբրահամ, Մկրտիչ Քիւրէմիթճեաններէը: Աբրահամը՝ զինուորագրուած է ընդհ. պատերազմին Թրքական բանակին մէջ: Յակտուրը եւ Մկրտիչը անյայտացած են Իզմիրի կոտորածէն վերջ: Կկ կարծուի թէ իր եղբայրներէն մէկը կը գտնուի Փարիզ: Իմացնել՝ Տիկին Աննա Զիւրիւքեանի, 9 Ave. de Gière, Grenoble (Isère) :

Իսի լէ Մուլինոյի Կապոյտ Խաչի «Խրիմեան» դպրոցի տիաի ընդարձակման եւ բարեզարդման համար եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները :

Ցանկ Թիւ 5

Պ. Հ. Կամկամեան 100 ֆրանք, Կ. Կերմիրլեան, Ամն, Վ. Պուլտուքեան, Ա. Պաղտիկեան, Թ. Գալիկեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Պօյաճեան, Օր. Տէր – ուհուհան 50ական ֆրանք: Պ. Ն. Գր – չիկեան 30 ֆր.: Տիկ. Տ. Բանիկեան, Պ. Մ. Սեւեան, Գ. Թունտաեան 25ական ֆր.: Պ. Պ. Ս. Փանոսեան, Գ. Թոռունեան, Կ. Ազազարեան, Յ. Պալասանեան, Ա. Պետեան, Ց. Սարաֆեան, Ա. Վարդեվարեան, Ց. Ալէքսանեան 20ական ֆր.: Պ. Պ. Մ. Ալիզէլեան, Ո. Ղուկասեան, Հ. Զէլիկեան, Ց. Շիրինեան, Ա. Օհանէսեան, 10ական ֆր.: Պ. Մ. Փեհլիւանեան 5 ֆր.: Դումար՝ 770 ֆր.: Փետր. 8ի դումարը՝ 5180: Ընդհ. դումար՝ 5950 ֆրանք:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

"ՎԷՄ„

Լոյս տեսաւ «ՎԷՄ»ի ԻԴ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ա. ԿԵՍԱՐ՝ «Հայկական խնդիրը 19րդ դարուն»: Ա. ԱՒԵՏԵԱՆ՝ «Միջազգային դաշնագիրները Հայաստանի մասին»: Գ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ՝ «Վանի երկրորդ կռիւները եւ վերջին իշխանութիւնը»: ՏՈՒՔ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ «Ցուշատետրէս» : Ռ. ԲԷՐԲԷՐԵԱՆ՝ «Պատրանքները չրջանից»: Ցովհ. Թումանեանը պատերազմի հանդէպ»: Ա. Ա.՝ «Լեման Հառաչա»: Մ. ՎԱՐԱՆԵԱՆ՝ «Մի համաձայնութեան առթիւ»: ԿԵԱՆՔ ԵԻ ՄՇԱԿՈՑԹ «Հ. Ց. Դ. Տուները»: ԳԻՐՔ ԵԻ ՄԱՄՈՒԼ: ԴՐԱՒՕՍԱԿԱՆ: Շ. Նարդունի, Ս. ՎՐ.: ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ՝ Գ. Մխիթարեան»: Պրազիլահայ դաղութը:

Բաժանորդներէն կը խնդրուի փութացնել բաժնեգինի առաքումը :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այսուհետեւ «ՎԷՄ»ին վերաբերող նամակները եւ դրամը ուղարկել հետեւեալ հասցէի՝

S. Ter Tovmassian, 79 bis Rue des Chesnaux, Montmorency, (S. et O):

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա տարեկան 60 Ֆրանք. Ամերիկա, Բրիտ. կայսրութիւն եւ Եգիպտոս 4 տոլար, մնացեալ երկիրները՝ 3 տոլար:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԿԵՆՔԸ ԱՊԱԿԱՆԱՐ

Ամսագրի փետրուարի Թիւը (2) ուրախ յուսերուածական հլչերով եւ հետեւեալ բովանդակութեամբ .—

Գրք. Արք. Տրապիզոնի՝ ՄԵԾՐ: Թ.՝ ՔՈՒՆԸ (Թարգմ. Ժան Էքմէնճեան): Հմ. Խոսրովեան՝ ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆի ԲԵՄԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ: Մերուժան Պարսամեան՝ ՎԱՃԱՌԿԵԱՆՆԵՐ ՈՒ ՎԱՆԿԵՐ: Արտ. Ցովհաննէսեան՝ ՏԵՍԻԼՔ: Նորայր Բագրատ՝ ՄՕՐ ԵՐԳԸ: Ցովհ. Թումանեան՝ ՍՍՈՒՆՑի ԴԱՒԻԹԸ: Բժ. Վ. Բալասան՝ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ եւ ԳԻՐՔԵՐ ՈՒ ԴԷՄՔԵՐ:

Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 46, Rue Richer, Paris (9e)

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, արտասահման՝ 50 Ֆրանք:

ՀԱՃԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ՈՂՋԱՄԱՐԱՐՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի առէն օր ժամը 14—20:

Գաւառացիները ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ՔԻԹԻՔԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի երեքչաբթի, հինգչաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Ա. ՑՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի Համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12-90

Վաճառականական, Քաղաքային եւ միջազգային խընդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

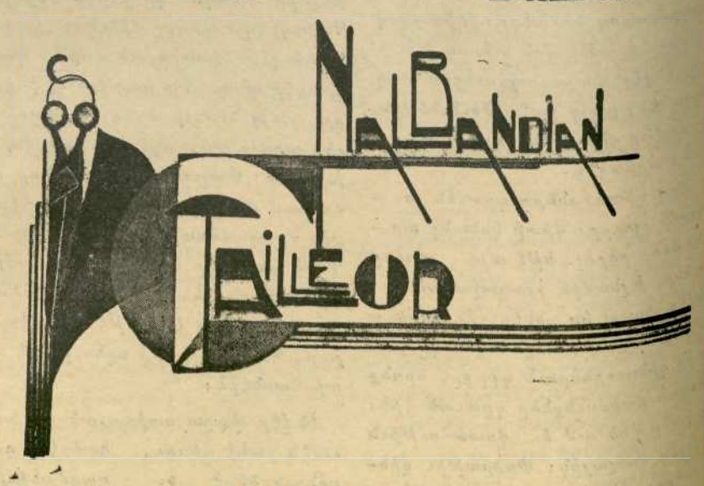
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաճ Մանթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bd. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle: Tél. Gut. 93.76

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1676 - 63

(ՔԵԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ	ԹԱՄՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
9
ՄԱՐՏ
JEUDI
9 Mars
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3984

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՏԻՐ "ԳԱԻԱՌԸ,,

— ∞ —

Թուրքիոյ մէջ՝ «գաւառ»ը Պոլսէն դուրս եղած տարածութիւնն էր, մէկը ըլլալով Հայաստանը:

Այստեղ, Ֆրանսայի մէջ ալ, «գաւառ» կը կոչեն ինչ որ կը գտնուի Փարիզէն դուրս: Մանաւանդ հայկական հասկացողութեամբ:

Թուրքիոյ մէջ «գաւառ»ը կը գտնվտակէր բազմազան հալածանքներու, հարստահարութեանց, հարկային կեղեքումներու, բանտարկութեանց, եւ, պարբերաբար, ջարդերու դէմ: Կը գտնվտակէր, կը բողոքէր եւ դարման կը խնդրէր Թախանձագին:

Այդ բարբարոսական չարիքներէն ազատ ենք այս երկրին մէջ: Բայց այստեղ ալ հոգեր կան որ դարման կը պահանջեն: Դարման՝ կեդրոնէն, երբ կը սպառին տեղական միջոցները:

Այդ կարգէն է, օրինակ, «անկանոն»ներու հարցը,— բնակութեան եւ աշխատանքի արտօնագիրը, անձնագիրը, արհեստաւորնեբու խնդիրը եւն.:

Նոր օրէնքները հրապարակուեցան անցեալ տարի մայիսին եւ նոյեմբերին, եւ տեղական իշխանութիւնները խստօրէն կը դիմադրեն գանոնք: Եւ ահա բազմաթիւ զոհեր, մէկ մասը անհոգութեամբ, ուրիշներ թիւրիմացութեամբ:

Մարսէյլէն անցորդ մը եկաւ առջի օր եւ պատմեց թէ քանի մը տասնեակ «անկանոն» Հայեր բանտարկուած են: Սահմանուած պատիժը լրացնելէ վերջն ալ, չատերը կը գտնուին նոր սպառնալիքի մը տակ,— նորէն բանտարկութիւն եւ այս անգամ աւելի երկարատեւ, եթէ չվճարեն տուգանքը, 100 ֆրանք օսկեդրամ (1100 - 1200 ֆրանք):

Կայ նաեւ ուրիշ հոգ մը,— ամսական 25 ֆրանք տուգանք, անձնագրի նորոգումը ուշացած պարագային:

Եւ ենթականները աշ ճակատ իսկած են, ճար մը գտնելու համար: Դիմած են նաեւ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան: Այս վերջինն ալ իր կարելին փորձելով տեղին վրայ, մնացեալին համար դիմած է Փարիզ, — գոյդ Օֆիսներուն, Բարեգործականին եւ ուրիշ ուր որ կրնան ելք մը ճարել: Նոյն իսկ մասնաւոր ներկայացուցիչ մը ղրկած է, որպէսզի բերանացի ալ բացատրէ կացութեան ծանրութիւնը:

Արդի՞ւնքը,— «Իշալլահ մաշալլահ»: Ամէն պարագայի մէջ, մենք իւիճակի չենք ղրկական տեղեկութիւն մը հաղորդելու, առ առ այժմ: Չենք ալ դիտեր թէ որ եւ է դիմում կատարուա՞ծ է, հետեւաբար, ձեռնհաս իշխանութեան բարեացակամութիւնը ապահովելու համար:

Աւելորդ է բացատրել թէ օրէնքը ամէնուն համար է, եւ չի կրնար փոխուիլ մեր սեւ աչքերուն համար: Ոչ իրաւ «փոքր դաշնակից», ոչ ալ իրաւ իսկապէս հայրենազուրկ:

Բայց, կը գտնուինք երկրի մը մէջ ուր տրամաբանութիւնը եւ արդարութեան զգացումը կ'օգնեն ելքեր գտնելու ամէնէն անել պարագաներուն մէջ իսկ: Եւ փաստեր ալ չեն պակսիր: Կը բաւէ որ կարենան լրջօրէն հիմնաւորել գանգատներդ, եթէ արմատական դարման մը չգտնեն, գոնէ մեղմացում կը տառնան, վարչական իշխանութեանց միջոցաւ:

Արդ, կատարուա՞ծ է այսպիսի ձեռնարկ մը, յանուն Փարիզի եղած - չեղած իշխանութեանց (քանի որ չունինք որ եւ է կեդրոնական ղեկավարութիւն, այսքան տարի վերջն ալ...):

Եթէ կատարուած է, ինչո՞ւ չեն հաղորդեր արդիւնքը: Եթէ չէ կատարուած, ո՞ր օրուան կը սպասեն:

Հայկական սովորութիւն է,— «ազդովին» կը չարժինք, երբ արդէն մը պատահի:

Այս պարագայի՞ն ալ այդպիսի բանի մը կը սպասէ հայկական Փարիզը, քիչ մը երերալու համար:

Եւ կամ «գաւառ»ը աչքէ հեռու ըլլալու մե՞ղքն է որ կը քաշէ: Բայց Թղթաբերին դիմած նամակնե՞րը: Հապա մասնաւոր դիմումներն ու բերանացի բացատրութիննե՞րը:

Եթէ իրաւասու իշխանութեանց ներկայացուցիչները տակաւին չեն համոզուած տագնապին խորութեանը, Թող բարեհաճին պատրաստ մը կատարել դէպի գաւառ, եւ տեղին վրայ տեսնել ամէնը: Լսել իրենց ականջներով, տեսնել իրենց աչքերով: Շոդեկո՞ղքն է որ կը պակսի, Թէ ճամբու ծախքը:

Եթէ չեն ուզեր խանգարել իրենց հանդիստը, կրնան քննիչ յանձնախումբեր կազմել նոյնիսկ տեղին վրայ:

Ամէն պարագայի մէջ, միջոցներ չեն պակսիր, արժեցնելու համար իրենց հանգամանքը:

Իսկ եթէ բոլորովին անճար են, Թող այդ ալ յայտնեն հրապարակաւ, փոխանակ մխիթ եւ սիրտ պղտորելու:

Ուրիշ տագտուկ մը, այս առթիւ:

Կարգ մը խմբակներ սկսեր են գոյզգոյն կոմիտէներ կազմել զանազան քաղաքներու մէջ, աւետարեր հաւաստիքներով, ձրի կամ վճարովի:

Զենք ուզեր պրպտել Թէ ո՛րը բարեմիտ է, ո՛րը պարզապէս մրցակցութիւն:

«Յառաջ» կը հաւատայ միայն մէկ բանի,— եթէ որ եւ է ձեռնարկ պիտի յաջողի, կրնայ յաջողիլ միայն եւ միայն միացեալ ճակատով, եւ ոչ Թէ իրար վարկաբեկելով կամ խաչաձեւելով:

Եթէ երբորդը, չորրորդը խելք մը, ճար մը, կապ մը գտեր են, Թող բարեհաճին հաղորդել եղած օրկաններուն, եւ դասը հետապնդեն միասնաբար, գործակցելով, իրար լրացնելով, փոխադարձաբար: Այլապէս, ամէնէն առաջ տագտկալի պիտի գառնան երկրին ձեռնհաս իշխանութեանց առջեւ, որոնք դժբախտաբար միշտ մեր լաւ կողմերը չէ որ կը տեսնեն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՐԻՒՆԱԼԻ ԿՌԻՒՆԵՐ ՄԱՏՐԻՏԻ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

— ∞ —

Ամբոխը կ'ուզէ քգկտել քաղաքակիները

— ∞ —

Անձնաւորութիւնը անխուսափելի կը համարուի

Մատրիտի վերջին յեղաշրջումէն ի վեր, օրերու խնդիր կը համարուի քաղաքին անձնատուութիւնը, մանաւանդ որ Զօր. Ֆրանքօ մեծ ուժեր կեդրոնացուցած է այդ ճակատին վրայ եւս:

Մինչ այս մինչ այն, երեքշաբթի օր կատաղի կռիւներ ծագեցան քաղաքին փողոցներուն մէջ, բոլշեւիկները ըմբոստացած ըլլալով նոր կառավարութեան դէմ: Բոլշեւիկները աշ ու ձախ կը կրակէին զրահապատ ինքնաշարժներու մէջէն եւ առնուազն մէկ ժամ ակը դարձած էին փողոցներուն եւ անթելի կայանին: Մի քանի տան օդանաւային յարձակումներ ալ տեղի կ'ունենային, Մատրիտի հիւսիսային չրջանէն: Գիշերը կարելի եղաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը, բայց ի հիւսիսային չրջանէն ուր բոլշեւիկները ամրացած են կիսաւարտ չէնքերու մէջ: Կառավարութիւնը առաւարաթիւ զինուորներ կեդրոնացուց ապստամբական չրջանին մէջ, հրասայլերով եւ զնդացիրներով:

Ըմբոստութիւնը ծագեցաւ գիշերանց եւ տեւեց գրեթէ ամբողջ օրը, հակառակ նոր կառավարութեան ձայնասփիւռ կոչերուն: Երեքեւեքն ալ դադրեցաւ քանի մը ժամ եւ քաղաքացիներուն յանձնարարուեցաւ տուներէն դուրս չելլել: Կառավարութիւնը վերջնագիր մը ուղղեց ըմբոստներուն, որպէսզի անձնատուր ըլլան: Քանի մը բոլշեւիկներ ձերբակալուելով անմիջապէս գնդակահարուեցան:

Զօր. Միախա, նոր կառավարութեան վարչապետը, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով յայտարարեց.

— « *Մատրիտցիներ, ձեզի կը դիմեմ սրտանց: Ահա երեք տարիէ ի վեր կը կրենք ծանրութիւնը պայքարի մը ուր այնքան արիւն հոսեցաւ: Ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդը, միակ իշխանութիւնը հանրապետական չըր - ջանին, կազմուեցաւ վերջացնելու համար պատերազմը մարդկային եւ պատուաւոր եղանակով մը: Մենք այլեւս չենք ուզեր արիւն թափել: Իմ ամբողջ բաղձանքս այն է որ խաղաղութիւնը վերահաստատուի: Թող ողջմտութիւնը լուսաւորէ բոլորդ եւ կը վստահեցնեմ Թէ ամէն ինչ պիտի վերջանայ չուտով: Ձեր մէջ կան քաղաքացիներ որ կը կռուին անզոյ կառավարութեան մը, Նէկրինի կառավարութեան համար: Գիտէ՞ք ուր կը գտնուի ան,— Ֆրանսա»:*

Վերջին լուրերու համաձայն, Զօր. Քաղաստոյի ազգ. պաշտպանութեան Նախարարը կը պատրաստուէր ձերբակալելու եւ պատերազմական առեանի յանձնելու Նէկրինի կառավարութեան անդամները, բայց անոնք վառնդը նախատեսելով դիչերանց օդանաւ նստան եւ փախան: Թղթակից մը կը պատմէ Թէ Նէկրին կարճադէնէն ըմբոստութիւնը զսպելէ վերջ, կռահելով Թէ բան մը կը դառնայ Մատրիտի մէջ, անմիջապէս հեռաձայնով խօսեցաւ զնդ. Քաղաստոյի հետ: Այս վերջինը պատասխանեց Թէ այլեւս հրամաններ չընդունիր վարչապետէն, իր կառավարութիւնը կազմած ըլլալով: Եւ խնդրեց նախարարներէն որ Մատրիտ դան, խորհրդակցելու համար: Նէկրին եւ ընկերները մերժեցին այս հրաւէրը, վախնալով որ կը բանտարկուին: Ցետոյ իմացուեցաւ Թէ զընդապետը արդէն իսկ տորպեդրած է ձերբակալման հրամանագիրը եւ կը խորհի զօր. Ֆրանքոյի յանձնել վարչապետը եւ իր նախարարները, իբրեւ պատանդ: Նէկրին անմիջապէս հեռաձայնով խօսեցաւ չրջանային հրամանատարներուն հետ եւ ան ի բերան մնաց, իմանալով Թէ բոլորն ալ Քաղաստոյի միացած են, բաց ի Ալիքանթէի զինուորական կառավարիչէն: Նախարարները հասկցան Թէ ուրիչ ընելիք չունին եթէ ոչ հեռանալ Սպանիայէն: Նէկրին եւ արտաքին նախարարը օդանաւ նստան Ալիքանթէի մէջ, դաղտնի կայանէ մը:

Փախստական վարչապետը եւ իր նախարարները Փարիզ կը գտնուին արդէն: «Տէյլի Մէյլ»ի Թղթակիցը կը գրէ Թէ Պ. Նէկրին եւ իր արտաքին նախարարը արդէն պատրաստ էին բանակցելու Զօր. Ֆրանքոյի հետ, պայմանաւ որ ընդհ. ներում տրուի եւ օտար գինուորները հեռանան Սպանիայէն: Նոյն աղբիւրին համաձայն, երկուքն ալ խոստովանած են Թէ այլեւս կարելի չէր շարունակել դիմադրութիւնը: «Պատերազմը վերջացած է, Ֆրանքօ կը մնայ յաղթական»:

Պ. Նէկրին ուրիշ Թղթակցի մը յայտարարած է Թէ «ամէն ինչ պիտի կարդադրուի չուտով»:

Փախստականներէն բոլշեւիկ յեղափոխականուհին, Լա Փասսիոնարիա, որ Ալժերիա զացած էր, Մարսէյլ հասաւ 140 հանրապետական գինուորներու հետ: Օդանաւով Թուլուզ իջած էին 24 նախարարներ եւ զօրավարներ, որոնց մէկ մասը փարիզ եկած է արդէն:

**** Մատրիտի յեղաշրջումը մեծ զայրոյթ պատճառեց Մոսկուայի մէջ: Թերթերը այժմ իրրեւ «դաւաճան» կը ճադկեն Զօր. Միախան, զոր հերոս հռչակած էին երէկ: Անոր պատկերները, որոնք ազատօրէն կը ծախուէին Մոսկուայի մէջ, այժմ հրապարակէն քչուած եւ պատառ պատառ եղած են:*

Սպանիոյ փախստականներու հարցը

— ∞ —

150 միլիոն ֆրանք եւս

Ֆրանսական կառավարութիւնը ամէն ջանք կը Թափէ, լուծելու համար Սպանիոյ փախստականներու խնդիրը: Ստոնց Թիւն է 450.000, որոնց 150.000ը հանրապետական բանակի զինուորներ են: Ֆրանսա ոչ միայն նիւԹական ծանր բեռի տակ ինկած է ատոնց պատճառով, այլեւ կը վախնայ որ քաղաքական տագնապի մը պարագային այս փախստականներու դոյութիւնը կը դնդա - ղեցնէ Ֆրանսական բանակին զօրաչարժը:

Փախստականները բոլորն ալ ցուցակագրուած են այժմ: Ատոնցմէ 40.000ը կարելի չէ վերադարձնել Սպանիա, որովհետեւ 10.000ը յանցագործներ են, իսկ 30.000ը քաղաքական գործունէութեան մէջ բռնուած մարդիկ, որոնք կրնան զօր. Ֆրանքոյի վրէժխնդրութեան առարկայ դառնալ: Ֆրանսա կը մտածէ առաջին 10.000ը ղրկել արտասահման եւ այս ծրագրով ալ բանակցութեանց մտած է հարաւ. Ամերիկայի երկիրներուն հետ:

Գալով մնացեալ 320.000 փախստականներուն՝ Զօր. Ֆրանքոյի կառավա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ ԸՍԱՒ ԿԱՐԿԻՆԸ

— ∘ —

Անցեալ օր հատուած մը արտատպեր էի Պոլսոյ *Վագըթ*էն:

Թուրք օրկանը կատղելով Սոֆիայի *Մլօվօ* օրաթերթին բացատրիկ թիւէն, որ նուիրուած էր հայ ժողովուրդին դարաւոր պատմութեան եւ կրած հալածանքներուն, կ'ողբա՛ր Թէ « օձերը զործի գլուխ» են անցած նորէն:

Եւ կը պահանջէր որ Պուլկարիոյ վարչապետը, «Թուրքիոյ մեծ բարեկամ Բէօսէիվանով պէտ եղած դասը տայ **5 — 10** Դաշնակ արկածախնդիրներուն»:

Ինչպէս կ'երեւայ, *Վագըթի* ֆուը փախած է, այդ հրատարակութենէն ի վեր:

Ոմն Հագգը Սուհա կը փչէ նոյն թերթին մէջ.

— « *Երեւակայութեան կարկինը երկու կողեր ունի, որոնց մէկուն ծայրը կը գտնուի երկրիս կեդրոնը, իսկ միւսինը ամպերուն մէջ: Այս կարգէն է նաեւ մեծ Հայաստանի եւ բուեակայութիւնը, որուն, իրրեւ ցը - նորք, հաւատք չեն ընծայեր ծանրա - խոհ մարդիկ*:

Կարգ մը ապուշներ, որոնք իրենք իրենց զաղափարապաշտի հովեր կուտան, երբեմն կը միջամտեն այսպիսի գործերու, որոնք ոչ հայրենասիրու - նեան, ոչ ալ յեղափոխականութեան հետ կապ ունին, այլ չահախնդրական ոգիով գործուած խաբեբայութիւն - ներ (տալավէրա) են: Այս արարքը աշխարհի ամէն կողմը իրր անբարոյականութիւն կ'ըմբռնուի: Վերջապէս անհատական արարք մըն է մէկը չորթել, տուն մը կողոպտելը, բայց ներելի կրնա՞յ ըլլալ այն արարքը որ մեծ բարեացակամ կառավարութեան մը հողին վրայ հաւաստիր եւ տրդատ պայմաններու մէջ ապրող ցեղակիցը դլխէ հանել եւ փորձանքի են - թարկել գայն: Այսպիսի արարք մը հազար անգամ մեծ ոճիր մըն է:

Անոնք որ իրենց դլուխը կաթիլ մը խելք ունին, գիտեն Թէ ներկայ Թուրքիան, որ քայլ առ քայլ կը հետեւի իր ահմանները դուրս գտնուող չարաչորթներու գործունէութեան, Թոյլատու կրնա՞յ գտնուիլ որ իր երկրին մէջ չունչ առնէ նման չարագործու - Թիւն մը: Այսպիսի արարք մը ի՞նչ օգուտ կրնայ ունենալ, բացի այստեղի Հայերուն վնասելէ:

Դաշնակները պէտք է լաւ ըմբռնեն Թէ, ոչ Թէ գիրք, հանդէս, ճառ, պատառաթօսութիւն (փալավրա), այլ մինչեւ անգամ նուագախումբեր ալ պատգեն մեր փողոցներուն մէջ, մէկ հոգի իսկ պիտի չտեսնեն իրենց հետեւող:

Մենք մեր մէջ իրաւունք կը գտնք պուլկար ազդէն պահանջելու որ, ի - րենց երկրին մէջ աչք չդոցեն նման անպատկառութիւններու: Այս է մեր ուղածը»:

Ես ալ կարկինը ձեռք առնելով — իրականը, ոչ Թէ երեւակայականը — ուզեցի չափել Թէ Թուրք մամուլը ո՛րքան ճամբայ կտրած է, Սուլթանա - կան շրջանէն մինչեւ իթթիհատականը եւ անկէ մինչեւ Քէմալ - Իսմէթականը:

Կարկինը գնաց եկաւ եւ կանգ առաւ երկու կոտոշներու վրայ որոնց գլուխը կ'երեւային *Տալավէրա* եւ *Փալավրա* բառերը, կարմիր գիրերով:

— Բայց չէ՞ որ յեղափոխութիւն ծագեցաւ Թուրքիոյ մէջ, հանրապետութիւն, զուիցերիական օրէնք, ծերացեր ես, կարկին աղբա՛ր:

— Խելքիդ պտո՛ւկը սիրեմ: Կարկինեան ցեղը ձգախէժի կամ ձեր լեզուին չի նմաներ, որպէսզի ուզածիդ պէս Թաշես կամ դարձնես: Մենք մեր կոչումէն չենք շեղիր,— կէտ, գիծ կամ բոլորակ, նեղ Թէ լայն: Տես, Թէ երկու կոտոշներէն բայ մը անդին ցատկեմ, պիտի կարդաս ուրիշ բառ մը,— *Եաթաղան*:

— Կարկին, դուն ալ տանկցեր ես:

— Վա՛յ էեզ, եթէ գիտութեան, իրականութեան լեզուին ալ չես հաւատար: Լման խօսքը ...

Վ.Ա.Էֆ

Ծաւրակիր տեղեկութիւններ

Ալէքսանտրէթի շրջանէն

— ∞ —

« *Ազդակ* »ի մէջ կը կարդանք (2 Մարտ).

— « *Փետրուար 8ի դիչերը, Քէսապի մօտ գտնուող Օրտուի գայմագամութենէն 20 ոստիկան եւ 15 — 20 զինուած Թուրք գիւղացիներ կ'երթան Քէսապի Գալատուրան զուտ հայաբնակ գիւղը՝ հին փախստական մը ձերբակալելու պատրուակով: Գիչերանց կը ձերբակալեն 5 — 6 հոգի, կը հարցաքննեն ու ազատ կ'արձակեն: Ցետոյ կը բռնեն փախստականին քեռայրը ու կը ծեծեն անխնայ: Կ'երթան տունը, կը հրամայեն անկողին փռել: Հրամանը կը կատարուի: Ոստիկաններու պետը, դառնալով ներկայ Հայերուն, կը յայտարարէ:*

— « *Այս անկողինին վրայ, ձեր կիները, մայրերն ու Քոյրերը ձեր ներկայութեան բռնաբարել պիտի տամ Թուրքերուն ...*»:

Անդին, զինուած Թուրք գիւղացիներու խումբը կը մտնէ տուներ, խուզարկութեան պատրուակով կը կողոպտէ, կը Թալլէ: Կ'ինայ փողոցները, բռնած հաւերը կը մորթէ (հաւերը առ այժմ...) հայհոյանքներով, ամէնէն ագտոտ ու գռեհիկ բառերով, արիւն ու ջարդ հատող սպառնալիքներով:

Ցաջորդ առաւօտ, նոյն խուժանը Օրտու վերադարձին, ճամբան կը հանդիպի 13 — 14 տարեկան հայ տղու մը: Հրացաններու կոթով՝ չարաչար կը խոչտանգեն անզօր տղեկը: Աւելի վարը, կը հանդիպին հայ հովիւի մը, իր «ղըշլա»յին մէջ: (Ղըշլա,— ձմեռ ատեն, այծերու պաշտպանութեան համար դիւղէն դուրս չինուած առժամեայ պատսպարան): Անխնայ կը խոչտանգեն նաեւ հովիւը, կը կապեն ձեռքերն ու ոտքերը, կը հանեն ղըշլային տանիքը ու կը նետեն վար՝ աղաղակներով.

— « *Կեավուրներուն համար կապարը աւելորդ է... ձեզ այսպէս պիտի սատկեցնենք ...*»:

Արտի մը մէջ կը գտնեն հայ երկրագործ մը՝ որ ցորեն կը ցանէ: Կը թափեն տոպրակի սերմնցուն, տեղը քարեր կը լեցնեն, տոպրակը կը կախեն մարդուն վիզէն ու կը սկսին չարչարել ...

Չինուած Թուրք գիւղացիները Օրտու եւ Պէզքէ (մօտակայ Թրքական դիւղ մը) հասնելէ ետք, զէնքերը կը յանձնեն Հալք Էվիին ու կը ցրուին:

Այս բարբարոսութեանց վրայ, ժողովուրդը հաւաքաբար եւ խոչտանգուածները անհատաբար կը բողոքեն Օրտու, գայմագամութեան: Պատասխան.— «Եղածը Թիւրիմացութիւն է...»:

**** Հալէպի «Քրոնիկ» Թերթը կը գրէ Թէ Թուրքիոյ գինուորագրութեան օրէնքը նոյնութեամբ պիտի գործագրուի Սանճաքին մէջ եւ Թէ այդ չրջանին կցումը օրերու խնդիր է:*

**** « Ազդակ» վերապահութեամբ կը հաղորդէ նաեւ ուրիշ լուր մը,— Գոնեայի Հայերը կառավարութենէն հրահանգ ստացած են պատրաստ գըտնուելու: Աւելի առաջ ալ Հայերը արձանագրուած էին ոստիկանութեան կողմէ: Տեղահանութի՞ւն:— Էնկիւրիի Սահակ քահանան Պոլիս գացած է, «դարմանուելու համար»:*

ԿՂԶԻՑ ՊԱՏԱՀԱԾ ԵՎ ՊԱՏԱՀԵԼ

(ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵԿ ԱՐՎԵՍՏԻ)

»»» · «««

ՊՈՂՈՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

— Ես էլ, Տէր իմ, ուրախ եմ, որ ինձ կանչեցիր քու այգին աշխատելու, բայց ես ոչ մի վարձ չեմ ուզում քեզանից։ Ես ուզում եմ միայն, որ դու ինձ ներես այն մեղքերս, որ գործեցի քու դէմ։

Երիտասարդը ժպտաց եւ ասաց.

— Ես քեզ կը ներեմ, եթէ դու ինձ ասես, թէ ինչո՞ւ ես դու ինձ ծառայելու եկել առանց վարձի։

Ծերունին պատասխանեց.

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ներես, որովհետեւ ես քեզ ծանր վիրաւորեցի։ Ես քեզ ատում էի, որովհետեւ դու ինձ չէիր սիրում։ Ես ուզում էի քեզ սպանել, բայց հիմա ես ինձ ասում եմ, թէ ինչո՞ւ ես ուզում քեզ սպանել, որովհետեւ դու ինձ չես սիրում։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ներես եւ ինձ սիրես։

Երիտասարդը ժպտաց եւ ասաց.

— Ես քեզ կը ներեմ եւ կը սիրեմ, եթէ դու ինձ ասես, թէ ինչո՞ւ ես դու ինձ ատում։

Ծերունին պատասխանեց.

— Ես ատում եմ քեզ, որովհետեւ դու ինձ ատում ես առանց պատճառի։ Ես քեզ ատում եմ, որովհետեւ դու ինձ ատում ես, որովհետեւ ես քեզ ատում եմ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱՌՔԻ ԱՐՇԱՒԻՐ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ ԵՒ ՇԱՀԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ ՄԱՍԻՆ

Հետեւեալ ծանուցումը կը հրատարակենք ի պատասխան Արշաւիր Վ. Տէր-Յակոբեանի կողմէ մեզի ուղղուած նամակին, որ կը գտնուի մեր խմբագրատունը։

Ընկեր խմբագիր,

Ձեր 1939 Յունուար 18ի թիւ 9-ի մէջ տպուած յօդուածին մէջ, որ կը վերաբերի Հայկազունի եւ Շահագործական Հայկազունի միացման խնդրին, ես կը տեսնեմ, որ ինձ վերագրուած են այնպիսի խօսքեր, որոնք ես երբեք չեմ ըսած։ Ես կը հաստատեմ, որ ես երբեք չեմ ըսած, թէ Հայկազունի ներկայ վարչութիւնը պատրաստ է միանալ Շահագործական Հայկազունի հետ, եթէ վերջինս ընդունի Հայկազունի կանոնադրութիւնը։ Ես կը հաստատեմ նաեւ, որ ես երբեք չեմ ըսած, թէ Հայկազունի վարչութիւնը պատրաստ է միանալ Շահագործական Հայկազունի հետ, եթէ վերջինս ընդունի Հայկազունի կանոնադրութիւնը։ Ես կը հաստատեմ նաեւ, որ ես երբեք չեմ ըսած, թէ Հայկազունի վարչութիւնը պատրաստ է միանալ Շահագործական Հայկազունի հետ, եթէ վերջինս ընդունի Հայկազունի կանոնադրութիւնը։

բութիւնը ո՛եւէ առարկութիւն չի կրնար ընել զանոնք ներս ընդունելու, բայց սպանեւֆրանսական սահմանագլուխը ամբապէս զոցած է եւ թոյլ չի տար ո՛եւէ մէկուն ներս մտնել :

Ֆրանսական կառավարութեան դիմումներուն ի պատասխան՝ Զօր. Ֆը – րանքոյի կառավարութիւնը յայտնած է, թէ Պուրկոս այժմ զբաղած է Պարսկ – ստանի բնակչութիւնը կերակրելով եւ շուտով ալ իր վրայ պիտի ծանրանայ Մաարիսը կերակրելու հոգը, ուստի չի կրնար ներս ընդունիլ 320.000 հոգի, որոնց պարենաւորումը խիստ դժուար է :

Կը մնայ որ նախարար Պոնէ եւ դեսպան Մարաջախտ Փէթէն բանակցու – թիւններով հարթեն փախստականներու խնդիրը Պուկոսի հետ եւ Ֆրանսան ա – զատեն այս ծանր բեռէն :

** Կառավարութիւնը 150 միլիոն ֆրանքի նոր վարկ մը պահանջեց, Սպա – նիոյ փախստականներուն համար, մինչեւ մարտ 15 : Երեսփ. ժողովին ելմտա – կան յանձնախումբը որոշեց լուսաբանութիւններ խնդրել արտաքին եւ ներքին նախարարներէն : Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ 450.000 փախստականներ կը գտնուին Ֆրանսայի մէջ եւ թէ օրական 15 ֆրանք ծախք կ'երթայ իւրա – քանչիւր փախստականի, իսկ 60 ֆրանք՝ անոնց որ հիւանդանոց դրուած են :

Լիճեռուսմանական քանակցութիւններ

Ռումանիոյ արտաքին նախարար Քափէնքու, որ երեք օր մնաց Վարչա – ւայի մէջ եւ կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ արտաքին նախարար պնդ · Պէքի հետ, վերադարձաւ Պուքրէշ : Այս տեսակցութեանց առթիւ հրատարակ – ուեցաւ պաշտօնական գեկոյց մը, որ կ'ըսէ թէ «քննութեան առնուեցան այն բոլոր խնդիրները որ ուղղակի կը վերաբերին լեհեւռումանական դաշինքին եւ կամ կը ծագին երկու երկիրներու քաղաքական ու աշխարհագրական կացու – թենէն » :

Երկու նախարարները ոչ միայն վերահաստատեցին երկու երկիրներու սերտ գործակցութիւնը, այլեւ եղրակացութեան մը յանգեցան հրկական ար – տաղաղքի մասին : Կ'ըսուի նաեւ թէ Ռումանիա հաւանած է սկզբունքով, որ Լեհաստան սահմանակից գառնայ Հունգարիոյ՝ Ռութենիոյ մէջ :

»»» · «««

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ պատրիարք – վարչապետին յայտնեց ներքին նախարարը, Աբման Քալինէսքու, որ 46 տարեկան է եւ երկաթեայ պահակներու ոսերիմ թշնամին կը համարուի : Պատրիարքին մարմինը Քանէն Ռումանիա պիտի փո – խադրուի այսօր, հինգշաբթի :

ՈՒԻԼԻԱՄ ՖՐԱՆՔԻ յաւելուածական վարկ մը քուէարկուեցաւ ծերա – կոյտին մէջ, ազդ · պաշտպանութեան համար :

ԾԵՐԱՑԱԾ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ հանգստեան թոշակի խնդիրը նորէն քննե – լով, երեսփ · ժողովը վերջնապէս քուէարկեց տարեկան չափը,— 2200 ֆրանք՝ անհատ աշխատաւորներու, 3200 ֆրանք՝ այր եւ կնոջ համար, եթէ երկուքն ալ աշխատաւոր են եւ 60 տարեկան կամ աւելի : Որոշուեցաւ ամէն տարի վե – րաքննութիւն կատարել, ի հարկին 10 առ հարիւր աւելցնելու համար սահ – մանուած թոշակը, համաձայն ապրուստի սղութեան :

Մ · ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ծերակոյտը 8ի դէմ 77 ձայնով քուէարկեց 300 միլիոն տոլարի վարկ մը, 6000ի հասցնելու համար ռազմական օդանաւերու թիւը :

ՋԻՆԻՒՈՐԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ զողցուեցան Անգլիոյ պատերազմական պաշտօնատունէն : Խիստ քննութիւն բացուած է, երեւան հանելու համար գաւը :

ԿԱՆՏԻ գործերցուց իր նոր ծոմապահութիւնը, կեանքը վտանգուած ըլ – լալով : Առաջին ճաշն եղաւ նարինջի ջուր :

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ պիտի կատարուի ապրիլ 6ին (աւագ հինգշաբթի) : Նախարարական խորհուրդը մօտերս պիտի դումարուի, ազդ · ժողովին գումարման թուականը որոշելու համար :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ բանաձեւ մը ներկայացուց երեսփ · ժողովին, պահանջելով որ կառավարութիւնը նախաձեռնութիւնն ստանձնէ միջազգային խորհրդաժողով մը հրաւիրելու :

ՓԱՐԻԶի եւ Պաղտատի թրքական դեսպանները հանդստեան կոչուեցան :

ՀԱՑԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ բացառիկ թիւ մը հրատարակեց Լիոնի «Ժէկզիլիթ Մխիթարէ» ամսաթերթը, չափական բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ : Գինն է 2.50 ֆրանք : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՆԱՓՈԼիի մօտ, 800 արտաւար հողի մը վրայ, պիտի չինուի օդանաւի նոր գործարան մը : Մուսոլինի այս մասին հարկ եղած հրամանը արձակեց :

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշեց 160.000 սթերլին յատկացնել, չի – նելու համար ռազմական ճամբայ մը՝ եգիպտոսի եւ Պաղեստինի միջեւ :

ԳԵՐՄԱՆ լրատու գործակալութիւնը նոր բառ մը դարձնաց · այսուհետեւ Semigrant պիտի կոչուին Գերմանիայէն փախչող տարագիր Հրեաները (սեմա – կան տարագիր) :

ՊԱՊԸ Վատիկանի դիւանապետ նշանակեց կարտինալ Թէսէլլին, որ պա – պական նուիրակ էր Եուկոսլաւիոյ մէջ : Պապը տակաւին անուանած չէ ար – տաքին գործերու վարիչը, թէեւ Թերթերը գրած էին թէ կարտինալ Մակլիո – նէ նշանակուած է :

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջութակի ուսուցուհի մօր մերթուց

ՖԻԼԻՔ ԱՂ ՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆՒՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏ. ՄԻՈՒԹԵՒՆ

12 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 9ԻՆ

ՄԾԱՂԸՆՈՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ *90, rue d'Aubagne*

ՅԱՑՏԱԳԻՐ.— Ժօզարէթ, Սարագաճ, Վիճուալի, Աղազարեան, Քրայզլեր, կրանատոս, փականչինի, *Մուսորսքի*· դաշնակ *Տիկ. ՄԻՒՋՈՒ ԱՆՏՐԷ*·

Մուտք 10 եւ 15 *ֆրանք*· *Դիմել՝* **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place Jules Guesde** Պ. Տ. Զօրիկեան, **5 Avenue Camille Pelletan** եւ Պ. Գ. Ծերիկ, *հանց*, **13 Rue des Dominicaines**·

Շարժանկարի քացառիկ ներկայացում

ՍԱՐՍԷԼԻ ՍԻՆԷՄԱ ՎԱՐԻԵԹԷՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի Մասնաճիւղին:

9 Մարտ հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին :

Կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂԱՍԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (հայերէն խօսուն ժապաւէն) : *ՆԱՓՈԼԷՈՆ ՊՕՆԱՓԱՐԹԻ ՎԱԽՃԱՆԸ*, Abel Gance*ի գլուխ գործոց ժապաւէնը եւ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :*

Մուտք՝ 5 *ֆրանք, փոքրիկներու* 2 *ֆրանք :*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Ամասիոյ – Մարգուանի Հայր· Միութեան կողմէ

18 *Մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը* 9էն *մինչեւ առաւօտ :*

ՍԱԼՈՆ ՖԼՈՐԻՏԻ ՄԷՋ, 7 ՐԻՒ ՎԱՆԹԻՒՒ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Աչխերու գեղեցկութեան մրցում: Կը ներկայացուի ՆԱՄՈՒՍԷն մէկ արար *Եւրոպական պարեր՝ ընկերակցութեամբ* 6 *հոգինոց* **ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ** *Նուագա – խումբի : Ճոխ պիւֆէ* ***Մուտք* 8 *ֆրանք***

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ընկ. ժողովը՝ այսօր հինգշաբթի, 9 մարտ, երեկոյեան ժամը *8.30*ին· Հ· Յ· Դ· «Սիամանթօ» ակումբը: Կը լանդրուի անդամատետրերը միասին բերել: Կարեւոր օրակարգ·

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Շրջ· կոմիտէն ընդհ· անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները 10 մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին «Զարդարեան» գրադաքանը, *181* քուռ Լաֆայէթ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

Նեթկայ կ'ըլլայ ընկ· Վ· Իշխանեան·

ԿՐԸՆՕՊԼԻ «Մկրտիչ Էօթենեղբայրեան» ենթակոմիտէին ընդհ· ժողովը մարտ *11* շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, կ. Խաչը սրահին մէջ: Անդամատետրերը ամբասին բերել :

ՏԷՄԻՆԻ կոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ 11 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 5ին, սովորական վայրը: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի Շրջ· կոմիտէն ամիսղաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները, 18 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով :

« ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 11 մարտ, շաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ· Յ· Դ· ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

11 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8·30ին, Գ· Թաղապետարանի սրահին մէջ, Լիոն:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԻՀԷ ԸՆԿ. Ն ՄՈՄՃԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Բանախօսութենէն վերջ բնկերահամակրական խնջոյք մինչեւ լոյս Բարեգործական սրահին մէջ 202 **Rue Boileau**· *Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:*

Մասնակցութեան համար մուտք՝ 0.95 *ֆրանք :*

Փետրուար 18ր առթիւ

Ընկերային կրթական քանախօսութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Վահրեան» Երթակոմիտէի

կիրակի 12 մարտ կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Աղ· վարժարանի սրահին մէջ

Կը քանախօսէ՝ ընկ. Ե. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Մատուցուելիք երեկոյեան վայ

Հրապարակային դասախօսութիւն

Մեծն Մեսրոպի *մահուան* 1500 *ամեակին առթիւ* : Կազմակերպուած Հա – մազգայինի Սարսէլի *մասնաճիւղին կողմէ* :

11 *Մարտ*, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Սալ ոէ Նոսի մէջ, Սարսէլ:

Կը նախագահէ Պ· Վ· ԵՍՐՃԱՆԵԱՆ : *Կը խօսի* Պ· Հ· ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ :

Նիւթ՝ Ս· Մեսրոպի կեանքն ու հայ գիրերու գիւտը:

Մուտք 0.95 *ֆրանք* :

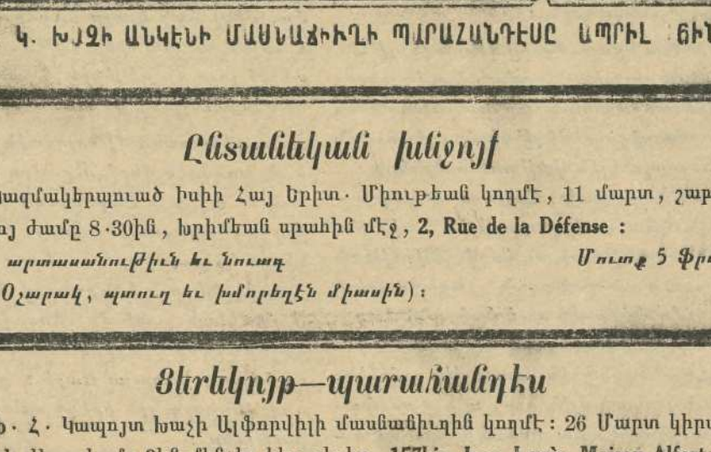
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 9 *Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը* 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ:

Հայ Մշակութային Միութիւն, Մարսէյլ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 9 *Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը* 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle· Tél Gut. 93-70:

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Dareme — PARIS (13) Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

"ՇԻՐԱԿ"

Աբեւելքի միակ իսկական ուժի ըմպելին անզուգական, ընմրցելի, ախորժելի, առաջնակարգ գօրութեան տէր, պատրաստուած գուտ չասիլի ծով: Հայ աւանդական սեղանին գարդ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի եւ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԶՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլա – լով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկե – լու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փու –

Թացէք օգտուիլ առիթէն :

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau· Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿՐ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ՄԱՑՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ· Արամ Ձիճեանի **formule**ին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ :

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարաններէն **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ քթի բթուներու կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵՄՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Սգուաո Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)*

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 *եւ* 5էն 7 *եւ ժամադրութեամբ*

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պ· Հրանտ Գրիգորեան եւ Տիկինը՝ Սրբուհի (Փարիզ) եւ զաւակունք իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Պ· Գաբրիէլ Աղամանեանի եւ զաւակներուն, Այրի Տիկին Ռոզա Տօնիկեանին (Փոն տը Շէբրիւ), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր եւ Շուշան Փա – փազեանի (Փոն տը Շէբրիւ) եւ պա – ղատներուն իրենց սիրելի կնոջ, մօր, հարսին, եղբօր աղջկան եւ ազ – գականին՝ Տիկին ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԱՂԱ – ՃԱՆԵԱՆի դառնադէպ մահուան առ – թիւ որ տեղի ունեցաւ Մարտ 4ին, Սէնթ Խօժէնի հիւանդանոցին մէջ (Լիոնի շրջան), 33 տարեկան երիտա – սարդ հասակին :

Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· Կոմի – տէն իր եւ բոլոր խումբերու եւ են – թակոմիտէներու կողմէ ցաւակցու – թիւն կը յայտնէ ընկեր Գրիգոր Մա – նուկեանի, եղբայրներուն եւ պարա – գաներուն, իրենց հօր՝ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի (Ռէս) դառնադէպ մահուան առթիւ :

** *Իմ խորին ցաւակցութիւնս կը յայտնեմ ընկեր Գրիգոր Մանուկեա – նին, Ռուբէնին եւ եղբօրը, իրենց սի – րելեալ հօր՝* ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿ – ԵԱՆի դառնակսկիծ մահուան առթիւ :

Ազգին

ՅՕՒՇԱԼԱՏԻՏՈՐ

Ֆ· Կ· Խաչի *Իսիի Մասնաճիւղի* Ընդհ· *ժողովը տեղի պիտի ունենայ* 10 *Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը* 8ին *իր դպրոցին մէջ: կարեւոր օրակարգ:*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի Վարչական Մասնա – խումբի Ընդհ· ժողովը՝ 10 *Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ* 8ին, Հ· Յ· Դ· «Սիամանթօ» *Ակումբը: Օր· կարգ՝* — Հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն վարչութեան :

ՓԱՐԻԶի ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ Հայր Մի – նասը ձեռնարկած է հրատարա – կել Տրապիզոնի հայութեան պատմու – նը: Պէտք ունի Տրապիզոնի նահան – գին մասին արժէքաւոր յուշերու, լուսանկարնե – րու եւ յիշատակութեան արժանի նա – մակներու, գրուած զանազան գոր – ծիչներու կողմէ : Անոնք որ իրենց մօտ ունին այդպիսի նիւթեր եւ իրե – րով հաճին ղրկել Հայր· Միութեան հասցէին, վերադարձուելու պարա – գան: Հասցէ՝— Y. Haroutunian, 13 Bd Orsel Paris (18e) :

Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի Մասնաճիւղը նորհակալութեամբ ստացած է Պ· Գ· Նուկ Թոթոյեանէ, փոխան ծաղկեպսակի կի 50 ֆրանք, Պ· Մանուկ Բա – նանի որդւոյն մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կը փութանք մեր խորին շնորհա – կալութիւնը յայտնել Տիկին Գրի – վարդանեանին, որուն մայրական ո – գածութեամբ լրացուցինք կարօտ – ի դասընթացքը: Նոյնպէս Mme Dyvraude Thévenin, Տիկին Զիլինկի – եանի, Օր· Մարկոսեանի եւ Օր· Կիւրճեանի որոնց ստորագրութիւն – ներով վաւերացուած վկայական – ստացանք :

Մելինէ Հատրճեան (վէճնէկ), Ա – նահիտ Փանոսեան (Շավիլ)

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻՆ Պ· Պ· Մխիթա – Շահպազեան, Յովհաննէս Սէմէր – ճեան, Յովսէփ Քիւրքճեան, Ծար – բապտ Թահմազեան: Սահմանուած էր դիմել «Ցառաջի» վաճառա – տունը:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 10 ՄԱՐՏ VENDREDI 10 Mars 1939

15e Année No. 3985

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ...

— oo —

Մինչ արիւնը կը հոսի Սպանիոյ մէջ, նորագոյն պատակոծումներով, ասդին կը պարզուի այլապէս քաղաքակիրթ ողբերգութիւն մը,— փախստականներու խնդիրը։

Մտածողի՝ Ֆրանսայի մէջ խռնուած 400 — 450,000 փախստականներու ծանր բեռէն — օրական 7.200.000 ֆրանք, ամբողջը 216 միլիոն — երեսփոխանական ընտրութիւնները կարգադրած էին ձախակողմեան յանձնախումբը հարկ դատեց լուսաբանութիւններ խնդրել կառավարութենէն։ Եւ առջի օր ներքին եւ արտաքին նախարարները հաղորդեցին մանրամասն տեղեկութիւններ, որոնք տուն կուտան դառն խորհրդածութեանց։

Այսպէս, հաստատուեցաւ որ 40—50.000 փախստականներ վերջնապէս պիտի հաստատուին Ֆրանսայի մէջ, ազգականներ եւ զանազան կազմակերպութիւններ ունենալով։ Հաւանական է որ 15.000 հոգի ալ ընդունուին զանազան երկիրներու մէջ, մասնաւորապէս Հարաւային Ամերիկա։

Արդ, Ձօր. Ֆրանքօ առ այժմ կը մերժէ ներս առնել օրական 250 հոգիէն աւելի, առարկելով պարենաւորման դժուարութիւնները։ Միւս պետութիւնները, գլուխ ըլլալով Անգլիա եւ Մ. Նահանգները, նոյնպէս կը մերժեն փախստական ընդունիլ։ Կը մերժէ նաեւ Ի. Մխիթարեանը, դուռը դոցելով նոյնիսկ այն 2000 զերման, իտալացի եւն., բոլշեւիկներուն առջեւ որ կը կուչէին մի-ջազգային վաչտերուն մէջ, ի հաշիւ հանրապետական բանակին։

Կը մնայ միայն մէկ մխիթարութիւն, ինչպէս հայկական ողբերգութեանց առեն,— Մեծն Բրիտանիա յանձն առած է 40.000 ոսկի ճարել, իբրեւ մաս-պասիրական օգնութիւն։ Միջազգային իշխանութիւնն ալ տրամադրած է հինգ միլիոն ֆրանք։ Հանգանակութիւններ կը կատարեն նաեւ ուրիշ երկիրներ, որոնց մէկ մասը սպանիացի մանուկներ ալ հիւրընկալած է, անցեալ տարիէն ի վեր, (օրինակ, փոքր Պելժիան՝ 2—3000 մանուկներ)։

Կրկնութի՞ւն կ'ըլլար յիշել թէ նորէն հայկական պատմութիւնն է որ կը չարունակուի,— պատերազմ, չարչ, զաղթ, աննկարագրելի թշուառութիւն, եւ — ողորմութիւն, յանուն քրիստոնէութեան եւ մարդասիրութեան։

Կը թուէր թէ Մոսկուան բացառութիւն պիտի կազմէ այս աւանդութենէն, ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ։

Բայց ահա մէջտեղն է փաստը։ Ան ալ կը մերժէ ներս առնել նոյնիսկ իր զինուորեալները։ Ան ասոր համար որ, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը պարտք սեպած է դիմել առ որ անկէ, որպէսզի խորհրդային իշխանութիւնը «աւելի գործօն աջակցութիւն ընծայէ Սպանիոյ փախստականներուն»։

Ահա այսպէս, անդամ մը եւս կը հաստատուի դարաւոր ճշմարտութիւնը, —վա՛յ պարտեալին։ Եւ մանաւանդ այն դասին որ իր յոյսը դրած է արտաքին աջակցութեան վրայ ...

Եթէ Ֆրանսան ալ հետեւած ըլլար միւսներու օրինակին, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ ահռելի տեսարան մը պիտի պարզուէր, սահմանագլուխին վրայ, Պարսելոնայի անկումէն անմիջապէս վերջը։

Անշուշտ Ֆրանսայի մէջ ալ հաճութեամբ չէ որ ստանձնեցին այս ահաւոր բեռը։ Եւ օրուան վարիչները ամէն դուռ կը զարնեն, ելք մը գտնելու համար։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ ԿԸՍԷ ՍՈՒՐԲ ՄԱՂԱԲԻԱՆ

—o—

Այն պահուն, երբ ամէն մարդ մտահոգ է վաղուան մասին, երբ տխուր գոյներ շրջան կ'ընեն գարնանային տոթոռիկի մը մասին, երբ «մութ ամպեր կը ծածկեն Եաղաբական հորիզոնը»՝ ինչպէս կ'ըսեն խելացիները, երբ վերջապէս մեր գրավաճառները էջ պէս Երազահան կը ծախեն,

հորիենցայ գտնել ստուգաբան գուշակարան մը եւ ձեզի յայտնել թէ ի՛նչ դէպքեր պիտի պատահին յառաջիկայ-ցին։

Կ'ենթադրեմ որ հրապարակի վրայ ծանօթ երազահաններէն աւելի արժէք կը ներկայացնէ Ս. Մաղաքիային գուշակարանը, քանի որ կը կոչուի «Պապական Գուշակութիւն»։

Ս. Մաղաքիա իրլանտացի կրօնաւոր մըն է, մեռած՝ **1148**ին։ Գիշեր ցերեկ աշխատելով՝ մէկիկ մէկիկ շարեր է Պապերուն անուանները, կեղեստինոս Բ.էն մինչեւ ... աշխարհի վերջը։ Լատինաբնիւր Պապի տուած է բանի մը տող՝ յատկանշելու համար բազմէական կլիման, որու մէջ ապրեցաւ Պապը։

Այսպէս Բենեդիկտոս ԺԳ. Պապին շրջանին համար Ս. Մաղաքիա կը գրէ. — «Քրիստոնէութիւնը աղետահար եւ վշտահար»։ Գիտէք որ Բենեդիկտոս ԺԳ. գահակալեց **1914 — 1918** տարիներուն, երբ էրիստոնեայ աշխարհն էր որ իրարու դէմ ելած էր՝ արեան մէջ խեղդելու համար իրար։

Պիոս ԺԱ. Պապին շրջանին համար կը գրէ.— «Բոցավառ հաւատք»։ Թերեւս ըսել կ'ուզէ թէ նորոգ հաւատք ունէր գուցեպ Պապը մեծ հաւատք ունէր խաղաղութեան դատին վրայ, հակառակ Հայաստանի, Սպանիոյ եւ այլոց մարտիրոսութեան։

Կարեւորը, սակայն, հիմակ է որ պիտի ըսեմ.—

Ս. Մաղաքիա գուշակած է նաեւ թէ ի՛նչ պիտի պատահի հանգուցեալ Պապին յաջորդին շրջանին. «Սուր եւ հուր»։

Ի՞նչ կը նշանակէ «Սուր եւ հուր»։ Մենք Հայերս շատ ծանօթ ենք այդ բացատրութեան, որ մեկնութեան կարօտ չէ։

Ուրեմն, ըստ Ս. Մաղաքիայի գուշակութեան, նորընտիր Պապը պիտի մեռնի սուրով եւ հուրով։ Բայց սուրն ու հուրը, մինչեւ վատիկան հասնիլ առաջ, ի՞նչ աւերներ պիտի կատարեն իրենց ճամբուն վրայ։

Ձրսի նորէն կարեւորը.—

Թրբական հուրն ու սուրը տեսնելով հանդերձ փիւնիկի պէս ողջ մնացող Հայերս ապահովաբար ողջ կը մնանք։ Միայն թէ Ս. Մաղաքիա աւելի «զգայացուցիչ» գուշակութիւն մը կը կատարէ։

Հաշուելով Պիոս Բ. Պապը, վեց Պապ եւս պիտի գահակալէ Վատիկանի մէջ, եւ այնուհետեւ ... կործանում աշխարհի։

Մինչեւ վեց Պապ ապրողը կը ստուգէ թէ ո՛րքան ստոյգ է գուշակութիւնը Սրբոյն Մաղաքիայի։ Ոմանք պիտի խորհին թէ տակաւին երկար ժամանակ կայ մինչեւ աշխարհի կործանումը։ Բայց պապերը ծերացած կ'ըլլան՝ երբ կ'ընտրուին, այնպէս որ հազիւ քանի մը տարի կ'ապրին։

Հետեւաբար պիտի չուշանայ աշխարհի կործանումը։ Այսքանը յայտնելէս վերջ, գիս ծովնան մարգարէ՞ն կարծեցիք, որ ձեզի գոչեմ։

— Ապաշխարեցէ՛ք։

ԱՐԱԶ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՏՐԻՏԻ ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԵՂԱՆ 24 ԺԱՄ ԿՌՈՒԻԵԼԷ ՎԵՐՋ

500,000 ազգայնական զինուորներ պատրաստ խաղաղ մտերիմ

— oo —

Սպանիոյ ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդը, որ կազմուեցաւ նախաձեռնութեամբ գնդ. Քազատոյի եւ նախագահութեամբ Ձօր. Միախայի, պաշտօնական զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ բոլշեւիկ ըմբոստները անձնատուր եղան, զիջերային կատաղի կռիւէ մը վերջը, որ տեւեց 24 ժամ։ Մանր արիւնահեղութիւններ տեղի ունեցան քաղաքին մէջ եւ շրջակաները։ Հակառակ այս պաշտօնական զեկոյցին, իրազեկներ կ'ըսեն թէ կացութիւնը անորոշ է տակաւին, կռիւները կը շարունակուին ուրիշ վայրերու մէջ եւ կը վախցուի որ կարող ալ պատահի։ Անձնատուութենէն առաջ, առ նուազն հինգ վաչտ զինուորներ միացած էին բոլշեւիկներուն, Մատրիտի մէջ եւ շրջակաները։ Կռիւներու ընթացքին կառավարական զօրքը յարձակում գործեց թնդանօթներով եւ հրասայլերով, Մատրիտի գլխաւոր հրապարակներուն վրայ։ Քաղաքին արեւելեան մասին մէջ բոլշեւիկները յաջողեցան գրաւել այն կառախումբերը որ պաշար եւ ռազմանիւթ կը փոխադրէին Մատրիտ, սպառնալով կտրել քաղաքին եւ Վալենսիայի հաղորդակցութիւնները։ Ուրիշ ճակատ մըն ալ կարգ մը բոլշեւիկեան վաչտեր քալեցին Մատրիտի վրայ, օգնութեան հասնելու համար իրենց ընկերներուն։ Գնդ. Քազատոյի զօրքը փոխադարձաբար զբոհ տուաւ բոլշեւիկեան դիրքերուն վրայ։ Գնդապետը հրատարակեց վաթսուն բոլշեւիկ զինուորական հրամանատարներու ցանկը, հրամայելով սպաննել զանոնք առանց այլեւ այլի։

Ձորեքշաբթի առաւօ կացութիւնը տագնապալի էր, ըմբոստութիւնը ծաւալուն հանդամանք ստացած ըլլալով։ Ըմբոստները առաջին ձախողանքը կրեցին երբ Կուատալախարայի հատատարիմ զօրքը, որ կը դանուի զօր. Միախայի հրամանին տակ, խոյացաւ բոլշեւիկեան պատնէշներուն վրայ եւ պաշարեց զանոնք, զերի բռնելով հազարաւորներ։ Այս յաջողութենէն վերջը զօրքը հակայարձակումի ձեռնարկեց բուն քաղաքին մէջ եւ բոլշեւիկները քշեց դուրս, դէպի հարաւ, ի վերջոյ զերի վարելով եւ պինաթափ ընելով զանոնք։

Այս երկու յաջողութիւններէն վերջը, գնդ. Քազատօ վերջնագիր մը ուղղեց ապստամբներուն, պահանջելով որ անձնատուր ըլլան մինչեւ կէս օր։ Կէս ժամ վերջը պաշտօնական զեկոյց մը կը հաղորդէր թէ անձնատուութիւնը կատարուած է։ Ասոր վրայ կրակը դադրեցաւ։

Պուրկոսէն կը հեռագրեն թէ Ձօր. Ֆրանքոյի 500.000նոց բանակը, որ այժմ կեդրոնացած է Մատրիտի շուրջը, սկսած է յարձակիլ եւ կամ եւ պատրաստ կը սպասէ յարձակելու համար, եթէ բոլշեւիկները յաջողին տապալել Մատրիտի նոր կառավարութիւնը։ Զօրավարը իր բանակատեղին հաստատած է ճակատէն քանի մը մղոն հեռու, եւ ժամէ ժամ լուր կը ստանայ Մատրիտէն։ Մանաւանդ ոստիկանութիւն մը կազմուած է բոլշեւիկներուն դէմ գործելու համար, երբ ազգայնական զօրքը քաղաք մտնէ։ Ձօր. Ֆրանքօ Մատրիտի գերբաւման համար ամէն պատրաստութիւն տեսնելով հանդերձ, կը սպասէ որ կացութիւնը պարզուի։ Կ'ըսուի թէ Մատրիտէն մանաւանդ գործակալներ ղրկուած են, հաշտութեան մասին բանակցելու համար։ Ֆրանքօ մերժ կը պնդէ անպայման անձնատուութեան մասին. բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ բանակցութիւնները աւելի պիտի դիւրանան, եթէ Մատրիտի կառավարութիւնը յաջողի վերջնապէս չախչախել բոլշեւիկները։

Անգլիական մեծ յածաւորակ մը այս միջոցին կը յածի սպանիական ջուրերուն մէջ։ Կ'ըսուի թէ այդ մարտանաւին մէջ ալ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին, հաշտութիւն գոյացնելու համար։

*** Ազգայնական հրամանատարութիւնը որոշեց պաշարել Միջերկրական-ին ծովեզերքը, մանաւանդ ազդարարութիւններ ուղղելով բոլոր նաւերուն։

** Նախկին կառավարութեան անդամները, վարչապետ Նէկրէն եւն. բանտարկութեան վարձեցին արուարձաններուն մէջ եւ այլուր, իրաւունք չունենալով փարիզ հաստատուելու։ Փարիզ եկած է նաեւ Մատրիտի հրամանատարը, Ձօր. Լիսթերը որ վերջին պահուն փախած էր։

Սպանիոյ փախստականներէն 50,000 հոգի Ֆրանսա պիտի մնան

Երեսփ. ժողովին էմմատական յանձնախումբը առջի օր լսեց արտաքին եւ ներքին նախարարները, 150 միլիոն ֆրանքի նոր վարկ մը պահանջուած ըլլալով Սպանիոյ փախստականներուն համար։

Ներքին նախարարը բացատրեց թէ փախստականներուն թիւը կը մօտենայ 450.000ի եւ թէ հաւանական է որ անոնց 40—50.000ը վերջնապէս հաստատուին Ֆրանսայի մէջ։ Արտաքին նախարարն ալ բացատրեց թէ դիմումներ կատարուած են զանազան պետութեանց, մաս մը փախստականներ ընդունելու համար, բայց դրեթէ բոլորն ալ մերժած են։ Շատ – շատ 15.000 հոգի կրնան ապաստան գտնել զանազան երկիրներու մէջ (Հարաւ. Ամերիկա)։

450.000 փախստականներուն 220.000ը զինուորներ են, 40.000ը քաղաքաղղ քաղաքացիներ, 10 հազարը վիրաւորներ, իսկ 180.000ը կիներ, ծերունիներ եւ մանուկներ։ Նոյն իսկ Ա. Միութիւնը կը մերժէ ընդունիլ որ եւ է փախստական, արտաքին նախարարութեան ուղղուած հեռագրով մը։ Անգլիա, Մ. Նահանգները եւ Ա. Միութիւնը մերժելով ընդունիլ փախստականները, տրամադրութիւն կը յայտնեն դրամական եւ նիւթական օգնութիւն հասցնելու, մանաւանդ ընկերութեանց միջոցաւ։

Ձեկուցումներէն երեւան եկաւ որ Ձօր. Ֆրանքօ յանձն առած է օրական միայն 250 փախստականներ ընդունիլ, առարկելով պարենաւորման դժուարութիւնները։ Մ. Նահանգները չեն ուզեր անցնիլ Սպանիոյ համար սահմանուած տարեչափը.— 352 հոգի։

»»» · «««

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱԺՈՂՈՎԻՆ 1939ի Դ. չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Փարիզ, Սէն Լազարի կայարանը, Մարտ 22ին։

ՁԻՊՈՒԹԻՒ ՄԷՋ հինգ Իտալացիներ ձերբակալուեցան իբրեւ լրտես եւ Ֆրանսա փոխադրուեցան, դատուելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ 200.000 ԶԻՆՈՒՈՐ ՊԻՏԻ ՏՐԱՄԱԴՐԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ, ԵԹԷ...

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, պատասխանելով զանազան հարցումներու, պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա այժմ ի վիճակի է 19 զօրաբաժին (200.000 զինուոր) փոխադրելու ցամաքային Եւրոպա, եթէ վտանգուին Ֆրանսայի կենսական շահերը։ Այս ուժը պիտի բաղկանայ հետեւեալ զօրամասերէն,— 13 զօրաբաժին, երեք զրահապատ զօրաբաժին հրասայլերով, երեք մեքենաշարժ զօրաբաժին, երկու կիսաբաժին հեծելազօրք եւն.։ Նախարարը չյայտնեց տրամադրելի զօրքին թիւը. բայց մասնագէտներ խաղաղութեան առեն 10—12.000 հաշուելով մէկ զօրաբաժինը, ընդհ. գումարը կը հաշուեն 190 — 200.000։

Մեծ պատերազմը ծագած առեն, Անգլիա հարիւր հազար զինուոր ղրկեց Ֆրանսա, առաջին ամսուն։ Մնացեալ վիթխարի ուժը ղրկուեցաւ աստիճանաբար։

Նախարարը այս առթիւ 161.133.000 ոսկիի վարկ մը պահանջեց, բանակին ծախքերուն համար, ի հաշիւ յառաջիկայ տարեշրջանին որ կը սկսի ապրիլէն։ Այս առթիւ նորէն չեշտեց Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի շահերուն համերաշխութիւնը։

ՆՈՐ ԴԵՊՔԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

— oo —

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն.—

Նորէն ծանր անկարգութեանց լուրեր կը հաղորդուին Սուրիայէն, ուր Քիւրտ Ցաղբի բնակիչները (Հալէպի եւ Հաթայի՝ Սանճաքի միջեւ) ապստամբած են տեղական իշխանութեանց դէմ եւ յարձակած ոստիկան – զօրքին վրայ։ Ըմբոստութիւնը ծագեցաւ երբ ցեղախումբին անդամները յարձակեցան Զէյթունի վրայ։ Անոնք սպաննեցին հրամանատարը եւ երկու ոստիկան–զինուորներ եւ առեւանգեցին հինգ հոգի, լեռը տանելով իրենց հետ։ Ֆրանսական հեծելազօրքը եւ զրահապատ ինքնաշարժները ղրկուեցան, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու եւ երկաթուղին պաշտպանելու համար։ Ոստիկան–զինուորները թակարդը ձգելով ցեղապետ մը եւ 50 հետեւորդներ, փոխադրեց Հալէպ։ Սուսաբաթիւ ոստիկան–զինուորներ կտրեցին բոլոր լեռնային ճամբաները, պատժական արշաւախումբ մը փութացնելով խռովարարներուն դէմ։

Թրքական ապստամբիմը Հալէպի վրայ

— oo —

Դամասկոսի «Էքօ տը Սիրի» թերթը կ'ազդարարէ նշանակալից խմբագրական մը մէջ (28 փետրուար)։

— «Սուրիոյ հիւսիսային սահմանները, որոնք 1921ին Տաւրոսէն ասդին տեղափոխուեցան եւ 1938ին հասան մինչեւ Որոնդէսի հետաբերանը, անդամ մըն ալ տեղի պիտի՞ տան՝ հանելու համար Հալէպին ջուր հայթայթող Քուէք գետէն ասդին։

Անգարայի դաշնադրէն յետոյ, Թուրքերը յայտարարեցին.— «Մենք դադաղած ժողովուրդ մըն ենք. այլեւս կը հրաժարինք Օսմանեան կայսրութեան ծաւալական քաղաքականութենէն։ Այսուհետեւ պիտի մնանք Անատոլու, երկիր մը որ աւանդօրէն մերն է եւ պիտի մնայ մերը։ Բոլորովին անտարբեր պիտի մնանք մեր դրացի երկիրներու վիճակին»։

Այս քաղաքականութիւնը գործադրուեցաւ միայն այն առեն, երբ Թուրքիա կը կռուէր իր անկախութեան համար եւ կը չկամար ազատիլ օրուան «յափշտակիչ»ներէն։ Գործադրուեցաւ նաեւ ազատագրման պայքարէն վերջ, երբ Թուրք ժողովուրդը սկսած էր կազմակերպուիլ քաղաքականօրէն եւ տնտեսականօրէն։ Բայց կը թուի թէ անկէ յետոյ Թուրքերը լքեցին զայն։

Բոլոր դիկտատորութեանց նման, Թուրք դիկտատորութիւնն ալ, յարատեւելու համար, արտասահմանի մէջ կը փնտռէ կիսամիջոցները, որպէս զի անոնցմով զբաղեցնէ Թուրք ժողովուրդը, որ չատացաւ վարչաձեւէն իր սպասած ներքին գոհացումները։

Դեռ 1926ին, Թուրքիա աչք տնկեց Մոսուլի վրայ. բայց Ազգաժողովն ու ժողովրդավար պետութիւնները մեծ ազդեցութիւն ունէին այդ ժամանակ եւ ծրնեւեան վճիռ մը բաւեց ջուրը ձգելու Իրաքի վրայ Թուրքիոյ ունեցած բոլոր յոյսերը։

Այնուհետեւ Թրքական ախորժակը կեդրոնացաւ հիւսիսային Սուրիոյ վրայ։

1936ի վերջերը ծագեցաւ Ալեքսանդրէթի հարցը։ Թուրք կառավարութիւնը օգտագործեց այս առթիւ... Հետեւանքը յայտնի է բոլորին։ Ճարտարօրէն կատարուած եւ մամուլի կողմէ հիանալիօրէն ներդաշնակուած, Ալեքսանդրէթի չանթաժը յուսացուցածէն աւելի յաջող անցաւ։ Ազգաժողովի եւ ժողովրդական ճակատի Ֆրանսայի անկարութիւնը, ինչպէս նաեւ օրուան միջազգային պայմանները յաջողցուցին Թրքական «անշլուս»ը՝ Ալեքսանդրէթի սուրիական հողին վրայ։

1937 — 38ի շրջանին, Թուրքիա յաջողեցաւ տեղաւորուիլ Սանճաքի մէջ — զոր Հաթայ անունով մկրտեց — եւ հարկ եղած հանդամանքները տալ «իր դոյութեան»։ Անկէ յետոյ, Թրքական քարոզութիւնը Հաթայէն պիտի տարածուէր դէպի Սուրիոյ հարեւան շրջանները, հարաւէն՝ դէպի Լաթաքիա, արեւելքէն՝ դէպի Հալէպ։ Այսօր, այդ քարոզութիւնը կատարեալ գործունէութեան մէջ է երկու կողմէն ալ։

Միւս կողմէ, այդ քարոզութիւնը աւելի զօրաւոր ու վտանգաւոր դարձած է անով, որ Թուրքիա փոխեց տէրը եւ նոր պետը անկասկած պիտի չնայ դղրդալի «հարուած» մը փորձել, իր հմայքը զօրացնելու համար։

Վերջերս, հիւսիսային Սուրիոյ մէջ յամառ զրոյց տարածուեցաւ թէ Թուրքիա պիտի փորձէ յարձակիլ Հալէպի վրայ։ Թրքական մամուլն ալ եկաւ ուժ տալու այդ զրոյցին։

Այս զրոյցները կը զուգադիպին Թրքական թերթերու յօդուածներուն, որոնք չափազանց կը շահագրգռուին «Սուրիոյ մօտաւոր ճակատագրով» եւ «անոր անկախութեան անհրաժեշտութեամբ»։

Կը թուի թէ ասիկա յառաջաբանն է մեծ յարձակողականի մը եւ քայլի մը, որուն բնոյթը եւ տարողութիւնը դժուար է նախատեսել հիմակուընէ։ Այդ քայլը պիտի ճշդուի, անմիջապէս որ արտասահմանի մէջ գործելու աւելի մեծ ազատութիւն մը ունենայ Թուրք կառավարութիւնը, որ ներկայիս զբաղած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՂԶԻ ՄԱՍԻՆ ԽՕՍՔԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԳԼՈՒԽ Ը

«...Ես ձեզ ասացի, որ ես ոչ մի բան չեմ թաքցնում ձեզանից, ուստի ես ձեզ կպատմեմ ամեն ինչ, ինչ որ գիտեմ Կղզու մասին, որովհետև ես ինքս էլ ոչ մի բան չգիտեմ նրա մասին, ինչ որ դուք կարող եք ինձանից հարցնել:

ԵՒԿԻՒ ՓՈՇՏԱՅ ՊԱՏՄՎԱԾՔԸ ՊԱՏԿԵՐԱՓԷ

— Չլլա՛յ, չլլա՛յ։

Մարմիս մը տակ ոսկորներ կը ճռնչեն, ու ես կ՚ուզեմ ինծի հետ տանիլ այդ ոսկորները։ Ու ես կ՚ուզեմ որ ինծի հետ տանիլ մեծ Եկիի գերեզմանին վրայ ծլած ծաղիկները։ Ու ես կ՚ուզեմ որ ինծի հետ տանիլ

է խորհրդարանական ընտրութիւններով եւ իր ներքին դիրքը զօրացնելով :

Մենք չենք ուզեր եղերական ցուցնել կացութիւնը եւ ահազանգ հնչեցնել : Բայց չատ ստիպողական է որ ձեռք առնուին կանխարգել կորովի միջոցներ, ոչ միայն զինուորական, այլ եւ բարոյական ու քաղաքական դետնի վրայ : Անհրաժեշտ է որ Ֆրանսա, որ ներկայիս այնքան կը խօսի կայսրութեան մասին, միանգամ ընդմիշտ ճշդէ այդ «կայսրութեան» պաշտպանութեան սահմանները : Միւս կողմէ, Ֆրանսա որ տակաւին հոգատարն է Սուրիոյ, ըսէ մեզի եւ չհակիրճ երկիրներուն՝ թէ «ֆրանսական սահմանները կը գտնուին Ռուէֆի գետափը» :

Թերեւս միայն այս ձեւով կարելի է արդիլել որ «Հալէպի աղէտ» մը աւելցնայ «Ալեքսանտրէթի աղէտ»ին վրայ : (Կ'ակնարկէ Փօլ տու Վէուի համանուն դիրքին, որ մանրամասնօրէն կը պարզէ Սանճաքի ողբերգութիւնը) :

Ընթուստութիւն մը Իտալի մէջ

Պաղտատէն կը հեռագրեն մարտ 8 թուականով.—

Իրաքի կառավարութիւնը իմացած ըլլալով որ ըմբոստական չարժում մը կազմակերպուած է խումբ մը ստորադաս սպաներու կողմէ, Բաչիտի բանակավայրին մէջ, (Պաղտատի հարաւակողմը), անմիջապէս ձերբակալեց չարժման դրդիչները — մասնաւորապէս 50ի չափ սպաներ Պաղտատի, Երեք հոգի ալ Մուսուլի մէջ : Ձերբակալուածներուն նաեւ կարգ մը ընդդիմադիր երեւելի — ներ, որոնց մէջ կը գտնուի նախկին վարչապետը, Հիքմէթ Սիւլէյման :

Զինուորական վարչութիւն հռչակուեցաւ Բաչիտի չրջանին մէջ : Այս առթիւ հրատարակուած հրամանագիրը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ միեւնոյն միջոցները ձեռք առնել բոլոր չրջաններուն մէջ, համաձայն ապահովութեան պահանջներուն : Միեւնոյն ատեն զինուորական ատեան մը հաստատուեցաւ, որուն առջեւ պիտի դատուին խռովարարները :

Իրաքի թագաւորը յայտարարութիւն մը ուղղելով բանակին, ազդարարեց թէ թոյլ պիտի չտայ որ զօրքը խառնուի քաղաքական գործերու : Թագաւորը կը յանձնարարէ որ ժողովուրդը զործէ իր գործերու առանց զանազան խաղերու որոնք «միայն դէպի կործանում պիտի առաջնորդեն երկիրը» : Եւ կ'աւելցնէ թէ պալատին դուռները բաց են ամէնուն առջեւ :

Ազգ. ժիմակահանութեան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւախազի 1939ի Գ. վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի, Կրասի մէջ : Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 206,012 թիւը :

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք. — 314.899, 908.052, 216.762, 1.066.151 :

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500.000 ֆրանք.— 126.264, 070.407, 1.071.310, 1.340.729, 984.846, 522.892 :

66795 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք :

29.781 եւ 33.830 վերջացող թիւերը չահեցան 80.000 ֆրանք :

54.100 եւ 78.888 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք :

4555, 3618, 5182 եւ 2397 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք :

686 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք :

754 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք :

97 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք :

08 եւ 22 վերջացող թիւերը չահեցան 220 ֆրանք :

7 վերջացող թիւերը չահեցան 110 ֆրանք :

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐԱՋԱՒՈՏ ՊԼԻԻՆԷՐի անունը այլեւս չի յիշուիր ոչ կուսակցութեան պատմութեան, ոչ ալ վերջերս հրատարակուած զինուորական պատմութեանց մէջ, մինչդեռ նախապէս կը յիշուէր իբրեւ մէկը քաղաքացիական պատերազմէն ծնած զինուորական տաղանդներու փայլուն օրինակներէն : Այս պարագան ալ կը հաստատէ թէ մարաջախտը բոլորովին աչքէ ինկած է, եթէ ոչ բանտարկուած : Այս անկումը կը վերագրուի Մանչուրիոյ անցեալ տարուան կռիւներուն, ուր խորհրդային բանակը չարաչար տուժեց, կորզ մը սխալներու հետեւանքով :

ՍՊԱՆԻՈՑ հանրապետական տորմիղէն 11 մարտանաւեր, որոնք փախած էին Կարթագինէն, Պիզէրթա (Թունուզ) հասնելով, զինաթափ եղան ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ : Մարտանաւերուն մէջ կը գտնուէին 4500 հոգի, որոնց 4 — 500ը փախստական քաղաքացիներ : Կիներ եւ մանուկներ ալ կան, վերջին պահուն նաւ մտած : Բոլոր ռազմամթերքը ցամաք հանուեցաւ, իսկ թնդանօթները անդործածելի վիճակի մը վերածուեցան :

ՊԱՂԵՍՏԻՆի ՀԱՄԱՐ նոր ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ անգլիական կառավարութիւնը, արաբ եւ հրեայ պատուիրակներուն, որոնք տակաւին կը սպասեն Լոնտոնի մէջ : Եթէ այս ծրագիրն ալ չընդունուի, Անգլիա վերջացած համարելով խորհրդաժողովը, անկախ քաղաքականութեան մը պիտի հետեւի, հարցը լուծելու համար :

ԱՆՀԱՄԱՐ ՀՐԵԱՆԵՐ խռնուեցան Պերլինի ամերիկեան հիւպատոսարանին առջեւ, անցագիր ստանալու եւ դաղթելու համար : Այս առթիւ ծագած հրմշտուքէն միակ ոստիկանը գետին փռուելով կոխոտուեցաւ, բայց վէրքերը ծանր չեն : Գերմանիոյ Հրեաներուն կէսը դիմում կատարած է Մ. Նահանգները երթալու համար. սակայն հաստատուած տարեչափէն դատելով, չատեր հարկադրուած են սպասել մինչեւ ... 82 տարի, որպէսզի կարգը իրենց գայ : (Գերմանիա ծնած Հրեաներու համար Ամերիկայի տարեչափն է 27.370 հոգի, մէկէն ըլլալով Աւստրիան) :

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ նախագահը, Պ. Լոիս, ճաշի հրաւիրած էր Փարիզի Երեսփոխանը, համաճայն աւանդական սովորութեան մը : «Մաթէն» կը գրէ թէ կարգ մը աղգայնական երեսփոխաններ մեծաժ են հրաւէրը, իմանալով թէ կոչնականներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Պ. Անտրէ Մարթի, բոլշեւիկ երեսփոխանը որ Սեւ ծովու ֆրանսական մարտանաւերու նաւաղները ապստամբեցուց 1919ին, իսկ Սպանիոյ պատերազմէն ի վեր գործօն դեր կը կատարէր հանրապետական բանակին մէջ :

Շարժանկարի քացատիկ ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղին :

Իսի լէ Մուլինոյի սինեմա **ALHAMBRA**ի մէջ, երեքշաբթի **21** մարտ, երեկոյեան ժամը **8.30**ին :

Կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂԶԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ *(հայերէն խօսուն ժապաւէն)* : ՆԱՓՈԼԵՈՆ ՊՕՆԱՓԱՐԹԻ ՎԱԽՃԱՆԸ, Abel Gance*ի գլուխ գործոց ժապաւէնը եւ* ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :

ՍԱՓՍՕՖՕՆի երաժշտական կտոր մը, Ամերիկեան ծովայիններ սուլթանին հարէմին մէջ, *(կէս ժամ անընդհատ խնդալ)* :

Հաղորդակցութեան միջոց.— *Մէթրօ* Mairie d'Issyէն, *տասը քայլ հեռու կը գտնուի սինեման* :

Մուտք՝ 5 *ֆրանք, փոքրիկներու* 2 *ֆրանք* :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Ամասիոյ – Մարզուանի Հայր. Միութեան կողմէ

18 *Մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը* 9էն *մինչեւ առաւօտ* :

ՍԱԼՈՆ ՖԼՈՐԻՏԻ ՄԷՋ, 7 ՐԻՒ ՎԱՆԹԻՒՌ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Աչքերու գեղեցկութեան մրցում : Կը ներկայացուի ՆԱՄՈՒՍԷՆ մէկ արար եւրոպական պարեր՝ *ընկերակցութեամբ* 6 *հոգինոց* ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ *նուագախումբի* : *Ճոխ պիւֆէ*

Մուտք 8 *ֆրանք*

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱԼի «Ալ ֆրէսքօ» ՆՇԱՒԱԿՈՄԻՏԷն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ը ներսները *11* մարտ չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին իր ակումբին մէջ :

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» շրջ. կոմիտէն ընդ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները 10 մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին «Զարդարեան» գրադարանը, *181* Քուռ Լաֆայէթ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Ներկայանալ անդամատետրով :

Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ :

ԿՐՈՆՈՊԼի «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» ենթակոմիտէին ընդ. ժողովը մարտ *11* չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, կ. Խայր սրաճին մէջ : Անդամատետրերը սիասին բերել :

ՏԷՒՒՆի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 11 մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը 5ին, սովորական վայրը : Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները : Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները, 18 մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ : Ներկայանալ անդամատետրով :

«ԶԱՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 11 մարտ, չաբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ : Ներկայանալ անդամատետրով :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

11 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8·30ին, Գ. Թաղապետարանի *սրահին մէջ, Լիոն* :

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ԸՆԿ. Ն. ՄՈՄՃԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Բանախօսութենէն վերջ ընկերահամակրական խնջոյք մինչեւ լոյս Քարեգործական սրահին մէջ 202 **Rue Boileau**, *Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով* :

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք՝ 0.95 *ֆրանք* :

Փետրուար 18r առթիւ

Ընկերահամակրական բանախօսութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վահան, ենթակոմիտէի

կիրակի 12 *մարտ երեկոյեան հոգ ժամը* 3ին, *Ազգ. վարժարանը սրահին մէջ*

Կը բանախօսէ՝ ընկ. Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀԱՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆ»ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻԽԹԻԽԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԻԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Ա. ԽՈՆԴԷՏԱՆԵԱՆ ԵՒ

ՏԻԿԻՆ Ա. ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՆ ԻՆ՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ ՔԵ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՋԱՐ ՈՂԻ ՕԻՐՎԱՆԳԱՏԷի ԵՒ ՔՍՂ ՆԱՋԱՐ ԴԵՐ. ԴԵՄԻՐՃԵԱՆի

Կը մասնակցին՝ Պ.Պ. Գրիգէեան, Լաքա, տիկիններ՝ Ազնաւուր Սարգիսեան, օրիորդներ՝ Ազնաւուր, Գըլըճեան եւ Սամուէլ Մուրատեան Վար. ժարանի Սանուց Թատերասիրաց խումբը : Բեմադրութիւն եւ բեմազարդութիւն Պ. Ս. Լաքայէ :

Գիները՝ 15, 10 *եւ* 5 *ֆրանք*

Տոմսերը կը ծախուին՝ «Ցարաչ»ի եւ «Ալագազ»ի խմբագրատունը, Յ. Սամուէլ գրատուն, 51 rue Mr. Le Prince Paris-5, Մ. Գարասաճեան գրատուն, 46, rue Richer, Paris-9, Ե. Ցարութիւնեան, 13, rue d'Orsel, Paris-18.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջութակի ռեսիտալ վիրթուոզ

ՖԻԼԻՔ ԱՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

12 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 9ԻՆ

Մ. ԱՂԶԸՆՈՑի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 90, rue d'Aubagne

ՅԱՑՏԱԳԻՐ.— *Ժօզալիթ, Սարազաթ, Վիթալի, Աղազարեան, Քապպլեր, կրանստոս, փականինի, Մուսորսքի՝ Դաշնակ Տիկ. Հէրճիրինկ*

Մուտք 10 *եւ* 15 *ֆրանք : Դիմել՝* **M. TELIAN, 8a, Rue Francis de Pressensé et photo Rex, Place Jules Guesde** *Պ. Տ. Զօրիկեան,* **5 Avenue Camille Pelletan** *եւ Պ. Գ. Մերիկ,* **13 Rue des Dominicaines**

Հրապարակային դասախօսութիւն

Մեծն Մեսրոպի *մահուան* 1500 *ամեակին առթիւ* : *Կազմակերպուած Հայ – մագգայիճի Սարսէլի մասնաճիւղին կողմէ* :

11 *Մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը* 9ին *Սալ տէ Նոսի մէջ, Սարսէլ* :

Կը նախագահէ Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ : Կը խօսի Պ. Հ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ :

Նիւթ՝ Ս. Մեսրոպի կեանքն ու հայ գիրերու գիւտը :

Մուտք 0.95 *ֆրանք* :

Ընտանեկան ժողով

Կիրակի 19 *մարտ երեկոյեան ժամը* 8ին *Ազգ. վարժարանի սրահին մէջ, Ալֆորվիլ, ընկերական ժողով մը կը տրուի ի պատիւ Ազգ. Վարժարանի Տնտեսուհիին, որ կը մեկնի Ամերիկա :*

Ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Ազգ. Վարժարանի Տեսուչը եւ Տնօրէնը :

Ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Ազգ. Վարժարանի Տեսուչը եւ Տնօրէնը :

Ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Ազգ. Վարժարանի Տեսուչը եւ Տնօրէնը :

ԿԻՍԱԴԻՄԱԿՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

(Bal des loups)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՒՕԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆ. Մ.ՃԻՒՂԼԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆԻՆ

18 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 2ՂԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

Salle Hocheի ՄԷՋ, **9 Ave. Hoche, Paris (8e)**

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՏԻԿԻՆ ՆՈՅԵՄԻ Լ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆի

Վառաշուկարդ նուագախումբ, ընտիր պիւֆէ–պար

անակնկալներ

ՄՈՒՏՔ՝ 30 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԵԿՈՑԻ ԶՈՒԵՍՏ ՀԱԳՆԻԼ ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՋ Է

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ Բ. ԲԵԿՊՆԴԱՆի ԱՌԹԻՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹ. ԿՈՂՄԷ

12 *Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը* 5էն 12 «Շահրիկեան» *սրահը,*

5 Rue de l'Eclipse

Կը նախագահէ՝ Պ. ՑՈՎՀԱՆՆԻՍ ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— Նուագ թառով՝ ՉՈՐՊԱՃԵԱՆ *եղբայրներ. Կողմէ : Արտասանութիւն՝ Օրիորդներ Ռոզա Եղիշէեան եւ Իվօ Աճէմեան :*

Մէջընդմէջ պիտի նուագէ «Ալպազ»ի բարձրախօսը նոր հրապարակ եղած տիգերով՝ հայկական ընտիր եղանակներ :

Հայկական, Կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, գեղջկական զուարճալի տուրնըպար : Պիտի ցուցադրուին խիստ հետաքրքրաշարժ ֆիլմեր : Դռնեմի վրայ պիտի նուագէ Օր. Լուիզ Հացագործեան :

Մուտք 4 *ֆրանք*

Հ Ա Յ Կ Ա Ր Գ Ա Ր Ե Ա Ն

ԺԻՐԱՒԱՈՐՈՑ - ԱՅԼԱՄՆԱՒՈՐՈՑ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՍ)

Tél. Trudaine 42—69

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—20ի

Ուրբաթ երբ ժամադրութեամբ

ՏՈՒՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՒՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 *եւ ժամադրութեամբ*

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ա յուրաքանչիւր Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Պուլեւար Մոնթմարթրի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 *եւ* 5էն 7 *եւ ժամադրութեամբ*

ՅՕՒՇԱՏԵՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ 10 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին իր դպրոցին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆի Վալանսի Մասնախումբի Ընդհ. ժողովը՝ 10 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբը : Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

Հ. Լ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը բնդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները կիրակի 12 Մարտ առաւօտեան ժամը 9ին, 7 րիւ տէ Փըթիթ Մաոի պատ Մասին : Վերջին հրամանագրով Carte du Combattantի իրաւունք տրուած բոլորով, կը խնդրուի զինուորական թուղթերը միասին բերել :

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕՅի կամաւորներու եւ մարտիկներու Միութեան դասախօսական ժողովը՝ 12 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Արծիմեան սրահին մէջ :

Կը դասախօսէ գնդ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ներկայ քաղաքականութեան կացութեան մասին : Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ :

ՄԱՐՍԷՅԼի Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտ. Ընկերակցութեան հրապարակային դասախօսութիւնը ուրբաթ իրիկուն 10 Մարտ, ժամը հիշդ 9.30ին Բաքեցործականը սրահին մէջ, 22 rue Petit St. Jean :

Կը խօսի՝ ՏՔԹ. Ե. ՏԻԿԻՐԵԱՆ, նիւթ՝ ՈՂՈՐՏ ԿԵՐ ԷՐ ՓԱՍՔԷօի եւ ինչ իր գործը :

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. Վարչութեան դասախօսութիւնը Շաբաթ 11 Մարտ ժամը 4ին Պօսիւէ : Նիւթ՝ Առեղծագրութիւն. դասախօս Տիկ. Շ. Մխսաքեան :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի վասպուրականի Հայր. Միութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿեանի մահուան առթիւ, իր բոլոր պարագաներուն :

Հանգուցեալը հիմնադիրն էր Սէնթ Ամբրուանի վասպուրականցի Հայր. Միութեան եւ անխոնջ աշխատող լիայոյս միշտ վաղուան լաւատես հանգիստ ոսկորներուդ սի ելի ՀՀ

ՓԱՐԻԶԻ ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ Հայր Միութիւնը ձեռնարկած է հրատարակել Տրապիզոնի հայութեան պատմութիւնը : Պէտք ունի Տրապիզոնի նահանգին արժէքաւոր յուշերու, լուսանկարներու եւ յիշատակութեան արժանի նիւթերու, գրուած զանազան գրիչներու կողմէ : Անոնք որ իրենց մօտ ունին այդպիսի նիւթեր եւ իրենց հոգ հաճին զրկել Հայր. Միութեան հասցէին, վերագարձնելու պարագային, նաեւ : Հասցէ՝— Y. Haroutunian, 13 Rue D'Orsel Paris (18e) :

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՆՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՆՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Ամերիկա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
11
ՄԱՐՏ
SAMEDI
11 Mars
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3986

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԹԱՂԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՆՏԻՈՔԱՑ,,

— oo —

Մեծն բարեմիտները կրնան տարբերութիւն մը գտնել կեանք եւ Ալեքսանտրէթի հրշեմին ողբերգութեանց միջեւ: Մէկը միւսին լրացուցիչ մասն է: Կատարեալ «խաչելութիւն», Փօլ տու Վէոի բառով:

Հոգատար իշխանութիւնը կիլիկեան պարպեց դաշնագրի մը հիման վրայ, եւ անոր պոչին կապեց յանձնառութիւն մը որ եկաւ յանգեցաւ «Սանճաք»ի ողբերգութեան:

Կիլիկեան պարպուեցաւ, խուճապահար պարպել տալով նաեւ անոր տայ բնակչութիւնը, հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն:

Ալեքսանտրէթի հրշեմը չպարպուեցաւ, երեւութապէս: Ֆրանսա եւ Թուրքիա համաձայնեցան 2500ական զինուոր վտաքելու, մինչեւ նոր կարգադասրքին հաստատումը: Ֆրանսական զօրքը աստիճանաբար քաշուեցաւ, անոնցմէ քանակութիւն մը ձգելով, իսկ Թուրքերը տուն - տէր եղան, մինչեւ 5-6000ի հաստնելով իրենց զօրքին թիւը, ինչպէս կը հաւաստեն լրագրեակները:

Եւ Թրքական մտրակը սկսաւ գործել: Ամբողջ կարգադասրքը փոխուեցաւ: Թրքական բոլոր օրէնքները նոյնութեամբ հաստատուեցան ինքնաւար հրշեմին մէջ, որ այժմ կը կոչուի «Հաթայ»:

Մէկ խօսքով, Էնկիւրի ստացաւ իր երազածէն ալ աւելին: Եւ մինչեւ այսօր անընդհատ կը գործէ, պակաս բան չձգելու համար: Վերջին լուրերու համաձայն, որոշած են Թուրքիոյ պինուորագրութեան օրէնքն ալ գործադրել ինքնաւար հրշեմին մէջ:

Տակաւին չենք յիշեր բուն Սանճաքի սահմաններու բռնաբատման խնդիրը, որ նոյնքան ծանրակշիռ հանգամանք ստացած է: Ձենք խօսիր նաեւ Թուրքիոյ ուրիշ յաւակնութեանց մասին, զոր այնքան ճեռնհասօրէն կը պարզեն Պ. Փօլ տու Վէոու, ծերակուտական Կոթէօռօ եւ ուրիշներ:

Արեւելեան գործերու մասնագէտ մը, Կոմս Քրէսաթի, վերջերս ճառ մը խօսելով Փարիզի Տնտեսական եւ Աշխարհագրական Ընկերութեան մէկ ժողովին մէջ, գառնօրէն կ'ողբար, յիշելէ վերջ Թէ Ֆրանսա Մուսուլը կորնցուց, իբրեւ հետեւանք Էլէմանոյի անհոգութեան.

— « Ասոր յաջորդեցին Ֆրանքլէնը Պույօնի լճումները: Լիազօրի հանգամանութով, ան Թուրքերուն լէց հիւսիսային Սուրիան եւ սմանչելի Կիլիկիան, արեւելէի այդ ամէնէն հարուստ շրջանը, որուն քնակչութեան մեծամասնութիւնը կազմուած էր Էրիստոնեաներէ, Հայերէ, բոլորն ալ մեր ամէնէն հաւատարիմ յաճախորդները: Եւ այս լճումները ըրաւ այնպիսի ատեն մը, երբ մեր զօրամասերու հերոսութիւնը կը յաղթանակէր ամէն կողմ ... Վերջին տարիներու ընթացքին, տեղը տալով Բէմալ փաշայի *պլըֆին* առջեւ, Ֆրանսայի մէջ իշխող կուսակցութիւնը հաւանեցաւ որ Ֆրանսան եւ Թուրքիան հաւաքաբար իշխեն Սանճաքի վրայ, եւ վերջապէս քրիստոնեայ ուժեր մտնեն հոն:

Թուրքերը այս ձեւով կը պատրաստուին առաջին առթիւ գըրաւելու Սուրիան: Ասիկա կը զուգադիպէր այն դէպքին, զոր վերջերս յիշեց երեսփոխան Կասթօն Ռիւռ: Անցեալ Սեպտեմբերի վերջերը, երբ պատերազմ ծագելու վրայ էր, Անգարա կը փորձէր մեզմէ ստանալ ձէզիրէն, որ Իրաքի չափ էարիւղ կը պարունակէ: Բայց միայն էարիւղը չէ որ կ'ուզեն Թուրքերը, այլ եւ Պաղտատի եւ Նոյնիսկ Թուրքեր): Արդ, ո՞ւր է տարբերութիւնը երկու խաչելութեանց միջեւ:

Անտիոք - Ալեքսանտրէթի ողբերգութիւնը աստիճան մը աւելի վրդովիչ է անոր համար որ, կիլիկիոյ ժողովուրդը ամբողջովին հեռացած էր, իսկ ինքնաւար շրջանին ժողովուրդը մեծամասնութիւնը կը մնայ, համակերպութեան գերագոյն ճիգը փորձելով: Եւ մանաւանդ վատահելով հոգատար իշխանութեան «պատիւ»ին, որ, աւա՛ղ, «կը սայթաքի», ինչպէս դիտել կուտար «Կիլիկիոյ խաչելութեան» հեղինակը ...

Դիտենք, Փարիզի մէջ արձնցած են արդէն, մանաւանդ գերմանական եւ իտալական ազդակներէն վերջը: Բայց, այդ սթափումը բաւակա՞ն է, ապահովութիւն ներշնչելու համար Սանճաքի ժողովուրդին, որպէսզի նորէն խուճապի չմատնուի, այնքան շաբաշուք իրողութիւններ տեսնելէ վերջը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ

Ապստամբութիւնը կը ծաւալի՞

— oo —

Հակառակ Մատրիտի ազգ. պաշտպանութեան Խորհուրդին առջի օրուան դէկոյցին, բոլշեւիկներու ապստամբութիւնը բոլորովին չէ զսպուած տակաւին եւ կռիւները կը շարունակուին կատաղօրէն: Զօր. Միախա շարժման մէջ դրած է բազմաթիւ հրաձգիչներ եւ օդանաւեր, ջախջախելու համար շարժումը: Բոլշեւիկները յաջողած են շրջականերէն Մատրիտ փոխադրել շարք մը կարեւոր վաշտեր: Ազգ. Պաշտպանութեան Խորհուրդն ալ (նոր կառավարութիւնը) օգնական ուժեր կը հաւաքէ:

Հինգշաբթի գիշեր կացութիւնը այնքան ծանրացած էր որ Ազգ. Խորհուրդը տիպղոդական հեռագիրներ ուղղեց Վալենսիա եւ ուրիշ հանրապետական կեդրոններ, որպէսզի օգնական ուժեր ղրկեն:

Երթեւեկը խանգարուած ըլլալով Մատրիտի փողոցներուն մէջ, կիներուն եւ մանուկներուն հրամայուեցաւ տուներէն դուրս չելլել: Վերջին լուրերու համաձայն, բոլշեւիկները ամուր դիրքեր բռնած են քաղաքին հիւսիսային արուարձաններուն մէջ: Ազգ. Խորհուրդը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ գերի բռնուած են 1400 բոլշեւիկներ, բայց ուրիշ հեռագիրներ կ'ըսեն թէ ապստամբութիւնը ծաւալած է ուրիշ հանրապետական քաղաքներու մէջ, — Վալենսիա, Զիուդատ Ռէալ, Զինչիլլա եւն.: Ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդին օգանաւերը անընդհատ կը ռմբակոծեն բոլշեւիկեան դիրքերը:

Միւս կողմէ կը հաւաստեն թէ Զօր. Ֆրանքօ կը խորհի գերազոյն յարձակողականի մը ձեռնարկել անյապաղ, զրաւելու համար Մատրիտը:

Ազգ. պաշտպանութեան Խորհուրդը զինուորական գործողութիւնները չարունակելով հանդերձ, անընդհատ կոչեր կ'ուղղէ ըմբոստներուն, որպէսզի վերջ տան եղբայրասպան արիւնահեղութեանց: Վերջին անգամ հրատարակուած կոչ մը կ'ըսէ.

— « Բոլշեւիկներ, մինչ դուք անձնատուր եղած էք այս խելագար արկածախնդրութեան, Նէկրին, Տէլ Վայօ, զնդ. Լիսթըր եւ ուրիշներ հանգիստ կը պտտին Փարիզի փողոցներուն մէջ»:

Այս կոչերուն կը յաջորդեն անընդհատ ռմբակոծութիւններ, օդէն եւ ցամաքէն: Հաղորդակցութիւնները կտրուած են Մատրիտի եւ Սպանիոյ միւս մասերուն միջեւ: Բոլշեւիկներն ալ իրենց կարգին կը շարունակեն կազմակերպել դիմադրութիւնը:

Վալենսիայէն կը հեռագրեն թէ պատժական միջոցներ ձեռք առնուած են կարթագինէի ապստամբութեան զինուորական վարիչներուն դէմ: Այդ չրջանին հրամանատարը կը ծանուցանէ թէ Զօր. Պէրնա եւ ուրիշ 2500 ըմբոստներ ձերբակալուած են եւ պիտի դատուին անմիջապէս: Նոյն աղբիւրին համաձայն, 19 սպաներ, որոնք ապստամբած էին ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդին դէմ, գնդակահարուեցան մարտ 9ին:

**** Ազգ. պաշտպանութեան ձայնասփիւռը հետեւեալ զեկոյցը հաղորդեց Մ. Մխութեան դէմ.*

— « Ռուսաստան կ'ուզէ ֆաշականութիւն հաստատել Սպանիոյ մէջ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դէմ, որովհետեւ իր ուզածը համաչափ չափով պաշտպանելու համար կ'ուզէ բուռն ընդդիմութիւն մը յարուցանել մէկ կողմէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ, միւս կողմէ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ: Ան չուզեր որ համաձայնութիւն գոյանայ Եւրոպայի մէջ, որովհետեւ գիտէ որ զինքը դուրս կը ձգեն բոլոր խօսակցութիւններէն: Ան գիտէ նաեւ որ եթէ ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյանայ, խաղաղութիւնը ապահովուած է եւ համայնավարութիւնը վտանգուած: Ահա թէ ինչու Ռուսիա խաղեր կը փորձէ Սպանիոյ մէջ: Մեզի ղրկուեցան ածան ապրանքներ եւ երկրորդական մասնագէտներ: Բայց այժմ Մ. Մխութեան օգնութիւնը կը փոչիանայ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ զինուորական կշիռը աննպաստ է հանրապետական վարիչներուն համար: Համայնավարութեան չափը հիմնուած է սպանիական հանրապետութեան ձախողանքին վրայ: Հարկ էր ամէն գնով խափանել խաղաղութիւնը: Ասոր համար էր որ Ռուսաստան փութերօն հեռացուց հանրապետական կառավարութենէն: Ցետոյ բերաւ Նէկրինը, խափանելու համար խաղաղութիւնը: Եւ Նէկրին գործեց համաձայն բոլշեւիկեան հրամաններուն: Այս աղետալի քաղաքականութենէն եւ անձնասպանութենէն վերջը, պատասխանատուները վատօրէն արտասահման փախան»:

**** Սպանիոյ բոլշեւիկ յեղափոխականութեան, Լա Փասիոնարիա, Մարսէյլէն Փարիզ եկաւ ուրիշ փախստականներու հետ: Ոստիկանութիւնը անմիջապէս հաղորդեց թէ չի կրնար Փարիզ բնակիլ: Նոյն աղդարարութիւնը ուղղուեցաւ զնդ. Լիսթըրի, միջազգային վաչտերու երբեմնի հրամանատարին: Փախստականի վարչապետին՝ Նէկրինի եւ իր նախարարներուն եւ ուրիշ երեւելիներու բնակութեան խնդիրը երէկ քննուեցաւ նախարարական խորհուրդին մէջ:*

Անգլիոյ ազդարարութիւնը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը ազդարարութիւններ ուղղեց սպանիական կառավարութեան, ծովեզերքներու պաշարման առթիւ: Նախարարը ըսաւ թէ Անգլիա պիտի հարկադրուի գործել, եթէ անգլիական նաւեր յարձակում կրեն ազգայնական մարտանաւերու կողմէ: «Ն. Վեհափառութիւնը չատ ծանր պիտի նկատէ անգլիական առեւտրական նաւերու խորտակումը, նոյնիսկ Սպանիոյ ներքին ջուրերուն մէջ, մանաւանդ եթէ որ եւ է ազդարարութիւն եղած չըլլայ նախապէս եւ միջոցներ ձեռք առնուած չըլլան նաւատիներու ապահովութեան համար: Հետեւաբար, հրահանգներ արուած են բրիտանական մարտանաւերուն, որպէսզի պաշտպանեն առեւտրական նաւերը:

Արդէն իսկ անգլիական մարտանաւեր ճամբայ հանուած են դէպի սպանիական ջուրերը:

»»» · «««

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հերքեն այն զրոյցները թէ Մ. Մխութիւնը խոստացած է պաշտպանել Ռումանիոյ եւ Լեհաստանի սահմանապլուխները, եթէ յարձակում գործուի: Այս զրոյցները ծագած էին Ռումանիոյ արտաքին նախարարին վերջին այցելութեան առթիւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՀԱՒԱՏ » ՊԱՏԱՆԻՔ

— o —

Հեռաւոր իրանէն ընթերցող մը, Վահրամ, հետեւեալ պատմութիւնը ղրկած է ինծի ·

— Նախկին Իրանի ցեղապետներէն մին կը կանչէ իր տղան եւ կ'ըսէ.— « Տղաս, շուտով պիտի մեռնիմ : Ինչ որ ունինք մեր տունին մէջ եւ մեր ցեղակիցներուն մօտ բոլորը թալանով կամ զողութեամբ ձեռք բերուած են: Հաւատացեալի մը համար անվայել է հարամ պատանքով թաղուիլը: Գնա ինծի համար հալալ պատանք մը ճարէ» :

Տղան ճամբայ կ'ելլայ եւ կը հանդիպի մեծ փաթթոցով մօլլայի մը : Բարեւի փոխարէն փայտի հարուածով գետին կը տապալէ մօլլան, գլխէն կը փրցնէ փաթթոցը եւ կ'ըսէ.— «Հալալ ըրէ սա փաթթոցդ, մայրս պիտի պիտի մեռնի, հալալ պատանքի պէտք ունի» :

— « Աւազակութիւն է ըրածդ, բանական չէ եւ կ'ուզես որ հալալ ընեմ», կը մրմռայ մօլլան ինկած տեղէն:

Փայտի հարուածները իրարու կը յաջորդեն, մինչեւ որ մօլլան կը տիպղուի ըսել.— «Հալալ, հալալ ըրի, տար, միայն ազատ ձգէ պիս» :

Տղան, մօրը յանձնելով փաթթոցը, կ'ըսէ.— « Ալ վատահ եղիր որ ասոր արիւնէ հալալ ընելու ձայնը մինչեւ երկինք հասաւ» :

Աթաթիւրքի հետեւորդներն ալ չորս կողմը նայելով ուրիշ բան չգտան հալալ պատանքի համար, բացի Սանասարեան խանէն եւ Բանկալթիի գերեզմանատունէն :

Ձեմ գիտեր թէ ի՛նչ պիտի խլէ մեզ-

ՎԱՀԷ

մէ Սթալին, իբրեւ պատանքի փոխարժէք » :

Մեր բարեկամը թիւրիմացութեան մէջ է:

Աթաթիւրք ստացաւ շատ աւելի փառաւոր պատանիք մը,— Ալեքսանտրէթ :

Եւ հալա՛ղ ըսէն ոչ միայն Ազգերու Դաշնակցութիւնը, այլ եւ հոգատար իշխանութիւնը: Վկայ՝ **Paul du Véou**, որուն փաստացի յօդուածաշարքը կարդացիք այս օրերս, կամ ծերակուտական **Gustave Gautherot**, որուն մէկ նամակը պիտի կարդաք այսօր:

Գալով Սթալինի, մարդիկ անոր մեռնելուն չսպասեցին, հալալ պատանիք մը ճարելու համար: Եւ ֆանի՛ սեսակ ...

Միայն Հայաստանի պարագան գլխու պտոյտ կրնայ պատճառել :

Սթալինեան սահմանադրութեամբ Հայաստան զրկուեցաւ Ղարաբաղէն, Նախիջեւանէն, Ախալքալաքէն եւ ուրիշ հայրենի ժառանգութիւններէ :

— Հալա՛ղ ըլլայ, աղաղակեցին մարդիկ, ծափահարելով Արտասահմանէն :

Սթալին խումբ – խումբ գնդակահարել տուաւ ամբողջ սերունդ մը : Ոչ միայն պետական – կուսակցական օրթիչներ, այլեւ գրագէտ – բանաստեղծներ: Ոչ միայն տարէցները, այլ եւ երիտասարդները: Նոյնիսկ վար – դապետներ եւ կաթողիկոսը :

— Հալա՛ղ ըլլայ, հալա՛ղ ըլլայ, սաղաղակեցին դուրսէն:

Սթալին խզել տուաւ ամէն կապ՝ Երեւանի եւ Հայկական Արտասահմանի միջեւ :

— Հալա՛ղ ըլլայ, ձայն տուին դուրսի «բարեկամները» :

Եւ դեռ շարքը չէ վերջացած :

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿ ՄԸ ՍՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՀԱՐՑԻՆ ՍՈՒԹԻՒ

— - oo —

Լուաւ Էնֆիէրիէօրի ծերակուտական Պ. Gustave Gautherot, նախագահը Միջերկրականի կոմիտէի վարչական խորհուրդին եւ Սուրիա – Լիբանան հատուածին, մեզի ղրկած է պատճէնը հետեւեալ նամակին, հրատարակութեան խնդրանքով: Նամակը ուղղուած է արտաքին նախարար Պ. Ժորժ Պոնէի, Մանթոնէն, մարտ 8 թուականով ·

— « Պարոն նախարար, հարկադրուած ըլլալով ատեն մը եւս հանգստանալ հարաւային Ֆրանսայի մէջ, առողջական վիճակս թոյլ չտուաւ յիշեցնելու Ալեքսանտրէթի վերաբերեալ գործերու հարցապնդումը, որու մասին պատիւ ունեցած էի ձեզի զրելու 1938 հոկտեմբեր 16ին :

Բայց եւ այնպէս, ես երբեք չդադրեցայ հետեւելու այս հարցին: Եւ պատեհութիւն ունեցայ այդ մասին զրելու ձեզի, իբրեւ նախագահը «Միջերկրականի կոմիտէ»ին Սուրիա – Լիբանան հատուածին:

Արդ, վերջին ամիսներու ընթացքին, Սանճաքին կացութիւնը այնքան ծանրացաւ որ, կը թուի թէ Թուրքիայոյը ինքզինքը տէր տիրական կը կարծէ այդ նահանգին :

Արդարեւ, հակառակ մեր միջազգային յանձնառութեանց, մենք թոյլ տըւինք որ ան զրաւէ Սանճաքին ներիչխանութեան բոլոր նշանները: Մենք անոր ձգեցինք վարչութիւնը, մաքսատուները, դատական իշխանութիւնը, թղթադրամական վարչութիւնը: Աչուընէ Պ. Կապրիէլ Փեւօ իրաւ ապօրէն մերժած է այն Թրքական նամակադրոշմները որ վերջերս հրապարակ հանուեցան Ալեքսանտրէթի մէջ, Բէմալ Աթաթիւրքի նկարով, բայց մենք թոյլ տուինք որ Սանճաքին մէջ ծախուած սուրիական նամակադրոշմներու վրայ փակցուած յաւելուածական տուրք մը ջնջէ Սուրիոյ անունը: Մենք վար առինք սուրիական դրօշը: Մենք թոյլ տուինք որ Թուրք զինեալ ուժը Սանճաք արշաւէ եւ տեղաւորուի հոն: Մենք Սանճաքին մէջ հաստատեցինք օրէնսդիր ժողով մը Թրքական մեծամասնութեամբ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ընտրական յանձնաժողովին տեղեկագիրը հարկադրուեցաւ կսկիծով արձանագրել այն բռնութիւնները զոր մեր զործակալները չէին վախցած կատարել, այդ Թուրք եւ հակաֆրանսական ժողովը պարտադրելու համար արաբ եւ Ֆրանսահոր բնակչութեանց :

Մենք մասնակցեցանք Ֆրանքֆուրթեան յանձնաժողովի մը, զծելու կամ կրճատելու համար սահմանները Սանճաքին եւ Սուրիոյ միւս նահանգներուն միջեւ, այսինքն Սուրիոյ ներքին սահմանները, ինչ որ միայն Ֆրանքֆուրթեան յանձնաժողով մը կրնար կատարել :

Որովհետեւ Սանճաքը, զոր ձեր պաշտօնատունը Թրքական «Հաթայ» անունով կը կոչէ անճահօրէն, կը մնայ սուրիական նահանգ մը: 1937ի կազմական կանոնագիրը այդ պարագան կը հաստատէ բացորոշապէս. 1938ի Ֆրանքֆուրթ դաշնագիրը կը վաւերացնէ զայն :

1936ի Ֆրանքֆուրթեան դաշնագրին ոչ – վաւերացումը կը վերահաստատէ մեր հոգատարութեան բոլոր պարտաւորութիւնները ամբողջ Սուրիոյ վրայ: Մեր պարտաւորութեանց առաջինը կը կազմէ պաշտպանել մեր պատիւին յանձնուած երկրամասին եւ Ֆրանսական կայսրութեան ամբողջութիւնը :

Այս պայմաններուն մէջ, կը խորհիմ խնդրել նախ ձեզմէ, պարոն նախա-

(Յուրիրու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼՈՒԽԱՎՈՐ ԹԵՄԱՅԻ ՇՈՒՐՋ

(ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ Ա. ՆԱԶԱՐՈՎԻ)

ՊԱՐՈՒՆԱՀԱՍԱՆ

— Ես ինչ-որ բան չեմ հասկանում։ Ինչո՞ւ ես ինձ ասում, որ ես ինձ չեմ սիրում։ Ես ինձ շատ եմ սիրում։ Ես ինձ ամենից շատ եմ սիրում։ Ես ինձ ավելի շատ եմ սիրում, քան ինչ-որ մեկը կամ ինչ-որ բան։ Ես ինձ ավելի շատ եմ սիրում, քան ինչ-որ մեկը կամ ինչ-որ բան աշխարհում։ Ես ինձ ավելի շատ եմ սիրում, քան ինչ-որ մեկը կամ ինչ-որ բան աշխարհում և նրանից էլ դուրս։

— Ես ոչ մի

ԱՆԱՊԱՏԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԱՅ ԱՂՋԻԿՆԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

«Ամեն մի կին պետք է ունենա մի անապատ, ուր կարողանա ապրել իր սրտի հետ միայնակ»,— ասում է Ժ. Ժ. Ռուսսոն։

Ես ինձ համար անապատ չունեմ, բայց ամեն անգամ, որ ինձ ստիպված եմ տեսնում ապրել ուրիշների հետ, ինձ թվում է, թե ես ապրում եմ անապատում։

Ես ինձ համար անապատ չունեմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի տեղ չունեմ։ Ես ինձ համար ոչ մի տեղ չունեմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չունեմ։ Ես ինձ համար ոչ մի բան չունեմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ։

Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում։

Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ սիրում։

Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ սիրում, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ատում։

Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ատում

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆօղոսեան, Վարդանեան եւ ֆէյլասուֆեանի ընտանիքները շատ ցաւով կը հաղորդեն իրենց բարեկամներուն, ազգակիցներուն եւ ծանօթներուն՝ Մարսէյլի մէջ տեղի ունեցած իրենց սիրելի հարազատ

ՍԱՐԳԻՍ ՖՕՂՈՍԵԱՆԻ

մահուան մասին։ Թաղումը տեղի պիտի ունենայ Երկուշաբթի 29 Մայիս 1950-ին, ժամը 15:00-ին, Մարսէյլի Սբ. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մատուռէն։

Ընտանիքը կը խնդրէ ներողամտութիւն ընդունելութեան պակասին համար։

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

Le Bel :

Մանուկի Հայ Երիտասարդաց Բիւրեղեան Միութիւն : 12 Մարտ, 1950 թուականին Միութեան Կեդրոնական Վարչութեան հետեւեալ կազմը ընտրեց իր նիստին մէջ :

Նախագահ՝ Ռուբէն Ալեքսանեան
Փոխ-նախագահ՝ Ռուբէն Ալեքսանեան
Գանձապետ՝ Ռուբէն Ալեքսանեան
Քարտուղար՝ Ռուբէն Ալեքսանեան
Անդամ՝ Ռուբէն Ալեքսանեան
Անդամ՝ Ռուբէն Ալեքսանեան
Անդամ՝ Ռուբէն Ալեքսանեան

Միութեան Կեդրոնական Վարչութիւն :

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱԿԱՆ ՓՈՐՁ

Ընդունելի կ՚ըլլայ թարգմանչական փորձ ունեցող երիտասարդ մը, որ կարենայ ֆրանսերէնէ հայերէնի թարգմանել։ Գրաւոր դիմումները ուղղել «Թարգմանիչ» անունով, Հանդէսի գրասենեակին։

ՏՈՒՆ ՈՒ ԿԱՀԱՆ

Ծանօթացնել կը հաճին իրենց բարեկամներուն եւ ազգակիցներուն, որ Տիրամայր Աստուածածնի Ս. Կոյսի տօնին առթիւ, Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի Կիրակի 9 Յուլիս 1950-ին, առաւօտեան ժամը 8:30-ին, Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մատուռին մէջ։

Ս. Ժողովուրդը կը հրաւիրուի ներկայ գտնուելու։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻԿ

Հայկական Մարտիկ Ընկերակցութեան Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի 11 Յունիս, 1950-ին, ժամը 9 ա.կ.-ին, Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մատուռին մէջ։

Ընդհանուր Ժողովի Նախագահ՝ Ռ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 12 ՄԱՐՏ DIMANCHE 12 Mars 1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3987

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ...

— ∞ —

Ջեր գիտցածը չէ այս,— ցուցակագրութիւն երկրի մը բնակչութեան, սառուգելու համար անոր համրանքը :

Թէեւ, եթէ ուզենք խոստովանիլ, մենք ալ պէտք ունինք այդ կարգի ցուցակագրութեան մը, Հայկական Աբտաւամանի մէջ:

Արդարեւ, տարիներէ ի վեր 800,000էն մինչեւ մէկ միլիոն կը հաշուենք տարագիր բազմութեանց թիւը: Բայց, իրականին մէջ, կը պակսին վաւերական աղբիւրներ, բուն համրանքը մէջտեղ հանելու համար: Եթէ կան զաղութներ որ արձանագրութիւն պահած եւ քիչ - շատ վաւերական մարդահամար մը կազմած են, ուրիշները կը շարունակեն յօրանջել, ամէն ինչ հիմնելով ենթադրութեանց վրայ :

Իոլորովին տարբեր բան է մեր այսօրուան մտածումը, — մարդահամար :

Կ'ուզենք որ փորձ մը կատարուէր, իմանալու համար թէ ի՛նչ ունինք իրօրէ պահեստի եւ խոստմնալից տարր, հայկական մշակոյթի ճակատին վրայ :

Բացատրենք,— վերջին քսան տարիներու ընթացքին, իրարու եւեւէ հալեցան կամ յաւիտենապէս թաղուեցան բազմաթիւ արժէքաւոր ղէմքեր,— քաղաքական գործիչ, դրագէտ, հրապարակագիր, գիտուն, բանաստեղծ, բանասէր, մատենագիր, թարգմանիչ, «վարդապետ Դպրութեանց», բեմական աշխատաւոր եւն. :

Կը բաւէ ընդհանուր ակնարկ մը նետել, համոզուելու համար թէ մեծ թիւ մը չեն կազմեր անոնք որ ողջ են դեռ եւ կը գործեն այս կամ այն ճակատին վրայ :

Նոյնիսկ հանրային կեանքի տարբերական պէտքերուն համար յաճախ ճրագով կը փնտուուին տրամադրելի կամ ընդունակ տարրեր:

Արդ, կեանքը իր անողոք պահանջներն ունի: Մարդիկ պիտի ծիւրին, պիտի յոգնին, եւ օր մըն ալ պիտի մեռնին: Դիրքեր, աթոռներ, բեմեր, աշխատանքի եւ ստեղծագործութեան վառարաններ պիտի պարպուին :

Բայց, կեանքը կանգ չառներ: Ծոզնածին, մեռածին պիտի յաջորդէ նորը, չարունակելու համար ճամբան :

Այս տարբերական բացատրութիւնն անգամ աւելորդ է, երբ գիտենք որ ընդհանուր վհատութիւն մը կը համակէ զաղթաշխարհը, երբ քիչ - շատ արժէքաւոր դէմք մը դերեզման կ'իջնէ: Օրինակ՝ վերջին զժբախտութիւնը, — մահ Թորգոմ արք·ի :

Արդ, ի՞նչ ընել, որպէսզի բացը չմնանք, երբ անխուսափելին կը պատահի, ցնցելով կամ տկարացնելով այս եւ այն ճակատը:

Մեր ձեռքը չէ կասեցնել մահուան ընթացքը: Բայց մեր ձեռքն է կարելին փորձել, որպէսզի մարքի մշակը կարելի եղածին չափ երկար ապրի եւ մանաւանդ կարենայ արտադրել :

Ցետոյ, մեր ձեռքն է միջոցներ խորհիլ, որպէսզի յաջորդ հասնի գացողին եռեւէն, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Ահա այս պահանջը դիմաւորելու համար է որ կ'առաջարկենք մարդահամար մը կատարել,— երեւան հանել թէ ի՛նչ ունինք անկիւն մը մոռցուած, անտեսուած, անելի մատնուած: Տարէց թէ երիտասարդ :

Եթէ բուն մարդահամարը — մեր մարդկային համրանքը — որոշ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ, այս մէկը պարզապէս նախաձեռնութեան մը կը կարօտի:

« Քառասուն հոգի ենք, իրար կը ճանչնանք», պիտի ըսէր չուկայի մը :

Այո, քառասուն կամ չորս հարիւր: Եթէ կ'ուզէք, աւելի քան քառասուն վաւերական արժէքներ, եւ չորս հարիւր ալ՝ ընդունակ տարրեր՝ արժանի՝ ուշադրութեան, դուրգուրանքի եւ նիւթական աջակցութեան, ծաղկելու եւ արտադրելու համար: Բաց մնացած դիրքերը գրաւելու եւ ստեղծագործելու համար: Կէս մնացած գործերը ձեռք առնելու եւ չարունակելու, զարգացնելու համար:

Մի՛այն Անգրանիկներու գործը չէ որ կէս մնաց: Եւ Անգրանիկները անգամ պատրաստութեամբ, հոգածութեան մէջտեղ կուգան:

Զմիթթարունք Մխիթարեանց կամ Երուսաղէմի վանքերով: Առաջիններն ալ ծանր ցնցումներ կրեցին տարիներու ընթացքին, իրրեւ ակադեմիաններ. իսկ վերջինը դեռ ի լինելութեան է : Աւելի ճիշդ՝ պարպուած: Հարցական մը, որուն ժխուր է դրական պատասխան տալ :

Ուրեմն Աչխարհական Մխիթարի՞ն մը հաստատենք, ինչպէս կ'առաջարկուի քանի մը տարիէ ի վեր :

Այո՛, պիտի ըսէինք մէկ անգամէն, եթէ վստահ ըլլայինք թէ Մովսէսի գաւազան մը գտնելով քարին, «հրաչիւք խմն» մէջտեղ պիտի հանէ հայ հարուստ մը, կամ եւ պատրաստ՝ հաստատելու այդ աչխարհական մենաստանը,— վառարան մշակոյթի, ակադեմիա տնտեսութեանց, ուսումնասիրութեանց եւ արտադրութեանց:

Մենք այդպիսի տրամադրութիւն չենք տեսներ հայ հարուստներուն քով: Ոչ իսկ սովորական մեկենաս մը, որ տապարէզ իջնէր հատուցական ձեռնարկի մը համար, « ի սէր ազգութեան». դուք ըսէք՝ յանուն հայկական Մշակոյթի զարգացման :

Ուրե՞մն: Նախ համրել, մէջտեղ հանել արժանաւոր մշակները, իրենց կարողութիւններով եւ անձնական կացութեամբ: Պըրլը, իրենց գործերով ամէն զաղութի մէջ,— տեսակ մը «կը փընտուռնեմ» նախաձեռնութեամբ ազգ· իշխանութեանց եւ ձեռնհասութեանց: Նոյնիսկ անհատներու միջոցաւ, աչքէ հեռու եւ փոքրաթիւ զաղութներու մէջ :

Այս տարբերական աչխատանքէն վերջ, բաւական կը դիւրանայ ճամբան, գործի ձեռնարկելու եւ կարելին փորձելու համար:

Իսկ ամէնէն կարեւորը, այս նախաձեռնութեամբ ստուգած կ'ըլլանք թէ ո՛ր ատիճան կարելի է չարունակել յաջորդութեան կապը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆՈՐՈՇ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ

Կռիւները կը շարունակուին անվերնադիր

*Հակասական լուրեր կը հոլովին Մատրիտի կացութեան մասին: Իրրեւ բան*րենչան տեղեկութիւն, առջի օր հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ Զօր· Ֆրանքօ ազատ արձակած է Մատրիտի նոր վարչապետին՝ Զօր· Միախայի որդին, փոխանակելով նախկին դիկտատոր Փրիմօ տէ Ռիվէրայի կրտսեր զաւկին հետ: Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ Միախայի զաւակը Վալենսիա պիտի երթայ, միսին տանելով Զօր· Ֆրանքոյի մէկ նամակը, որ պայմաններ կ'առաջարկէ անձնատուութեան համար: Ազատ արձակուած կալանաւորը սահմանադրուելս հաստնելով, Մարսէյլ գնաց եւ կը կարծուի թէ այնտեղէն նաւ պիտի նստի, Վալենսիա երթալու համար :

Բարենչան կը համարուի նաեւ այն պարագան որ Զօր· Ֆրանքօ չուզեր օգտուիլ կացութենէն, Մատրիտ արշաւելու համար: Լաւատեսներ կ'ենթադրեն թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Մատրիտի անձնատուութեան համար :

Մինչ այս մինչ այն, կռիւները կատաղօրէն կը շարունակուին Մատրիտի շրջանին մէջ: Կ'ըսուի թէ անհամաձայնութիւն ծագած է Զօր· Միախայի եւ գնդ· Քազատոյի միջեւ :

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Մատրիտի արեւելեան մասին մէջ ծագած կատաղի ճակատամարտէ մը վերջ, բոլշեւիկները բոլորովին պարտութեան մատնուեցան : երկու հակառակորդները հրաժայլեր ալ զօրձածած են այս ճակատամարտին մէջ եւ ի վերջոյ ազգ· պաշտպանութեան զօրքը յաջողած է ետ առնել ծովային նախարարութիւնը, որ Սպանիոյ ամենաբարձր շէնքն է , 17 յարկով: Բայց եւ այնպէս ըմբոստները տակաւին զրաւած կը պահեն կարեւոր դիրքեր: Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, բոլշեւիկները հակայարձակումի ձեռնարկելով, ետ առած են քաղաքին կարգ մը մասերը: Գնդ· Քազատո վերջնագիր մը ուղղելէ վերջ, օդանաւերով ռմբակոծել տուած է բոլշեւիկեան դիրքերը: Միեւնոյն ատեն ազգ· պաշտպանութեան գինուորները կը ջանան խորտակել դիմադրութեան բոլոր կեդրոնները: Զօր· Միախայի հաւատարիմները երկու կիսարաժին զօրք ճամբայ ելած է դէպի Մատրիտ :

Կարգ մը զրոյցներու համաձայն, Մատրիտի փողոցները քաղմնելի տեսարան մը կը ներկայացնեն: Բազմաթիւ խանութներ եւ տուներ աւերի մրուտած են , այրեր, կիներ եւ մանուկներ ջարդուած են·: Զրոյց կը շրջի նաեւ թէ Մատրիտի պահակազօրքին մեծ մասը ապստամբներուն միացած է եւ թէ այս վերջիններու ձեռքն են հաղորդակցութեանց միջոցները, ինչ որ կը ջլատէ Զօր· Միախայի չարժումները :

Մէկ խօսքով, կացութիւնը անորոշ է տակաւին եւ արիւնը կը հոսի անընդհատ :

ԲՈՒՌՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՒԻՒ ՄԷՋ

— ∞ —

«Դաւաճան, տիկա, մարդասպան ..»

Երեսփ· ժողովը ուրբաթ օր զբաղեցաւ Սպանիոյ փախստականներու հարցով, Ազգայնական երեսփոխան մը, Իպարնէկարի, հարցուց թէ կառավարութիւնը ի՛նչ միջոցներ ձեռք առած է, լուծելու համար Սպանիոյ փախստականներու խնդիրը, որ այնքան ծանր հոգեր կը պատճառէ աւելի քան 40 օրէ ի վեր: Տակաւին կան 450.000 փախստականներ, որոնց 220.000ը զինուորներ են: Անոնց համար ամէն օր կը ծախսուի աւելի քան 7.000.000 ֆրանք: Պ· Իպարնէկարի այս առթիւ խստօրէն դատապարտեց Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան եւ բանակին վարիչներուն «վատութիւնը եւ դաւաճանութիւնը»: Այդ միջոցին համայնավար երեսփոխանները անդադար կ'աղմկէին: Նախագահը կարգի հրաւիրեց :

—Դաւաճա՛ն, վա՛տ, ծախուա՛ծ, աղաղակեցին երկու կարմիր երեսփոխաններ :

Նախագահը սպառնաց զազրեցնել նիստը: Պ· Իպարնէկարի չարունակեց·

— Ինչ որ ըսի այս բեմէն, արտաքին նախարար Պ· Պոնէ ըսած է արտաքին յանձնաժողովին առջեւ եւ համայնավարները չեն պատասխանած :

Բուռն բանավէճէ մը վերջը, ազգայնական երեսփոխանը չարունակեց իր հարցապնդումը ·

— Ի՞նչ պիտի ընէ կառավարութիւնը: Ֆրանսա չի կրնար տանիլ այս ծանր բեռը: Կառավարութեան պահանջած 150 միլիոնի նոր վարկը պիտի սպառի մարտ 15ին: Արդէն ծախսուած է 275 միլիոն ֆրանք, ամիսը աւելի քան 200 միլիոն: Եթէ Ֆրանքօ ներս չառնէ աւարառուները, չարագործները, ի՞նչ պիտի ըլլան այս մարդիկը որ իրենց խղճին վրայ ունին աւելի քան 500.000 սպանութիւններ, հրկիզումներ: Անոնք մարդկութեան մրուրն են եւ խաժամուժը: Իսկ սա միջազգային վաչտերու 9000 գինուորնե՞րը, Գերման, Զեխ, Լեհ, բոլորն ալ անբաղձալի :

Ցետոյ Պ· Իպարնէկարի իր խօսքն ուղղելով բոլշեւիկ երեսփոխան Մարթիի, ըսաւ·

— Ես ձեզի դէմ երբեք չարձակած չեմ ոչ իմ գրութիւններով, ոչ ալ խօսքով: Բայց այստեղ մենք գիտենք այն կարեւոր դերը զոր կատարած էք այդ միջազգային վաչտերու կազմակերպութեան մէջ: Մեր պաշտօնակիցներէն ոմանք տեսած են որ դուք զանոնք աչքէ կ'անցընէք Փէրթիւսի մէջ: Իսկ իրրեւ նորութիւն ըսեմ որ այդ գինուորները կ'ամբաստանեն ձեզ: Անոնք ամէնէն սարսափելի ամբաստանութիւնները կ'ընեն ձեզի դէմ: Եթէ ճիշդ կ'ըսեն, այն ատեն դուք մարդասպան մըն էք: Իսկ եթէ կը սուտ, զրպարտիչներ են: Կ'ուզենք իմանալ թէ դուք արժանի՞ էք այստեղ նստելու: (Ջերմ ծափեր ձախ - կողմէն) :

Պ· Մարթի իր նստած տեղէն պատասխանեց թէ ինք զօրահանդէս չէ կատարած :

Հարցապնդող երեսփոխանը չարունակեց ·

— Պ· Տորմուա (նախկին նախարար, ընկերվարական) ձեզ կ'ամբաստանէ թէ դուք Ֆրանսացիներ սպաննած էք: Բացատրութիւն տուէք: Ճի՞շդ է:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐՆԱԴԻՐԻ

— ∘ —

Ամերիկայի թերթերէն կ'իմանամ եղերական վախճանը Զմշկածաղցի եբրիտասարդի մը, որ կարմիրներուն կարմիրը դարձած էր սպանիական սլատերազմէն ի վեր, թէեւ հայրը կամ հօրեղբայրը Դաշնակցական է, իսկ մէկ եղբայրը՝ ռամկավար .

— « Ամերիկայէն Սպանիա մեկնած կամաւորները սկսած են վերադառնալ: Կառավարական շարքերուն մէջ կռուող ամերիկեան կամաւորներուն մէջ կային Հայեր ալ: Ասոնցմէ Աչոտ Ենդրէասեան պատերազմի ճակատին վրայ մեռած է: Անդրէասեան, որուն ծնողքը Նիւ -Եորք կը բնակին, Պալչիտի դէմ կառավարական յարձակում մը կատարած մէջոցին սպաննուած է, երբ կը հրամայէր խմբակի մը: Աչոտ Անդրէասեան նախապէս ալ վիրաւորուած էր, բայց գինուորական հիւանդանոցին մէջ դարմանուելէ վերջ իր վտանգով նորէն ճակատ մեկնած էր» :

Եթէ չեմ սխալիր, անցեալ տարի ալ ուրիշ հայ երիտասարդի մը մահը հաղորդեցաւ, նոյն ճակատէն: Կան միրաւորներ ալ :

— Բայց Հայերը ի՞նչ գործ ունին Սպանիոյ մէջ:

— Գացեր էին կռուելու փաչակաբութեան դէմ, յանուն համաշխարհային ժողովրդավարութեան: Այն համոզումով թէ՝ ես· Միութիւնն ալ, Հայաստանն ալ պարտուած կ'ըլլան. եթէ հանրապետական Սպանիան պարտուի···

— Ինչ բարակ բաներ ալ մտածեր են Ամերիկայի մէջ···

— Միայն Ամերիկա՞յի մէջ: կարդա սա նամակը, զոր երէկ ստացայ, Լա Սէյնէն (Վառի նահանգ)·

— « Մեր չրջանէն ալ բաւական ինքնահաւան երիտասարդներ զացած էին սպանիական ճակատը: Այս օրերս խղճալի նամակներ կը ստանանք, որոնց համաձայն 18 հայ երիտասարդներ կը գտնուին Ալժէէս - սիւր - Մէռի կեդրոնացման կայանին մէջ (Փէրփինեան): Իրենց հասցէն է Յակոբ Մարտիրոսեան: Կը խնդրեն որ ձար մը գտնենք զիրենք ազատելու համար: Կ'ըսեն թէ ուրիշ ազգերու հիւպատոսները զալով իրենց մարդիկը կը ժողվեն եւ իրենց երկիրները կը զրկեն· բայց մենք անտէր անպաշտպան, անօթի ծարաւ կը մնանք »:

Շատ պիտի խնդրէի որ օգնութեան հասնէիք այս թշուառներուն: Այժմէն մեր խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնենք ձեր ազգասիրութեան»:

Ի՞նչ կրնայի պատասխանել :

Այս տղաքը, որոնց մէջ հասարակ բախտախնդիրներուն հետ կան մոլեռանդ հաւատացեալներ եւ ցնորամիտներ ալ, իրենց հակաֆաչական պայքարի ճակատին մէջ առած էին , ճաեւ, Դաշնակցութիւնը :

Ձեր մտգերը փուշ - փուշ կ'ըլլան , եթէ կարդաք իրենց թղթակցութիւնները կամ իրենց ընկերներուն յօդուածները···

Բայց եւ այնպէս, կռիւը կ'արձանագրեմ իբրեւ մարդասիրական պարտականութիւն :

Այս առիթս, ուրիշ պատմութիւն մը եւս·—

Անցեալ տարի Մարսէյլի մէջ ձերբակալուելով մէկ ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ լրագրավաճառ մը, Եղիա Տէօվլէթեան, ամբաստանուելով թէ «Իամանիթէ» ծախած ատեն անարգեր է վարչապետը, Պ· Տալատիէ :

Ամերիկայէն հայրենակից մը, կարծեմ իր եղբայրը, նամակով մը տեղեկութիւն կը խնդրէր այս մասին:

Բան - գործ ըրի եւ իմացայ թէ տղան մէկ ամիս բանտարկուելէ վերջ, նետուեր է գաւառական անկիւն մը, անտէր անպաշտպան, երեք օր ալ անօթի մնացած , եւ օգնութիւն կը սպասէ իր բոլշեւիկ ընկերներէն···

Քանի որ առանց վերնագրի սկսայ, կը վերջացնեմ առանց խորհրդածութիւն :

Հասկցողը թող բացատրէ չհասկցողին :

ՎԱՀԷ

ՓՐԱՆՍ Կ'ՈՒԶԷ ՁԻՆՈՒՈՐԱԳՐԵԼ ԲՈԼՈՐ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

Մէկ միլիոն զինուոր հաւկելու համար

»»» · «««

Երեսփ· ժողովը առ այժմ յետաձգեց առաջարկ մը, զոր ներկայացուցած էին Պ· Տալատիէի արմատական խմբակցութեան 13 անդամները, մէջն ըլլալով կուսակցութեան փոխ - նախագահը, Պ· Շիչէռի:

Բանաձեւը՝ կ'առաջարկէր զինուորագրել Ֆրանսայի մէջ ապրող օտարականները, մէկ միլիոնի չափ զինուածական ոյժ մը ապահովելու համար: Զինուորագրութեան պէտք է ենթարկուին այն բոլոր օտարականները, որոնք կը փափաքին Ֆրանսական քաղաքացի դառնալ եւ կամ հարկատու են:

Օրինագիծը կ'ընդդրկէ այն բոլոր քաղաքական տարագիրները, որ հաստատուած են այստեղ, եւ այն օտարական աչխատաւորները, որ մտադրութիւն չունին իրենց հայրենիքը վերադառնալու :

Օրինագիծին նախաբանը կ'ըսէ — «Զինուորութիւնը պայման պիտի դրուի հպատակութեան եւ մանաւանդ անոր փութացման: Իսկ զինուորութիւնը մերժելը պիտի նչանակէ արտաքսել երկրէն եւ կամ համախմբել կեդրոնացման մանաւոր կայանի մը մէջ»:

Օրինագծին տրամադրութեամբ, 30էն վար օտարականները պէտք է երկու տարի զինուորութիւն ընեն Ֆրանսայի կանոնաւոր բանակին, եւ ոչ թէ մանաւոր զօրաթաժիններու մէջ: Իսկ 30էն վեր տարիք ունեցողները պէտք է մարզանքի չրջաններ կատարեն, Ֆրանսացիներու նման: Զինուորական իչխանութիւնը կարգադրութիւններ պիտի ընէ, որպէսզի օտարականները չպատերազմին իրենց հայրենիքին դէմ :

Օրինագծին նախաբանը կ'ըսէ նաեւ թէ անցեալ սեպտեմբերի մանակի զօրաչարժը ցոյց տուաւ որ վտանգաւոր է տուաբաթիւ ոչ - զինուոր օտարականներ ունենալ բանակի թեկուզքին մէջ: Այն ատեն երկրին կարգ մը վայրերուն մէջ լուրջ բախտումներ տեղի ունեցան ճակատ մեկնող Ֆրանսացիներու եւ երկրին մէջ մնացած օտարականներու միջեւ :

Վարչապետ Տալատիէ ճաւ մը խօսեցաւ Ծերակոյտին մէջ եւ ըսաւ, թէ կառավարութիւնը չուտով պիտի ներկայացնէ ազգային պաշտպանութեան ընդարձակ ծրագիր մը: Ֆրանսա կը փափաքի, յարեց ան, խաղաղութեամբ ապրիլ իր սահմաններուն մէջ, բայց վճռած է որ եւ է բան չդիմէլ իր հողամասերէն կամ իր իրաւունքներէն:

Ծերակոյտը յետոյ միաձայնութեամբ քուէարկեց երկամեայ զինուորութեան օրինագիծը, զոր երեսփ· ժողովին քուէարկուած էր արդէն փետրուար 1ին, միաձայնութեամբ :

ՎՂՎՍՏՉԱՇՅՈՒՏ ԵՎՍԵՆ

(ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ Ը-ՐԴ

ՊԱՏՄՈՒՎԱԾՔ

«Ես ինչ-որ բան գիտեմ, — ասում էր Ջեյմսը, — որ դուք չգիտեք, և դա ինձ ուրախություն է պատճառում: Ես գիտեմ, որ Ռոզալինդը ոչ մի կերպ չի կարող ամուսնանալ Ռոնալդ Էդգարի հետ, որովհետև նա արդեն ամուսնացած է: Ես գիտեմ, որ Ռոնալդ Էդգարը ոչ մի կերպ չի կարող ամուսնանալ Ռոզալինդի հետ, որովհետև նա արդեն ամուսնացած է

ՋՈՒՄԲԵՐԻ ՕԴԱՆԱՎԸ

— 90 —

— Դարե՛, պեղո՞ւմ էին չէ։

— Տալ։ Մի՛շտ, Ա՛ստղ էին հոն։ Ամէն անգամ որ Ա՛ստղ կ՚երթայինք, Ա՛ստղ կ՚երթար մեզի հետ։

— Ինչպէ՞ս չէ։ Հոն ալ ես ինձ հետ պիտի տանիմ։ Ես ալ կ՚ուզեմ հոն ըլլալ։ Ա՛ստղ, Ա՛ստղ, ինչո՞ւ չես ուզեր որ ես ալ հոն ըլլամ։

— Ա՛ստղ, Ա՛ստղ, ինչո՞ւ չես ուզեր որ ես ալ հոն ըլլամ։

— Ես կ՚ուզեմ որ դուն հոն ըլլաս, Ա՛ստղ, բայց... բայց... Ա՛ստղ, ես կ՚ուզեմ որ դուն հոն ըլլաս, բայց... բայց... Ա՛ստղ, ես կ՚ուզեմ որ դուն հոն ըլլաս, բայց... բայց...

— Ինչո՞ւ չես ուզեր որ ես ալ հոն ըլլամ։

— Ես կ՚ուզեմ որ դուն հոն ըլլաս, Ա՛ստղ

Փոթորիկը պայթած էր արդէն։ Ամէն կողմէ կ'աղմկէին։ Ուրիշ ազդայ – նական երեսփոխաններ կը հարցնէին ։

— Ձի՞նդ է որ Մարթի Ֆրանսացիները սպաննել տուած է ։

Մարթի փորձեց պատասխանել, Պ. Պալարնէկարի պնդեց թէ Պ. Տօրմուա այդ մեղադրանքը ըրած է ընկերվարականներու ազդ. խորհուրդին մէջ։ Ըն– կերվարական երեսփոխանները չպատասխանեցին։ Պ. Իպարնէկարի պահանջեց քննիչ տաեան մը կազմել եւ հարցաքննել Մարթին։ Նախագահը հարկադրուե– ցաւ դադրեցնել նիստը ։

երբ ժողովը վերսկսաւ, այս անգամ ուրիշ ազգայնական երեսփոխան մը, Պ. Անռիօ, պատմելով 40 պատանդներու ջարդը՝ սահմանապլուխին վրայ, իր կարդին ամբաստանեց Մարթին։ Այս վերջինը կը խնդար նստած տեղէն։ «Մարդասպանը կը խնդայ», դիտել տուաւ ազգայնական երեսփոխան մը ։ « կեցցէ Մարթի», կը պոռային բոլշեւիկները։ Պ. Անռիօ ուզեց ապացուցա– նել թէ Մարթի դնդակահարել տուած է ֆրանսացի սպայ մը։ Բոլշեւիկ երես– փոխանները անընդհատ կ'ընդմիջէին ։

— Տասիօ՛ս, մարդասպան, վա՛տ, նախ քու ձեռքերդ լուա ...

Նախագահը ի զուր կարգի կը հրաւիրէր։ Պ. Անռիօ չկրցաւ վերջացնել իր ճառը։ Ժողովին չարունակութիւնը յետաձգուեցաւ երեքշաբթի օրուան ։

Չեխ զինուորներ խորտակեցին Սլովաքիոյ անկախական շարժումը

Ուրբաթ օր ծանր տագնապ մը ծագեցաւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, որ հազիւ սկսած էր վերակազմուիլ, անցեալ սեպտեմբերի անդամահատումէն վերջ։

Հանրապետութեան նախագահը հաստատած ըլլալով որ անջատական շարժում մը կը սարքուի Սլովաքիոյ մէջ, այդ ինքնավար չրջանին կառավա– րութեան ձեռքով, անմիջապէս պաշտօնանկ ըրաւ վարչապետը, դերապայծառ Թիսօ, ինչպէս եւ անտեսութեան, հաղորդակցութեանց եւ հանրօգուտ չինու– թեանց նախարարները։ Ցետոյ ձերբակալուեցան երկու երեւելիներ, որոնք չարժման գլուխը անցած էին։ Չեխական զօրքը անմիջապէս գրաւեց Սլովա – քիան։ կեդրոնական կառավարութիւնը առ այժմ տէրն է կացութեան։ Կ'ըսուի թէ դաւադիր նախարարները դանդատագիր մը ղրկած էին Պերլին եւ կ'ուզէին անջատել ոչ միայն Սլովաքիան, այլ եւ Կարպաթեան Ուկրայնան։ Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Պրատիսլավայի մէջ։ Բոլոր ռազմագիտական դիր– քերը, ճամբաները եւ սահմանային պահականոցները հսկողութեան տակ առ– նուեցան ։

Նոր Նախագահին ընտրութիւնը

Վերջնապէս որոշուեցաւ Ֆրանսայի նոր նախագահին ընտրու – թեան թուականը,— ապրիլ 5 (աւագ չորեքշաբթի)։

Ինչպէս յայտնի է, նախագահական ընտրութիւնը կը կատարեն երես– փոխները եւ Սերակոյսը, միացեալ նիստ մը գումարելով Վերսայլի պալատին մէջ։ Այժմէն կը յիշուին չատ մը թեկնածուներու անունները,— Պ. Պ. Տա – լատիէ, ժանէնի (Ձերակոյսին նախագահը), Լոխօ, Ֆէրնան Պուխոն (երեսփ. ժողովին նախկին նախագահը որուն կազմած դահլիճը չորս օր տեւեց), Ձե – րակուտական Լէոն Պէրտա, որ Սպանիա գնաց վերջերս, նախկին նախարար Փիէթրի եւն.։ Պ. Լըպրէօնի վերընտրութեան մասին ալ կը խօսուի , թէեւ նախագահը կը մերժէ։ Էոխօ վճռապէս մերժած է։ Ձերակոյսին նախագահը 74 տարեկան ըլլալով, ծեր կը համարուի ։

Այս տաքիւ թերթերը խօսելով նաեւ նոր կառավարութեան մասին, այլ եւս անհատական կը դանեն որ ազդ. դահլիճ մը կազմուի մասնակցութեամբ ընկերվարականներուն, թէեւ անոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն երեսփ. ժողովին մէջ։ Պ. Տալատիէ արդէն յաջողած է ապահովել տարբեր մեծա – մասնութիւն մը ։

ՋԱՆԱՁԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ծերակոյտին արտաքին յարաբերութեանց յանձնախումբի նախագահ Պէրանժէ ճառ մը խօսելով ամերիկեան ակումբին մէջ, ըսաւ թէ Ֆրանսա չի ձգտիր Միջերկրականի տիրապետութեան, բայց իր շահերը պիտի պաշտ– պանէ ուժգնօրէն, նոյնիսկ եթէ հարկ ըլլայ պատերազմիլ ։

ՊԱՊԻՆ թաղադրութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի, աւանդական հանդիսաւորութեամբ։ Ներկայացուցիչներ ղրկած են 40 ազգեր։ Պապը աշ – խարհական իշխանութիւն ստացած ըլլալով, բազմաթիւ պետութիւններ այս անգամ նշանակած են մասնաւոր պատուիրակութիւններ ,փոխանակ իրենց դես– պաններուն։ Արարողութիւնները պիտի լսուին ի սիրտս աշխարհի, մասնա– ւոր ձայնափիւռներով, չորս ժամ տեւողութեամբ ։

ՓԱՐԻԶԷՆ ՄԱՐՍԷՅԼ երկու ժամէն թռաւ Ֆրանսական օդանաւ մը, Լո– ռէն , 40 վայրկեան կրճատելով տեւողութիւնը ։

ԶԻՆԱՍՏԱՆ հինգ միլիոն ոսկի վարկ ստացաւ անգլիական կառավարու – թենէն։ Ամերիկեան կառավարութիւն ալ 25 միլիոն տոլար տրամադրած էր ասկէ առաջ ։

ՀԱԿԱՖԱՇԻՍՏԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ իրարու կը յաջորդեն Իտալիոյ մէջ։ Այդ գիրքերէն մէկը, «Ֆրանսան պատմութեան առջեւ», կը ձգտի հերքել այն ա– ւանդութիւնը թէ Ֆրանսա եւ Իտալիա լատին քոյրեր են։ Ընդհակառակն, կը փորձէ ապացուցանել թէ Ֆրանսա դարերու ընթացքին ինքզինքը «դուստր եկեղեցւոյ» հռչակելով, կը ջանար ստրկացնել Ս. Պետրոսի աթոռը, տիրա– պետելու համար Իտալիոյ վրայ ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որոշեց չինել 45000 թոն տարո – դութեամբ նոր մեծ զրահաւոր մը, որ պիտի կոչուի «Նիւ Եորք»։ Այս առթիւ Ծովային նախարարութիւնը հարիւր միլիոն տոլարի նոր վարկ մը խնդրեց ։ Երբ այս զրահաւորին չինութիւնը աւարտի, պիտի հանդիսանայ աշխարհի մե– ծագոյն մարտանաւը։ Ասկէ աւելի մեծը կարելի չէ չինել, որովհետեւ չի կրնար անցնել Փանամայի ջրանցքէն։ Մ. Նահանգներու միւս մեծ զրահաւոր– ները ունին իւրաքանչիւրը 35.000 թոն տարողութիւն ։

ՔՈՒԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ ԹԻՒՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ դատապարտուեցան, Մանչէսթրի մէջ, հինգ Իրլանտացիներ, որոնք ահաբեկչական արարքներ կատարած էին վերջերս։ Մէկն ալ դատապարտուեցաւ 14 տարուան, իսկ 22 տարեկան աղջիկ մը՝ 7 տարուան ։

14 ՀԱՆՐԱԿԱՒՈՒԹԻՒՆ ժամը 9էն վերջը պիտի չքանին երկուշաբթի օրէն սկսեալ։ Ֆաղաքապետութիւնը կը յուսայ 3.000.000 ֆրանք խնայել այս կրճա– տումներով։ Ապրիլ 1էն սկսեալ քսան տոմսակնոց տետրակը պիտի արժէ 12 ֆրանք, փոխանակ 10.50ի ։

88 ԶՈՒԻՑԵՐԻԱՑի ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ձիւնակոյտերու մէջ մնացած են Ալպ – եանները մէջ, 1250 մեթր բարձրութեան վրայ։ Երեք հոգի մեռած են արդէն։ Ազատարարներէն չորս հոգի ալ մեռան, նոր ձիւնակոյտերու տակ մնալով ։

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ 18րդ համագումարը բացուեցաւ մարտ 10ին, Մոսկուայի մէջ, Սթալինի ճառով։ Մեծ դաղանապահութիւն կը տիրէ ։

ԹՐՔԱԿԱՆ թերթերը կը դանդատին թէ Պարիի անթելը (Իտալիա), սուտ լուրեր կը տարածէ, խանգարելու համար Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի յարաբերու– թիւնները ։

ԾՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Էլպիս Փափազեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Արաքսի Սա– միկեան եւ զաւակունք, Օր. Ֆլորա Շէօհլաեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն Փարիզի Հ. Ց. Դ. եկեղեցւոյ կոմիտէին եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, գը– բաւոր, ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ՕՐ. ԷՕԺԻՆի ԴԵՐՋԱԿԵԱՆԻ մահուան առթիւ ։

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀՕՄԱԶՕՑԻՆ»ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻԽԹԻԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Ե. ՀԱՆԸՄԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. Ե. ԽԱՉԷՏԱՆԵԱՆ** ԵՒ

ՏԻԿԻՆ Ե. ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ

Կը ներկայացուին՝ առաջին անգամ բլլալով Փարիզի մէջ

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ

ՔԱՋ ՆԱՋԱՐԸ

Ցատկապէս պատրաստուած մասնաւոր տէքօրներ

ԱՆՄԱՇԱՆ ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՖԼՈՒԽԱ ԳՈՐԾՈՑԸ

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ

ՄԵԾ ՎԱՌՈՏՍ ԱՂԵՔՍ. ՇԻՐՎԱՆՁԱՏԵԱՆ

ՁԱՐ ԱԳԻՒ

Կը մասնակցին՝ Պ.Պ. Դմբէքեան, Լաքա, տիկիններ՝ Ազնաւուր Մար– գիսեան, օրիորդներ՝ Ազնաւուր, Գըլըճեան եւ Սամուէլ Մուրատեան Վար– ժարանի Սանուց Թատերասիրաց խումբը։ Բեմադրութիւն եւ բեմադար– ձութիւն Պ. Ե. Լաքայէ։

Գիները՝ 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին՝ «ցարաչ»ի եւ «Ալագայ»ի խմբագրատունը, Հ. Սամուէլ գրատուն, 51 rue Mr. Le Prince Paris-5, Մ. Գարագաշեան գրատուն, 46. rue Richer. Paris-9, Ե. ցարութիւնեան, 13, rue d'Orsel, Paris-18.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջութակի հանրածանօթ վիրթուոզ

ՖԻԼԻՊ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԻԱԾՇՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

12 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ ՁԻՇԴ ՑԻՆ

ՄՕԶԸՆՈՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ *90, rue d'Aubagne*

Պարահանդէս ցերեկոյթ

Առնուելիք Հայ երկսեռ երիտասարդաց միութեան կողմէ։ 12 Մարտ, կիրակի ժամը 3 — 7, Սալ կալմանի մէջ, կայարանին դիմացը։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկական պարեր, անակնկալներ ։

Մուտք՝ 6 ֆրանք ։

ԾԱՆ ։— կառ տիւ Նորէն չոգեկառք առնել ժամը 1.27, 2.40, իջնել Villier le Bel ։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

(1re Grand Prix Wieart de Marseille)

Մասնակցութեամբ ԿՈՄԻՏԱՍ-ԳՈՂԹԱՆ երգչախումբի

Պ. Պ. ՖԵՐԱՑԵԱՆԻ եւ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

25 *Մարտ Շաբաթ ժամը 21ին* Salle Rameau *մէջ, Լիոն*

ՄՈՒՏՔ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

Թատերական ներկայացում

կազմակերպուած Պուլվար Օտտոյի (Մարսէյլ)

ՀԱՄԱՍԵՒԱՍՏԱՑԻԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

12 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ

ԴԵՐԱՍԱՆ ԲՐԱԳՈՇ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ***ՕԹԷԼԼՕ***

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ **Պ. ՇՈՒՇԳԱՆԵԱՆի** ԿՈՂՄԷ

29 ԱՊՐԻԼ, **Hôtel Bonaparte**ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

HAYASTAN

Նոր սերունդին ամսագիրը, 16 էջ, հետեւեալ նոյն բովանդակութեամբ ։— *ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ՝ Խորհրդածութիւններ ։ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ՝ Աւարայր եւ փետրուար 18։ ***՝ Հայոց պատմութիւն։ ԱՇՈՒՂ ՋԻՒԱՆԻ՝ երգ։ Մ. Զե – ՐԱՋ՝ Վերջին պարը (Պատմուածք)։ Ա.՝ Հայ գրականութեան պատմութիւն։ Մ. ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ՝ Զէյթունի աղջիկը (Թարգմ. Ա. Զօպանեան)։ Ց. ԵՂԻԱ– ԶԱՐԵԱՆ՝ Հայկ. հարցի մասին։ ՊԱՑՐԱՐ՝ Նոր սերունդ։ Ա. ԱՒԱՆԱՍԵԱՆ՝ Հայ լեզուն։ Մանր լուրեր ։*

Դասընթացք հայերէն լեզուի եւն.։ «Հայաստան»ի այս թիւը զարդարուած է քարէֆներով ։

Տարեկան բաժնեգին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ 25 ֆրանք, Արտասահման 1 տոլար, ձեռքէ հատը 2·50 ֆրանք։

Փնտռել բոլոր այն կրպակներուն մէջ, ուր ՑԱՒԱՋ կը ծախուի։

Խմբագրական հասցէ՝ — **Armik Dj amalian, 5, Villa Virginie, Paris (14e)**

Վարչական հասցէ՝ — **H. Keusséyan , 51, Rue du Caire, Paris (2e)**

Այրի տիկին Եւդոկ Միրաքեան, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Միրաքեան, Տէր եւ Տիկին Յակիկ Վարդանեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Միրաք– եան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Յակիկ Միրաքեան եւ զաւակունք (Մար– սէյլ), Տէր եւ Տիկին Վարդան Միրաքեան եւ զաւակունք (Մարսէյլ), Սիմէօն Միրաքեան (Մարսէյլ) եւ Մեսրոպ Միրաքեան (Ամերիկա) սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր եւ ազգա– կանին՝

ԴԱՒԻԹ ՄԻՐԱՔԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ մարտ 10ին Փարիզի մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ 14 մարտ, երեքշաբթի, առաւօտ ժամը 9.15ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ։

ԾԱՆ։— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՂԱՐԱՔԱՂ–ՁԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՍԻՈՒԹԵԱՆ

ԱԿԱՆԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ***ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ***

ՄՆՆԴԵԱՆ 70ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

16 *Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը* 2.30ին

Mutualitéի *մեծ սրահին մէջ,* 24 Rue St. Victor, Paris (5)

Կը ներկայացուի իր դէլուխ-գործոցը՝

«ՕՇԻՆ ՊԱՑԼ»

Պատմական տրամ կիլիկիոյ 14րդ դարու ՀԸՋԱՆԷՆ

Ցատկապէս հրաւիրուած են՝

ՕՇԻՆ ՊԱՑԼԻ դերին համար — պ. ԱՇՕ ՇԱՀԱԲՈՒՆԻ վաստակաւոր դերասանապետ

ՌԻԹԱՅԻ դերին համար — ՏԻԿ. ԷԼԻԶ ԳՈՎԱՆ ՊԻՆՆԻՄԻԷԼԵԱՆԻ տաղանդաւոր դերասանուհի

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ Վ. ՅԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ, ՍԵՏԷՖԵԱՆ, Օր. Ռ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, Պ. Պ. ԴՄԲԷԹԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԳՈՐ ՎԱՀԱՆ, Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ, ՄԱՆՔԱՇ, ՄԻՆԷԼԵԱՆ, ՊՈՏՈՍԵԱՆ, ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, ՏԱՐՕՆԵԱՆ, ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ, ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, ՍԱՐԵԱՆ եւ ուրիշներ։

Բեմադրութեամբ եւ դեկավարութեամբ

ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆԻ

Տոմսերը կը ծախուին — «ՑԱՒԱՋ»ի խմբագրատունը, 17 Rue Damesme (13), «ԱՊԱԳԱՑ»ի խմբագրատունը, 4 Rue Saulnier (9), Պ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ գրավաճառատունը, 5 Rue Monsieur le Prince (6), «ՇԻՐԱԿ» նպարավաճառատուն, 26 Rue de Trévise (9)։

Տպարան VICTOR, 83 Ave. d'Italie *սափրիչ* ԱՐՇԱԿ, 50 Rue St. Georges։

Գիները՝ 10, 15, 20, 25 եւ 30 ֆրանք։

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 – 20։

Աւտօտները ժամադրութեամբ։

ՏՈՔԹ. ԳՈՒԻՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 *եւ ժամադրութեամբ*

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը ։

ԿՐ ՀԱՁՈՒԱՑԹԷ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ։

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12—90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըն– դիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու– թեան նոր օրէնքներու ։

Հեղինակ՝ « **Le Nouveau Statut des Etrangers** »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու ան– հրաժեշտ)։Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Ազգաս Մօնթոլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է

Անզուգական, Անմրցելի, Աչխարհ

Առաջնակարգ գօրացուցիչ ախոր

ըեք, պատրաստուած զուտ չաքի

Ձով: Հայ աւանդական սեղանին գ

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէ– նութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդ– ներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն կիրակի ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, դեկավարութեամբ

ՄԱՆՕԳ ԹՈՒՐԻՍՏ ՍԻՒՔՅՈՒՐ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու։

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette**

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՀԱՐԱՉԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՔԱՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՄԱՐՏ
MARDI
14 Mars
1939

Թ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3988

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՖԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՀՈՎԵՐ...

— ∞ —

Վերջերս նոր յանձնաժողով մը կազմուեցաւ նախագահութեամբ վարչապետին, զբաղելու համար ծնունդներու նուազման եւ օտարականներու փչոտ հարցով,— ներգաղթ, բնակութեան, աշխատանքի եւ առեւտուրի արտօնութիւն, հպատակութիւն, եւայլն:

Յանձնաժողովին գլխաւոր գործերէն մէկը պիտի ըլլայ դիւրացնել օտարազգիներու ձուլումը: (Բուն բառը չէ այս, բայց եւ այնպէս միտքը այդ է):

Տեղական մամուլը առենէ մը ի վեր միշտ կը յուզէ այս խնդիրները: Իսկ ծանրաբարոյ «Թան»ը վերջերս երկու խմբագրականներ հրատարակեց, վերջինը՝ դեռ երէկ:

Կը բաւէ կարդալ միայն այս վերջինը, իմանալու համար թէ խնայտէս նոր քաղաքականութիւն մըն է որ կը ծրագրուի:

«Ներգաղթի քաղաքականութիւն» խորագրով այդ յօդուածին մէջ, «Թան» ամէնէն առաջ կը յանձնարարէ խոստացնել օտարականներու ներգաղթը: Այս առթիւ դիտել կուտայ թէ վաւերական ամուսնացողներու կը պակսին անոնց մասին, մանաւանդ որ չատեր «կը խուսափին վարչական հետախուզութիւններէ»: Բայց եւ այնպէս, աւելի քան երեք միլիոն հաշուելով օտարականներու թիւը, կը յանդի որոշ եզրակացութեանց, որոնց գլխաւորն է «իւրացումը» (ասիմիլասիօն): Իսկ ատոր համար ալ, անհրաժեշտ կը դտնէ որ հաստատուի «ներգաղթի քաղաքականութիւն մը»:

Ուրեմն, հիմնական խնդիրներէն մէկն է օտարականներու ամուսնական ձուլումը: Ֆրանսա պէտք է չանայ հեռացնել իր մէջ լուծել, իւրացնել օտար տարրը: Բայց զգուշութեամբ, որոշ սահման մը դնելով, որպէսզի «չայլախոսուի իր դէմքը եւ մարմինը»:

Այս թելադրութենէն անմիջապէս վերջը, «Թան» իր խօսքն ուղղելով նորակազմ յանձնաժողովին, կ'առաջարկէ որ ան ամաչպարէ «վարդապետութիւն մը եւ քաղաքականութիւն մը յօրինել ստացական հպատակութեան եւ ներգաղթի մասին»:

— « Ամէն բանէ առաջ ստիպողական է, ոստիկանական հսկողութեան աւելի սեղմ տնօրինութիւններով, վերջ տալ գաղտնի ներգաղթին եւ խստօրէն արգիլել որ եւ է բաղաձական գործունէութիւն օտարականներու կողմէ: Մենք չենք կրնար հանդուրժել որ փորձեն մեր երկրին մէջ ալ յարուցանել նոյն խռովութիւնները որոնք արիւնալի կռիւներու յանգած են արտասահմանի մէջ: Մեր ներքին կռիւները մեզի կը բաւեն: Թերեւս յարմար է նաեւ վերաքննել 1927ի օրէնքին տրամադրութիւնները, որոնք մեծ եւ անխտիր Ֆրանսացի կը դարձնեն Ֆրանսա ծնած օտար տղաքը, երբ չափահասութեան հասնին, նոյն իսկ երբ անոնց իւրացումը դժուար կ'երեւայ: Նոյնպէս անհրաժեշտ է յօրինել լուրջ կանոնագիր մը բաղաձական փախստականներու համար՝ խաղաղութեան թէ պատերազմի ատեն: Խելքի դէմ է որ մեր երկիրը ապաստանած օտար փախստականներ կարենան խուսափիլ զիրենք հիւրընկալող երկրին պաշտպանութեան պարտաւորութենէն, որուն ենթակայ են բոլոր Ֆրանսացիները»:

Ուրեմն, երեք հիմնական խնդիրներ: 1· — Սահմանափակել ներգաղթը: 2·— Վերաքննել ստացական հպատակութեան օրէնքը, նոյն իսկ Ֆրանսա ծնած օտարականներուն համար: 3·— Օտարականներն ալ զինուորագրել:

Այս վերջին պայմանը, որ արդէն կը գործադրուի հայրենասէր Հայերու եւ Ռուսերու համար, աւելի սլիտի ընդարձակուի: Եւ այս իմաստով օրինագիծ մըն ալ ներկայացուած է երեսփ. ժողովի արմատական խմբակցութեան կողմէ, այն հաշուով թէ կարելի պիտի ըլլայ մէկ մէկ միլիոն նոր զինուոր ապահովել:

Ինչպէս գրած էինք, օրինագծին քննութիւնը յետաձգուեցաւ: Բայց պէտք չէ բարենչան երեւոյթ մը համարիլ այս պարագան: Ազգ· պաշտպանութեան նախարարութիւնը կ'ուզէ պարզապէս ժամանակ շահիլ, աւելի ընդարձակ եւ ամբողջական ծրագիր մը ներկայացնելու համար: Մնաց որ, մամուլը ամէն օր կ'արծարծէ այս հարցը, իսկ «Թան»ի համամտութիւնը կը նշանակէ թէ խնդիրը չատոնց հասունցած է:

Շատ աւելի նշանակալից է «Թան»ի խմբագրականին եզրակացութիւնը:

Կիսապաշտօնական օրկանը բացատրելէ վերջ թէ տեղական արհեստները եւ առեւտրական ասպարէզները արդէն իսկ պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առած են, օտարականներու մրցումին դէմ, աւելի ազդու միջոցներ կը պահանջէ, կը թելադրէ ճշդել աշխատաւոր ձեռքերու իրական պահանջը, եւ ձեռնարկել մասնաւոր քաղաքականութեան մը, «աստիճանական իւրացման համար»:

— « Ամէն բան ծայրէն պիտի սկսինք այս հարցին մէջ: Անհանդուրժելի է վտանգաւոր է որ մեր հողին վրայ կարենան կազմուիլ օտար գաղութներ՝ կապուած իրենց հայրենիքին հետ եւ երբեմն ենթակայ անոնց հսկողութեան· գաղութներ որ կրնան ի վերջոյ դառնալ ճշմարիտ փոքրամասնութիւններ»:

Պահպանողական թերթը չի ժխտեր մարդասիրութեան եւ ապրնչականութեան աւանդութիւնները, բայց կը պահանջէ որ ներդաղթի ամբողջական քաղաքականութիւն մը մշակուի եւ գործադրուի ոչ թէ ի հաշիւ օտարականներուն, այլ «բուն իսկ Ֆրանսացիներուն համար, անոնց ներկայ եւ ապագայ ապահովութեան համար»:

Ինչպէս կը տեսնէք, նոր հով մը կը փչէ, որուն հետեւանքներն ալ ազատ պիտի չկրնանք մնալ նաեւ մենք:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՏՐԻՏԻ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

— ∞ —

Կացութիւնը անորոշ է տակաւին

Մատրիտի ազգ· պաշտպանութեան խորհուրդը պաշտօնապէս կը տեղեկացնէ թէ բոլշեւիկեան ըմբոստութիւնը ջախջախուած է: Այս առթիւ օտար թղթակիցները կը գրեն թէ Նէկրինի կառավարութեան տապալումէն, այսինքն մէկ շաբաթէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով բնակիչները կրցան քաղաքին մէկ մասէն միւսը երթալ ազատօրէն, կիրակի օր: Անոնք որ ձեղնասարկերու մէջ ապաստանած էին վերջին կռիւներէն ի վեր, կրցան դուրս ելլել եւ արեւ տեսնել: Բոլշեւիկեան վերջին միջնաբերդը, կուսակցութեան կեդրոնը խորտակուեցաւ թնդանօթներու եւ հրասայլերու կրակին տակ, անկախութեան հրապարակին վրայ: Անձնատուր ըլլալէ առաջ, կարմիրները կրակի տուին իրենց առենագրութիւնները եւ թուղթերը: Բոլշեւիկեան կեդրոնին ճակատը ամբողջովին ծակ ծակ եղած էր արձակուած ռումբերէն:

Ապստամբութեան զսպումէն վերջ, կառավարական անթելը կոչ մը ուղղեց բանուորներուն, յայտարարելով թէ «ոճրապարտ ապստամբութիւնը» ջախջախուած է եւ ամէն մարդ պէտք է իր գործին վերադառնայ: «Անհրաժեշտ է անյապաղ վերահաստատել մայրաքաղաքին տնտեսական կեանքը: Բանուորներ, պէտք է անդամ մը եւս ապացուցանէք ձեր հայրենասիրական անձնուրացութիւնը եւ ձեր հաւատքը հանրապետութեան վրայ»:

Կիրակի առտուան կռիւներու ընթացքին ազատուեցան 500 պատանդներ որոնք արկելափակուած էին բոլշեւիկներուն կողմէ: Գերիներուն մէջ կը գտնուէր Մատրիտի քաղաքային կառավարիչը: Ռումանական դեսպանատունն ալ ազատեցաւ, վեց օր իբրեւ բոլշեւիկեան ամրոց գործածուելէ վերջ: (Ուրիշ աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ բոլշեւիկները անձնատուր եղած ատեն արձակած են 3000 պատանդներ):

Բոլշեւիկներուն անձնատուութիւնը տեղի ունեցաւ զարհուրելի ամբակոծութենէ մը վերջ, որ կը սարսէր ամբողջ քաղաքը: Անձնատուր եղած զին-ուորները կ'աղաղակէին.— « կեցցէ՛ հանրապետութիւնը», «կեցցէ՛ ազգ· պաշտպանութեան խորհուրդը»: Անձնատուութենէն վերջ հաստատուեցաւ թէ կարմիրները առատ ուտելիք, պահածոյ, խտացած կաթ, օճառ եւ ուրիշ անհրաժեշտ պիտոյքներ ունէին:

Հակառակ այս յոյզողութեան, իրազեկները կը կարծեն թէ կացութիւնը անորոշ է տակաւին: Զօր· Ֆրանքոյի կուսակիցները կ'ըսեն թէ բոլշեւիկները աւելի զօրաւոր են քան ազգ· պաշտպանութեան խորհուրդը, մանաւանդ որ կը չարունակեն դիմադրել քաղաքին շրջանակներուն մէջ: Ազգայնական շրջանակներուն մէջ տարբերութիւն չեն դներ Նէկրինի, Միախայի եւ բոլշեւիկներուն միջեւ:

Ամէն օր 6-7000 փախստական սպիտի վերադառնայ Սպանիա

Տեղի տալով Ֆրանսական կառավարութեան սոխլողական դիտողութեանց առջեւ, Զօր· Ֆրանքօ հաւանեցաւ սահմանազլուխը բանալ եւ ներս առնել օրական 6 — 7000 փախստականներ: Մինչեւ հիմա օրական միայն 3 — 400 փախստականներ կ'ընդունուէին իրենի համրով:

Արտաքին նախարար Պ. Ժորժ Պոնէ մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունելով Զօր· Ֆրանքոյի ներկայացուցիչը, բացատրեց թէ հազարաւոր փախստականներ խռնուած են Բաթալոնիոյ սահմանին վրայ եւ Ֆրանսայի միւս մասերուն մէջ, ինչ որ անտանելի վիճակ մը կը ստեղծէ: Եւ առաջարկեց սահմանագլուխը բանալ, դիւրացնել վերադարձը եւն.: Նախարարը անմիջական պատասխանի մը կը սպասէր, ինչ որ չուշացաւ: Ատոր վրայ կառավարութիւնը հրահանգներ ուղղեց գաղթակայանները, որպէսզի ամէն մէկոց ձեռք առնեն զանգուածային վերադարձի համար: Երկաթուղիներու վարչութիւնը մասնաւոր կառախումբեր յատկացուցած է, փախստականները սահմանագլուխ փոխադրելու համար:

**** Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան այն անդամները որ Փարիզ եկած էին վարչապետ Նէկրինի հետ, ինչպէս եւ դիւանագիտական հաւատարմատարները Փարիզ բնակելու արտօնուած չըլլալով, տեղաւորուեցան զանազան քաղաքներու մէջ:*

ՍԹ ԼԻՆ ԿԸ ՊԱՆԾԱՑՆԷ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— ∞ —

«Կ'ուզեմ փիղը ամուսնացնել մժեղին հետ»

Ինչպէս գրած էինք, բոլշեւիկեան 18րդ համագումարը բացուեցաւ մարտ 10ին: Այս առթիւ Սթալին երկար ճառ մը խօսելով, փառաբանեց խորհրդային քաղաքականութեան յաջողութիւնները, արտաքին թէ ներքին: Եւ մասնաւորապէս կանգ առաւ հետեւեալ չորս կէտերուն վրայ.—

1.— Մ· Միւնխիւնը պիտի շարունակէ իր խաղաղասիրական եւ առեւտրական յարաբերութիւնները բոլոր երկիրներուն հետ, պայմանաւ որ անոնք ալ նոյն քաղաքականութեան հետեւին եւ չխորթեն վնասել իր շահերուն:

2.— Մ· Միւնխիւնը մէկտ արձուն պիտի մնայ, պատերազմի չբռնուելու համար անոնց կողմէ որ կը ջանան պատերազմ յարուցանել, որպէսզի ուրիշները կարենան կրակէն շաղանակներ հանել իրենց համար:

3.— Բոլոր միջոցներով պիտի զօրացնենք կարմիր բանակը եւ նաւատորմը, որոնց ուժը կը կազմէ խորհրդային քաղաքականութեան դլխաւոր խարիսխը:

Սթալին բացատրեց թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա չեն ուզեր ընդդիմանալ նախարձակ պատերազմի, քաջալերելու համար պատերազմը՝ ուրիշներու միջեւ, այն ակնկալութեամբ թէ ի վերջոյ իրենք պիտի քաղեն հունձքը: Իր տեսակէտին համաձայն, Անգլիա եւ Ֆրանսա ներքին յեղափոխութենէ չէ որ կը վախնան, այլ կ'ուզեն ծանրագոյն դժուարութեանց մատնել Գերմանիան եւ Ճափոնը, որպէսզի պատերազմի բռնուին Մ· Միւնխեան հետ: «Այդպիսի պատերազմէ մը վերջը, ժողովրդավար պետութիւնները կը կարծեն թէ պիտի

Մնացորդը շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ » ԲԱՐԲԵՐ

— ∞ —

Տեղական թերթերը կը պատմեն.— Մոտ Լոթի, երէկ թագուհի Փարիզի, այսօր թշուառ եւ անտէր, շաբաթ օր արտաքսուեցաւ իր բնակարանէն, որ կը գտնուի էքթալի կողմը:

Ուրեմն, Մոտ Լոթի, որ Փարիզի չփացած զաւակն էր պատերազմէն վերջը եւ ամէնէն շատ վճարուած արուեստագիտուհին, որուն ոտքերուն շուրջ ոսկի կը ցանէին օրուան երեւելիները, ոչ տուն ունի, ոչ ալ դրամ: Եւ իր տարփածուներէն, հիացողներ – րէն ոչ մէկը երեւցաւ վերջին պահուն: Միւնդեռ, տարիներ առաջ, պոչ կը կազմէին, իր երեսը տեսնելու, իր մէկ ժպիտը ծծելու, իր չարաճճի ծեծե – ռումները վայելելու համար:

Մոտ Լոթի առաջին համբաւը շի – նելով Պոռտոյի մէջ, եկած էր Փարիզ, ուր նախ փայլեցաւ Մեթրոլիմնկի «Կապոյտ թռչուն»ին մէջ: Ցետոյ, **1923**–ին դարձաւ անզուգական «աստղ» մը, երկու ժողովրդական խաղերու մէջ,— «Հարիւր միլիոններ որ կ'իյնան» եւ «Ինչո՞ւ չըրիր այդ բանը»:

Այսպէս բանի մը տարի ևս փառէ փառ խոյանալէ վերջ, օր մըն ալ իր ուրեւը մարեցաւ:

Այլեւս իր անունը չէր երեւար մեծ թատրոններու խաղացանկին վրայ: Հասարակութիւն ալ հետզհետէ մոռցաւ, եւ անաւասիկ անգամ մը ևս կը յիշէ, երբ արուեստագիտուհին փողոց ինտուած է, ֆուրջի կտորի մը պէս:

Մաշեցա՞ր, ինկա՞ր,— դո՛ւրս:

— Եթէ մենք ըլլայինք, թոյլ չէինք տար որ փողոց ինտէին խեղճ կինը: Դոնէ Ագզ· Հիւանդանոց փոխադրած կ'ըլլայինք:

— Եւ յետոյ փառաւորապէս կը թաղէինք...

Այս ալ ուրիշ պատմութիւն: Մեղքը Միւլիւֆովի վիզը, բանի որ պատմողը իր թերթն է, Պուլեւարիա Նովոստի·

— « Զօրավար Ֆ· Աբրամով, մէկ քանի օր առաջ ժողովի հրաւիրեց Ռովսի· (Ռուսական Զինուորական Միութիւն) Պուլկարիոյ մասնաճիւղի աւագ անդամները եւ անոնց յայտա – բարեց հետեւեալը·

— Պարոնայք, ձեզ հրաւիրեցի զաւակս՝ Նիկոլայի մասին տարածուած պրոյեկտներուն համար: Դժբախտաբար եւ յամօթ ինծի՝ այդ պրոյեկտները ճիշդ են: Իմ զաւակս Խորհրդ· Միութենէն ինձ մօտ եկաւ չորս տարի առաջ: Ինչպէս ամէն հայր, ես ուրախացայ: Նիկոլայ պաշտօն ստացաւ Ռովսի գերասենեակին մէջ, գլխապետ Ֆոսի պեկավարութեան տակ: Որոշ ժամանակ մը վերջ, գլխապետ Ֆոսի պահած մէկ քանի կարեւոր փաստաթուղթերը կորսուեցան: Այս երեւոյթը կրկնուեցաւ: Միեւնոյն տեղն Նիկոլայ սկսաւ լայն միջոցներ ունենալ, լաւ ապրիլ, դրամ վատնել: Գլխապետ Ֆոս ինձ յայտնեց թէ կը կասկածի որ իմ տղաս դաղտած է փաստաթուղթերը:

Ես կանչեցի զաւակս, տարճանակ մը տուի իրեն եւ առաջարկեցի անձ – նապատ ըլլալ: Նիկոլայ մերժեց: Այն ատեն ես ամէն բան յայտնեցի ոստիկանութեան եւ խնդրեցի վտարել զաւակս Պուլկարիայէն: Այդպէս ալ ե – ղաւ »:

Ո՞ւր իջար, ո՞ւր իջար, «Ռսաց ազնուականութիւն »:

Երէկ ցարական նախկին նախարարի մը աղջիկն էր որ կ'ամբաստանուէր իբրեւ բոլշեւիկեան գործակալ, նոյնիսկ մարդասպան:

Ցետոյ իմացանք պատմութիւնը զօրավար Սկոպլինի եւ անոր արուես – տագէտ կնոջը, Տիկին Սկոպլինի բացագործութիւնը, որ վերջացաւ հսան տարի բանտարկութեամբ:

Իսկապէս ազնուակա՞ն բարքեր, մէկը միւսէն պատկերազարդ:

ՎԱՀԷ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

Պատերազմական նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակելով, կը յիշեցնէ թէ պահեստի զինուորները (մէկն ըլլալով անոնք որ ազատ կացուցուած են առողջական եւ այլ պատճառներով), պարտաւոր են մէկ ամիս առաջ տեղեկութիւն տալ, երբ կը փոխեն իրենց բնակարանը կամ բնակավայրը: Ուստի պէտք է իրենց զինուորական տետրակով ներկայանան իրենց նոր բնակավայրի ոստիկան – զօրքի վաշտին, կամ ոստիկանութեան տեսչութեան կամ քաղաքապետութեան, եթէ ոստիկան զօրք չկայ: 5000էն աւելի բնակչութեամբ քաղաքներու մէջ ալ պարտաւոր են այդ յայտարարութիւնն ընել, եթէ հասցէ կը փոխեն:

Այն պահեստիները որոնք իրենց բնակավայրէն կը բացակային աւելի քան չորս ամիս, մեկնելէ առաջ պարտաւոր են իրենց զինուորական տետրակը արձանագրել տալ իրենց սովորական բնակավայրի ոստիկան – զօրքի հրամանատարութեան: Եթէ արտասահման հաստատուելու կ'երթան, պէտք է հասած ատեն լուր տան Ֆրանսական հիւպատոսարան: Անոնք որ չեն գործադրեր այս պատուէրները, ենթակայ են մէկ օրէն մինչեւ ութ օր բանտարկութեան:

Միւս կողմէ, բնակավայրի փոփոխութիւնը կրնայ զուգադիպիլ զօրաչարժի տետրակի փոփոխութեան՝ յաւելուածական պայմանաժամ ստանալու համար, համաձայն երթալիք տեղի հեռաւորութեան: Այն պահեստիները որ կ'անսաստեն այս կանոնին, կրնան ըմբոստ համարուիլ եւ ենթարկուիլ զինուորական օրէնքին որամադրած պատիժներուն:

Պապին թագադրութիւնը

»»» · «««

Պապին թագադրութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակի օր, աւանդական հանդիսաւորութեամբ: Աւելի քան կէս միլիոնի բազմութիւն մը խռնուած էր Ս. Պետրոսի հրապարակին վրայ: Բարեկարգութեան կը հսկէին 20.000 պահակներ: Ամէն կողմէ բազմութիւն մը խուժած էր դէպի Հռոմ: Արարողութիւնը սկսաւ առտուան ժամը 8.15ին եւ վերջացաւ կէս օրին: Ձայնափիւռը բոլոր արարողութիւնները կը հաղորդէր ի սփիւռս աշխարհի, անթելի մասնաւոր կայան մը հաստատուած ըլլալով: Վերջնապէս Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչ նշանակուեցաւ կարտինալ Մակլիոնէ, որ հասուն դիւանագէտի համբաւ մը վայելեց իր տասնամեայ նուիրակութեան ատեն, Ֆրանսայի մէջ:

**** Մօտ հարիւր տարիէ ի վեր առաջին անգամ էր որ հրապարակաւ տեղի կ'ունենար Պապին թագադրութիւնը: Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցիին լրացումէն ի վեր (1626) երբեք այսքան բազմութիւն խռնուած չէր: 71.000 տոմսակներ հանուած էին: Առտուն ժամը 5.30ին տակաւին 35.000հոգի դուռներուն բացման կը սպասէին, որ տեղի ունեցաւ ժամը 6ին: Հարիւրաւորներ մարեցան արեւողութենց պահուն եւ դարմանատուն փոխադրուեցան: Աւելի քան 40 ազգեր պաշտօնական պատուիրակութիւններ ղրկած էին: Մայր եկեղեցին չքեղօրէն զարդարուած էր: Արարողութիւններէն վերջը պատշգամին վրայ երեւցաւ պապական դրօշակիրը, աւանդական դրօշով որ առաջին անգամ կ'երեւար 1870էն ի վեր: Ժամը 1ին Պապն ալ երեւցաւ պատշգամէն, եւ ձեռքը երեք անգամ բարձրացնելով դէպի երկինք, իր օրհնութիւնը ընծայեց, մինչ կէս միլիոն ժողովուրդ ծունկի եկած էր եւ զանգակները կը հնչէին:*

ՎՂՎԱՏՉԱՇՅՈՒՆ ԵՎԻՆԳ

(ԹՂԹԻ ՂՈՂՈՄՑՈՑ)

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

— ∞ —

Ա.

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՄԵՋ

Ինչպես ասացի, ես ոչ մի ժամանակ չեմ ունեցել հակումներ դեպի գրականությունը։ Ինչպես ասում են, ես ծնվել եմ առանց գրական ականջի։ Ես ոչ մի ժամանակ չեմ կարողացել հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ամբողջ գիշերներ անքուն անցկացնել, ինչպես կարելի է ամբողջ կյանքը նվիրել գրականությանը։ Ես միշտ ինձ հարց եմ տվել, թե ինչպես կարելի է ամբողջ կյանքը նվիրել մի բանի, որը ոչ մի կերպ չի կարող ինձ հետաքրքրել

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԷՊԱՐԱՆ

ԴԱՎԹ ՂՈՓԹՎԱՆԳՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԷՊԱՐԱ

կրնան դիւրաւ իրենց կամքը պարտադրել ուժասպառ կողմերուն»:

Խօսելով Ուկրայնայի անջատման ծրագրի մասին, որուն առաջին կայանը կարպաթեան Ուկրայնան պիտի ըլլայ, Սթալին ըսաւ թէ այս վերջին շրջանը միայն 7000.000 բնակիչ ունի, իսկ խորհրդային Ուկրայնան՝ 30.000.000: Եւ շարունակեց սուր հեգնութեամբ.

— «Անշուշտ, կարելի է Գերմանիոյ մէջ կը գտնուին խենդեր որոնք կ'երազեն փիլ մը ամուսնացնել մժեղի մը հետ, այսինքն խորհրդային Ուկրայնան այսպէս կոչուած կարպաթեան Ուկրայնայի հետ: Եթէ խակապէս այդ պիսի մարդեր կան Գերմանիոյ մէջ, մեր երկրին մէջ բաւական թիւով բըռնաչափիկներ ունինք, այդ խենդերուն համար»:

*** Կոմինտէրնի ռուսական բաժինին նախագահը, Մանուիլսկի, իր զեկուցման մէջ չեշտեց թէ անհրաժեշտ է շարունակել բանուորական միակ ճամբան քաղաքականութիւնը, մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ: «Ժողովրդավար կոչուած պետութեանց քաղաքականութեան մէջ փոփոխութիւն մը ապահովելու համար, անհրաժեշտ է որ բանուոր դասակարգը օգտագործէ նաեւ նիւթական ճնշումի ուժերը՝ քաղքենի կառավարութեանց վրայ: Բանուոր դասակարգին զէնքերն են գործադուլները եւ ժողովրդական չարժումները՝ ասպառնալու պատերազմներու դէմ»:

Նոր Փոթորիկ Չեխոսլովաքիոյ մէջ

Փրակայի կառավարութիւնը յայտնեցաւ կանխել Սլովաքիոյ անջատական չարժումը, նոր կառավարութիւն մը նշանակելով եւ կացութիւնը հանդարտ է առ այժմ: Եւ սակայն, իրազեկ շրջանակները կը կարծեն թէ կացութիւնը միշտ ծանր է, մանաւանդ որ Գերմանիա լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին: Սլովաքիոյ գերման փոքրամասնութիւնը հակառակ է նոր կառավարութեան եւ վրդովիչ զրոյցներ կը տարածէ: Կ'ըսուի թէ հիթլէրական պահակներ համախմբուած են չեխական սահմանին վրայ: Սլովաքիոյ նախորդ դահլիճին անդամներէն Տուբքանոքի, որ Վիէննա փախած էր, գրգռիչ յայտարարութիւններ ըրաւ ձայնասփիւռին առջեւ, թելադրելով ընդդիմանալ Փրակայի կառավարութեան: «Այլեւս կասկած չկայ, Չեխերը միայն եւ միայն իրենց չահերը կը հետապնդեն, ի վնաս Սլովաքներուն: Չեխերը որ եւ է դաս չտուին պատմութենէն: Անոնք կ'ուզեն Սլովաք ժողովուրդը զրկել իր արդար իրաւունքներէն, որոնց համար կռուած է քանի տարի անընդհատ: Ինքնավարութեան օրէնքին պատրաստութեան առեն, Փրակա դժուարութիւններ հաննց ամէն քայլի առջեւ եւ ստեղծեց ինքնավարութիւն մը որ իրականին մէջ գոյութիւն չունի»:

Գերմանական թերթերն ալ խստօրէն կը մեղադրեն չեխական կառավարութիւնը: Վերջին լուրերու համաձայն, մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ կը փոխադրուի Սլովաքիա: Մայրաքաղաքին Գերմանները 1500 հրացան ստացած են: Պերլինի մէջ յոռետես են կացութեան մասին:

Ութ or ութ գիշեր խրախճանքի

— — ꝏ —

Իրանի գահաժառանգին՝ իշխան Շահփուր Մոհամմէտի եւ եգիպտոսի թագաւորին քրոջը՝ իշխանուհի Ֆավզիէի հարսանեկան պայմանագրութիւնը պիտի ստորագրուի հինգշաբթի օր, Գահիրէ, Ապտինի պալատին մէջ, նախագահութեամբ կրօնապետ Շէյխ Մորագիի: Այս առթիւ արքներ եւ արքենոյհներ թափոր մը պիտի կազմեն եւ սկաուտապետի չքանչանը պիտի տրուի Ֆարուք թագաւորին: Խրախճանքները պիտի չարունակուին մինչեւ մարտ 24, գիշեր ցերեկ: Այս առթիւ ուտեստ եւ հագուստ պիտի բաշխուի աղքատներուն: Դահլիճ գոհարեղէններ, իրանեան զորգեր եւ կերպասներ աննախընթաց վայել մը պիտի տան հանդիսութեանց:

Արքայական ամոլը թէհրան պիտի երթայ ծովու ճամբով, ընկերակցութեամբ մայր թագուհի Նազլըի եւ իշխանուհի Ֆավզիէի քոյրերուն, որոնք բուն հարսնիքին ներկայ պիտի ըլլան Թէհրանի մարմարեայ պալատին մէջ:

Թէեւ իշխանուհին միայն լուսանկարով կը ճանչնար իր նշանածը, մինչեւ մարտ 3, բայց ինքն իր ապատ կամքով ընտրած էր զայն: Իրազեկներ կը պատմեն թէ երբ Իրանի ներկայացուցիչները Ֆարուք Ա.ի կարծիքը չօշափեցին, համաձայն իսլամական սովորութեան, թագաւորը (19 տարեկան) պատասխանեց թէ որոշումը իր քրոջը կ'իյնայ:

Իշխանուհի Ֆավզիէ, որ թագաւորին անդրանիկ քոյրն է եւ տիպար մը դիպլոմատական դեղեցկութեան, ունի երեք քոյրեր եւս: Երկրորդը, 15տարեկան, նշանուած է Իպնը Սէուտի մէկ զաւկին հետ, երրորդը՝ 12 տարեկան, Իրաքի թագաւորին մէկ զաւկին հետ:

Իրանի գահաժառանգը, իշխան Շահփուր Մոհամմէտ, անդրանիկն է Շահին ինը զաւակներուն եւ մանաւանդ կրթութիւն ստացած:

ՋԱՆԱՁԱՆԼԱՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆի խորհրդաժողովին հրէական պատուիրակութիւնը որոշեց չմասնակցիլ նիստերուն, մինչեւ որ անգլիական կառավարութիւնը չերաշխաւորէ թէ հոգատարութեան հիմնական սկզբունքները պիտի չքանդուին, Արաբներուն զոհացում տալու համար:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Լանքաշիր պիտի այցելէր, բայց վերջին պահուն յետաձգուեցաւ ճամբորդութիւնը, նկատելով որ իրլանտացի յեղափոխականները կրնան վրէժխնդրական միջոցներու դիմել, իրենց եօթը ընկերներուն դատապարտութեան հետեւանքով:

15 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ, 60 հոգի ալ ամբաստանութեան տակ առնուեցան, իբրեւ զործակալները կամ զոհերը միջազգային կազմակերպութեան մը որ կը զբաղէր թմրեցուցիչներու առեւտուրով, մասնաւորապէս Ամերիկայի հետ: Վարագոյրը բացուած էր Նիւ Եորքի մէջ, երբ ոմն ժողկի Տէվին ցամաք ելած առեն բռնուեցաւ էրօինի բեռով մը: Նիւ Եորքէն արուած հեռագիրներու վրայ, Ապահովութեան Տեսչութիւնը հետապնդումներ կը կատարէր երկար առենէ ի վեր, Փարիզի, Մարսէյլի, Նիսի, Քանի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Ամբաստանեալներուն մէջ կան օտարականներ ալ, ինչպէս եւ կիներ: Առաջին ձերբակալութիւնը կատարուեցաւ Քանի մէջ, ուր աղնուաչո՛ւք տիկին մը, Սիմոն Կէռէն, այլ անուամբ Պէրթիէ, յայտնած էր բաղմաթիւ յանախորդներ հաւաքել իր բնակարանին մէջ... Ծուխ արձակել տալու համար, անո՛ւշ երազներով:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ վարչապետը էնկիւրի պիտի երթայ մարտ 18ին եւ պիտի մնայ երկու օր:

ՊՈՒՇ – ՏԻԻ – ՌՕՆի նահանգապետ Պ. Ֆրանսուա Կրօ յանկարծամահ եղաւ չաբաթ օր: 59 տարեկան էր եւ այդ պաշտօնը կը վարէր 1938 մարտէն ի վեր: Մեծ պատերազմին առեն քաջարար կռուելով ծանրապէս վիրաւորուած էր:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ չեչտելով միջազգային կացութեան դժուարութիւնները, կ'առաջարկէ Գերմանիոյ վերադարձնել նախկին դաղթավայրերը: — Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը իր չաբաթական տեսութեան մէջ կը բացատրէ թէ հնչած է ժամը՝ վերաքննելու համար դաղթավայրերու, հոգատարութեանց եւ թեւարկութեանց խնդիրները:

ՃԻՊՈՒԹիի ճակատը զօրացնելու համար Սենեկալցի արձակագիններու նոր վաշտ մը եւս ճամբայ ելաւ Մարսէյլէն:

ԼԻՈՆի ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ հանդիսաւորապէս բացուեցաւ մարտ 12ին, կիրակի, նախագահութեամբ Պ. Էռիոյի: Ներկայ էին նաեւ ռազմարական եւ թղթատարական նախարարները:

ՄԱՐՍԱԼԻՏ ԿԻՕՐինկ Իտալիայէն Ֆրանսա անցաւ եւ Մոնթէ Քարլօ իջնելով, մասնակցեցաւ ծաղիկներու ճակատամարտին: Ցետոյ վերադարձաւ Գերմանիա:

ԳԵՐՄԱՆ ՀՐԻՇԻՆ, վայտմանի դատավարութիւնը կը չարունակուի ուրբաթ օրէն ի վեր, Վերսայլի մէջ: Մարզասպանը առ հասարակ լուռ կը մնայ, եւ նախդահը կը հարկադրուի քանի մը անդամ յիշեցնել միեւնոյն հարցումները: Երբեմն ալ, երբ պաշտպան փաստաբանը կը փորձէ արդարացնել զինքը, մարզասպանը կը յայտարարէ,— Ո՛չ, ես սպաննեցի երկուքն ալ...»: Այժմ կարգը եկած է ամերիկացի պարուհիին սպանութեան մանրամասնութեանց:

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒՀԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ ՄԻԽԹԻԽԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ** ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. Ա. ԽԱՆԷՍՏՆԵՑՆ** ԵՒ **ՏԻԿԻՆ Ա. ԲՕՒԴՈՒՂԵԱՆ**

կը ներկայացուին՝ առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ **ՔԱՋ ՆԱՋԱՐԸ**

Ցատկապէս պատրաստուած մասնաւոր տէքօրներ

ԱՆՄԱՇՆ ՑԱԿՈՒ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՖԼՈՒԽԻ ԳՈՐԾՈՒՈՑՔ **ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ**

ՄԵԾ ՎԱՌՈՂՑ ԱՂԵՔՍ. ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻԻ **ՁԱՐ ՈՂԻՆ**

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԴՄԲԼԻԹԵԱՆ, ԼԱՔԱ, ՏԻԿ ԱԶՆԱՒՈՒՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Օրհորդները՝ ԱԶՆԱՒՈՒՐ, ԴՂԼՃԵԱՆ եւ ՍԱ-ՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի Սանուց Թատերասիրաց խումբը: Բեմադրութիւն եւ բեմազարդութիւն Պ. Ս. ԼԱՔԱՑԻ:

Գիները՝ 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին՝ «Ցառաջ»ի եւ «Ալագազ»ի խմբագրատուները, Ք. Սամուէլ գրատուն, 51 rue Mr. Le Prince Paris-6, Մ. Գարագաշեան գրատուն, 46, rue Richer, Paris-9, ե. Յարութիւնեան, 13, rue d'Orsel, Paris-18.

Հ. Յ. Դ.

Գալատ

ԼԻՈՆի «վարանդեան» Շրջ. կոմիտէն ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները, 15 մարտ ցորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Զաքդարեան գիտադարանը, 181 բուռ Լաֆայէթ: կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

Ջեկոյց՝ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆԷ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները, 18 մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՔՈՒԱՆԱՄԵԱԿԸ

կը տօնուի 21 Մայիս կիրակի օր

ՍՕՐՊՕՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ ՀՈՒԽ ՅԱՅՏԱԳՐՈՎ

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԵՒ ԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՐԻՍ ՊԻՊՊԻԼԵԱՆԻ

3 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

(1re Grand Prix Wicart de Marseille)

Մասնակցութեամբ ԿՈՄԻՏԱՍ-ԳՈՂԹԱՆ երգչախումբի

Պ. Պ. ՖԵՐԱՑԵԱՆի եւ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

25 Մարտ Շաբաթ ժամը 21ին Salle Rameauի մէջ, Լիոն

ՄՈՒՏՔ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ **Պ. ՔՈՀԿԱԶԵԱՆի** ԿՈՂՄԷ

29 ԱՊՐԻԼ, **Hôtel Bonaparte**ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՑՈՒԱԴԻՄԱՄԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Խ. ԳՕՐԾԿԷՕՋԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

(Թուականը եւ մանրամասնութիւնները մօտ օրով):

«ՐԱՖՖԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 16 մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը դասախօսէ Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ ձախողեցաւ հայկական դատը»

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

HAÏASTAN

Նոր սերունդին ամսագիրը, 16 էջ, հետեւեալ նոյն բովանդակութեամբ.— ՄՄԲԱԳՐԱԿԱՆ՝ Խորհրդածութիւններ: Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ՝ Աւարայր եւ Փետրուար 18: ***՝ Հայոց պատմութիւն: ԱՇՈՒՂ ՋԻՒԱՆԻ՝ երգ: Մ. Զե-ՐՈՒԶ՝ Վերջին պարը (Պատմուածք): Ա.՝ Հայ գրականութեան պատմութիւն: Մ. ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ՝ Զէյթունի աղջիկը (Թարգմ. Ա. Զօպանեան): Ց. ԵՂԻԱ-ԶԱՐԵԱՆ՝ Հայկ. հարցի մասին: ՊԱՑԲԱՐ՝ Նոր սերունդ: Ա. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ՝ Հայ լեզուն: Մանր լուրեր:

Դասընթացք հայերէն լեզուի եւն.: «Հայաստան»ի այս թիւը զարդարուած է քարէաններով:

Տարեկան բաժնեգին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ 25 ֆրանք, Արտասահման 1 տոլար, ձեռքէ հատը 2·50 ֆրանք:

Փնտռել բոլոր այն կրպակներուն մէջ, ուր ՑԱՌԱՋ կը ծախուի:

Խմբագրական հասցէ.— Armik Dj amalian, 5, Villa Virginie, Paris (14e)

Վարչական հասցէ.— H. Keusséyan, 51, Rue du Caire, Paris (2e)

ՄԱՑՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէն

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պատկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ձիճեանի formulehին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ:

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարանները Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթութիւներու կազմութիւնը:

ԿԸ ԾԱԽՕՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈՆՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուտա Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀի ղեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, 69 Rue de Jouai (Place Clichy)

Դաշնակի, լութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ:

Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine, իսկ Շաբաթ երբը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէնութիւնը, զոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՄԱՆՕԳ ԹՈՒՄԻՍՑ ՍԻՒՔԱՐ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ 8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette

LE VIEUX CHALET

Արտօնուած ապաքինարան, Bourg - la - Reineի *կեդրոնը*, 7 — 9 Boulevard Carnot, *հաղարապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէթրոյի եւ օթօպուսի կայարաններուն մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, պարտէզ: Խնամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք:*

Կ'ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն:

Օրական 30 ֆրանք: Տնօրինուհի Mme. BERNARD - WAHÉ,

Tél. Bourg - la - Reine 734:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ՄԱՐՏ
MERCREDI
15 Mars
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3989

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

Ո՞Ր ՔԱՐՏԷՍՆ Է ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ...

— ∞ —

Տարօրինակ զուգադիպութեամբ մը, ամէն տարի Մարտին դէպքերը կը սարքուին Պերլինի մէջ, ապշութեան եւ սրտնեղութեան մատնելով ամբողջ աշխարհը :

Այսպէս, 1935 մարտ 16ին Հիթլէր վերահաստատեց պարտադրիչ զինուորութիւնը :

1936 մարտ 7ին չեզեալ հռչակելով Լոքառնոյի դաշինքը, գրաւեց Հռենոսի շրջանը :

1938 մարտ 12ին գրաւեց Աւստրիան :

Նոյն տարուան սեպտեմբերին, ուրիշ յանդուգն գործողութիւն մըն ալ կատարեց Չեխոսլովաքիոյ դէմ, անդամատելով զայն եւ Զուտէթեան շրջանը կցելով Գերմանիոյ : Այս առթիւ Լեհաստան եւ Հունգարիա եւս կորզեցին իրենց բաժինը, տաքը - տաքին, առանց սպասելու որ գոհը քիչ մը չունչ առնէ :

Եւ ահաւասիկ նոր անակնկալը,— անջատում Սլովաքիոյ :

Իրականին մէջ, անակնկալ մը չէ այս : Նախ իր բաժինը ապահովելու համար, Հիթլէր 1938 սեպտեմբեր 30ին չուզեց ուրիշ խնդիրներ յարուցանել, Միւնիխի մէջ : Եւ ստացաւ իր սպասածէն աւելին :

Արդ, մինչ լաւատեսները կը կարծէին թէ անդամատեալ Չեխոսլովաքիան պիտի կրնայ շնչել, մէկ պետութիւն կազմելով Սլովաքիոյ եւ Ռութենիոյ հետ, խմորումներն ու ներքին դաւերը կը չարունակուէին լռելեայն, այդ երկու երկիրներուն անջատումն ալ հնարաւորացնելու համար :

Կը թուի թէ ժամանակը հասած էր : Սլովաքիոյ վարչապետը եւ կարգ մը նախարարներ արդէն ձեռնարկեր էին զաղտնի գործունէութեան մը, որ պիտի յանդէր անջատման : Փրակայի կառավարութիւնը անմիջապէս պաշտօնէ արձակեց վարչապետը, երկու նախարարներ ալ բանտարկելով : Բայց ահաւասիկ նորէն Գերմանիոյ Առաջնորդն է որ կ'երեւայ վարագոյրին եռեւէն : Աւելի ճիշդ, վարագոյրը պատռելով :

Արդարեւ, աննախընթաց պարագայ մը չէ՞, երբ ամբաստանեալ եւ պաշտօնանկ վարչապետ մը կ'ապաստանի դրացի երկիր մը եւ կ'արժանանայ զինուորական պատիւներու : Ճեստոյ պաշտօնապէս ունկնդրութեան կ'ընդունուի այդ երկրին Առաջնորդ - վարչապետին կողմէ, հրահանգներ կը ստանայ եւ անմիջապէս կը վերադառնայ իր հայրենիքը, անկախութիւն հռչակելու համար :

Դեռ ուրիշ յատկանշական պարագայ մը,— Սլովաքիոյ ամբաստանեալ եւ փախստական նախարարներէն մէկը չունչը վիճնա (Գերմանիա) առնելով, առաջին գործը կ'ըլլայ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսիլ եւ ապստամբութիւն քարոզել կեդրոնական կառավարութեան դէմ :

Ուրեմն, չատոնց սարքուած էր ամէն բան, եւ մարդիկ պատեհ ժամուն կը սպասէին, անմիջապէս գործի ձեռնարկելու համար :

Օրուան լուրերը կ'ըսեն թէ Պերլինի մէջ խօսքէն գործի անցած են ժամը ժամին, նախ քաջալերելով եւ իր հայրենիքը վերադարձնելով Սլովաքիոյ պաշտօնանկ վարչապետը, յետոյ չարժման մէջ դնելով բանակը, ապա վերջնագիր մը ուղղելով Փրակայի կառավարութեան :

Մէկ խօսքով, սրընթաց եւ վճռական գործողութիւն մը, ինչպէս նախորդները : Արարք մը, որ կը կապէ, կը կաշկանդէ միւս մեծ պետութեանց ոտքն ու ձեռքը, ինչպէս նախորդ պարագաներուն մէջ :

Եւ ահաւասիկ արդիւնքը,— մեծերը նորէն կը նախընտրեն չէզոք մնալ, կացութեան անհամապատասխան գտնելով իրենց խոստացած երաշխաւորութիւնը : — Ի՞նչ ընենք, երբ Չեխոսլովաքիան կը ճարճատի ինքն իր մէջ, առանց դուրսէն յարձակում կրելու : Մանաւանդ որ, երաշխաւորներէն երկուքը, Իտալիա եւ Գերմանիա մինչեւ հիմա չեն ստորագրած պայմանագրութիւնը ...

Ահա այսպէս, անգամ մը եւս զօրաւորին բռունցքը վեր ի վայր կը շրջէ երկրի մը քարտէսը, ուրիշ զօրաւորներու անտարբերութեան առջեւ, քալեցնելով իր խօսքը :

Ի՞նչ կրնար ընել փոքրիկ եւ անճար Հայաստանը, երկու հզօր բշնամիներու, մուրճին եւ սալին մէջտեղ, երբ իր Դաշնակիցները մէկ - մէկ Պիղատոս դարձած, անկիւն մը քաշուեր էին, չատոնց հաւաքած ըլլալով իրենց չագանակները :

Եթովպիան կրնա՞ր աւելի երկար դիմանալ, երբ յիսուն ազգեր գոհացան միայն բանաձեւեր քուէարկելով :

Աւստրիան որո՞ւ ապաւինէր, երբ գերմանական զօրաբանակները կը սպասէին սահմանագլուխին վրայ, կազմ եւ պատրաստ :

Չեխոսլովաքիան իր ո՞ր ուժին կամ դաշնակիցներէն որո՞ւն վստահէր, երբ Հիթլէր ամէն բան պատրաստած էր, գրոհ տալու համար 24 ժամէն...

Իսկ այսօր չատ աւելի յուսահատական է իր կացութիւնը, քանի որ ոչ Ազգերու Դաշնակցութիւն մնաց, ոչ Փոքր Համաձայնութիւն, ոչ ալ որ եւ է ապաւէն՝ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ :

Օրուան լուրերը կը հաստատեն թէ այլեւս ժամերու խնդիր է Սլովաքիոյ անկախութեան հռչակումը, եթէ չէ կատարուած արդէն :

Բայց Սլովաքիան վերջին գլո՞ւխն է կեդր. Եւրոպայի քարտէսին փոփոխութեան : Հապա՞ Ռութենիա՞ն : Իսկ բուն Ուկրայնայի խնդի՞րը :

Անկարելի՞ են նոր վերիվայրումներ, մինչեւ սեպտեմբեր (վեց ամիսէ վեց ամիս...) :

Պետութիւնները նախապէս պատերազմ կը մղէին, ափ մը հող կորզելու համար : Այսօր ամբողջ քարտէսներ վերի վայր կը շրջուին, առանց պատերազմի : Ճանո՞ւն խաղաղութեան ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ ՆՈՐԷՆ ՎՏԱՆԳՈՒԱԾ

— ∞ —

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ՍԼՈՎԱՔԻՈՑ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՀԱՆՋԵԼՈՎ

— ∞ —

200,000 գերման զինուոր սահմանին վրայ

Մէկ օրէն միւսը վրդովիչ հանգամանք ստացաւ Չեխոսլովաքիոյ նոր տագնապը : Հիթլէր, որ կը պատրաստուէր Վիէննա երթալու, յետաձգեց իր ճամբորդութիւնը, իսկ մարաչախտ կէօրինկ ստիպողաբար Գերմանիա վերադարձաւ Իտալիայէն, ուր գացած էր հանգստանալու : Հաւասի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ 200.000 գերման զինուորներ համախմբուած են Չեխոսլովաքիոյ սահմանին մօտ : Զօրամաս մը կը դտնուի Տրէզդէն, երկրորդ մը Լայփցիկի եւ Շէմնիցի մօտ, երրորդ մը՝ Վիէննա : 1913ի դասը զէնքի տակ առնուած է, եւ զինուորական իշխանութիւնները կը բռնագրաւեն անհատական կառքերը :

Օրուան լուրերը կը հաստատեն թէ Աւստրիոյ կցման տարեդարձին օրը (12 մարտ), Հիթլէր նոյն անակնկալ եւ ուղղակի գործողութիւնները կը կատարէ այսօր ալ, նորէն յուզելով կեդր. Եւրոպայի խնդիրը : Առաջնորդը հանդիսաւորապէս ունկնդրութեան ընդունեցաւ Սլովաքիոյ վարչապետը, դերապայծառ եղէՖ Թիսօ, որ պաշտօնանկ եղած էր ուրբաթ օր, Փրակայի կեդրոնական կառավարութեան կողմէ եւ Պերլին թռած՝ օդանաւով մը, Գերմանիոյ օգնութիւնը խնդրելու համար Չեխերուն դէմ : Հիթլէրի հետ մէկ ժամ խօսելով եւ երկու երկար խորհրդակցութիւններ կատարելով Գերմանիոյ արտաքին նախարարին հետ, դերապայծառը որոշեց Փրէզդուրկ վերադառնալ օդանաւով : Կը հաւաստեն թէ դերապայծառը ներկայանալով Սլովաքիոյ խորհրդարանին, պիտի տեղեկացնէ թէ հզօր Գերմանիան իրենց հետ է, ապահովելու համար Սլովաքիոյ կատարեալ անկախութիւնը :

Պերլին զացած ատեն, դերապայծառին կ'ընկերանար ուրիշ պաշտօնանկ նախարար մը, Տուրջանսքի, որ Վիէննա փախչելով ճայնասփիւռ ճառ մը խօսած էր, որպէսզի Սլովաքները բացէ ի բաց պայքարին, անկախութիւն ստանալու համար : Դերապայծառը թէեւ պաշտօնանկ եղած էր, բայց Պերլինի մէջ ընդունուեցաւ զինուորական պատիւներով, որոնք յատուկ են միայն վարչապետներու :

Հիթլէրի անձնապահ դունդէն 1500 հոգի երկուշաբթի առաւօտ կանուխ զացած էին սահմանագլուխ, խորտակելու համար չեխական որ եւ է դիմադրութիւն : Իրազեկներ կը կարծեն թէ այլեւս ապահովուած է Սլովաքիոյ եւ Թերեւս Կարպաթեան Ուկրայնայի կատարեալ անկախութիւնը, քանի որ Փրակա ի վիճակի չէ կռուելու Գերմանիոյ դէմ : Լաւագոյն պարագային, Չեխոսլովաքիան պիտի վերածուի դաշնակցային պետութեան մը, թոյլ կապերով, եւ երեք երկիրները պիտի իյնան Հռոմ – Պերլին առանցքին տիրապետութեան տակ : Երկուշաբթի դիշեր, դերապայծառ Թիսոյի այցելութենէն վերջը, Պերլինի խոսլական դեսպանն ալ այցելեց Հիթլէրի :

**** Գերմանական մամուլը բուռն յարձակումներ կը կատարէ Չեխերու վրայ, Սլովաքիոյ կացութեան առթիւ : Շռնդալից վերնագիրներ կը զարդարեն Թերթերու առաջին էջերը, ինչպէս՝ «Պէնէշի օրերը վերադարձած են : Չեխերու անիրաւութիւնները : Դաւաճանութիւն Սլովաքներու դէմ : Առաջին նահատակը Սլովաքիոյ մէջ» եւն. : «Ծոլքիշէր Պէօպախթէր» կը ներկայացնէ Սլովաքիան՝ չեխական սուիններու ենթարկուած, իսկ միւս Թերթերը կ'ըսեն, թէ Փրակայի կառավարութիւնը կը հարստահարէ Սլովաքները եւ կը չարունակէ Պէնէշի գործելակերպը :*

**** Սլովաքիոյ զանազան մասերուն մէջ բախումներ պատահեցան չեխ քաղաքացիներու եւ գերման փոքրամասնութեան զինեալ խմբակներուն միջեւ : Պրնոյի մէջ նացիներ թափօր պատեցան երգելով՝ «Մէկ ժողովուրդ, մէկ Գերմանիա, մէկ Առաջնորդ» : Ասոր վրայ հանդիսատեսները զրդռուեցան եւ յարձակում գործեցին : Վիրաւորուեցան 30 հոգի : Ուրիշ վայրերու մէջ եւս նացիները ցոյցեր ըրին :*

Երկուշաբթի օր վեց հոգի սպաննուեցան եւ չատեր վիրաւորուեցան, երեք ռումբեր պայթած ըլլալով Պրաթիսլավայի մէջ (Սլովաքիոյ մայրաքաղաքը) :

Ի՞նչ պայմաններ առաջարկած է Գերմանիա

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Գերմանիա հետեւեալ պայմանները առաջարկած է չեխական կառավարութեան.—

1.— Ճանչնալ Սլովաքիոյ ինքնորոշման իրաւունքը :

2.— Պաշտօնէ արձակել պատերազմական նախարարը՝ Զօր. Սիրովի եւ ներքին նախարարը՝ Տոքթ. Ֆիչըր :

3.— Երաշխաւորութիւններ տալ Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ դերման փոքրամասնութեանց :

Առաջին պայմանը կրնայ յանգիլ անկախութեան հռչակման, Սլովաքիոյ խորհրդարանին բացառիկ մէկ նիստին մէջ, որ պիտի դումարուէր երէկ :

Չեխական կառավարութիւնը զգալով կացութեան ծանրութիւնը, ազատ արձակեց Թիսոյի դահլիճին երկու անդամները, որոնք բանտարկուած էին, դերապայծառին պաշտօնանկութեան առեն : Փրակա պատրաստ է նաեւ զոհացում տալու Գերմանիոյ երկրորդ պայմանին, փոփոխելով դահլիճը :

Կը թուի թէ մեծ պետութիւնները, մասնաւորապէս Անգլիա եւ Ֆրանսա չէզոք պիտի մնան, եթէ Սլովաքիոյ խորհրդարանը անկախութիւն հռչակէ : Այս է եղած, կ'ըսեն, արտաքին նախարար Պ. Պոնկէ եւ Փարիզի անգլիական դեսպանին տեսակցութեան եզրակացութիւնը : Երկու դիւանագէտները այն տեսակէտն ունին թէ Միւնիխի համաձայնութեան առեն Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ խոստացած երաշխաւորութիւնը չի պատշաճիր ներկայ հանգամանքներուն, հետեւեալ պատճառաբանութեամբ,— Առաջին՝ Չեխոսլովաքիա յարձակում չի կրեր օտար պետութեան մը կողմէ, այլ կը լուծուի ինքն իր մէջ : Երկրորդ՝ Ծրագրուած երաշխաւորութիւնը պիտի ըլլար չորս պետութեանց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱՐԻ ՆԱԽԱՁՆՁ ԹԷ...

— • —

Ֆաշանէն հայրենակից մը կը տրտնջայ.

— Առջի օր թռուցիկ մը անցայ ձեռքս : « Նախաձեռնող Կրթական Մարմին » մը ձեռնարկեր է բանալու հինգշաբթի օրերու հայերէնի դասընթացք մը : Ուրեմն այս մարդիկը չե՞ն գիտեր որ Պանէէօ – Ֆաշանի շրջանը արդէն ծաղկոց մը կը պահէ տասը տարէ ի վեր, հովանաւորութեամբ «Ճառաջդիմասիրաց» Միութեան եւ իբրեւ ուսուցիչ ունենալով գրագէտ մը, Նշան Պէշիկթաշլեան : Մեր աշակերտուհի թիւը 80էն պակաս եղած չէ : Անշուշտ շատեր կան որ կը զրկուին այս թանկագին պատեհութենէն, իբրեւ հետեւանք դասարանի անյարմարութեան : Արդ, եթէ այդ «Կրթական Մարմին»ին միտքը բարի է, ինչո՞ւ չեն միանար մեզի, որպէսզի մեր պակասները լրացնենք եւ 80ը դառնայ 180 : Մեր ալ նպատակը չէ՞ « հայ մանուկները հայ ոգիով եւ լեզուով դաստիարակել » :

— Երեւի դուք լաւ չէք ուսումնասիրած մեր ժամանակակից պատմութիւնը : Ուր որ հայկական ձեռնարկ մը կատարուի, անոր դիմացը, անոր ետեւը կամ հետեւէն պիտի բուսնի ուրիշ մը, ըլլայ իսկ պահպանութ : Չէ՞ որ տեսներ Հայրենակցականները. միեւնոյն գիւղին զաւակները միեւնոյն ատեն *տրլիկ* չեն ըներ, եւ կը բաժնուին վերի թաղի, վարի թաղի, սպիւռիւրի, լճակի, ծառաստանի կամ դաշտի ...

— Ես կը կարծէի թէ գոնէ նոր սերունդին փրկութեան համար կարելի էր մէկ ճակատ կազմել, բանի որ բոլորիս ալ նպատակն է փշուր մը հայերէն ալ նպատակն է փշուր մը հայերէն սորվեցնել : Իսկ մեր դասընթացքը պարզապէս նախաձեռնի է, այս տեսակէտէն :

— Դու միայն կաս յերուսաղէմ : Հայաջինջ սարսափներուն առթիւ անգամ չկրցանք միացեալ ճակատ կազմել, այսքան տարի վերջը...

— Ուրեմն չարիքը անդարմանելի՞ է, մե՞նք ալ երկու ծաղկոց պիտի ունենանք միեւնոյն գիւղին մէջ, որ այնքան համերաշխօրէն կը գործէ տարիներէ ի վեր :

— Ձեմ գիտեր. տեղեկութիւն ունի՞մ թէ ո՛վ է կանգնած այդ «Կրթական Մարմին»ին գլուխը կամ կռնակը : Եթէ Բարեգործականն է, այն ատեն ...

— Այն ատեն ի՞նչի կը ծառայեն իր գործակցութեան կոչերը, յանուն հայկական մշակոյթի, դպրոցի, լեզուի եւայլն :

— Ուրեմն ճար չկա՞յ :

— Ճար կայ, ճար ճարող չկայ :

— Խնդրեմ, արձանագրեցէք բոնդոս :

— Արձանագրեցի : Մի՛ վհատիր, բանի որ ժողովուրդը ձեզի հետ է, այսքան տարիէ ի վեր :

ՎԱՀԷ

Մրրիկ թղթեւիկներ կան զանազան երկիրներու մէջ

— - ∞ —

Բոլշեւիկեան 18րդ համագումարին առթիւ, կոմինտէրնի ընդհ. քարտուղար Մանուիլսքի իր զեկուցման մէջ մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց կուսակցութեան ամման մասին : Ըստ թէ հինգ տարի առաջ, 17րդ համագումարին առեն, Գ. Միջազգայինը ունէր 860.000 անդամներ, զրամատիրական երկիրներու մէջ, իսկ այժմ ունի 1.200.000 : Երիտասարդ համայնավարներու թիւն ալ 110.000էն բարձրացած է 746.000ի : Ուրեմն համագումար մօտ երկու միլիոն հոգինոց բանակ մը, առանց հաշուելու այն բոլշեւիկները որ զաղտնի կը գործեն եւ չեն կրնար մանել վիճակագրութեանց մէջ :

Սպանիոյ բոլշեւիկներուն թիւը, որ 800 էր 1931ին, 300.000ի բարձրացած է 1939ին :

Ֆրանսայի բոլշեւիկներուն թիւը հինգ տարուան մէջ 40.000էն բարձրացած է 270.000ի : Ֆրանսայի կեդրոնական օրկանին (Իւմանիթէ) տպագրութիւնը 120.000էն բարձրացած է 350.000ի : Գաւառական մամուլին տպագրութեան թիւը հասած է 470.000ի : 1936ի երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ բոլշեւիկները չհաշած են 1.500.000 ձայն, այսինքն 90 առ հարիւր աւելի՝ նախորդ ընտրութեանց վրայ :

Մ. Նահանգներուն մէջ բոլշեւիկեան կուսակցութեան անդամներուն թիւը 20.000էն բարձրացած է 90.000ի : Զեկուցաբերը այս առթիւ դիտել տուաւ թէ ամերիկեան հատուածին տկարութիւնը այն է որ սերտ կապ չէ հաստատած գիւղացիական զանգուածներուն եւ գիւղացիական չարժման հետ :

Անգլիոյ մէջ բոլշեւիկներու թիւը 6000էն բարձրացած է 18.000ի, բայց եւ այնպէս այս հատուածը ամէնէն տկարն է եւ չէ թափանցած զանգուածներուն մէջ :

Գերմանիոյ մէջ, հակառակ այնքան ծանր հարուածներուն, բոլշեւիկեան կուսակցութիւնը կրցած է պահել իր կազմակերպութիւնը եւ մինակ հակաֆաշական կազմակերպութիւնն է որ քաղաքական զանգուածային աշխատանքները կը կատարէ :

Իտալիոյ մէջ, կուսակցութիւնը չէ կրցած հզօր եւ զաղտնի կազմակերպութիւն մը գլուխ հանել, եւ լուրջ աշխատանք կատարել արհեստակցական եւ ուրիշ զանգուածային կազմակերպութեանց մէջ :

Զեկուցաբերը այս առթիւ քննադատեց զանազան երկիրներու համայնավար կուսակցութիւնները եւ չեչտեց.— « Այդ կուսակցութիւնները տակաւին չեն սորված պէտք եղածին պէս պայքարիլ ֆաշական ամբոխավարութեան դէմ : Անոնք չկրցան ձախողեցնել Գերմանիոյ ձեռնարկը, երբ ան կ'օգտագործէր Սարի, Տանցիկի, Զուտէթեան շրջանի ազգային հարցը» : Եւ յանձնարարեց որ բոլշեւիկները պահանջեն բարելաւել զաղթային ժողովուրդներու ճակատագիրը : Ճեստոյ ձաղկեց Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքնի դասուն «աւազակային ծրագիրները» :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ կրթական նախարար Ժան Զէյ օրինագիծ մը ներկայացուց երեսփ. ժողովին, չարժանկարներու մասին : Եթէ այս օրինագիծը քուէարկուի, Ամերիկայէն չարժանկարի ներածումը 80 առ հարիւր պիտի կրճատուի : Ակէ զատ՝ օրինագիծը կը տրամադրէ, որ սինէմաները կրճատեն ցուցադրութիւնը եւ տան ընդամէնը 3200 մէթր ժապաւէն, մինչ այժմ չատ տեղեր երկու չարժանկար կը ներկայացնեն, որոնց իւրաքանչիւրին երկայնութիւնը մինչեւ հաշուում 2500 մէթր է :

ՆԻՒ ԵՈՐՔի քաղաքապետ Լա Կարտիա մայիս 15ին քաղաքապետներու հաւաքոյթին հրաւիրեց Ֆրանսայի երեսփ. ժողովի նախագահ Պ. Էրիօն, « իբրեւ երիցագոյն քաղաքապետը (Լիոնի) աշխարհի մէջ » :

ԱԼՃԵՐԻԱՑԻՆ ՆԻԿԷՐ, Սահարայի մէջէն, երկաթուղի մը չինելու ծրագիրը կը մշակուի :

ԿՂԶԻ ՄԱՐԴԸ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԵՎ ՀԱՐԳԱՆՔԱՎՈՐ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿՅԱՆՔԻՑ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՈՒՍՄՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

— Չէ, բարեկամ Ղազարոս, դու չես կարող դրանք ցցել մեր դեմքին, ասաց Ռուբինան, ինչպես մենք ենք ասում, ինչ որ ուզես, բայց մենք չենք հավատում, որ դու ամենը չգիտենաս... Ես անկեղծորեն քեզ եմ ասում, որ ես ինձ համար ոչ մի կասկած չունեմ, որ դու ամենը գիտես, ինչ որ կատարվում է մեր շրջանում, ինչ որ կատարվում է մեր գյուղում, ինչ որ կատարվում է մեր ընտանիքում

ՋԱՀԼԻՔՈՒՄ ՈՎՔԵՐ ԿԱՆ

— Ամեն տեսակ չար, մեր վրա գոռացող հոգիներ կան, որոնք մեզ չեն սիրում, մեզ նախանձում են, մեր գործերին խանգարում են, մեր հաջողությունները չեն կարողանում տեսնել, մեր դեմ ամեն տեսակ զրպարտություններ են հնարում, մեր ոտքերի տակ փուշեր են ցանում, մեզ ամեն կերպ ոտքի տակ են ձգում, մեզ ոչնչացնել են ուզում, մեզ ոչնչացնել են ջանում, մեզ ոչնչացնել են աշխատում, մեզ ոչնչացնել են ձգտում, մեզ ոչնչացնել են կամենում, մեզ ոչնչացնել են փորձում, մեզ ոչնչացնել են ցանկան

պայմանագրութեամբ (Անգլիա, Ֆրանսա, Գերմանիա եւ Իտալիա)։ Արդ, վերջին երկուքը մինչեւ հիմա յետաձգած են իրենց երաշխաւորութիւնը, ա – ռարկելով թէ Չեխոսլովաքիա հաստատուն վիճակ չունի տակաւին ։

Կ'ըսուի թէ Պերլին վերջնագրի ձեւով հաղորդած է իր պայմանները ։

*** Պերլինի պաշտօնական շրջանակները բացարձակ լռութիւն կը պահեն, իսկ Հռոմի մէջ մամուլը կը պաշտպանէ գերմանական տեսակէտը ։

Լեհաստան ինչո՞ւ կը պահանջէ

Լեհաստանի արտաքին նախարար պ. Պէք ընդարձակ ճառ մը խօսեցաւ Ծերակոյտին մէջ եւ չօշափեց հետեւեալ խնդիրները.— Լեհաստանի դիրքը Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ, գաղթային խնդիրը, Լեհաստանի յարաբերութիւն – ները Ս. Ռուսիոյ հետ եւ հրէական արտագաղթի հարց ։

Նախարարը ըսաւ թէ Լեհաստան կը համակրի Սլովաքիոյ տեղիներուն՝ ինք – նավար դառնալու, բայց կը պահանջէ որ Ռութենիա ամբողջութեամբ կցուի Հունգարիոյ ։

Յետոյ բացատրեց թէ Լեհաստանի հասկացողութիւնը Ռումանիոյ հետ աւելի խորացած է. իսկ «Ս. Ռուսիոյ հետ կը մշակենք բարի դրացիական յա – րաբերութիւններ եւ փոխադարձ յարգանք իրարու շահերուն հանդէպ»։ Պ. Պէք աւելցուց, թէ անցեալ սեպտեմբերին երկու երկիրներու միջեւ ծագած ձգտումը անհետացած է ։

Ճառին մեծագոյն մասը յատկացուած էր գաղթային հարցին, «որով խո – րապէս շահագրգռուած ենք», որովհետեւ Լեհաստան հում նիւթերու պէտք ունի, ինչպէս նաեւ հողամասերու, որպէսզի իր բնակչութեան աւելորդը տե – ղափոխէ այնտեղ։ Լեհական կառավարութիւնը տակաւին մշակեալ ծրագիր մը չէ ներկայացուցած այս խնդրի մասին, բայց երբ խորհրդաժողով մը գումարուի, պիտի պահանջէ որ իր ձայնը լսուի։ Նախարարը յարեց նաեւ որ հրէական խնդիրը սերտօրէն կապուած է գաղթային հարցին հետ ։

Պ. Պէք Ապրիլին պիտի այցելէ Լոնտոն եւ այս հարցերու մասին պիտի բանակցի անգլիական կառավարութեան հետ ։

Ֆրանկօ պիտի գրաւէ՞ Մատրիտը

Վերջին լուրերու համաձայն, Ջօր. Ֆրանքօ կը պատրաստուի Մատրիտի վրայ յարձակելու։ Արդէն իսկ մեծաքանակ ռազմանիւթ եւ պաշար ամբար – ուած է քաղաքին դիմաւոր ճամբաներուն վրայ։

Մատրիտէն կը հաղորդեն թէ կացութիւնը խառնակ է տակաւին, բայց բոլշեւիկեան ըմբոստութիւնը զսպուած է ամբողջովին։ Ազգ. պաշտպանու – թեան խորհուրդը պատժական խիստ միջոցներ ձեռք առած է բոլշեւիկ պետե – րուն եւ ուրիշ պաշտօնական անձերու դէմ։ Ուրիշ լուրի մը համաձայն, բոլ – շեւիկները դրաւած են կարթագինէն, հանրապետական բանակին նաւակայա – նը, ուր արիւնալի ըմբոստութիւն մը ծագած էր տասը օր առաջ։

*** Իտալական կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարա – կեց, որուն համաձայն իտալացի կամաւորները հետեւեալ կորուստները ունե – ցած են Սպանիոյ մէջ, քաղաքացիական պատերազմին սկիզբէն ի վեր.— Սպաննուած՝ 3065, վիրաւորուած՝ 10.708, անհետացած՝ 214, գերի՝ 366, ուրեմն համագումար 14.253 սպայ եւ զինուոր։ Այս թիւէն դուրս կը մնան կորսուած օդանաւորդները ։

*** Ներքին նախարարը վարչապետին ներկայանալով, հաղորդեց թէ ա – մէն միլոց ձեռք առնուած է, արագօրէն պարպելու համար Սպանիոյ փախս – տականները։ Սահմանազատի բացումէն անմիջապէս վերջը կարելի պիտի ըլլայ ամէն օր վերադարձնել 8000 փախստականներ ։

ՋԱՆԱՁԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՏԱՐ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐԸ պարտաւոր են իրենց բուն անունով գործել, համաձայն երեսփ. ժողովին ներկայացուած օրինա – դիր մը։ Անոնք որ կը փոխեն իրենց անունը եւ մականունը, ենթակայ պիտի ըլլան 1000էն 5000 ֆրանք տուգանքի։ Եթէ մէկ ամիս ուշացնեն իրենց սխալին սրբագրութիւնը, տուգանքը պիտի բարձրանայ 500էն մինչեւ 10.000 ֆրանքի, վեց օրէն մինչեւ մէկ ամիս բանտարկութեամբ ։

ՓԱՐԻԶ – ԹՈՒԼՈՒԶ ՃԵՊԸՆԹԱՑԸ վաճառաբարձ կառախումբի մը զար – նուեցաւ Շաթոռուի մօտ։ Տասը հոգի մեռան, 20 հոգի վիրաւորուեցան ։

ԹՄՐԵՑՈՒԹԻՒՆ ԴԵՂԵՐՈՒ մաքսանենգութեան առթիւ, որուն հետեւան – քով 15 հոգի ձերբակալուած եւ 60 հոգի ամբաստանութեան տակ առնուած են, կ'ըսուի թէ կարգ մը օտար դիւանագիտական ներկայացուցիչներ ալ մեղսակից են, իրենց անձեռնմխելի պայուսակները տրամադրած ըլլալով ։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ Ֆլանտէն ճառ մը խօսելով Տիժոնի մէջ, բողոքեց երկիւղալի լուրերու տարածման դէմ։ Իր կարծիքով, պ. Լէպրէօն պէտք է վերընտրուի իրրեւ նախագահ, իսկ պ. Տալատիէ պէտք է մնայ վարչապետ։

ՑԵՏԱԶԳՈՒԹԻՒՆ հանրակառքերու դիներուն յաւելումը, որ տեղի պիտի ունենար ապրիլ 1ին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը խստացուց իտալեւֆրանսական սահմա – նագլուխի հսկողութիւնը, որովհետեւ հազարաւոր Հրեաներ կը փորձէին ներս մտնել։ Ցարդ միայն հարիւր Հրեաներ յաջողած են ներս մտնել։ Կառավարու – թիւնը արտօնեց որ անոնք մնան ։

ՎԻՆՆՆԱՅԻ մէջ բանտարկուած 200 —300 քաղաքական յանցաւորները, բոլորն ալ արիական, ազատ արձակուեցան Աւստրիոյ կցումի տարեդարձին առթիւ։

ԻՐԱՒՔԷն բազմաթիւ քաղաքական փախստականներ անցան Պէյրութ։ Ըստ անոնց տուած տեղեկութեանց՝ դաւ մը սարքուած էր տապալելու թագաւոր կազին եւ անոր տեղ գահ բարձրացնելու Անդրյորդանանի Էմիր Ապտուլլահի եղբայրը՝ Էմիր Զէյտը։ Դաւին վարիչներն էին նախկին նախարար Սէյտ Հիքմէթ եւ բանակէն սպաներ։ Դաւադիրներէն չատեր բանտարկուած են։

ԳԵՐՄԱՆ նաւատորմի ընդհ. հրամանատար ծովակալ Ռէյտէր Հերոսներու օրուան առթիւ ճառ մը խօսեցաւ եւ ըսաւ, թէ Գերմանիա ու բովանդակ աշ – խարհ պէտք ունին խաղաղութեան, իսկ գերմանական զինեալ ոյժերը այս խա – ղաղութեան կը նպաստեն։ Ծովակալը չէշտեց, թէ նախկին մեծ պատերազմին թափուած արիւնը ոչ մէկուն փառք եւ շահ բերաւ ։

Տարեկան պարահանդէս գեղեկոյ

Կազմակերպուած ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻԿ ՀԱՑ ՍՊԱՑԻՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ, ի նպաստ իր Օգնութեան սնտուկին

Այս Ուրբաթ, 17 Մարտ, ժամը 10էն մինչեւ առաւօտ

Cercle Militaire-ի շքեղ սրահներուն մէջ, Place St. Augustin

Ճոխ գեղարուեստական բաժին, հայ եւ օտար երգեր, եւ պար – ըեր, ընտիր նուագախումբ, պաղ պիւֆէ, պար, մուտք 30 ֆր.

ԳԱՆՁԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ

Անզուգական գործին Գ. Գիւրջր, 140է աւելի հայաստանեան եւ ազ – գային հին եւ նոր ձայնագրեալ երգերով, հեղինակներու լուսանկարներով եւ կենսագրական գիծերով։ 120 մեծադիր էջեր, ընտիր թուղթ եւ գեղար – ուեստական տպագրութիւն, գործը պիտի ամբողջանայ 6 գիրքով։ Ամբողջ գործին համար՝ Արտասահման՝ 30 շիլին, Ամերիկա՝ 9 տոլար, Ֆրանսա՝ 300 ֆրանք, կանխիկ, ղրկուած՝ ապահովեցէք։ Գիմել՝ Imprimerie «Vosguédar», rue Gala I. Le Caire. (Egypte)

ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀՕՄԱԶԳՕՅԻՆ»-Ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ ՄԻԻԹԻԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ** ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. Ա. ԽԱՉԷՏԵՆԵԱՆ** ԵՒ **ՏԻԿԻՆ Ե. ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ**

Կը ներկայացուին՝ առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ **ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԸ**

Ցառակապէս պատրաստուած մասնաւոր տէքօրներ

ԱՆՄԱՀՆ ՑԱԿՈՐ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՓԼՈՒԽԱ ԳՈՐԾՈՂԸ **ԳԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ**

ՄԵԾ ՎԱՌՊԵՏ ԱՂԵՔՍ. ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻ ԶԱՐ ՈԳԻԻ

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԳՄԲԼԹԵԱՆ, ԼԱՒԱ, ՏԻԿ ԱԶՆԱՒՈՒՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Օրիորդներ՝ ԱԶՆԱՒՈՒՐ, ԳԼՂԼՃԵԱՆ եւ ՄՈՒՇԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի Սանուց Թատերասիրաց խումբը։ Բեմադրութիւն եւ բեմազարդութիւն Պ. Ս. ԼԱՒԱՋԻ։

Գիները՝ 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին՝ «Ցառաջ»ի եւ «Ալագեայ»ի խմբագրատունը, Ք. Սամուէլ գրատուն, 51 rue Mr. Le Prince Paris-6, Մ. գրատուն, 46, rue Richer, Paris-9, Ե. Ցարութիւնեան, 13, rue d'Orsel, Paris-18.

Հ. Յ. Դ.

Գաղտնի

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» շրջ. կոմիտէն ընդհ. անդամական ժողովի կը ֆրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները, 15 Մարտ ցորեկշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Ջարդարեան գրադարանը, 181 Փուռ Լաֆայէթ։ կը խնդրուի բոլոր ըն – կերներէն անպայման ներկայ գտնուիլ։

Ջեկոյց թնկ. Վ. ԻԵԱՆԵԱՆԷ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մար – սէյլի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները, 18 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրով ։

Սէն Լուիի (Փարսէյլ) «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը ուրբաթ օր, 17 մարտ իրիկուան ժամը 8ին, իր ակուժքին մէջ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԱՂՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՅՈՒՄԲԻՆ կողմէ

19 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Օրուան հրատապ հարցերը»

Ընկերական բանախօսութիւն

Փետր. 18ի առթիւ

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՒՒ ՊՈՒԼՈՒԼՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ

18 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149, rue d'Argenteuil։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ե. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ**

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՔԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. ՏԷՄԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՂՄԷ

Այս Հինգշաբթի 16 Մարտ երեկոյեան ժամը 8ին Հ.Ց.Դ. Տան սրահը

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Օրուան հրատապ հարցերը»

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերուհիները, պատանեկան միութեան անդամ – ներն ու համակիրները։

«ՐԱՓՔԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 16 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet։

Կը դասախօսէ Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ ձախողեցաւ հայկական դաշտը»

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ – ՓԱՐԻԶ

Հերթական դասախօսութիւնը 15 Մարտ, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ։ կը դասախօսէ՝ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Մխսաք Մեծարենց»։

ՀԱՑ ՄՐՑԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը Ուրբաթ, 17 Մարտ երեկոյեան ժամը 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ։ կը դասախօսէ Պ. ՍՏ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Մարսիլիահայ գաղութը եւ նոր ուղղութիւններ 1923-1939»։

Բացման հանդէս

Ս. ԱՆԹՈՒԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ ՀԱՑ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

18 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին 16 rue J. B. David

Իւնիօն տէ Ռէզիւրլիքէնի սրահին մէջ

Կը նախագահէ Պր. Հ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ *Կը խօսի Պ. Պ. ԽՐԱՑԵԱՆ*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, զուգերգ, արտասանութիւն եւ նուագ միութեան անդամներու կողմէ

Կը ներկայացուի ՇԱՏԱԽՕՍ ՍԱՓՐԻԶԸ (զաւեշտ)

կովկասեան պարեր Պ. Խ. ՊԱԼՕՅԱՆի կողմէ

Հանդէսէն վերջ եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս, ընտիր նուագախումբ։ Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է

ԱՒՆՈՒՎԻԻԼԻ ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ՓՈՑՐԵՐՈՒ ՍԱՆՈՒՀԵԱՑ կազմակերպած հանդէսը որ տեղի պիտի ունենար Մարտ 19ին, յե – տաձգուած է Ապրիլ 23ին։

Դերասան Թրազոյի բաստր. ներկայացումները

Մարսէյլի, Վալանսի եւ Լիոնի մէջ տեղի պիտի ունենան Մարտ 19էն 26 Մարտ։ Տոմսերը կը գտնուին Մարսէյլի մէջ։— Նախաճաշնուէճեամբ ՀԱՄԱՍԵՌԱՍՏԱՏԻԿԱՆ ՄԻՈՒԹԱՆ 19 Մարտ, կիրակի

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒԻ **ԽՈՉԱԳՈՂՆԵՐ**

Վալանսի մէջ՝ 1 Ապրիլ, Լիոնի մէջ՝ 2 Ապրիլ, Տէսինի մէջ՝ 2 Ապրիլ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջուրեակի ֆանրածանօթ վիրաբոյժ

Գ Ի Լ Ի Բ Ա Գ Ա Զ Ա Ր Ե Ա Ն Ի

Շաբաթ, 18 Մարտ երեկոյեան ժամը 6ին 9ին

Սալ Մոլիէր (Քալէ տիւ Քոնսէրվաթուարի մէջ 18-20, Quai de Bo

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերու համար դիմել Maison Béal, 15, Rue de la République, Ly

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Ամասիոյ – Մարզուանցի Հայր. Միութեան կողմէ

18 Մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ ։

ՍԱԼՈՆ ՖԼՈՐԻՏԻ ՄԷՋ, 7 ՐԻՒ ՎԱՆԹԻՒՒ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Աչքերու գեղեցկութեան մրցում։ Կը ներկայացուի ՆԱՄՈՒՍԷՑ մէկ ու Եւրոպական պարեր՝ ընկերակցութեամբ 6 հոգինոց ՇԻՇՄԱՆեԱՆ նուագախումբի ։ Ճոխ պիւֆէ Մուտք 8 ֆր.

ՏՈՔԹ. ՔԻԹԻՒՔԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-8

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ։

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն։

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՅԱՄՆԱԲՈՅԺ

44 Rue Dunkerque (Մէթրօ կայ Տիւ Նոթ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia. Tél. Suffren 01—44

Autobus 8—28—AE—CB—123

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի Համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12-90

Վաճառականական, հաղաբայինի եւ միջազգային իրաւունքի դիրքեր։ Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեանց նոր օրէնքներու ։

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.։ (Բոլոր օտարներու համար հրաժեշտ)։ Ընդունելութիւն ժամը 5—7 և ժամադրութեամբ։

ՀԱՅՏԻԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սպուռտ Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Քրակալի մեր պահեստը հաշուեյարդարէ ենթարկած ամ – լով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկե – լու, պանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն անմրցելի գիներով։ Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, կ'ա – նմրցելի գիներով։ Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, կ'ա – նմրցէք օգտուիլ առիթէն։

Թղթէք օգտուիլ առիթէն։

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e), 7 rue Amboise**

Tél. Opéra 67-77

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Ամերիկա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՄԱՐՏ JEUDI 16 Mars 1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3990

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄՒՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՀՈՎԵՐՈՒՆ ՈՒՐԻՇ ՄԼԿ ՍՈՑԼԸ

— oo —

Անցեալ օր յիշեցինք զանազան թելադրութիւններ եւ ծրագիրներ, օտարականներու ներգաղթի, տեղաւորման, հպատակութեան, աստիճանական ձուլման եւ ուրիշ հարցերու մասին, ամփոփելով «Յառաջ»ի մէկ խմբագրականը, որ ոչ առաջինն է, ոչ ալ վերջինը :

Նորագոյն տեղեկութիւններ կամ առաջադրութիւնները կ'ապացուցանեն թէ հետզհետէ նոր քաղաքականութիւն մը կը մշակուի, պրկելու համար օդակները : Ամէն պարագայի մէջ, խորթ հով մը կը փչէ, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Ահաւասիկ վերջինը : Ինչպէս հաղորդեր էինք երէկ, երեսփ. ժողովին յանձնուած է օրինագիծ մը, որով օտարականներուն կ'արգիլուի ֆրանսական կամ ֆրանսացած անուններ գործածել, առեւտուրի, արհեստի եւ ճարտարագործութեան մէջ :

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, օրինագիծը ստորագրած են ոչ միայն ազգակողմեան երեսփոխաններ, այլեւ նախկին նախարարներ Ֆրօսար (անկախ ընկերվարական), Լուի Լօձէն եւ ուրիշ ե-ռեւելիներ :

Օրինագծին պատճառաբանութեան մէջ, հեղինակները կ'ըսեն թէ «խնայելու համար հակօտար տագնապ մը Ֆրանսայի մէջ», սոսկողական է միջոցներ ձեռք առնել, հակակշռելու համար եկտրներու «գործունէութիւնը» եւ մասնաւորապէս խուսափելու համար «անոնց անուղղամիտ մրցակցութենէն» :

Աւելի քան խօսելով, օրինագծին հեղինակները կը բացատրեն թէ չատ մը օտար առեւտրականներ, արհեստաւորներ եւ գործատէրներ աւելի դիւրաշարժ չահելու համար, իրենց արհեստը ի գործ կը դնեն փոխ առնուած անուններու տակ, ֆրանսական՝ ձեւով թէ հնչումով : Յետոյ, կը հաստատեն առեւտրական ընկերութիւններ ֆրանսական «ֆիրմա» գործածելով, պարտկելու համար իրենց բուն ծագումը :

Անոնք անհրաժեշտ կը դանեն նոր օրէնք մը, վերջ տալու համար այս «խարդախութեանց» : Այս առթիւ խորհրդակցած են նաեւ արհեստակցական եւ արհեստագործական կազմակերպութեանց հետ :

Ուրեմն նոր կաշկանդում, պաշտպանելու համար բուն Ֆրանսացիներու տնտեսական չահերը :— Գործէ քու սեփական հայրանունով, փոխանակ Ֆրանսացի ձեւանալու եւ չամախորդները հրապուրելու, մոլորեցնելու :

Մօտաւորապէս տասը տարի կ'ընէ որ օդակները կը պրկուին այս երկրին մէջ ալ, յանուն ազգ. տնտեսութեան եւ աչխատանքի պաշտպանութեան :

Նախ հաստատուեցաւ տասը առ հարիւրի օրէնքը, օտար աչխատաւորներու մասին, անելի մատնելով հազարաւոր եկուորներ, տնտեսական տագնապի եւ գործազրկութեան ամէնէն տագնապալի եւ գործազրկութեան ամէնէն տագնապալի չբերանին :

Ցետոյ նոյն միջոցները ձեռք առնուեցան, զանազան մասնաւոր արհեստներու պաշտպանութեան համար : Եւ դեռ կան որոշումներ ու ծրագիրներ՝ օտարականներու առեւտրական եւ ճարտարագործական իրաւունքներու մասին (ահմանափակում) :

Այս անցուդարձին մէջ, հրապարակ դրուեցաւ նաեւ 1928 մարտ 31ի որոշումը, հայրենազուրկ օտարականներու զինուորագրութեան մասին : Օրէնք մը որ այժմ անբաւական կը համարուի եւ պիտի ընդարձակուի, մէկ միլիոն նոր զինուոր ապահովելու համար Ֆրանսայի :

Ահա այսպէս, ամէնէն ազատ համարուած երկիրն ալ կը դիմէ ինքնապաշտպանութեան, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Անոնչ լեռ ու ձոր կայ այս տնօրինութեանց եւ ուրիշ երկիրներու մէջ հաստատուած բիրտ, յաճախ ամարդի եւ խափանարար կաշկանդումներուն միջեւ :

Եւ սակայն, Ֆրանսայի մէջ մարդիկ վարժուած ըլլալով լայն ազատութեան մը, բնականաբար կ'ազդուին, երբ նորանոր դժուարութիւններ կը տեսնեն իրենց ճամբուն վրայ :

Մարդիկ դժուար կ'ըմբռնեն, նաեւ, թէ՝ երբ օտարական ես, եւ մանաւանդ չունիս իրաւազօր պետութիւն, ճակատագիրդ կախում ունի հիւրընկալ երկրին բարեացակամութենէն եւ պետութեան զեբազդն չահերէն :

Տեսէք, զինուորագրութիւնն անգամ չօգնեց կարգ մը առաւելութիւններ ապահովելու : Եւ իրենց չրջանը լրացնողներն անգամ կարգի կը սպասեն, քաղաքացի դառնալու համար :

« Կը ծառայենք, բայց փոխադարձաբար կը խնդրենք որ... » : Այդպիսի պայման չեն կրնար ընդունիլ պետութիւնները : Շատ չատ, ձեր երեսին կուտան թէ ահա այսքան տարի է որ կը վայելէք այս երկրին օդն ու ջուրը, կը չահիք, ազատօրէն ծաղկելով : Եթէ դժուար կուգայ ձեզի,— երթաք բարով : (Այդպէս ալ ըսին, երբ տասարդներու զինուորագրութեան առթիւ, ազդարարելով մէկ տարի առաջ) :

Այս տարբերական բացատրութիւնները կուտանք ոչ թէ վհատեցնելու, այլ պարզապէս լուսարանելու համար հանրային կարծիքը, որպէսզի մարդիկ իրարու հետ չչփոթեն բաղձանքն ու իրականութիւնը, հաւատալով անպատասխանատու չայլաբանութեանց :

Երեսփ. ժողովին ներկայացուած նոր օրինագիծն ալ ազդանչան մըն է, սթափեցնելու համար անոնք որ օրօր կը կարծեն տարիներէ ի վեր, թուղթ մրոտելով :

Աչօք - բացօք տեսնենք թէ ի'նչ կ'անցնի կը դառնայ, որպէսզի կարենանք զանազանել ցանկալին եւ կարելին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԼՈՎԱՔԻԱ ԵՒ Կ. ՈՒԿՐԱՅՆԱ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ ՀՌՉԱԿԵՑԻՆ

— oo —

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ ՈՉ ԵԻՍ Է

— oo —

Գերմանական զօրք Չեխիա մտաւ, հունգարականը՝ Կ. Ուկրայնա

Ինչպէս կը նախատեսուէր արդէն, Սլովաքիոյ պաշտօնական վարչապետը, դերապայծառ Թիզօ Հիթլէրի հետ խորհրդակցելէ անմիջապէս վերջը, երեք չաբթի առտու իր երկիրը վերադառնալով խորհրդարանին առաջարկեց անկախութիւնն հռչակել : Այս պատմական որոշումը տրուեցաւ միաձայնութեամբ, 62 երեսփոխաններու կողմէ : (Բուն թիւը 66 է, բայց չորսը բացակայ էին) : Սլովաքեան պահակները չրջապատած էին խորհրդարանը, իսկ 30·000 հիթլէրական Գերմանացիներ ամբողջովին զինուած՝ կը չրջէին մայրաքաղաքին մէջ, Պրաթիսլավա : Միեւնոյն առեն գերմանական մեքենաչարժ զօրամասեր կազմ եւ պատրաստ կը սպասէին Դանուբի կամուրջին միւս ափը :

Այսպէս լուծուեցաւ 20 տարուան կապակցութիւնը՝ չեխական պետութեան հետ :

Խորհրդարանին բացումէն անմիջապէս վերջը, վարչապետը զեկուցանելով իր տեսակցութիւնը՝ Հիթլէրի հետ, ըսաւ.

— «Պերլինի մէջ ինծի ըսին որ եթէ Սլովաքները կ'ընդունին ինքնորոշման իրաւունքը, պիտի վայելեն Գերմանիոյ պաշտպանութիւնը : Իսկ եթէ կը վարանին, թող իրենց դէմուն ճարը նային » :

Այս զեկուցումէն վերջը, բանաձեւ մը ներկայացուեցաւ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— Կ'ուզէ՞ք սլովաքեան անկախ պետութիւն մը, այս կամ ոչ :

Երեսփոխանները «այո» պատասխանեցին իրենց նստած եւ ձեռամբարձ : Ցետոյ թնդաց Սլովաքներու ազգ. քայլերգը, «Հէյ Սլովաքի», եւ անմիջապէս հաղորդուեցաւ նոր դահլիճին կազմը, նախագահութեամբ դերապայծառ Թիզոյի եւ մասնակցութեամբ պաշտօնական եւ բանտարկուած նախարարներու : Կը կարծուի թէ նոր նախագահին ընտրութիւնը պիտի կատարուի երկու չաբթիէն : Խորհրդարանը պիտի չարունակէ գործել իբրեւ նոր պետութեան սահմանադիր ժողովը, մինչեւ նոր սահմանադրութեան հռչակումը : Գերապայծառին պաշտօնակատարութենէն վերջը նչանակուած վարչապետը, Սիտոր, ստանձնեց ներքին նախարարութիւնը, իսկ Տոքթ. Տուրչանսքի, որ Վիէննա փախած եւ ապստամբութեան կոչ մը ուղղած էր, նչանակուեցաւ արտաքին նախարար :

Նոր դահլիճը դիւերանց նիստ գումարելով, հրամայեց զրամատուները փակել երեք օր : Անոնք որ Մորավիա եւ Պոհեմիա կ'երթան, չեն կրնար 500 քուրոնէն աւելի դրամ առնել : Արտաքին նախարարը իր առաջին յայտարարութեան մէջ ըսաւ թէ Սլովաքիա ամբողջովին պիտի ապաւինի Գերմանիոյ պաշտպանութեան :

Միեւնոյն օրը ուրիշ ճակատագրական դէպք մըն ալ պատահեցաւ, վա — կելով Չեխոսլովաքիոյ պատմութեան վերջին արարը : Այդ ճաճանչաւոր պետութեան երրորդ երկրամասը, Կարպաթեան Ուկրայնա (Ռութէնիա) նոյնպէս անկախութիւն հռչակեց, մինչ հունգարական զօրքը ներս կը մտնէր : Այսուհետ ալ դերապայծառ մը կը գործէր, իբրեւ վարչապետ, Վոլոշին, որ անմիջապէս Հիթլէրի օգնութեան դիմից հեռագրով : Ցետոյ առժամեայ կառավարութիւն մը կազմուեցաւ, նախագահութեամբ դերապայծառին :

Անդին, բուն Փրակայի կառավարութիւնը խորապէս յուզուած, Պերլին ղրկեց հանրապետութեան նախագահը, Պ. Հաչա եւ արտաքին նախարարը, Պ. Շվալքովսքի, որոնք ունկնդրութեան ընդունուեցան Հիթլէրի կողմէ : Նախագահը կարգ մը առաջարկներ կը տանէր, բայց այլեւս կորսնցուցած էր իր իրաւասութիւնները, քանի որ երկիրը ամբողջովին կը կազմալուծուէր :

Մինչ այս մինչ այն, գերմանական զօրքը բուն չեխական հողը մտաւ, Պոհեմիա եւ Մորավիա : Այս առթիւ Հիթլէր կոչ մը ուղղեց բանակին, ըսելով թէ Չեխիան կազմալուծուած եւ Գերմաններու դէմ դրդուիչութիւնը տարած ուած ըլլալով, Գերմանիոյ պարտքն է պահել բարեկարգութիւնը հոն : Կոչը կը յանձնարարէ իբր հայրենակից վարուիլ ժողովուրդին հետ, իսկ ընդդիմութիւնը խստօրէն չախչախել : «Դուք կը կոխէք չեխական հողին վրայ իբրեւ ներկայացուցիչները Մեծն Գերմանիոյ» :

Ուրեմն Չեխիան կը դառնայ գերմանական նահանգ մը, ինչպէս պատերազմէն առաջ :

Գերմանական զօրքին ժամանումէն առաջ, 10.000 Չեխեր հաւաքուեցան կեդրոնական հրապարակին վրայ, հոն ուր անցեալ սեպտեմբերին խնդուեր էին Չեխոսլովաքիոյ անկախութիւնը եւ հողային ամբողջութիւնը պաշտպանելու համար : Տեսնելով պետութեան կազմալուծումը, չատեր կուլային, ուրիշներ իրենց զայրոյթը կը յայտնէին Գերմաններուն որոնք հեղնութեամբ կը դիտէին տեսարանը : Շատեր ալ կծու խօսքեր կ'ուղղէին Հրեաներուն : Բազմութեան վերեւ կ'երեւային չեխոսլովաք եւ հիթլէրական դրօշներ : Եւ վերջապէս կային քաղաքացիներ որ հիթլէրական բարեւ կուտային...

Փրակայի պաշտօնական անթելը զեկոյց մը հաղորդեց որ կ'ըսէ.

— « Մեր պետութեան յարաբերութիւնները վեր ի վայր չրջուեցան քանի որ ժամուան մէջ : Մենք այլեւս անկարող ենք տնօրինելու մեր ապագայ ճակատագիրը, մինչեւ որ յստակ յարաբերութիւններ չհաստատենք մեր մեծագոյն հարեւանին՝ Գերմանիոյ հետ, որուն հետ սահմանակից ենք աւելի քան 4)5 համեմատութեամբ » :

Ի՞նչ պիտի ընեն Հունգարները եւ Լեհերը

Սլովաքիոյ անկախութեան հռչակումէն վերջը, հունգարական կառավարութիւնը վերջնագիր մը ուղղած էր Փրակայի, որպէսզի ետ քաշէ չեխական զօրքը՝ Կարպաթեան Ուկրայնայէն : Չեխական կառավարութիւնը կը պատասխանէր թէ ինչ ամօթալի պարտութեան պիտի մատնուին անոնք» :

Այս ճառախօսը եւ վրացի ներկայացուցիչը բարձրաձայն յայտարարեցին թէ Ուկրայնա եւ Վրաստան ՝ի. Մ. Իւթեան անպարտելի մարտկոցներն են :

Նոր ծրագիր Պաղեստինի վասին

Անգլիական գահլիճի մասնաւոր յանձնախումբը, բաղկացած վարչապետ Չեմպըրլէյնէ, արտաքին նախարար Հալիֆաքսէ, գանձային նախարար Սըր Ճ. Սայմընէ եւ գաղթային նախարար Մաքտոնալտէ, վերջնապէս մշակեց Պաղեստինի ծրագիրը, զոր պիտի ներկայացնէ Արաբներուն ու Հրեաներուն : Այս ծրագիրը վերջնական է եւ անփոփոխելի :

Արաբները ընդհանրապէս զոհ են ծրագրէն ու պիտի ընդունին, թէեւ կ'առարկեն թէ Պաղեստինի անկախութիւնը կ'ուշացնէ Անգլիա : Իսկ Հրեաները խիստ դժգոհ են եւ չեն ընդունիր : Հրեաներու գլխաւոր առարկութիւնը այն է, թէ այս ծրագրով Հրեաներու ներգաղթը Պաղեստին կը սահմանափակուի տարեկան 10.000 հոգիի մէջ, մինչ ասկէ առաջ միջին հաշուով տարեկան 15.000 հոգի կը մտնէին Պաղեստին : Հրեաները կը պահանջեն ոչ թէ սահմանափակել, այլ աւելցնել ներգաղթը : Հրէական պատուիրակութեան պետ Վայզման Փարիզէն մեկնեցաւ Լոնտոն :

— oo —

ՍՈՒՐԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ, որ դեռ նոր կազմուած էր, հրաժարեցաւ առջի օր : Տագնապը կ ըսաստկանայ օրէ օր :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԵԼ ԹԻՒ 2

— o —

Նորէն ամերիկահայ թերթերն են որ կը պատմեն.

— «Ծանօթ երգչուհի Տիկ. Զապէլ Ասլամ, որ անդամ է Հանրապետական Սպանիոյ բժշկական օգնութեան յանձնախումբի կիներու բաժնին, աւտնէ տուն պատած եւ ստորագրութիւն հաւաքած է Հանրապետական Սպանիոյ դէմ դրուած զինադադարը արգիլելը վերցնելու համար :

Տիկինը եռանդով կը մասնակցի նաեւ ճափոնական ապրանքները պոյքոթի ենթարկելու համար Միացեալ Նահանգներու մէջ մղուած պայքարին» :

Ուրեմն, Զապէլ թիւ 2 :

Առաջինը, Տիկին Եսայեան, գուխը աչ զարկաւ, ձախ զարկաւ, եւ վերջապէս իսկաւ երեւան, անհուն խանդավառութեամբ :

Այնքան ուրախ էր որ, հեռուէն կ'արգահատէր մեզի : Եւ հրապարակային կոչեր կ'ուղղէր մինչեւ Փարիզ, յառաջամարտիկ երիտասարդութեան, որպէսզի իրեն հետեւին :

Քանի մը տարիէն ամէն ինչ շոգիացաւ : Եւ առտու մըն ալ գրագիտուհին Հրեցին բանտ, իբրեւ... դաւաճան եւ լրտես :

Ձեր մէջէն կա՞յ մէկը որ գիտնայ թէ ի'նչ եղած է այդ օրէն ի վեր, իր միւս բանտակիցներուն հետ, որոնց ոչ յանցանքը գիտենք, ոչ ալ համբաւը :

Եւ քանի որ կը կը գտնուինք անուր դժբախտութեան մը առջեւ, այլեւս կարճ կը կապեմ :

Շատ աւելի պատկերալից է թիւ 2 Զապէլի պարագան :

Ուրկէ՞ուր այս խնամութիւնը, հանրապետական Սպանիոյ դատին :

— Ձե՞ս գիտեր որ իր աղջիկը, պառաւի, հարսն է սպանիացի ասպետի մը, եւ այժմ կը կոչուի Տիկին Օթէրօ : Վերջերս Տիկին Զէյմպրլէն ընդունութիւն մը սարքած էր, ուր Տիկ. Ատրինա Օթէրօն ալ փայլեցաւ, «պատիւ բերելով իր ազգին», ինչպէս գրեցին թերթերը :

— Իսկ հեռաւոր ձափոնը ի՞նչ գործ ունի Տիկին Զապէլ Ասլամի հետ :

— Մոռցա՞ր որ Տիկինը Պարտիզակցի է :

— Ըսել կ'ուզես թէ ցատկան ջուրէ՞ն խմած է :

— Ատոր պէս բան մը :

— Եւ սակայն ցատկան ջուրն ան — գամ, որ ան ալ եմահաս, իր որոշ « օրհնութասիոն »ն ունի : Օրինակ, չի ցատկեր դէպի Սապանեայի լիճը :

— Խոցիր որ աշխարհը վեր ի վայր շրջուած է այժմ. Ես գիտցածդ պատմութեան կը վերաբերի :

— Քանի որ այս խնդիրն ալ բերիր ւյատմութեան կապեցիր, լսէ՛. — Պարտիզակը ունի նաեւ Դեղնթան աղրիւր մը. չե՞ս կարծեր որ Տիկին Զապէլ Ասլամ հաւատարիմ՝ իր աղրիւրներուն, ցատկրտելով, ոստոստելով եկած հասած է Դեղնութեան աղրիւրը :

— Այդ ալ տեսակէտ մըն է :

ՎԱՀԷ

ԽՈՐՀ. Ք ՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՓՈԽՈ՞Ի

Մոսկուայի համաձայնավար համագումարին մէջ, Սթալինէն ու Մանուելսքիէն եռք, խօսեցաւ համաձայնավար կուսակցութեան երկրորդ քարտուղար (Սթալինն է առաջին քարտուղարը) Անդրիէվ, որ ըսաւ թէ ՝ի. Մ. Իւթեան մէջ «մթնոլորտը մաքրուած եւ նորոգուած է», վերին վարչական խաւերու եւ ճարտարարուեստական չրջաններու մէջ կատարուած մաքրագործումներէ ետք :

Խօսեցաւ նաեւ Զհկայի վարիչ Բերիա (վրացի) եւ ըսաւ.— «Սխալ պիտի ըլլայ ըսել, թէ խորհրդային ճարտարարուեստի ճախողումը միմիայն թշնամիներու վնասարարութեան հետեւանք է : Այս ճախողանքը պէտք է վերագրել որոշ չափով մեր ժողովրդի անճանչասութեան՝ գործի մէջ» :

Բերիայի ճառէն որոշ կ'երեւար թէ ՝ի. Ռուսիոյ ընկերային եւ ճարտարարուեստական հարցերը լուծելու համար տարբեր ուղեգիծ մը պիտի ընդունուի համագումարին մէջ : Բերիա յայտարարեց եժովին, որու անունը չկայ համագումարին մէջ, թէեւ տակաւին ջրային փոխադրութեան վարիչ է ի պաչտօնէ եւ դեռ քանի մը ամիս առաջ կը կոչուէր «Սթալինի աչ բազուկը» :

**** Մարտ 14ի նիստին մէջ խօսեցաւ Վրաստանի ներկայացուցիչը, Զէկանի, փառաբանելով իր երկրին ճարտարագործական յառաջդիմութիւնը եւ մասնաւորապէս մանկանէզի արտադրութեան յաւելումը : Այս առթիւ չնորհակալութիւն յայտնեց Սթալինի, անոր ընծայած աչակցութեան համար : Արտաքին առեւտրիգործավարը, Միկոյեան, պարզեց իր ճիւղին մէջ կատարուած նուաճումները : Հրամանատար Շեֆչէն մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց զինուորական կազմակերպութեան մասին. իսկ Ուկրայնայի ներկայացուցիչը, Խրուչչեւ, յայտարարեց .*

— « Ընկեր Սթալինի ղեկավարութեամբ մենք խորտակեցինք թշնամիներու դիմադրութիւնը, ոչնչացուցինք Թրոցքի – Պուխարինեան աւազակները, բազմապատկեցինք ընկերվարական չինարարութիւնը : Մենք պէտք է միշտ արթուն մնանք : Խորհրդային Ուկրայնան անսպառ հարստութիւններ ունի, — հանքածուխ, մանկանէզ, ցորեն, ճակնդեղ, բամպակ : Բայց իր գլխաւոր հարստութիւնը ուկրայնացի ժողովուրդն է որ կը սիրէ ազատութիւնը : Երկար տարիներ էր որ մէն տեսակ արկածախնդիրներ կ'երազեն տարկացնել ուկրայնացի ժողովուրդը, բայց տեւտոնեան կարգի ասպետներուն (ռուսերէն՝ գերմանի չուներու) ճակատագիրը եւ լեհ հողատէրերու ճախողանքը կ'ապացուցանեն թէ ինչ ամօթալի պարտութեան պիտի մատնուին անոնք» :

Այս ճառախօսը եւ վրացի ներկայացուցիչը բարձրաձայն յայտարարեցին թէ Ուկրայնա եւ Վրաստան ՝ի. Մ. Իւթեան անպարտելի մարտկոցներն են :

Նոր ծրագիր Պաղեստինի վասին

Անգլիական գահլիճի մասնաւոր յանձնախումբը, բաղկացած վարչապետ Չեմպըրլէյնէ, արտաքին նախարար Հալիֆաքսէ, գանձային նախարար Սըր Ճ. Սայմընէ եւ գաղթային նախարար Մաքտոնալտէ, վերջնապէս մշակեց Պաղեստինի ծրագիրը, զոր պիտի ներկայացնէ Արաբներուն ու Հրեաներուն : Այս ծրագիրը վերջնական է եւ անփոփոխելի :

Արաբները ընդհանրապէս զոհ են ծրագրէն ու պիտի ընդունին, թէեւ կ'առարկեն թէ Պաղեստինի անկախութիւնը կ'ուշացնէ Անգլիա : Իսկ Հրեաները խիստ դժգոհ են եւ չեն ընդունիր : Հրեաներու գլխաւոր առարկութիւնը այն է, թէ այս ծրագրով Հրեաներու ներգաղթը Պաղեստին կը սահմանափակուի տարեկան 10.000 հոգիի մէջ, մինչ ասկէ առաջ միջին հաշուով տարեկան 15.000 հոգի կը մտնէին Պաղեստին : Հրեաները կը պահանջեն ոչ թէ սահմանափակել, այլ աւելցնել ներգաղթը : Հրէական պատուիրակութեան պետ Վայզման Փարիզէն մեկնեցաւ Լոնտոն :

— oo —

ՍՈՒՐԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ, որ դեռ նոր կազմուած էր, հրաժարեցաւ առջի օր : Տագնապը կ ըսաստկանայ օրէ օր :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԵՐՈՒ ՍԱՍՆԱՑՈՒ ԿՈՎԿԱՍՅԱՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑ ԳԼՈՒԽ)

— ∞ —

ԳՐԱԾ՝ ՍԱՀԱԿ ՄԱՐՏՈՒՆԻ

Իմ օգնականն էր... Իսա՛կ։

— Այո՛, ես օգնականը։ Տկա՛ր ուժեր։ Ես ամբողջ գիշեր ամրոցի պարիսպներին էի, ինձ հետ ամբողջ զորքը։ Ամբողջ գիշեր չքնեցինք։ Ես ամրոցի պարիսպներին էի, իսկ նա՝ իր վրանում, մենակ։ Ես ամբողջ գիշեր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

#

բաստուէր գոհացում տալու, երբ տեղի ունեցաւ Կ. Ուլբայնայի անկախու – թեան հռչակումը: Անկէ առաջ կռիւ մը ծագած էր եւ հունգարական զօրքը եա մղուած :

Այժմ որ բոլորովին նոր կացութիւն մը ստեղծուած է, Լեհերն ալ զօրք համախմբած են սահմանագլուխին վրայ եւ կ'ուզեն միանալ հունգարական զօրքին հետ, միացնելու համար երկու երկիրներուն սահմանները: Արդ, Դեր– մանիա հակառակ է այս սահմանակցութեան, որ պիտի վակէ իր ճամբան՝ դէպի արեւելք: Ռումանական կառավարութիւնն ալ զինուորական միջոցներ ձեռք առաւ, քանի որ վտանգը մօտեցած է իր սահմաններուն :

ՄԵԾ ՊՏՈՒԻԹԵԱՆՑ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէկ խօսքով, խառնակ եւ անստոյգ վիճակ մը, որ կրնայ նոր բարդու – թիւններ ստեղծել, եթէ ելք մը չգտնուի, բոլոր շահակիցները գոհացնելու համար: Բոլոր մայրաքաղաքներուն մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն այս նոր եւ ծանրակչիռ տաղնապի ելքին: Ֆրանսա եւ Անգլիա առ այժմ չեն ուզեր միջամտել :

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, աշխատաւորական ներկայացուցիչը նե – զացուցիչ հարցումներ ուղղեց Պ. Չեմպըլէնի, որ անակնկալի եկած՝ երբեք տրամադրութիւն չունէր խօսելու: Ի՞նչ միջոցներ ձեռք առած է, հարցուց երեսփոխանը :

— «Որ եւ է միջոց ձեռք առած չեմ, պատասխանեց վարչապետը, որով– հետեւ խնդիրը չէ քննուած տակաւին:

— Կառավարութիւնը պարտաւո՞ր չէ երաշխաւորելու Չեխոսլովաքիոյ ամբողջութիւնը, Միւնիխի համաձայնութեամբ:

— Չեմ ուզեր որ եւ է կարծիք յայտնել, առանց լրիւ տեղեկութեան: Են– թադրելով իսկ թէ ճիշդ է Սլովաքիոյ անջատումը, պատճառ չկայ երաշխա– ւորութիւնը գործադրելու : Երաշխաւորութիւնը նախատեսուած էր նախա – յարձակման պարագային: Այդպիսի յարձակում կատարուած չէ տակաւին:

Կին երեսփոխան մը, Օր. Ուիլքինսըն հարցուց.

— Նախայարձակում չէ՞ տեղի տալ երկրի մը անջատման :

Պ. Չեմպըլէն կը վարանէր պատասխանելու, երբ առնապետը օգնու – թեան հասաւ իրեն, փակելով խնդիրը: Օր. երեսփոխանը զայրացաւ եւ հար– ցուց թէ առնապետ մը իրաւունք ունի՞ խափանելու վարչապետին պատաս– խանը: Առնապետը յայտարարեց թէ ժողովը դերազոյն իրաւասուն է օրա – կարգէն դուրս հանելու համար որ եւ է հարց, եթէ այդպէս յարմար դատէ:

*** Հռոմի մէջ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին դէպքերու ընթաց– քին, «երկրորդ Միւնիխ» մը նախատեսելով: Մամուլը այլեւս ոչնչացած կը նկատէ Չեխոսլովաքիան եւ անտարբերութեամբ կ'արձանագրէ այս պարա – գան: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ Գերմանիա նոր հողեր պիտի գրաւէ Պո– հեմիայէն, իսկ Լեհաստան եւ Հունգարիա պիտի իւրացնեն Կարպաթեան Ուկ– րայնան: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ համակրութեամբ կը դիտեն Սլո – վաքիոյ անկախութիւնը, բայց որոշ վերապահութիւն կը տիրէ միւս հարցե– րու մասին: Կ'ըսուի թէ Հռոմի հունգարական դեսպանը կոմս Չիանոյի ներ – կայանալով, բարոյական աջակցութեան հաւաստիքներ տուեցած է:

Անընդհատ յաղթանակներ դէպի Խաղաղական ովկիանոս

Ներքին նախարարը Պ. Ալֆրէտ Սառօ երեսփ. ժողովին մէջ պատասխանե– լով Սպանիոյ փախստականներու մասին եղած հարցումներու, յայտարարեց թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, օր առաջ վերադարձնելու համար զանոնք : Մօտաւոր հաշիւներով, 20—30.000 հոգի պիտի մնան Ֆրանսա: Այս առթիւ որոշ զսում պիտի կատարուի, եւ մէկ մասը կրնայ մնալ, բայց «կը խորհի անընդհատ յաղթանակները ղրկել Խաղաղականի մեր դաշնակիցներէն մէկը, ամայի կղզի մը, ուր պիտի տեղաւորուին, եւ մենք ալ պիտի օդնենք որպէսզի աշխա– տանք եւ ապրուստ ճարեն »:

Նախարարը այս առթիւ բացատրեց թէ կարելի էր Քաթալոնիոյ սահմանէն ետ մղել փախստականները, բայց Ֆրանսայի աւանդութիւններուն հակառակ է սահմանագլուխը փակել զնդացիրներով, փախստական բազմութեանց առ– ջեւ :

*** Նոյն նիստին մէջ միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ ծերացած բան – ուորներու հանդստեան թոշակի օրինագիծը, որ 5.000.000.000 ֆրանքի ծախք մը կը նշանակէ: Այս գումարին միայն մէկ միլիառը պիտի ճարէ պետութիւնը:

*** Բոլշեւիկ երեսփոխան Անդրէ Մարթիի խնդիրը յետաձգուեցաւ: Ազ– գայնական երեսփոխան Իպարնէկարի իր բարեկամներուն ըսած է թէ քառա– սուն նոր վկայութիւններ ճարած է, իր վերջին հարցապնդումէն ի վեր: Այդ բարեկամներէն կալանուած Տիւճի, սեւամորթ երեսփոխանը, երկուշաբթի գիշեր փողոցէն անցած ատեն յարձակում կրեց խումբ մը անծանօթներէ :

Աշխատավարձի յաւելում Իտալիոյ մէջ

1929էն ի վեր ապրուստը աստիճանաբար աղած է Իտալիոյ մէջ, ինչ որ պատճառ դարձած է որ աշխատաւորական խաւերու մէջ որոշ դժգոհութիւն յառաջանայ: Այս պարագան նկատի ունենալով՝ Արհեստակցական Կորհուրդը ո– րոշեց 50 միլիոն տոլարի յաւելում կատարել բանուորներու աշխատավարձե– րուն վրայ: Ակնկ առաջ Մուսոլինի հրահանգ տուած էր, որ Կորհուրդը ու– սումնասիրէ կացութիւնը եւ միջոցներ ձեռք առնէ, վերցնելու համար 1929ի եւ այժմեան միջեւ գոյացած տարբերութիւնը :

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑի միջերկրականեան նաւատորմիղը մեկնեցաւ Թուլոնէն դէպի հարաւային ջուրերը, ծովային ռազմափորձեր կատարելու համար:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ վարչապետ Քէօսէիվանով էնկլիւրի կ'երթայ այսօր, 16 մարտ: Այս այցելութեան դլխաւոր նպատակն է նորոգել 1925ին կնքուած Պուլ– կարեւթուրք ոչ – յարձակման դաշինքը :

ԱՆԹԱՆՕԹՆԵՐ բանալով Ալեքսանդր Թագաւորին եւ Պ. Պարթուի ահա– բեկիչին՝ Քալէմէնի դերեզմանը (Մարսէյլ), գազաղը խորտակած եւ ատամ– նաշարը գողցած են: Պարզ գողութի՞ւն թէ անարդանք :

Տարեկան պարահրճիկ գեղեկոյթ

կազմակերպուած ՆԱՒԿԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻԿ ՀԱՑ ՍՊԱՑԻՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ, ի նպաստ իր Օգնութեան սնտուկին

Այս Ուրբաթ, 17 Մարտ, ժամը 10էն մինչեւ առաւօտ

Cercle Militaire-ի *դքեղ սրահներուն մէջ*, Place St. Augustin

Ճոխ գեղարուեստական բաժին, հայ եւ օտար երգեր, եւ պար– բեր, ընտիր նուագախումբ, պաղ պիւֆէ, պար, մուտք 30 ֆր.

Շարժանկարի քաղաքական ներկայացում

Իսի լէ Մուլինոյի սինեմա **ALHAMBRA**ի մէջ, երեքշաբթի **21** մարտ, երե– կոյեան ժամը **8.30**ին :

Կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂԱՋԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ *(հայերէն խօսուն ժապաւէն)*: ՆԱԲՈԼԻՈՆ ՊՕՆԱՊԱՐԹԻ ՎԱԽՃԱՆԸ, Abel Gance*ի դլուխ գործոց ժապաւէնը եւ* ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ :

ՍԱՒՈՅՕՆի երաժշտական կտոր մը, Ամերիկեան ծովայիններ սուլթա– նին հարէմին մէջ, *(կէս ժամ անընդհատ խնդալ)*:

Հաղորդակցութեան միջոց — *Մէթրօ* Mairie d'Issy*էն, տասը քայլ հեռու կը դտնուի սինեման* :

Ներկայացումն օրը հոդսոտի տեղի չտալու համար կանխաւ ապահո վեցէք ձեր տոմսերը, իսկի հայ սրճարաններէն եւ «ցաուաչ»ի ցրուիչ Պ. Ա– լեոսիէն:

Մուտք՝ 7, 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք :

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ»ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸՆ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Ե. ՀԱՆԸՄԵԱՆ** ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. Ե. ԽԱՉԷՏԵՆԵՑՆ** ԵՒ **ՏԻԿԻՆ Ե. ԲԱՒՊՂԼԵՑԻ**

Կը ներկայացուին՝ առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ **ՔԱՋ ՆԱԶԱՐԸ**

Ցառակապէս պատրաստուած մասնաւոր տէքօրներ

ԱՆՄԱՀՆ ՁԱԿՈՒ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՓԼՈՒԽԱ ԳՈՐԾՈՑԸ **ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ**

ՄԵԾ ՎԱՌՈՂ ԱՂԵՔՍ. ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻՆ **ՁԱՐ ՈՂԻՆ**

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԳՄԲԻԹԵԱՆ, ԼԱՒԱ, Տիկիններ ԱԶՆԱՒՈՒՐ և ԱՆՆԱ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Օրխորդներ՝ ԱԶՆԱՒՈՒՐ, ԴՐԼԼՃԵԱՆ և ՄՈ– ՄՈՒԼԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի Սանուց Թատերասիրաց խումբը : Բեմադրութիւն եւ բեմազարդութիւն Պ. Ս. ԼԱՒԱՑԻ :

Գիները՝ 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին՝ «ցաուաչ»ի եւ «Ազագայ»ի խմբագրատուներ, Ք. Սամուէլ գրատուն, 51 rue Mr. Le Prince Paris-5, Մ. Գարագաշ– գրատուն, 46, rue Richer, Paris-9, և ցարութիւնեան, 13, rue d'Orsel, Paris-18.

Հ. Յ. Դ.

Գալաեան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ատիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մար– սէյլի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները, 18 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատուրով :

ՍԷն ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը ուրբաթ օր, 17 Մարտ իրիկուան ժամը 8ին, իր ակումբին մէջ:

ՍԷն ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժո ովը ուրբաթ 17 Մարտ իրիկուան ժամը 8ին իր ակումբին մէջ:

ՏԷՍԻՆի կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը շաբաթ 18 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, սոսկալի վայրը կը ներկայացնէ բոլոր ընկերները ներկայ ըլլալ՝ կ. վ. ԻՇԽԱՆՈՒՄՆ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ կողմէ

19 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵՑԱՆ

Նիւթ՝ «Օրուան հրատապ հարցերը»

Ընկերանամնակրական ըանախօսութիւն

Փետր 18ի առթիւ

Հ. Յ. Դ. ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՔՈԼՈՆԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ

18 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149, rue d'Argenteuil

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ե. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՍՂՄԷ

Հինգշաբթի 16 Մարտ երեկոյեան ժամը 8ին Հ.Յ.Դ. Տան սրահը

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵՑԱՆ

Նիւթ՝ «Օրուան հրատապ հարցերը»

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները, պատասխանատուներ ու համակիրներ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Չ ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Salle des Ingénieurs Civilsի ՄԷՋ

19, Rue Blanche, *Մէթրօ* **Blanche** *կամ* **Trinité**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով, միջազ– գային մրցանակներու արժանացած հայ արհեստակիցներ, Նասարա– կութեան ներկայութեան պիտի յարդարեն կանանց մազերը, վերջին նորաձեւութեամբ, որոնք պիտի ցուցադրուին արհեստակցական միու– թեան յայտնի անձերու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ, Գոթիյեոն եւ Թոմպոլա:

Կէս գիշերին մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ ֆոյակալուք ARMANDINOի օրքէսթը ճագին:

Մուտք՝ 10 ֆրանք:

«ՐԱՓՓԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 16 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը դասախօսէ Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Նիւթ՝ «ինչո՞ւ ձախողեցաւ հայկա կան դատը»

ՀԱՑ ՄԸՐԱԿՈՒԹՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը ուրբաթ, 17 Մարտ երեկոյեան ժամը 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ: Կը դասախօսէ Պ. ՍՏ. ՄԻԼՍՈՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մարսիլիահայ գաղութը եւ նոր ուղղութիւններ 1923-1939»:

Բացման հանդէս

Ս. ԱՆԹՈՒԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ ՀՄԸ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

18 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8,30ին 16 rue J. B David

Իւնիօն տէ Ռէփիւբլիքէնի սրահին մէջ

Կը նախագահէ Պր. Հ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ Կը խօսի Պ. Կ. ՄՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, գուգերգ, արտասանութիւն եւ նուագ Միութեան անդամներու կողմէ

Կը ներկայացուի **ՇԱՏԱԽՕՍ ՍԱՓՐԻԶԸ** *(գաւեշտ)*

կովկասեան պարեր Պ. Խ. ՊԱԼՕԵԱՆի կողմէ

Հանդէսէն վերջ եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ դիւքամատչելի գիներով

ՑԵՏԱՋԳՈՒԱԾ Է

***ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒՀ ՏԱՐԵԿԱՆ** Նանդէսը ոս տեղի պիտի ունենար Ապրիլ 16ին, յետաձգուած է Ապրիլ 30ին*

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջուլթակի ֆանրաճանաճ վիրթիւոզ

ՖԻԼԻԲ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆԻ

Շաբաթ, 18 Մարտ երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին

Սալ Մոլիէր (Փալէ տիւ Քոնսէրվաթուար)ի մէջ 14-20, Quai de Bercy

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերու համար դիմել Maison Béal, 15, Rue de la République, Lyon

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Էմիլ Զօլայի սրահին մէջ, **229 Rue Boilau,** *Լիոն*

Ղեկավարութեամբ դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ կը ներկայացուի

«ՍՍԳԵԱԹ ՆՈՎԱ»

Էները՝ 7, 5 եւ 4 ֆրանք, փոքրիկներու համար 1 ֆրանք:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Ամասիոյ – Մարզուանի Հայր. Միութեան կողմէ

18 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ :

ՍԱԼՈՆ ՖԼՈՐԻՏԻ ՄԷՋ, 7 ՐԻՒ ՎԱՆԹԻՒՌ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Աչքերու գեղեցկութեան մրցում: Կը ներկայացուի ՆԱՄՈՒՍԷՆ մէկ արդ– եւրոպական պարեր՝ ընկերակցութեամբ 6 հոգինոց ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ նուագա– խումբի : *Ճոխ պիւֆէ* *Մուտք* 8 ֆրանք

Թատերական ներկայացում

Իսի-լէ-Մուլինոյի ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան կողմէ

Կը ներկայացուի «ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋԷՆ ԱՐԵՒԻ ՑՈԼՔԸ»

Ապրիլ 2ին Պէշիկթաշլեան սրահին մէջ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չինքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է անզուգական, անմրցելի, ճաշարդ– Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախոր– քեր, պատրաստուած զուտ չամիչ Թով: Հայ աւանդական սեղանին զար

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԴԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Սգուաո Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Այանեան եւ զաւա – կունք (Ս. Շամոն), Տէր եւ Տիկին Մարզարեան, Տէր եւ Տիկին Ղարիպ – եան, Տէր եւ Տիկին Հովհաննան (Վիչն), Տէր եւ Տիկին Այանեան եւ զաւա – կունք (Ամերիկա), Այրի Տիկին Մար– զարեան (Լօրէթ), չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք ան– ձամբ, նամակով կամ ծաղկեպսակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին Լ– րենց սիրելի աղջկան, եղբօր աղջկան, հօրեղբօր աղջկան եւ աղգականու – հիին՝

Օր. ԵՂԻՍԱԲԷԹ ԱՅԱՆԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ, որ 4—5 օրուան մէջ չիջեցաւ 14 տարեկան դիկ հասակին մէջ: Թաղումը կա– տուեցաւ Մարտ 6ին, եւ մարմինը փոխուեցաւ Ս. Շամոնի գերեզմա– տունը :

Ս. Շամոն , 7 մարտ 1939

ՅՈՒՇԱՏԻՏԻԿ

ԱՌՈՂՋԱԳԱՒԱԿԱՆ Դաշնակ– թիւն Լիոնի Հ. Յ. Դ. «Ասիա» խումբի կողմէ 17 Մարտ երեկոյ ժամը 8,30ին բարեկա– կանի սրահին մէջ, 202, Rue Cու– ը: կը խօսի Տօքթ. ՍԷՓԹՕՅԵԱՆ

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
17
ՄԱՐՏ
VENDREDI
17 Mars
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3991

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶԳ ՄԸՆ ԱԼ ԹԱՂՈՒԵՑԱԻ...

— ∞ —

Դէպքերու ընթացքը այնքան չանթահարելի է, որ չի կարօտիր ակադեմական լուսաբանութեանց :

Մէկ խօսքով, ազգ մը կամ ազգեր են որ կը թաղուին, նորէն, տեղի տալով բռունցքին առջեւ :

1938 Սեպտեմբերին անխնայ անգամատուելէ, երեք պետութեանց միջեւ բաժնուելէ վերջ, մնացեալ Չեխոսլովաքիան ալ ահա պատմութեան կ'անցնի, ո՛վ գիտէ ո՛րքան ժամանակի համար :

Միւնիխի համաձայնութեամբ, նորէն երեք թեւաբեկ երկիրներ կը կազմէին միացեալ հանրապետութիւն մը, ենթակայ՝ գերմանական ազդեցութեան : Սլովաքիան անկախութիւն հռչակեց երեքշաբթի օր, Հիթլէրի յանձնարարութեամբ : Իսկ Չեխիան (Պոհեմիա եւ Մորավիա) իւնկալ Գերմանիոյ զինուորական գրաւման տակ, «իր ճակատագրին անօրինութիւնը յանձնելով Հիթլէրի» : Իսկ երրորդ երկրամասը, Կարպաթեան Ուկրայնա կամ Ռութէնիա ապահովաբար պիտի բաժնուի Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ, եթէ Գերմանիա նոր անակնկալ մը չստեղծէ վերջին պահուն, ազատ ճամբայ մը ապահովելու համար դէպի Պալքանները եւ Սեւ Ծով, Ռումանիոյ ճամբով :

Եւ այս ամբողջ վերիվայրումը տեղի կ'ունենայ ընդամէնը վեց ամսուան մէջ,— 15 օր ալ պակաս, հաշուելով Միւնիխի համաձայնութենէն :

Մինչեւ 1938 մարտ 13 Չեխոսլովաքիան կը մնար այնպէս ինչպէս կազմակերպեր էին յաղթականները, Վերսայլի մէջ իրարու միացնելով տարբեր ժողովուրդներ ու երկիրներ, օղակելու համար Գերմանիան :

Պատռելով դաշնագրին բոլոր հիմնական սկզբունքները եւ ուրիչ միջազգային կաշկանդումներ, հիթլէրական Գերմանիան 1938 մարտ 12ին գրաւեց Աւստրիան (Անշլուս) :

Վեց ամիս վերջը, միշտ պահանջկոտ եւ կազմ եւ պատրաստ, Հիթլէր իր ծրագիրը յաջողցուց նաեւ Չեխոսլովաքիոյ անդամատման համար, զօրաշարժի եւ ի հարկին պատերազմի սպառնալիքով : Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը նախատեսելով հետեւանքները, ճարահատ կոչ մը ուղղեց Մուսոլինիի : Եւ տեղի ունեցաւ Միւնիխի ժողովը, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ վարչապետներուն (1938 սեպտեմբեր 28) :

Այդ համաձայնութեան պատմութիւնը ծանօթ է արդէն : Գերմանիա կզեց Զուտէթեան չրջանը,— ստանալով աւելին քան կը յուսար : Լեհաստան եւ Հունգարիա եւս կորզեցին ինչ որ կրնային :

Կը թուէր թէ մնացեալ Չեխոսլովաքիան պիտի կրնայ հանդիստ ապրիլ, բոլորովին փոխելով իր ուղեգիծը եւ յարելով գերմանական քաղաքականութեան :

Եւ ահաւասիկ նորագոյն անակնկալը,— այն ինչ որ մանրամասնօրէն պիտի կարդաք օրուան լուրերուն մէջ :

Վերսայլը ոչ միայն քանդուած, այլեւ կեղր· Եւրոպայի քարտէսն ալ հիմնովին վեր ի վայր շրջուած է : Եւ տակաւին դժուար է նախատեսել բոլոր անակնկալները, նոյնիսկ մօտաւոր ապագան :

Այս անգամ ալ, ինչպէս Միւնիխի համաձայնութեան առեն, մեծերէն, յաղթականներէն, զինակիցներէն անոնք որ կրնային դեր մը կատարել, նախընտրեցին իրենց պատեանին մէջ քաշուիլ, «ի սէր խաղաղութեան» :

Բանաձեւը մէջտեղն է արդէն,— ոչ Ֆրանսա, ոչ ալ Անգլիա իրենք զիրենք պարտաւոր չեն զգար միջամտելու, պատճառաբանելով թէ ներքին խնդիր է,— Սլովաքիան ինք անկախութիւն հրուշակած է, չեխական կառավարութիւնը ինք հաւանութիւն յայտնած է գերմանական արշաւանքին եւն· :

Իսկ բուն յաղթականը, Գերմանիա, նոյնպէս պատրաստ բանաձեւ մը ունի ձեռքը,— իմ ազգակիցներս կը հարատահարուէին, չեխական կառավարութիւնը չէր սեց բազմաթիւ ազդարարութիւններ, յետոյ ինք ապաւինեցաւ իմ պաշտպանութեանս ...

Նորէն եւ նորէն, «Հայոց պատմութիւն»ն է որ կը կրկնուի :

Այդպէս տեղի չունեցա՞ւ Հայաստանի եւ միւս դրացի հանրապետութեանց նուաճումն ալ, խորհրդային իշխանութեան կողմէ :

Իբրեւ թէ գիւղացիներն ու բանուորները իր օգնութեան դիմած էին, եւ կարմիր բանակը ճամբայ ելաւ Բաղուէն, եղբայրական արշաւանքի ընծայելու համար : Մինչ անդիէն նոյնքան «եղբայրական» Թուրքիան անարգել կը խլէր իր աւարը,— չատնոց խոստացուած՝ նոյն ինքն Մոսկուայի կողմէ :

Այդ օրերուն, մենք ալ ունէինք բարեկամներ, նոյնիսկ դաշնակիցներ : Բայց բոլորը մէկ զարճան անճար, ինչպէս Փոքր Ասիոյ աղէտին առեն : Ինչպէս, այնուհետեւ, Մանչուրիոյ, Եթովպիոյ պարագային : Մինչեւ անգամ Ալեքսանտրէթի հարցին մէջ...

Ի՞նչ կը հետեւի այս ողբերգութիւններէն :

— Այն որ միջազգային կացութիւնը իսկապէս չատ ծանր է, խորապէս վրդովիչ : Եւ, Մեծ Պատերազմին յաղթականները ամէն բանէ առաջ կը մտածեն իրենց սահմանադրութիւններու, դիւրաբեր չահերու պահպանման մասին : Ա՛յս է որ կը կոչուի խաղաղութիւն, հոգ չէ թէ անոր ժողովուրդները զոհուին այդ սեղանին վրայ :

Այսէն պարագայի մէջ, Եւրոպան է որ կը սարսի պատերազմէն 25 տարի վերջն ալ, իրրեւ հետեւանք մէկ մասին վճռականութեան եւ միւսին տեսակ մը անզամալուծման :

Նորէն յիշեցնէ՞նք թէ մօտաւոր հեռանկարն իսկ այնքան մութ է, որ մեզի կը մնայ մէկ նշանախօսք,— ոչ միայն արթնութիւն, այլեւ ներքին հակազդողութիւն : Միացեալ ճակատ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ԳՐԱՒԵՑ ՉԵԽԵՐԻՒ ԵՐԿԻՐԸ

ՀԻԹԼԷՐ ԻՐ ՍՊԱՑԱԿՈՑՏԻՆ ՀԵՏ ՀԱՍՏԱՏՈՒԵՑԱ ՓՐԱԿԱ. ՄԱՍԱՐԻՔԻ ՊԱԼԱՏԸ

Քարտէսները անմիջապէս փոխուեցան.-- Փարիզ եւ Լոնտոն մտահոգ

Հիթլէրական Գերմանիան նոր եւ ծանրակչիռ անակնկալի մը առջեւ դրաւ Եւրոպան, ոչ միայն անջատել տալով Սլովաքիան, այլեւ քարտէսէն սրբելով չեխական պետութիւնը եւ զայն վերածելով գերմանական նահանգներու, վարչական ինքնօրինութեամբ : Գերմանական բանակը արդէն գրաւած է Չեխերու ամբողջ երկիրը, Պոհեմիան եւ Մորավիան, ինչպէս եւ Սլովաքիոյ զանազան մասերը : Կարպաթեան Ուկրայնայի մէջ ալ գերմանական զինուորներ երեւցած են, թէեւ Հունգարները եւ Լեհերը արդէն յառաջ կը խաղան, միացեալ սահմանագլուխ մը կազմելու համար :

Հիթլէր իր անձնապահ դունդին եւ սպայակոյտին հետ Փրակա երթալով, տեղատուութեան Պոհեմիոյ նախկին արքայական պալատին մէջ : Չեխական բանակը անմիջապէս զինաթափ եղաւ, բոլոր զօրանոցները եւ օդանաւային կայանները անցան գերմանական բանակին ձեռքը :

Այս բոլոր դէպքերը տեղի ունեցան կայծակի արագութեամբ, խոր մտահոգութեան մատնելով Գերմանիոյ դրացիները, ինչպէս եւ Ֆրանսան եւ Անգլիան :

Փորձենք ամփոփել դէպքերու ընթացքը.—

*Մարտ 14ին (երեքշաբթի) իրիկուան ժամը **10.40**ին Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը, Պ· Հաչա եւ արտաքին նախարարը Պերլին գացին : Ժամը **11**ին նախարարը առաջնորդուեցաւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին քով : Կէս գիշերին, ժամը **12.15**ին Ֆոն Ռիպպենթրոփ այցելեց Պ· Հաչայի եւ արտաքին նախարարին : Գիշերուան ժամը **1**ին նախագահը եւ իր նախարարը առաջնորդուեցան Հիթլէրի քով :*

Նոյն գիշերը ժամը 3·15ին նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ Փրակայի մէջ : Նախագահ Հաչա հեռաձայնին դլուխը անցնելով հաղորդեց իր տեսակցութեանց արդիւնքը : Հիթլէր պարզապէս անձնատուութիւն կը պահանջէր եւ նախագահը հարկադրուած էր պայմանագիր մը ստորագրել, յայտարարութիւն մը ուղղելով չեխ ժողովուրդին : Այդ յայտարարութեամբ նախագահը կը յայտնէր թէ չեխ ազգին ճակատագիրը կը յանձնէ Հիթլէրի ձեռքը :

*Ժամը **4.15**ին Չեխոսլովաքիոյ ճակատագիրը կնքուած էր, ժամը **3.55**ին հրատարակութեան տրուած ըլլալով անձնատուութեան պայմանագիրը :*

Չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 6ին գերմանական բանակը սկսաւ յառաջխաղալ դէպի Պոհեմիա եւ Մորավիա, գրաւելով բոլոր ռազմական դիրքերը եւ գերմանական զօրքը պարզելով բոլոր հանրային չէնքերուն վրայ : Ժամը 6.35ին գերմանացի սպայ մը ներկայանալով չեխական Դ· զօրաբանակին հրամանատարութեան, գրաւեց երկու քաղաքներ : Ժամը 6.55ին ուրիշ զօրամասեր գրաւեցին երեք նոր քաղաքներ : Ժամը 7ին գերմանական զօրքը նոր քաղաքներ գրաւեց, ընդհանուր յառաջխաղացութիւն մը կատարելով : Ժամը 8ին Հիթլէր իր զօրքին միացաւ, նախ հասնելով Մորավսքա – Օսթրավա, ուր կը դտնուէր իր անձնապահ դունդը : Ժամը 9.30ին գերմանական դլխաւոր բանակը Փրակա հասած էր, հակառակ սառնամանիքին եւ ձիւնախառն փոթորիկներու :

Ժամը 10ին գերմանական հրամանատարութիւնը Սլովաքիոյ արտաքին նախարարութենէն արտօնութիւն խնդրեց գրաւելու սլովաք – մորավեան սահմանագլուխը, ապահովելու համար գրաւման բանակին կողերը : Ցետոյ գերմանական զօրքը անցաւ սահմանագլուխը, առանց արտօնութեան սպասելու :

*Ժամը **10.30**ին սկսաւ բուն Փրակայի արշաւը, ամէնէն առաջ գրաւելով անթելի կայանը : Գերմանական քայլերգը արդէն կը թնդար մայրաքաղաքին փողոցներուն մէջ : Թիւ վերջը երեւցան զնդացիրներ, հրասայլեր եւ թնդանօթներ՝ Փրակայի դլխաւոր հրապարակին վրայ : Փրակայի քաղաքապետարան խորհուրդին նախագահը եւ Գերմանիոյ ներկայացուցիչը զերման զօրհրամանատարին հետ ընդունեցան Փրակայի դղեակին մէջ : Այդ միջոցին անթելը անընդհատ կը բանէր, հանդարտութեան յորդոր կարդալով : Ժամը 11ին հանրապետութեան նախագահը եւ արտաքին նախարարը մեկնեցան Պերլինէն, Փրակա վերադառնալու համար :*

Այս դէպքերէն անմիջապէս վերջը գերմանական ընդհ· սպայակոյտը գեներալ մը հրատարակեց, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Իբրեւ պետը Պոհեմիոյ գործադիր իշխանութեան կը հրամայեմ.—

1· Ռոնթադ Հէնլայն նշանակուած է վերատեսուչ (քոմիսէր) եւ շրջանապետ : Հետեւաբար ամէն իրաւասութեան տակ կ'իյնան ամբողջ վարչութիւնը, մէջն ըլլալով Փրակայի կեդրոնական վարչութիւնները :

2· Ամբողջ վարչական իշխանութիւնը պէտք է շարունակէ գործել ինչպէս առաջ, մասնաւորապէս ոստիկանութիւնը, բդեղատարական սպասարկութիւնը, երկաթուղիները եւ ուրիշ հանրային հաստատութիւններ :

3· Տնտեսական կեանքը պէտք է շարունակուի անարգել : Թող ամէն մարդ իր գործին գլուխը գտնուի եւ աշխատի :

4· Բացարձակապէս անհրաժեշտ է հնազանդիլ իմ հրամանիս տակ աշխատող վարչութեանց հրամանագիրներուն : Թող բոլորն ալ հպատակին անոնց հրամաններուն, ծառայելով հանրային բարօրութեան : (Ստորագրութիւն եւ թուական, 15 մարտ 1939) :

Հիթլէր Փրակա մտաւ Մարտ 15ի իրիկունը, ժամը 6ին, իր մասնաւոր ինքնաշարժը նստած :

Աւելորդ է բացատրել թէ այս ծանրակչիռ դէպքերը չանթահարեցին չեխ ժողովուրդը : Այդն տեղ քաղաքացիները իրենց տուները քաշուած էին, երբ գերմանական զօրքը երեւցաւ : Փրակայի կեդրոնական հրապարակին վրայ չատեր ազգային քայլերգը կ'երգէին, ուրիշներ կուլային, կը հառաչէին : Ծափահարողներ ալ պակաս չէին : Քանի մը մանր ընդհարումներ պատահեցան, բայց ընդհանուր բարեկարգութիւնը չխանգարուեցաւ : Գերմանական իշխանութիւնը հրամայեց տուներէն դուրս չելլել ժամը 9էն վերջը :

Փրակայի դրաւումէն անմիջապէս վերջը Հիթլէրի դրօշը պարզուեցաւ նախագահներ Մասարիքի եւ Պենէշի բնակարաններուն վրայ : Մեռելական լռութիւն կը տիրէր քաղաքին մէջ, ուր անընդհատ ձիւն կը տեղայ, եւ միայն զինուորական կառքերու ժխորը կը լսուէր :

Գերմանական գրաւումը անակնկալ մը չեղաւ Չեխերուն համար, քանի որ ձայնասփիւռը վայրկեանը վայրկեանին կը հաղորդէր բանակին յառաջխաղացութիւնը : Գերմանական յառաջապահներուն երեւումը Փրակայի կեդրոնական հրապարակին վրայ՝ ընդունուեցաւ քար լռութեամբ : Երթեւեկը դադրեցաւ անմիջապէս եւ քանի մը հարիւր քաղաքացիներ վերջին անգամ երգեցին չեխական քայլերգը,— «Ո՞ւր է իմ հայրենիքս» : Այս առթիւ սուլոյմի ձայներ ալ լսուեցան, երբ կը թնդային գերմանական եւ հիթլէրական քայլերգները :

Չինուորական յառաջխաղացութեան հետ միաժամանակ, Պերլինի քարոզութեանց նախարարութիւնը դործի ձեռնարկած էր, նոր քարէդներ պատրաստելու համար : Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ երկու գրաւեալ նահանգները, Պոհեմիա եւ Մորավիա պիտի կառավարուին մանաւանդ ներկայացուցիչներու կամ մարզպաններու միջոցաւ եւ միայն վարչական եւ մշակութային ինքնօրինութիւն պիտի տրուի Չեխերուն : Նշանակալից է որ նոր քարէդները այլեւս ազգային սահմաններ չեն ցուցներ Գերմանիոյ եւ Չեխերու երկրին միջեւ : Ուրիշ նշանակալից պարագայ մը եւս,— Պերլինի Կէսթափոյին (գաղտնի ոստիկանութիւն) եւ բուն ոստիկանութեան վարիչները Փրակա դացած են Հիթլէրի հետ : Բոլշեւիկները, ընկերվարականները եւ Հրեաները արդէն փախած կամ արգելքի տակ առնուած են :

Հունգարիան եւ Լեհերն ալ իրենց կարգին

— ∞ —

Մինչ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային բուն Չեխիայի մէջ, անդին հունգարական զինուորները յառաջ կը խաղային դէպի Կարպաթեան Ուկրայնա կամ Ռութէնիա : Հունգարական կառավարութիւնը երկրորդ վերջնագիր մը ուղղած էր չեխական կառավարութեան, որպէսզի զօրքը քաշէ Կարպաթեան Ուկրայնայէն : Վերջնագրին պայմանաժամը լրացաւ չորեքշաբթի գիշեր, բայց չեխ հրամանատարը մերժեց եւ քաշել, առարկելով թէ իր զօրքը մաս կը կազմէ գերմանական քանակին : Կարգ մը զրոյցներու համաձայն, Հունգարները սկսած են նահանջել, այս նոր կացութեան առջեւ : Փէշթայի մէջ այս նահանջը կը վերագրեն օդին խստութեան :

Հունգարական յառաջխաղացութեան առեն բուն ընդհարումներ պատահեցան չեխական զօրքին հետ : Միւս կողմէ լեհական զօրքն ալ կը յառաջանար, գրաւելով Կարպաթեան Ուկրայնայի հիւսիսային չրջանը : Չեխական բանակին հրամանատարը մասնաւոր յայտարարութեամբ մը ազդարարեց թէ այսուհետեւ իր հրամանները պիտի ստանայ գերմանական սպարապետութենէն : Հունգարները կէս ճամբու վրայ պիտի դիմաւորէին լեհական զօրքը, երբ հրատարակուեցաւ այս յայտարարութիւնը : Անոնք արդէն դրաւած էին մօտ 100 դիւղեր, բայց ոչ մէկ կարեւոր քաղաք, բացի Մուսաչէն, որ կը դտնուի Հունգարական սահմանին վրայ : Այս առթիւ կռիւներ տեղի ունեցան ռումանական սահմանագլուխին վրայ :

Ռումանական կառավարութիւնն ալ զօրք համախմբած է սահմանագլուխին վրայ, խորապէս ազդուելով դէպքերու ընթացքէն : Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ ռումանական զօրքը անցած է սահմանը : Երբ կացութիւնը պարզուի, կը կարծուի թէ ռումանական զօրքը պիտի գրաւէ սահմանամերձ ռազմավտանգ զիրքերը եւ այն դիւղերը որ իրեն ձգուած են Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ կողմէ :

Բուռն դարձակումներ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին վրայ

— ∞ —

Ինչպէս ըսինք, չեխական ողբերգութիւնը ծանր տագնապ մը ստեղծեց Փարիզի մէջ : Երեսփ· ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը անմիջապէս նիստի հրաւիրուեցաւ, բացատրութիւններ պահանջելու համար արտաքին նախարարէն : Երեսփոխանները ուժգնօրէն քննադատեցին Պ· Ժորժ Պոնկուր եւ վարչապետին քաղաքականութիւնը, այս բոլոր ազէտները վերագրելով Միւնիխի (30 սեպտեմբեր 1938) եւ Ֆրանքլէրմանի համաձայնութեան (6 դեկտեմբեր) : Պ· Ժորժ Պոնկուր պատասխանեց թէ Չեխոսլովաքիոյ խոստացուած երաշխաւորութիւնը պիտի գործադրուէր չորս պետութեանց կողմէ, բայց Իտալիա եւ Գերմանիա տակաւին համաձայնութիւն չէին յայտնած : Այս առթիւ կրկնեց Փարիզի գերմանական դեսպանին մէկ յայտարարութիւնը, որուն համաձայն Գերմանիոյ միջամտութիւնը կատարուած է համախորհուրդ Փրակայի կառավարութեան հետ :

Այս բացատրութիւնները գոհացում չտուին այլ թէ ձախ երեսփոխանները : Ալերքն Քէրիլլէս պոռաց .

— Կառավարութիւնը նահանջ նահանջ խրելով պարտութեան եւ կործանումի առաջնորդեց Ֆրանսան : Վախը երբեք բան չի չահեցներ : Այժմ ամբողջովին մէջտեղ պիտի դրուի իտալական պահանջներու խնդիրը : Երբ դուն կը դաւաճանես զինակիցդ պէտք չէ զարմանալ որ ուրիշներ ալ քեզ լքեն : Մենք հանդիսատեսներն ենք կռիւամարտի մը ուր ժողովրդավար երկիրները բոլոր հարուածները կ'ընդունին, առանց իրենք ալ հատ մը զարնելու : Հիթլէրի այս նոր յաջողութիւնը պիտի խանդավառէ Մուսոլինին եւ Ֆրանքօն : Պարզ է որ

(Շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԳԼՈՒԽ ՊԱՏԺԱՌԱԿԱՆ ՎԱՂՎԱՑՔԱՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՅԵՑ

(ՎԵՊ ՄԸ ԱՆՑԱԾ Ա. ՏԱՐԻ)

— ∞ —

ԳՐԱԾ՝ ՊՈՂՈՍ ՂԱՉԱՆՑԻ

Ընդհատ ... Ես չեմ իմանում թե ինչ եղավ իմ հոգուն ... Ես չեմ յիշում թե ինչպես ես էնտեղից դուրս եկա, միայն գիտեմ, որ ես ամբողջ ճամբան լալիս էի, ինչպես մի փոքրիկ երեխա, որ մորից հեռացել, կորել է անտառում ու չի գտնում ճանապարհը դեպի տուն։ Ես ոչ մի բան չէի տեսնում, ոչ մի բան չէի լսում, ոչ մի բան չէի հասկանում, ինչ կատարվում էր իմ շուրջը։ Ես միայն զգում էի, որ ինձ համար ամեն ինչ վերջացել է, որ ես ինձ համար ամեն ինչ կորցրել եմ, որ ես ինձ համար ամեն ինչ մեռած եմ ... Ես ոչ մի բան չէի մտածում, ոչ մի բան չէի ուզում, ոչ մի բան չէի կամենում։ Ես միայն ուզում էի, որ ինձ թողնեն, որ ինձ մենակ թողնեն, որ ինձ ոչ ոք չդիպչի, ոչ ոք ինձ չխանգարի ... Ես ուզում էի, որ ինձ համար ոչ ոք գոյություն չունենար, որ ոչ ոք ինձ չհիշեր, որ ոչ ոք ինձ չճանաչեր ... Ես ուզում էի, որ ես ինքս էլ ինձ չհիշեի, որ ես ինքս էլ ինձ չճանաչեի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ...

— Ի՞նչ ... Ինչ, այո՛, այո՛, ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ... Ես ուզում էի ...

ՊՎԻՆ ՊՈՂՈՍԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

— ∞ —

Ես ինձ մեծ մարդ չեմ համարում, ոչ էլ ինձ մի հանճարեղ գրող եմ կարծում, բայց ինչ-որ բան կա, որ ինձ ստիպում է գրել։ Ես ինձ համար եմ գրում, որովհետև ինձ հետաքրքրում է ամեն մի բան, որ կապված է մարդկային կյանքի հետ

Գերմանիա վոխանակ արեւելքի մէջ զօրծելու, դէպի արեւմուտք դարձած է, Մուսոլինիի եւ Ֆրանքոյի միջնորդութեամբ։ Գալով Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ, անոնց հանդարտութիւնը ապահովելու համար է որ Գերմանիա ա – նոնց կը նուիրէ Կարպաթեան Ուկրայնան։ Ձեր քաղաքականութիւնը ձախողե – ցաւ եղերականօրէն, աղէտէ աղէտ առաջնորդելով Ֆրանսան։ Նոր մարդիկ պէտք են մեզի։ Ֆրանսա պէտք է փոխէ իր հոգին ։

Ուրիշ ազգայնական երեսփոխան մը նոյնքան ուժգնօրէն յարձակելով, ազդարարեց.

— Եթէ մենք չունենանք կառավարութիւն մը որ վայելէ ազգին միաձայն հաւանութիւնը եւ արտասահմանի մէջ խօսի վճռական լեզուով մը, շատ չան – ցած Ֆրանսան պիտի անհետանայ, արժանանալով ամբողջ աշխարհի արհա – մարհանքին ։

Համաձայնավար ներկայացուցիչը խստօրէն ձաղկեց Միւնիխի քաղաքակա – նութիւնը, անոր վերագրելով այս բոլոր աղէտները։ Ընկերվարական ներ – կայացուցիչը նոյն մեղադրանքներն ըրաւ, չեչտելով թէ այս դէպքերը չարա – չուք հակազդեցութիւններ պիտի ունենան Լեհաստանի, Պալքաններու եւ Սպանիոյ մէջ։

Դահլիճին քաղաքականութեան հաւանութիւն յայտնեցին միայն արմա – տական երեսփոխան մը եւ նախկին վարչապետ մը, Ֆլանտէն։ Ընդդիմադիր – ները ծաղրեցին այս վերջինը, ըսելով թէ անչուշտ պիտի փութայ նոր հեռա – գիր մը ուղղել Հիթլէրի, չնորհաւորելով այս նոր յաջողութիւնը, ինչպէս ը – րաւ Միւնիխի համաձայնութեան առեն ։

Իրրեւ եզրակացութիւն, պահանջուեցաւ հարցապնդել կառավարութիւնը, երեսփ. ժողովին մէջ։

« Իւմանիթէ » իր երէկուան խմբագրականին մէջ կը պահանջէ ճամբել Տալատիէ– Պոնէ դահլիճը, երկուքն ալ յանցաւոր եւ պատասխանատու հռչա – կելով այս ողբերգութեանց։ «Ֆրանսան 1938 Սեպտեմբերի վերջը զոհ գնաց ամէնէն վիթխարի խաբեբայութեան։ Այդ խաբեբաները կը կոչուին Տալա – տիէ – Պոնէ»։

Զէյնպրէհ խաղաղութիւն կը խոստանայ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ ալ յուզումնալից վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ, չորեքշաբթի օր։ Վարչապետը պատասխանելով, պաշտպանեց կա – ռավարութեան քաղաքականութիւնը։ Բացատրեց թէ Անգլիա չի կրնար մի – ջամտել ներկայ պարագային ։

— « Մեր կարծիքով, կացութիւնը արմատապէս փոխուեցաւ, երբ Սլո – վաքիոյ խորհրդարանը անկախութիւն հռչակեց։ Այս յայտարարութիւնը իրա – կանին մէջ կը նշանակէր Չեխոսլովաքիոյ ներքին անդամատումը։ Միւնիխի համաձայնութիւնը կը կազմէր չորս պետութեանց կողմէ ընդունուած կար – գադրութիւն մը։ Ան կը նախատեսէր Չեխոսլովաքիոյ ապագայ սահմաններուն ճշդումը եւ կը գծէր գերմանական զրաւման սահմանները։ Գերմանական կա – ռավարութիւնը, որքան գիտեմ՝ առանց նուազագոյն զեկուցումը հաղորդելու միւս երեք պետութեանց, զօրք ղրկած է գծուած սահմաններէն անդին։ Նոյն – իսկ այն պարագային ուր կրնային ըսել թէ այդ գործողութիւնը կատարուած է չեխոսլովաք կառավարութեան հաւանութեամբ, ես չեմ կրնար Միւնիխի համաձայնութեան համապատասխան գտնել այս փոփոխութիւնները։ Մինչեւ հիմա, գերմանական կառավարութիւնը իր պինուորական հսկողութեան չրջա – նակը տարածելով, կը պատճառաբանէր թէ Գերմանիոյ կը միացնէ ցեղակից դրացիները։ Այժմ, առանց նուազագոյն պինուորական զրաւման կ'ենթարկէ այնպիսի երկրամասեր որոնց ժողովուրդներուն հետ ցեղային որ եւ է կապ չունի։ Անչուշտ այս դէպքերը չեն կրնար չխռովել միջազգային կացու – թիւնը։ Անոնք պիտի խախտեն վստահութիւնը, եւ այս պարագան ցաւալի է մանաւանդ անոր համար որ վստահութիւնը դեռ նոր սկսած էր վերածնիլ ։ Բնականաբար զառնօրէն կը ցաւիմ եղածին վրայ· բայց այդ պատճառ պէտք չէ ըլլայ մեր ընթացքէն չեղլու։ Ցիշենք թէ աշխարհի բոլոր ժողովուրդները խաղաղութիւն կ'ուզեն։ Այս կառավարութեան նպատակն է, ինչպէս միշտ , օգնել այդ բաղձանքին իրականացման եւ բոնութեան տեղ հաստատել խոր – հրդակցութեան մեթոտը։ Կարելի է որ երբեմն ձախողանքներ եւ յուսախա – հրդակցութեան մեթոտը։ Կարելի է որ երբեմն ձախողանքներ եւ յուսախա – բութիւններ ունենանք, բայց առաջադրուած նպատակը այնքան մեծ է մարդ – կութեան բարօրութեան համար որ չենք կրնար զայն լքել թեթեւօրէն »։

Նոյն իմաստով խօսեցաւ արտաքին նախարարը, լորտերու ժողովին մէջ։

Ուրիշ տեղեկութիւններ նոյն հարցի մասին

Հռոմի մէջ մամուլը զոհունակութեամբ կ'արձանագրէ չեխական հարցին արմատական լուծումը եւ մանաւանդ Սլովաքիոյ անկախութիւնը։ Որոշ վե – րապահում կը տիրէ Կարպաթեան Ուկրայնայի մասին ։

Մ. Նահանգներուն մէջ մեծ մտահոգութիւն պատճառեց Չեխոսլովաքիոյ կործանումը։ Ամերիկայի քաղաքական չրջանակները կը կարծեն թէ Հիթլէր կանգ պիտի չառնէ, թէ Եւրոպայի կացութիւնը վտանգաւոր է եւ թէ Մ. Նա – հանգները պարտաւոր են փութացնել սպառազինութիւնները ։

Տանցիկի եւ Մէմէլի մասին ալ վրդովիչ զրոյցները կը չրջին։ Այդ երկրա – մասերու հիթլէրական գործիչները «անտանելի» գտնելով կացութիւնը, ինք – նորոշման իրաւունք իր պահանջին ...

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԻՆ հրաժարումը հետեւանք է ընդհանուր զործադուլի եւ բուռն ցոյցերու, որոնք ուղղուած էին Ֆրանսայի դէմ։ Տասը հազար ըմ – բոստներ ցոյց մը կատարեցին Քիւրա Տաղըի մէջ, Սուրիոյ տիրապետութեան դէմ։ Սուրիոյ ազգայնականները կը պահանջեն ջնջել փոքրամասնութեանց իւ – րաւունքներու մասին մարզպանին հռչակած հրամանագիրը, դադրեցնել Ալէ – վիներու երկրին, ձէպիրէի եւ ձէզկլը Տրիւզի անջատական չարժումները եւն.։

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ մէջ, Վորոշիլով ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ խորհրդային բանակը այսօր չորս անդամ աւելի զօրաւոր է քան 1934ին։ Ան աոթիւ ազդարարեց թէ «սկսած է աշխարհակալներու նոր պա – տերազմը, բաժնելու համար աշխարհը»։

ԻՐԱՆի զահաժառանգին եւ Եգիպտոսի թագաւորին քրոջ ամուսնական պայմանագրութիւնը ստորագրուեցաւ մարտ 15ին, Գահլրէի մէջ, աննախըն – թաց հանդիսաւորութեամբ։ Հարսնցուն տակաւ ըլլալով իր սեռնակը քաշուե – ցաւ արարողութիւններէն վերջը, որոնց կը մասնակցէին 5000 արիներ ։

ՊԵՐԼԻՆի մէջ 4 հոգի դլխատուեցան օտար երկրի մը օգտին լրտեսութիւն կա – տարած ըլլալու յանցանքով։ Լրտեսութիւնը վերջերս յաճախադէպ դարձած է Գերմանիոյ մէջ, հակառակ անողոք պատժարկութեանց։ Այս տարուան ըն – թացքին դլխատուած են 12 հոգի, այսինքն՝ միջին հաշուով չաբաթը մէկ լրտես։

ԵԳԻՊՏՈՍի կառավարութիւնը մշակած է ծրագիր մը, որուն համաձայն Ազեքսանդրիոյ նաւահանգիստը պիտի խորացուի 3 միլիոն սթերլին ծախքով , որպէսզի ամենամեծ մարտանաւերն ալ կարենան մտնել այնտեղ։ Պիտի հաս – տատուին քարիւղի չտմարաններ եւ նաւաչինարան մը։

ՄՈՍԿՈՒԱՅի մէջ արտաքին գործոց Լիթվինովի եւ ճափոնական դես – պան Թոկոյի միջեւ բանակցութիւնները վերսկսան՝ Ծայրագոյն Արեւելքի ձկնորսութեան վէճին չուրջ։ Ցոյս չկայ որ համաձայնութիւն մը գոյանայ ։ Երկու կողմերն ալ անհաչտ են եւ կը վախցուի որ ծովային ընդհարումներ պատահին։

ՍՊԱՆԻՈՅ ազգայնական կառավարութիւնը կազմեց վէց անդամէ բաղկաց – եալ արտակարգ դատարան մը, որ պիտի դատէ քաղաքական յանցաւորները։ Դատի պիտի քաշուին ժողովրդական ճակատի այն բոլոր յանցագործները , որոնք մինչեւ 1936 Յուլիս զանազան չարագործութիւններ կատարած են քա –

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

«ՀԱՄԱԶԳՈՒԹԻՒՆ»ի ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՂՄԷ

19 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ ՄԻԽԹԻԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Ե. ՀԱՆԸՄՅԱՆ** ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. Ե. ԽԱՆԷՏՏՆԵՑՆ** ԵՒ **ՏԻԿԻՆ Ե. ԲՈՒԴԱՂԵԱՆ**

կը ներկայացուին՝ առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆԻ **ՔԱՋ ՆԱՋԱՐԸ**

Ցատկապէս պատրաստուած մասնաւոր տէքօրներ

ԱՆՄԱՀԱՑ ՑԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ՓԼՈՒԽ ԳՈՐԾՈՑԸ **ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ**

ՄԵԾ ՎԱՐՈՊԵՏ ԱՂԵՔՍ. ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻ **ՁԱՐ ՈՍԿԻ**

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԳՄԲԼԹԵԱՆ, ԼԱՒԱ, Տիկիններ ԱԶՆԱՒՈՒՐ և ԱՆՆԱ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Օրիորդներ՝ ԱԶՆԱՒՈՒՐ, ԳՐԼՐՃԵԱՆ և ՄՈՒՒԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի Սանուց Թատերասիրաց խումբը ։ Բեմադրութիւն եւ բեմազարդութիւն Պ. Ս. ԼԱՒԱՁԻ ։

Գիները՝ 15, 10 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին՝ «ցառաջ»ի եւ «Ալագագ»ի խմբագրատունը, Յ. Սամուէլ գրատուն, 51 rue Mr. Le Prince Paris-5, Մ. Պարսամեան գրատուն, 46, rue Richer, Paris-9, Ե. ցարութիւնեան, 13, rue d'Orsel. Paris-18.

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՇԱՒԻԼԻ «Ազդուեցեան» խումբի ժողովը 20 մարտ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին դպրոցի սրահը։

ԱՒՆՈՒԻՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ռազմիկ, ցա բոս եւ Հայր իումբերը, 19 մարտ, կիրակի ժամը 2,30ին, ընկ. Արփիար Մարտիրոսեանի բնակարանը, 26 պիս ռիւ տը լա Բառք, Ասնուվիլ։

Գրասենեակ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Մար – սէյլի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները, 18 մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրով ։

ՏԷՍԻՆի կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը տալած 18 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, սովորական վայրը։ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները ներկայ ըլլալ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Շրջ. կոմիտէն բոլոր ընկերները կը հրաւիրէ ընկերական դատախօսութեան, 21 մարտ երեքշաբթի գիշեր ժամը 8ին գրադարանին մէջ։

կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ Դաշնակցութեան ծրագիրը։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՍԻՆ ՇԱՒՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ կողմէ

Մալթ. կրթ. Միութեան սրահին մէջ

19 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

կը նախագահէ ընկ. Յ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Ընկերատնտեսական քանախօսութիւն

Փետր 18ի առթիւ

Հ. Յ. Դ. ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ

18 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149, rue d'Argenteuil։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Ա. ԽՄԻՐՀԱԿԵԱՆ**

ՀԱՅ ՄԱՐԴԿՕՒԹԱՑԻՆ ՄԻՕՒԹԻՒՆ

Չէքմէական գաստխօսութիւնը Ուրբաթ, 17 Մարտ երեկոյեան ժամը 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ։ Կը դաստխօսէ Պ. ՍՏ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Մարսիլիահայ գաղութը եւ նոր ուղղութիւններ 1923-1939»։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԿ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իր գպրոցին մէջ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Պիւֆէ։ Մուտք 2 ֆրանք։

ԱՄՍՕՐԵԱՑ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՕՀԵԱՑ եւ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

19 մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 6ին մինչեւ կէս գիշեր, իրենց լեդ – րոնը՝ 8, ռիւ Պօսիւէ. փարիզ։ Սրքէսթր եւ ճոխ պիւֆէ։

Մուտք 3 եւ 6 ֆրանք։

Ցարեկոյթ - պարահանդէս

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽՈՒՄԲԻ ՌՕՄԷՆՎԻԼ–ՄՈՆՔՐԷՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3է՝ն 11

գեղարուեստական ճոխ բաժին, ընտիր նուագ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊՄԻՎՎԱՐ ՕՏՏՕՒ Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին Ազգ. Վարժարանի մէջ

Ասանակցութեամբ Ազգ. վարժարանի եւ Բուլոքանսց վարժարանի երկ – սեռ աշակերտուհեան

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Տկ. Ն. ՔԷՈՐԻՔՃԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Լ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Մուտքը ազատ է։

ԿԻՍԱԳԻՄԱԿՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

(Bal des loups)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆ. Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆԻՆ

18 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 22ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Salle Hocheի ՄԷՋ, **9 Ave. Hoche, Paris 8**

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՏԻԿԻՆ ՆՈՅԵՄԻ Լ. ԳԱՓԱՄՃԱՔՃԵԱՆի

Հարուստ պարգեւներով, ընտիր վիճակ–պար

անակնկալներ

ՄՈՒՏՔ՝ 30 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԶԳԵՍՏ ՀԱԳՆԻԼ ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ Է

ԼԻՈՆի ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ

ՆՈՒ ԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ջուլիանի ծննդաճանաչ վիրահիւզ

ՖԻԼԻՔ Ա. ՊԱՂԱՋԱՐԵԱՆի

Շաբաթ, 18 մարտ երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին

Սալ Մոլիէր (Փալէ տիւ Քոնսէրվաթուար)ի մէջ 18-20, Quai de Bercy

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերու համար դիմել Maison Béal, 15, Rue de la République, Lyon

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՄԲ

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Էմիլ Զոլայի սրահին մէջ, 229 Rue Boilau, Լիոն

Ղեկավարութեամբ դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը ներկայացուի

« ՍԱՑԵԱՔ ՆՈՎԱ

Տիւներ՝ 7, 5 եւ 4 ֆրանք, փոքրիկներու համար 1 ֆրանք։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Ամասիոյ – Մարզուանի Հայր. Միութեան կողմէ

18 Մարտ, չաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ ։

ՍԱԼՈՆ ՖԼՈՐԻՏԻ ՄԷՋ, 7 ՐՈՒ ՎԱՆՏԻՒՐ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Աչքերու գեղեցկութեան մրցում։ Կը ներկայացուի ՆԱՄՈՒՍԷ մէկ ա – Եւրոպական պարեր՝ ընկերակցութեամբ 6 հոգինոց ՇԻՇՄԱՆեան նուագ – խումբի ։ Ճոխ պիւֆէ Մուտք 8 ֆր.

Շարժանկարի քաղաքիկ ներկայացում

Իսկ լէ Մուլինոյի սինեմա ALHAMBRAի մէջ, երեքշաբթի 21 մարտ, կ – կոյեան ժամը 8.30ին ։

կը ցուցադրուին՝ ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՀԱՅԱՍՏ – ՄԷՋ (հայերէն խօսուն ժապաւէն)։ ՆԱՓՈԼԷՈՆ ՊՕՆԱՓԱՐՏ – ՎԱԽՃԱՆԸ, Abel Gance*ի ղեւխզործոց ժապաւէնը եւ* ԻՍԼԱՄՆԵՐ – ԵՐԿՒՐԸ։

ՍԱՒՈՅՕՆի երաժշտական կտոր մը, Ամերիկեան ծովային – ներ – նին հարէմին մէջ, (կէս ժամ անընդհատ խնդալ)։

Հաղորդակցութեան միջոց՝ — *Մէթրօ* Mairie d'Issy*էն*, *տասը քայլ* *կը գտնուի սինեման* ։

Ներկայացման օրը խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրենք վերցնել ձեր տոմսերը, իսկ իրենց սրճարաններէն եւ «ցառաջ»ի գրասենեակէն։

Մուտք՝ 7, 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք ։

Դերասան Թրագոշի թատր. ներկայացում

Մարսէյլի, Վալանսի եւ Լիոնի մէջ տեղի ունեցած թատերախումբը Մարսէյլի մէջ՝ — Նախաձեռնութեամբ ՀԱՄԱՍԵՒԱԶԱՍՏԱՒԻՒՂԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

19 Մարտ, կիրակի

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ **ԽՕՋԱԳՈՂՆԵՐ**

Վալանսի մէջ՝ 1 Ապրիլ, Լիոնի մէջ՝ 2 Ապրիլ, Տէսէնի մէջ՝ 2 Ապրիլ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՌՈՂՋԱԳԱՒԱԿԱՆ Դաստիարակութիւն Լիոնի Հ. Յ. Դ. «Առիւծ Գէորգ» խումբի կողմէ 17 Մարտ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին Բարեգործական սրահին մէջ, 202, Ռիւ Պաւալօ։ Կը խօսի Տօքթ. ՄԷՓԷԹՃԵԱՆ։

ՊԱՆԵԼՕ ԳԱՇԱՆԻ «Ցառաջդիտաստիրաց»ի դասախօսութիւնը 18 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ղըպրոցին մէջ։

Կը դասախօսէ Պ. Թադէոս Մեհտուրեան, Հարուստին Ամերի – կայի հայ գաղութի մասին։

Կը հրաւիրուին հայրենակիցները։

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ – հրաւիրել Մարսէյլի Ազգ. Վարժարանի սրահին մէջ, 19 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Վարժարանի սրահին մէջ։

Կը հրաւիրուին ծնողքները, անդամներն ու համակիրները։ Կը խնդրուի ներկայ չգտնուիլ։

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.296

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — Téléphone : GOBelins 15 - 70

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ·— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40ֆր·

Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք

Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 18 ՄԱՐՏ SAMEDI 18 Mars 1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3992 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻ ՁԱՐՁԱՏՈՒԻՄԸ

— ∞ —

Ո՞ւր կանգ պիտի առնէ,— այս հարցումը կ'ուղղեն բոլորը, պաշտօնական թէ անպաշտօն չրջանակներու մէջ, ի տես գերմանական զօրուժին, որ 24 ժամուան մէջ քարտէսէն սրբեց քսանամեայ կեանք մը, Չեխոսլովաքիա։

Հարցումը ինքնին կը մատնէ խորունկ անձկութիւն մը, որ կը ծածկէ օրէ օր։ Ոչ միայն արեւմտեան Եւրոպայի եւ Պալքանեան երկիրներու, այլեւ հեռաւոր Ամերիկայի մէջ։

Արդարեւ, դէպքերը այնպիսի ընթացք մը ստացած են, որ թելի պոչը կը պատճառեն նոյնիսկ ամէնէն լաւատեսներուն, կամ, օրինակ, «Միւնիխցի»ներուն։

Չեխոսլովաքիոյ կործանումէն անմիջապէս վերջը, հարցումները տեղային Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, եւ խաղաղութեան պատմական «Հովանոցը», Պ. Չէմպըլէն, գոհացաւ «այո» կամ «չ»ով։ կարճ՝ խուսափողական պատասխաններ տուաւ։ (Երկկ պատրաստուած էր ճառ մը խօսելու իր ծննդավայրին մէջ, պարզելու համար իր տեսակէտները)։

Մնաց որ, վարչապետը արդէն բացատրեց կառավարութեան դիրքը,— ոչ մէկ միջամտութիւն։ Երկիր մը պաշտպանութիւն ինդրեր է զօրաւոր հարեւանէ մը, ան ալ զօրք ղրկեր եւ գրաւեր է, մենք ի՞նչ գործ ունինք։ Մանաւանդ որ, ոչ յարձակում կատարուած, ոչ ալ խաղաղութիւնը խանգարուած է ...

Այս համոզումը այնքան տիրական է Լոնտոնի մէջ, որ կառավարութիւնը մինչեւ անգամ պարագ չէ սեպած բողոքագիր մը ուղղել Գերմանիոյ։ Այլ պարզապէս Լոնտոն հրաւիրած է Պերլինի բրիտանական դեսպանը, լրացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալու համար։

Բայց եւ այնպէս, մտահոգութիւնը օրէ օր կ'ածի Լոնտոնի մէջ, եւ մարդիկ արդէն բայէ ի բայ կը խօսին պարտաւորիչ զինուորութեան մասին,— խնդիր մը որ միշտ կը խրաչեցնէ Անգլիոյ հանրային կարծիքը։

Մտահոգութիւնը չատ աւելի խոր է Փարիզի մէջ։ Վկայ՝ խորհրդարանին իրարանցումը։ Արտաքին նախարարը հարկադրուեցաւ իրարու եետեւ զեկուցումներ տալ երեսփ. ժողովի եւ ծերակոյտի արտաքին գործերու յանձնախումբերուն, քսանըչորս ժամուան մէջ։ Եւ կառավարութիւնը անմիջապէս հաւանութիւն յայտնեց լսելու հարցապնդումները, այսօր իսկ։

Գալով հանրային կարծիքին, կը բաւէ կարդալ Փարիզի թերթերը, իմանալու համար համաառարած անձկութեան խորութիւնը։ Պուլվարի թերթ մը, «Փաւի - Սուար»ն անգամ, որ մատնացոյց կ'ընէ չընդալից հրատարակութիւններու եւ որ տարին երկու խմբագրական իսկ չի տպեր, երկկ պարագ համարած կը առաջնորդող մը նուիրել օրուան տագնապին։ Այս առթիւ կ'ազդարարէր, սթափեցնելու համար դրացի դաշնակիցը։

— «Անգլիոյ պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ 19 զօրաբաժին պիտի ուղեւոր կենայ 3 ամիսէն, կազմ եւ պատրաստ՝ Ֆրանսայի օգնութեան հասնելու, եթէ վտանգուին անոր կեանքն շահերը։ Ո՛չ· վեց ամիսը շատ է։ Վեց ամիսէն շատ ուշ մնացած պիտի ըլլաք։ Անմիջապէ՛ս։ Իսկ ո՞ր օրուան կը սպասէ՞ք, պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատելու համար»։

Երբ չողչողուն «Պուլվար»ն անգամ լեզու է ելեր, կրնաք եւ թեւակոխել թէ ի՛նչ կը խորհին այն թերթերը որ կը կոչուին գործարարական կամ կուսակցական, կառավարութեան բարեկամ ըլլան թէ ընդդիմադիր։

Այդ լրագիրներէն չատերը վտանգներ կը նախատեսեն մինչեւ անգամ Ալզաս - Լոռէնի համար, այլեւս չհաւատալով բոլոր հաստատութիւններուն կամ 1938 դեկտեմբեր 6ի Ֆրանքեւգերմանական համաձայնութեան։

Մորունկ յոռետեսութեան մը մատնուած է Փարիզի կիսապաշտօնական օրգանն ալ։ Իր երկկուան խմբագրականին մէջ, «Թան», որ ամէն մէկ բառն ու ստորակէտը կշռելով կը տպէ, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէր, դառնօրէն։

— «Երբեմ հաւանական չէ որ Գերմանիոյ ծաւալականութեան ֆաղաքականութիւնը սահմանափակուի Աւստրիոյ, Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ կցումով եւ Սլովաքիոյ ստրկացումով։ Առաջնորդը Մորավիոյ կցումով եւ Սլովաքիոյ ստրկացումով։ Առաջնորդը ֆաղաքականութիւն մը մշակած է երկար ատենի համար, յաջորդաբար գործադրելի, միշտ ուշադրութեամբ հաշուելով յաջողութեան պատեհութիւնները եւ վտանգները։ Անկարելի չեն ուրիշ անակնկալներ։ Առաջին գաղափարը որ մտքի առջեւ կուգայ՝ Մեմելի եւ Տանցիկի վերադարձն է Գերմանիոյ, եւ թերեւս Գերմանիոյ անուղղակի խնամակալութիւնը՝ Պալթեան երկիրներուն վրայ, որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ Լեհաստանը պաշարել հիւսիսային արեւմուտքէն, ինչպէս հարաւ· արեւմուտքէն։ Սակայն պէտք չէ ծածկել թէ հիթլէրական Գերմանիոյ ընդարձակ ծրագիրներուն բուն նպատակն է եւ կը մնայ «Տրանկ Նախ Օսթէն»ը (գրոհ դէպի Արեւելք)։ Դանուբի ճամբով։ Նոյնիսկ ընդունելով որ Լեհաստան եւ Հունգարիա պիտի յաջողին սահմանակից դառնալ Ջորիին Չեխոսլովաքիոյ ներկայ դէպքերուն, ստոյգ չէ թէ այսպէս յարդարուած պատուարը պիտի բաւէ մեղմացնելու գերմանական ճնշումը եւ գործնապէս խափանելու գերակայութիւն մը որ կը սպառնայ կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի բոլոր երկիրներուն անկախ գոյութեան»։

Ֆրանսայի մտահոգութիւնը ակներեւ է մանաւանդ անոր համար որ, իրագեկները կարգը եկած կը նկատեն Իտալիոյ պահանջները, ուրիչ խօսքով՝ Միջերկրականի փոխարկիչներուն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ԱՆԿԱԽ,, ՍԼՈՎԱՔԻԱՆ ԱՀ ԴԱՐՁԱՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱՀԱՆԳ

— ∞ —

ՎԱՐՉ ԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՀԱՋԱՒԱՒՈՐ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նախկին Չեխիոյ (Պոհեմիա եւ Մորավիա) դրաւումէն վերջ, Սլովաքիան ալ, որ անկախութիւն հռչակած էր երեքշաբթի օր, ինկաւ Գերմանիոյ թեւարկութեան տակ, համաձայն իր վարչապետին՝ գերապայծառ Թիզոյի կողմէ Հիթլերի ուղղուած հեռագրին։ Ուրեմն անկախութիւնը տեւած եղաւ միայն 48 ժամ։

Հիթլէր Փրակայէն մեկնեցաւ հինգշաբթի իրիկուն, անցնելով Պրուն։ Սլովաքիոյ թեւարկութեան հանդիսաւոր արարողութիւնը պիտի կատարուէր երէկ, ուրբաթ, Պրաթիսլավայի մէջ, որ այսուհետեւ պիտի կոչուի նախկին գերմանական անունով, Փրէսպուրկ, ինչպէս միւս բոլոր քաղաքները։ Այսօր, շաբաթ, Հիթլէրի տեղ Վիէննա պիտի երթայ արտաքին նախարարը, տօնելու համար Աւստրիոյ կցման տարելիցը։

Հիթլէր Փրակայի նախկին արքայական պալատին մէջ ընդունեցաւ չեխական պատուիրակութիւնները, բայց միայն մէկ անգամ երեւցաւ պատշգամին, երբ Գերմանացիներ խռնուած էին դղեակին առջեւ, չնորհակալութիւն յայտնելու համար։ Առաջնորդը քանի մը խօսք միայն ուղղեց, խաղաղութիւն եւ մշակութային յառաջդիմութիւն խոստանալով Պոհեմիոյ։ Մեկնելէ առաջ, իրեն այցելեց չեխ։ հանրապետութեան նախագահը, որ ընդունուեցաւ պետական պատիւներով։

Չեխիոյ պինուորական գրաւումէն անմիջապէս վերջը, գերմանական իշխանութիւնները գործի ձեռնարկեցին, երկրին վարչութիւնը յարմարցնելու համար նոր կացութեան։ Արդէն իսկ երեք նոր զօրաբանակներ հաստատուած են գրաւեալ երկրին մէջ և պիտի մնան տեւականօրէն։ Հիթլէր մասնաւոր հրամանագրով մը Գերմանիոյ թեւարկութիւնը հաստատեց Պոհեմիոյ, Մորավիոյ եւ Սլովաքիոյ վրայ, ինչ որ իրականին մէջ կը նշանակէ կցում։ Ուղղակի Առաջնորդին կողմէ նշանակուած «Պաշտպան» մը (խնամակալ կամ մարզպան) պիտի վարէ նախկին Չեխիան։

Գերմանիոյ արտաքին նախարարութիւնը ուրբաթ առաւ գրաւեց Պրաթիսլավի չեխ։ դեսպանատունը։ Լոնտոնի չեխ։ դեսպանատունն ալ կնոջ ձեռքի դրօշը պարզեց։ Ուաշինկթընի գերմանական դեսպանատան խորհրդականը պահանջեց որ իրեն յանձնուին չեխական դեսպանատունը եւ բոլոր հիւպատոսարանները, բայց չեխական դեսպանը մերժեց, առարկելով թէ հրահանգ ստացած չէ իր կառավարութենէն։ Եւ պիտի դրաւ որ նախագահ Հաչա դրաւոր հրահանգ մը ղրկէ իրեն։ Մոսկուայի չեխական դեսպանն ալ կը մերժէ համակերպիլ նոր կացութեան։

ՏԱՊԱՏԻՒ Լոնտոնի պիտի երթայ յառաջիկայ շաբթու

**** Անգլ· թերթերը կը գրեն թէ յառաջիկայ շաբթու խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարուի Լոնտոնի մէջ, մասնակցութեամբ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն եւ արտաքին նախարարներուն։ Այս այցելութիւնը պիտի զուգադիպի նախագահ Լըպրէօնի ճամբորդութեան։ Այս առթիւ երկու կառավարութիւնները պիտի ճշդեն իրենց նոր քաղաքականութիւնը, կասեցնելու համար Հիթլէրի յանդգնութիւնները։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը խոստովանին թէ մինչեւ հիմա կատարուած խօսակցութիւնները եւ ձեռնարկները չկրցան կեցնել Գերմանիոյ յառաջխաղացութիւնը։ Անգլիա եւ Ֆրանսա այժմ կ'ուզեն աւելի զօրեղ միջոցներ գտնել։ Եթէ Հիթլէր նոյն բաղաքականութեան հետեւի Պելժիոյ, Հոլանտայի եւ Ֆրանսայի հանդէպ, տարակոյս չկայ որ հետեւանքը պիտի ըլլայ պատերազմ։ Նոյնիսկ վտանգաւոր է որ եւ է յարձակում Տանցմարքայի կամ Զուիցերիոյ դէմ։ Բայց հաւանական չէ որ Մեծն Բրիտանիա զօրծնական միջոցներու դիմէ, պաշտպանելու համար Լիթուանիան, Հունգարիան, Ռումանիան, Լեհաստանը կամ Եուկոսլավիան, ո – րոնք նոյնպէս վտանգուած կը համարուին, ենթակայ՝ Հիթլէրի յարձակողական ծրագիրներուն։*

Լոնտոնի մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ Գերմանիա պիտի կրնայ կցել Մէմէլը եւ Տանցիկը, առանց զործօն պայքարի։ Գալով Հունգարիոյ, կը կարծուի թէ Գերմանիա թոյլ կուտայ որ ան կլանէ Ռութէնիան, պարզապէս իմիջ մարսելու համար։

Պ. Իտըն, Անգլիոյ երեսփ. պատգամաւորը, մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ։ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը երէկ նկատի առած է նախկին նախարարին մէկ առաջարկը, որուն համաձայն Պե – տական Մորհուրդ մը պիտի կազմուի, մասնակցութեամբ բոլոր քաղաքական կուսակցութեանց, իրրեւ խորհրդատու կառավարութեան։ Այդ պարագային հաւանական է որ Իտըն ալ մտնէ դահլիճին մէջ։

Դեռ աւելի կարեւոր պարագայ մը,— Անգլիոյ մէջ հետզհետէ կը տարածուի պարտաւորիչ զինուորութեան գաղափարը։ Փարիզի թերթերն ալ այդպէս կը թելադրեն բրիտանական կառավարութեան, վախնալով որ ուշ մնացած կ'ըլլան։

**** Անգլիոյ երեսփ. ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ երեսփոխան մը հարցուց թէ կառավարութիւնը որ եւ է բողոքագիր ուղղա՞ծ է Գերմանիոյ, Չեխոսլովաքիոյ դրաւման առթիւ։*

— *Ո՛չ, պատասխանեց Պ. Չէմպըլէն, չոր ու ցամաք։*

— *Կառավարութիւնը կը խորհի՞ բողոքագիր մը ուղղել գերմանական կառավարութեան։*

Վարչապետը, որ յառաջիկայ շաբթու կը լրացնէ իր 70ամեակը եւ որ չատ յոգնած երեւոյթ մը ունի այս օրերս, խուսափողական պատասխան մը տուաւ, պահանջելով հարցումը ուղղել գրաւոր։

« ՅԱՌԱՋ »ի ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԹԻՒԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Է ՀԱՅ ԹՈՒՏԱՐԱՆԻՆ, ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ ։

Հնչեր շահեցաւ Գերմանիա

— ∞ —

Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ (Չեխիա) գրաւումով, Գերմանիա կցած կ'ըլլայ 49,362 քառ· քիլոմեթր տարածութեամբ երկիր մը, 6.800.000 բնակչութեամբ։ Իր ձեռքը կ'անցնին հանքային անսպառ հարստութիւններ,— տարեկան 500 հազար թոն երկաթի հանածոյ, 10 —12 միլիոն հանքածուխ, ինչպէս եւ կապրեւոր քանակութեամբ ոսկիի եւ արծաթի հանքեր։ Չեխիա ունի ճարտարա – գործական գործարաններու եւ մեքենաներու հրաչալի ցանց մը, երկաթի եւ պողպատի ճարտարագործութիւն, Շքոտայի եւ Պրնոյի զինագործարանները, բարեբեր երկրագործութիւն եւ հարուստ անտառներ։

Գրաւեալ չեխական գրամատան ոսկի պահեստը կը հաշուէն 17 միլիոն անգլ· ոսկի կամ 75 միլիոն տոլար։ (Լոնտոնի տեղեկատուական օրկանը ամ – բողջ հարստութիւնը կը գնահատէ 60 միլիոն անգլ· ոսկի, հաշուելով նաեւ օ – տար դրամները եւն·։ Գարիզի մէջ այս գումարը կը հաշուէն 10ուկէս միլիառ ֆրանք)։

Զինուորական տեսակէտով, Գերմանիա կը ստանայ 1500 օդանաւ, 1000 հրասայլ, որոնք աւելի բարձր արժէք ունին քան գերմանականները, ռազմական իրեր՝ վերջին կատարելագործութեամբ։ Մտանգէտներու կարծիքով, այս ահագին զէն ու զրահը, որուն չինութիւնը երկուքուկէս տարի պիտի տեւէր Գերմանիոյ մէջ, բաւական է 40 նոր զօրաբաժիններ սպառազինելու։

Դարձեալ, Չեխիոյ գրաւումով իրր 500 քիլոմեթր կը կարճնայ Գերմանիոյ ռազմավարական սահմանագլուխը, եւ իր ձեռքը կ'անցնին Լեհաստան եւ Ռումանիա տանող ճամբաները։

***** Շքոտայի աշխարհահռչակ զինագործարանը ունի 5000 բանուոր։ Ուրիշ 35 զինագործարաններ կը չինեն թնդանօթները, հրասայլերը եւ զրահապատ վահանները։

Հիթլերի ծրամանագիրը Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ մասին

Չեխիոյ կցումէն անմիջապէս վերջը, Մարտ 16ին Հիթլէր հրամանագիր մը ստորագրեց, որ ձայնասփիւռով տարածուեցաւ արտաքին նախարարին կողմէ։ Հրամանագիրը իր յառաջաբանին մէջ կ'ըսէ — « Հազար տարի տեւողութեամբ Պոհեմիան եւ Մորավիան պատկանած են գերման ժողովուրդին, գոյութեան համար կենսական տարածութեան· բայց, բռնի ուժով եւ անմտութեամբ քմահաճօրէն խլուեցան իրենց պատմական չրջապատէն եւ ի վերջոյ կցուելով Չեխոսլովաքիոյ արհեստական կառուցուածքին, դարձան վա – ռարան մը տեւական խռովութեանց։ Տարուէ տարի աւելցաւ այն վտանգը որ կը ցուցնէր թէ այդ չրջանը պիտի դառնայ, ինչպէս եղած է անցեալին մէջ, նոր եւ ահարկու սպառնալիք մը Եւրոպայի խաղաղութեան համար, որովհետեւ Չեխոսլովաքիան եւ իր վարիչները չէին կրցած բանաւոր հիման մը վրայ կազմակերպել ազգային այլազան խմբակցութիւնները որոնք միացած էին քմահաճօրէն։ Անոնք չէին յաջողած արթնցնել եւ արծարծել բոլոր մտանկիցներուն չահագրգռութիւնը՝ հասարակաց պետութեան համար։ Չեխոսլովաք պետութիւնը այսպէս հաստատեց թէ չի կրնար տարիլ ներքնապէս, եւ հետեւարար կտոր կտոր եղաւ։ Գերմանական պետութիւնը, իր իսկ խաղաղութեան եւ ապահովութեան համար, չէր կրնար հանդուրժել որ խռովութիւնները շարունակուին այս չրջանին մէջ, այնքան կենսական՝ ընդհանուր բարօրութեան եւ խաղաղութեան համար։ Ուշ – կանուխ, այն պետութիւնը որ իր պատմութեամբ եւ աչխարհագրական դիրքով ամէնէն աւելի չահագրգռուած է, պիտի կրէր ամէնէն ծանրակչիռ հետեւանքները։ Հետեւաբար, ինքնապահպանութեան պահանջին բերումով է որ գերմանական պետութիւնը վճռեց վերահաստատել բանաւոր կարգուսարքի մը հիմերը Կեդր· Եւրոպայի մէջ եւ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել։ Շնորհիւ գերման ժողովուրդին զօրութեան եւ ընդունակութեանց, միայն Գերմանիան կրնար կատարել այս պարտականութիւնները»։

Այս յառաջաբանէն վերջ, Հիթլէր կը հրամայէ·—

1.— « Չեխոսլովակ նախկին հանրապետութեան այն մասերը զոր գերմանական բանակը գրաւեց **1939** մարտին, այսուհետեւ կը պատկանին մեծագոյն Գերմանիոյ եւ, իրրեւ «հովանաւորեալ երկիր Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ», կ'անցնին իր պաշտպանութեան տակ։ Համաձայն Գերմանիոյ պաշտպանութեան պահանջներուն, Առաջնորդը տարբեր կանոնագիր մը պիտի սահմանէ այդ հողերու զանազան մասերուն համար։

2.— Հովանաւորեալ երկրին Գերմանացիները կը դառնան գերման քաղաքացիներ, համաձայն **1935**ի օրէնքին եւ կ'իյնան գերմանական իրաւասութեան տակ։ Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ միւս բնակիչները պիտի դառնան հովանաւորեալ երկրին քաղաքացիները։

Հովանաւորեալ երկիրը ինքնավար է եւ իր գերիչխանութիւնը կը դրօ – ծադրէ թեւարկութեան չրջանակին մէջ, համաձայն Գերմանիոյ քաղաքական, զինուորական եւ տնտեսական չահերուն։ Գերիչխանութեան այդ իրաւունքները պիտի ապահովուին հովանաւորեալ երկրին սեփական օրկաններով եւ պաշտօնեաներով։ Ինքնավար չրջանին վարիչը կը վայելէ պաշտպանութիւնը եւ տանձնաչնորհները վեհապետի մը։ Այդ վարիչը իր պաշտօնը կրնայ վարել միայն Առաջնորդ – վարչապետին վստահութիւնը վայելելով։ Առաջնորդը յանուն Գերմանիոյ «Պաշտպան» մը (խնամակալ) կը նշանակէ Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ համար, պաշտօնատեղին հաստատելով Փրակայի մէջ։ Պաշտպանը, իրրեւ ներկայացուցիչը Առաջնորդին եւ Գերմանիոյ կառավարութեան, պարտաւոր է գործադրել տալ Առաջնորդին քաղաքական ուղեցոյցը։ Հովանաւորեալ երկրին կառավարութեան անդամները պիտի վաւերացուին Պաշտպանին կողմէ, որ կրնայ ետ առնել իր վաւերացումը։ Պաշտպանը իրաւունք ունի հետեւելու հովանաւորեալ երկրին կառավարութեան բոլոր քայլերուն եւ խորհուրդներ տալու։ Ան իրաւունք ունի բողոքելու որ եւ է անօրինութեան դէմ որ կրնայ վնասել Գերմանիոյ չահերուն։ Հովանաւորեալ երկրին արտաքին գործերը եւ մասնաւորապէս անոր քաղաքացիներուն պաշտպանութիւնը կը ստանձնէ գերման պետութիւնը։ Հովանաւորեալ երկիրը գերմանական կառավարութեան մօտ պիտի ունենայ լիազօր դեսպան մը։ Գերման պետութիւնը կը ստանձնէ հովանաւորեալ երկրին զինուորական պաշտպանութիւնը եւ այդ նպատակով պահակազօրքեր եւ զինուորական կայաններ պիտի պահէ հովանաւորեալ երկրին մէջ։ Ներքին բարեկարգութեան համար հովանաւորեալ երկիրը կրնայ ունենալ իր սեփական կազմակերպութիւնները, որոնց ուժը եւ սպառազինութիւնը պիտի սահմանէ գերմանական կառավարութիւնը։ Փոխադրա–

(Շար. յետոյ)

ԳԼՈՒԽ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

(ՎԵՊ ՈՒՆԿՆԱԾ)

ԳԼՈՒԽ Դ.

— ∞ —

Ծխելով, քայլելով, շշմած ու ապշած, ես ինձ հարցնում էի՝ ինչպե՞ս կարող է մարդ մի քանի րոպեում այսքան փոխվել, ինչպե՞ս կարող է մարդ մի քանի րոպեում այսքան ծերանալ, ինչպե՞ս կարող է մարդ մի քանի րոպեում այսքան ուժասպառ լինել։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի ծեր, հոգնած, ուժասպառ մարդ, որ ոչ միայն ոտքերով, այլև ամբողջ մարմնով, ամբողջ էությամբ ծանրանում է իր գավազանի վրա։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի ծեր, հոգնած, ուժասպառ մարդ, որ ոչ միայն ոտքերով, այլև ամբողջ մարմնով, ամբողջ էությամբ ծանրանում է իր գավազանի վրա։

«Ես ինչո՞ւ եմ ծերացել, ինչո՞ւ եմ ուժասպառ եղել, ինչո՞ւ եմ ինձ զգում ինչպես մի ծեր, հոգնած, ուժասպառ մարդ, որ ոչ միայն ոտքերով, այլև ամբողջ մարմնով, ամբողջ էությամբ ծանրանում է իր գավազանի վրա։ Ես

Հ Ի Ն Ա Կ Ա Ն

— ∞ —

Ամեն մարդ ունի իր հին ու նոր հիշատակները, որոնք ամենաթանկն են իրեն։ Ամեն մարդ ունի իր հին ու նոր հիշատակները, որոնք ամենաթանկն են իրեն։ Ամեն մարդ ունի իր հին ու նոր հիշատակները, որոնք ամենաթանկն են իրեն։

Ես էլ ունեմ իմ հին ու նոր հիշատակները, որոնք ամենաթանկն են ինձ համար։ Ես էլ ունեմ իմ հին ու նոր հիշատակները, որոնք ամենաթանկն են ինձ համար։ Ես էլ ունեմ իմ հին ու նոր հիշատակները, որոնք ամենաթանկն են ինձ համար։

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐՈՆ ՀԱՅՈՑ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՎԱՂՎԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳՐՔԵՐԸ

Ներածական. Մատենադարանի հիմնադրումը եւ նրա պատմական ճակատագիրը. Ա. Ղազիկեան. — Ա. Ներսիսեան. Ներսէս Շնորհալի. Կեանքը եւ գործունէութիւնը. — Ա. Ղազիկեան. Ներսէս Շնորհալիի ձեռագրական ժառանգութիւնը. — Ա. Ղազիկեան. Ներսէս Շնորհալիի ձեռագրերի նկարագրութիւնը. — Ա. Ղազիկեան. Ներսէս Շնորհալիի ձեռագրերի ցանկը. — Ա. Ղազիկեան. Ներսէս Շնորհալիի ձեռագրերի ցանկի լրացումները

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԵՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
19
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
19 Mars
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3993

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

"ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ,,Ը ԵՒ... ՓՈԹՈՐԻԿ

— ∞ —

Մշակոյթի Օր է այսօր, նուիրուած՝ Հայկական Թատրոնին, նախաձեռնութեամբ «Համազգայինի» կեդրոն. Վարչութեան: Եւ ցաւալ, որ այնքան մեծ սպառած է այդ Օրին ժողովրդականացման համար, այսօր ալ որոշած է ամբողջ թիւը յատկացնել հայկական թատրոնին:

Եւ ահա, Բ. եւ Գ. էջերը հաղիւ խմբագրուած՝ համապատասխան գրութիւններով, կացութիւնը խորապէս տաղնապալի հանգամանք մը ստացաւ քանըզօրս ժամուան մէջ:

Եթէ ոչ եղերական, գէթ ճակատագրական օրեր կ'ապրինք արդէն: Վկայ՝ օրուան լուրերը, որոնց խտացումն իսկ տեղ չձգեց ոչ մեծ մը պատկերներու, գլուխն ըլլալով Պետրոս Ադամեանը, ոչ խմբագրականի, ոչ ալ ուրիշ որ եւ է պատմայարութեան:

Ուրեմն, Հայկական Թատրոնի պանծացման համար մեր պարտականութիւնը կատարած կ'ըլլանք երկու էջերով եւ ցիրուցան պատկերներով: Իսկ իբրեւ երկու խօսք, ի՞նչ աւելի պատկերալից՝ խտացնելու համար հայ դերասանին ճիգն ու տառապանքը, քան սա հառաչանքը Պետրոս Ադամեանի.

... Կ'անհետանայ էզ հետ հանճարն, եւ զգիմակ
Կ'ուտէ հողոյն սեւ ընդի ...

Օրուան փոթորիկը արդեօք մը չէ հանդիսաւորապէս ոտնելու հայկական բեմին վաստակը, իրրեւ լրացուցիչ մասը մեր սեփական Մշակոյթին, որ ինչքան ալ ժժգոյն երեւայ, կը կազմէ իրական պարծանք մը:

Հայկական ճիգը լեռ ու ձոր կտրած է նաեւ այս ճակատին վրայ, եւ եթէ ոտները բան մը կ'արժեն, պէտք է ծառայեն միշտ վառ պահելու կրակը, ընդհանրական եւ սրտաբաց ջերմութեամբ, հակառակ բոլոր փոթորիկներուն:

Թուրքիա կ'ուզէ գոհացնել Պուլկարիան ի հաշիւ Ռումանիոյ եւ Յունաստանի

Պուլկարիոյ վարչապետ Քիօսէիվանով էնկիւրի հասաւ եւ ընդունուեցաւ զինուորական պատիւներով: Պիտի մնայ երեք օր: Կը կարծուի թէ պուլկար վարչապետին եւ թուրք կառավարութեան միջեւ կարեւոր խօսակցութիւններ պիտի դառնան Գերմանիոյ դէպի արեւելք յառաջխաղացման մասին: Այս խօսակցութեանց գլխաւոր նպատակն է ստեղծել պալքանեան նպատակ մը, որ կարենայ վեց միլիոն սուին հանել ի պաշտպանութիւն պալքանեան պետութեանց: Այս պետութիւնները այժմ վստահութիւն չունին ոչ մեծ պետութեանց վրայ, ոչ ալ իրենց նախկին համաձայնութիւններուն հանդէպ: «Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը գրէ թէ Չեխոսլովաքիոյ օրինակը մղած է որ Թուրքերը եւ Պուլկարները աւելի դիւրաւ հասկնան իրար այժմ եւ ջանան կազմել պալքանեանհոդաշնակցութիւն մը, բաղկացած Թուրքիայէ, Պուլկարիայէ, Եուկոսլաւիայէ, Ռումանիայէ եւ Յունաստանէ, որ կարենայ կասեցնել Գերմանիոյ գրաւը դէպի Ռումանիա: Այս նպատակին մէջ յաջողելու համար Պալքանեան Դաշնակցութեան պետութիւնները այժմ տրամադիր են ամէն զիջում կատարելու, որպէսզի Պուլկարիան ալ առնեն դաշնակցութեան մէջ: Թուրքիա իր միջամտութիւնը եւ ազդեցութիւնը գործ պիտի դնէ, որ Ռումանիա եւ Յունաստան բարեկամաբար գոհացում տան Պուլկարիոյ հողային պահանջներուն:

ՊԱՂԵՍՏԻՆ ԱՆԿԱԽ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ՏԱՍԸ ՏԱՐԻԷՆ

— ∞ —

Հրեաները ընդհ. գործադուլ կը հռչակեն

Անգլիական կառավարութիւնը Լոնտոնի խորհրդաժողովի հրէական ու արաբական պատուիրակութիւններուն ներկայացուց կառավարութեան վերջնական ծրագիրը Պաղեստինի մասին, առաջարկելով ընդունիլ կամ մերժել զայն:

Այս ծրագրին հիմական կէտը այն է, որ Պաղեստին պիտի վերածուի անկախ պետութեան մը տասը տարի վերջ, կապուած դաշնագրով Մեծն Բրիտանիոյ: Մինչեւ այդ՝ Պաղեստինի վարչութիւնը պիտի անցնի երեք չրջաններէ. առաջին՝ անգլիացի մարզպանին Մորհրդատու ժողովին պիտի մասնակցին Հրեաները եւ Արաբները, իրենց թիւին համեմատութեամբ ներկայացուցիչներով: Այս մարմնի մէջ Արաբներու թիւը պիտի ըլլայ Հրեաներու թիւին կրկինը: Այս մարմնին մէջ Պաղեստինցիներու թիւը աւելի մեծ պիտի ըլլայ քանի Անգլիացիներունը: Գործադիր Մորհուրդին մէջ եւս պիտի առնուին Արաբներ եւ Հրեաներ, այնպէս որ Անգլիացիներու եւ Պաղեստինցիներու թիւը հաւասար ըլլայ այս մարմնին մէջ, որ իրական կառավարութիւնը պիտի հանդիսանայ: Երրորդ՝ երկու տարիէն պիտի կազմուի ընտրովի խորհրդարան մը, նոյնպէս Պաղեստինի բնակչութեան թիւին համեմատական անդամներով: Երրորդ չրջանին՝ կառավարական գործերը աստիճանաբար պիտի յանձնուին Պաղեստինցիներուն:

Պաղեստինեան ծրագրին երկրորդ մասը կը վերաբերի հրէական ներգաղթին: Եռամսեայ հինգ տարիներուն ներգաղթը պիտի սահմանափակուի 75.000 հոգիով:

Այսպէս Հրեաներու թիւը հինգ տարի ետք պիտի հասնի 525.000ի: (Այժմ 450.000 է եւ կը կազմէ Պաղեստինի ընդհանուր բնակչութեան մէկ երրորդը):

Ծրագրին երրորդ մասը յատկացուած է հողերու վաճառումին: Մարզպանը իրաւասու պիտի ըլլայ ճշդելու Հրեաներուն ծախուելիք հողերուն քանակը: Ան Պաղեստինը պիտի բաժնէ երեք չրջաններու. առաջին՝ ազատօրէն հող գնելու չրջան. երկրորդ՝ սահմանափակ կերպով հող գնելու չրջան, եւ երրորդը՝ չրջաններ, ուր Հրեաները հող չեն կրնար գնել:

Հրէական պատուիրակութիւնը միաձայնութեամբ որոշեց մերժել անգլիական ծրագիրը եւ մեկնեցաւ Պաղեստին: Արաբները տակաւին կը բանակցին եւ կը կարծուի թէ անոնք ալ պիտի մերժեն, որովհետեւ դժգոհ են թէ արաբական պետութիւն ստեղծելու խոստում չի տրուիր, ինչպէս նաեւ հրէական ներգաղթը ամբողջովին արգելքի տակ չառնուիր:

**** Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Հրեաներու ազգ. խորհուրդը որոշեց ընդհանուր գործադուլ հռչակել 24 ժամուան համար: Գործադուլին պիտի մասնակցին բոլոր Հրեաները: Գործադուլը պիտի սկսի երկուշաբթի օր: Առաջին վճռական ձեռնարկն է այս որ կը կատարուի բրիտանական ծրագրին դէմ:*

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳՈՐԾԵԼՈՒ ԱՆՍԱՀՄԱՆ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅ. 30

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ Կ'ՈՒԶԷ ԳՈՐԾԵԼ ԳԱՂՏՆԻ ԵՒ ԱՐԱԳ. ԶՕՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Իր ծանրակշիռ յայտարարութիւնները միջազգային կացութեան մասին

Նախարարական խորհուրդը առջի օր բացառիկ նիստ գումարելով, միաձայնութեամբ որոշեց անսահման լիազօրութիւն պահանջել մինչեւ յառաջիկայ նոյեմբեր 30, բոլոր անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու եւ ազգ. պաշտպանութիւնը ամեցնելու, զօրացնելու համար գաղտնապէս եւ արագ:

Վարչապետը այս որոշումը անմիջապէս հաղորդեց երեսփ. ժողովին, ճիշդ այն պահուն երբ հարցապնդումներ տեղի կ'ունենային արտաքին քաղաքականութեան մասին: Թէեւ Պ. Տալատիէ չյայտնեց իր գործունէութեան ծրագիրը, բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ աչքի առջեւ ունի հետեւեալ առաջադրութիւնները.—

1. Աւելցնել աշխատաւորի ժամերը, անգամ մը եւս վերաքննելով 40 ժամուան օրէնքը, մասնաւորապէս ազգ. պաշտպանութեան վերաբերեալ ճարտարագործութեանց մէջ, որպէսզի կարելի ըլլայ փութացնել երկրին վերազինումը եւ նուազեցնել Գերմանիոյ գերազանցութիւնը, հիմա որ Չեխոսլովաքիան ալ մաս կը կազմէ այդ երկրին:

2. Մինչեւ 1942 երկարաձգել ներկայ խորհրդարանը, որուն շրջանը կը լրանայ 1940ի գարնան: Այսքան արմատական միջոց ձեռք առնուած չէ խաղաղութեան ատեն, բացի Մեծ Պատերազմի շրջանէն, երբ յետաձգուեցան ընտրութիւնները:

Կառավարութեան մտահոգութեանց խորութիւնը հասկնալու համար, կը բաւէ ըսել որ Պ. Տալատիէ ուրբաթ օր խորհրդարանին յանձնելով լիազօրութեան օրինագիծը, պահանջեց անմիջապէս քուէարկել, իսկ ծերակոյտին վաւերացման ենթարկել այսօր իսկ, կիրակի: Երեսփ. ժողովին եղմտական յանձնախումբը անմիջապէս քննելով օրինագիծը, վաւերացուց 17ի դէմ 26 ձայնով: Միայն մէկ հոգի բացակայ էր, իսկ բոլոր ընկերվարական եւ համայնավար անդամները դէմ քուէարկեցին:

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ՝ կառավարութիւնը լիազօրութիւն ստանալով, պիտի կրնայ փոխել պահեստիներու զօրակոչի շրջանները եւ երկարացնել զինուորական ծառայութիւնը, համաձայն կացութեան պահանջներուն: Ան ձեռք պիտի առնէ բոլոր միջոցները, առաւելագոյն չափին հասցնելու համար սպառազինութեանց արտադրութիւնը: Եթէ չհամաձայնեան հանդիպի, պիտի կրնայ ճարտարագործական զօրաշարժ յայտարարել եւ զրաւել գործարանները, զինուորական արտադրութեանց յատկացնելու համա զանոնք եւն.:

Ձախակողմեան երեսփոխանները եւ թերթերը ուժգնօրէն կը քննադատեն կառավարութեան քաղաքականութիւնը, «անձնական դիկտատուրա» կոչելով զայն: Բոլշեւիկներու կեդրոնական օրգանը, «Իւմանիթէ», երէկ առաջին էջին վրայ, վեց սիւնակ խորագրով մը կ'աղաղակէր.

— « Հիթլէրի շուրին տակ.— Հանրապետութիւնը վտանգի մէջ.— Տալատիէ կ'ուզէ խախտել ժողովրդապետական ազատութիւնները եւ խորհրդարանական կարգուսարքը.— Կ'ուզէ փակել մամուլին բերանը եւ խեղդել գումարման իրաւունքը »:

Ընկերվարական պաշտօնաթերթն ալ, «Լը Փոփիւլէռ», նոյն ահազանգը հնչեցնելով, կը ծանուցանէր դարձեալ առաջին էջին վրայ, խոշոր խորագիրներով.

— « Հանրային ազատութիւնները ծանրապէս վտանգուած են.— Կառավարութիւնը կ'ուզէ պաշարման վիճակի կարգուսարք մը հաստատել:

Երկու կուսակցութեանց խորհրդարանական խմբակցութիւնները կոչեր ուղղեցին ժողովուրդին, մատնանշելով «մեծ վտանգը» եւ «քաղաքացիական քաջութեան» հրաւէր կարդալով, յանուն հանրապետական ազատութեանց պաշտպանութեան:

Պ. ՏԱԼԱՏԻԷԻ ՎՃՌԱԿԱՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

Երեսփ. ժողովի հարցապնդումներու ընթացքին, առաջին անգամ խօսեցաւ Պ. Ֆրօսար, նախկին նախարար, որ բացադանչեց.

— « Կա՞յ մէկ հատիկ Ֆրանսացի որ հաւատայ Հիթլէրի խօսքին եւ ստորագրութեան: Հիթլէրը մէյա դրժեց իր խոստումները եւ ստորագրութիւնները: Ո՞ւր կանգ պիտի առնէ Գերմանիա: Վաղը կարգը պիտի գայ Մէմէլի եւ Տանցիկի: Եւ կարելի՞ է հաւատալ թէ Պ. Մուսոլինի հաւատացում ապահոված չէ: Եթէ վաղը ան մեղի ներկայացնէ իր պահանջները, «ոչ» պիտի ըսե՞նք: Ժամանակը եկած չէ՞ Ֆրանսական միութիւնը հռչակելու :

Եզրակացնելով, ընկերվարական երեսփոխանը առաջարկեց որ վարչապետը նախաձեռնութիւնն ստանձնէ ազգային ուժերը համախմբելու, յանուն Ֆրանսայի փրկութեան :

Ազգայնական երեսփոխան Պ. Իպարնէգարի (Հրեղէն Ձայն) իր կարգին չեչտեց թէ հնչած է սթափումի եւ վճռակամութեան ժամը.

— « Հիթլէր, 1914ի պարտեալը, իր օրէնքը կը պարտադրէ յաղթական ներուն եւ Եւրոպայի: Այլեւս մեռած է Միւնիխի եւ Փարիզի համաձայնութեանց քաղաքականութիւնը: Հիթլէր այնպէս կը չարժի իբրեւ թէ մենք գոյութիւն չունենայինք: Ան չատ լաւ պահած է գաղտնիքը: Երբեք չէ եղած ժամանակ մը ուր կառավարութիւնները այսքան անտեղեակ ըլլային անցած-դարձածին: Պէտք է վերջ տալ վախկոտութեան քաղաքականութեան :

Լէոն Պլում խօսելով յանուն իր կուսակցութեան, դիտել տուաւ թէ Հիթլէր նոյնիսկ պատրուակ ալ չունտեց, Չեխոսլովաքիան գրաւելու համար: Եւ չեչտեց թէ անհրաժեշտ է «ազատ, քաջ դիւանագիտութիւն մը, սեղմելով զինակցութիւնները եւ բարեկամութիւնները»:

Այդ միջոցին բուռն տեսարաններ պարզուեցան ժողովին մէջ: Նախագահը, Պ. Էռիօ, ազդարարեց.

— « Մի մոռնաք որ արտասահմանը մեզ կը դիտէ »:

Լէոն Պլում չարունակելով, հարցուց թէ նախարարները կը հաւատա՞ն որ իրենք ընդունակ են աշխարհի առջեւ ներկայացնելու Ֆրանսայի կամքը եւ փրկելու խաղաղութիւնը: Այս խօսքին վրայ նորէն փոթորիկ մը փրթաւ եւ քիչ մնաց որ ընկերվարականները յարձակէին ազգայնական երեսփոխանի մը վրայ :

Ընդհանուր ժխորին մէջ խօսք առաւ Պ. Տալատիէ, եւ բացատրելով կացութեան ծանրութիւնը, դիտել տուաւ թէ ժամանակը չէ բանակէճեր յարուցանելու, այլ անհրաժեշտ է գործել ուժգնօրէն եւ արագ.

— « Անհրաժեշտ է կարճ կապել այս վիճաբանութիւնները: Հանրապետական ազատութիւնները վտանգել չի նշանակեր, երբ կառավարութիւնը կ'ուզէ պայքարիլ դէմ հաւասար զէնքերով այն երկիրներուն հետ որոնց ամբողջ ուժը կը կայանայ արագութեան եւ գաղտնապահութեան մէջ: Ես ժամանակին ըսած եմ թէ կարելի չէ երկիրը փրկել, եթէ մենք ալ չենք փորձեր այն ճիգը զոր կը կատարեն միահեծան երկիրները: Այն ատեն դուրս նետեցիք զիս : Բայց այդ անցեալն է : Ես կ'ուզեմ վերսկսիլ այն ինչ որ ըրած եմ եւ ծանրացնել զայն, որպէսզի Ֆրանսան դառնայ աշխատանքի ընդարձակ հնոց մը :

Ընկերվարական երեսփոխան մը ընդմիջեց: Պ. Տալատիէ զայրանալով յայտարարեց.

*— « Ես ձեզմէ հրաման առնելու պէտք չունիմ: Ես ձեզի կ'ըսեմ ինչ որ կը խորհիմ ընել: Միւնիխի համաձայնութիւնը քննադատեցին եւ ըսին թէ դաւաճանութիւն կատարուեցաւ անոր դէմ: Անցեալ սեպտեմբերին զօրաշարժ կատարուեցաւ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ: Բանակցութիւններ ալ կատարուեցան եւ հաստատուեցաւ թէ անկարելի է պահպանել Չեխոսլովաքիոյ համակեցութիւնը: Ես չեմ զղջար խաղաղութեան սիրոյն կատարած ջանքերուս համար եւ պիտի չարունակեմ զանոնք, ցորչափ կարելի է փրկել խաղաղութիւնը: Դուք զիս կը մեղադրէք Ֆրանքեւդերման համաձայնութեան համար: Եթէ մենք ստորագրած չըլլայինք զայն, այսօր ձեզմէ չատեր պիտի չփորձուէի՞ն մեզ մեղադրել թէ խուսափեցանք համաձայնութենէն: Պ. Ֆրօսար միութիւն կ'առաջարկէ: Եթէ հաւատայի թէ կարելի է, պիտի կատարէի այսօր իսկ: Եթէ ես համոզուէի թէ իմ մեկնումս օգտակար է երկրին համար, բեմին վրայ պիտի չդառնուէի այս պահուն: Ես ամէն կողմէ համակրանքի վկայութիւններ կը ստանամ ժողովուրդին համեստ խաւերէն եւ ատոր համար է որ կը մնամ. Ուրեմն կը մնայ որ տապալէք զիս, եթէ կրնաք: Կառավարութիւնը ծրագիր մը մշակած է որ կը ձգտի ամրապնդել եւ աւելցնել Ֆրանսայի ուժը: Աւելորդ է այս բեմէն մանրամասնել ծրագրուած տնօրինութիւնները: Ես կ'ուզեմ ազատ ըլլալ զինուորական միջոցներ ձեռք առնելու արագօրէն: Ահա թէ ինչո՛ւ կառավարութիւնը այս օրինագիծը կը ներկայացնէ ձեզի: Ընդհանուր վտանգին առջեւ Ֆրանսան ալ պարտաւոր է գործել զաղտնօրէն եւ արագ: Ահա թէ ինչու կառավարութիւնը մանաւանդ լիազօրութիւններ կը պահանջէ, որոնց չնորհիւ միայն կարելի է փրկել խաղաղութիւնը եւ երկիրը: Այս առթիւ, անգամ մը եւս կը յայտարարեմ թէ՝ ըլլայ բանի ուժի, ըլլայ նենգութեան առջեւ, մենք ոչ մեր իրաւունքներէն կտոր մը, ոչ ալ մեր երկրէն թիզ մը հող պիտի զիջինք: Կը կրկնեմ ինչ որ ըսի Ալժէի մէջ, կշռելով իմ խօսքերուս չեչտը: Մենք հայրենասէրներ ենք եւ կը պայքարինք խաղաղութեան համար, որ կը կազմէ հայրենիքներու մեծութիւնը: Բայց մենք խաղաղասէրներ ենք եւ պատրաստ՝ ամէն զոհողութեան, ի սէր հայրենիքի մը որ ազատ քաղաքացիներ դարձուցած է մեզ»:

ՉԵՅՄՊՐԼԷՆ ԽՈՐԱՊԷՍ ՅՈՒՍԱԽԱՐ ՀԻԹԼԷՐԷՆ

— ∞ —

Պերլինի դեսպանը ետ կանչուեցաւ

Անգլիոյ վարչապետն ալ նոյնքան ծանրակշիռ ո ճառ մը խօսեցաւ նոյն օրը, Պըրմինկէմի մէջ, Չեխոսլովաքիոյ կործանման առթիւ: Իր խօսքերը բացորոշապէս կ'ապացուցանեն թէ այս անգամ բոլորովին յուսախաբ եղած է Հիթլէրէն: Ճառը ձայնասփիւռով կը լսուէր ամբողջ աշխարհի եւ մասնաւորապէս Ամերիկայի մէջ: Պ. Չեմպըրլէն յայտարարեց .

— « Համաշխարհային կարծիքը բուռն ցնցում մը կրեց, որուն նմանը չէր պատճառած նոյն իսկ Գերմանիոյ ներկայ կարգուսարքը: Ըսին թէ Չեխոսլովաքիոյ դրաւումը ուղղակի հետեւանքն է իմ անցեալ աչնան կատարած ուղեւորութիւններուս: Ըսին նաեւ թէ քանի որ Հիթլէրի հետ ունեցած հանդիպումներս կը բերէին անձնական քաղաքականութենէ մը, ես եմ պատասխանատուն Չեխոսլովաքիոյ ճակատագրին: Բոլորովին անարդար է այս եղրակացութիւնը: Կը յիշեցնեմ ձեզի թէ ես Գերմանիա չգացի ժողովրդականութիւն շահելու համար: Ես հոն գացի ամէն բանէ առաջ անոր համար որ, կացութիւնը յուսահատական էր այն ատեն եւ թէ այդ էր միակ պատեհութիւնը, խուսափելու համար եւրոպական պատերազմէ մը: Իմ ուղեւորութեանս առաջին նպատակը յաջողեցաւ: Եւրոպայի խաղաղութիւնը փրկուեցաւ: Առանց այդ ուղեւորութեան, հարիւր հազարաւոր ընտանիքներ սուգի մատնուած պիտի ըլլային այսօր: Մենք, Ֆրանսան եւ Ռուսաստանը պիտի չկրնայինք որ եւ է բան ընել Չեխոսլովաքիոյ արշաւը եւ կործանումը խնայելու համար: Իմ երկրորդ նպատակս էր զարգացնել խաղաղեցման քաղաքականութիւնը: Եթէ այդ քաղաքականութիւնը պիտի յաջողէր, էական պայման էր որ ո եւ է պետութիւն չփորձէ ձեռք ձգել Եւրոպայի ամբողջ տիրապետութիւնը: Իմ խօսակցութիւններս Հիթլէրի հետ՝ պաշտօնական բանակցութիւններէն դուրս, դնահատելի եղած էին: Պ. Հիթլէր ամենայն անկեղծութեամբ ինծի կրկնեց ինչ որ ըսած էր արդէն Պէրխթէսկատէնի մէջ: Ան ինծի ապահոված էր թէ այդ իր վերջին հողային տենչն էր Եւրոպայի մէջ եւ թէ միտք չունի Գերմանիոյ կցելու գերմանական ցեղէն տարբեր ժողովուրդներ: Ան այս հաւաստիքը հաս –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԳԼՈՒԽԱՏՐՎԱԾ ԹՇՆԱՄԻՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑ ԳԼՈՒԽՈՎ)

— ∞ —

ԳՐԵԳ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

«Ամե՛ն, ամենայն մեծ ու փոքր ոճրագործներ եւ ոճրագործուհիներ, որ ներկա էք այս դատաստանին, ասում եմ ձեզ, որ ես Ստեփան Ալեքսանդրի Ղազարյանս, որ ինձ ամենքն էլ ճանաչում են որպես Ստեփան Ղազարյանի

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆ

(Հատուած չորրորդ արարքէն)

Ալեքսանդրապոլի մօտ գիւղական տուն մը։ Ներսի սենեակ։ Ձախ կողմը՝ դուռ։ Աջ կողմը՝ պատուհան։ Ետին՝ դուռ։ Սենեակին մէջ՝ սեղան, աթոռներ, պահարան։ Ժամը՝ երեկոյեան։

Ա

ՍԱՐԱ, ՄԱՐԻԱ, ՍԱՐԳԻՍ, ՎԱՐԴԱՆ, ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ, ՄԱՐՏԻՆ, ՍԱՐԳԻՍԻ ՄԱՅՐԸ, ՄԱՐՏԻՆԻ ՄԱՅՐԸ, ՀԱՅՐ ՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԸ

Սարգիս մայրը (Կը մտնէ ձախէն, կը նստի աթոռի մը վրայ, կը սկսի գործել։ Ետքը կը մտնեն Վարդան, Հովհաննէս, Մարտին, Սարգիս, Մարիա, Սարա, Մարտինի մայրը, Հայր մը, Մանկանց մը։ Կը նստին սեղանին շուրջ։ Կը լռեն։ Կը նային իրարու։ Կը լռեն։)

Սարգիս մայրը.— Ինչո՞ւ չեք խօսիր։ Ինչո՞ւ կը լռենք։ Ինչո՞ւ կը նայինք իրարու։ Ինչո՞ւ կը լռենք։ Ինչո՞ւ կը լռենք։ Ինչո՞ւ կը լռենք

*տատեց Պերլինի մէջ խօսած ճառով մը: Բայց եւ այնպէս ես չեմուլցուցի զգուշական միջոցները: Հետեւաբար փութացուցինք մեր ազգային պաշտպանութեան պատրաստութիւնները՝ Միւնիխէն վերջ: Այսօր՝ ես ինքս ալ մասնակից եմ քրիստոնական ժողովուրդին յուսախաբութեան եւ զայրոյթին, տեսնելով որ թեթեւօրէն խորտակուեցաւ այդ յոյսը: Ինչպէ՞ս կարելի է այս չաբթուան դէպքերը հաշտեցնել Միւնիխի մէջ տրուած հաւաստիքներուն հետ: Իրականին

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՐՐԹԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՄԱՐՏ
MARDI
21 Mars
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3994

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱ

— ∞ —

Պաշտօնական շրջանակները չեն գործածեր այս բառը։ Կառավարութիւնն ալ չգործածեց, նկատի առնելով տանրային կարծիքը։

Եւ սակայն, իրականին մէջ տեսակ մը դիկտատուրա է որ կը հաստատուի, կառավարութեան տրուած լիազօրութիւններով, խնչպէս կը պզտեն ձախա – կողմեան հոսանքները։

Այս վերջինները այժմէն վտանգուած կը նկատեն հանրապետութիւնը եւ ժողովրդավարական ազատութիւնները,— մամուլ, ժողովներ, արհեստակ – ցական գործունէութիւն, ընկերային օրէնքներ եւն.։

Այսպէս, երբ երեսփ. ժողովը քուէարկեց լիազօրութեանց օրինագիծը, ընկերվարական Փօփիւլէռը կ'ողբար խոշոր խորագիրներով.

— Սըեսփ. ժողովը ստորագրեց իր ձեռնպատութիւնը։— Հակառակ ըն– դիմվարապետ խմբակցութեան կտրուկ երկերուն, սեծասասնութիւնը արկա– ծաչսդրութեան նասքան քացաւ Պ. Դալատրէի։ Փետրուար եի սարդը ասձ – ցպատ բշխանութիւն կ'երազէ»։

Այս առթիւ, սպառնալիք մըն ալ կը սահեցնէր ընկերվարական պաշտօ – նաթերքը.

— « Թող գիտնայ թէ խաղաթներու եւ գիւղերու ժողովուրդը պիտի ապըս– տամբի, խորտակելու համար իր ազատասպան ծրագիրները »։

Նոյն դիրքը բռնած է նաեւ բոլշեւիկ պաշտօնաթերթը։

Երեսփ. ժողովին վիճաբանութեանց ընթացքին, բոլշեւիկ ներկայացու – ցիչը, Պ. Կաղրիէլ Փէռի, հասկցուց թէ կառավարութիւնը հետզհետէ պիտի ընդլայնէ համայնավար կուսակցութիւնը, յետոյ ընկերվարականը, յետոյ ծայր պիտի տայ հակասեմական շարժումը եւն.։

Անշուշտ անտեղի են այս մտավախութիւնները, քանի որ Պ. Դալատիէ լիազօրութիւն պահանջելով, ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ զօրացնել ազդ. պաշտ– պանութիւնը, կարելի արագութեամբ եւ կատարեալ գաղտնապահութեամբ։ Միայն թէ՝ չատ մը տնօրինութիւններ պիտի կատարուին համաձայն կացու – թեան պահանջներուն, ինչպէս բացատրեց երեսփ. ժողովին մէջ։

Ուրեմն, ո՛վ որ կը հպատակի հրամանագիր – օրէնքներուն եւ չի խանգա– րեր կառավարութեան գործունէութիւնը, վախնալու պատճառ չունի։ Ֆրան– սան ոչ Գերմանիա է, ոչ ալ Ի. Մուսոլինի։

Ամէն պարագայի մէջ, կը գտնուինք աննախընթաց կացութեան մը առջեւ, – վտանգութիւն մը ծանրակշիռ, որ կրնայ դառնալ եղերական»։

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԺՈՂՈՎՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

— ∞ —

Ռումանիան խնդակից վտանգուա՞ծ է

Շաբաթ օր Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ զրոյց կը շրջէր թէ Գերմանիոյ տնտեսական պատուիրակութեան պետ Հէր Վօհլթաթ Պուքրէշի կառավարութեան տուած է վերջնագիր մը, պահանջելով որ Ռումանիա զադ– րեցնէ ճարտարարուեստական երկիր ըլլալու ամէն գործունէութիւն եւ դառ– նայ զուտ հողագործական երկիր մը։ Այս վերջնագրով կը թելադրուի ան – ձիջապէս փակել կարգ մը գործարաններ, իսկ աստիճանաբար սեղմել եւ փա– կել ուրիշներ, որպէսզի Ռումանիա դառնայ միմիայն հողագործական երկիր մը։ Գերմանիա կը պահանջէ առանձնաշնորհ՝ զնելու Ռումանիոյ հողային բո– լոր արտադրութիւնները, ինչ որ կը նշանակէ՝ նաեւ քարիւղը։ Ասոնց փոխա– րէն՝ Պերլին կը խոստանայ երաշխաւորել Ռումանիոյ հողային ամբողջակա – նութիւնը։ Պուքրէշի կառավարութիւնը մերժեց այս վերջնագիրը։

Այժմ Ռումանիոյ մէջ կազմուած է ազգային սրբազան միութիւն՝ թագա– տորին զլխաւորութեամբ։ Նոյնիսկ գահին հակառակորդ Մանիու կուսակցու – թեան անդամները իրենց ծառայութիւնը առաջարկեցին թագաւորին։ Պուք– րէշի մէջ տեղի ունեցաւ արտակարգ ժողով մը, թագաւորին նախագահու – թեան տակ, մասնակցութեամբ օրւան վարիչներուն եւ բանակին հրամանա– տարներուն։

Ռումանական կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց գերմանական վերջնագրին լուրը, բայց Անգլիոյ արտաքին նախարարը վրդովիչ տեղեկու – թիւններ ստացած ըլլալով, հեռաձայնին գլուխը անցաւ եւ Լոնտոն հրաւիրեց վարչապետը։ Պ. Չէմպըրլէն անմիջապէս ճամբայ ելաւ Պըրմինկէմէն, ուր հանդստանալու գացած էր, եւ Լոնտոն վերադառնալով, արտակարգ նիստի հրաւիրեց նախարարական խորհուրդը։ Օրակարգի գլխաւոր խնդիրն էր ռու– մանական տագնապը։ Նախարարները խորհրդակցեցան թէ ժամանակը եկած է Ֆրանսայի հետ միասին ազդարարութիւն մը ուղղելու Հիթլէրի, հաս – կնալով թէ Ռումանիան իր երկրորդ Վաթէրլօն պիտի ըլլայ։ Ժողովը տեւեց շուկէս ժամ, թեր ու դէմ վիճաբանութիւններով, բայց վերջնական որոշում չկրնացաւ։ Նախարարները Լոնտոն պիտի մնան այս շաբթու, եւ ոչ ոք տեղէն պիտի չշարժի, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ։ Պ. Չէմպըրլէն երկկ ճառ մը պիտի խօսի երեսփ. ժողովին մէջ։ Միեւնոյն ատեն բրիտանական կառավարու – թիւնը կը խորհրդակցի Քանատայի, Աւստրալիոյ, Նոր Զելանտայի եւ Հարաւ. Աֆրիկէի գաղթապետութեանց հետ, ստուգելու համար թէ անոնք տրամադրո՞ր են ի հարկին զօրքով եւ նիւթական միջոցներով ուժ տալու կեդրոնական կա – ռավարութեան, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռեն պատերազմիլ Ռումանիոյ համար։ Կառավարութիւնը Մ. Նահանգներուն տրամադրութիւններն ալ կը չոշափէ, Միացեալ ճակատ կազմելու եւ գերմանական արշաւը կասեցնելու համար։

« Թան »ի թղթակիցը կը գրէ թէ երկու հոսանքներ գոյութիւն ունին բրի– տանական դահլիճին մէջ,— առաջինն՝ միացեալ ճակատ մը կազմել Խ. Միու– թեան հետ, Սեւ ծովէն մինչեւ Տարտանէլ եւ Միջերկրական, երկրորդ՝ (Լորտ Հոլիֆաքս) ճակատ մը կազմել մէջն առնելով Լեհաստանը եւ Պալքանեան պե– տութիւնները (Ռումանիա, Յունաստան, Թուրքիա եւ Եուկոսլավիա)։ Քա– ղաքական շրջանակներու մէջ նշանակալից կը գտնեն Անգլիոյ համակրանքը Խ. Միութեան հանդէպ, ներկայ պարագաներուն մէջ։ Այս առթիւ Լոնտոնի թերթերը կ'արտատպեն խորհրդային հրամանատար Դիմիտովի մէկ ճառը, որ կ'ըսէր թէ խորհրդային օդատորմիղը լաւագոյնն է ամբողջ աշխարհի մէջ, «ո– րովհետեւ, համաձայն Մթալինի հրամանին, ամէնէն բարձր կը թռչին, ամէ– նէն արագ եւ աւելի հեռուն քան միւս բոլորը։ Եթէ հարկ ըլլայ, խորհրդային ամբողջ օդատորմիղը պիտի իջնէ պատերազմի դրդիչներուն գլխուն եւ պիտի փոշիացնէ զանոնք»։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԳՈՐԾԻ ՁԵՌՆԱՐԿԵՑ ՄԱՆԱՒՈՐ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՖՐԱՆՍԱ, ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՉԵՆ ՁԱՆՁՆԱՐ ՁԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԿՑՈՒՄԸ

Անգլիա կ'ուզէ միացեալ ճակատ կազմել Պալքաններէն մինչեւ Ամերիկա

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը չաբաթ օր հեռագրական հրահանգներ ուղղեց Պերլինի դեսպանին, որպէսզի բողոքէ Չեխոսլովաքիոյ մէջ ստեղծուած կացութեան դէմ։

Ահաւասիկ դեսպանին կողմէ յանձնուած ծանուցագրին քարդմանու – թիւնը.

— « 1939 Մարտ 15 թուակիր նամակով մը, գերմանական դեսպանը իր կառավարութեան հրամանով Ֆրանսական հանրապետութեան արտաքին նա– խարարին հաղորդած է բնագիրը համաձայնութեան մը որ կնքուած է մէկ կողմէ Գերմանիոյ Առաջնորդ–վարչապետին եւ արտաքին նախարարին եւ միւս կողմէ Չեխոսլովաք հանրապետութեան նախագահին եւ արտաքին նախարարին մէջտեղ, մարտ 15էն 16 լուսնալուս դիւերը։

« Նոյն զեկուցման մէջ կը ճշդուի թէ գերմանական զօրքը չեխական սահ– մանը անցած է առտուան ժամը 6ին եւ թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առ– նուած են, ամէն դիմադրութեան եւ արիւնահեղութեան առաջքը առնելու համար, որպէսզի դրաւումը եւ խաղաղեցումը կատարուի բարեկարգութեամբ եւ հանդարտութեամբ։

Ֆրանսական դեսպանը պատիւ ունի Գերմանիոյ արտաքին նախարարին յայտնելու հանրապետութեան կառավարութեան բացորոշ բողոքը գերմանա– կան դեսպանին զեկուցման մէջ յիշուած տնօրինութեանց դէմ։

Արդարեւ, հանրապետութեան կառավարութիւնը կը նկատէ թէ գերմա– նական կառավարութեան կողմէ Չեխոսլովաքիոյ դէմ ուղղուած գործողու – թեամբ, կը գտնուի 1938 Սեպտեմբեր 29ին Միւնխիի մէջ ստորագրուած հա – մաձայնութեան բացայայտ բռնաբարման առջեւ, տառով թէ ոգիով։

Ֆրանսական կառավարութեան տեսակէտով, այն հանդամանքները որոնց մէջ մարտ15ի համաձայնութիւնը պարտադրուած է չեխոսլովաքհանրապետու– թեան վարիչներուն, չեն կրնար իրաւապէս օրինականացնել այդ համաձայ – նութեան մէջ արձանագրուած դոյավիճակը։ Ֆրանսական դեսպանը պատիւ ունի տեղեկացնելու Գերմանիոյ արտաքին նախարարին թէ՝ այս պայման– ներուն մէջ, հանրապետութեան կառավարութիւնը չի կրնար ճանչնալ Չեխո– սլովաքիոյ մէջ ստեղծուած նոր կացութեան օրինականութիւնը»։

Պերլինի անգլիական դեսպանն ալ նոյնիմաստ ծանուցագիր մը ուղղեց, նոյն օրը։ Եւեսոյ երկու դեսպանները իրենց երկիրները կանչուեցան, բա – ցատրութիւններ տալու համար։ Միւս կողմէ Փարիզի չեխական դեսպանը ար– տօնուեցաւ պահելու իր դեսպանատունը, փոխանակ զայն յանձնելու գերմա– նական դեսպանին, ինչպէս պահանջուած էր։

Տարիներէ ի վեր առաջին անգամ է որ Ֆրանսա այսքան կորովի բողոք– գիր մը կը յանձնէ Գերմանիոյ։ Պերլինէն կը հեռագրեն թէ արտաքին նախա– րարին խորհրդականը ստանալով երկու կառավարութեանց բողոքագիրները, պարզապէս անտեղի գտած է զանոնք։

Վերջին լուրերու համաձայն, պաշտօնապէս հաղորդուած է երկու դես– պաններուն թէ գերմանական կառավարութիւնը չի կրնար նկատի առնել այդ– պիսի բողոքներ, քանի որ անոնք զուրկ են քաղաքական, իրաւական եւ բարոյական հիմնաւորումէ։

Աւելի երկար է Մոսկուայի բողոքագիրը, որ կը բաղկանայ 8 գլխաւոր կէ– տերէ եւ որ «կամայական, բուռն եւ յարձակողական» կ'որակէ Չեխոսլովա– քիոյ դրաւումը եւ յետագայ գործողութիւնները։ Ծանուցագիրը կը հերքէ Գերմանիոյ այն առարկութիւնը թէ Չեխոսլովաքիան տեւական խռովութեանց վտանգ մըն էր եւ սպառնալիք մը Եւրոպայի խաղաղութեան համար։ Եւեսոյ կը պատճառաբանէ թէ չկայ պետութիւն մը որուն վարիչը իրաւունք ունենայ ընդելու իր անկախութիւնը, առանց ժողովուրդին հաւանութեան։ «Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը ստորագրելով մարտ 15ի թուղթը, լիազօրութիւն ստացած չէր իր ժողովուրդէն եւ կը գործէր բացորո– շապէս հակասելով սահմանադրութեան եւ իր ժողովուրդի կամքին »։

Ուրիշ պատճառաբանութիւններէ վերջ, ծանուցագիրը կ'եզրակացնէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար Չեխիոյ եւ Սլովաքիոյ կցումը ճանչնալ իբրեւ օրինաւոր եւ համաձայն՝ միջազգային օրէնքներու եւ ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին։ Եւեսոյ դիտել կուտայ թէ գերմանական կառավա– րութեան արարքները երբեք չեն հեռացներ որ եւ է վտանգ՝ ընդհանուր խա– ղաղութեան համար, այլ ընդհակառակն կը ծանրացնեն այդ վտանգը, խան– դարելով քաղաքական կացութիւնը՝ կեդր. Եւրոպայի մէջ եւ նոր հարուած մը տալով ժողովուրդներու ապահովութեան։

*** Մ. Նահանգներու կառավարութիւնն ալ կը պատրաստուի բողոքագիր մը յանձնելու, այս չաբթու, դատապարտելով Գերմանիոյ արարքը։ Ամերի– կայի մէջ կը խորհին տնտեսական եւ մաքսային խստութիւններ հաստատել Գերմանիոյ դէմ, իբրեւ բարոյական ճնշում։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Անգլիա նա – խաձեռնարկ պիտի ըլլայ խորհրդակցութիւն մը սարքելու, միացեալ ճակատ կազմելու համար Ֆրանսայի, Խ. Միութեան եւ Մ. Նահանգներուն հետ։

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԶՕՐՔԸ կարգ մը գնդակահարութիւններ կատարեց կարպաթեան Ուկրայնայի մէջ, ուր ընդհարումները կը չարունակուին։ Կ'ըսուի թէ Գերմանիա 18 — 22 զօրաբաժին կեդրոնացուցած է Չեխիոյ եւ Սլովաքիոյ մէջ։

ՊՈՀԵՄԻՈՑ ԵՒ ՄՈՐԱՎԻՈՑ «հովանաւորեալ երկիրներուն» խնամակալ (մարզպան) նշանակուեցաւ Ֆօն Նէօյրաթ, Գերմանիոյ նախկին արտաքին նախարարը։ Չեխոսլովաքիոյ նախագահն ալ բարձր պաշտօն մը պիտի ստա– նայ։

Ծանրակշիռ ժամեր որ կրնան եղերական դառնալ

— ∞ —

Երեսփ. ժողովը բուռն վիճաբանութիւններէ վերջ, քուէարկեց կառավա– րութեան պահանջած մասնաւոր լիազօրութիւնները, 264ի դէմ 321 ձայնով, ուրեմն 57 ձայնի մեծամասնութեամբ։ Կիրակի օր ալ ծերակոյտը քուէարկեց լիազօրութիւն օրէնքը, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ, 17ի դէմ 286 ձայնով։ Եւ կառավարութիւնը անմիջապէս գործի ձեռնարկեց, խմբագրելով հրամա – նագիր – օրէնքները, որոնց առաջին չարքը պիտի հրատարակուի այսօր իսկ, երեքշաբթի։

Ինչպէս ազդարարած էր Պ. Դալատիէ, կառավարութիւնը պիտի գործէ բացարձակապէս գաղտնի եւ արագ։ Իր գործունէութեան ծրագիրը կ'ընդգրկէ հետեւեալ գլուխները.—

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ.— Ամէն միջոց ձեռ առնել երկրին պաշտպանութեան համար.— Առաւելագոյն չափին հասցնել ռազմական արտադրութիւնները.— Նախապատրաստութիւն զինուորական, ծովային եւ օդանաւային արտադրու– թեանց.— Պիտի վերակազմուին բանակին շարքերը, սպայ թէ զինուոր.— Պի– տի զօրացուի սահմանապահներուն պաշտպանութիւնը.— Պիտի փութացուին ռազմական արտադրութիւնները եւ շինութիւնները.— Պիտի աւելցուին նա– խանիւթերու մթերքը եւ ռազմական գնումները՝ արտասահմանէն.— Ի հար– կին արագօրէն պիտի ձեռնարկուի տրամադրելի մասնագէտներու զօրակոչին։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ.— Կացութեան պահանջներուն պիտի պատ– շաճեցնեն 40 ժամուան օրէնքը.— Աւելցնել աշխատաճի տեւողութիւնը այն բոլոր հաստատութեանց մէջ որ ուղղակի կամ անուղղակի կը գործեն ազգ. պաշտպանութեան համար.— Յատկապէս աշխատաճի բոլոր Ֆրանսացի– ներէն.— Աւելցնել բանուորներու թիւը։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ.— Գանձային դիւրութիւններ այն հաստատութեանց որ կը գործեն ազգ. պաշտպանութեան համար.— Մասնաւոր սնտուկ մը՝ զինուորա– կան մեքենաներու եւ կազմածներու ծախքերը հոգալու համար.— Սեղմաւո– րական արտակարգ միջոցներ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ.— Զօրացնել այն օրէնքը որ կ'արգիլէ ազգ. պաշտպանու– թեան վերաբերեալ գաղտնիքներու յայտնութիւնը կամ տեղեկութեանց հրա– տարակութիւնը.— Միջոցներ՝ սուտ լուրերու հրատարակութեան դէմ.— Ի հարկին երկարաձգել երեսփ. ժողովին իրաւասութիւնը։

Ի պատասխան զանազան հարցումներու, վարչապետը յայտարարեց թէ պիտի չլուծէ համայնավար կուսակցութիւնը, եթէ ան մնայ օրէնքին եւ հան– րապետական սկզբունքներու սահմանին մէջ։

Թէ երեսփ. ժողովին եւ թէ Ծերակոյտին մէջ Պ. Դալատիէ ուժգնօրէն պնդեց իր բանաձեւին վրայ, մերժելով որ եւ է բան, նոյնիսկ ստորակէտ փո– խել անոր բովանդակութենէն։ Այնպէս որ, երբ ընկերվարականները եւ հա– մայնավարները բարեփոխումներ առաջարկեցին, վճռապէս մերժեց, վստա– հութեան խնդիր յարուցանելով։ Միեւնոյն ատեն վարչապետը անսահման ժա– մանակով յետաձգել տուաւ բոլոր հարցապնդումները՝ արտաքին քաղաքա – կանութեան մասին։

Երեսփ. ժողովին մէջ Պ. Դալատիէ կրկնելով իր նախորդ օրուան յայ– տարարութիւնները, հետեւեալ խօսքերը ըսաւ.

— « Ասօքի ժամանակ չէ, ոչ ալ բիւզանդական բանավէճերու եւ բանաձե– ւերու։ Ես որ եւ է յանձնառութիւն չունիմ ո եւ է մէկուն, ո եւ է կուսակ– ցութեան հետ եւ պիտի չարունակեմ ճամբաս։ Անհրաժեշտ է ձեռնարկել ծայր աստիճան արագ միջոցներու։ Այս խօսքը կ'արտասանեմ առանց սպառնալու բանուորներուն։ Կառավարութիւնը յաջողեցաւ ետ վերադարձնել աւելի չատ միլիառներ քան փուանքառէն ինքը։ Ես բաց կը խօսիմ։ Ես չեմ ընդունիր որ եւ է սահմանափակում։ Ես կառավարութեան կեանքը կը կապեմ այս բանա– ձեւին, առանց բառ մը կամ ստորակէտ մը փոխելու։ Ժամանակը թոյլատու չէ այդպիսի բաներու։ Անցած է ճառերու ժամանակը։ Ֆրանսայի համար ոչ թէ տկարութիւն, այլ զօրութիւն է դառնալ ազատութեան զինուորը։ Ես պիտի պաշտպանեմ այդ ազատութիւնը ինչպէս հայրենիքը։ Իմ աչքերս ուղ– ղուած են Ֆրանսայի սահմանագլուխներուն վրայ։ Ես միայն մէկ նպատակ ունիմ,— աւելցնել Ֆրանսայի ուժը, որպէսզի կարենայ ի վիճակի ըլլալ փր– կելու այն բոլոր ազգերը որ խաղաղութիւն եւ ազատութիւն կ'ուզեն»։

Ծերակոյտին մէջ ալ նոյն լեզուն գործածելով, Պ. Դալատիէ համակրանքի խօսքեր ուղղեց Չեխոսլովաքիոյ։ Այդ պահուն բոլոր ժողովականները ոտքի ելան, իրենց յարգանքը յայտնելու համար իր ազատութենէն զրկուած ժողո– վուրդին։ Վարչապետը զղջում չյայտնեց Միւնխիի համաձայնութեան համար, բայց խոստովանեցաւ թէ «այլեւս բան չէ մնացած ոչ այդ համաձայնութենէն, ոչ ալ դեկտեմբեր 6ի փրանսիւազերմանական համաձայնութենէն»։ Եւ չէչտեց.

— « Ֆրանսայի համար կարելի չէ հաւասար պայմաններով կռուիլ այն պետութեանց հետ որոնք մեր վրայ գերազանցութիւն կը վայելեն իրենց վր– ճիռներուն բացարձակ արագութեամբ եւ գաղտնապահութեամբ։ Լիազօրու – թեանց նպատակն է զինադրաւել ծանրակշիռ կացութիւն մը որ կրնայ եղե – րական դառնալ։ Հարկ է ապացուցանել Եւրոպայի թէ այժմ մեր կռնակը պա– տին զարնուած ըլլալով, այս կացութենէն կրնանք ազատիլ միայն դէպի յա– ռաջ նայելով »։

Պ. Դալատիէ այս առթիւ դուէց այն բանուորները որոնք չաբաթը առ նուազն 50 ժամ կ'աշխատին, կարգ մը պարագաներու մէջ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼՈՒԽ ՇԱՀԱՐՅՈՒՆ ԿՂԶՎԱՇՏՅՈՒՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՊ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

— Լավ, լավ, խոսքի մի ձևով կամ մյուսով ասում ես, բայց ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է պատահել Ռուբենին, որ նա այդպես հանկարծ անհետացավ։ Ես նրան շատ եմ սիրում, ինչպես որ դու գիտես, և ես չեմ կարող հանգիստ նստել, երբ նա կորած է։ Ես պետք է գտնեմ նրան։

— Ես էլ եմ ուզում գտնել նրան, Ռուբեն Ռուբենովիչ, — ասաց Ռոստոմը։ — Ես նրան շատ եմ սիրում, ինչպես որ դու գիտես։ Ես նրան ամեն ինչ եմ պարտական։ Ես նրան պարտական եմ իմ կյանքով։ Ես նրան պարտական եմ իմ ամբողջ երջանկությամբ։ Ես նրան պարտական եմ իմ ամբողջ ապագայով։ Ես նրան պարտական եմ ամեն ինչով։ Ես նրան պարտական եմ ամեն ինչով։ Ես նրան պարտական եմ ամեն ինչ

«ԶՈՀՍԿՅՈՒՆ»

(Վաստակած չորրորդ արարումն)

Տէր. Վան. Տաթեւ. Տիկին Տիկին։

Հարսնեւոր Գասպար Տիկին, ծանօթ վաճառական մը Տիկնոջ հետ, որ ամուսնացած է երկու տարի առաջ։

Տիկին. Ես ոչ մէկ բանի կը հաւատամ։ Ոչ ալ ինծի։ Ոչ ալ ինքզինքիս։ Ոչ ալ ամուսինս։ Ոչ ալ ոեւէ մէկուն։ Ոչ ալ ոեւէ բանի։ Ոչ ալ ոեւէ բանի։ Ոչ ալ ոեւէ բանի

Բաղդի ցոյցեր Սուրիոյ մէջ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն մարտ 18 թուականով.—

Փոքրամասնութեանց իրաւունքներու հրամանագրին գործադրութեան յետաձգումը զոր ծանուցած էր մարզպանը, որոշ թուլացում յառաջ բերաւ Իւլէմաներուն մէջ։ Բայց առտուն խլրտում մը տեղի ունեցաւ փրանեւսու – րնական դաշնագրի վէճին առթիւ։ Ազգայնականները բուռն ճառեր խօսեցան մզկիթին մէջ, քանի մը հազար ունկնդիրներու առջեւ, քննադատելով հոգա – տարութեան քաղաքականութիւնը եւ զայն անհամապատասխան գտնելով 1936ի դաշնագրի պայմաններուն հետ։ Կէս օրուան աղօթքէն վերջը ցոյց մը կազմակերպուեցաւ քաղաքին փողոցներուն մէջ։ Ցուցարարները թափոր կազ– մեցին գլխաւոր հրապարակներուն վրայ, թշնամական աղաղակներ արձակե– լով, քարեր եւ հրթիռներ նետելով սրճարաններու եւ խանութներու դէմ։ Ժա– մը 4ին հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ։

Նախկին նախարար Սատուլլահ Ճապրի իր կարգին հանդարտութեան կոչ մը ուղղեց Հալէպի ժողովուրդին, որպէսզի երկրին քաղաքական վարիչները կարենան դիրք ճշդել կատարեալ ազատութեամբ։

**** Վերջին լուրերու համաձայն, քաղաքական տագնապը վերջանալու վրայ է։ Հանրապետութեան նախագահը նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Մազհար փաշա Ռասլանի, որ ներքին նախարար էր նախորդ կառավարութեան մէջ։ Նոր վարչապետը անմիջապէս խորհրդակցելով, ապահովեց երկու նախ– կին նախարարներու՝ Ֆայէզ Մուրիի եւ Սէլիմ Ճամպարի, ինչպէս եւ Նէսիպ Պաքրիի գործակցութիւնը։ Կը կարծուի թէ նոր դահլիճին կազմութեամբ մե– ծապէս պիտի թեթեւնայ մթնոլորտը Դամասկոսի մէջ։*

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Հիթլէր կարճ կապելով Վիէննայի տօնակատարութիւնները, Պերլին վե– րադարձաւ, ուր հանդիսաւոր ցոյցեր սարքուած էին, ի պատիւ նոր յաղթա– նակին։ Այսօր ճառ մը պիտի խօսի այդ մասին։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը շարունակ– ուին Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ մէջ։ Զոհերը մեծ մասով Հրեաները են։ Շաբաթ օր քանի հոգի հիւանդանոց փոխադրուեցան յուսահատական վիճակի մէջ։ Ա– կանաւոր վիրաբոյժ մը, Մոյսլ եւ իր կինը թոյն առնելով մեռան, երբ գեր– ման զօրքը կ'անցնէր Փրակայի փողոցներէն։ Կին մը պատուհանէն կախուած՝ չուան մը կ'անցընէր իր վզին։ Երբ հրշէջները օգնութեան հասան, կինը մե– ռած էր արդէն, իսկ տղան ուշաթափ ինկած սախտակամածին վրայ։ Չեխ մը ինքզինքը վար նետեց Ռատիօ – Փալասի տանիքէն։ Ուրիշ մը ատրճանակով անձնասպան եղաւ սրճարանին մէջ։ Պաթա, կօշիկի հռչակաւոր գործարանա– տէրը, Պուքրէշ փախաւ։— Փրակայի անծանօթ զինուորի դամբարանը ու– տաւելայր մը դարձած է հազարաւոր Չեխերու համար, որոնք երկիւղածօրէն կ'ողբան եւ կ'աղօթեն, գերման զինուորներու առջեւ։

ՆԱՒՈՐԴ ՆԱՒԱԳԱՀ ՊԵՆԷՇ, որ Մ. Նահանգները կը գտնուի, որոշեց առ– ժամեայ կառավարութիւն մը կազմել, վերահաստատելու համար Չեխերու անկախութիւնը։

ՄԱՏՐԻՏԻ ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդը հաշտութիւն առաջարկեց Զօր. Ֆրանքոյի, պատուաւոր պայմաններով։ Ֆրանքօ մերժեց, անձնատուու– թիւն պահանջելով։

ՀՊԱՏԱԿ ԴԱՐՁԱԾ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ միայն տասը տարի վերջը կրնան հան– րային եւ պատ. պաշտօններու մէջ ընդունուիլ։ Վիէնի երեսփոխան Մասօ տեղեկագիր մը ներկայացնելով, կ'առաջարկէ բացառութիւն հաստատել ա – նոնց համար որ 1934 յուլիս 20էն առաջ հպատակ դարձած ըլլալով, Ֆրանսայի մէջ կատարած են իրենց զինուորութիւնը, անոնք որ առ նուազն հինգ տարի զինուորութիւն ըրած են, ինչպէս եւ Ֆրանսա ծնած եւ հպատակութեան ար – ժանացած օտարականները, անոնց զաւակները, գաղթավայրերու հովանա – ւորեալ կամ հոգատարութեան ենթակայ երկիրներու ֆրանսական հպատակ – ները կամ պաշտպանեալները։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ տարեթոշակը 1.800.000 ֆրանքէն 2.400.000ի եւ ներկայացուցչական ծախքերը 900.000էն 1.500.000ի բարձրա – ցնելու համար, օրինագիծ մը ներկայացուեցաւ Երեսփ. ժողովին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ վարչապետ Քէօսէիվանովին ի պատիւ սեղան մը սարքեց Թուրքիոյ վարչապետը, Տոքթ. Րէֆիք Սայտամ։ Ներկայ էին աւելի քան 500 հոգի։ Պուլկար հիւրը ունկնդրութեան ընդունուեցաւ նաեւ նախագահ Ինէօ – նիւի կողմէ, որ զայն ճաշի վար դրաւ։ Թրքական մամուլը մեծ արժէք կ'ընծայէ այս այցելութեան եւ յոյս կը յայտնէ, թէ պիտի իրականանայ Պալքան– եան դաշնակցութեան ծրագիրը, քանի որ այժմ կեդրոնական Եւրոպայի մէջ բախտորոշ կացութիւն մը ստեղծուած է։ Պուլկարիոյ վարչապետը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, որ անմիջապէս Թուրքերէնի թարգմանուեցաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ելմտական նախարարին հրահանգով դրամատուները դադրե– ցուցին չեխական դրամական պահեստներէն ո եւ է վճարում։ Սեպտեմբերի տագնապին անգլ. կառավարութիւնը 10 միլիոն սթերլին վարկ բացած էր չե– խական կառավարութեան, բայց մինչեւ հիմա գործածած է այդ վարկին միայն 3 միլիոն սթերլինը։ Մնացեալը պիտի չվճարուի։

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ քաղաքական կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի մարտ 26ին։ Ֆա– շական կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը հրահանգեց ժողովուրդին, որ ձայնասփիւռի վրայ լսեն Մուսոլինին։ Իտալական կառավարութիւնը պաշ– տօնապէս հերքեց այն զրոյցը, թէ Իտալիա զօրք կը հանէ Ալպանիա։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ Լոնտոն կ'երթայ այսօր, երեքշաբթի, ընկերակցութեամբ արտաքին նախարարին եւ ուրիշ երեւելիներու։ Պիտի վե– րադառնայ ուրբաթ օր։ Աննախընթաց ընդունելութիւն մը սարքուած է Լոն– տոնի մէջ։

200.000 ԶԻՆՈՒՈՐ համախմբուած է ռումանական սահմանագլուխին վր– րայ, ի նախատեսութիւն նոր անակնկալներու։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ մամուլը վերապահ լեզու մը կը գործածէ այս միջոցին, մեւ– նոյն ատեն դիտել տալով թէ ժողովրդավար երկիրները իրաւունք չունին խառնուելու Գերմանիոյ գործերուն։ Թերթերը զանց առին Զէյմպրլէնի ճա– ռերն ամէնէն կարեւոր մասերը։ Մուսոլինի չնորհաւորեց Հունգարիան՝ կար– պաթեան Ուկրայնայի գրաւման առթիւ։

ՄԷՄԷԼԻ ՇՐՋԱՆԸ եռուզեռի մէջ է։ Նացիներու զեկավար տոքթ. Նիւ – ման տեսակ մը վերջնագիր տուած է լիթուանական կառավարութեան, որով կը պահանջէ անկախութիւն։ Տոքթ. Նիւման դրդռիչ ճառ մը խօսեցաւ եւ յայտարարեց.— « Կ'ապրինք այնպիսի ժամանակի մը մէջ, որ արագ գործո– ղութիւն կը պահանջէ. ես պարտաւորուած եմ առնել այն քայլերը, զորս յար– մար կը նկատեմ։ Ոչ մէկ սպառնալիք մեզ կրնայ ետ կեցնել մեր ընթացքէն։ Մեր ետին կանգնած է Առաջնորդը (*Հիթլէր*)։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը ծրագիր մշակեց, 1940 — 43ին իրակա– նացնելու համար երկաթուղիներու ամբողջական նորոգումը եւ պատշաճեցու– մը նոր պահանջներու։ Ըստ փոխադրութեան նախարարին՝ մինչեւ 1943 պիտի չինուին 6000 շոգեշարժ մեքենայ, 10.000 ճամբորդի վակոն, 112.000 վաճառա– բարձ վակոն եւ 17.300 մեքենաշարժ կառքեր։ Այս բոլորին համար պիտի ծախ– սուի մօտ 300 միլիոն սթերլին։

Հ. Ց. Դ.

Գաւառ

Յէսիլի Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութեան գասախօսութիւնը
22 Մարտ Զորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
«Ինչ՞ է Դաշնակցութիւնը»։

Ընկերահանգրանական դասախօսութիւն

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
23 Մարտ, Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8,30ին, Գ. Թաղապետարանի գրադարանը։
ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ մտահոգ է Թուրքիան»։

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ԵՒ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ
16 Ապրիլ Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Salle des Fêtesի մէջ
Rue du Casino Անկէն
Հովանաւորութեամբ Mr PATENOTRE DESNOYERի
(Անկ Նի քաղաքապետ)
ԿԸ ԽՕՍԻ՝ Պ. ԳԵՐՇՄԻՄ ԲԱԼՃԵՃԵԱՆ
Ֆեղարուեստական Ճոխ բաժին — Պար մինչեւ կէս գիշեր
Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

Յարեկոյթ - պարահանդէս

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ ՌՕՄԷՆԿ.ԻԼ-ՄՈՆԹՐԷՕՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11
4, Place Jeanne d'Arc, Noisy-le-Sec
Կը նախագահէ՝ Պ. Ս. ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ
Կը խօսին՝ Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ
Ֆեղարուեստական ճոխ բաժին, կը ներկայացուի գ ուեշտ մը։
Մուտք 6 ֆրանք
Հաղորդակց. միջոցներ.— Մէթրօ Mairie des Lilasէն առնել 95 A օթօպիւսը։ Jaurèsէն 21 c օթօպիւսը։

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ — ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 21 Մարտ, երեքշաբթի երե– կոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ կը դասախօսէ՝ Պ. Ա. ՁՕՊԱՆԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Նոհատպետ Քուչակ»։

ՐՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵՔԱՍՏՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր
8 Ռիի Պոնսիւի, Մէթրօ Փուասոնիէր կամ Կառ տիւ Նոռ։
Փոքրիկն ՎԱՐԴ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ(գաշ.),նուագախումբը Michel *Սահակեան*
Ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով։ Մուտք՝ 7 ֆր.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՄԱՍԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱԿԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
25 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ
Aéro Club de Franceի *շքեղ սրահներուն մէջ*
6 Rue, Gallilé, *մէթրօ* Boissière
Կը մասնակցին՝ AL' BERKA (danses exantriques)
Melle MYRTIS (danseuse acrobatique)
Orchestre MICHEL *ՍԱՀԱԿԵԱՆ՝ իր ամբողջ խումբով*
Ճոխ պիւֆէ Ֆոթիյեօն Մուտք 10 ֆր.

Նուագահանդէս

Հովանաւորութեամբ **Office Théâtrale Européenneի**

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ **Salle Chopin-Pleyelի** *ՄԷՋ*
ՄԱՐՏ 25ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
Մուտք՝ 10 եւ 40 ֆր.

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ
(1re Grand Prix Wicart de Marseille)
Մասնակցութեամբ ԿՈՄԻՏԱՍ-ԳԱՂԹԱՆ երգչախումբի
Պ. Պ. ՖԵՐԱՏՅԱՆԻ եւ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ
25 Մարտ Շաբաթ ժամը 21ին **Salle Rameauի** *մէջ,*
31, Rue de la Martinière, Lyon
ՄՈՒՏՔ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

Շարժանկարի բացառիկ ներկայացում

Իսի լէ Մուլինոյի սինեմա **ALHAMBRA**ի մէջ, երեքշաբթի **21** մարտ, երե– կոյեան ժամը **8.30**ին։

Կը ցուցադրուին՝ **ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍՆԻՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ** (*Հայերէն խօսուն ժապաւէն*)։ **ՆԱԲՈԼԷՈՆ ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ ՎԱԽՃԱՆԸ,** Abel Gance*ի գլուխգործոց ժապաւէնը եւ* **ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ**։

ՍԱՓՈՅՕՆԻ երաժշտական կտոր մը, Ամերիկեան ծովայիններ սուլթա– նին հարէմին մէջ, (կէս ժամ անընդհատ խնդալ)։

Հաղորդակցութեան միջոց.— *Մէթրօ* Mairie d'Issyէն, տասը քայլ հեռու կը գտնուի սինեման։

Ներկայացում օրը խճողումի տեղի չտալու համար կանխաւ ապահո **վեցէք ձեր տոմսերը, իսկի հայ սրճարաններէն եւ «ցառաջ»ի ցրուիչ Պ. Ա– ւետիսէն։**

Մուտք՝ 7, 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ Վ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

(Միւնիխի առիթով)

»»» · «««

Ընտիր թուղթ, մաքուր տպագրութիւն, էջ 323 (չորս քարտէսներով) տպ. «Ճուսաբեր» 1939։ Գին 30 ֆրանք։ Արդիւնքը պիտի յատկացուի Հ. Ց. Դ. Թանգարանին։ Փարիզի մէջ դիմել ընկեր Լ. Գեւոնեանի «Ճառաջի խմբագրատունը, գաւառներու մէջ տեղական մարմիններուն։

ՀՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ (*Ստալինեան Սահմանադրութեան առիթով*)։ Հրատ. Հ. Ց. Դ. Արեւ. Մեր– պային Կ. Կոմիտէի։ Մաքուր տպագրութիւն, ընտիր թուղթ, էջ 55։ Գին 5 ֆր.

«Հայաստան»ի ընթերցողներուն

»»» · «««

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են։

ՓՐԱՆՍԵՐԷՆ «ՀԱՑԱՍՏԱՆ»ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԻՒԸ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՍՊԱՌՒԱԾ Է։ Անոնք որ հաւաքածոյ չեն կազմեր, թող բարեհաճին վարչութեան ղրկել նո– թիւը։ Գործակալներուն կը յիշեցնենք այս պարագան, եթէ աւելցած թուն– ուին։

Բոլոր այն բաժանորդները որ իրենց բաժնեգինը չեն վճարեր մինչեւ Չո– թիւը, այլեւս պիտի չստանան 3րդ թիւէն սկսեալ։

ՅՈՐԵԼԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԳԻՉ Ա. ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ
7 ՄԱՅԻՍ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ **Salle Gaveauի** *մէջ,*
Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՄԱՅՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաբրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sofք. Արամ Ճիննեանի **formule**ին վրայ)։

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարանները **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բջջուներու կազմութիւնը։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg։

ՏՈՔԹ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ։

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն։

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, *եւ ժամադրութեամբ։*

ՀԱՅՏԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Սպասաւ Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան Ֆլօրիա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէ· նութիւնը, զոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդ– ներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, զեկավարութեամբ

ՄԱՆՈՒԿ ԹԱՒԻՍՏ ԱՐԳԱՐ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու։

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le P letier, Cadet, N. D. Lorette**

ՇՆԱՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Մանուկեան եւ զաւա– կանք իրենց խորին չնորհակալու – թիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, զրաւոր կամ ծաղկեպսա – կով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի հօր զառնաղէտ մահուան առ– թիւ։ Մասնաւորապէս Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ բոլոր են– թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, ինչպէս նաեւ վասպուրականի Հայր. Միութեան։

Ց. Հ. *կապոյտ խաչէ անկէն Մասնաճիւղը չնորհակալութիւն կ'յայտնէ Տիկ. Արժաւենի Մինասեա– նի որ փոխան ծաղկեպսակի 50 ֆր. կը նուիրէ, յատկացնելու համար Մանուկներու օգտակարութեան կ'– յանին ֆօնտին, իր աշակերտուհիի Օրիորդ Լուսիկի Դերձակեանի մա– ւան առթիւ, որպէս Դպրոցասէր հին շրջանաւարտներէն մէկուն։*

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԸ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3995

ՀՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՄԱՐՏ
MERCREDI
22 Mars
1939

ԴԷՊՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

— ∞ —

Զարմանալի լռութիւն մը, առ այժմ։

Կը թուի թէ ժողովրդավար պետութիւնները ալ կը սպասեն Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի նոր ճառերուն։ Ուրիշ խօսքով՝ կ'ուզեն իմանալ անոնց վերջնական դրպռիները, ճշդելու համար իրենց դիրքը։ Եւ մինչ այդ, յառաջ կը տանին զիւանագիտական խորհրդակցութիւնները, ի խնդիր միացեալ ճակատի մը, որ պիտի փորձէ կասեցնել գերմանական գրոհը, եթէ ոչ պարպել տալ Զե – խոսլովաքիան։

Այս անստուգութեան մէջ, վրդովիչ հարցական մը կը կազմէ նաեւ Իտալիոյ դիրքը։

Հռոմի մամուլը պաշտպանելով հանդերձ գերմանական քաղաքականու – թիւնը, այնքան ալ բաց չի խօսիր, ինչպէս առաջ։ Անշուշտ մտանուագ հրա – ւիրանդ ստացած է այդպէս վարուելու , գոնէ մինչեւ Առաջնորդին ճառը (26 մարտ)։

Ինչպէս կը սպասուէր, թէ Պերլինի եւ թէ Հռոմի մէջ թերթերը ուժգնօրէն կը քննադատեն Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն ընթացքը, անոնց վերադրելով Միւնիխի համաձայնութեան խզումը։ Գերմանական թերթերը արտակարգ խստութեամբ կը ձաղկեն Անգլիան, «կեղծաւոր» եւ նոյնիսկ «տասիսոս» հռչակելով Չեմպըրլէյնը։ «Մենք պատրաստ ենք վերցնելու ձեռնոցը», կը գրէ հեղինակաւոր թերթ մը։ «Անգլիա պէտք է պատասխանէ. — Մեզի հնա՞ն է թէ մեզի դէմ, մեր իրաւունքներուն, մեր եւրոպական դիրքին քա՞ր թէ դէմ »։

Հռոմի մամուլը պաշտպանելով հանդերձ գերմանական քաղաքականու – նութենէն անմիջապէս վերջը, Անգլիա եւ Ֆրանսա սկսան գործել Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ դէմ, ձեռնարկեցին աննախընթաց սպառազինութեանց, փորձեցին պաշարել միահեծան պետութիւնները Միջերկրականի եւ Հարաւ. արեւելեան Եւրոպայի մէջ, հակազերման ցոյցեր սարքել տուին Լեհաստանի մէջ, սիրա – բանեցին Մոսկուայի հետ, հեռացուցին Եուկոսլավիոյ եւ Հունգարիոյ վարչա – պետները եւայլն ։

Մէկ խօսքով, չափազանց լարուած մթնոլորտ մը որ կը պղտորէ միտքերը։

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

— ∞ —

Ցռնական զիւնուորներ գրաւեցին Դամասկոսը

Դամասկոսէն կը հեռագրեն մարտ 20 թուականով ։—

Վերջին օրերս շատ մը դէպքեր պատահած ըլլալով, մարզպանը հաղորդեց ազրիական կառավարութեան թէ իր պատուիրակին փոխանցած է ոստիկա – նութեան, ապահովութեան եւ ոստիկան – զօրքին իրաւասութիւնները։ Այս փոխանցումը կը տրամադրէ զինուորական գրաւում Դամասկոսի։ Բանակը դիրք բռնած է քաղաքին գլխաւոր հրապարակներուն վրայ եւ պաշտօնական շէնքերուն առջեւ ։

*** Աւելի առաջ քաշուած հեռագրի մը համաձայն, խռնութիները փակ – ուած կը մնան, համաձայն մասնաւոր գործակալներու հրահանգին։ Կիրակի առտու կարգ մը դէպքեր պատահեցան եւ ցուցարարները խափանեցին եր – թեւկը։ Ոստովութեանց պահուն առրճանակներ ալ պարպուեցան։ Մէկ հոգի սպաննուեցաւ եւ երկու հոգի ալ ծանրապէս վիրաւորուելով մեռան քիչ վերջը։

Հալէպի մէջ կացութիւնը հանդարտ է, ոստիկանութիւնը արգիլած ըլլա – լով գործադուլ հռչակած ուսանողներու ցոյցը։ Վերջապէս, սպաննելի մը յուղարկաւորութենէն վերադարձին ընդհարումներ ծագեցան ոստիկանու – թեան եւ ուսանողներուն մէջեւ, որոնք բռնի փակել տալ կ'ուզէին խանութ – ները։

*** Ուրիշ հեռագիրներ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն.

— Դամասկոսի ռազմագիտական դիրքերը գրաւուեցան ֆրանսական զօր – քին կողմէ, իբրեւ հետեւանք զանազան խռովութեանց որ կը տեւէին մէկ շա – բաթէ ի վեր եւ որոնց ընթացքին սպաննուեցան հինգ հոգի եւ վիրաւորուեցան 30 հոգի։ Մարզպանը Ֆրանսական իշխանութեանց յանձնեց ներքին բարեկար – գութեան եւ ապահովութեան ամբողջ հոգը։

Սուրիոյ ազգայնականները ցոյցեր կատարած էին, դանդատելով թէ հո – գատար իշխանութիւնը չի գործադրեր անկախութեան դաշինքը։ Այսօր ոստի – կանութիւնը կրակ բացաւ ամբոխին վրայ, երբ բողոքի ցոյցեր կը կատար – ուէին կառավարական տնօրինութեանց դէմ։ Մարզպանը բացորոշապէս յայտ – նեց թէ ժամանակաւոր է ոստիկանութեան եւ ոստիկան զօրքին իրաւասու – թեանց փոխանցումը ։

Նոր տնօրինութեանց համաձայն, յայտարարութիւններ հրատարակուե – ցան որոնք խստիւ կ'արգիլեն բոլոր ցոյցերը եւ թափորները։ Մարզպանին պատուիրակը կոչ մը ուղղեց Սուրիացիներու իմաստութեան եւ հայրենասի – րութեան, յիշեցնելով թէ միայն Ֆրանսա, իսլամութեան աւանդական բարե – կամը, կրնայ ապահովել Սուրիոյ անկախութիւնը եւ մէութիւնը ։

Դահլիճին տագնապը կը չարունակուի տակաւին։ Մազհար փաշա մերժեց կազմել նոր դահլիճը, որովհետեւ ազգայնականները որոշեցին զլանալ իրենց գործակցութիւնը կամ աջակցութիւնը որ եւ է դահլիճի որ անմիջապէս եւ ամ – բողջովին չի գործադրեր 1936ի Ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը ։

Կարգ մը թերթեր իտալական քարոզութեանց կը վերագրեն Սուրիոյ խռո – վութիւնները ։

Հալէպը Թուրքոց պիտի կցուի

Ամերիկայէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն։—

Դամասկոսէն հասած լուրերը կը յայտնեն թէ խիստ լարուած վիճակ կը տիրէ Սուրիոյ մէջ։ Կիրակի օր հազարաւորներ, մասնաւորաբար ուսանող – ներ, ցոյցեր կատարեցին եւ թափոր կազմեցին, պահանջելով կատարեալ ան – կախութիւն եւ Ֆրանսական հովանաւորութեան վերջ։ Պաղեստինեան խոր – հրդաժողովին ձախողումը սրած է Ղղազրզդուսիը ։ Ֆրանսայի պին – աւորական իշխանութիւնները կարգադրեցին, որ ամէն զինուոր մնայ զօրանո – ցի մէջ եւ ոչ ոքի դուրս ելլելու արտօնագիր չտրուի, որպէսզի անմիջապէս զործողութիւններու անցնին, երբ հարկը պահանջէ ։

Պէյրութէն կը հաղորդեն, թէ Ֆրանսա եւ Թուրքիա շուտով բանակցու – թեան պիտի սկսին, որպէսզի թուրքեւսուրիական սահմանագիծը սրբագրու – թեան ենթարկուի եւ Հալէպի շրջանը կցուի Հաթայիին (Ալեքսանդրէթի շր – ջան)։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ-ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ՇԱՐՔԸ,- 16 ՀԱՏ

ՓԱՐԻԶ, ԼՈՆՏՈՆ, ՄՈՍԿՈՒԱ ՍԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻԻՆ ԴԷՄ

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ – ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԳԱՂՏՆԻ ԿՐ ՊԱՀՈՒԻ.— Ի ՀԱՐԿԻՆ 60 ԺԱՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ. — ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ ԴՐԱՔՆՈՒԹԻՒՆ ԱՒ ՀԱՄԱՏԱՏՈՒԻ.— ԴՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԲԱՆԻՆ ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ.— ՇՐՋԱՆԸ ԼՐԱՑՈՒՑԱՒ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՆ ԱՒ ԿՐՆԱՆ ԿԱՆՁՆԻԼ.— ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՒԼԻ ՀԱՄԱՐ ։

Հանրապետութեան նախագահը Լոնտոն մեկնելէ առաջ ստորագրեց հրա – մանագիր – օրէնքներու առաջին շարքը, 16 հատ, որոնք հրատարակուեցան երէկ իսկ, պաշտօնաթերթին մէջ։ Նախարարական խորհուրդը այդ հրամանա – գիրները խմբագրած էր կատարեալ գաղտնապահութեամբ, իրեն վերապահե – լով մանրամասնութիւնները եւ մամուլին հաղորդելով միայն ցանկը։ Հրամա – նագիրներէն չորսը կը վերաբերին զինուորական անօրինութեանց, ինչ՝ ռազ – մական արտադրութեանց յաւելման, մնացեալները՝ զանազան անօրինու – թեանց։

Զինուորական օրէնքներէն մէկը երկուքի կը բաժնէ վեցերորդ շրջանը (Մէց, գերմանական սահմանին վրայ)։ «Նիւ Եորք Հերըլտ» կ'իմանայ թէ ինքնաշարժի կարգ մը մեծ գործարաններու մասնագէտներէն եւ ճարտարա – գէտներէն շատերը դրօշի տակ առնուած են արդէն եւ Մաժինոյի գիծը պիտի ղրկուին, բայց պաշտօնական շրջանակները բացարձակ լռութիւն կը պահեն բոլոր զինուորական կարգադրութեանց մասին։

Ուրիշ հրամանագիրներու համաձայն, կառավարութիւնը կրնայ դրօշի տակ առնել ոչ միայն պահեստիները, այլեւ այն նորագիր զինուորները որոնք իրենց շրջանը լրացուցած էին անցեալ տարի, ինչպէս եւ աւելցնել բանակին սպաներուն եւ ենթասպաներուն թիւը ։

Ճարտարագործական հրամանագիրները կը տրամադրեն նախապատուու – թիւն տալ ազգ. պաշտպանութեան վերաբերեալ պայմանագիրներու եւ աւել – ցնել աշխատանքի ժամերը՝ սպառազինութեանց գործարաններուն մէջ։ Հրա – մանագիր մը կառավարութեան իրաւասութիւն կուտայ մինչեւ 60 ժամի բարձ – րացնելու շաբաթական աշխատանքը, սպառազինութեանց գործարաններուն մէջ ։ Հրամանագիր մըն ալ կը տրամադրէ աւելցնել օդանաւային ուժերու վարչական պաշտօնէութիւնը ։

« Զանազան » հրամանագիր – օրէնքներէն մին կը վերաբերի զինուորական տեղեկութեանց։ Կեդրոնական տեղեկատու դիւան մը պիտի հաստատուի վարչապետութեան մէջ, ինչ որ կը նշանակէ կառավարական հսկողութիւն զինուորական լուրերու վրայ։ «Գրաքննութիւն» բառը չէ յիշուած այս հրա – մանագիր – օրէնքին մէջ, բայց տեղական թերթերը կը կարծեն թէ այդ ալ կրնայ հաստատուիլ, դատելով ներքին նախարար Պ. Ալպէռ Սառոյի մէկ յայ – տարարութենէն։ Պ. Սառօ առջի օր երբ դուրս կ'ելլէր նախարարական խոր – հուրդէն, թղթակիցները շրջապատեցին զինքը։ Նախարարը ազդարարեց .

— « Խորհուրդ կուտամ ձեզի իբար չանցնիլ, իմանալու համար ժողովին մէջ անցած – դարձածը։ Նոյնիսկ աւելի ուժգնօրէն կը յանձնարարեմ լուրեր չհնարել, որովհետեւ այդ պարագային պիտի հարկադրուիմ խիստ միջոցներ ձեռք առնել» ։

« Մաթէն » կը գրէ թէ գաղտնապահութիւնը այնքան բացարձակ է որ , կարգ մը հրամանագիր – օրէնքներ պաշտօնաթերթին մէջ անգամ պիտի չհրա – տարակուին ։ Խիստ պատիժներ պիտի տնօրինուին, եթէ որ եւ է տեղեկութիւն դուրս հանուի այդ մասին ։

Պ. Տալատիէ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ աշխատանքի նախա – րարին հետ, կարգադրելու համար աշխատանքի ժամերու յաւելման կա – նոնները, ինչպէս եւ հաւաքական նոր պայմանագրութիւններ կնքելու համար օդանաւային ճարտարագործութեան մէջ։

Պաշտօնաթերթը երէկ հրատարակեց նաեւ հրամանագիր մը, որուն հա – մաձայն նպաստընկալ գործագուրկները պարտաւոր են ընդունիլ որ եւ է աշ – խատանք որ կ'առաջարկուի տեղաւորման գրասենեակի մը կողմէ, ազգ. պաշտպանութեան հաստատութեանց մէջ, ի'նչ որ ալ ըլլայ աշխատանքը եւ ուր որ ալ գտնուի հաստատութիւնը։ Այս աշխատանքը պիտի վճար – ուի սովորական սակով, համաձայն արհեստի եւ շրջանի։ Անոնք որ կը մեր – ժեն ընդունիլ, մէկ տարի պիտի զրկուին գործազրկութեան նպաստէն ։

**** Մասնաւոր հրամանագիր մը կը վերակազմէ Մարսէյլի վարչական իշխանութիւնը, արտակարգ եւ նշանակովի վերատեսուչ մը դնելով քաղաքա – պետութեան գլուխը, վեց տարուան համար։ Հրամանագիրը այս առթիւ կը թուէ Մարսէյլի քաղաքապետական իշխանութեան թերութիւնները։ Վերա – տեսուչին պարտականութիւնը պիտի ըլլայ ապահովել տրուած որոշումնե – րուն գործադրութիւնը, քաղաքապետական խորհուրդին հետ, կամ յե – տաձգել գործադրութիւնը, եթէ վնասակար նկատէ, վերջ տալ զեղծումներուն եւայլն ։*

Ուրիշ հրամանագիր մը կը ջնջէ 15 զանազան պաշտօնատուներ (օֆիս) , որոնք հաստատուած էին բացառիկ պարագաներու մէջ։ Հրամանագիր մըն ալ խստօրէն կը սահմանափակէ պետական նոր պաշտօնեաներու թիւը։

**** կառավարութիւնը մերժած ըլլալով ճանչնալ Չեխոսլովաքիոյ գրաւ – ման օրինականութիւնը, որոշեց գերմանական դեսպանին չյանձնել Փարիզի չեխական դեսպանատունը եւ Ֆրանսայի չեխական հիւպատոսարանները ։*

ՄԷՄԷլի մէջ կիրակի օր բուռն ցոյցեր կատարուեցան եւ Գերմանացիները պահանջեցին, որ Մէմէլ կցուի մայր երկրին։ Այս ցոյցերը կատարուեցան կայսր Ֆրէտէրիք Վիլհէլմի արձանին բացման հանդիսութեանց առթիւ ։ Լիթուանիոյ կառավարութիւնը որոշեց որ Գերմանացիները այսուհետեւ ա – զատ ձգուին զինուորական ծառայութենէ։ Լիթուանիոյ արտաքին նախարարը Պերլինէն անցնելով, այցելեց արտ. նախարարին ։ Կ'ըսուի թէ կառավարու – թիւնը հակառակ չէ Մէմէլի Գերմաններու ինքնորոշման իրաւունքին։

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄԸ ՓԱՐԻԶԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

— ∞ —

Այս միջոցին դիւանագիտական տեղադրին գործունէութիւն կը տիրէ մայրաքաղաքներու մէջ։ Լորտ Հալիֆաքս յաջորդաբար տեսակցութիւններ ու – նեցաւ Ֆրանսական, ռուսական, ամերիկեան, ռումանական, լեհական եւ ու – րիշ դեսպաններու հետ։ Փարիզի մէջ ալ արտաքին նախարար Պոնէ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ լեհ դեսպանին հետ։ Կը կարծուի թէ չանք պիտի թափուի զօրացնելու եւ աւելի ազդու դարձնելու Ֆրանքեւսովետական դաշին – քը, ինչպէս եւ ի հարկին զինակցելու Լեհաստանի հետ։

Խորհրդային իշխանութիւնը առաջարկեց անգլիական կառավարութեան՝ անմիջապէս խորհրդաժողով մը հրաւիրել, խաղաղութեան զօրաւոր ճակատ մը կազմելու համար Գերմանիոյ դէմ, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Ֆրանսա – յի, Մ. Միութեան, Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ Պալքանեան փոքր պետու – թեանց։ Այս առաջարկը լորտ Հալիֆաքսի յանձնուեցաւ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանին կողմէ։ Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարը ոչ «այո» պա – տասխանած է, ոչ ալ «ոչ», բայց հասկցուցած է թէ անգլիական կառավարու – թիւնը լինք ալ կը խորհի կարգ մը առաջարկներ ներկայացնել ։

Բրիտանական կառավարութիւնը կը չարունակէ չօշափել պալքանեան պե – տութեանց տրամադրութիւնները եւ շարունակ հաղորդակցութեան մէջ է Ռումանիոյ հետ, ստուգելու համար Գերմանիոյ բուն միտքը այդ երկրին հանդէպ։ Լոնտոնէն հարցումներ ուղղած են նաեւ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ, հասկնալու համար թէ բրիտանական նաւատորմը ի հարկին պիտի կրնա՞յ ա – զատօրէն շարժիլ Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովու մէջ, եթէ հարկ ըլլայ դի – մադրել գերմանական յարձակման։ Փարիզի արմատական պաշտօնաթերթը կը զրէ թէ Թուրքիա արդէն իսկ հաղորդած է իր պատասխանը, «գործակցու – թիւն խոստանալով անգլիական կառավարութեան որ եւ է ձեռնարկին»։ Գալով Լեհաստանի, Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ այդ երկիրը միշտ կը դժկամակի մասնակցիլ Գերմանիոյ դէմ ծրագրուած գործողութեանց, բայց պիտի կըռ – ուի, եթէ Գերմանացիները փորձեն գրաւել Տանցիկը։ Լեհերը համաձայն են որ Մէմէլը Գերմանիոյ յանձնուի, բայց կը կարծուի թէ պիտի դիմադրեն, եթէ Գերմանիա յարձակում կրէ Գերմանիոյ կողմէ, թէեւ լեհեւռումանական զի – նակցութիւնը ուղղուած է միայն Մ. Միութեան դէմ։ Վերջապէս, Լեհերը երբեք չեն հանդուրժեր որ ռուսական զօրքը անցնի լեհական հողերէն, ընդ – հարման մը պարագային։ «Թող անոնք իրենց սահմաններուն մէջ մնան, եւ մեզի օգնեն տարբեր միջոցներով»։

Անգլիական կառավարութեան կարծիքով, խորհրդաժողովը երկար կը տեւէ, եւ նախընտրելի է խորհրդակցութիւններ կատարել դիւանագիտական սովորական միջոցներով։ Պ. Ձեյմսըլէյն երեսփ. ժողովին պիտի պարզէ թէ կառավարութիւնը ինչ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, եթէ Գերմանիա նոր ար – շաւանք մը կատարէ ։

Մ. Նահանգներն ալ գործօն դեր կը կատարեն այս միջոցին։ Բայց անգ – լիական կառավարութիւնը կ'ուզէ նախապէս ճշդել թէ ամերիկեան կառավա – րութիւնը ո՛ր աստիճան պիտի գործակցի , որպէսզի անոր համեմատ մտնէ նոր յանձնառութեանց տակ։ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը մասնաւոր տե – սակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ ելմտական նախարարին հետ։ Կը կարծուի թէ այս առթիւ քննուած են Գերմանիոյ դէմ ձեռք առնուելիք տնտեսական կաշկանդումները ։

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը ամէն օր ժողով կը դումարէ, ժամը ժամին հետեւելով կացութեան։ Վարչապետը եւ արտաքին նախարարը թագա – ւորին ալ ներկայացան, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար։ Արտաքին նա – խարարը երեսփ. ժողովին մէջ մանրամասն զեկուցում մը կարդաց, անցեալ շաբթուան անցուդարձի մասին։ Իր զեկուցման համաձայն , ռումանական կառավարութիւնը հաւաստած է թէ Գերմանիա վերջնագիր չէ տուած եւ թէ բանակցութիւնները կը շարունակուին։ Նոյն նիստին մէջ առեւտրական նա – խարարը հաղորդեց թէ առեւտրական պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկուի Ռումանիա, բանակցութիւններ վարելու համար։ Ելմտական նախարարն ալ ըսաւ թէ օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ, որպէսզի կարելի ըլլայ Անգլիոյ մէջ պահել չեխոսլովաքական արժեթուղթերը եւ ոսկին, որոնց դումարը կը հասնի 225.000.000 տոլարի ։

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսն ալ խօսք առ – նելով յայտարարեց.

— « Մենք պէտք է ընդունինք Գերմանիոյ մարտահրաւէրը, եւ բռնու – թեան վարդապետութեան դէմ կազմենք իրաւունքի սկզբունքը։ Հակառակ Ռուսաստանի գործակցութեան մասին տիրող վերապահութեան, մենք պէտք է ընդունինք որ եւ է աջակցութիւն որ կ'առաջարկուի, երբ կը գտնուինք այն – քան ծանրակչիռ հարցերու առջեւ»։

Լոնտոնի թերթերը չեն ծածկեր թէ խնդիրը որոշ վերապահութիւն կը տիրապետէ ներկայիս մէջ, Մ. Միութեան գործակցութեան մասին ։

**** Լորտ Հալիֆաքս իր ճառին մէջ ըսաւ թէ Գերմանիա այնպէս կը չար – ժի որ անկարելի կը դարձնէ որ եւ է յառաջդիմութիւն ։ « Տակաւին կարելի չէ ճշդօրէն գնահատել գերմանական գործողութեան հետեւանքները։ Պատ – մութիւնը մեզի կը ցուցնէ տիրապետութեան շատ մը փորձեր Եւրոպայի մէջ։ Բայց այդ փորձերը վերջացած են անոնց հեղինակներուն կատարեալ ձախո – ղանքով եւ երբեք կարելի չէ եղած խորտակել ազատ ժողովուրդներու ոգին։ Պատմութեան ընթացքին առաջին անգամ չէ որ այս յամառ, քաջ եւ գործօն ժողովուրդը, Ձեխը կը կորնչնէ իր անկախութիւնը, բայց երբեք չէ կորսն –*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՎՂՎՀՏՉԱՇՅՈՒՏ ԵՄԻՉԵ

(ԳՈՏԻԿԱՆ ՎԻՊ)

— ∞ —

ՊԱՐՑ, ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Մի օր հանդի- հանդիսի տան դիմաց կանգ- առած Ալեքսի և Քոջ Ալեքսի միջև հետևյալ խոսակցությունը տեղի ունեցավ.

— Լսի՛ր, Ալեքս, ես քեզ մի բան պիտի ասեմ, որ ինձ շատ ուրախացրեց, և որ ես կուզեի, որ դու էլ ուրախանայիր նրանով, որ ես ուրախ եմ։ Ես ամուսնանում եմ։

— Ես քեզ շնորհավորում եմ, Ալեքս, և ինչպես ասացիր, ես ուրախ եմ, որ դու ամուսնանում ես։ Ե՞րբ է հարսանիքը։

— Հարսանիքը չի լինելու, որովհետև ես ամուսնանում եմ ոչ թե աղջկա հետ, այլ մի տղայի հետ։

— Ի՞նչ ես ասում, Ալեքս, ես չեմ հավատում ականջներիս։ Ես միշտ կարծել եմ, որ դու ինձ պես հավատացյալ ես, և ինչպես գիտես, մեր կրոնը արգելում է նման ամուսնությունները։

— Ես գիտեմ, որ մեր կրոնը արգելում է, բայց ես ինձ համար ուրիշ կրոն եմ ընտրել, որ ինձ թույլ է տալիս այդ ամուսնությունը։

— Ինչպե՞ս կարող է կրոն լինել, որ թույլ է տալիս այդ ամուսնությունը։ Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ուրացել ես քո կրոնը։

— Ես ուրացել եմ իմ կրոնը, որովհետև ես ինձ համար ավելի լավ կրոն եմ գտել, որ ինձ թույլ է տալիս այդ ամուսնությունը։

— Ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ուրացել ես քո կրոնը, Ալեքս, ես չեմ կարող հավատալ, որ դու ամուսնանում ես մի տղայի հետ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչպես կարող է կրոն լինել, որ թույլ է տալիս այդ ամուսնությունը։

— Ես քեզ կասեմ, Ալեքս, ես քեզ կասեմ, որովհետև ես ուզում եմ, որ դու էլ ուրախանաս նրանով, որ ես ուրախ եմ։ Ես ամուսնանում եմ մի տղայի հետ, որովհետև ես ինձ համար գտել եմ մի կրոն

Marie Curie, որ միայն մեկ տարի առաջ էր ստացել Նոբելյան մրցանակը, ստիպված էր ամբողջ ժամանակը նվիրել ռադիումի հանքաքարի մշակման աշխատանքներին։ Նա ամեն օր աշխատում էր 10 ժամ, իսկ շաբաթական 36 ժամ։ Նրան օգնում էին ընդամենը երկու երիտասարդ գիտնականներ։ Նրանք ամբողջ օրը ծանր աշխատանք էին կատարում, որպեսզի ստանան ռադիումի մի քանի միլիգրամ։ Ամբողջ տարվա աշխատանքի արդյունքում նրանք ստացան ռադիումի ընդամենը 0,1 գրամ։ Ռադիումի մեկ գրամի գինը այդ ժամանակ հասնում էր 180 հազար ֆրանկի։

Ահա թե ինչ էր պատմում Marie Curie-ն իր մասին։

— «Ես ծնվել եմ 1867 թվականի նոյեմբերի 7-ին Վարշավայում։ Ծնողներս ինձ ուղարկեցին Սորբոնի համալսարան, որտեղ ես ուսանեցի ֆիզիկա և մաթեմատիկա։ Ես ամուսնացա ֆիզիկոս Պիեռ Կյուրիի հետ։ Մենք ունենք երկու աղջիկ։ Մեր ամուսնությունից հետո ես ստիպված էի ամբողջ ժամանակս նվիրել գիտական աշխատանքներին։ Ես ինքս ինձ համար ոչ մի բան չեմ պահանջում։ Ինձ համար ամենամեծ երջանկությունը գիտական աշխատանքն է։ Ես ոչ մի ուրիշ հաճույք չեմ ճանաչում։ Ես ոչ մի ուրիշ կիրք չունեմ։ Ես ոչ մի ուրիշ ուժ չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ուժից։ Ես ոչ մի ուրիշ ցանկություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ցանկությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ուրախություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ուրախությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ցավ չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ցավից։ Ես ոչ մի ուրիշ ատելություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ատելությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ սեր չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի սիրուց։ Ես ոչ մի ուրիշ կյանք չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի կյանքից։ Ես ոչ մի ուրիշ մահ չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի մահից։ Ես ոչ մի ուրիշ հավիտենություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի հավիտենությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենակարողություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենակարողությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենագիտություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենագիտությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենատեսություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենատեսությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաներկայություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաներկայությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաբարություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաբարությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենասրբություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենասրբությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաանեղծություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաանեղծությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաանսահմանություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաանսահմանությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաանհասություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաանհասությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաանհասկանալիություն չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաանհասկանալիությունից։ Ես ոչ մի ուրիշ ամենաանհասկանալի բան չունեմ, բացի գիտական աշխատանքի ամենաանհասկանալի բան

ցուցած անկախութեան հիմը՝ ազատութեան սէրը»։

*** Մ. Նահանգներու կառավարութիւնն ալ բողոքագիր մը ուղղեց Գերմանիոյ, Զեխոսլովաքիոյ դրաման առթիւ։ Իրազեկներ կ'ըսեն թէ երբեք այնքան ուժեղ բողոքագիր ուղղուած չէ Գերմանիոյ, խաղաղութեան առեն։

Ի՞նչպէս ստորագրել տուին մանավմիոր

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Թղթակիցը, վաւերական աղբիւրէ ստուգելով կը պատմէ, թէ ի՛նչ ձեւով Գերմանները Պերլինի մէջ հարկադրեցին չեխ նախագահ Տոքթ. Հաշան եւ արտաքին նախարար Շվալքովսքին՝ ստորագրել այն համաձայնագիրը, որով Զեխոսլովաքիա դրուեցաւ Գերմանիոյ «հովանաւորութեան տակ»։

Մարտ 14ին, կէսօրէ ետք, Փրակայի գերման դեսպանը կը յայտնէ չեխ կառավարութեան, թէ Պերլին կը վախնայ որ Զեխոսլովաքիոյ նախագահը եւ արտաքին նախարարը անմիջապէս Պերլին մեկնին՝ բանակցութիւններ կատարելու համար գերման ղեկավարներու հետ։

Ասոնք կը մեկնին եւ երբ Պերլին կը հասնին, կ'արժանանան զինուորական պատիւներու եւ կ'առաջնորդուին Վիլհելմշթրասէի նոր վարչապետարանը, ուր իրենց կը սպասէին Հիթլէր, մարշալ Կէօրինկ եւ արտաքին նախարար Ֆօն Ռիպպենթրոփ։

Մէջտեղի սեղանին վրայ դրուած էր պաշտօնագիր մը, որ եթէ ստորագրէին, Գերմանիա պիտի ստանար Զեխոսլովաքիոյ հովանաւորութիւնը։ Սեղանին վրայ կար երկրորդ դրութիւն մը եւս, որ կը ճշդէր Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ նոր կարգադրութիւնը։ Նախ եւ առաջ խօսք կ'առնէ Հիթլէր եւ կարճ եւ կտրուկ կ'ըսէ, թէ բանակցելու ժամանակը չէ, այլ պէտք է որ չեխ վարիչները ընդունին ինչ որ մշակած է գերման կառավարութիւնը եւ ստորագրեն սեղանին վրայի պաշտօնագիրը։ Հիթլէր կը յարէ նաեւ, որ գերման կառավարութեան որոշումը անդառնալի է, թէ գերման բանակը պիտի գրաւէ Փրկական յաջորդ առաւօտ ժամը 9ին, Պոհեմիա եւ Մորավիա մաս պիտի կազմեն Գերմանիոյ, եւ ով որ ընդդիմանայ, ոտքի կոխան պիտի դառնայ անողոքաբար։ Հիթլէր կը ստորագրէ պաշտօնագիրը եւ կը մեկնի սենեակէն։

Ժամը առաւօտեան 1.30 էր։ Զեխերը կը բողոքեն դառնօրէն։ Կ'ըսեն թէ չեն կրնար ստորագրել, եւ եթէ ստորագրեն ալ, չեխ ժողովուրդը պիտի մերժէ իր հաւանութիւնը տալ։ Զեխ նախագահը կը պաղատի, ըսելով թէ ոչ մէկ սպիտակ ազդ այսպիսի վերաբերմունքի առարկայ դարձած է եւն.։ Գերման նախարարները կը մնան անդրդուելի։ Եւ կազմարը, գրիչն ու պաշտօնագիրը անոնց առջեւ կը ջչեն, պարտադրելով որ ստորագրեն։ Անոնք կ'ըսեն թէ Փրկական երկու ժամէն մոխիր կը դառնայ, եթէ մերժեն ստորագրել, թէ ուժ հարիւր օդանաւեր հրամանի կը սպասեն կրակ տեղալու եւ քարուքանդ ընելու համար։ Հրամանը պիտի տրուի ժամը 6ին, եթէ Զեխերը յամառին մերժել։

Տոքթ. Հաշա քանի մը անգամ կը նուաղի եւ յարակից սենեակի մէջ սպասող բժիշկներ կը սթափեցնեն զայն։ Ներեցը վերջին ճիգ մը եւս կ'ընէ եւ կ'առարկէ, թէ չի կրնար ստորագրել առանց Փրակայի կառավարութեան համաձայնութեան։ Ասոր վրայ իրեն կ'ըսեն թէ կրնայ ուղղակի հեռաձայնով, զոր հաստատած էին գերման փոքրամասնութիւնները քանի մը շաբաթ առաջ, խօսիլ Փրակայի հետ։ Ժամը 5.30ին նախագահ Հաշա դարձեալ կը նուաղի եւ այս անգամ անհրաժեշտ կը դառնայ ներարկումներ կատարել, որ սթափի։ Ցետոյ տեղի կ'ունենայ ստորագրութիւնը՝ եղերական պայմաններու տակ։ Զեխերը կը ստորագրեն յուսահատ եւ արտասուալից աչքերով։

Ի՞նչ կը մտածեն Հունգարիոյ մէջ

— ∞ —

Հունգար երեսփոխան մը կը գրէ կառավարական թերթի մը մէջ.

— «Պոհեմիոյ գրաւումը նախաքայլ մըն է միայն, ուրիշներ ալ պիտի գան։ Եւրոպական բախում մը անխուսափելի է, Գերմանները ուզեն թէ ոչ։ Անոնք չէին կրնար ձեռնածալ նստիլ, երբ ժողովրդավար պետութիւնները տենդագին կը սպառազինուին եւ գերակայութիւն չահելու փորձ կը կատարեն։ Գալով Հունգարիոյ, որոշ է որ մենք պիտի կանգնինք Պերլին – Հռոմ առանցքին կողքին, երբ որոտայ առաջին թնդանօթը։ Հունգարիա պարտաւոր է յաղթելու կամ պարտուելու վտանգը աչք առնել, քանի որ մեր չահերը զուգահեռ կ'ընթանան Գերմանիոյ չահերուն։ Գերմանիոյ չնորհիւ է որ մենք չահեցանք Սլովաքիոյ հունգարական չրջանները եւ Ռութէնիան։ Իսկ Պերլին – Հռոմ առանցիքին կողմը բռնելու փոխարէն մեզի պէտք է տան ամբողջ Սլովաքիան։ Հունգարիոյ աջակցութեան գինը Սլովաքիան է»։

*** Հունգարիա զէնքի տակ կանչած է պահեստները։ Մէկ մասը կը զբաղուի ռումանական սահմանը, իսկ միւս մասը կը պահուի զօրանոցներու մէջ։ Ռումանիա եւս զօրք կը կեդրոնացնէ ռութենական սահմանի վրայ։ Կ'ըսուի թէ 400.000ի կը հասնի Հունգարիոյ զինուորներուն թիւը. իսկ Ռումանիա 200.000ը պիտի բարձրացնէ 300.000ի։

Ի՞նչ պիտի ըլլան 270.000 Հրեաները

Հրէական համագումարին տեղեկատու օրկանը կը գրէ.— Անսահման թշուառութիւն մը, ահռելի ողբերգութիւն մը պայթեցաւ Զեխոսլովաքիոյ հրէութեան գլխուն։ 250.000 այրեր, կիներ եւ մանուկներ, դեռ երէկ ազատ, այսօր վերածուած են փարիսեներու վիճակի մը,— 87.113 Հրեաներ Պոհեմիոյ մէջ եւ Մորավիոյ մէջ, 69.527 կարպաթեան Ուկրայնայի մէջ, 91.629 Սլովաքիոյ մէջ առաջին զոհերն են քաղաքական վերիվայրումին։ Այս թշուառներուն վրայ կ'աւելնան տակաւին 15.000 Հրեաներ, որոնք Զուտէթեան երկրամասին կցումէն վերջ, չեխական հողը ապաստանած էին, ինչպէս եւ 4000 գերման եւ աւստրիացի Հրեաները։ Անոնք ազատելով գերման ցեղապաշտութեան բանտերէն, այժմ կ'իյնան Գերմանիոյ տիրապետութեան տակ, զրկուած՝ փախչելու որ եւ է հնարաւորութենէ։

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ Լոնտոն գնաց երէկ առտու, ընկերակցութեամբ արտաքին նախարարին։ Այս այցելութեան արժէքը մեծապէս աւելցած է, օրուան դէպքերուն հետեւանքով։

ԶՕՐ. ՖՐԱՆՔՈ հեռագիր մը ուղղեց Հիթլէրի, շնորհաւորելով «Գերմանիոյ կցումը գերմանական նախկին երկրամասի մը»։

ՓՐԱԳԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ կեդրոնացման բանակատեղի մը հաստատուած է 80.000 կալանաւորներու համար։ Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, արդէն իսկ ձերբակալուած են 26.470 հոգի։ Ամէն օր բազմութիւնը պոչ կը կազմէ պարենաւորման եւ հանդերձեղէնի խանութներուն առջեւ։

ՊՈՒԿԱՐԻՈՑ ՄԷՋ մտահոգութեամբ կը հետեւին օրուան դէպքերուն, վախնալով գերմանական ծաւալման հետեւանքներէն։

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՑ նախագահը ճայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ եւ յորդոր ուղղեց ժողովրդին մնալ հանդարտ ու վճռական։ Ան չէչտեց թէ կառավարութիւնը վճռած է ի հարկին զէնքով պաշտպանել Զուիցերիոյ չէզոքութիւնը եւ անկախութիւնը։

ՌՈՒԹԵՆԻՈՑ նախկին վարչապետ գերապայծառ Վոլոշին, Ռումանիայէն մեկնելու առթիւ, ըսաւ թէ Հիթլէր հաւաստած էր թէ անկախ պիտի դառնան, մինչդեռ Հունգարացիները զրաւեցին իրենց երկիրը։ Գերապայծառ Վոլոշին որ Պուքրէշ ապաստանած էր, Եուկոսլաւիա գնաց։

ՀՐԴԵՀ ՄԸ ՈԶՆՋԱՑՈՒՑ ՍԷՆ Քլուի չարժանկարի արհեստանոցները։ Մէկ հոգի մեռաւ, երեք հոգի վիրաւորուեցան։ Նկարահան վնասը՝ 20 միլիոն ֆրանք։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊի «Ազատ» ենթակոմիտէի ընկ. Ընդհ. ժողովը՝ 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ։

Գաղատ

Ցէսինի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան դասախօսութիւնը
22 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
«Նիւթ՝ «Ինչ է գաղնակցութիւնը»»

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Շրջ. Կոմիտէի դասախօսութիւնը՝ 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, գրադարանին մէջ, 181 Բուռ Լաֆայէթ։ Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։ Նիւթ՝ Հայրենի իւի մասին մեր ըմբռնումը։

Ընկերահամակրական դասախօսութիւն

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
23 Մարտ, Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8,30ին, Գ. Թաղապետարանի գրադարանը։
ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ մտահոգ է Թուրքիան»։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿ. ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ ԵՂԵՐԿԱՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԵՐԵՍՈՒՆԶՈՐՍ ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ
25 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ,
5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ
ընկերական հրջանակ, գեղարուեստական խնամեալ բաժին
եւ յիշատակի ու յարգանքի խօսքեր
Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով Մուտք 2 ֆր.

Ընկերահամակրական խնդոյք Փեսր 18ի առթիւ

Հ. Յ. Դ. ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին
ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԼԼԱՑ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Յառաջիկայ գաս սխօսութիւնը Հինգ., 23 Մարտ երեկոյեան ժամը 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ, 5, Rue l'Eclipse, Մարսէյլ։ Կը դասախօսէ Գ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Թլկատինցին»։

Յարեկոյթ—պարահանդէս

Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ։ 26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **157bis, Jean Jaurès, Maison Alfort:**

Խմբերգներ եւ հայկական պարեր դէկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի։ Նուագախումբ ԳԱՐԻՕ ԳԱՆԹիի։

Մատչելի պիւֆէ։ Աճուրդ Զկայ։ Մուտք 6 ֆրանք

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Պատիւէն առնել 81 թիւ օթօպուսը եւ իջնել վերջնաւորութենէն 2 կայան առաջ, մեծ դպրոցին մօտ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊի ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ։

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի, ԱՆԱՀԻՏԻ, ՎԱՂՈՒՀիի, ՑԱՄՄԻԿԻ եւ Պ. Պ. ԴՄԲԻԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ ՍԱՐԱՖԵԱՆի։

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ **ՄԻՇԱ ՄՈՒԼ ՈՒԼՄՆ**

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ Միշա Ազնաւորեանի։ Պար եւ սոլոներ։
Մուտք **10, 7.50** եւ **5** ֆրանք։

Յարեկոյթ - պարահանդէս

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՌՕՄԷՆՎԻԼ-ՄՈՆՓՐԷՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11
4, Place Jeanne d'Arc, Noisy-le-Sec
կը նախագահէ՝ Պ. Ս. ԱՂԱՊՈՒԼԵԱՆ
եր խօսին՝ Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կր ներկայացուի զաւեշտ մր։
Մուտք 6 ֆրանք
Շաղորդակց. միջոցներ.— Մէթրօ Mairie des Lilas-էն առնել 95 A օթօպուսը։ Jaurès-էն 21 c օթօպուսը։

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ **Salle Chopin-Pleyel**Ի ՄԷՋ
ՄԱՐՏ 25ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
Ցայտագիր.— ՇՈՒՄԱՆ, ՇՈՓԷՆ, ՖՕՌԷ, ՏԷՊԻՒՍԻ, ԼԻՑԹ
Մուտք՝ 10 եւ 40 ֆր.

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ
(1re Grand Prix Wieart de Marseille)
Մասնակցութեամբ ԿՈՄԻՏԱՍ-ԳԱՂԹԱՆ երգչախումբի
Պ. Պ. ՖԵՐԱՅԵԱՆի եւ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի
25 Մարտ Շաբաթ ժամը 21ին Salle Rameau-ի մէջ,
31, Rue de la Martinière, Lyon
ՄՈՒՏՔ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՐԻՍ ՊԻՒՊԻԼԵԱՆԻ
3 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
2 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
Salle des Ingénieurs CivilsԻ ՄԷՋ
19, Rue Blanche, Մէթրօ **Blanche** կամ **Trinité**
Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Առաջին անգամ ըլլալով, մշակոյթային մրցանակներու արժանացած հայ արհեստակիցներ, Նասրալա-Եսայեան ներկայութեամբ պիտի յարդարեն կանացի մազերը, վերջին նորաձեւութեամբ, որոնք պիտի ցուցադրուին արհեստակցական միութեան յատնի անձերու կողմէ։ Ճոխ պիւֆէ, Գոթիյեոն եւ Թոմպոլա։
Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր մրցակցութեամբ հոչակաւոր ARMANDINOի օրքէսթը ծագին։
Մուտք՝ 10 ֆրանք։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱ
14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի առէն օր ժամը 14 2ի։
Ընտանիները ժամադրութեամբ։

ՏՈՔԹ. ԳԻՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ
230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64
Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀի դեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)
Դաշնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբակային դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ։
Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine, իսկ Շաբաթները ժամը 2—4 Studio Wacker:

Նկատի

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

AUBERGE "MON PLAISIR"
17, Rue Laferrière, Paris (9)
(Angle rue Henri Monnier et rue N. D. de Lorette)
Métro St. Georges. Tél. Trudaine 11—67
Կովկասեան եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ։ Ամէն օր ընտիր ՏՕԼՄԱՆԵՐ, ՇԱՇԼԻԿ եւ ճաշացուցակի փոփոխութիւն։
Եկէք, համոյքով ուտելու խոհարար ԿԱՐՊԻՍի խնամքով պատրաստած եւ միշտ գնահատուած կերակուրները։
Հաճելի ժամադրավայր ՕՂիի եւ ախորժաբեր աղանդերներու սիրահարներուն։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնէն, Փարիզէն եւ Փրակայէն կ'ուղարկենք՝ բրդեղէններ, կօշիկներ, ձերմակեղէններ, Թրիքոներ եւայլն, ամենաժամն գինով։ Կը ստանձնենք նաեւ յանախորդներու կողմէ գնուած ապրանքներու առաքումը։ Փափաքողներուն կը ղրկենք բրդեղէններու նմոյշները եւ մանրամասնութիւններ։

Կ'ուղարկենք դիւրատար (portatif) **Underwood** մեքենաներ։ Ռուսական տառերով, ամենաժամն գիներով։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77

ՀԱՅԵՐԷՆի ԴԱՄԵՐ
ԽՄԲԱԳՐԱՏՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ
Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
55 Rue de la Sablière, (Courbevoie)

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
23
ՄԱՐՏ
JEUDI
23 Mars
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3996

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԷՊՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

— ∞ —

Զարաշուք լռութիւնը կը չարունակուի տակաւին, եթէ չհաշուենք Մէմէլի «ապրափոխութիւնը», որ տեղի ունեցաւ անաղմուկ :

Փոքր եւ անճար երկիր, 55.658 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ եւ 2.255.000 բնակչութեամբ, Լիթուանիան ի՞նչպէս կրնար դիմադրել զերմանական պրոֆին, երբ աւելի զօրաւոր Աւստրիան եւ Չեխոսլովաքիան անմիջապէս ընկճուեցան, արիւնալի արշաւանքի մը սպառնալիքին առջեւ :

Մնաց որ, «Մեծերն» ալ չատոնց համակերպած էին այս նոր նահանջին : Թէեւ, ըլլօրէն կը կասկածին թէ Գերմանիա պիտի չզոհանայ Մէմէլի զրաւումով եւ իր թեւարկութեան տակ պիտի առնէ այդ երկիրը եւս, խորտակելով Լիթուանիոյ եւ Մ. Միութեան ազդեցութիւնը :

Այժմ աչքերը ուղղուած են դէպի Հունգարիա եւ Ռումանիա, որոնց առաջինը Գերմանիոյ դաշնակիցն է, իսկ երկրորդը դերազոյն ճիգեր կը փորձէ, թէ իր հողային ամբողջութիւնը պահպանելու եւ թէ զերմանական սպառնալիքէն ազատուելու համար : Այս առթիւ, իր յոյսը դրած է արեւմտեան պետութեանց վրայ, որոնք տենդագին խորհրդակցութիւններ կը կատարեն այս միջոցին :

Մինչ այս մինչ այն, բոլորը անհամբեր կը սպասեն Ֆաշական Գերազոյն Խորհուրդին վճիռներուն եւ մանաւանդ Մուսոլինիի ճառին, որուն բովանդակութենէն կախում ունի կացութեան մեղմացումը կամ ծանրացումը :

Ֆաշական խորհուրդը իր դիրքը ճշդած է արդէն, առաջին նիստին մէջ իսկ ընդունելով բանաձեւ մը, որ ոչ միայն «պատերազմի պարիւր մը» կը հռչակէ ժողովրդավար երկիրներուն «միացեալ ճակատի» ձեռնարկը, «ընկերակցութեամբ համաձայնավարութեան», այլեւ «մանաւանդ այս պահուն կը չեշտէ իր լիակատար յարումը Հռոմ – Պերլին առանցքին» :

Ուրեմն, չէ թուլցած Առանցքին քաղաքականութիւնը, հակառակ այն իրողութեան որ Գերմանիա ահագին աւար ստացաւ անոր շնորհիւ, իսկ Իտալիա դեռ կարգի կը սպասէ :

Այս առթիւ, յատկանշական է որ Ֆաշական մամուլը կատաղի լեզու մը կը գործածէ Իտալիոյ դէմ :

Այսպէս, կիսապաշտօնական օրկան մը, «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա», կ'ազդարարէր առջի օր.

— « Անցա՞ծ է վալսերու շրջանը : Իտալիա առանցքին կապուած կը մնայ ոգիով եւ զէնիով : Իտալիա դէպ ի պատերազմ չի խոյանար, բայց չի վախնար պատերազմէն, նոյնիսկ անոր կը սպասէ, եւ մանաւանդ կը կրծէ իր սանձը, եւ կ'ղօղայ հանդիպիլ պատնէշէն անդին եղած անարգ ախոյեաններուն, որոնք ձայն կը բարձրացնեն Փարիզի կապելաններուն մէջ, թուղթի վրայ հաշուելով այն միլիոնաւոր զինուորները եւ հազարաւոր թնդանօթները զոր Մեծն Բրիտանիա, Մ. Նահանգները եւ նոյն իսկ խորհրդային Ռուսաստանը պիտի ընծայեն, իրենց երկրին բայց ոչ իրենց արիւնին պաշտպանութեան համար : Այդ ախոյեանները կրնան վստահ ըլլալ թէ իրենց խայտառակ խօսքերը իբրեւ գաւթալի նշանակ պիտի բարձրանան սուիններու ծայրերուն վրայ, հաշիւներու կարգադրութեան օրը » :

Հակառակ այս հիւանդագին երեւոյթներուն, կը կարծուի թէ բոլորովին փակուած չէ բանակցութեանց ճամբան, եւ նոյնիսկ Լաւալը Հռոմ դրկելու դրոյցներ կը լսէին :

ԲԱՑԱՌԻԿ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

»»» • «««

Խստիւ արգիլուած է զինուորական լուրեր տպել կամ տարածել

Անմիջապէս գործադրութեան յանձնուեցան ազգային պաշտպանութեան բացառիկ օրէնքները, որոնց դէմաւոր կէտերը հաղորդած էինք երէկ :

Պաշտօնաթերթը երկու նոր հրամանագիրներ հրատարակեց, ազգ. պաշտպանութեան ճարտարագործութեանց համար : Առաջին օրէնքով, չաբթական աշխատանքի տեւողութիւնը պիտի ըլլայ, առժամապէս, 60 ժամ, բոլոր այն հաստատութեանց մէջ որ կը բանին ազգ. պաշտպանութեան համար, պետական թէ անհատական : Ի հարկին աշխատանքի նախարարը կրնայ պատուիրել 60 ժամէն ալ աւելի աշխատելու : 41րդ ժամէն սկսեալ, աշխատանքի ժամերը պիտի համարուին յաւելուածական, աշխատավարձի յաւելումով : Ցաւելումը պիտի ըլլայ 10 առ հարիւր, մինչեւ 45 ժամը, իսկ 5 առ հարիւր՝ 46րդ ժամէն սկսեալ :

Ճարտարագործական հաստատութեանց վարիչներուն արգիլուած է պաշտօնեաներ եւ բանուորներ առնել այն հաստատութիւններէն որ կը բանին ազգ. պաշտպանութեան համար : Ցեղաւորման բոլոր դրասենեակները դրուած են աշխատանքի նախարարին իրաւասութեան տակ :

« Նիւ Եորք Հէրըլտ» կը գրէ թէ զինուորական հրամանագիրներուն տրամադրութեամբ, խաղաղութեան առեն բանակին թիւը 700.000էն պիտի բարձրանայ 1.000.000ի, իսկ սպաներուն թիւը, որ 30.638 է, պիտի բարձրանայ 31.060ի : Ենթասպաներու թիւն ալ պիտի աւելնայ 2500 հոգի : Հիւս. Ափրիկէի անկոնն զինուորներուն չարքերը պիտի լրացուին նոր զօրախումբերով :

Լիոնի, Մէցի եւ Սթրազպուրկի հրամանատարները պիտի կոչուին զինուորական կառավարիչներ : Փարիզի զինուորական շրջանին հրամանատարը պիտի գործէ զօրավարի մը կամ մարաջախտի մը իրաւասութեան տակ, իբրեւ զինուորական կառավարիչ :

Խստիւ արգիլուած է որ եւ է զինուորական լուր դուրս հանել, տարածել, հրատարակել կամ արտատպել որ եւ է միջոցաւ, երբ կառավարութիւնը ինք չէ հաղորդած հանրութեան : Այս արգելքին ենթակայ են բանակին, նաւատորմին վերաբերեալ տեղեկութիւնները, մէջէն ըլլալով կրաւորական պաշտպանութեան, կառավարութեան քննած, ապսպրած կամ օգտագործած ռազմական նիւթերը, կառաւարած շինութիւնները ամբարումները եւն. : Անոնատողները պիտի պատժուին համաձայն 1934 յունուար 26ի օրէնքին 12րդ յօդուածին, եւ ի հարկին աւելի ծանր պատիժներ պիտի կրեն, համաձայն 1938 յունիս 17ի հրամանագիր – օրէնքին, որ կը վերաբերի լրտեսութեան : Սոխոզդական պարապներու մէջ, կառավարութիւնը կրնայ վարչական միջոցով գրաւել ձեռագիրը կամ տպագիրը (թերթ) :

Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ կառավարութիւնը ծրագիր մը կ'ուսումնասիրէ, ունենալու գասերէն ճարելու համար բացառիկ ծախքերու մէկ մասը, մօտ 190 միլիոն տոլար (370 միլիոն ֆրանք) :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՄԷՄԷԼՆ ԱԼ ԵՏ Կ'ԱՌՆԷ

Նախապէս վերջնագիր մը ուղղուած էր

Լիթուանիոյ կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ Գերմանիոյ վերադարձնել Մէմէլի շրջանը (Քլայփէտա), վերջնագիրը ստացած ըլլալով Պերլինէն :

Ինչպէս գրած էինք, Լիթուանիոյ արտաքին նախարարը Պերլին կը գտնուէր քանի մը օր առաջ : Այս առթիւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարը 45 վայրկեան խօսակցելով իր պաշտօնակիցին հետ, ետ պահանջած էր Մէմէլը, հակառակ պարագային զերմանական զօրքը պիտի արշաւէր, հինգ օր պայմնաժամ տալով : Լիթուանիոյ արտաքին նախարարը իր երկիրը վերադառնալով, տեսակցեցաւ զերմանական դեսպանին հետ, յետոյ մանրամասն զեկուցում մը ներկայացուց իր կառավարութեան : Իբրեւ եզրակացութիւն, խորհրդարանը անմիջապէս զաղտնի նիստի մը հրաւիրուեցաւ, քննելու համար Պերլինի առաջարկը : Գերման երեսփոխանները չմասնակցեցան այս նիստին : Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, որոշուեցաւ տեղի տալ, նաւահան – գիստէն օգտուելու պայմանով, ինչպէս կը հաղորդէ Ռիւթէրի Գրքակիցը :

Մէմէլի շրջանը, որ ունի 930 քառ. մղոն տարածութիւն, նախապէս Գերմանիոյ կը պատկանէր եւ Լիթուանիոյ յանձնուեցաւ դաշնակիցներուն կողմէ : 1919էն 1923 այս շրջանը կառավարուեցաւ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Ճափոնի դեսպաններէն կազմուած խորհուրդի մը կողմէ : 1923ին, երբ «Զորս Մեծերը» կը ծրագրէին Մէմէլն ալ ազատ նաւահանգիստի վերածել, Ցանցիկի պէս, Լիթուանիոյ զօրքը գրաւեց զայն : Եւտոյ Ազգերու Դաշնակցութիւնը վաւերացուց այս գրաւումը : Այդ ճանաչումէն վերջը, պայմանագիր մը կնքուեցաւ մէկ կողմէ Լիթուանիոյ եւ միւս կողմէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Ճափոնի միջեւ, որով Մէմէլի շրջանը լայն ինքնավարութիւն պիտի վայելէր, քանի որ Գերմանացիները մեծ թիւ մը կը կազմեն այնտեղ : Պայմանագիրը կնքուեցաւ 1924ին : Իտալիա եւ Ճափոն Ազգաժողովէն վազ քաշուած ըլլալով, միակ երաշխաւորները կը մնային Անգլիա եւ Ֆրանսա : Հիթլէրական իշխանութեան հաստատումէն ի վեր, Գերմանիա միշտ կը դանգատէր թէ Լիթուանիա խախտած է Մէմէլի սահմանադրութիւնը եւ վերջին տարիներս պարբերաբար խռովութիւններ կը ծագէին, նախաձեռնութեամբ նացիներու առաջնորդին, Տոքթ. Նեւմանի :

Կ'ըսուի թէ Գերմանիա յանձն առած է երաշխաւորել Լիթուանիոյ հողային ամբողջութիւնը, իբրեւ փոխարինութիւն :

Անգլիա եւ Լհհաստան համակերպած կը թուին Մէմէլի դրաւման, բայց պիտի չհանդուրժեն որ Գերմանիա թեւարկութիւն հաստատէ Լիթուանիոյ վրայ, ինչպէս ըրաւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ :

Ռումանիոյ հոգերը եւ զգուշութիւնները

— ∞ —

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ երեքշաբթի օր, երբ սեղան մը սարքուած էր ի պատիւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին, Պըքինկէմի պալատին մէջ, ճայնասփիւռը հաղորդեց Գերմանիոյ սպառնալիքը՝ Մէմէլի մասին : Բարեբախտաբար անթելի գործիք չէր գրուած ճաշասեղանին եւ պարասրահին մօտ, որպէսզի հիւրերը անհագիստ չըլլան :

Այդ միջոցին ուրիշ լուր մը եւս տարածուեցաւ,— Լհհաստան կը փորձէ միջնորդել Ռումանիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ, որպէսզի պատերազմ չծագի երկու դրացիներուն միջեւ, հողային պահանջներու համար : (Այդ պարագային Գերմանիա ուժ պիտի տայ Հունգարիոյ, իսկ Ռումանիա կրնայ հող կորսնցնել եւ Գերմանիոյ թեւարկութեան տակ իյնալ, եթէ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Միութիւնը օգնութեան չհասնին) :

Թէեւ թերթերը վերապահ են, բայց իրազեկները կը հաւաստեն թէ Հունգարիա կը նեղէ Ռումանիան, եւ պահանջելով Թրանսիլվանիոյ ընդարձակ նահանգը, որ նախապէս կը պատկանէր Աւստրիա – Հունգարիոյ : Այս վերջինը աւելի պահանջկոտ դարձած է, հիմա որ Գերմանիա դրաւած է Չեխոսլովաքիան եւ աւելի մօտեցած ռումանական սահմանին : Ռումանիա ուրիշ հոգ մը եւս ունի.— եթէ Ռուսերը օգնութեան հասնին, պիտի անցնին Պեսարապիոյ նահանգէն : Արդ, ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ անդամ մը հոն տեղաւորուելէ վերջ, պիտի քաշուին :

**** Ռումանիոյ վարչապետութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն դրօշի տակ առնուած են կարգ մը պահեստի զօրագունդեր, լրացնելու համար չարքերը : Ռումանիա մէյա խաղաղասէր ըլլալով, այդ զօրագունդերը պիտի համախմբուին երկրին ներսերը, սահմանադլուխէն չատ հեռու եւ պարզապէս մարզանքներ պիտի կատարեն : Երբ կարգ մը դրացի երկիրներ չեղեալ նկատեն զօրաշարժի կարգադրութիւնները, այն ատեն Ռումանիան ալ վախ չունենալով իր ապահովութեան մասին, իրենց զօրանոցները պիտի վերադարձնէ այդ զօրագունդերը :*

Լոնտոնի եւ Պերլինի ռումանական դեսպանները Պուքրէշ կանչուեցան, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար :

**** Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ փէշթայի անթելը չարունակ վերաքննութիւն կը պահանջէ Թրանսիլվանիոյ մասին : Այդ քարոզութեանց հետեւան – քով, կարգ մը ցոյցեր տեղի ունեցան Թիմիշվարի, Արատի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, բայց ոստիկանութիւնը վերահաստատեց բարեկարգութիւնը : Պուքրէշի մէջ ալ զինուորական միջոցներ ձեռք առնուեցան :*

**** Ռումանական կառավարութիւնը որոշեց յետաձգել Գերմանիոյ հետ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին ստորագրութիւնը, նկատի առնելով մասնաւոր կացութիւնը : Իրրեւ հետեւանք այս որոշման, գերմանական պատուիրակը Պերլին պիտի վերադառնայ : Կ'ըսուի թէ ծրագրուած դաշնագրով Ռումանիա յանձն առած է զոհացնել կարգ մը պահանջներ, բայց մերժած է իր քարիւղի մենաշնորհը տալ Գերմանիոյ :*

ՑԱՇԱԿԱՆ ՄԵԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴ գումարուեցաւ առջի օր : Այս առթիւ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կ'ըսէ թէ ժողովրդապետական երկիրներու «միացեալ ճակատի կազմութեան սպառնալիքին առջեւ—որ պատերազմի պրիւր մը պիտի դառնայ եւ ոչ թէ խաղաղութեան — Ֆաշական խորհուրդը կը յայտարարէ թէ ինչ որ պատահեցաւ կեդր. Եւրոպայի մէջ, հետեւանք է վերսայլի դաշնագրին » : Խորհուրդը «մանաւանդ այս պահուն անգամ մը եւս կը հաստատէ իր կատարեալ յարումը Հռոմ – Պերլին առանցքին » :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱԶԱԿԱՆ...

— • —

Քաղաքական շունդալից լուրերու շխորին մէջ, «Օրը Օրին»ը կամացուկ մր պատմ ի վեր բաշուեցաւ, կարգի սպասելով :

Բարեբախտաբար ոչ օգտաւաերը կը նուիչեն, ոչ ալ թնդանօթները կ'որոտան :

Միայն նախարարական ճառերն ու լրագրական ճամարտակութիւնները են որ իրար կը հրմշտկեն, ցնոր տնօրինութիւն :

Օգտուելով բանըչորս ժամուան դադարէ մը, ահա բանի մը տող կը գրտնեմ, միեւնոյն ատեն տեղ բանալու համար... Անթիլիասի յուշարձանի ցանկին, որ նոյնպէս կարգի կը սպասէր :

Նորէն «աւուր պատշաճի» նիւթ մըն է որ կուգայ գրչիս տակ :

Սովորութիւն ունի՞ք հետեւելու երեսփ. ժողովին վիճաբանութեանց :

Խելս չի հասնիր ոչ «պլօք»ին, ոչ ալ «թավլու»ին : Իրրեւ ժամանց, ես սլ ասոր – անոր ճառերը կը կարդամ, արձակ ժամերուս :

Այսպէս, վերջին շաբաթուան ընթացքին ծայրէ ծայր կարդացի շատ մը առեւնագրութիւններ :

Ի՜նչ գոհարներ, ի՜նչ գոհարներ : Ամէնէն լուրջէն, ակադեմականէն մինչեւ թեթեւն ու փողոցայինը :

— Դաւաճա՛ն, ծախուա՛ծ, լրտե՛ս, վարդասպա՛ն ...

— Ստախօս, դասալիք, վարձկան..

— Պուրկոս գնա :

— Ֆու տեդդ Մոսկուան է : Բոլշեւիկները գողեր եւ մարդասպաններ են ...

— Պարոն նախագահ, այժմէն կ'ազդարարեմ թէ պիտի ապտակեմ այդ պարոնը, ժողովէն վերջը : (Ինչպէս ալ բոլշեւիկ Ռըճօ ժան առջի օր ապտակեր է վիէնի երեսփոխանը, Պ. Ֆոլոմպ, որ անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց Պ. Էռիոյի) :

Ցանկարծ ուրիշ մը տեղէն կը ցատկէ, խօսքս ընդհատելու համար հակառակորդին վրայ : Բարեբախտաբար նախագահը կ'ընդհատէ նիստը, գլխարկը դնելով հանդիսաւորապէս :

Եւ իրարանցումը կը շարունակուի ետքը : Հրմշտուք : Փոխադարձ լուտանքներ : Բռունցք : «Դո՞ւն էիր ըլլ...» :

Բարեկամներ եւ բարեսլաններ յառաջ նետուելով, կը հեռացնեն ոսոխները :

Նիստը վերսկսած է : Նախագահը կարգով կը կանչէ հարցապնդողները :

Ձայն մը.— Այդ ստահակին թոյլ մի՛ տաք որ խօսի...

Կարմիր երեսփոխան մը կ'անարգէ պատերազմի վիրաւոր մը, աչագուրկ :

Նախագահը կարգի կը հրաւիրէ : Աչազուրկ երեսփոխանը կարճ պատասխան մը կուտայ .

— Պարոն Իամէք մէկ չմեղանիք ունի,— Պարոն Իամէք կը կոչուի :

Երեսփոխան մը հազիւ Լէոն Պլումի անունը արտասանած, նախկին վարչապետը կ'ընդմիջէ.

— Մի՛ նեղուիր , ահա ես կ'ելլեմ կ'երթամ :

Եւ իսկապէս կ'առնէ կը բալէ :

Եւ տակաւին կ'ըսեն թէ Հայերը ետ մնացած են, ժողով ընել անգամ չեն գիտեր...

Դժբախտաբար Արազը հիւանդ է երկու շաբաթէ ի վեր, այլապէս հո – գե–բնախօսական դաս մըն ալ այս մասին կուտար :

ՎԱՀԷ

ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ
ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Բարձր Հայքի Հայր. Միութիւն, Մարսէյլ	100
Տէր եւ Տիկին Գէորգ Զաքեան	50
Տէր եւ Տիկին Կարապետեան, Մարսէյլ	30
Գումար	180
Մարտ 1ի դումար	1340
Ընդհ. գումար	1520

«ԷՋՄԻԱԾԻՆ» ԲԱՌԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ

Հայաստանի սահմանակից շրջանէ մը հասած նամակի մը մէջ կը կարդանք (8 մարտ).

— « Էջմիածին » բառը արգիլուած է : Խորհրդային թերթերը զայն կը կոչեն «Նախկին վանք», որուն կառավարիչն է Զեկան : Ոչ մէկ տեղեկութիւն Միաբանութեան մասին : Կ'ըսուի թէ Մեսրոպ արք. Մագիստրոս կրօնական սէմը ձգած ըլլալով, իբրեւ աշխարհական կ'ապրի եղբօրը հետ :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

— ∞ —

Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը եւ տիկինը Լոնտոն հասնելով, ընդունուեցան արտակարգ պատիւներով : Անգլիոյ թագաւորն ու թագուհին, վարչապետը, արտաքին նախարարը եւ ուրիշ երեւելիներ կայարան գացած էին, դիմաւորելու համար հիւրերը : Ճամբան տասնեակ հազարաւոր քաղաքացիներ խանդավառութեամբ կը ծափահարէին Ֆրանսայի նախագահն ու Տիկինը, որոնց կ'ընկերանար արտաքին նախարարը, բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ : Հիւրերը առաջնորդուեցան Պըքինկհէմի պալատը, մինչ բազմութիւնը կ'ազազակէր.— « Կ'ուզենք տեսնել նախագահը եւ թագուհը» : Հիւրը եւ հիւրընկալը հարկադրուեցան պատշգամ ելլել, տիկիններուն հետ, խանդավառ ցոյցերու մէջ :

Աւելորդ է ըսել թէ կատարուած փառաւոր ընդունելութիւնը չէր կրնար փարատել քաղաքական մտահոգութիւնները, որոնք այնքան ծանր համեմատութիւններ ստացած են այս միջոցին : Ոչ միայն երկու երկիրներուն նախարարները, այլեւ թագաւորն ու Հանրապետութեան նախագահը չարունակ այդ մասին կը խօսէին : Արքայական պալատին մէջ սարքուած սեղանին առթիւ, Անգլիոյ թագաւորը իր բաժակաճառին մէջ վառաբանելով երկու երկիրներուն դարաւոր եւ վառաւոր պատմութիւնը, պանծացուց ժողովրդապետական կարգուսարքը, ազատութեան եւ արդարութեան գաղափարը : «Երեսունեւհինգ տարի առաջ, ձեր երկիրը եւ իմ երկիրս միասին հաստատեցին թէ աշխարհասլրութիւնը պիտի չկրկնէ դրացիներ դարձուցած ըլլալով, նախախնամութիւնն ալ կ'ուզէր որ անոնք բարեկամներ ըլլան» : Ցետոյ փառաբանեց երկու երկիրներուն սերտ գործակցութիւնը , «որ մեծ ծառայութիւն մը մատուցած է եւ պիտի մատուցանէ խաղաղութեան դատին : Մեր պետական վարիչները ջերմաշխ կը բաղձան կարելին կատարել, բարեկամաբար լուծելու համար բազմաթիւ ծանրակշիռ խնդիրներ որոնք այսօր կը յուզեն ամբողջ աշխարհը : Բայց անոնք պիտի չմասնակցին որ եւ է կարգադրութեան որ կը խախտէ պետութիւններու յարաբերութեանց սկզբունքները : Մենք կ'ըմբռնենք մեր ճամբուն վրայ եղած դժուարութիւնները, բայց ես համոզուած եմ թէ պիտի կրնանք վստահութեամբ նայիլ ապագային, դիտակից՝ մեր ուժին եւ իմացականու –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՎՂՎՍՏՅԱՇՅՈՒՏ ԵՎՐՊԱԿԻ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՑԻՉ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՊԱՐՈՆ ՍԻՄՈՆ ՄԱՐԿՈՒՍԵԱՆ

Ի ՄԱՐՍԷՅԼ

Ի ՎԻՒՐՏԵՄԲԵՐԳ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Ի ՊԵՐԼԻՆ

Ի ՊԱՐԻԶ

Ի ԼՈՆԴՈՆ

Ի ՆԻՒ ՅՈՐՔ

Ի ՄՈՆԹԻ ՔԱՐԼՈ

Ի ՄՈՆԱԿՈ

Ի ՄԱՐՍԷՅԼ

Ի ՎԻՒՐՏԵՄԲԵՐԳ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Ի ՊԵՐԼԻՆ

Ի ՊԱՐԻԶ

Ի ԼՈՆԴՈՆ

Ի ՆԻՒ ՅՈՐՔ

Ի ՄՈՆԹԻ ՔԱՐԼՈ

Ի ՄՈՆԱԿՈ

— ∞ —

ՊՈՍՏՈՆ, ՄԱՍՍԱՉՈՒՍԵՏՍ

ՏՊԱՐԱՆ ՀԱՄԱՐԻՉ ՄԱՄՈՒԼԵԱՆ

1937

ՆՈՒԻՐՈՒՄ ԵՄ ՀՕՐՍ ԻՄ ՀՈԳԻՆ

ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԻԿԻՍ

ՍՈՒՐԲ ՄԱՅՐԻԿԻՍ

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՈՒՆ

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՈՒՆ

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳՈՒՆ

Հոս կեցած ատենը մեր ուշադրութիւնը գրաւեց մի ծերունի, որ ամէն անգամ որ ձիաւոր մը կ՚անցնէր իր առջեւէն, կը կանգնէր ու ձեռքը կը պարզէր անոր։ Ձիաւորները, որոնք ամէնքն ալ զինուորական էին, կը նայէին անոր ու կ՚անցնէին առանց բան մը տալու։ Ես ալ ուզեցի ձիաւորներէն մէկուն պէս ընել։ Ձիուս սանձը քաշեցի, կանգ առի ծերունիին առջեւ ու ձեռքս երկարեցի։ Ան ալ ինծի նայեցաւ, ինչպէս որ նայած էր միւսներուն, ու ձեռքը պարզեց։ Ես ալ ձեռքս պարզեցի։ Ան ալ

թեան ու նկարագրի այն անմահ յատկութիւններուն որ կը յատկանշեն մեր երկու ժողովուրդները եւ որ կը յայտնուին մանաւանդ վտանգի պահուն»:

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահն ալ վոխադարձաբար փառա – բանելով երկու երկիրներուն սերտ գործակցութիւնը, չէշտեց.

— « Երկու երկիրները տոգորուած են պատիւի, արդարութեան, մարդկային արժանապատուութեան նոյն ըմբռնումով, դաշնագիրներու եւ որուած խոստումին նոյն յարգանքով, խորհելու, խօսելու եւ գրելու ազատութեան նոյն սիրով, ուրիշ պետութենց ներքին գործերուն չխառնուելու նոյն զգուշութեամբ, խաղաղութեան նոյն սիրով: Ամէն անգամ որ անոնք ձախողանքի մը կը հանդիպին աշխարհի որ եւ է մէկ մասին մէջ, մեր հանրային կարծիքը խորապէս կը յուզուի, եւ կառավարութիւններն կը պահանջէ զօրացնել զէնուզրահը, ամրապնդելու համար երկրին ապահովութիւնը եւ նոր նպաստ մը բերելու համար ընդհանուր խաղաղութեան »:

Լրագրական ճակատամարտը

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼ

« Իզվէստիա», Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթը, խօսելով վարչապետ Զէյմպրլէնի ճառին վրայ , կը գրէ.

— « Ի՞նչ է արժէքը լացուկոծին ու աւաղումին, զոր ցոյց տուաւ վարչապետ Զէյմպրլէն Պըրմինկէմի մէջ իր խօսած ճառով: Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պետական վարիչները երախաներ չեն: Մ'լունիխականները պիտէին թէ որու հետ գործ ունէին եւ կը հասկնային, թէ Եւրոպան կը նետէին ծաւալականութեան եւ ագէտի քաոսին մէջ: Ոչ – մ'լիամտութեան վտանգաւոր քաղաքականութեան հեղինակները այժմ կը քաշեն իրենց ընթացքին նոր պատուղները»:

Կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրավտա» եւս նոյն յանկերգը կը կրկնէ, աւելցնելով թէ խորհրդային կառավարութիւնը երբեք պիտի չդաւանէր Զեխոսլովաքիոյ «աւազակային գրաւումը »:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Իտալական մամուլը կը շարունակէ իր յարձակումները Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներու դէմ, ըսելով թէ անոնք իրենց տենդագին սպառազինութիւններով կը վրդովեն աշխարհի խաղաղութիւնը եւ կը չանան նոր զինակցութիւններով երկաթէ օղակի մէջ առնել Գերմանիան: Շողշողուն եւ չունգալից վերնագիրներ կը զարդարեն թերթերու առաջին էջերը, խոշոր տառերով: Օրինակ՝ «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա» կը գրէ.— « Խաղաղութեան եւ կարգ կանոնի հակառակ՝ Լոնտոն ու Փարիզ կը գործեն՝ Գերմանիան պաշարելու եւ օղակելու համար»: «Լավօրո Ֆաշիստա»:— « Լոնտոն կը չանայ օղակել Գերմանիան · դրամատիրական – զաղթապետական աշխարհը հակառակ է Առանցքին խաղաղ զարգացման ու զօրացման: «Թրիպունա»:— « Լոնտոն կ'առաջարկէ զինակցիլ Մոսկուայի հետ»: «Մէսաճէրօ»:— «Լոնտոն կը ճգնի ստեղծել ժողովրդապետական մխացեալ ճակատ: Մ. Նահանգները, Ռուսիա, Լեհաստան եւ Պալքանեան Համաձայնութիւնը թերեւս մտնեն այս ճակատին մէջ»: «Մեթամֆա»:— « Պատերազմական տենդ ժողովրդավար երկիրներու մէջ»:

« Թրիպունա» իր առաջնորդող յօդուածը կը նուիրէ Լեհաստանի եւ կ'ըսէ թէ այսօր Լեհաստանի մէջ բոլորն ալ լրջօրէն կը խորհին ու կը մտածեն, ինչպէս Իտալիոյ մէջ, որովհետեւ այժմ գոյութիւն ունի նոր մ'ինոլորտ մը, երիտասարդ Եւրոպան, ուր Հոմ կապուած է վարչապետին սերտ կապերով: Լեհաստան հակահրէական է, ան կը պահանջէ գաղթավայրեր, ինչպէս նաեւ Հրեաներու հեռացումը:

«Քորիէրէ տէլլա Սէրա» ուրախութիւն կը յայտնէ որ Զեխոսլովաքիա անհետացած է· ան թշնամին էր Իտալիոյ: «Այժմ անոր հողերուն մէկ մասը գրաւած է մեր բարեկամ Հունգարիան»:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Պերլինի մէջ այժմ հանդարտութիւն կը տիրէ: Շէնքերը, որոնք զարդարուած էին դրօշներով չարաթէ մը ի վեր, այժմ բնականոն վիճակ ստացած են: Բոլորը կը յուսան, թէ երկարատեւ դաշարի մը շրջանը սկսած է: Առաջնորդ Հիթլէր կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարեց պետական ու զինուորական վարիչներու հետ: Լաւատեղեակ շրջանակներ կը յայտնեն թէ մարշալ Գերման մամուլը որ եւ է տող գրած չէ, զանգատելով թէ Մուսոլինի չէ չնորհաւորած Մորավիոյ եւ Պոհեմիոյ գրաւումը, մինչ չնորհաւորեց Հունգարիան՝ Ռութէնիան գրաւած ըլլալուն առթիւ:

Գերման մամուլը աւելի անզուսպ լեզուով մը կը յարձակի ժողովրդավար երկիրներու, մանաւանդ Անգլիոյ վրայ, չէշտելով «ժողովրդավար երկիրներու անմօթ ստախօսութեանց արշաւը Գերմանիոյ դէմ»: Ըստ Տոքթ. Կէօպէլսի օրկան «Անկրիֆ», «ստախօսութեան նոր պատերազմ մը բացուած է Գերմանիոյ դէմ» եւն.:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷն կը հեռագրեն թէ քաղաքին զինուորական գրաւումը կատարուեցաւ հանդարտօրէն, բացի փոքր միջադէպէ մը, ուր խումբ մը ցուցարարներ քարկոծած ըլլալով զինուորական չղթան, ցիրուցան եղան: Զինուորները գրաւած են բոլոր պողոտաները, հանրային չէնքերը, եւրոպական թաղերը եւ ամրութիւնները կը չինեն: Առտուն կանուխ զինուորական իշխանութիւնը ձերբակալեց Սուրիոյ ազգայն· չարժման գլխաւոր վարիչները,— Նապլ էլ Ամմ, Մ'իւնիր Հայէս, (երիտասարդ հայրենասէրներու ազդեցիկ անդամը), Մէհմի Մուրթաժա եւն.:

ՄՈՐԱՎԻՈՅ կօչիկի մեծ հաստատութիւնը, Պաթա, պիտի փոխանցուի անգլիական ընկերութեան մը: Այս հիմնարկութիւնը Ռումանիոյ մէջ պիտի բանայ կօչիկի գործարան մը:

ՔԱՆԱՏԱՑԻ վարչապետ Պ. Քինկ յայտարարեց խորհրդարանին մէջ թէ Քանատա պիտի կանգնի Մեծն Բրիտանիոյ կողքին, պատերազմի մը պարագային: Աւելցուց թէ վարչապետ Զէյմպրլէնի բանակցութեանց կը մասնակցի նաեւ քանատական կառավարութիւնը :

ԱՆԳԼԻՈՅ դահլիճին մէջ քննուեցաւ պարտաւորիչ զինուորութեան խընդիրը: Ո եւ է որոշում չտրուեցաւ :

Ցուցակ—պարահանդէս

Ֆ· Հ· Կապոյտ խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ: 26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **157bis, Jean Jaurès, Maison Alfort:**

Խմբերգներ եւ հայկական պարեր ղեկավարութեամբ Պ· Ս· ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի: Նուագախումբ ԴԱՐԻՕ ԴԱՆԹԻի:

Մատչելի պիւֆէ: Աճուրդ Զկայ: Մուտք 6 ֆրանք

ՀԱՂՈՐԴ· ՄԻՋ.— Պասթիլէն առնել 81 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել վերջաւորութենէն 2 կայան առաջ, մեծ դպրոցին մօտ :

ՅԱԿՈԲ ՉԱՔՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Ο ՏՐ ՔՈԼՈՆԵՐ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թռուա Քառքիէ, Պոմմառշէ, Բրէնթաճ, Կալըրի Լափայէթ վաճառատուններէն եւ **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 ֆր.:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ «Արաւ» ենթակոմիտէի ընկ· Ընդհ· ժողովը՝ 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «Վռամեան» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը ֆրաւիրէ իր չորս խումբերը, կիրակի 26 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 3,30ին ծանօթ ֆաւաքատեղին:

ՍԷՆ-ԺԷՐՄԷՆի (Մարսէյլ) «Յայտնութեան» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը ֆրաւիրէ Մարգոնի, Նօթր-Տամի, Լէզօլիվի եւ Սէն-Ժերմէնի բնակիչները 24 Մարտ Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8,30ին, Գ· Մ· Գասպարեանի սրահը· Ներկայանալ անդամատետրով:

ՊՈՒԼ ԼԻՈՅԻ (Մարսէյլ) «Մ· Վարանդեան» խումբի ստիպողական ընդհ· ժողովը 24 Մարտ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ազգապահներու քնակարանին մէջ·

Սէն ՄՈՐԻՍԻ «Ցարաց» խումբի ընկերները կը ֆրաւիրուին ընկերական ընդհ· ժողովի, 25 Մարտ Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը Եիշդ 3ին, Խանօթ ֆաւաքատեղին: կը խօսի՝ ընկ· Վ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Վիէննի «Ալի» կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը ֆրաւիրէ բոլոր ընկերները 26 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Խաժակ Ակումբը:

Ներկայ կ'ըլլայ ընկ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Լիոնի «Վարանդեան» Շրջ· կոմիտէի դասախօսութիւնը՝ 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, գրադարանին մէջ, 181 Քուռ Լաֆայէթ: կը խօսի՝ Ընկ· Վ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ Հայրեն իէի մասին մեր ըմբռնումը:

Ընկերահանգրանական դասախօսութիւն

Հ· Յ· Դ· ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

23 Մարտ, Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8,30ին, Գ· Թաղապետարանի գրադարանը:

ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿ· Վ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ մտահոգ է Թուրքիան»:

ընկերահանգրանական դասախօսութիւն

Պանեէօ-Քալաճի «Արծիւ» ենթակոմիտէի կողմէ

25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ իր ակումբին մէջ

Կը խօսի ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ «Ինչո՞ւ ձախողեցաւ հայկական դատը»:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿ. ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ· Յ· Դ· «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԵՐԵՍՈՒՆՋՈՐՍ ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹԻ

25 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ,

5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ

Ընկերական չրջանակ, գեղարուեստական խնամեալ բաժին եւ յիշատակի ու յարգանքի խօսքեր

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով *Մուտք 2 ֆր.*

Ընկերահանգրանական խնջոյք Փետր 18ի առթիւ

Հ· Յ· Դ· ՏԷՄԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին

ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼԼԱՅ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ *Մուտքը ազատ է*

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Յաւուրս կիրակոյ գասախօսութիւնը Հինգ., 23 Մարտ երեկոյեան ժամը 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ, 5, Rue l'Eclipse, Մարսէյլ: կը գասախօսէ Պ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ: Նիւթ՝ «Թլկատենցին»:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ՇՔԵՂ ԿԵՐՊՈՎ

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

եւ Ֆ. Կ. Խաչի տասնամեայ գործունէութիւնը

ԿԻՐԱԿԻ, 2 ԱՊՐԻԼ 1939, ԺԱՄԸ 15-24

AÉRO-CLUBի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 6, Rue Galilée - métro Boissière

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ *ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍՔՃԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ *ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ*

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

8 Rիի Պոնսիէ, Մէթրօ Փոլսոնիէր կամ կառ տու Նոռ

Փոքրիկն Վարդ կարագետեան(գաշ.),Նուագախումբ **Michel** *Սահակեան*

Ճոխ պիւֆէ՝ գիւրամատչելի գիներով, Մուտք՝ 7 ֆր.

Նուագահանդէս

Հովանաւորութեամբ **Office Théâtrale Européenneի**

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ Salle Chopin-Pleyelի ՄԷՋ

ՄԱՐՏ 26ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Ցայտագիր.— ՇՈՒՄԱՆ, ՇՈՓԷՆ, ՖՕՌԷ, ՏԷՊԻՍՍԻ, ԼԻՑԹ

Մուտք՝ 10 եւ 40 ֆր.

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

Akademia Raymond Duneauի *մէջ*, 31, rue de Seine, *մէթրօ* Odéon, *24 Մարտ ժամը 5ին Պ. Մ. ՅՈՎԱՆՆԵԱՆ կը խոսի հայ բանաստեղծութեան եւ երաժշտութեան մասին: Կը մասնակցին, Օր. Զառափեան (դաշնակ) եւ Իրիս Պիւզալեան (երգ):*

ՓԱՐԻԶԵՒՆ չրջանի Վասպուրական Հայր· Միութեան, Հրապարակային դասախօսութիւնը, 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 բիս Պօսիէ, Բարեգործականի տան մէջ: Կը դասախօսէ Պ· Ա· Սաֆրաստեան, նիւթ ունենալով «Հայ ազգի ամենահին պատմութիւնը եւ արուեստը, համաձայն հնագիտական նորագոյն պեղումներու »:

ՎԱԼԱՆՍի Համախարսխեալ Կիսական Միութեան ընդհ· անգամական ժողովը 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին իր սովորական հաւաքատեղին, Խիստ կարեւոր օրակարգ: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

Ցուցակ-պարահանդէս

Ֆ· Հ· Կապոյտ խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ: 26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **157bis, Jean Jaurès, Maison Alfort:**

Խմբերգներ եւ հայկական պարեր ղեկավարութեամբ Պ· Ս· ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի: Նուագախումբ ԴԱՐԻՕ ԴԱՆԹԻի:

Մատչելի պիւֆէ: Աճուրդ Զկայ: Մուտք 6 ֆրանք

ՀԱՂՈՐԴ· ՄԻՋ.— Պասթիլէն առնել 81 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել վերջաւորութենէն 2 կայան առաջ, մեծ դպրոցին մօտ :

ՅԱԿՈԲ ՉԱՔՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Ο ՏՐ ՔՈԼՈՆԵՐ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թռուա Քառքիէ, Պոմմառշէ, Բրէնթաճ, Կալըրի Լափայէթ վաճառատուններէն եւ **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 ֆր.:

Ցուցակ-պարահանդէս

ԱՐՇԱԿՈՅՍ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՌՕՄԷՆՎԻԼ-ՄՈՆՔՐԷՕՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11

4, Place Jeanne d'Arc, Noisy-le-Sec

Կը նախագահէ՝ **Պ. Մ. ԱՂԱԳԱԼԵԱՆ**

Կը խօսին՝ Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ եւ Պ. ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՒՇԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը ներկայացուի գալեշտ մը:

Մուտք **6 ֆրանք**

Յաղորդակց. միջոցներ.— **Մէթրօ** Mairie des Lilas**էն առնել** **օթօպիւսը: Jaurès**էն **21 c օթօպիւսը:**

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Տիկին՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի, ԱՆԱՀԻՏԻ, ՎԱՂՈՒՀԻՒ, ՑԱՄՄԻԿԻ եւ Պ. Պ. ԳՄՐԻԿԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ ՍԱՐԱՖԵԱՆի:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆՈՒԻ *ԵՐԿՈՆ ՄԵԼ ԵԼԱՆ*

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ Միշա Ագճաւորեանի: Պար եւ սոլոներ:

Մուտք **10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:**

ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ՏԻԳՐԱՆԱԳԵՐՏԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն կէս գիշեր

Petit Journalի սրահին մէջ, 21, Rue Cadet

Կը ներկայացուի ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԵԼԻՔՆԵՐը

Լրանրաժան ութիւններ մօտ օրէն:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍՄԱՍԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

25 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Aéro Club de Franceի չքեղ սրահներուն մէջ

6 Rue, Galilé, մէթրօ Boissière

Կը մասնակցին՝ AL' BERKA (danses excentriques)

Melle MYRTIS (danseuse acrobatique)

Orchestre MICHEL *ՍԱՀԱԿԵԱՆ՝ իր ամբողջ խումբով*

Ճաշ եւ Ճոխ պիւֆէ *Քոթիյեօն* *Մուտք 10 ֆր.*

RESTAURANT des DIAMANTAIRES

60, RUE LAFAYETTE, PARIS (9) **Tél. PROV. 78-14**

Մէթրօ **Cadet** եւ **Pelletier**

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ: Անարատ օղի, առատ աղանդերներով:

Մեր մասնաւորութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՏԷՕՆԷՕՐ ՔԷՊԱՊ, ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ :

Ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ

(Քէմանչիստ)	*(Ուտի)*	*(Քանոնի)*
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ	ԲԱՐՈՒՆԱԿ	ՀԱՅԿ

ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Սգուաո Մոնթոլոնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)*

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է· ընգծւգական, ընմրցելի, ներխրդական· Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժ բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի Ծով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըն· գիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ամէն օր 5–7 եւ ժամադրութեամբ

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme — PARIS (13e)**

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իռլանտա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
24
ՄԱՐՏ
VENDREDI
24 Mars
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3997

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ ՕՐԷՆՔ
ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ՕՏԱՐ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

—— oo ——

Պաշտօնաթերթը երէկ օրէնք մը հրատարակեց, որ կը փոփոխէ 1928 մարտ 31ի օրէնքին 64րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, հետեւեալ բո – վանդակութեամբ ։—

Պատերազմի առեն, ամէն Ֆրանսացի որ զօրաշարժի ենթակայ չէ կամ ապահովուած չէ, կրնայ, նոյնիսկ հակառակ իր զինուորական կացութեան տրամադրութեանց, կամաւոր արձանագրուիլ իր նախընտրած զո – րագունդին մէջ, պատերազմի ամբողջ տեւողութեան կամ անոր մէկ մասին համար։ Այս յանձնառութիւնը որ կրնայ կատարուիլ խաղաղութեան չրջանէն, մէկ ամիսէն պակաս պէտք չէ ըլլայ։ Ցանձնառութիւնը կրնայ ընդլուիլ պատերազմական նախարարին կողմէ, ի պաշտօնէ, կամ ենթակային խնդրանքին վրայ ։

Բանակէն դուրս ձգուած քաղաքացիները կրնան, պատերազմական կամ զաղթային նախարարներուն արտօնութեամբ, ներկայ յօդուածով նախատեսուած յանձնառութիւնը կնքել, թեթեւագոյն հետեւակազօրքի վաշտերուն մէջ։

Ան ետուազի 17 տարեկան օտարականները կրնան արտօնուիլ զինուորու – թեան յանձնառութիւն մը կնքելու պատերազմի տեւողութեան համար, փրան – սական քանակի որ եւ է մէկ զօրամասին մէջ։

Այս յօդուածին գործադրութեան պայմանները եւ կամաւորներուն հան – գամանքը պիտի ճշդուին հրամանագիրներով ։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը, որ Փարիզ պիտի վերադառնայ այսօր, ուրբաթ, երկրորդ օրն ալ չքեղ ընդունելութեանց արժանացաւ Լոնտոնի մէջ։ Թագաւորն ու թագուհին նախ Օփէրա գացին Տէր եւ Տիկին Լէպրէնի եւ միւս հիւրերուն հետ։ 1908էն ի վեր առաջին անգամ էր որ չքեղ ներկայացում մը կը տրուէր ի պատիւ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին (1908ին նոյն պատիւը եղաւ նախագահ Ֆալիէռի)։ Ներկայացուած պարահանդէսը «Քնացող իշխանուհին»։ Նոյն օրը ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանատան մէջ, ի պատիւ Անգլիոյ թագաւորին, իսկ Լոնտոնի քաղաքապետական խորհուրդը չքեղ սեղան մը սարքած էր, ի պատիւ հանրապետութեան նախագահին։ Ճաշացուցակին գլուխը կը դա – նուէր կրնայ աւանդական ապուրը, որուն համար 60 ընտիր կրիաներ բերուած էին Հնդկական ովկիանոսէն։ Այս առթիւ Լոնտոն քաղաքի բոլոր աւանդական հանդիսութիւնները կատարուեցան, զօրահանդէսներով եւ ուրիշ արարողութիւններով ։

Հանրապետութեան նախագահը 500 ոսկի նուիրեց Լոնտոնի աղքատնե – րուն։

Բոլոր արարողութեանց մասնակցելով հանդերձ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը չարք մը տեսակցութիւններ ունեցաւ Պ. Չէյմպըրլէնի եւ լորտ Հալիֆաքսի հետ։ Այս առթիւ անգամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ ոչ միայն երկու երկիրներուն, այլեւ Անգլիոյ եւ իր դաշնակցութեանց միջեւ ։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ կոչ մը ուղղելով գործատէրերուն եւ բանուորներուն, յորդորեց մոռնալ բոլոր վէճերը եւ նուիրուիլ ազգ· պաշտպանութեան զօրաց – ման։ «Պարագաները կը պահանջեն զօրաշարժ ոչ միայն զէնքերու, այլ եւ սիրտերու։ Ներկայ խռովայոյզ ժամանակները կը պահանջեն որ Ֆրանսացիները հաշտուին իրարու հետ։ Երբ վտանգը մեր դուռը հասած է, պէտք է խորհինք միայն մեր հասարակաց հայրենիքին համար»։ Այս առթիւ գործատէրերուն կը յանձնարարէ ներս առնել արձակուած բանուորները ։

ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿՆԵՐԸ ձրի բաժնելու համար 180 միլիոն ֆրանք տրամադրեց Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդը։ Թերթերը կը գրեն թէ այս գումարը անբաւական է, եւ շատեր ծանր ծախքերու պիտի ենթարկուին, դիմակ ճարելու համար ։

ՄԱՐԱԶԱՒՈՏ փէթէն, որ Սան Սէպաստիանօ գացած էր, իբրեւ դեսպան, տակաւին կը սպասէ, Զօր· Ֆրանքոյի ներկայանալու համար։ Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ այս յապաղման պատճառն է հաղորդակցութեանց դժուարութիւնը, քանի որ ճամբաները փակուած են ձիւնով, իսկ իրաւազնէկները կը հաւաստեն թէ զօր· Ֆրանքօ պահանջած է որ նախ իրեն յանձնուին Թունուզ ապաստանած սպանիական մարտանաւերը, որպէսզի կարենայ ընդունիլ դեսպանը։ Վարչապետը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, եւ կը դիտէ որ ուշացումը պատճառուած է Իսպանիոյ մէջ տիրող ներքին կացութեան ։

ԻՏԱԼԻԱ զէնքի տակ առաւ 1901ի, 1902ի եւ 1903ի պահեստները, ինչպէս եւ շարք մը մասնագէտներ։ Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ այս զօրակոչը հետեւանք է ուրիշ երկիրներու զօրաշարժին եւ թէ պահեստները պարզապէս մարզանքներ պիտի կատարեն, նոր զէնքերուն վարժուելու համար ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը ունկնդրութեան ընդունելով իտալական դեսպանը, դիտողութիւն ըրաւ սահմանափակութեան զօրքին յաւելման դէմ։ Եթէ յաւելումը շարունակուի, եգիպտոս ալ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, իր զինակիցին՝ Անգլիոյ հետ։ Դեսպանը Հռոմ կանչուեցաւ, տեղեկութիւններ տալու համար։

ԻՍԼԱՆՏԱՑԻ վարչապետը յայտարարեց թէ Գերմանիա առաջարկած է օդանաւային կայաններ հաստատել Իսլանտայի մէջ, հիմնուելով հին դաշնագիրերու վրայ։ Մօտերս գերմանական զրահաւոր մը պիտի երթայ Իսլանտա։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մեծ մուֆթին, որ անցեալ տարի երուսաղէմէն փախչելով Սուրիա հաստատուած էր, նորէն փախաւ, իմացած ըլլալով թէ պիտի ձերբակալուի ։

ԽՐՈՒԱԹՆԵՐԸ կը պահանջեն դաշնակցային պետութեան վերածել Եուկոսլաւիան, անփոփոխ պահելով սահմանները եւ արքայական տունը ։

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահին հաւանութեամբ արտաքին փոխ-նախարար Սըմնըը Ուէլս հրատարակեց պաշտօնական յայտարարութիւն մը, որով ուժգնօրէն կը ձաղկէ Գերմանիոյ արշաւանքը Չեխոսլովաքիոյ մէջ եւ կը յայտնէ թէ Ուաշինկթըն կը մերժէ ճանչնալ Չեխոսլովաքիոյ կցումը գերմանական պետութեան ։ Այս յայտարարութիւնը Ուաշինկթընի գերմանական դեսպանատան դռնապանին յանձնուեցաւ հնծելանաւորդի մը միջոցաւ, փոխանակ ուղղակի գործակատարին հաղորդուելու, ինչ որ մեծ զայրոյթ պատճառեց Գերմանիոյ մէջ ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏԸ ՊԻՏԻ ՅԱՋՈՂԻ

»»» · «««

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԿԸ ՎԱՐԱՆԻՆ

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները անընդհատ կը խորհրդակցին Լոնտոնի մէջ, կազմելու համար մեծ եւ փոքր պետութեանց միացեալ ճակատը՝ գերմանական արշաւին դէմ։ Վերջին լուրերէն դատելով, համաձայնութեան ճամբան բոլորովին հարթուած չէ տակաւին։ Երկու դլխաւոր պետութիւնները, Ս· Միութիւնը եւ Լեհաստան, որոնց վճռական դեր կ'ի – նայ, եթէ Ռումանիա յարձակում կրէ, վերջնական պատասխան տուած չեն տակաւին։ Մանաւորապէս Լեհաստանի համար կը կարծուի թէ որոշ յանձնառութեան տակ պիտի չմտնէ, մինչեւ որ արտաքին նախարարը Լոնտոն այցելէ, ապրիլ 1ին։

Պատասխանելով անգլիական կառավարութեան հարցումներուն, Լեհաստան յայտնած է թէ սկզբունքով համաձայն է միացեալ ազդարարութիւն մը հրատարակելու, բայց կը նախընտրէ այդ յայտարարութիւնը խմբագրել աւելի բացորոշ։ Վարշաւա թելադրած է մտնել զինուորական փոխադարձ յանձնա – ռութեանց տակ։ Անգլիական կառավարութիւնը ապահոված է թէ համաձայն է այս թելադրութեան՝ ազդարարութեան մասին։

Թուրքիա առանց վերապահութեան ընդունած է Անգլիոյ թելադրութիւնը։ Բանակցութիւնները Ս· Միութեան հետ կը շարունակուին։

Պ· Տալատիէ եւս յայտնած է իր տեսակէտները անգլիական ծրագրի մասին, թէ Փարիզի մէջ անգլիական զործակատարին եւ թէ արտաքին նախարար Պոնկէ միջոցաւ որ այժմ Լոնտոն կը դտնուի։ Անգլիական կառավարութեան մշակած ծրագիրը այն է, որ Թուրքիայէն ասդին պետութիւններու պատուար մը հաստատուի Գերմանիոյ շուրջ, մէջն առնելով Լեհաստանը, Ռումանիան եւ Եուկոսլաւիան։ Գերմանական զրահ մը այս վերջին երեք երկիրներու հոդա – մասերուն մէջ՝ պատճառ պիտի դառնայ նոր պատուարին զինուորական ընդդիմութեան ։

Անգլիական առեւտրական պատուիրակութիւնը, Պ· Հըտսընի նախագա – հութեան տակ, երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ լեհ վարչապետին, առեւտրական նախարարին եւ ուրիշ վարիչներու հետ։ Այս պատուիրակութեան բանակցութիւնները սահմանափակուեցան առեւտրական խնդիրներու շուրջ, բայց դնդ· Պէք, արտաքին նախարարը, լուր զրկեց թէ ինք ուրախ պիտի ըլլայ քաղաքական բանակցութիւններ եւս վարելու Անգլիոյ հետ, երբ Լոնտոն այցելէ։ Կը կարծուի, թէ Լեհաստան պիտի դժկամակի մնայ պետութեանց ո եւ է խմբակցութեան մէջ, որ կը ձգնի պաշարել Գերմանիան։ Պ· Հըտսըն իր առաքելութիւնը աւարտելով Վարշաւայի մէջ, Մոսկուա դնաց ։

« Մաթէն » կը զրէ թէ Ս· Միութիւնն ալ երկդիմի դիրք մը բռնած է։ Անցեալ ուրբաթ օր, երբ մտահոդութիւնը ծանրացած էր Անգլիոյ մէջ, Ռումանիոյ մասին, բրիտանական կառավարութիւնը հետեւեալ բացորոշ հարցումը ուղղեց Մոսկուայի ։— « Եթէ Ռումանիա արշաւանքի մը ենթարկուի, Ս· Միութիւնը պատրա՞ստ է օգնելու »։

Աւրդ, Մոսկուա փոխանակ որոշ պատասխան տալու, առաջարկած է միջազգային խորհրդաժողով մը դումարել Պուքրէշի մէջ։ Մնաց որ, ոչ Ռումանիա, ոչ ալ Լեհաստան տրամադիր են խորհրդային օգնութեան ապաւինելու, աչքի առնելով Սալանիոյ օրինակը։ Երկուքին ալ ուզածը այն է որ, բացորոշ խոստում տրուի թէ իրենց կռնակէն դանակ պիտի չմխեն, եթէ յարձակման ենթարկուին ։

Խորհրդային աջակցութեան մասին վերապահութիւն կը տիրէ ոչ միայն Անգլիոյ, այլ եւ Ֆրանսայի կարգ մը շրջանակներուն մէջ։ Այս առթիւ ալ, ընդդիմադիրները իրենց յոյսը դրած են Պ· Չէյմպըրլէնի վրայ, որուն համար կ'ըսեն թէ այնքան զգոյշ մարդ է որ նոյնիսկ օդը լաւ եղած առեն հովանոցը ձեռքէն չի ձգեր ։

« Տէյլի Մէյլ » կ'իմանայ թէ անգլիական կառավարութիւնը տեսնելով որ մեծ դժուարութեանց կը հանդիպի միացեալ ճակատի ծրագիրը, տրամադիր է խորհրդաժողով մը հրաւիրելու Լոնտոնի կամ Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ չհակակից երկիրներու ։

Պ· Չէյմպըրլէն երէկ պիտի ճշդէր Անգլիոյ դիրքը, ճառ մը խօսելով երեսփոխանական ժողովին մէջ։

*** Մոսկուա պաշտօնական զեկոյցով մը կը հերքէ այն լուրը թէ Ս· Միութիւնը իր զինուորական աջակցութիւնը առաջարկած է Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ, եթէասոնք զոհ դառնան գերման ծաւալականութեան։ Ոչ Ռումանիա, ոչ ալ Լեհաստան դիմած են Մոսկուայի օժանդակութեան ։

Ռումանիոյ վտանգութիւնները

Պուքրէշէն կը հեռագրեն մարտ 22 թուականով ·—

Պուքրէշի մէջ կաթը սովորաբար կը բաժնուի գիւղացիներու կողմէ, բայց այսօր չհասաւ, որովհետեւ զինուորական իշխանութիւնը գրաւած է կաթնավաճառներուն ձիերը եւ կառքերը։ Սակաւարժէքներն ալ (թաքսի) ցանցառ կ'երեւան փողոցներու մէջ, շատերը զինուորական նպատակներու յատկացուած ըլլալով ։

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Գերմանիա պիտի ճնշէ Հունգարիոյ վրայ, որպէսզի ետ կանչէ սահմանազլուխին վրայ համախմբած զօրքը։ Այդ պարագային Ռումանիան ալ պիտի քաշէ իր զօրքը։ Գերմանիոյ դործակցութեան այս յոյսը հիմնուած է սա իրողութեան վրայ թէ գերմանեւռումանական բանակցութիւնները նպաստաւոր ընթացք առած են եւ կը յուսացուի համաձայնութեան մը յանգիլ։ Թերթերը կը կանան հանդարտեցնել հանրային կարծիքը, չեչտելով թէ Ռումանիա կ'ուզէ բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատել իր բոլոր դրացիներուն հետ։ Հունգարական կառավարութիւնը հերքեց այն լուրերը թէ Փչչթայի անթելը հակառումանական քարոզութիւններ կը կատարէ։ Հավասի Թղթակիցը վտարուեցաւ Պուքրէշէն, լուրեր հաղորդած ըլլալով հունգարական զօրաշարժի մասին։

Պուքրէշի կառավարական Թերթը կը գրէ ·

— « Ռումանիա պատերազմ չուզեր · բայց եթէ հարկադրէն, պատրաստ է կռուելու ե՛րբ որ ալ ըլլայ, որ եւ է տեղ կամ ո եւ է մէկուն դէմ» ։

ՀԻԹԼԷՐ ՄԷՄԷԼ ԳՆԱՑ ՄԱՐՏԱՆԱՒՈՎ

»»» · «««

Խոր տպաւորութիւն Լեհաստանի մէջ

Ինչպէս հաղորդած էինք, Լիթուանիա տեղի տալով զերմանական սպառնալիքին առջեւ, որոշեց Գերմանիոյ յանձնել Մէմէլը (Քլայփէտա)։ Լիթուանական զօրքը եւ նաւատորմը (մէկ պահականաւ, 500 թոն) անմիջապէս քաշուեցան, իրենց տեղը տալով զերմանական զօրքին։ Հիթլէր երէկ Մէմէլ դնաց «Տէօյչլանտ» մարտանաւով, իսկ Տոքթ· Կէօպէլս հրամայեց դիւանագիտու – թիւններ եւ լուսամատուներ կատարել։ Հիթլէրի կ'ընկերանայ այն չքախումբը որով Փրակա մտաւ անցեալ շաբթու։ Մինչ արտաքին նախարարը Պերլին մնաց, բանակցելու համար Լիթուանիոյ արտաքին նախարարին հետ, որ Գերմանիա թռած էր օդանաւով, Մէմէլի յանձնումին պաշտօնական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար ։

Մէմէլի զրաւման առթիւ խանդավառ ցոյցեր կատարուեցան ոչ միայն ամբողջ Գերմանիոյ, այլեւ Տանցիկի մէջ։ Քաղաքը զրօչազարդուեցաւ զերմանական զրօշներով եւ զպրոցականներուն արձակուրդ տրուեցաւ։ Պերլինի մէջ կասկած չունին թէ Տանցիկն ալ Գերմանիոյ պիտի վերադարձուի խաղաղօրէն, Մէմէլի պէս։ Թերթերը կը զրեն թէ Հիթլէր այժմ աւելի չատ զրաղած է ժողովրդավար պետութեանց միացեալ ճակատի ծրագրով եւ չարունակ յարաբերութեան մէջ է Մուսոլինիի հետ, որպէսզի Առանցքը միշտ կազմ եւ պատրաստ եւ ամուր մնայ։ Պերլինի խօսակցութիւնները Հռոմ դնաց, տե – ղեկութիւններ հաղորդելու համար։ Կ'ըսուի թէ դեսպանը եւ մարշալ Կէօրինկ որոշ առաջարկներ պիտի ներկայացնեն յանուն Հիթլէրի։ Պերլինէն մեկնելէ առաջ, Կէօրինկ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլէրի հետ։ Ասոնց կցութիւնը տեւեց քանի մը ժամ։ Ներկայ էին նաեւ արտաքին նախարարը, Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ նոր «խնամակալը» եւ ուրիշ երեւելիներ։ Իրազեկներ կը հաւատան թէ Կէօրինկ Գերմանիոյ կատարեալ աջակցութիւնը պիտի խոստանայ Մուսոլինիի, իտալական պահանջներու մասին։ Գերմանիա ի հարկին պատրաստ է իզելու անգլուգերմանական նաւային դաշինքը, եթէ միացեալ ճակատ կազմուի Հռոմ – Պերլին առանցքին դէմ ։

Պերլինի եւ Հռոմի մէջ ձախողած կը նկատեն միացեալ ճակատի փորձը, մեկնելոյն առեն սպառնալիքներ տեղալով ։

*** Մէմէլի կցումը խոր տպաւորութիւն եւ սրտնեղութիւն պատճառեց Լեհաստանի մէջ։ Թերթերը թէեւ վերապահ դիրք մը բռնած են, բայց չեն ծածկեր թէ Գերմանիա իրարու հետեւ զրաւելով Աւստրիան, Չուտէթեան երկիրը, Չեխոսլովաքիան եւ Մէմէլը, « այժմ իր խեղդակալը կը սեղմէ Լեհաստանի վրայ»։ Ուրիշ թերթ մը կը զրէ թէ Մէմէլի զրաւումով երկիր մը կը զրկուի ծովային ելքէն, քանի որ Լիթուանիոյ առեւտուրին 90 առ հարիւրը այդ նաւահանգիստին միջոցաւ կը կատարուէր ։

*** Մէմէլ հիմնուած ԺԳ· դարուն։ Գլխիկ նաւահանգիստը եւ ունի 30.000 բնակիչ, 2450 քառ· քիլոմեթր տարածութեան վրայ։ Իր դիրքով բանալին է Պալթիկ ծովուն, տեսակ մը ձիպրալթար։ Նաւահանգիստը սառելու վտանգէն ազատ ըլլալով, ամէն տարի միջին հաշուով 800 նաւ կ'ընդունի եւ արագ յարաբերութեան մէջ է Քէօնիկսպէրկի, Տանցիկի եւ Համպուրկի հետ։

Մէմէլի շրջանը ունի անհամար անտառներ որոնք չատ լաւ կը չահագործուին, 140 սղոցարան, սէլիւլոզի մեծ գործարան մը, նաւային մթերանոց – ներ եւայլն ։

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅԵՐՈՒ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԻՐԱՆԻ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԻՆ

Իրանի գահաժառանգ Շահփուր Մոհամմէտ Րիզայի ամուսնութեան առթիւ Մարսէյլի Պարսկահայերու Նախաձեռնութեամբ եւ 600 Պարսկահայերու կողմէ նախկին հիւպատոս Պ· Ե· Միրզայեանցի ստորագրութեամբ հեռագիր մը ղրկուած է Եղիպտոս, շնորհաւորելով գահաժառանգին ամուսնութիւնը եւ արեւշատութիւն ու երջանկութիւն մաղթելով նորապսակ ամուլին ։

—— oo ——

Հիթլէրական հարուածին ազդեցութիւնը Հռոմի մէջ

Արտասահմանի թերթերու դրածները Հիթլէրի հարուածին անդրադարձումներուն մասին Իտալիոյ վրայ՝ մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծած են Հռոմի մէջ։ Այդ անդրադարձումը կարելի է խտացնել երեք կէտերու մէջ ։—

Առաջին ·— Գերմանիոյ վերջին քայլը մեծ անձկութիւն պատճառած է Իտալիոյ հանրային կարծիքին։ Կառավարութիւնը պիտի օգտուի Ֆրանսայի կողմէ մասնաւոր ներկայացուցիչ մը ղրկուելու պատեհութենէն եւ խաղաղ բանակցութիւն պիտի կատարէ Փարիզի հետ ։

Երկրորդ ·— Պերլին – Հռոմ առանցքը ստացաւ այնպիսի հարուած մը, որմէ դիւրաւ չի կրնար ապաքինիլ ։

Երրորդ ·— Գերմանիա չէ յարգած իր յանձնառութիւնները Իտալիոյ հանդէպ, այս պատճառով ալ Իտալիա պարտաւորուած է իր պահանջները իրագործել նուազագոյնի, այսինքն՝ բաժին ստանալ Սուէզի ջրանցքի ընկերութեան արժեթուղթերէն, ձիպրութին վերածել ազատ նաւահանգիստ եւ Թունուզի Իտալացիներուն իրաւական վիճակը ճշդել ։

Պ· Կայտա վերջերս գրեց թէ Իտալիա կը սպասէ դրական ապացոյցներու Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ, փաստելու համար թէ իրենք Իտալիոյ բարեկամներն են ։

Իտալիոյ ժողովուրդը չատ ազդուած է Հիթլէրի յանկարծական հարուածէն Չեխերու գլխուն, ինչպէս նաեւ այդ հարուածին ստեղծած դառն տպաւորութենէն արտասահմանի մէջ ։

Կառավարութիւնը կարգ մը պահեստներ զէնքի տակ կանչած է, ինչ որ չատերուն մտածել կուտայ, թէ «մենք զիտենք մեր գլխուն գալիքը, եթէ անջատուինք Գերմանիայէն»։ Կառավարութիւնը սակայն կացութեան տէրն է եւ հանրային կարծիքը ի վիճակի է ձեւաւորելու իր ուզածին պէս ։

Մամուլը կը չարունակէ իր յարձակողականը։ «Ճիւրնալէ տ'Իթալիա» կը դրէ ·— «Սատանայի եւ Հրեայի դաշնակցութիւն կը կազմուի Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ դէմ»։ « Լա Թրիպունա» կ'ըսէ ·— « Լոնտոն նեռած է իր դիմակը, ան յարձակում կը պատրաստէ»։ «Իլ Թէվէրէ» կ'ըսէ թէ Մուսոլինի է, կը հաւատացնէ, թէ ժողովրդավար երկիրներու փորձը՝ ընդարձակ օդակ մը կազմելու Գերմանիոյ չուրջ, ձախողած է ։ Լեհաստան չի կրնար մտնել հակագերման խմբակցութեան մէջ, իսկ Ֆրանսաեւնուկոսլաւ զինուորական դործակցութիւն մը պարզ ցնորք մըն է ։ «Իլ Թէվէրէ» կ'ըսէ թէ սկանտինաւեան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՍԱՆԱՍՆԵՐՈՐԴ

(ՎԵՊ ԱՐՁԱԿԱՆ)

— ∞ —

ԳԱԶԱՐԱՎՈՒ ՀԱՅԿԱԶ

Մ Ի Ք Ե Ն

«Ես ինքնասպան եղած ժամանակս, չի՛ մտածած էի, որ ինձ ետևից ոմանք պիտի լան ու կոծեն, ինձ համար սուգ պահեն, ու՞ր մնաց թե ինձ համար ողբեր հյուսեն, ինչպես որ հիմա կ՚անեիր դուն, Մարիամ, եթե ես մեռած ըլլայի։ Ես ինքնասպան եղած ժամանակս, ինձ համար ոչ ոք կար, ոչ ոք կը մտածեր, ոչ ոք կը հետաքրքրուեր, ոչ ոք կը հարցներ, թե ինչո՞ւ ես ինքնասպան եղար, ինչո՞ւ ես քեզ սպանեցիր։ Ոչ ոք կար, որ ինձ համար արցունք թափեր, ոչ ոք կար, որ ինձ համար սգավոր հագուստ հագներ։ Ես ինքնասպան եղած ժամանակս, ինձ համար ոչ ոք կար, որ ինձ համար ողբ հյուսեր, ոչ ոք կար, որ ինձ համար սուգ պահեր։ Ես ինքնասպան եղած ժամանակս, ինձ համար

Սանձաթի խնդիրը
Հիմն ու միտքը և արեւելքի ճշմարիտ դիրքը

— Օսմանյան մեր դաշնակիցները, որոնց համար մենք այնքան շատ ենք զոհաբերություններ արել, ինչպե՞ս են վերաբերվում Սանձաթի հարցին։

Այս հարցը ուղղեցի Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր Ժ. Ֆերիին, որ Ֆրանսիայի ներկայացուցիչն է Սիրիայի հարցերի հանձնաժողովում։

— Ֆրանսիան, — պատասխանեց նա, — ոչ մի զոհաբերություն չի արել Սանձաթի համար։ Ֆրանսիան ոչ մի շահ չունի այդ նահանգում։ Ֆրանսիան ոչ մի նպատակ չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի ցանկություն չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի կարիք չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի պատճառ չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի միջոց չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի ուժ չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի հնարավորություն չունի Սանձաթի հարցում։ Ֆրանսիան ոչ մի հնարք

երկիրները չեն մտներ ժողովրդավար խմբակցութեան մէջ եւ կը մերժեն Անգլիոյ հնորհը: «Իլ Թէլէկրաֆօ» կը հրատարակէ յօդուած մը Թունուզի մասին, ապացուցանելու համար թէ ան իտալական քաղաք է պատմականօրէն:

*** Ինչպէս գրած էինք, Փաշական Դերազոյն Մորհուրդը որոշեց աւելի եւս սերտացնել կապերը Պերլինի հետ եւ ուժեղացնել Պերլին – Հռոմ առանցքը: Հռոմէն հեռագիր մը կը յայտնէ, թէ Ֆրանսական դեսպանին կցորդը մեկնած է Փարիզ, յայտնելու Ֆրանսական կառավարութեան, թէ դեսպան Ֆրանսուա Փոնսէի համոզումով իտալական կառավարութիւնը տրամադիր է բանակցելու Ֆրանսայի հետ, եթէ այս վերջինը ներկայացնէ պատշաճ եւ որոշ առաջարկներ:

Ի՞նչ կ'ըսէ գերման մամուլը

Հականգլիական պայքարը կը չարունակուի գերմանական մամուլին մէջ: Նախքանսկապէի Թղթակիցը հարց կուտայ.— «Անգլիա ինքզինք Մ. Միութեան գի՞րկը կը նետէ: Եթէ Անգլիա ու Ֆրանսա զինակցին բոլշեւիզմին հետ, այն ատեն ամբողջ ժողովրդավար աշխարհը, մէկէն ըլլալով նաեւ ռազմատենչ Րոզվէլթը, պիտի տեսնեն թէ ինչպէս Եւրոպայի մէջ պիտի խորտակուի ժողովրդապետութիւնը եւ ամենուրեք տիրական պիտի դառնայ նացիզմը»: «Պէօրսէն Զայթունկ» կ'ըսէ թէ Անգլիա կը կառչի խորհրդային չիւղին, ինչ որ պետական առողջ առաջնորդութիւն չէ, այլ անկարողութիւն եւ կեղծաւորութիւն: Ուրիշ թերթ մը կը հեղնէ Անգլիոյ կարեկցութիւնը Զեխերուն հանդէպ, եւ կը յայտարարէ թէ Լոնտոնի արտաքին նախարարութեան պաշտօնատունը «ստախօսութեանց պայքար մը բացած է Գերմանիոյ դէմ»:

Մ. Նահանգներու հանրային կարծիքը Հիթլէրի դէմ

Մ. Նահանգներու հանրային կարծիքը զրգռուած է Հիթլէրի դէմ եւ այս զայրոյթը օրէ օր կ'աճի: Թերթերը իրենց առջեւի էջերը մեծատառ վերնագիրներով կը նուիրեն Գերմանիոյ ծաւալականութեան եւ Մեծն Բրիտանիոյ ճիգերուն՝ պատուար մը ստեղծելու գերման գրոհին առջեւ: Մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւած է մամուլի մէջ այն պարագան որ Մուսոլինի չնորհաւորած չէ Հիթլէրը՝ չեխոսլովաքին արշաւանքին առթիւ: Թղթակիցներ կը գրուին քննելու այն հարցը, թէ այժմ արդեօք կարելի չէ՞ Մուսոլինին հեռացնել Հիթլէրէն: Ամերիկեան թերթերը կը գրեն նաեւ, թէ Մէմէլի Գերմանիոյ կցումը վերջացած խնդիր է եւ վախ կը յայտնեն, որ ամբողջ Լիթուանիան կը մտնէ գերմանական հովանաւորութեան տակ: Ժողովրդական յուզումը այնքան մեծ է, որ սինէմաներու մէջ ցոյցեր եւ վիրաւորական բացագանչութիւններ տեղի կ'ունենան Հիթլէրի դէմ, որ, Ամերիկացիներու աչքին, այժմ դարձած է «աշխարհի թիւ 1 թշնամին»:

Սլովաքիոյ նոր կարգուսարքը

Սլովաքիոյ արտաքին նախարար տոք. Տիւրչանսքի յայտարարեց, թէ Գերմանիոյ հովանաւորութիւնը Սլովաքիոյ վրայ պիտի չանցնի հողային ամբողջութիւնը երաշխաւորելու սահմաններէն անդին: Սլովաքիա պիտի պահէ ինքնուրոյն ազգային բանակ մը, պիտի ունենայ ներկայացուցիչներ օտար մայրաքաղաքներու մէջ, համեստ ձեւով, նաեւ սեփական դրամ: Գերմանիոյ հետ տնտեսական յարաբերութիւնները ձեւը պիտի որոշուի հետագային: Թերեւս մաքսային միութիւն հաստատուի: Ցարդ Սլովաքիոյ նոր դոյավիճակը ճանչցած են Հունգարիա եւ Լեհստան: Բանակցութիւն կը կատարուի այժմ, որ գերման բանակները հեռանան Սլովաքիայէն: Սլովաքիա պիտի ունենայ իր ազգային դրօշը:

Ազգ. վիճակահանութեան պարգեւները

Ազգ. պարզեւախաղի 1939ի 4րդ շաբթին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի գիշեր, Փարիզ, Սէն Լազարի կայարանին մէջ: Հինգ մի – լիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 1.212.406 թիւը:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 1.000.000 ֆրանք.— 861.292, 725.186, 1.419.259, 199.649:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500.000 ֆրանք.— 1.400.411, 1.105.676, 004.637, 1.338.358, 790.045, 1.479.242:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 200.000 ֆրանք.— 905.039, 1.188.496, 482.649, 1.371.008, 1.076.519, 1.361.928:

10.320, 86.217, 41.037, 82.447, 42.369, 11.417 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք:

61.970, 86.711, 73.803, 21.931, 92.196, 45.518 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:

1160, 2210, 8886, 9183, 6932, 4920 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք:

039 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:
667 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք:
086 վերջացող թիւերը չահեցան 2000 ֆրանք:
91 վերջացող թիւերը չահեցան 220 ֆրանք:
0 վերջացող թիւերը չահեցան 110 ֆրանք:

*** Ինչպէս գրած էինք, այս անգամ կարդ մը նորութիւններ հաստատուած էին վիճակահանութեան մէջ: Առաջին անգամ ըլլալով գունդերը փոխանակ ձեռքով դառնալու, կը թաւալէին ելեկտրականութեամբ: Նոյնպէս ելեկտրական հոսանքի մը չնորհիւ հանրութիւնը ինք կը քաշէր պարզեւները, վարձելով զնդակները: Փոխուած էր նաեւ պարզեւներու բաչխումը, ինչպէս կ'երեւայ վերի ցուցակէն: Ջնջուած են 1000 եւ 80.000 ֆրանքնոց պարզեւները եւայլն:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋՕՐ. ԿԱՄԼԷՆ, որ քննական պատյտ կը կատարէ այժմ Ֆրանսայի արեւելեան սահմանագլուխի պաշտպանութեան գիծերուն վրայ, իր խոր զոհունակութիւնը յայտնեց Մաժինոյի գծին ամրութեանց մէջ տիրող բարեկարգութեան համար: Կը հերքուին այն զրոյցները թէ սահմանագլուխի դիմացը տեղւոյն գործունէութիւն կը նչմարուի Գերմանիոյ կողմէ:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ պատուիրակութեան անդամները, որոնք Պերլին դացեր էին առեւտրական բանակցութիւններ վարելու համար, վերադարձան Փարիզ: Անգլիական կառավարութիւնն ալ ընդհատեց բանակցութիւնները:

ՎԱՐՇԱՒԱՅի չեխ դեսպանը յայտնեց լեհական կառավարութեան թէ կը մերժէ պարպել դեսպանատունը եւ յանձնել զայն գերման դեսպանին, եւ թէ բռնի ուժով միայն կարելի է պինք վտարել դեսպանատունէն:

ԱՄԵՐԻԿԱՅի պատմագիր Փոլթնի Պիկլօ, 84 տարեկան, յայտարարեց թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա պարզապէս պլըֆ է որ կ'ընեն, թէ Հիթլէր չատ ուժեղ դիրք ունի Եւրոպայի մէջ եւ թէ Գերմանիա այնքան հզօր է, որ պատերազմի պարագային կրնայ մէկ ամիսէն Փարիզ մտնել: Կ'ըսէ նաեւ թէ կարգը Լեհաստանի եկած է...

ՊԱՂԵՍՏԻՆԷն ԿԱՐՄԻՐ ԾՈՎ նոր ջրանցք մը չինելու համար, ընկերութիւն մը կազմուած է Երուսաղէմի մէջ, 60 միլիոն ոսկի դրամագլուխով: Շինութիւնը պիտի տեւէ հինգ տարի, սկսելով Ռաֆայէն (Կազայի մօտ, Միջերկրականի վրայ) յանգելու համար Աքաբա, անցնելով անապատէն: Կ'ըսուի թէ այդ չրջանին մէջ պիտի հաստատուին 85.000 հրեայ գաղթականներ:

ՊՈՒԲՐԼՆԻի գերման դեսպանատան քարտուղար Շմիթ փորձեց անձնասպան ըլլալ թոյն առնելով: Քարտուղարը Աւստրիացի է եւ նախապէս Նիւ Եորքի աւստրիական հիւպատոսն էր:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈՒՆՊի «Ալբատ» ենթակոմիտէի ընդ. Ընդհ. ժողովը՝ 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը կիրակի 26 Մարտ կէսօրէ ետք ժամը 5ին, «Վարաժնդեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Երկ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մարք» խումբի ընկերուհիները, կիրակի 26 Մարտ, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շահիրիկեան» գրադարանը: կարեւոր օրակարգ. Ներկայ կ'ըլլայ քնկ. Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ:

ՊՈՒԼՈՒԱՒ ՕՏՏՕի «Վ.ասպեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը, կիրակի 26 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ծանօթ ֆաւաքատեղին:

ՍԷՆ-ԺԷՐՄԱՆի (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէն ընդհ ժողովի կը հրաւիրէ Յարդանի, Նօթր Ցամի, Լէզօլիվի եւ Սէն-Ժէրմանի քնկերները 24 Մարտ Ուրբաթ երեկոեան ժամը 8,30ին, Գ. Ե. Գասպարեանի սրահը, Ներկայանալ անդամատետրով:

ՊՈՒԼ ԼԻՒԶի (Մարսէյլ) «Վ. Վարանդեան» խումբի ստիպողական ընդհ. ժողովը 24 Մարտ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Աբրապեաններու բնակարանին սէջ:

ՍԷՆ ՄԱՐԻՍԻ «Ցառաջ» խումբի ընկերները կը հրաւիրուին ընկերական ընդհ. ժողովի, 25 Մարտ շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը եիշդ 3ին, ծանօթ հաւաքատեղին: կր խօսի՝ րնկ. վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Շրջ. կոմիտէի դասախօսութիւնը՝ 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, դրադարանին մէջ, 181 Քուռ Լաֆայէթ: կը խօսի՝ Ընկ. վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ Հայրենի Լիի մասին մեր ըմբռնումը:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Նօթր–Տամի պատանիներու ժողովը՝ 25 Մարտ, Շաբաթ Երեկոյ ժամը 8ին: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Բնակերանական դասախօսութիւն

Կազմակերպուած Մ. Ց. Դ. Փոն տը Շէրիւի «Մուրատ» խումբին կողմէ

25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին

ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼԼԱՅ ԸՆԿԵՐ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

Հրապարակային դասախօսութիւն

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւի «Մուրատ» խումբին կողմէ

26 Մարտ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Օթել տը Ֆրանսի սրահին մէջ

կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «Ի՞նչ յոյսեր ունինք Հայաստանի մասին»:

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Սէն Մորիսի «Ցառաջ» խումբի կողմէ

25 Մարտ, Շաբաթ, կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին, Դպրոցի սրահին մէջ

կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «Հայաստանի ներկան եւ ապագան»

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

(1re Grand Prix Wicart de Marseille)

Մասնակցութեամբ Գ. Գ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ եւ Ֆ. ԵՐԱՏԵԱՆԻ եւ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի ղեկավարութեամբ Գ. Գալամեանեանի

ցեսարան մր ԱՆՈՒՇ ոփերայէն

25 Մարտ Շաբաթ ժամը 21ին **Salle Rameau**ի *մէջ,*

31, Rue de la Martinière, Lyon

ՄՈՒՏՔ 10, 7 եւ 5 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին Ժիւաէքսի մօտ, 67, rue Rabalais; Lyon.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ «ՆՈՐ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ»ի Ա. ԹԻՒԼ

Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆի

«Ազգային շարժումների դրդապատճառները 19րդ դարում»

Գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., ուրիշ երկիրներ 7 ֆրանք:

Ստանալու համար դիմել՝ Տիկ. Հ. Գիւլխանդանեանի, 30 Rue Lucien Perquel, Montmorency (S. et O.), M. Barsamian*ի,* 46 Rue Richer, Paris, *կը ծախուի նաեւ «Ցառաջ»ի խմբագրատունը:*

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տոքթ. Պօղոսեան, Վարդանեան, Թէրզիպաչեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ 26 Մարտ, Կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15, բիս ժան Կուժոն, պատարագէն վերջ, տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ ողբացեալ Տիկին ԼՈՒՍԱՐԵՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի յիշատակին: Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

×

Ձիտէչեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ 26 Մարտ, Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Փարիզ Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15, բիս ժան Կուժոն, տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ իրենց ամուսնոյն, հօր եւ եղբօր՝ ողբացեալ ՄԿՐՏԻՉ ՁԻՏԷՉԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հայրենակիցները:

ՏՕՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia. Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Դ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՕՐ)

Tél. Tradaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ցառաւօտները ժամադրութեամբ:

Նուագահանդէս

Կազմակերպուած **Office Théâtrale Européenne**ի

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (13 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ **Salle Chopin-Pleyel**ի ՄԷՋ, 8, rue Daru, métro T...

ՄԱՐՏ 25ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԳՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

(Մահին գուռները պիտի բացուին ժամը 8,30ին)

Կը դաշնակահարէ Շուման՝ էքիւտ սէնֆոնիկը, Շոբէնի Պալլատը, Շոբէզին եւ Բոլոնէզը, Ֆորէի Նոէթիւրը եւ էմբրոմթիւն, Տէպիւսիի Մինսթրէլը եւ Լիսթի Ռափսուրի էսպանիոլը:

Գիները՝ 40, 30, 20 եւ 15, Պալքոն 10 ֆրանք:

Ցերեկոյթ - պարահանդէս

Ց. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ ՌՕՄԷՆՎԻԼ-ՄՈՆԲՐԷՕՑ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3է 11

4, Place Jeanne d'Arc, Noisy-le-Sec

Կը նախագահէ՝ **Գ. Մ. ՃՂԱԳԱԼԵԱՆ**

Կը խօսի՝ **Գ. ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը ներկայացուի գաւեշտ մը, ղեկավարութեամբ Գ. Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի, Claquettes par M. Louis Collo...

Մուտք 6 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈՒՆՊի ԿԱՊՈՑՑ ԵՒ Ա.ԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ Ա.ԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տիկիններ՝ Ա.ԶՆԱՒՈՐԵԱՆի, ԱՆԱՀԻՏի, ՎԱԴՈՒՀԻի, ՑԱՄՄԻԿի եւ Պ. Պ. ԳՈՒՄԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ ՍԱՐԱՖԵԱՆի:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ **ԵՐՇԻՆ ՄԱԼ ԵԼԱՆ**

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ Միշա Ազնաւորեանի: *Պար եւ սոլոներ:*

Մուտք **10, 7.50** *եւ* **5** *ֆրանք:*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՍԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

25 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Aéro-Club de Franceի *չքեղ սրահներուն մէջ*

6 Rue, Gallilé, մէթրօ Boissière

Կը մասնակցին՝ AL' BERKA (danses excentriques)

Melle MYRTIS (danseuse acrobatique)

Orchestre MICHEL *ՍԱՀԱԿԵԱՆ՝ իր ամբողջ խումբով*

Ազան եւ ճոխ պիւֆէ *Քոճիյեօն* *Մուտք 10 ֆր.*

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3է՝ մինչեւ կէս գիշեր

8 Ռիի Պոնսինի, մէթրօ Փռանսսընիէռ կամ Կառ տիւ Նորտ

Փոքրիկ Վարդի կարագետեան (դաշ.), նուագախումբը Michel Մահսիմ

Ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով, Մուտք՝ 7 ֆր.

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնէն, Փարիզէն եւ Փրակայէն կ'ուղարկենք՝ բրդեղէններ, կօշիկներ, ճերմակեղէններ, Թրիքոներ եւայլն, ամենաժամն գինով: Կը ստանձնենք նաեւ յաճախորդներու կողմէ գնուած ապրանքներու առաքումը: Փափաքողներուն կը ղրկենք բրդեղէններու նմոյշները եւ մանրամասնութիւններ:

Կ'ուղարկենք դիւրատար (portatif) Underwood մեքենաներ: Ռուսական տառերով, ամենաժամն գիներով:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Anber

Tél. Opéra 67-77

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԹՈՐՔՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սպասում Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԳՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ չրջանի Վասպուրական Հայր. Միութեան, հրաւարակած դասախօսութիւնը, 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 բիս Պոսիւէ, Բարեգործականի տան մէջ: Կը դասախօսէ Պ. Ա. Սաֆրաստեան, նիւթ ունենալով «Հայ ազգի ամենահին պատմութիւնը եւ արուեստը, համաճայն հնադիտական նորագոյն պեղումներու»:

ՎԱՀԱՆԱՄ Համախարբերդցիական Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 24 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին իր սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ Սէն-Ժէրմէի Մասնաճիւղը ընկերահամակ. հաւաքոյթ կը հրաւիրէ իր անդամուհիները Կիրակի 26 Մարտ, Շալճեանեանց բնակարանը: Գիտի խօսի Տիկ. ՔԻԹՃԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայ Երիտասարդաց Ընկերակցութեան դասախօսութիւնը, այսօր Ուրբաթ, ժամը 9,30ին, Բարեգործականի տան մէջ: Կը խօսի Գ. ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԱՆ, նիւթ՝ «Նահապետականէն մինչեւ...»

ՍԱՐՍԷԼԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ Միութեան բացման հանդիսաւոր ժողովը՝ 25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սալ տը Նօսի մէջ, գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն եւայլն: Շոգեկառք առնել կարելի է տիւ Նորդ ժամը **18.50, 18.55, 19.10, 19.25:**

ԱԶԴ

26 Մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 9-11, Խաչէ Մուրատեանի Մարտի 8 Ռիի Պոսիւէ, Մէթրօ Փռանսսընիէռ կամ Կառ տիւ Նորտ դպրոցին մէջ 2 ռէյ տը չաուսէ ֆաֆեա, տեղի պիտի ունենայ Կիրակական արարողութիւն, կը հրաւիրուի բարեպաշտ հասարակութիւն:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼՈՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 25 ՄԱՐՏ SAMEDI 25 Mars 1939

Թ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3998

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԼՊՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիոյ վարչապետը տակաւին կը վարանի հրապարակ հանել իր յայտարարութիւնը, բուն բառով՝ տեսակ մը ազդարարութիւն Գերմանիոյ, որպէսզի զգուշացնէ իր անհանգիստ արշաւները։

Բացատրութեան չի կարօտիր այս վարանումը։ Պ. Չէյմպըրլէն կ'ուզէր վերջապէս ճակատ մը կազմել բոլոր վտանգուած պետութիւններէն, բայց մինչեւ հիմա իր ձեռնարկին հաւանութիւն յայտնած են միայն Ֆրանսա, Մ. Մի-ութիւնը եւ Թուրքիա։ Միւսները կը խուսափին, չգրգռելու համար Գերմա-նիոյ թշնամութիւնը։

Ուրեմն կը մնայ երկրորդ ծրագիրը,— միջազգային խորհրդաժողով մը, վտանգուած պետութիւններու։ Բայց, ոչ Լոնտոնի, ոչ ալ Փարիզի մէջ զոհացուցիչ ելք մը կը սպասեն այսպիսի ժողովէ մը, քանի որ դէպքերը արընթաց հանգամանք ստացած են։

Այս բոլորին մէջ անյուշ վճռական դեր մը կրնայ կատարել Իտալիոյ պահանջներու խնդիրը, որ հաւանաբար յայտնուի վաղը, Մուսոլինիի ճառով։

Յատկանշական պարագայ մը, այս առթիւ.—

Հեղինակաւոր թերթ մը, «La Tribune des Nations», որուն կ'աշխատակցին նախարարներ եւ երեսփոխաններ, վերջերս յօդուածաշարք մը սկսած է հրապարակել Իտալիոյ պահանջներու մասին։

Յօդուածագիրը, Պ. Անտուէ Ֆրիպուրկ, նախկին դեր – նախագահ երեսփոխողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին, իր վերջին գրութեամբ կը յայտարարէ.

— Իտալիա ի՞նչ մեղադրանք կրնայ բանաձեւել Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դէմ։ Մենք կատարեցինք մեր յանձնառութիւնները։ Եթէ Իտալիա կը զգայ այսօր, Թուրքիոյ իր բաժինը ձգած ըլլալուն համար, ազատ է նորէն գօրք հանելու Ատալիա, Մաէրի, Պոտրում, Գուշ Ատասի, Ալէյ եւ գրաւելու Գոնիան։.

Ի՛ՆՉ ԿԸ ՄՏԱԾԷ ԹՈՒՐՔԻԱ

«վտանգը Թուրքիոյ դուռը կրնայ հասնիլ»

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Անգարայէն.—

Գերման նոր յարձակողականի մը հանդէպ միացեալ ճակատ կազմելու անգլիական առաջարկին՝ թրքական պատասխանը կարելի է խտացնել հետեւեալ ձեւով.— «Եթէ մէկը ըսէ մեզի, ես զօրաւոր եմ, միացիր ինձ, եւ կամ, ես իրաւունքի ու արդարութեան կողմն եմ, ինծի հետ եղիր, մեր պատասխանը պիտի ըլլայ՝ այո՛։ Բաւական են երազային խոստումները։ Մենք կ'ուզենք իրատես քաղաքականութիւն մը»։

Գալով Թուրքիոյ զինուորական աջակցութիւն տալու հարցին, Անգարայի պաշտօնական շրջանակները կը յայտարարեն, թէ Թուրքիա պիտի կատարէ իր յանձնառութիւնները Պալքանեան Համաձայնութեան մէջ, որ կը միացնէ Թուրքիան, Յունաստանը եւ Եուկոսլաւիան՝ փոխադարձաբար իրար պաշտպանելու։

Միեւնոյն ատեն, Թուրքիա կ'ընդարձակէ եւ կ'արագացնէ իր զինուորական ուժը։

*** Թուրքերէն «Թան» խմբագրական մը հրատարակեց, «Մեր տեղը հասարակաց ճակատին մէջ» խորագրով։ Թուրք թերթը կը բացատրէ թէ Թուրքիա բարոյապէս եւ նիւթապէս հարկադրուած է մասնակցելու Գերմա-նիոյ դէմ սարքուած հասարակաց ճակատին, որովհետեւ «Տրանկ նախ Օս-Քէնթ (գրոհ դէպի Արեւելք) ծրագրին իրականացումը մասնաւորապէս կը սպառնայ Եուկոսլաւիոյ եւ Ռումանիոյ։ «Այդ երկու պետութեանց ջախջա-խումը ամբողջապէս պիտի կործանէ Պալքանները եւ այն ատեն վտանգը պիտի հասնի Թուրքիոյ դուռներուն առջեւ»։

Թուրք թերթին կարծիքով, Պալքանեան եւ ժողովրդավար պետութեանց միացեալ ճակատին իրականացումը պիտի չլսէ Ֆաշական պետութիւնները որոնք պիտի հարկադրուին հրաժարիլ իրենց յաւակնութիւններէն, իրենց առ-ձեւ զսպելով խմբակցութիւն մը որ զերազանց է թիւով, սպառազինութեամբ, նիւթային եւ օդային ուժերով եւ զրամագլուխներով։

Նոր թղթադրութիւններ օսարներու մասին

1914ի պատերազմին մասնակցող սպաներու ազգ. ընկերակցութիւնը ղե-կոյց մը հրատարակեց, որուն մէջ կ'ըսէ.

— Ֆրանսայի ռազմիկ սպաները, որոնք մղեցին 1914ի պատերազմը եւ զրեթէ բոլորը պիտի մղեն յառաջիկայ պատերազմը, չեն կրնար հանդուրժել որ մինչ իրենք հայրենիքը պիտի պաշտպանեն, մեր հողին վրայ հաստատուած օտարականները շարունակեն իրենց գործերը, իրենց առեւտուրները եւ գործառնութիւնները, փրանսական կուրծքերու պաշտպանութեան տակ։ Ռազմիկ սպաներու ազգ. ընկերակցութիւնը կը պահանջէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, որպէսզի զօրաշարժի պարագային Ֆրանսա բնակող կարգ մը օտարականներ որոնք չեն կրնար պատասխանել իրենց բուն երկրի զօրակոչին, ենթարկուին զինուորական նոյն պարտաւորութեանց ինչ որ տարեկից Ֆրանսացիները, ի հարկին օտար լեգէոնի շարքերուն մէջ»։

*** Խորհրդարանի Ռամկավար Դաշնակցութեան (Ֆլանէն) զործադիր կոմիտէն առջի օր ժողով գումարելով, քննեց միջազգային կացութիւնը եւ բանաձեւ մը քուէարկեց, որուն մէջ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ հետեւեալ կէտերուն վրայ.—

1.— Վտանգաւոր է 250.000 սպանիացի զինուորներու ներկայութիւնը մեր երկրին մէջ, պէտք է ստիպողաբար վերադարձնել զանոնք։

2.— Անհրաժեշտ է մեծ խաղաքներէն եւ մասնաւորապէս Փարիզի շրջանէն հեռացնել անբաղձալի կամ կասկածելի օտարականները որոնք ճգնաժամի պահուն կրնան դառնալ վտանգաւոր խռովարարներ, ուղղակի կամ անուղղակի ծառայելով օտար պետութեանց։ Այս առթիւ կը խնդրէ որ մաքրագործումի գործնական միջոցներ ձեռք առնուին Փարիզի մէջ՝ ոստիկանական վերատեսչութեան, գաւառի մէջ ալ՝ վարչական իշխանութեանց միջոցաւ։

Եւեթ, նկատելով որ արտաքսումը պարզապէս տեսական հանգամանք ա-ռած է (ըսել կ'ուզէ՝ Թուրքի վրայ կը մնայ), կը պահանջէ որ կեդրոնացման կայաններ հաստատուին երկրին մէջ, հոն տեղաւորելու համար անբաղձալի կամ անկանոն օտարականները։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ԿԸ ԿՆՔԷ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՀԵՏ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏԻ ՁԵՒՆ ԲԿԻՆ ԿԱՊՈՒԱԾ ԵՆ ՄԻԱՑՆ ԱՆԳԼԻԱ, Ֆ. ԱՆՍԱ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի պաշտպանեն Հոլանտան, Պելժիան եւ Զուիցերիան

Հինգշաբթի օր Գերմանիոյ կարգ մը նոր ձեռնարկները մեծ սրտնեղութիւն պատճառեցին Լոնտոնի մէջ։

Նախ պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Ռումանիա առեւտրական դաշնագիր մը սորագրած է Գերմանիոյ հետ, լիուլի զոհացում տալով անոր պահանջներուն։ Ցետոյ Գերմանիա դաշնագիր մը կնքեց Լիթուանիոյ եւ Սլովաքիոյ հետ, իր պաշտպանութեան տակ առնելով զանոնք։ Եւ վերջապէս, հաստատուեցաւ թէ Ռումանիա, Լեհաստան, Եուկոսլաւիա եւ ուրիշ կարգ մը երկիրներ կը ժխկամակից մասնակցիլ Անգլիոյ ծրագրած միացեալ ճակատին, չգրգռելու համար Գերմանիոյ թշնամութիւնը։

Լոնտոնի մէջ կատարուած բանակցութիւնները մինչեւ հիմա յանգած են հետեւեալ գործնական եզրակացութեանց.—

Անգլիա եւ Ֆրանսա համաձայն են միացեալ յայտարարութիւն մը ուղղելու, յանուն վտանգուած պետութեանց։ Մ. Միութիւնն ալ իր հաւանութիւնը յայտնած է այս ծրագրին։ Եւ սակայն, ինչպէս կը պատմէ «Փառի-Սուար»ի մասնաւոր թղթակիցը եւ ինչպէս կը հաստատեն ուրիշ թերթեր ալ, Պ. Չէյմպըրլէն վհատած է, տեսնելով որ վտանգուած պետութիւնները կը վարանին սորագրել յայտարարութիւնը եւ վերապահումներ կը յայտնեն իրարու ետեւէ։ «Ի՞նչ օգուտ ունի հրապարակ հանել յայտարարութիւն մը որ պարզապէս պիտի դառնայ Ֆրանքֆուռդլիական արտայայտութիւն մը»։

Անգլիոյ վարչապետը առջի օր նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին հետ, որ հաղորդեց թէ Պ. Տալատիէ իրեն պաշտօն յանձնած է Ֆրանսայի անվերապահ հաւանութիւնը յայտնել Մեծն Բրիտանիոյ նախաձեռնութեան։ Միեւնոյն ատեն Ֆրանսա դրաւորապէս յանձն կ'առնէ օգնել Անգլիոյ, եթէ Հոլանտա եւ Պելժիա յարձակման ենթարկուին։ (Անգլիան ալ իր կողմէ յանձն կ'առնէ օգնել Ֆրանսայի, եթէ յարձակումը կատարուի Զուիցերիոյ դէմ)։ Արդ, ամէնէն վճռական ազդակը, Լեհաստան այնպիսի պատասխան մը տուած է որ եթէ վերջնական մերժում չէ, ամէն պարագայի մէջ համազօր է «ոչ կարեմք»ի։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Պ. Չէյմպըրլէն խորապէս ազդուած՝ կացութեան անստուգութենէն, մինչեռկաւ հարցուցեր է Ֆրանսայի արտաքին նախարարին.

— Ի՞նչ վիճակի մէջ է ձեր օդանաւային ուժը։

Պ. Պոնէ բացատրեր է թէ այժմ աւելի շատ օդանաւ կ'արտադրեն, բայց դատելով վերջին ամիսներու հետ։

Չէյմպըրլէն.— Բաւական յուսալի գացեր էք, բայց մենք կը գերազանցենք ձեզ. մեր զործարանները այժմ 680 օդանաւ կ'արտադրեն ամէն ամիս։

Այս դիտողութեան վրայ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը փափկութեամբ հասկցուցեր է թէ Անգլիա ո՞ր օրուան կը սպասէ, պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատելու համար ...

Պարտաւորիչ զինուորութեան խնդիրը լրջօրէն կը քննուի Անգլիոյ մէջ, բայց ոչ սովորական հասկացողութեամբ։ Արտաքին նախարարը արդէն համաձայն է։ Չէյմպըրլէն եւս սեղանի վրայ դրած է զայն, եւ առջի օր, երբ աշխատաւորական պատուիրակութիւն մը կը պահանջէր աւելի վճռական քաղաքականութեան մը հետեւիլ, դիտել տուաւ, հեղնութեամբ.

— Շնորհակալ եմ ձեր թելադրութեանց համար։ Բայց չատ աւելի օգնած պիտի ըլլայիք ինծի, եթէ ընդդիմութիւն չյարուցանէիք, պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատուած ատեն...

Աչխատաւորականները ափ ի բերան մնացին։

**** Երեսփ. ժողովին մէջ, պատասխանելով զանազան հարցումներու, Պ. Չէյմպըրլէն խուսափողական խօսքեր ըրաւ։ Աչխատաւորականներու մէկ հարցումին առթիւ, զոհացաւ յիշեցնելով Պըրմինկէմի մէջ խօսած ճառը՝ Չեխոսլովաքիոյ դրաւման մասին։ Ցետոյ չարունակեց նոյն զգուշութեամբ.*

— Եթէ գերմանական կառավարութիւնը կը փորձէ յաղորդական ձեռ-նարկներով իր տիրապետութիւնը հաստատել Եւրոպայի վրայ եւ աւելի հեռուն, այն ատեն Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը պարտաւոր է ըսել թէ հետեւանքը պիտի ըլլայ յաղթական դիմադրութիւնը այս երկրին եւ ուրիշ երկիրներու որ կը զուրգուրան իրենց ազատութեան վրայ։ Պէտք է բացորոշ-չապէս յայտարարեմ թէ կառավարութիւնը երբեք չուզեր արգելք հանդիսանալ Գերմանիոյ բանաւոր ձիգերուն՝ զարգացնելու համար իր արտածման վաճառականութիւնը, ոչ ալ կը խորհի Եւրոպան բաժնել երկու հակամարտ խմբակցութեանց, տարբեր զաղափարներով՝ իրենց ներքին վարչութեան մասին։ Մենք պարզապէս չենք կրնար հանդուրժել այն եղանակին որով անկախ պետութիւններ այնքան ճնշումի կ'ենթարկուին որ կը հարկադրուին լքել իրենց անկախութիւնը։ Մենք վճռած ենք մեր բոլոր միջոցներով ընդդիմանալ այն փորձերուն որ կրնան կատարուիլ, այդպիսի ճնշումները ի գործ դնելու համար»։

Այս յայտարարութիւնը մեծ դժգոհութիւն պատճառեց Պերլինի մէջ, եւ թերթերը վերսկսան իրենց յարձակողականը։

»»» • «««

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախագահը Լոնտոնէն վերադարձաւ երէկ, խանդավառ ցոյցերու մէջ։ Ամբողջ քաղաքը դրօշազարդուած էր։ Նախագահը հինգշաբթի օր իր չքախումբով հանդիսաւորապէս ընդունուեցաւ Ուէսթմինսթըրի պալատին մէջ, լորտերու եւ երեսփոխաններու կողմէ, ինչ որ առաջին անգամ կը պատահի 700 տարիէ ի վեր։ Նախագահը այցելեց նաեւ արտաքին գործերու պաշտօնատունը, եւ ճաշի հրաւիրուեցաւ Ուինզըրի պատմական դղեակին մէջ։

Գերմանիա ի՛նչեր կը շահի Ռումանիոյ մէջ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ չատ մեծ կարեւորութիւն կուտան այն դաշնագրին, որ սորագրուեցաւ Պուքրէշի մէջ, մարտ 23ին, Գերմանիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ։ Մասնագէտներ կ'ըսեն թէ այս պայմանագրութիւնը անտեսական ամենալայն դաշնագիրն է զոր երբեք կնքած ըլլայ Գերմանիա։ Դաշնագրին տրամադրութեամբ, գերման ճարտարագէտներ պիտի կրնան չահագործել պղինձի, քրոմի, մոնկանէզի եւն. հանքեր։ Գերմանական պատուիրակութիւնը Պուքրէշ զացած էր երկրաբանական քարտէսներով որոնք չհնուած էին Մեծ Պատերազմին ատեն, երբ Գերմանիա գրաւեց Ռումանիան։ Այդ քարտէսներուն համաձայն, գերման ճարտարագէտները պիտի կրնան ալբպատմներ կատարել եւ ապահովել քարիւղի պահանջը, այնպէս որ Գերմանիա պիտի չկարօտի օտար քարիւղի։

Դարձեալ, դաշնագրին տրամադրութեամբ, գերման ճարտարագէտներ մօտերս խճողիներ պիտի չինեն Կարպաթեան կիրճերուն մէջ, ուր գերմանական բանակը ամրոներով կեցաւ, Մեծ պատերազմին ատեն։ Պիտի չինեն նաեւ նաւային մթերանոցներ եւ սրընթաց նաւեր՝ բանելու համար Դանուբէն Սեւ ծով։ Ցետոյ, Քրուփի եւ Շքոտայի զինագործարանները ռազմանիւթ պիտի ճարեն հարաւային – արեւելեան Եւրոպայի ամէնէն զօրաւոր բանակին։

Դաշնագիրը լիովին կ'ապահովէ Գերմանիոյ ներածման պէտքերը, հիմնուելով Ռումանիոյ երկրագործութեան վրայ։ Գերմանիոյ աջակցութեամբ պիտի աւելնան Ռումանիոյ խոտի, իւղազեր հունտերու, հիւսուածեղէնի յատուկ բոյսերու եւ անտառային արտադրութիւնները, մեքենաներ պիտի ճարուին հանքային ճարտարագործութեան համար, գերմանեւռումանական ընկերութիւններ պիտի կազմուին, ազատ գօտիներ եւ առեւտրական մեծ մթերանոցներ պիտի հաստատուին եւն.։

Միւս դաշնագիրներուն տրամադրութիւնները

Բաղդատելով ռումանականին հետ, նուազ չտնդալից են Գերմանիոյ կողմէ Սլովաքիոյ եւ Լիթուանիոյ հետ կնքուած դաշնագիրները, բայց եւ այնպէս մեծ կարեւորութիւն ունին, քանի որ կը ծառային Գերմանիոյ ծաւալման կամ «կենսական տարածութեան» ծրագրին, դէպի արեւելք։ Այսպէս, Լիթուանիոյ հետ կնքուած դաշնագրով, այդ երկիրը 99 տարուան համար ազատ գօտի մը պիտի վարձէ Մէմէլի նաւահանգիստին մէջ, կրճատեալ տուրքերով. իսկ փոխադարձաբար ոչ – յարձակման յանձնառութիւն մը պիտի ստանձնէ Գերմանիոյ հանդէպ։ Այս յօդուածին տրամադրութեամբ, երկու երկիրներէն մէկն ու մէկը թոյլ պիտի չտայ որ երբորդ պետութիւն մը յարձակի, իր հողին վրայէն։ Աւելորդ է ըսել թէ այս յանձնառութիւնը ուղղուած է Լեհաստանի եւ Մ. Միութեան դէմ։

Սլովաքիոյ հետ կնքուած դաշնագիրը չի խօսիր տնտեսական գործակցութեան մասին, որ ապահովուած է արդէն, քանի որ այդ երկիրը կը գտնուի Գերմանիոյ թեւարկութեան տակ։ Դաշնագրին տրամադրութեամբ, Գերմանիա իրաւունք ունի ամրացնելու Սլովաքիոյ եւ Մորավիոյ զինուորական զօրաժին։ Դաշնագրին ամէնէն կարեւոր յօդուածը այն է որ Սլովաքիա իր բանակը եւ արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի կազմակերպէ «համախորհուրդ Գերմանիոյ հետ»։

**** Բուռն կռիւներ ծագեցան Սլովաքիոյ մէջ, հունգարական զօրքին հետ, բայց Գերմանիա արդէն դաշնագիրը կնքած ըլլալով Սլովաքիոյ հետ, հունգարական զօրքը քաշուեցաւ, որպէսզի չտիպուի կռուիլ գերմանական զօրքին դէմ։ Որոշուեցաւ խառն յանձնաժողով մը կազմել, սահմանագլուխները ճշդելու համար։*

Իտալիոյ թագաւորին ճառը Ֆրանկոֆրանսական վէճի մասին

Իտալիոյ նոր խորհրդարանը, որ հիմնուած է Ֆաշական ընտրութեամբ, հանդիսաւորապէս բացուեցաւ մարտ 23ին։ Այս առթիւ ուանդական դահճապետը խօսեցաւ Վիքթորիօ Էմմանուէլէ Թագաւորը, սկիզբի մը նետելով միջազգային կացութեան վրայ։ Գահճապետը ցնորք մը համարելով մշտնջենական խաղաղութիւնը, կ'ըսէ թէ Իտալիա կ'ուզէ կարելի եղածին չափ երկարատեւ խաղաղութիւն մը, զարգացնելու համար իր կայսրութիւնը։ Արտաքին յարաբերութեանց մասին գահճապետը կ'ըսէ.

— « Եւրոպայի մեծ պետութեանց մէջ, Գերմանիոյ հետ է որ իմ կառավարութիւնս 1936 հոկտեմբերէն սկսեալ հաստատեց քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային գործակցութիւն ամենասերտ յարաբերութիւնները։ Այդ յարաբերութիւնները, որ կ'ամփոփուին «Հոմ – Պերլին առանցք» բացատրութեամբ, յաջորդաբար ընդարձակուեցան համաձայն երկու ժողովուրդներու կենսական պահանջներուն, յանդելով ամենալայն համաձայնութեանց՝ դաշնագրի մը միջոցաւ որ զանոնք կը միացնէ Թոքիոյի, Փէյթայի եւ Մանչուրիոյ հետ»։

Ցետոյ յիշելով անգլեւիտալական համաձայնութիւնը, եւ Իտալիոյ «մասնաւորապէս բարեկամական» յարաբերութիւնները Ալպանիոյ, Հունգարիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Լեհաստանի եւ Զուիցերիոյ հետ, հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէ Ֆրանսայի մասին.

— « Ինչ կը վերաբերի Ֆրանսայի, իմ կառավարութիւնս անցեալ դեկտ. 17ի պաշտօնական զեկոյցով մը ճշդած է այն խնդիրները որ այս պահուն կը բաժնեն երկու երկիրները »։

Այդ պաշտօնական զեկոյցը այն նամակն է որով Իտալիա չեղեալ կը նկատէր 1935 յունուար 7ի Ֆրանքօ-իտալական համաձայնութիւնը։ Կը նշանակէ թէ Իտալիա պատրաստ է բանակցելու, եթէ Ֆրանսա կ'ընդունի այս տեսակէտը։

Գահճապետին միւս մասերը կը վերաբերին ներքին քաղաքականութեան։

**** Նոր խորհրդարանով, կը փակուի նախկին սահմանադրութեան շրջանը։ Նոր խորհրդարանը հիմնուած է Ֆաշական կազմակերպութեանց եւ արհեստակցութեանց վրայ եւ կը բաղկանայ 682 անդամներէ։*

»»» • «««

ՄԱՐԱԶԱՒՈՏ փէթէն, ազգ. Սպանիոյ Ֆրանսական դեսպանը, մէկ չաբաթ Սան Սէպաստիանայի մէջ սպասելէ վերջ Պուրկոս գնաց, ներկայանալու համար Զօր. Ֆրանքոյի։ Կը կարծուի թէ ելք մը պիտի գտնուի, Թունուզ ապաստանած սպանիական մարտանաւերը Զօր. Ֆրանքոյի յանձնելու համար։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ԱՌՋԵՒ

Նոր Գերմանիոյ պատմութեան մէջ Մարտ ամիսը բախտորոշ նշանակութիւն մը ունեցած է։

1935 Մարտ 16ին էր որ Հիթլէր վերահաստատեց զինուորական ընդհանուր ծառայութիւնը, որ խափանուած էր Վերսայլի դաշնագրով։ 1936 Մարտ 7ին էր որ մերժեց Հանչնալ Վերսայլը եւ Լոքարնոն եւ հրամայեց Հռենոսեան շրջանի զինուրագրականացումը։ 1938 Մարտ 11ին էր որ կցեց Աւստրիան եւ 1939 Մարտ 15ին ալ Մեծն Գերմանիոյ «հովանաւորութեան» տակ առաւ Պոհեմիան, Մորավիան ու Սլովաքիան՝ որոնք Ռութենիոյ հետ միասին կը կազմէին Չեխոսլավաքեան Հանրապետութիւնը, թոյլ տալով որ վերջին հողամասը դրաւուի իր անմիջական դրացիին՝ Հունգարիոյ կողմէ, անշուշտ Լեհաստանի եւ մանաւանդ Իտալիոյ ճնշումներուն տակ։

Նացի Գերմանիոյ այս արագ, հե-ղեղային արշաւանքը դէպի Չեխոսլովաքիա՝ յանկարծ յուզեց, վրդովեց ոչ միայն Եւրոպայի, այլեւ բովանդակ աշխարհի քաղաքական խիղճը։ Պահ մը բոլորը մնացին չմշած ու չըւարած։ Ոչ միայն ժողովուրդները, այլեւ բարձր խաւերը, պետական վարիչ շրջանակներն իսկ չհոթի մատնուեցան Հիթլէրի այս բիրտ եւ չանխահարիչ հարուածին առջեւ։ Մարտ 14ին Պերլին բանակցութեան հրաւէր չեղաւ նախագահն ու արտաքին նախարարը եւ Մարտ 15ին գերմանական մեքենաշարժ բանակներն ու օդատորմիղը արդէն մտած էին Փրակա եւ այլուր։ Չեխ վարիչները, եղերական պայմաններու մէջ դրած էին իրենց ստորագրութիւնները պայմանագրի մը տակ, որ վերջ կը դնէր Չեխոսլովաքիոյ անկախ գոյութեան եւ քանի մարիկ ի վեր ազատ պետականութիւն վայելող ժողովուրդ մը կ'ենթարկէր օտարի լուծին։

Աղեխարշ էր տեսարանը եւ ողբերգական՝ պատկերը։ Փոքր ու անզօր ժողովուրդ մը կը զրկուէր իր ազգային պետական ինքնուրոյն կեանքէն, մնանելու համար, ակամայ եւ ոյժի հարկադրանքին տակ, ահաւոր հարուածի մը «հովանաւորութեան» տակ։

Այս «հարուածային» քայլով Հիթլէրի Գերմանիան շատ բան շահեցաւ։ Ան տիրացաւ 49,362 քառ. քիլոմէթր հողամասի մը, 6,800,000 բնակչութեամբ, առանց հաշուելու Սլովաքիան։ Ան ձեռք ձգեց ճարտարարուեստական հարստութիւններ՝ տարեկան 500.000թոն երկաթի հանածոյ, 10—12 միլիոն թոն հանքածուխ, երկրագործական կարեւոր աղբիւրներ ու անտառներ։ Զինուորական տեսակէտէ՝ ստացաւ չեխոսլովաք պետութեան ամբողջ ռազմական մեքենան, ռնթերի վիճակի մէջ, մօտ 1500 օդանաւ, 1000 հրասայլ, ռազմական անչափ իրեր, 40 զօրաբաժին սպառազինելու չափ զէն ու զրահ, կատարելագործուած զինարաններ ու զինագործարաններ, եւն.։

Չեխոսլովաքիոյ՝ իբրեւ ինքնուրոյն պետութեան՝ անհետացումը աչխարհի քարտէսէն երրորդ խոշոր դէպքն է Եւրոպայի նորագոյն պատմութեան մէջ։ Եթէ չյիշենք Եթովպիան, որ ինկաւ Աւանցքի երկրորդ բաժնետէրին հարուածներուն տակ, առաջինը եղաւ Աւստրիան, որ քարտէսէն սըրբուեցաւ գերմանական գրոհին տակ։

Հիթլէրի եթէ ոչ անակնկալ, դէպ վաղաժամ վերջին քայլը ընդհանուր մտահոգութեան մղած է աչխարհի միւս մեծերը, որոնք ապշահար՝ մի-այն հանդիսատես կրցան ըլլալ այս ահեսարանին։ Եւ այս մտահոգութեամբ ալ՝ ահա դիւանագիտական ասենդային, անհատնում եւ անդադրում գործունէութիւն, ղազդրուիս եւ տուզեռ՝ բոլոր մայրաքաղաքներու մէջ։

Եռուզեռի ամէնէն մեծ կեդրոնն է Լոնտոն, որ կը թուի թէ այլեւս վըճռած է կասեցնել գերմանական գրոհը եւ փորձ կը կատարէ նոր օղակ մը հիւսելու։ Մեծն Գերմանիոյ չուրջ։ Այս նպատակով՝ ան կը ջանայ հաշմանդամել Ռուսիան, Ֆրանսան, Ռումանիան, Լեհաստանը, Եուկոսլաւիան, Թուրքիան ու Յունաստանը մէկ ընդհանուր պաշտպանողական նըշանաբանի տակ եւ թումբ կանգնել Հիթլէրին նոր յառաջխաղացութեան առջեւ։ Չէմպըրլէնի թախծոտ ճառը Պիրմինկհէմի մէջ՝ նշան է, թէ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ կոտրած է վստահութիւնը Գերմանիոյ դիտաւորութեանց հանդէպ, քանի որ Անգլիոյ վարչապետը բացէ ի բաց կը մեղադրէ Հիթլէրը, իբրեւ խոստմնադրուժ։ Ասկէ ետք է վստահութիւնը նոյնպէս փարիզի ու Մոսկուայի մէջ։ Վարչապետ Տալատիէ համարձակ ու անսեթեւեթ խօսքերով յայտարարեց, թէ այլեւս մեռած են Միւնիխն ու գերմանեւ-Ֆրանսական համաձայնագիրը, իսկ Ս. Ռուսիա սկիզբէն ի վեր երբեք ալ ոեւէ վստահութիւն տածած չէ Պերլինի հանդէպ, թէեւ վարած է խաղաղասիրական քաղաքականութիւն, բայց մաս չէ առած Չէմպըրլէնի խաղեցման քաղաքականութենէն, հետու մնացած է Միւնիխէն եւ թերահաւատ վերաբերում ունեցած է ժողովրդավար պետութեանց ուղեգծին հանդէպ։

Եռուզումը համատարած է ու խոր։ Վտանգը ակներեւ է ու ասիկա կը տեսնեն բոլորն ալ։ Ահա՛ Ֆրանսան, որ, երկու օրուան մէջ, յաջողեցաւ խորհրդարանէն անցընել անսահման լիազօրութեանց օրինագիծը, եւ ասով անգամ մըն ալ փաստեց թէ ճակատագրական վայրկեանին դիտէ չարժել՝ ինչպէս վայել է մեծ, հանճարեղ ու ներքնապէս հզօր պետութեան մը։

Ահա՛ Ռումանիան, որ Լոնտոնի ու փարիզի դուռները ափ կ'առնէ, կը սերտացնէ իր կապերը Մոսկուայի եւ Լեհաստանի հետ, որպէսզի չենթարկուի Չեխոսլովաքիոյ ճակատագրին, քանի ոչ գերմանական գրոհին յաջորդ կայանը ինքն իսկ է։ Եւ Պուքրէշ, որ միշտ ալ դիտցած է ի հարկին դիւանագիտական կարողութիւն ու ճկունութիւն երեւան բերել պատմական կացութեան մէջ, ահա՛ Պերլինի հետ կը բանակցի առեւտրական չաշնագիր մը կնքելու համար, առանց Գերմանիոյ տալու բացարձակ մենաշնորհը իր քարիւղային հորեր-ուն կամ երկրագործական հարստութիւններուն։

Այս պայմանագրութիւնը չունէ ու պատեհութիւն կուտայ հարաւ-արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն, որ ինքնապաշտպանութեան միջոցներ ո-րոնեն ու նոր կացութեան առջեւ մեծերու հետ նոր դաշաւորումներ սարքեն։

Միւս կողմէ՝ կը թուի թէ Պերլին, այս ղղրդագին հարուածէն ետք, ժամանակաւոր դադարի չունէ մը կ'առնէ, ինչպէս սովոր է ընել Հիթլէր, իր յարքանչիւր յոնդալից քայլէն ետք։ Այս դադարը ինչպէս Գերմանիոյ, նոյնպէս անոր հակառակորդ ուժերուն պատեհութիւն կ'ընծայէ չափելու իրերու խորքը, կշռելու կացուխիւնը իր բովանդակ տարողութիւնքիւ, եւ մէկ կողմէն դիրք ճշդելու, միւս կողմէն ալ պատրաստ ըլլալու ապագայ հաւանականութեանց առջեւ։ «Թան», որ իր գրածը լաւ դիտէ, կ'ըսէ.

— «Երբեք հաւանական չէ որ Գերմանիոյ ծաւալականութեան քաղաքականութիւնը սահմանափակուի Աւստրիոյ, Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ կցումով եւ Սլովաքիոյ տրկացումով։ Առաջնորդը (Հիթլէր) քաղաքական նուիրեալ մը մշակած է երկար տեսնի համար, յաջորդաբար գործադրելի։ Անկարելի չեն ուրիշ անակնկալներ»։

Եւ այդ անակնկալներէն առաջինն է Մէմէլը, որուն վերադարձը Գերմանիոյ՝ տեղի ունեցաւ առանց մեծ աղմուկի։ Մէմէլը Գերմանիոյ կցուած պէտք է նկատել այլեւս։

Ի՞նչ պիտի ընէ Լեհաստանը, որ բռնուած է սալին ու մուրճին միջեւ։ Մէկ կողմը՝ ահռելի Գերմանիան, Տանցիկի հարցէն զժգոհ ու իրաւ պահանջ, միւս կողմը՝ Ռուսիան, ուրիշ ահաւոր ուժ մը։ Անդին՝ մեծ դաշնակիցները՝ որոնք դանդաղ կը չարժին ու հազար կը չափեն, մինչեւ սէկ կտրեն։

Ի՞նչ պիտի ընէ Ռումանիան, ուր կան այլացեղ ժողովուրդներ։ Թրանսիլվանիոյ մէջ արդէն, հունգարական ղրդռմով, խլրտումներ ծայր տուած են։ Ասիկա չարաչուք նշան է։ Ռուսիէն երբ կը չարժի, պէտք է ընդունիլ որ Պերլինը կայ իր թիկունքին։

Ի՞նչ պիտի ընէ Եուկոսլաւիան, որ իրաւութեան հարց ունի եւ արդէն ըսուած է ծանրօրէն զգալ դերմանական ճնշումը՝ իր հիւսիսին վրայ։

Ի՞նչ պիտի ընեն պալքեան փոքր ազգերը, որոնք, սեղմուած հսկայ դրացիներու միջեւ, հանդիստ չունէ առնելու հնարաւորութիւնը կորսուցած են։

Այս բոլորին պատասխանը պիտի տան չուտով Լոնտոն, Փարիզ ու Մոսկուա, գլխաւոր երեք մեծերը, որոնք Մ. Նահանգներու բարոյական ու նիւթական սերտ աջակցութեամբ ուժեղացած՝ իրենց առանցքին չուրջ պիտի համախմբեն վոքրերու, վտանգուածներու չարքը, կազմելու համար կեդր. Եւրոպայի մէջ նոր տեսակի «հաւաքական ապահովութեան» զօրի մը։ Ազգերու Դաշնակցութեան ծոցին մէջ կազմուած հաւաքական ապահովութիւնը սնանկացաւ։ Այժմ նորատեսակ «հաւաքական ապահովութիւն» մը, որուն գլուխը կեցած են ոչ թէ 52 պետութիւններ, այլ Անգլիա ու Ֆրանսա։

Բայց ի՞նչ պիտի ընէ Իտալիա, ի տես այս իրադարձութեանց։ Ահա այն հարցը որ կը թուի թէ եւրոպական կացութեան բանալին այսօր առաւելապէս Մուսոլինիի ձեռքն է։ Ան վաղը պիտի խօսի այն պատմական ճառը, զոր կը սպասէ իրմէ առնէնչ մը վեր ոչ միայն իտալացի ժողովուրդը, այլ եւ ամբողջ քաղաքական աշխարհը։ Պիտի դնէ՞ իր պահանջները՝ Ֆրանսային յստակ կերպով, թէ պիտի բաւականանայ ընդհանուր խօսքերով։ Ի՞նչ չափերով Պերլին տըրամադիր է զօրավիղ կանգնելու իրեն. Հոմ մտահոգ չէ՞ գերմանական գրոհին այս արագութենէն։ Կեդրոնական եւ Հարաւ-արեւելեան Եւրոպայի մէջ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ չահերը ամէն մարդի մէջ զուգահեռակա՞ն կ'ընթանան։

Ասոնք են գլխաւոր հարցերը, որոնց պատասխանները պիտի փնտռենք Մուսոլինիի վաղուան ճառին մէջ, որմէ, ըստ երեւոյթին, կախում պիտի ունենայ գլխաւորաբար սա հարցը թէ ո՞ւր կ'երթայ Եւրոպա, դէպի պատե՞րազմ թէ կան տակաւին յոյսեր, հակառակ Հիթլէրի ղղրդագին հարուածին՝ Չեխերու գլխուն։

Ա. ԿԵՍԱՐ

ՊԱՅՔԱՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԹԵՄԻ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՊԱՇՏՕՆԻՆ ՇՈՒՐՋ

Էջմիածին, Մորդրդային կառավարութեան ճնշման տակ, յամառօրէն կը մերժէ վաւերացնել Գարեգին արքեպ. Յովսէփեանը իբր Առաջնորդ Հայաստանեայց Եկեղեցիին Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ։

Ամերիկահայ գաղութի հակադարձ նակցական հատուածը, որ իր երեսփոխանական ժողովին մէջ անցեալ տարի ընտրեց զայն, սկսած է անհամբերութեան ակներեւ նշաններ ցոյց տալ։ Այդ հատուածի օրականներէն մէկուն՝ Պոսթընի Ռամկավար Թերթին համաձայն, հասարակութիւնը «զըրգռուած է այն յապաղումէն, որուն պատճառած է Գարեգին Սրբազանի վաւերացումը»։

Սակայն, միայն այս յապաղումը չէ, որ կ'անհանդստացնէ եւ կը դրգռէ հակադարձական հատուածը։ Ըստ յիշեալ Թերթին, կայ ուրիշ կարեւոր պատճառ մըն ալ, ու այդ՝ այն է, որ «Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդարանը կորսնցուցած է իր հեղինակութիւնը եւ կը գտնուի այնպիսի անկազմակերպ վիճակի մը մէջ, ուր՝ անպատճառի անուանական գոյութիւն մը՝ ծախսալից ըլլալու ողորմելի վիճակի ալ կը ներկայացնէ»։

Այս վիճակը, կը չարունակէ Թերթը, «յառաջ բերած է ներքին ցաւ մը, եւ այս ցաւին կոտտանքներէն է որ ժողովուրդին մէջ ծնունդ առած է եւ հետզհետէ կը զօրանայ բողոքի եւ սրդդար ըմբոստութեան հանրային շարժում մը»։

Ռամկավար Թերթը չատ որոշ կերպով կը հասկցնէ որ եթէ Էջմիածին չուտով չվաւերացնէ Գարեգին Սրբազանը եւ ուղէ ամէն գնով Ամերիկա-հայութեան վզին փաթթել Գալֆայեան Եպիսկոպոսի պէս մէկը, այն ատեն ոչ մէկ իմաստ կայ պահելու «ծախսալից Առաջնորդարան մը», երբ կարելի է տեղապահութիւնն յանձնել պզտիկաւոր էհեղպապահի մը, որ արդէն ունի հովուական պաշտօն մը»։

Ասիկա, անկասկած, հազիւ քողարկուած սպառնալիք մըն է ոչ միայն Էջմիածնի «Գերագոյն Հոգեւոր Մորհուրդին», այլ եւ Գալֆայեան Եպիսկոպոսի պաշտպաններուն։

Գաղտնիք չէ այլեւս, որ հակադարձական հատուածը ներքնապէս բաժնուած է այժմ երկու մասի։ Մէկը անկեղծօրէն կ'ուզէ Գարեգին Սրբազանը իբրեւ Առաջնորդ ունենալ, իսկ միւսը դաւադրական ամէն միջոցներ լով կը ձգտի վիժեցնել անոր վաւերացումը, որպէսզի իր նախասիրած Գալֆայեան Եպիսկոպոսը դարձնէ այս թեմի Առաջնորդ։ Եւ Գարեգին Սրբազանի կողմնակիցները կը սպառնան բոլորովին վարկաբեկել Գալֆայեան Եպիսկոպոսը, եթէ վերջինս կամ ասոր պաշտպանները չարունակէն իրենց էնթրիկները Գարեգին Սրբազանի դէմ։

Իբր նմոյշ Գալֆայեան Եպիսկոպոսը վարկաբեկելու աշխատանքին կընայ ծառայել Պոսթընի Ռամկավար Թերթին հետեւեալ ծանր ակնարկը, որ ղժուար չէ հասկնալ թէ անոր հասցէին է ուղղուած։

— « Եպիսկոպոսներուն մէջ կան, որ չեն գիտեր նոյնիսկ մեր եկեղեցւոյ օրէնքներն ու կանոնները եւ շատ քիչ բան օրէն կը վարեն իրենց պաշտօնը։ Աժան փոլիթիքոսութիւն մը բաւական է, ասոնց համար, ատենի մը համար ժողովրդականութիւն շահիլ եւ կամ իւրաքանչիւր անցաւոր առիթ մը չն

ԳԱՂԱՓԱՐԸ ՀԵՂՈՒ ՄԵՐ - ՏԻԿՆՈՋ ՄԱՀԻՆ ԳԻՇԵՐ

— 39 —

Ո՞ր մեծ տեսարանն ստիպողաբար ինձ կ՚ինկնկի դեմ։ Ամենէն ուշագրաւ տեսարանը, որ ինձ հանդիպեցաւ, Ֆրանսական Գաղափարի տունն էր։ Ես ներս մտայ։ Ընդունելութեան սենեակին մէջ ոչ ոք կար

Լևոնասեանի մտահոգութիւնները

Վարչապետ Զէյմպրլէն մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարար Պոնէի հետ, որ յետոյ հեռաձայնով խօսեցաւ երկարօրէն վարչապետ Տալատիէի հետ: Այս խօսակցութիւնը դարձած է միացեալ ազդարարութիւն մը հրատարակելու խնդրին չուրջ: Կը հաղորդուի թէ Լեհաստան կը զգուշանայ միանալէ այսպիսի յայտարարութեան մը, որովհետեւ կը վախնայ որ այդ քայլը զինք կը թշնամացնէ բացէ ի բաց Գերմանիոյ հետ: Այդ ազդարարութեան միանալու համար Վարչաւա կը պահանջէ որ Փարիզ եւ Լոնտոն զինուորական գործօն աջակցութեան խոստում տան:

Կը կարծուի թէ այս պայմաններուն տակ, ազդարարութիւն հրատարակելու ծրագիրը մէկ կողմ թողուած է եւ այժմ փորձեր կ'ըլլան խորհրդաժողով մը գումարելու:

**** Վարշաւայէն կը հեռագրեն.— Պոկումինէն այստեղ հասնող ճամբորդները կը պատմեն, թէ խիստ բախումներ պատահած են այդ քաղաքին չուրջ: Ցայտնի չէ սակայն թէ որոնք են կռուողները, Լեհերը Գերմաններո՞ւ դէմ թէ Լեհերը՝ Չեխերու դէմ: Պոկումին Թէշէն – Սիլեզիայի մէջեւ երկաթուղիի կարեւոր կեդրոն մըն է եւ կը գտնուի Գերմանիոյ, Մորավիոյ եւ Լեհաստանի սահմանագլուխներուն վրայ:*

Մէմէլի գրաւումը Գերմաններու կողմէ խոր մտահոգութիւն, չըսելու համար իրարանցում պատճառած է Լեհերուն: Վարշաւայի մէջ կը մտածեն, թէ արդէն պալթեան փոքր պետութիւնները՝ Էսթոնիա, Լաթվիա, Լիթուանիա եւ Ֆինլանտա լինկած են գերմանական ազդեցութեան, եթէ ոչ հովանաւորութեան տակ: Լեհ թերթերը մանրամասնօրէն կը հրատարակեն Լիթուանիոյ արտաքին նախարարին յայտարարութիւնները, թէ Գերմանիա սպառնացած էր օդառումբիզով քարուքանդ ընել Քունասը (մայրաքաղաք), գրաւել ամբողջ Լիթուանիան եւ կէսթափոյի (գաղտնի ոստիկանութիւն) միջոցաւ կարգը հաստատել, եթէ Լիթուանիա մերժէր յանձնել Մէմէլը:

Վարշաւայի մէջ կառավարութիւնը վերակազմելու ծրագիրը ձախողած կը թուի: Նախկին ծերակուտական Մաքէվիչ այսօր աքսորուեցաւ դէպի կեդրոնացման կայան մը, որովհետեւ արտաքին նախարար գնդ. Պէքի վրայ յարձակած էր իր թերթին մէջ:

Անգլիական պատուիրակութիւնը Մոսկուայի մէջ

»»» • «««

Ա. Միութեան մայրաքաղաքին մէջ մեծ պատուով ընդունուեցաւ անգլիական առեւտրական պատուիրակութիւնը, որ Մոսկուա հասաւ հինգշաբթի օր: Թէեւ ժողովուրդը տակաւին շատ բան չի գիտեր այս մասին, բայց քաղաքական շրջանակներ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս առաքելութեան: Ռուսական կառավարութիւնը սահմանագլուխ ղրկած էր մասնաւոր կառախումբ մը, Անգլիացիները առաջնորդելու մայրաքաղաք, իսկ կայարանին մէջ ընդունած են զանոնք արտաքին առեւտուրի գործակալ Միկոյեանի փոխանորդ Սթեփանով եւ արտաքին նախարարի փոխանորդ Փոթէմքին:

Պատուիրակութեան նախագահը, Պ. Հըրսըն պիտի այցելէ Միկոյեանի եւ Լիթվինովի: Յօսակցութիւնները կը սկսին այսօր, չարաթ: Ուրբաթ օր մեծ ընդունելութիւններ սարքուեցան պատուիրակութեան, (օփերա, պալէ եւն.): Պ. Հըրսըն պիտի ընդունուի նաեւ վարչապետ Մոլոթովի կողմէ:

Մէմէլը գրաւումը Գերմաններու կողմէ յուզած չէ Մոսկուան: Այնտեղ արդէն կը նախատեսուէր այդ քայլը:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՅ նոր կառավարութիւնը չէ կազմուած տակաւին: Հանրապետութեան նախագահը դժուիճին կազմութիւնը առաջարկեց Մուսթաֆա Պարմատայի եւ նախկին նախարար Նասուհի Պուխարի, բայց երկուքն ալ մերժեցին, իրենց բարեկամներուն հետ խորհրդակցելէ վերջ: Կացութիւնը հանդարտ է Դամասկոսի մէջ, բայց խանութները գոց են:

ԻՏԱԼԱՑԻ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐ խմբովին կը հեռանան Թունուզէն: Մարտ 23ին մեկնեցան 40 ընտանիքներ, երէկ՝ 100, վաղն ալ 130 ընտանիքներ ճամբայ պիտի ելլեն դէպի Իտալիա, (համազումար 300 ընտանիք կամ 1600 հոգի): Այս առթիւ իտալական թերթերը կը գրեն թէ վերջին ամիսներու ընթացքին մայր հայրենիք վերադարձած են 25.000 իտալացիներ:

Մէմէլի գրաւման առթիւ Հիթլէր այդ քաղաքը գնաց մարտանաւերու չքախումբով մը: Գերմանական զօրքը արդէն գրաւած էր քաղաքը: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց,— «Ահա ձեզ վերստին կ'առաջնորդեմ այս հայրենիքը զոր չէիք մոռցած եւ որ չէր մոռցած ձեզ: Նախկին Գերմանիան դաւաճանեց ձեզի: Այժմ կը միանաք հզօր Գերմանիայի մը, որ վճռած է ինք դարձնել իր ճակատագիրը, նոյնիսկ եթէ այդ բանը հաճելի չըլլայ ուրիշներուն»:— Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը մերժեց ճանչնալ Մէմէլի գրաւումը:

ՀԻՆԳ ՌՈՒՄԲԵՐ պայթեցան Լոնտոնի, երկու հատ ալ՝ Պըրմինկհէմի մէջ, իրլանտացի յեղափոխականներու միջոցաւ:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ 450 քիլօ չէտիթ գրաւեց իլ Սէն Տընիի մէջ, ձերբակալելով երկու մեղսակիցներ: Գաղտնի ոստիկաններ պայթուցիկ գտնելու գացեր էին եւ այդ կերպով ծուղակը ձգեցին դաւադիրները: Գաղտնիքը չէ պարզուած տակաւին:

ԱԱԻՍՏՐԻՈՅ ՆԱԽԿԻՆ վարչապետ Շուշնիկ, որ արգելափակուած էր մէկ տարիէ ի վեր, ազատ արձակուեցաւ:

ՏՈՒՐԲ. ՇԱՒԹ, Գերմանիոյ նախկին տնտեսական նախարարը, որ հրաժարած էր, Պերլին կանչուեցաւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՐՍԿԼԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ նախագահ Միութեան բացման հանդէսը՝ 25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սալ տը Նօսի մէջ, գինեսերգանով մը (81 Rue de Paris): Պիտի բանախօսէ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն եւայլն:

Շոգեկառք առնել կառ տիւ Նորէն, ժամը 18.50, 18.55, 19.10, 19.25:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻՆ

Յակոբ Մարտիկեան, Պոլիսէն, իր մայրը՝ Ազատի Մարտիկեանէն:

Հոփսիմէ Տէրտէրեան, Քունաս – տանէն, ապահովագրեալ:

Միհրան Մելոյեան, Պուլկարիայէն:

Նունիկ Պէզիրճեան, Ռումանիայէն:

Արտաչէս Մանտիկեան, Քունաս – տանէն:

Կարապետ Գրալեան, Սուրիայէն:

Հայկ Ֆրէնկեան, Ռուսճուգ, Պուլկարիայէն:

ՍԱԳ

26 Մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 9-11, Խան լէ Մուլինոյի Հրիփեան դպրոցի գմբէզ 2 ռիւ տը լա Տէֆանս, տեղի պիտի ունենայ եկեղեցական արարողութիւն: Կը հրաւիրուի բարեպաշտ հասարակութիւնը:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խընդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ):Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

Հ. Յ. Դ.

Գալուստ

ՏՔՍԻՆի կոմիտէն ընկերական դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 27 Մարտ, Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին: կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Ճ. Ջ. կոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնները, 28 Մարտ, Երեքշաբթի երեկոյ, Նիւթ՝ «Մեր կազմակերպական ոգին եւ պայմանները»: 29 Մարտ, Չորեքշաբթի երեկոյ, Նիւթ՝ «Դիկտատուրա, Դեմոկրատիա եւ Գաղնակցութեան պետական աշխարհայեացքը: կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ջաւարեան» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷի ընդհ. ժողովը կիրակի 26 Մարտ կէսօրէ ետք ժամը 5ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ց. ԳԱՊԻԿԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մարօ» խումբի ընկերուհիները, կիրակի 26 Մարտ, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շահիրիկեան» գրադարանը: կարեւոր օրակարգ, Ներկայ կ'ըլլայ քննկ. Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒի «Վարսեան» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը, կիրակի 26 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին ծանօթ հաւաքատեղին:

ՍԷն ՄԱՐԻՍԻ «Ցարաչ» խումբի ընկերները կը հրաւիրուին ընկերական ընդհ. ժողովի, 28 Մարտ Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը Ցին, ծանօթ հաւաքատեղին: կը խօսի՝ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Նօթր–Տամի պատանիներու ժողովը՝ 25 Մարտ, Շաբաթ Երեկոյ ժամը 8ին: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

ընկերահաւակրական դասախօսութիւն

Պանեէօ-Քաշանի «Արծիւ» ենթակոմիտէի կողմէ

25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ իր ակումբին մէջ

կը խօսի ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ «Ինչո՞ւ ձախողեցաւ հայկական դատը»

Ընկերահաւակրական խնջոյք Փետր. 18ի առթիւ

Հ. Յ. Դ. ՏՔՍԻՆի ԿՈՄԻՏԷին ԿՈՂՄԷ

25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին

ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼԼԱՑ ԸՆԿԵՐ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՄԱԿ. ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. «ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՔՐԻՍՏՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆի ԵԼԵՐԱԿԱՆ ՄԱՇՈՒԱՆ ԵՐԵՍՈՒՆՋՈՐՍ ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

25 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ,

5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ

Ընկերական հրջանակ, գեղարուեստական խնամեալ բաժին եւ յիշատակի ու յարգանքի խօսքեր

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով *Մուտք 2 ֆր.*

հրապարակային դասախօսութիւն

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւի «Մուրատ» խումբին կողմէ

26 Մարտ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Թէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ

կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ի՞նչ յոյսեր ունինք Հայաստանի մասին»:

ԲԱ ԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Սէն Մորիսի «Ցարաչ» խումբի կողմէ

25 Մարտ, Շաբաթ, կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին, Դպրոցի սրահին մէջ

կը խօսի ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Հայաստանի ներկան եւ ապագան»

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

25 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Aéro Club de Franceի շքեղ սրահներուն մէջ

6 Rue, Gallilé, մէթրօ Boissière

Կը մասնակցին՝ AL' BERKA (danses excentriques)

Melle MYRTIS (danseuse acrobatique)

Orchestre MICHEL *ՍԱՀԱԿԵԱՆ՝ իր ամբողջ խումբով*

Աժան եւ ճոխ պիւֆէ *Թոթիյեօն* *Մուտք 10 ֆր.*

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆԻ

(1re Grand Prix Wicart de Marseille)

Մասնակցութեամբ Պ. Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի եւ ՖԵՐԱՏԵԱՆի եւ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի ղեկավարութեամբ Պ. Գալամանեանի

Ելեսարան մը ԱՆՈՒՇ օփերայէն

25 Մարտ Շաբաթ ժամը 21ին Salle Rameauի մէջ,

31, Rue de la Martinière, Lyon

ՄՈՒՏՔ 10, 7 եւ 5 ֆրանք: *Տոմսերը կը ծախուին Ժիւտէքսի մօտ, 67, rue Rabalais; Lyon.*

Ցուցադրանոցներ

Կազմակերպուած **Office Théâtrale Européenne**ի

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (13 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ Salle Chopin-Pleyelի ՄԷՋ, 8, rue Daru, métro Ternes

ՄԱՐՏ 25ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՑԻՆ

(*Սրահին դուռները պիտի բացուին ժամը 8,30ին*)

Կը դաշնակահարէ Շուման էքիւտ սէնֆոնիկը, Շոբէնի Պալլատը, Շուբէքէզին եւ Բալոնէզը, Ֆորէի Նոքթիւրնը եւ էմբրոմթիւմ, Տէպիւսիի Մինստրէլը եւ Լիսթի Ռաբսուրի էսպանեոլը:

Գիները՝ 40, 30, 20 եւ 15, Պալքոն 10 ֆրանք:

Ցուցադրանոցներ - պարահանդէս

Տ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՈՒՕՄԷՆՎԻԼ–ՄՈՆԳՐԷՕՑ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11

4, Place Jeanne d'Arc, Noisy-le-Sec

Կը նախագահէ՝ Պ. Ս. ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը ներկայացուի գաւեշտ մը, գլխավորութեամբ Պ. Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի, Claquettes par M. LouisCollo

Մուտք 6 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱԳՈՒՈՆԻ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի, ԱՆԱՀԻՏԻ, ՎԱՂՈՒՀԻՒ, ԳԱՍՄԻԿԻ եւ Պ. Պ. ԳՄՐԻԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ ՍԱՐԱՖԵԱՆի:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ **ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ**

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ Միշա Ազնաւորեանի: Պար եւ սոլոներ:

Մուտք **10, 7.50** *եւ* **5** *ֆրանք:*

ՐՈՏԱՆԻԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

8 Ռիի Գոսիէ, Մէթրօ Փոռտոռնիէր կամ կառ տիւ Նոռմանտի

Փոքրիկ վարդ կարագետեան(դաշ.),նուագախումբը **Michel Սահակեան**

Ճոխ պիւֆէ՝ դիւրատարձելի գիներով: Մուտք՝ **7** *ֆր.*

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտար գրաքներու փոփոխութիւն, Չէքեր կը տրուին աշխ երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ՀԱՒ ՊԱՏՄՈՒԵՆԵՐ

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անգերազանցելի: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ճիւղ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Պուլեւար Մոնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 *եւ* 5էն 7 *եւ ժամադրութեամբ*

RESTAURANT des DIAMANTAIRES

60, RUE LAFAYETTE, PARIS (9) **Tél. PROV. 78–14**

Մէթրօ **Cadet** եւ **Pelletier**

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ: Անարատ օղի, առատ աղանգերներով:

Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԻՊԱՊ *եւ* ՏԷՕՆԷՕՐ ՔԻՊԱՊ, *ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ:*

Ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ

(Ջէմանչիստ) *(Ուտի)* *(Քանօնճի)*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԲԱՐՈՒՆԱԿ ՀԱՑԿ

ԲԱՑՈՒԱԾ է

AUBERGE "MON PLAISIR"

17, Rue Laferrière, Paris (9)

(Angle rue Henri Monnier et rue N. D. de Lorette)

Métro St. Georges. Tél. Trudaine 11—67

Կովկասեան եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ: Ամէն օր ընտիր ՏՕԼՄԱՆԵՐ, ՇԱՇԼԻԿ *եւ ճաշացուցակի փոփոխութիւն:*

Եկէք, հաճոյքով ուտելու խոհարար ԿԱՐՊԻՍի *խնամքով պատրաստած եւ միշտ գնահատուած կերակուրները:*

Հաճելի ժամադրավայր օղիի եւ ախորժարեր աղանդերներու սիրահարներուն:

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) **Imprimerie A-DER (AGOPIAN)**

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 26 ՄԱՐՏ DIMANCHE 26 Mars 1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3999

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՄՆՕՐԵԱԿ ՄԸ ԽՈՎԱՅՈՅՆ...

Լման տասը օր հեւ ի հեւ կարդացիք բոլոր անհրաժեշտ մանրամասնութիւնները՝ կեդր. Եւրոպայի սրտին վրայ պայթած նոր փոթորիկի մասին: Ահեկոծութիւն մը, որուն անմիջական հետեւանքները տեսանք, բայց մնացեալը կը կազմէ ահաւոր հարցական մը:

Ամէն պարագայի մէջ, տագնապին առաջին չրջանը հազիւ բոլորած, երկրորդն է որ կը բացուի այս չաբթու, երբ աստարէզ պիտի իջնէ Իտալիան, իր պահանջները ներկայացնելու համար:

Մուսոլինին իր այսօրուան ճառո՞վ պիտի յայտնէ այդ պահանջները, թէ դիւանագիտական ճամբով,— երկրորդական խնդիր է այդ: Իսկանը այն է որ կարգը եկած է Իտալիոյ: Եւ, կը թուի թէ Գերմանիան չունէ պիտի առնէ առեն մը, յառաջ քշելու համար իր պահանջը, որ մինչեւ այսօր ուրիշ բան չէ եթէ ոչ եթովպիոյ անուանելի բեռը:

Դարձեալ այս չաբթու, հաւանաբար չորեքշաբթի օր ձայնափուռ ճառ մը պիտի խօսի Ֆրանսայի վարչապետը, վեց լեզուներով,— ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն, իտալերէն, սպաներէն եւ արաբերէն:

Լեզուներու այս այլազանութիւնն ալ կ'ապացուցանէ թէ Պ. Տալատիէ կ'ուզէ բացորոշ խօսքեր ուղղել բովանդակ աշխարհին, պարզելով իր կառավարութեան քաղաքականութիւնը՝ օրուան դէպքերուն առթիւ:

Յաղաղութեան բարեկամ ըլլալով հանդերձ, վարչապետը անչուչա ամէն բանէ առաջ նորէն պիտի յիշեցնէ թէ Ֆրանսա երբեք սրամտիր չէ զոհելու ոչ ափ մը հող, ոչ ալ որ եւ է իրաւունք, ինչպէս յայտարարեց զանազան առիթներով:

Արդ, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն ճառերը, այսպէս արագօրէն իրարու յաջորդելով, կրնան նոր լոյս մը ցանել կացութեան վրայ:

Ուրիշ խօսքով, այդ ճառերուն չեշտէն կախում ունի կացութեան մեղմացումը կամ ծանրացումը, նոյն իսկ այս չաբթուան ընթացքին:

Դիրքերը ճշդուած են արդէն, կարգ մը հիմնական կէտերու մասին, որոնք այնքան իրարանցում պատճառեցին վերջին տասը օրերու ընթացքին:

Գերմանիա քարտէսէն սրբեց Նորազատ Զեխոսլովաքիան, (15 մարտ), բուն Զեխիան վերածելով երկու հովանաւորեալ նահանգներու, Պոհեմիա եւ Մորավիա, իսկ Սլովաքիան իր թեւարկութեան տակ առնելով իրրեւ կիսանկախ պետութիւն:

Միեւնոյն ատեն, Հունգարիան ալ առիթէն օգտուելով, զրաւեց Կարպաթեան Ուկրայնան կամ Ռութէնիան, որուն կը ցանկար դեռ անցեալ սեպտեմբերէն: Այսպէս Լեհաստան եւ Հունգարիա դարձան սահմանակից:

Այս բոլոր եւ սրընթաց գործողութիւնները արդար մտահոգութիւններ պատճառեցին սահմանակից Ռումանիոյ, որ անմիջապէս զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ, միեւնոյն ատեն չարունակելով տնտեսական բանակցութիւնները՝ Գերմանիոյ հետ:

Պահ մը վախցուեցաւ թէ Ռումանիա կրնայ յարձակում կրել Հունգարիային, որ չէ մարսուած Թրանսիլվանիոյ կորուստը եւ համելի չէր գտներ նոյնիսկ Ռութէնիոյ դրաւումը՝ Հունգարական զօրքին կողմէ:

Բարեբախտաբար, Պուքրէշ չափաւոր դիրք մը բռնեց, խուսափելով որ եւ է ընդհարումէ՝ Հունգարական զօրքին հետ: Այլապէս, անխուսափելի կը դառնար պատերազմը, ինչպէս ազդարարեց զանազան առիթներով:

Արդ, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն ճառերը, այսպէս արագօրէն իրարու յաջորդելով, կրնան նոր լոյս մը ցանել կացութեան վրայ:

Ուրիշ խօսքով, այդ ճառերուն չեշտէն կախում ունի կացութեան մեղմացումը կամ ծանրացումը, նոյն իսկ այս չաբթուան ընթացքին:

Դիրքերը ճշդուած են արդէն, կարգ մը հիմնական կէտերու մասին, որոնք այնքան իրարանցում պատճառեցին վերջին տասը օրերու ընթացքին:

Գերմանիա քարտէսէն սրբեց Նորազատ Զեխոսլովաքիան, (15 մարտ), բուն Զեխիան վերածելով երկու հովանաւորեալ նահանգներու, Պոհեմիա եւ Մորավիա, իսկ Սլովաքիան իր թեւարկութեան տակ առնելով իրրեւ կիսանկախ պետութիւն:

Միեւնոյն ատեն, Հունգարիան ալ առիթէն օգտուելով, գրաւեց Կարպաթեան Ուկրայնան կամ Ռութէնիան, որուն կը ցանկար դեռ անցեալ սեպտեմբերէն: Այսպէս Լեհաստան եւ Հունգարիա դարձան սահմանակից:

Այս բոլոր եւ սրընթաց գործողութիւնները արդար մտահոգութիւններ պատճառեցին սահմանակից Ռումանիոյ, որ անմիջապէս զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ, միեւնոյն ատեն չարունակելով տնտեսական բանակցութիւնները՝ Գերմանիոյ հետ:

Պահ մը վախցուեցաւ թէ Ռումանիա կրնայ յարձակում կրել Հունգարիային, որ չէ մարսուած Թրանսիլվանիոյ կորուստը եւ համելի չէր գտներ նոյնիսկ Ռութէնիոյ դրաւումը՝ Հունգարական զօրքին կողմէ:

Բարեբախտաբար, Պուքրէշ չափաւոր դիրք մը բռնեց, խուսափելով որ եւ է ընդհարումէ՝ Հունգարական զօրքին հետ: Այլապէս, անխուսափելի կը դառնար պատերազմը, ինչպէս ազդարարեց Հունգարիոյ արտաքին նախարարը, կոմս Ցաքի, խորհրդարանին առջեւ.

— « Ես չծածկեցի թէ հունգարական զօրքին վրայ յարձակիլ՝ առանց տեղի տրուելու, պիտի նշանակէր պատերազմ»:

Մեծ պետութիւնները, Ֆրանսա, Անգլիա, Խ. Միութիւնը եւ Մ. Նահանգները Զեխոսլովաքիոյ կործանումէն քանի մը վերջը ծանուցագիրներ ուղղեցին Գերմանիոյ, բողոքելով բռնագրաւման դէմ եւ չեղեալ համարելով զայն: Ցետոյ Մեծն Բրիտանիա ձեռնարկեց միացեալ ճակատ մը կազմակերպելու դերմանական արշաւին դէմ, բայց իր առաջարկին հաւանութիւն յայտնեցին միայն Ֆրանսա, Խ. Միութիւնը եւ Թուրքիա: Միւսները, մասնաւորապէս Լեհաստան եւ Ռումանիա նախընտրեցին չէզոք մնալ, կամ սպասել դէպքերու ընթացքին: Առաջինը, Լեհաստան, խուսափելու համար կը պահանջէ որ Անգլիա ի հարկին զինուորական աջակցութիւն խոստանայ, իսկ Ռումանիա արդէն ստորագրած ըլլալով տնտեսական դաշնագիրը, չէր կրնար Գերմանիոյ դէմ դառնալ:

Մինչ այս մինչ այն, Գերմանիա Մէմէլէն ալ գրաւեց, իր սովորական մեթոտներով,— վերջնագիր մը եւ անձնատուութիւն (22 մարտ),

Եւ հիմա, ինչպէս ըսինք արդէն, կարգը եկած է Իտալիոյ, — ափեաները կամ փոթորիկները:

Այս ամբողջ ալեկոծութեան մէջ, ամէնէն կսկծալի պարագան այն է որ, անգամ մը եւս կը զոհուին, կը արտրուին տկարները, անարները, տեղի տալով Մեծերու մէկ մասին աշխարհակալութեան խղճերուն եւ միւսներու բռունցքին առջեւ:

Եւ այս ողբերգութիւնը՝ բուն իսկ Եւրոպայի սրտին վրայ, բոլոր քաղաքակիրթ եւ յաղթական պետութիւններու աչքին առջեւ:

Ալ ինչո՞ւ զարմանալ որ մենք նահատակուեցանք խաւարային Աթոյ ձորերուն եւ անմատչելի կովկասի լեռներուն մէջ, երբ այն պահուն երբ յաղթականները աշխարհ կը սարսէին, քարէդանները կը փոխէին, կը խոնարհեցնէին 65 միլիոններոց Գերմանիան եւ պատգամներ կ'արձակէին բոլորին, բաց ի··· ասպետական Թուրքիայէն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԿՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՋՈՌԵՐ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

— ∞ —

Այսօր՝ Մուսոլինի, չորեքշաբթի՝ Տալատիէ

Երեւութական հանդարտութիւն մը՝ առ այժմ, սպասելով Մուսոլինիի բանախօսութեան, որ պիտի կատարուի այսօր, կէրակի, ի լուր աշխարհի: Իրազեկներ կը հաւատան թէ Հիթլէր ալ դաղարի չրջան մը պիտի բոլորէ մինչեւ ապրիլ 20, երբ կը տօնուի իր ծննդեան յիսնամեակը:

Ջայնասփիւռ ճառ մըն ալ պիտի խօսի Պ. Տալատիէ, չորեքշաբթի օր, պարզելով Ֆրանսայի տեսակէտները ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Ճառը անմիջապէս պիտի թարգմանուի անգլիերէնի, գերմաներէնի, իտալերէնի, Ֆրանսերէնի եւ արաբերէնի: Ուրեմն տեսակ մը բազմալեզուեան քարոզութիւն Ֆրանսայի թշնամիներուն եւ բարեկամներուն: (Այս առթիւ նորէն մէջտեղ դրուած է քարոզութեանց նախարարութեան մը հաստատումը):

Հանրապետութեան նախագահը վերադարձած ըլլալով, նախարարական խորհուրդը պիտի քննէ կացութիւնը եւ այս առթիւ պիտի լսուի մանաւորապէս արտաքին նախարարին զեկուցումը: Այս առթիւ նախագահը պիտի ստորագրէ կարգ մը նոր հրամանագիր—օրէնքներ, աշխատանքի ժամերու դասաւորման եւն. մասին: Ներքին նախարարն ալ վաւերացնել պիտի տայ Պ. Միւըլոյի անուանումը, իբրեւ արտակարգ վարիչ Մարսէյլի քաղաքապետութեան, որ խնամակալութեան տակ առնուած է, վեց տարուան համար: Ծովային նախարարը նոր վարկեր պիտի պահանջէ ծովեզերքներու նաւային եւ օդային պաշտպանութեան համար: Իսկ դատական նախարարին համար կ'ըսեն թէ ծրագիր մը պատրաստած է, անուղղակի հսկողութեան կամ պետական զեկավարութեան տակ առնելու համար մամուլը:

Պաշտօնաթերթը առջի օր հրատարակեց մանրամասնութիւններ՝ ազգ. պաշտպանութեան վարկերու մասին,— 2515 միլիոն բանակին համար, 1188 միլիոն՝ նաւատորմին, 2307 միլիոն 500 ֆրանք՝ օդային ուժերու, մէկ միլիառ ալ՝ յատկացուածական, ուրեմն համազումար 7 միլիառ ֆրանք: Այս պատկառելի գումարը պիտի աւելնայ տակաւին, նոր հրամանագիրներով:

Գերմանիոյ դէմ ծրագրուած միջոցներ

— ∞ —

Անգլիա եւ Ֆրանսա կը չարունակեն խորհրդակցիլ Գերմանիոյ դէմ ծրագրուած միջոցներու մասին: Երէկ երկու նոր յատկաթութիւններ արձանագրուեցան,— Լեհաստանի դիրքը եւ գերմանեւռումանական դաշնագիրը:

Կը հաստատուի թէ Լեհաստան պատասխանած է որ կը նախընտրէ չէզոք մնալ առ այժմ, խակ Ռումանիա Գերմանիոյ հետ կնքած դաշնագրով արդէն իր դիրքը ճշդած կ'ըլլայ: Արդ, երբ Լեհաստան եւ Ռումանիա, երկու վճռական ազդակները ձեռնպահ կը մնան, Գերմանիոյ դէմ միացեալ ճակատ մը կազմելու անգլիական ծրագիրը չուրը կ'իյնայ առ այժմ: Լեհաստան կը վարանի, որովհետեւ Պ. Զէյմսպրիլն չուզեր յանձնառութեան տակ մտնել, պնուտան աշակցութեան համար:

Լոնտոնի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կը խոստովանին թէ գերմանեւռումանական դաշնագիրը թէեւ առեւտրական է, բայց Ռումանիա այսպէս կամ այնպէս Գերմանիոյ տնտեսական եւ քաղաքական ազդեցութեան տակ ինկած ըլլալով, այլեւս չի կրնար անոր դէմ դառնալ:

Մինչեւ հիմա բրիտանական ձեռնարկին յարած են Ֆրանսա, Խ. Միութիւնը եւ Թուրքիա, յանձն առնելով ստորագրել ծրագրուած յայտարարութիւնը: Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարը տրամադիր է զոհացում տալու Լեհաստանի պնուտական աշակցութիւն պահանջին, բայց այդ յանձնառութեան հակառակ են վարչապետը, եւմտական եւ ներքին նախարարները, որոնք «սպասենք – տեսնենք»ի դպրոցին կը պատկանին: Լոնտոնի լեհական դեսպանը հաղորդելով իր կառավարութեան պատասխանը, հաստատած է թէ արտաքին նախարարը Լոնտոն պիտի այցելէ ապրիլի սկիզբը:

Այս առթիւ իրազեկներ կը հաւատան թէ Լեհաստան եւ Ռումանիա ոչ միայն չեն ուզեր թշնամանալ Գերմանիոյ հետ, այլեւ կը մերժեն ապաւինիլ Խ. Միութեան աշակցութեան, նկատելով թէ բարոյական: Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ ալ զօրաւոր հոսանք մը կը նկատուի Մոսկուայի աշակցութեան դէմ:

Պարտաւորիչ զինուորութեան խնդիրն ալ մեծ դժուարութեանց կը հանդիպի Անգլիոյ մէջ: Կարգ մը նախարարներ կը խորհին պարտաւորիչ ծառայութիւն հաստատել տասը ամսուան համար, բայց գեռինը հարթուած չէ տակաւին: Աչխատաւորականներու վարիչը առջի օր ճառ մը խօսելով, ընդդիմացաւ պարտաւորիչ զինուորութեան եւ ըսաւ թէ միայն իր կուսակցութիւնը կրնայ վերկել կացութիւնը, ազգ. դաչիճին եօթնամեայ ձախողանքներէն վերջը: Ցետոյ պահանջեց համաշխարհային խորհրդաժողով մը գումարել, քննելու համար պատերազմին հիմնական պատճառները:

Անգլիոյ ազգ. պաշտպանութեան յանձնախումբը ժողով մը գումարեց, քննելու համար զինուորագրութեան խնդիրը:

*** « Տէյլի Մէյլ » կը գրէ թէ Գերմանիա զէնքի տակ առած է 500.000 զինուորներ, երկամսեայ մարզանքի մը համար:— Զեխոսլովաքիոյ գրաւեմով, Գերմանիա կը լրացնէ ծանր թնդանօթներու եւ հրասայլերու մթերքը, որ տակաւ կը համարուէր: Առ նուազն 36 զօրաբաժինի սպառազինութիւններ անցած են Գերմանիոյ ձեռքը, խակ ծանր թնդանօթներու մթերքը կրկնապատկուած է:

Զօր. Էվ, Գերմանիոյ զաղթային ընկերութեան նախագահը, ճառ մը խօսելով յիշեցուց թէ այժմ կարգը եկած է զաղթավայրերու հարցին: «Արեւելեան եւ Հարաւ. արեւելեան Եւրոպայի մէջ մեր չահած յաջողութեանց պատճառած սրտնեղութիւնը չի կրնար խափանել մեր զաղթային պահանջներուն գոհացումը: Իրրեւ Եւրոպայի ամէնէն մեծ քաղաքակիրթ ժողովուրդը, մենք ալ իրաւունք ունինք բաժին ստանալու աշխարհի հարստութիւններէն »:

— ∞ —

ՄԱՏՐԻՏԻ անձնատուութեան մասին կը խօսուի քանի մը օրէ ի վեր: Առջի օր երկու պատուիրակներ օդանաւով գացին Զօր. Ֆրանքոյի մօտ, անմիջական անձնատուութիւն առաջարկելով: Ազգայնական բանակը Մատրիտ մտած պիտի ըլլար երէկ:

ՀԱՆԳԻՍՏ ՎԱՀԱՆ Ա. ՔԱՀԱՆԱՅԻ ԽՈՅԵԱՆԻ

Վերջին պահուն ցաւով կ'իմանանք մահը Վահան Ա. քահանայ Խոյեանի, որ յանկարծամահ եղած է ուրբաթ դիշեր: (Երիցուհին ալ վերջերս մեռած էր):

Ողբացեալ հոգեւոր հովիւը, Տրապզոնցի, 85 տարեկան էր, եւ բոլորին ծանօթ, իր հայրենասիրութեամբ եւ բարեխղճութեամբ: Հակառակ իր յառաջացած տարիքին, մինչ կը մասնակցէր ազգային գործունէութեան, եւ դեռ այս կիրակի ներկայ էր Մշակոյթի Օրուան: Երիտասարդութեանը եղած է Դաշնակցական, եւ բանտարկուած՝ Պահրի փաչայի ահաբեկման առթիւ: Իր վկայութիւնը վճռական դեր կատարեց նաեւ ձիւանչիրի ահաբեկման դատին առթիւ, Պոլսոյ մէջ:

Իր կեանքն ու գործը՝ յառաջիկային: Մեր վշտակցութիւնները՝ իր զաւակներուն եւ պարագաներուն:

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

»»» • «««

Մարզպանին վճռական ազդարարութիւնները

Դամասկոսի զինուորական գրաւումէն առաջ, մարզպանը հետեւեալ ձայնասփիւռ կոչը ուղղեց Սուրիացիներուն.

— « Սուրիացիներուն խոստացած էի ճշմարտութեան լեզուով խօսիլ ի բրենց: Հետեւաբար, անգամ մըն ալ խօսքս կ'ուղղեմ իրենց, իրրեւ անկեղծ բարեկամ մը: Այն պահուն երբ կը պատրաստուիմ Ֆրանսա մեկնելու՝ ինծի յանձնուած քննութեան մասին հաշիւ տալու համար իմ կառավարութեան, վստահիլ, հրաժարեցաւ եւ մամուլի մէջ հրատարակուած նամակով մը Ֆրանսուրիական դաչիճը, որուն աչխատակցութեան վրայ կը յուսայի թէ կրնայի սայի ներկայացուցչին վրայ կը բեռցնէ այդ հրաժարման պատասխանատուութիւնը: Եւ որովհետեւ կը սիրեմ պարզ կացութիւնները, կ'ուզեմ ներկայացնել իրողութիւնները:

Իր կազմութենէն անմիջապէս վերջ, սուրիական դաչիճը ինծի խօսեցաւ զանազան հարցերու մասին որոնց կարգադրութիւնը կ'ուզէր՝ Ֆրանսա մեկնելէս առաջ: Անոնց ոչ մէկը մեծ կարեւորութիւն մը կը ներկայացնէր, բայց կը յարուցանէին նոյն խնդիրը, չրջանային բաժանման խնդիրը: Բոլորն ալ քննեցի անկողմնակալ ոգիով, աչխատելով գտնել չահակից ժողովուրդներու պահանջները գոհացնելու միջոցները, միեւնոյն ատեն այդ ժողովուրդները պահելով սուրիական միութեան չրջանակին մէջ, որուն անոնք համակերպեցան որոշ պայմաններով եւ Ֆրանսայի երաչխաւորութեամբ:

« Ծրագրուած լուծումները սուրիական դաչիճին կողմէ մերժուեցան, այն միակ պատրուակով թէ անոնք յանձնարարուած էին հոգատար պետութեան ներկայացուցչին կողմէ: Ասիկա բարեկամական համագործակցութեան ճշմարիտ կամքի նշա՞ն մըն է: Սուրիական դաչիճը կ'ուզէ այժմէն իսկ գործ ունենալ Ֆրանսայի դեսպանին եւ ոչ թէ մարզպանին հետ: Ասիկա յաւակնութիւն մըն է որ կ'անցնի տրամադրութիւնները 1936ի դաչնագրին, զոր կ'ոգեկոչէ սուրիական կառավարութիւնը: Որովհետեւ, նոյն իսկ այն պարագային երբ ամբողջովին գործադրուի այդ դաչնագիրը, դարձեալ կատարելապէս ի զօրու պիտի ըլլայ միայն 1 յունուար 1940ին: Այդ թուականին է որ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը Սուրիոյ նախագահին պիտի յանձնէ իր հաւատարմագրերը, իրրեւ դեսպան:

« Սուրիացիներէն ուզածս այն է որ, պարզապէս նկատի ունենան իրողութիւնները, առանց տենդի, առանց անհամբերութեան եւ առանց պարապ երեւակայութիւններու: Կ'ըսեն թէ անկախութիւնը չի տրուիր, կ'առնուի: Ես պիտի ըսեմ թէ Սուրիոյ անկախութիւնը ոչ կ'առնուի, ոչ կը տրուի, այլ պէտք է ստեղծուի ինքնին: Եւ ան կրնայ ծնիլ միայն Ֆրանքեւսուրիական բարեկամութեան մէջ:

« Վերջին ճամբորդութիւններուս ընթացքին իմ տեսածներս եւ լսածներս այն համոզման բերին զիս, թէ երկրին այդ բոլոր մասերուն մէջ միայն Ֆրանսան է որ կ'ապահովէ սահմաններու ամբողջականութիւնը: Կարգ մը չրջաններու բաժանումը, որմէ կը վախցուի, իրական վտանգ մը պիտի ըլլայ այն ատեն, երբ այդ չրջաններու բնակչութիւնները երես դարձնեն Ֆրանսայի եւ միայն իրենց վստահին: Կը կարծեմ թէ այս տեսակէտով սերտօրէն միացած են Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ չահերը: Կը մաղթեմ որ Դամասկոսի մէջ բոլորը բմբռնեն ասիկա. որովհետեւ միայն այս պայմանով է որ այս գեղեցիկ քաղաքը պիտի դառնայ մայրաքաղաքը անկախ եւ Ֆրանսայի զինակից Սուրիոյ:

« Միաժամանակ կ'ուզեմ հաւատիքներ տալ Իսլամներուն՝ Անձնական կանոնագրութեան հրամանագրի մասին: Կը յիշեցնեմ թէ սուրիական կառավարութիւնը տեղեակ էր անոր տրամադրութեանց, եւ եթէ սուրիական դաչիճը կրօնական առարկութիւններ ըրած ըլլար, Պ. տը Մարթէլ պիտի չերաստարակէր այդ հրամանագիրը: Հրատարակութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ դեկտեմբերին եւ մինչեւ վերջին չաբթիները տեղի չտուաւ ո եւ է բողոքի:

« Սուրիական կառավարութիւնը կազմած է յանձնաժողով մը որ պէտք է իր կարծիքը յայտնէ այդ հրամանագրի մասին: Կը սպասեմ որ հաճի այդ կարծիքը հաղորդել ինծի, ճչդրտօրէն իմացնելով նաեւ իր տեսակէտը: Մինչ այդ՝ հրամանագիրը պիտի չգործադրուի «սիւննի» համայնքին համար: Հետեւաբար Իսլամները պէտք է վստահին սուրիական կառավարութեան, որ իր պատասխանատուութիւնը պիտի ստանձնէ հանդէպ Ֆրանսայի: Ես չեմ ուզեր մանաւանդ թողուլ որ արմատ գտնէ այն գաղափարը թէ իմ նախորդիս ձեռնարկին մէջ կայ թշնամական ամենափոքր դիտում մը իսլամութեան դէմ: Ֆրանսա միչտ յարգանք եւ համակրանք ցուցուցած է Մարգարէի կրօնքին հանդէպ: Փարիզ, քաղաքին կեդրոնին մէջ, կը բարձրանայ մզկիթ մը որ Արեւելքի մզկիթներուն ամէնէն մեծն է: Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ, Իսլամներուն թիւը կ'աճի տարուէ տարի եւ ո եւ է արգելք չկայ ոչ անոնց կրօնքին, ոչ ալ անձնական կանոնագրութեան կիրարկումին դէմ »:

Իտալիա Առագիհ հետ է

Զեխոսլովաքիոյ հարուածը ո եւ է կերպով փոխած չէ Մուսոլինիի դիրքը Առանցքին հանդէպ: Ֆաչական Գերագոյն Խորհուրդի ընդունած բանաձեւը այս մասին չատ պերճախօս է: Հռոմի եւ միւս կեդրոններու մամուլը անսանձ յարձակումներ կը գործէ Անգլիոյ դէմ, չեչտելով թէ ան կը ջանայ անջատել Իտալիան Գերմանիայէն: Ֆաչական կուսակցութեան նախկին քարտուղար

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻՑ

(ՊԱՏԱՐԱԳԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ)

— ՕԵ —

ԳՐԵՑ՝ ՊՈՂՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

— Մի՞թե, աստղուհուս է։ Դու ես ուրեմն, որ ինձ ուզում ես տանել քո տունը։ Ես չեմ կարող ամուսնանալ քեզ հետ, որովհետև ես ունեմ ամուսին։ Ես ուզում եմ ապրել իմ ամուսնու հետ։ Ես չեմ ուզում ապրել քո հետ։ Ես չեմ ուզում ապրել ոչ մի տղամարդու հետ։ Ես ուզում եմ ապրել միայն իմ ամուսնու հետ։ Ես ուզում եմ ապրել միայն իմ ամուսնու հետ։ Ես ուզում եմ ապրել միայն իմ ամուսնու հետ։

— ∞ —

1907ին իր հին պատուհանը փակեց – տակաւին կը տեսնուի անոր ետեւ – ի՛նչ ուրախութեամբ կը նայէր ան դէպի դուրս, ամէն առտու, ամէն երեկոյ, ինչպէս ամէն ազատ ժամ։ Ո՛չ, ոչինչ չէր կրնար զինք զրկել այդ հաճոյքէն։ Ան կը սիրէր տեսնել, թէ ինչպէս կը փոխուին եղանակները, ինչպէս կը գալարուին ամպերը, ինչպէս կը ծաղկին ծառերը, ինչպէս կը թափին տերեւները։ Ան կը սիրէր նաեւ տեսնել մարդիկը, որոնք կ՚անցնէին փողոցէն։ Մանաւանդ կանայք։ Ան կը սիրէր նայիլ անոնց դէմքերուն, անոնց հագուստներուն, անոնց քալուածքին։ Ան կը սիրէր նաեւ լսել անոնց խօսակցութիւնները։ Ան կը սիրէր ամէն ինչ, որ կը կատարուէր իր շուրջը։ Ան կը սիրէր կեանքը։

Ան կը սիրէր կեանքը։ Ան կը սիրէր կեանքը, որովհետեւ ան գիտէր, որ ան պիտի մեռնի։ Ան գիտէր, որ ան պիտի մեռնի, որովհետեւ ան հիւանդ էր։ Ան հիւանդ էր, որովհետեւ ան կը տառապէր թոքախտով։ Ան կը տառապէր թոքախտով, որովհետեւ ան ունէր ոսկրախտ։ Ան ունէր ոսկրախտ, որովհետեւ ան ունէր սիֆիլիս։ Ան ունէր սիֆիլիս, որովհետեւ ան ունէր սրտի հիւանդութիւն։ Ան ունէր սրտի հիւանդութիւն, որովհետեւ ան ունէր երիկամներու հիւանդութիւն։ Ան ունէր երիկամներու հիւանդութիւն, որովհետեւ ան ունէր ուղեղի հիւանդութիւն։ Ան ունէր ուղեղի հիւանդութիւն, որովհետեւ ան ունէր ...

Ան ունէր ամէն հիւանդութիւն, որ կարելի է մտածել։ Ան ունէր ամէն հիւանդութիւն, որ կարելի է չմտածել։ Ան ունէր ամէն հիւանդութիւն, որ կարելի է երազել։ Ան ունէր ամէն հիւանդութիւն, որ կարելի է ...

*Ֆարինաչէի յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ թէ Լոնտոնի վարիչները ի զուր երիտա – սարդութեան կը դիմեն պատերազմ մղելու, անգլիացի երիտասարդը չու – զեր կռուիլ: Ան կը ձաղկէ նաեւ Գերմանիոյ կողմէ Ռումանիոյ վերջնագիր տալու սուտը: «Զախողութեան պիտի ենթարկուին Անգլիոյ խաղերը՝ սարսափ ստեղծելու Լեհաստանի, Եուկոսլավիոյ, Հոլանտայի, Պելճիքայի եւ Նոյնիսկ սկանտինաւեան երկիրներու մէջեւ: Գալով Րոզվէլթի, ան դիւանագիտութեան մէջ յաջողեցաւ ստեղծել «դեսպաններու խաղը» խաղալու զուարճալիքը: Իսկ Ֆրանսայի երիտասարդութի՞ւնը. ան պատրաստ է դիմելու Ատուծոյ եւ Սա – դայէլին քան թէ պատերազմի երթալու: Ինչ կը վերաբերի Ռուսաստանին, ա – նոր առաջին մտահոգութիւնն է ատիթէն օգտուիլ եւ իրեն համար դռնել ու – ժեր, որ իր ապահովութիւնը երաշխաւորէն: Ասոնց դիմաց՝ Իտալիան ամբո – րէն կանգնած է Գերմանիոյ կողքին»:

Յօդուածագիրը կ'եզրակացնէ թէ ժամանակը եկած է հաշիւները մաքրե – լու հզօր Պերլին – Հռոմ առանցքին եւ միւսներուն միջեւ, որոնք ապաւինած են փոքր ու ցիրուցան ժողովուրդներուն:

Լեհաստան կը կանչէ պահեստիներ

— ∞ —

Լեհական կառավարութիւնը հրաման արձակեց, որ 1913ի եւ 1914ի պա – հեստները զէնքի տակ առնուին անյապաղ, առժամեայ ծառայութեան հա – մար: Ակէ զատ, Լեհաստան աւելցուցած է իր զինուորական ուժերը արե –ւելեան Փրուսիոյ սահմանագլուխին վրայ եւ լեհական Ներքանցքին մէջ (Տան – ցիկ): Նախազահ Մոսիքի երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ մարշալ Սմիկլի – Ռիծի, վարչապետ Սքլատքովսքիի եւ արտաքին նախարար Պէքի հետ:

Իտալիա եւ Ֆրանսա չեն բանակցիր

« Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Հռոմի թղթակիցը կը հերքէ այն զրոյցը, թէ Ֆրան – սական դեսպանատան կցորդ մը Լակարտէլ Մուսոլինիի կողմէ մասնաւոր ա – ռաքելութեամբ մեկնած է Փարիզ, բանակցութիւններ սկսելու Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Ոչ Լակարտէլ երկար ատենէ ի վեր տեսնուած չէ Մուսոլինիի հետ, եւ անոր Փարիզ մեկնումը պաշտօնական հանգամանք չունի: Հաւանա – կան է, սակայն, որ ոչ Լակարտէլ Հռոմ վերադառնայ հանրօգուտ չինու – թեանց նախարար ոչ Մոնզիի կողմէ որոշ առաջարկներով, որովհետեւ ոչ Մոնզի Հռոմի մէջ ճանչցուած է իբրեւ Իտալիոյ բարեկամ: Իտալիա կը սպա – սէ, ինչպէս ցոյց կուտայ թաղաւորին ճառը նոր խորհրդարանին մէջ, որ Ֆրանսա պատասխանէ իտալական ծանուցագրին (դեկտեմբեր 17ի): Եթէ Ֆրանսա պատասխանէ, պէտք է որ որոշ դիջումներ ընէ: Անկարելի է յուսալ որ ո եւ է կերպով հնարաւոր ըլլայ Իտալիան անջատել Գերմանիայէն: Հռոմ զօրավիգ է Պերլինի քաղաքականութեան անվերապահօրէն: Իտալիա կը բաղ – ձայ նաեւ որ ժողովրդավար պետութիւնները հրաժարին Գերմանիան օղակելու ճիգէն: «Իլ Թէլէկրաֆօ» կը գրէ — « Պէտք էր որ մենք անմիջականօրէն խոր – տակէինք Ֆրանսական եւ անգլիական յոյսերը, թէ Իտալիա կրնայ զաւաճանել Գերմանիոյ: Այս էր որ ըրաւ Ֆաչական Մեծ Խորհուրդը, իր որոշումով»:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐԱՋԱՒՈՏ Փէթէն արտակարգ հանդիսաւորութեամբ ընդունուելով Ջօր. Ֆրանքոյի կողմէ, յանձնեց իր յանձնարարագիրները, իբրեւ դեսպան Ֆրանսայի: Այս առթիւ սիրալիր ճառեր փոխանակուեցան: Արարողութենէն վերջը մարշալները Սան – Սէպաստիանօ վերադարձաւ մասնաւոր ճեպընթա – ցով մը, որուն մեքենավարն էր աղնուական մը, Սարակոսայի դուքսը:

ԽՈՒԱՌԹԵՐԸ հետզհետէ կը սաստկացնեն պայքարը, իրենց ինքնավա – րութեան համար, իբրեւ առաջնորդ ներկայացնելով Տոքթ. Մաչէքը: Լոնտո – նէն յանձնարարած են օր առաջ գոհացում տալ Խրուաթներուն, որպէսզի Եուկոսլավիան ալ զոհ չերթայ Գերմանիոյ կամ Իտալիոյ ախորժակներուն: Հիթլէր լրջօրէն կը զբաղի այդ երկրին գերման փոքրամասնութեանց ճա – կատագրով:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշեց նաւթուղի մը հաստատել Սուէզէն Գահիրէ: Այս որոշումը կարեւոր է այն տեսակէտէն, որ Եգիպտոս կախում ունէր ռումանական քարիւղէն, Ազեքսանդրիոյ նաւահանգստի վրայով, բայց կեդրոնական Եւրոպայի դէպքերը կը պարտադրեն զինք այժմ այս գիծը չհինել եւ իր քարիւղի պիտոյքը հողալ հիւսիսային ու արեւելեան անկախ չուկա – ներէն:

ՄԷՄԷԼի մէջ գերման ոստիկանութիւնը կատարած է բազմաթիւ ձերբա – կալութիւններ: Կ'ըսուի թէ կալանաւորներուն թիւը կը հասնի 10.000ի, որոնց 3000ը Հրեաներ են: Ձերբակալուած է նաեւ նախկին պատերազմական նախա – բար Ջօր. Տաքանեաս, որ Մէմէլի նաւահանգստի հրամանատարն էր: Փա – խստականներու կարաւանները կը չարունակեն մեկնիլ քաղաքէն:

ՈՒԱՇԻՆԿԻՐՆի չեխ դեսպանը նամակ մը գրեց գերման դեսպանին, որով կը մերժէ յանձնել չեխական դեսպանատունը, յայտարարելով թէ նախագահ Հաշայի կողմէ Զեխոսլովաքիոյ յանձնումը Գերմանիոյ հակասահմանադրա – կան է: «Ես ոչինչ կը յանձնեմ Գերմաններուն»:

ԲՈԼՈՐ ՕՏԱՐ ԹԵՐԹԵՐԸ ԱՐԳԻԼՈՒԵՑԱՆ Փրակայի մէջ, բացի վերմանա – կան եւ իտալական լրագիրներէն:

ԳԵՐՄԱՆԱՅի ՀԻՆԻՆ, Վայոմանի համար մահապատիժ պահանջեց ընդհ. դատախազը, ուրբաթ օրուան դատավարութեան առեն: Միւս ամբաս – տանեալներուն պատիժն ալ պիտի պահանջէ դատախազին օգնականը: Դատա – վարութեան ընթացքին, որ կը տեւէ երեք շաբաթէ ի վեր, Վայոման քանիցս նաւաղեցաւ, լացաւ, նոր խոստովանութիւններ կատարեց կամ ժամերով լուռ մնաց, եւ յետոյ ամէն պատասխանատուութիւն ստանձնելով յայտնեց թէ կ'ուզէ մեռնիլ:

ՆՈՐ ՏՈՒԲԵՐ հաստատուեցան Գերմանիոյ մէջ, եւեմուտքը հաւասա – րակշռելու համար:

900 ԲԻԼՕ ԹՄԲԵՑՈՒԻՉ բռնուեցաւ Մարսէյլի մօտ, Ռօքֆէլէրի ապարակին մէջ: Ցանցաւորները ձերբակալուեցան:

50 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ձրնակոյտերու տակ մնացին Պրէյնեան լեռներուն մէջ, ապահովական սահմանագլուխին մօտ: 35ը անմիջապէս ազատուեցան, իսկ միւսներու մասին մտահոգութիւն կը տիրէ:

ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՒՔԱՐ

Ցաւագիրկայ դասախօսութիւնը 28 Մարտ, երեքշաբթի երե – կոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ կը դասախօսէ Պր. ԽԱՏԻՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Հայաստանի հանրապետութեան ծագումը»:

Մեր, Փարիզի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ ժողովներու եւ պաշտօնէութեան կողմէ ցաւով կը ծանուցանենք Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ վաստակաւոր աւա – գերէց արժանապատիւ

ՏԷՐ ԱՒԱԳ ՔԱՀԱՆԱՅ ԽՈՅԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ 24 մարտ, ուրբաթ գիշեր, իր բնակարանին մէջ, Սեվրան:

Օծման պատարագը եւ յուղարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունենան 28 մարտ, երեքշաբթի առաւօտ ժամը 10ին, Փարիզի Հայոց եկեղե – ցիին մէջ, 15 բիս ժան Կուժոն:

ԾԱՆ.— Մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկա – տել: Հանդուցեալ Տէր Հօր ծուխերէն կը խնդրուի որ հաճին զալ իրենց վեր – ջին յարգանքը մատուցանելու, եկեղեցւոյ անխոնջ եւ արժանաւոր պաշտօնեա – յին: Կը խնդրուի նաեւ ներկայ մահազդը կարդացողներէն որ պարտականու – թիւն նկատեն, պատարագի ժամը խմացնելու հանդուցեալին ծանօթներուն:

Մնամ աղօթարար փոխ տեսուչ Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ
ՏԻՐԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԵ ՇՔԵԼ ԿԵՐՊՈՎ

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

եւ Ֆ. Կ. Խաչի տասնամեայ գործունէութիւնը

ԿԻՐԱԿԻ. 2 ԱՊՐԻԼ 1939, ԺԱՄԸ 15-24

AÉRO-CLUBԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **6, Rue Galilée** - métro Boissière

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ***Տիկ. Տ. ՄԻՍԻՐԼԵԱՆ***

ԿԸ ԽՕՍԻ ***Տիկ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ***

Ղեղափառութեամբ դերասան Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆի Կ. Խաչի Մասնաճիւղի
սիրողներու խումբը կը ներկայացնէ երկու զուեշ՝

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԵՐԿՐԱՋԱՓԸ - ԴԻԱԿԸ ԵՒ ԱԳՌԱՒՆԵՐԸ

Կ'երգէ՝ Տիկ **Le Roy** *(Ազասլէկեան) եւ Պ. ՄԵՀՏԵՐԵԱՆ*

Ջութակ՝ Տիկ. Ս. ԳԱՐԹԵՒԵԱՆ ընկերակցութեամբ Ա. ԳԱՐԹԵՒԵԱՆի

ցայտնի ուժերու մասնակցութեամբ, երգով ու պարով կը ներկայացուի

ՀՈՒՅ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՐՍՆԻՔԸ

*ԸՆՏԻՐ ԺԱՄ — **Carlo-Canti** ՄՈՒՏՔ 10 եւ 20 ֆրանք:*

ԽԱԶՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Է ՃՈՒՆ ՈՒ ՀԱՄԵՂ ՊԻՒՖԷ

Գեղարուես. բաժինը կը սկսի ճիշդ ժամը 3ին, կը խնդրուի ճ տապահ ըլլալ:

Ցերեկոյթ—պարահանդէս

Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ: 26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **157bis, Jean Jaurès, Maison Alfort:**

Խմբերգներ եւ հայկական պարեր ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍ-ԵԱՆի: Նուագախումբ ԴԱՐԻՕ ԴԱՆԻԷԼԻ:

Մատչելի պիւֆէ: Աճիւրդ Չկայ: Մուտք 6 ֆրանք

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Պասթիլէն առնել 81 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել վերջնա – կութեան:

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ԵՒ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

16 *Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին,* **Salle des Fêtes***ի մէջ*

Rue du Casino *Անկէն*

Հովանաւորութեամբ Mr PATENOTRE DESNOYERի

(Անկ Նի քաղաքապետ)

ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ***Պ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲՈՂՈՍՅԵԱՆ***

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Պար մինչեւ կէս գիշեր

Մանրամասնութիւնները յայտրդով:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

2 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Salle des Ingénieurs Civils*ի ՄԷՋ*

19, Rue Blanche, *Մէթրօ* **Blanche** *կամ* **Trinité**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով, միջազ – գային մրցանակներու արժանացած հայ արհեստակիցներ, Նասարա – կութեան ներկայութեան պիտի յարդարին կանանց մազերը, վերջին նորաձեւութեամբ. որոնք պիտի ցուցադրուին արհեստակցական միու – թեան յայտնի անձերու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ, Գոթիյեոն եւ Թոմպոլա:

կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր մ անակցութեամբ հոչակաւոր ARMANDINOի օրքէսթր ճագին:

Մուտք՝ 10 ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան կողմէ

2 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՆԻԿՈՒԶԼԵԱՆ սրահին մէջ

26, Rue Troyon Sèvres

Առաջին ան գամ բլլալով կը ներկայացուի Պ. Զագարոս Դանիէլեանի

«ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋԷՆ ԱՐԵՒԻ ՑՈԼՔԸ» (3 արար 2 պատկեր)

Ղեկավարութեամբ ինքնակին եւ տեղական կարող ուժերու

կը խօսի Գնդապետ Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, 5 տարեկաններէն վեր փոքրիկներու 2 ֆրանք:

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:

ԿԸ ՀԱՅԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱԴԱՐՁԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՈՒՄ

ԸՂԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՍԲ ԵՒ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՏԻԿ. ԱՆՆԱ ԲՈՒՏԱՂԵԱՆԻ

16 *Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը* 2.30ին

Mutualité*ի մեծ սրահին մէջ,* **24 Rue St. Victor, Paris (5)**

կը ներկայացուի

ԱԿԱՆԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ***ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԳԼՈՒԽ-ԳՈՐԾՈՑ***

«ՕՇԻՆ ՊԱՅԼ»

Պատմական տրամ կիլիկիոյ 14րդ դարու շրջանէն

ՌԻԹՄԱՅԼ ղերին համար *ՕՇԻՆ ՊԱՅԼի ղերին համար*

Ռուսական օփերայի երգչուհի

Պ. Ա. ԳՄԲԵԹԵԱՆ **ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ**

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Վ. Խաչատուրեան, Սեւէֆեան, Օր. Գրէ – եան, Պ. Պ. Տէրվիշեան, Սարաֆեան, Գրիգոր Վահան, Ռ. Զարդարեան Մանրաշ, Միհէլեան, Տարօնեան, Սեւէֆեան, Սարգիսեան, Սողոմոնեան Կարապետեան, Տանտիկինեան եւ ուրիշներ:

Maquillage՝ *սինէմայի արուեստագէտ* Պ. Յակոբ Առաբէլեանէ. *Հագուստ – ները՝ Փարիզի մեծ տուներէն:*

Իսկ հանդէսին օրը կիչէն: Մախուած տոմսակները թուագրուած են խո – զումի տեղի չտալու համար:

Տոմսերը կը ծախուին.— «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը, 17 Rue Damesme (13), *«ԱՊԱԳԱՑ»ի խմբագրատունը,* **4 Rue Saulnier** (9), Պ. ՀՐԱՉՆ ՍԱՄՈՒԷԼԻ գրավաճառատունը, **5 Rue Mons. le Prince** (6), *«ՇԻՐԱԿ» նպարավաճառատուն,* **26 Rue de Trévise** (9)։

Տպարան VICTOR, 83 Ave. d'Italie *սպասիլ* ԱՐՇԱԿ, 50 Rue St. Georges:

ԳԻՆԵՐԸ՝ 10, 15 եւ 20 ՖՐԱՆՔ:

Ցերեկոյթ - պարահանդէս

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՌՈՄԼԵՎ-ՄՈՆՔՐԷՕՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 11

4, Place Jeanne d'Arc, Noisy-le-Sec

Կը նախագահէ՝ Պ. Ս. ԱՂԱԳԱԼԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը ներկայացուի զուեշտ մը, դիւկավարութեամբ Պ. Ե. ԴՐԻԴՈՐԵԱՆի, Claquettes par M. LouisCollet

Մուտք 6 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՆ – ՊՈՒԱՒՈՒԼՈՆՊԻ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին *Անիէնի Քաղաքապե – տարանի չքեղ սրահին մէջ:*

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Տիկ – ներ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի, ԱՆԱՀԻՏԻ, ՎԱՂՈՒՀԻՒ, ՅԱՄՄԻԿԻ եւ Պ. Պ. ԳՈՒՐՈ – ԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ ՍԱՐԱՖԵԱՆի:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ ***ԵՐՇԻՆ ՄԵԼ ԵԼԵՆ***

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ Միշա Ազնաւորեանի: Պար եւ սոլոներ:

Մուտք **10, 7.50** *եւ* **5** *ֆրանք:*

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

8 Ռիւ Պոսիւէ, Մէթրօ Փոասոնիէր կամ կառուիս Նոռ

Ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով: Մուտք՝ 7 ֆր.

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի սիրակ իսկական օդին է Անզուգական, անմրցելի, անխարդախ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժա – բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ո – ճով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՀԱՅՏԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Սգուտա Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)*

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

RESTAURANT des DIAMANTAIRES

60, RUE LAFAYETTE, PARIS (9) **Tél. PROV. 78-14**

Մէթրօ Cadet եւ Pelletier

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ: Անարատ օդի, առատ ազանգերներով:

Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՏԻՕՆԷՕՐ ՔԷՊԱՊ, ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ:

Ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ

(Քէմանչէիստ) *(Ուտի)* *(Քանոն)*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԲԱՐՈՒՆԱԿ ՀԱՅԿ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՄԱՐՏ
MARDI
28 Mars
1939

Թ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4000 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

4000

«Ցառաջ»ի 4000րդ թիւն է որ լոյս կը տեսնէ այսօր։

Ուրեմն լման 4000 օր այս թերթը լոյս տեսաւ անխափան, Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ, 1925 օգոստոս 2էն մինչեւ 1926 Դեկտեմբեր՝ իբրեւ եռօրեայ, 1927 յունուարէն մինչեւ այսօր՝ իբրեւ օրաթերթ։

Մնապարծութիւնը չունինք այս իրողութիւնը արձանագրելու իբրեւ «չքեղ եւ աննախընթաց» դէպք մը։

Ցաւս հազար թիւը մեծ բան չէ թերթի մը կեանքին մէջ, ոչ մեզի, ոչ ալ ուրիշներուն համար։ Երբ աշխատանքի մը լծուած ես, բնականաբար տարիները կը թաւալին եւ կը կազմեն թիւ, համրանք։ Եւ մանաւանդ երբ այդ աշխատանքին կապուած ես գիտակցօրէն, խանդավառութեամբ եւ հաւատքով, հազարը կամ տասը հազարը չեն որ պարծենալու պատրուակները պիտի ստեղծեն։

Բայց գոնէ մէկ պարագայ արդար գոհունակութեան մը իրաւունքը պիտի տար բոլոր անոնց որ խմբուեցան այս թերթին շուրջը, առաջին օրէն իսկ,— անոր անսասան գիծը եւ յարատեւութիւնը։

Եւ այդ գոհունակութիւնը մանաւանդ անոր համար որ, «Ցառաջ» լոյս կը տեսնէր Եւրոպայի սրտին վրայ, լուսացնցուղ եւ համայնակուլ ափերու վրայ, ուր մարդիկ առաջին օրէն իսկ ցնորք մը կը համարէին հայերէն օրաթերթի մը հրատարակութիւնը։

Կը յիշե՞նք, կը յիշե՞նք այն օրերը, երբ սրտցաւ բարեկամներ անգամ անկեղծօրէն խորհուրդ կուտային հրաժարիլ այս ձեռնարկէն, որ կրնար անելի մը մէջ խրել մեզ։

— «Ի՞նչ օրաթերթ, չատ-չատ չարաթաթերթ մը, պարզապէս ազգային լուրեր հաղորդելու համար։ Մնացեալը պերճանք է այս գաղութին համար, մանաւանդ այս ոստանին մէջ որ կը կոչուի Լոյս-Քաղաք ...

Արդար ըլլալու համար, պէտք է խոստովանինք որ մենք ալ չափազանցած չէինք վարդագեղ երազներով։

Նախ՝ միջավայրը, իր լրագրական եւ տեղեկատու կատարելութիւններով՝ բաւական էր պզտիկ Ջուր լեցնելու չատ մը խանդավառութեանց վրայ։

Ջարմանազան թերթեր՝ միլիոնաւոր տպագրութիւններով եւ ահագին հարստութեամբ, ամէն կերպով կազմ եւ պատրաստ՝ ժամը ժամին լուր տալու։ Ցետոյ անսպառ հնարաւորութիւններ՝ նոյն իսկ օտար բազմութիւնները հրապուրելու։ Ցետոյ ձայնասփիւռ եւ ուրիշ հրապոյրներ։

Հայերէն թերթ մը ի՞նչպէս կրնար դիմանալ այս չռնդալից եւ սրընթաց թաւալումին մէջ, իր քանի մը հազար ընթերցողներով...

Դեռ աւելի տարբերական հոգ մը.— ի՞նչպէս պիտի ծախուէր թերթը, քանի որ Պոլիս կամ Իզմիր չէինք, ժամը ժամին տարածելու համար զայն, ցրուիչներու միջոցաւ, ինչպէս Պոլսոյ մէջ, ուր լրագրավաճառները կարգի կը սպասէին գիշերանց, տպագրական մեքենային գլուխը։

Գործակալութե՞ան մը յանձնել,— դիմեցինք Հալէպի, եւ տասնամեայ պայմանագրութիւն մը առաջարկեց, այնքան պիրկ, որ յուսահատիլը բան մը չէր։ Ամբողջ վաճառքը, բաժնեգրութիւնը 30 առ հարիւրով իրեն յանձնելէ զատ, պարտաւոր էինք իրեն վճարել օրական 60 ֆրանք, իբրեւ ծախք։

Բոլոր պրպտումները յանգեցան մէկ եզրակացութեան,— առ ժամն ինչ կազմակերպել սեփական միջոցներով,— թղթատար, հաւաճառ եւ այլն։

«Ցառաջ»ի բախտէն, երբեք չպակսեցան «կամաւոր ծառայութիւնները», ոչ միայն... թերթի ծալլելու, ծրար կապելու, կապոցներ փոխադրելու, այլեւ սրտանց աշխատակցելու համար։ Խմբագիր, վարչական պաշտօնեայ, տպագրիչ, գրաշար, աշխատակից բոլորը իրենց բուն գործէն զատ, պարտականութիւն կը սեպէին օգնել ի՛նչ ձեւով որ կրնային, որպէսզի թերթը ժամանակին հասնի եւ թղթատարին եւ լրագրավաճառներուն։

Եւ ունեցանք ոչ միայն աշխոյժ գործակալները, այլեւ Ֆրանսայի կրպակները, որոնք ինքնաբերաբար դիմում կը կատարէին, կամ կը տրտնջային, եթէ թերթը ուշ մնար կամ պակաս գար։

Այս առթիւ, յիշե՞ինք նաեւ այն մրցակցութիւնները, որ կատարուեցան պզպզուն անուններով, կէս ճամբան ձգելու կամ վարկաբեկելու համար այս թերթը...

Ցիշե՞նք, դարձեալ, այն դարչելի փսխուքները որ կ'ըլլային թերանացի թէ դրաւոր, «Ցառաջ»ի նիւթական աղբիւրներու մասին։ (Ի. Հայաստանը օրը ցերեկով դրեց թէ «Ցառաջ» դրամ կը առնայ Անգլիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունէն, ինչպէս այսօր ծածկանուն խիթեր կը գրեն թէ... Հիթլէրի դրամով կը հրատարակուի «Ցառաջ»ը)։

Եւ ի՞նչ։ Բոլոր մեծ ու փոքր մրցակիցները, վարկաբեկիչներ, զրպարտիչները, աւելի բախտաւորներ, իրական հովանաւորներ եւ գործակալներ մնացին կէս ճամբան, իսկ «Ցառաջ» ահա հասիկ իր 4000րդ թիւն է որ կը հրատարակէ, նոյնքան ինքնավստահ եւ խանդավառ։ Միշտ պատրաստ՝ անկեղծօրէն ծառայելու տարբեր բազմութեանց չահերուն, ինչպէս իր լուսաղբիւր կուսակցութիւնը, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն։

Այս առթիւ, սրտագին չնորհակալութիւն բոլորին, ընթերցող, բաժանորդ, գործակալ, ընկեր, բարեկամ, աշխատակից թէ աշխատաւոր, որոնք իրրեւ տեսակ մը ընտանիք, իրենց կարելին տրամադրեցին եւ կը տրամադրեն, աւելի զարգացնելու եւ զօրացնելու համար այս թերթը։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ ԻՏԱԼ. ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ՓՐԱՆՍԱՅԷՆ

— ∞ —

ԹՈՒՆՈՒԶ, ՃԻՊՈՒԹի, ՍՈՒԻԶ

— ∞ —

«ՁԻՆՈՒԻԼ, ՁԻՆՈՒԻԼ ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ»

— ∞ —

Կիրակի օր Մուսոլինի խօսեցաւ իր այնքան անհամբերութեամբ սպաս – ուած ճառը, Ֆաշական մարտական խումբերու հաստատման 20րդ տարեդարձին առթիւ։ Այս առթիւ մասնաւոր կառախումբերով Հռոմ փոխադրուած էին բոլոր վեթերան ռազմիկները, 60.000 հոգի, որոնք պատուոյ տեղերը կը զբաւէին ընդարձակ մարզարանին մէջ։ Հակառակ տեղատարափ անձրեւին, առ – տուն կանուխէն 200.000 հոգինոց բազմութիւն մը խռնուած էր ճամբուն վրայ, դիմաւորելու համար Առաջնորդը։ Ամբողջ քաղաքը դրօշազարդուած եւ ոտնա – կան երեւոյթ մը ստացած էր։ Ներկայ էին կառավարութեան բոլոր անդամ – ները։ Ամբոխը մասնաւորապէս ծափահարեց ազգայնական Սպանիացիներու փաղանգը։ Առտուն ժամը 11ին անձրեւը դադրեցաւ, իսկ ժամը 11.26ին Մուսոլինի մարզարան մտնելով, ողջունուեցաւ ֆաշական քայլերգով, չռնդալից «կեցցէ»ներու մէջ։ Շքանշաններու բաշխումէն եւ կարգ մը արարողութիւններէ վերջ, Մուսոլինի ժամը 11.30ին ամպիոն բարձրանալով, խօսեցաւ իր ճառը, որ ձայնասփիւռով կը տարածուէր ի սփիւռս աշխարհի։

Ճառին առաջին մասը վառաբանութիւնն էր Ֆաշական յեղափոխութեան.

— « 1919 Մարտ 23ին մենք պարզեցինք Ֆաշական յեղափոխութեան սեւ դրօշը, պատգամաբերը Եւրոպայի վերանորոգման։ Այդ դրօշին շուրջը համախմբուեցան խրամներու վեթերաններէն եւ բոլորովին երիտասարդներէ կազմուած սեւ մարտական շարքերը եւ մենք վճռեցինք քալել տակառակութիւններու դէմ, արեւելեան կազմալուծիչ տեսութիւններու դէմ, ժողովուրդը ազատելու համար 1789ի աշխարհին սկզբունքներուն չարաչուք ազդեցութենէն։ Այդ դրօշին տակ ինկան, կռուելով իբրեւ հերոսներ՝ Հռոմէական լեգէոնի մասունով, հազարաւոր ընկերներ Իտալիոյ փողոցներուն եւ հրապարակներուն վրայ, Ափրիկէի եւ Սպանիոյ հողին վրայ։ Յեղափոխութիւնը չէ վերջացած, այլ բարքերու, նկարագրի եւ ընկերային յառաջդիմութեան տեսակէտով հաղիւ սկսած է։ Ես ուրիշներուն կը ձգեմ կազմել Ֆաշականութեան առաջին քսան տարիներուն մեր կրած տառապանքին հաշուեկշիռը։ Վիթխարի է այդ հաշուեկշիռը։ Ինչ որ կատարեցինք՝ սահմանուած է մնալու դարերով եւ պիտի մնայ։ Չեմ ուզեր աւելի ծանրանալ բաղդատութիւն մը կատարելու համար 1919ի եւ 1939ի Իտալիոյ միջեւ.— առաջին չրջանին յուսախաբ, մտահոգ, անկարգ, բոլշեւիզմով վարակուած, ոչ թէ իբրեւ յաղթական ազգ մը, այլ իբրեւ պարտեալ. իսկ այսօր խիտ, կարգապահ, մարտունակ եւ կայսերական։ Բայց թերեւս կ'արժէ յիշեցնել թէ քանի՛ քանի՛ անդամներ ժողովրդապետական, արծաթապետական խռնուածը, յաղթապանծ ստախօսութեան խռնուածը իր բթացած ոչխարներու հօտին հաղորդեց Ֆաշական Իտալիոյ մօտալուտ, ստոյգ կործանումը, որովհետեւ ան իր արիւնը կորսնցուցած էր Ափրիկէի եւ աւելի չատ Սպանիոյ մէջ եւ հետեւաբար ստիպողական պէտք ունէր փոխառութեան մը որ բնականաբար միայն անգլիական կրնար ըլլալ (Սուլումներ եւ գոռում – գոչում)։ Ինչպէս ճիշդ է այս, նմանապէս ճշմարտօրէն ճիշդ է որ Ֆաշական Իտալիան տակաւին անծանօթ երկիր մըն է ռատիոյի օրերուն ալ, ինչպէս աշխարհի ամէնէն հեռաւոր չրջանը։ Ինչ որ կատարած ենք կարեւոր է, բայց ինչ որ պիտի կատարենք չատ աւելի կարեւոր է եւ պիտի կատարենք, որով – հետեւ իմ կամքս արգելք չի ճանչնար եւ անվթար կը մնան ձեր խանդավառութիւնը եւ զոհաբերութեան ոգին։ Դուք իմ անձնապատ դուռնդս չէք, այլ մա – նաւանդ Ֆաշական յեղափոխութեան եւ կարգուսարքին պահակները։

Մեր նաւարկութեան ճամբան որոշուած է եւ մեր սկզբունքները յստակ են, դուք զանոնք պիտի լսէք անհրաժեշտ ուշադրութեամբ եւ խոհականութեամբ.—

ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ԱՌԱՋ ՄԵՐ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

1.— Թէեւ արհեստով խաղաղասէրները մասնաւորաբար անհամարձակ մարդիկ են ու թէեւ «խաղաղութիւն» բառը այսուհետեւ քիչ մը մաշած է չափազանց գործածութենէն եւ երկիմի ձայն կը հանէ ինչպէս կեղծ դրամը, թէեւ մարդիկ դիտեն որ մենք մշտնջենական խաղաղութիւնը կը նկատենք աղէտ մը քաղաքակրթութեան համար, բայց մենք կը խորհինք թէ երկարատեւ խաղաղութիւն մը անհրաժեշտ է ապահովելու համար եւրոպայի քաղաքակրթութեան զարգացումը։ Թէեւ վերջերս խնդրուեցաւ մեզմէ, բայց մենք որ եւ է նախաձեռնութիւն պիտի չստանձնենք, մինչեւ որ մեր սրբազնասուրբ իրաւունքները չճանչցուին։

ՁԵՒՈՍԼՈՎԱԿԻԱՆ ԱՐԺԱՆԻ ԷՐ ԻՐ ՁԱԿԱՏԱԳՐԻՆ

2.— Վերջնապէս անցած է վալսի չրջանը, զայն միայն յիշեցնելն իսկ նախատինք մըն է մեզի եւ բոլոր Իտալացիներուն համար։ Հռոմ – Պերլին առանցքը պայթեցնելու կամ ճեղքելու փորձերը տղայական են (ամբոխը կը մռնչէ.— Հիթլէ՛ր, Հիթլէ՛ր)։ Առանցքը ոչ միայն յարաբերութիւն մըն է երկու պետութեանց միջեւ, այլ եւ հանդիպումը երկու քաղաքակրթութեանց որոնք յայտնապէս կը հակադրուին ժամանակակից քաղաքակրթութեան միւս սկզբունքներուն։ Այդտեղ կը կայանան Առանցքին ուժը եւ անոր տեւողութեան պայմանները։ Բայց, քանի որ ամէն գործողութեան մէջ չարք մը մակերեսային պատճառաբանութիւններ կան, այստեղ կը յայտարարեմ ամենայն բացորոշութեամբ թէ ինչ որ տեղի ունեցաւ կեդր. եւրոպայի մէջ, պիտի կատարուէր ճակատագրականօրէն։ Կը յայտարարեմ ձեզի որ եթէ մեծ ժողովրդապետութիւնները դառնօրէն կ'ողբան իրենց սխրելի արարածին կանխահաս եւ կերպով մը անպատիւ վախճանին վրայ, ատիկա աքանչելի պատճառ մըն է որ մեզ

(Նուիրու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

ՄԱՏՐԻՏ ՄԵՐԺԵՑ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԸԼԼԱԼ

— ∞ —

Ջօր. Ֆրանկոյի նոր յարձակողականը

Երկու օրէ ի վեր Մատրիտի անձնատուութեան կը սպասուէր, բայց վերջին պահուն բանակցութիւնները խզուեցան, Ջօր. Ֆրանքօ մերժած ըլլալով ընդունիլ ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդին պայմանները։

Մատրիտի ազգ. խորհուրդը հետեւեալ պայմանները առաջարկած էր, անձնատուութեան համար.—

1.— Ազգ. կառավարութիւնը պիտի յարգէ Սպանիոյ հողային ամբողջութիւնը։

2.— Այն անձերը, քաղաքացի թէ զինուորական, որ մասնակցած են պայքարին, պէտք է վայելեն առաւելագոյն յարգանքը։

3.— Պէտք է երաշխաւորել թէ որ եւ է վրէժխնդրական տնօրինութիւն պիտի չկատարուի այդ անձերուն դէմ եւ թէ միայն կանոնաւոր դատարանները պիտի դատեն յանցաւորները։

4. 5 եւ 6.— Պէտք է յարգել զինուորականներու, պահակներու եւ պետական պաշտօնեաներու կեանքը, ազատութիւնը եւ չահերը։

7.— Նուազագոյն 25 օր պայմանաժամ՝ որպէսզի փախաքղները կարենան արտասահման երթալ։

8.— Իտալացի եւ Մարոքցի զինուորները պէտք է քաշուին Սպանիայէն։

Ջօր. Ֆրանքօ մերժելով այս պայմանները, հրամայեց իր բանազնացներուն Պուրկոս վերադառնալ օդանաւով։ Մատրիտի ազգ. խորհուրդին քարտուղարը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, « ի լուր աշխարհի եւ բոլոր Սպանիացիներու» յայտարարեց թէ աւելի քան երկու տարիէ ի վեր տիրող սպանդին երկարաձգման պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ ազգայնական կառավարութեան վրայ։ «Մեր ուղեղիծն եղած է միշտ բանակցիլ հաչտութեան համար եւ մեր բոլոր չանքերը այդ նպատակին նուիրուած էին»։ Քարտուղարը աւելցուց թէ երեք անթել հեռագիրներ փոխանակուեցան Պուրկոսի կառավարութեան հետ։ Հեռագիրներէն մէկը կ'առաջարկէր Պուրկոս ղրկել Մատրիտի օդատորմիղը, իբրեւ խորհրդանշան անձնատուութեան, երկրորդ հեռագիրը տրամադրութիւն կը յայտնէր յանձնելու օդանաւային ուժերու մէկ մասը, երրորդը պատասխանն էր Ջօր. Ֆրանքոյին, որ կը պահանջէր անմիջապէս յանձնել բոլոր զէնքերը եւ սպիտակ դրօշ պարզել ամէն տեղ, եւ կամ յանձն առնել ընդհանուր յարձակողական մը բոլոր ճակատներուն վրայ։ Ազգ. խորհուրդը չէր կրնար այս պահանջները ընդունիլ անմիջապէս, եւ առանց ապահովելու պատուաւոր հաչտութեան մը պայմանները։

Ազգայնական բանակը արդէն իսկ յարձակողականի ձեռնարկած է Մաէնի դէմ, որ հանրապետական զօրքին հաղորդակցութեանց գլխաւոր կեդրոնն է, Ատալուզիոյ ճակատին վրայ։ Վերջին լուրերու համաձայն, ճակատը խզուած է արդէն։ Քորտովայի ճակատն ալ վտանգուած է։ Կ'ըսուի թէ 10.000 հանրապետական զինուորներ դերի բռնուած են։

Ջօր. Ֆրանքօ դերագոյն կոչ մը ուղղեց «կարմիր չրջանի Սպանիացիներուն», ազդարարելով թէ պատերազմը չատոնց կորսնցուցած են եւ պարտաւոր են անձնատուր ըլլալ։ «Հայրենիքին առջեւ ամէն անձնատուութիւն պատուաւոր է։ Որ եւ է յապաղում ձեր կողմէ անհամապատասխան է պատերազմի պահանջներուն եւ հայրենիքի չահերուն։ Ուստի, նոր յարձակողական մը պիտի կատարուի եւ այլեւս աւելորդ է ծայրայեղութեան տանիլ դիմադրութիւնը։ Դուք պարզապէս քանի մը օր ուշացուցած պիտի ըլլաք այն ինչ որ կատարուած իրողութիւն է»։

Մատրիտի ազգ. խորհուրդը պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առաւ, այս վերջնագրին առջեւ։

*** Ֆրանսական կառավարութիւնը հաւանեցաւ Ջօր. Ֆրանքոյի յանձնել Թունուզ ապաստանած 11 հանրապետական մարտանաւերը։

Սեպտեմբեր մասնաւոր մասին

Կառավարութիւնը այս միջոցին կը քննէ դատական նախարարին մէկ հրամանագիրը – օրէնքը, որով մամուլը պիտի ենթարկուի որոշ սեղմումներու։ Տեղական թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն ծրագրուած սեղմումներու մասին.—

Աւելցնել պատիժը անոնց, որ կ'անարգեն օտար կառավարութեանց վարիչները (վարչապետ)։

Պատիժ ենթարկել այն թերթերը որ քարոզութիւն կը կատարեն օտար ղրամով։

Պատժել այն թերթերը, որոնք թշնամական քարոզութիւն կը մղեն երկրին բնակչութեան որոշ համայնքներուն դէմ, եւ պատակում կը սերմանեն Ֆրանսացիներու միջեւ։

Այս վերջին յօդուածին նպատակն է կասեցնել հակահրէական պայքարը որ սաստկացած է կարգ մը թերթերու մէջ։

Այս առթիւ իրաւասու չրջանակներէ կը հաղորդեն թէ նոր հրամանագրի մը պէտք չկայ, օտար կառավարութեանց պետերուն դէմ եղած թշնամանքը զսպելու համար, որովհետեւ այդ մասին պատիժներ կը տրամադրէ արդէն 1935 հոկտեմբեր 30ի հրամանագիրը – օրէնքը, փոփոխելով 1881 յուլիս 29ի օրէնքին 36րդ յօդուածը։ Այդ հրամանագրին համաձայն, «օտար պետութեանց վեհապետներուն, վարչապետներուն եւ արտաքին նախարարներուն դէմ եղած հրապարակային նախատինքը կը պատժուի երեք ամսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեամբ եւ 100էն մինչեւ 3000 ֆրանք տուգանքով, կամ այս երկու պատիժներէն միայն մէկով »։

Անգլ. պատուիրակութիւնը Մոսկուայի մէջ

Անգլիական առեւտրական պատուիրակութեան պետը, Պ. Հըտսըն այցելեց խորհրդային արտաքին առեւտուրի գործակալ Միկոյեանի եւ ձեռնարկեց բանակցութեանց։ Խորհրդային մամուլը լուրթիւն կը պահէ մանրամասնութեանց մասին։ Անգլիական պատուիրակութիւնը ուրբաթ օր այցելեց Քրէմլինի պալատը, ուր ցոյց տուեցան կարգ մը հետաքրքրական առարկաներ, օրինակ՝ «Ցարին զանգակը», որ ձուլուած է 1735ին եւ կը կշռէ 200 թօն, «ցարին թնդանօթը», չինուած 1585ին, այնքան մեծ որ անհնարին է կրակել անով, Նափոլէոնի բանակէն գրաւուած 975 թնդանօթներ եւն.։ Պատուիրակութիւնը այցելեց նաեւ Քրէմլինի թանգարանը եւ Լէնինի դամբանը։

»»» · «««

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ 1939 յունուար 17ի մարդահամարին համաձայն, Ս. Միութեան ամբողջ բնակչութեան թիւն է 170.126.000։ Վերջնական թիւերը պիտի հրատարակուին ապրիլին։

ԳԼՈՒԽԱՅՈՒՏ ՎՂՎՈՏՑԱՇՅՈՒՏԻՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑ ՄԱՍԻ)

— ∞ —

ՊԱՐՈՆ ՄԱՄՈՒԼԻ

Իսկ Գեղամ Գեղամյանցը · Իսկ Գեղամ Գեղամյանցը, որ ամեն ինչ տեսել էր, ամեն ինչ գիտեր, ամեն ինչ հասկանում էր, ամեն ինչ կանխատեսում էր, ամեն ինչ կանխազգում էր, ամեն ինչ կանխորոշում էր, ամեն ինչ կանխապատրաստում էր, ամեն ինչ կանխադիտում էր, ամեն ինչ կանխահայտնում էր, ամեն ինչ կանխամտածում էր, ամեն ինչ կանխամտադրում էր, ամեն ինչ կանխամտահղացում էր, ամեն ինչ կանխամտահղացնում էր, ամեն ինչ կանխամտահղացնում էր, ամեն ինչ կանխամտահղացն

Մեր յաջորդ հրատարակութիւնը պիտի ըլլայ ամբողջովին նուիրուած 1914 Օգոստոսի ահաւոր դէպքերուն։ Ան պիտի պարունակէ ամենէն ճշդիւ տեղեկութիւնները, ամենէն ստոյգ պատկերները, ամենէն հետաքրքրական յուշերը։ Ան պիտի ըլլայ ամենէն հարուստ եւ ամենէն կարեւոր հատորը։ Ան պիտի ըլլայ ամենէն ուշագրաւ գիրքը։

Ան պիտի ըլլայ ամենէն ուշագրաւ գիրքը, որովհետեւ ան պիտի ներկայացնէ 1914 Օգոստոսի դէպքերը ոչ թէ մէկ կամ երկու, այլ տասնեակ հեղինակներու գրչով։ Ան պիտի ներկայացնէ 1914 Օգոստոսի դէպքերը ոչ թէ մէկ կամ երկու տեսակէտներէ, այլ տասնեակ տեսակէտներէ։ Ան պիտի ներկայացնէ 1914 Օգոստոսի դէպքերը ոչ թէ մէկ կամ երկու կողմերէ, այլ տասնեակ կողմերէ։

Ան պիտի ըլլայ ամենէն ուշագրաւ գիրքը, որովհետեւ ան պիտի ներկայացնէ 1914 Օգոստոսի դէպքերը ոչ թէ մէկ կամ երկու ազգերու, այլ տասնեակ ազգերու տեսակէտներէ։ Ան պիտի ներկայացնէ 1914 Օգոստոսի դէպքերը ոչ թէ մէկ կամ երկու ազգերու, այլ տասնեակ ազգերու տեսակէտներ

չխառնեն իրենց արցունքներուն, աւելի կամ պակաս վայելուչ : Կ'աւելցնեմ որ եթէ խնդիրը բարոյական գետնի վրայ դրուի, ոչ ոք, կ'ըսեմ ոչ ոք իրաւունք ունի առաջին քարը նետելու, ինչպէս լայնօրէն կ'ապացուցանէ Եւրոպայի հին եւ նոր պատմութիւնը: *Կը յայտարարեմ թէ երբ ժողովուրդ մը որ ունէր բազմաթիւ զօրք եւ ահագին սպառազինութիւն անկարող է որ եւ է չարժուձեւ փորձելու, ան հասունցած, չափէն աւելի հասունցած է իր ճակատագրին համար*: Կը յայտարարեմ վերջապէս որ եթէ գլուխ պիտի ելլէ բաղնացուած խմբակցութեան մը կազմութիւնը միահեծան իշխանութեանց դէմ, այս վերջիններուն պիտի ընդունին մարտահրաւէրը, պիտի անցնին պաշտպանողականի եւ հակայարձակողականի, բոլոր կէտերու վրայ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԵՏ ԵՂԱԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3.— *Ճէնովայի ճառերուս մէջ ես խօսեցայ պատնէշի մը մասին որ կը բաժնէ Իտալիան եւ Ֆրանսան* (Սուլում եւ գոռում – գոչում): *Այդ պատնէշը բաւական քանդուած կրնայ նկատուիլ եւ քանի մը օրէն, թերեւս քանի մը ժամէն, ազգային Սպանիոյ սքանչելի հետեւակազօրքը վերջին հարուածը պիտի տայ անոր: Մատրիտ, ուր ձախերը կը սպասէին ֆաշականութեան դերեզմանը տեսնելու, ընդհակառակն պիտի դառնայ դերեզմանը համայնավարութեան* :

Մենք աշխարհի դատաստանին չենք սպասեր· բայց կ'ուզենք որ աշխարհը իմանայ .— **1938** Դեկտեմբեր **17**ի իտալական ծանուցագրի մէջ բացորոշապէս պարզուած էին Իտալիոյ խնդիրները Ֆրանսայի հանդէպ, խնդիրներ որոնք գաղթային հանգամանք ունին: Այդ խնդիրները կը կոչուին Թունուզ, Ճիպութի եւ Սուէզի ջրանցք: Ֆրանսական կառավարութիւնը կատարելապէս ազատ է մերժելու այդ խնդիրներուն ոմանց իսկ պարզ քննութիւնը, ինչպէս ըրած է մինչեւ հիմա իր չափազանց կրկնուած եւ թերեւս չափազանց բացարձակ «երբեմ»ներով: Բայց պէտք չէ տրտնջայ, եթէ այն փոսը որ այժմ կը բաժնէ երկու երկիրները, այնիսկ խորանայ, որ տաժանելի եթէ ոչ անկարելի դառնայ լեցնել զայն: Ամէն պարագայի մէջ, դէպքերը ինչ ընթացք ալ առնեն, մենք կ'ուզենք որ այլեւս մեզի չխօսին եղբայրութեան, լատին բոյրերու, խնամութեան կամ ուրիշ ամէն խառնածին ազգականութեան մասին, *որովհետեւ պետութեանց միջեւ եղած յարաբերութիւնները ուժի յարաբերութիւններ են, իսկ այդ ուժի յարաբերութիւնները՝ վճռական տարրերը անոնց քաղաքականութեան* :

4.— Աշխարհագրականօրէն, պատմականօրէն, բաղաքականօրէն եւ ռազմապէս Միջերկրականը կենսական տարածութիւն մըն է *Իտալիոյ համար: Երբ մենք կ'ըսենք Միջերկրական, բնականաբար անոր մէջ կ'առնենք այն ծոցը որ կը կոչուի Ադրիական, որուն մէջ Իտալիոյ չհարերը տիրական են, բայց ոչ ժխտական՝ Սլաւներու չհարուն, եւ ատոր համար է որ երկու տարիէ ի վեր խաղաղութիւն կը տիրէ այդ շրջանին մէջ*:

5.— *Եւ ահա վերջին կէտը հիմնական եւ նախորոշ* .— Պէտք է գիտուիլ: Կարգախօսը այս է,— աւելի շատ թնդանօթ, աւելի շատ մարտանաւ, աւելի շատ օդանաւ, ինչ գիտով ալ ըլլայ, ինչ միջոցով ալ ըլլայ, նոյնիսկ եթէ հարկ ըլլայ հարթել այն ինչ որ կը կոչուի բաղաքային կեանք: *Երբ մարդ զօրաւոր է, սէրելի կը դառնայ իր բարեկամներուն եւ երկիւղ կ'ազդէ իր թշնամիներուն: Նախապատմութեան օրերէն մէկ աղաղակ հնչած է դարերու ալիքներուն եւ սերունդներու շարքերուն վերեւ,— Վա՛յ տկարներուն* :

Հիմա որ ձեր քաջութեամբ, ձեր զոհողութեամբ, ձեր հաւատքով դուք հզօր մղում մը տուիք պատմութեան անիւին, հիմա ես կը հարցնեմ ձեզի, կ'ուզէ՞ք պատիւներ, վարձատրութիւններ, հեչտ կեանք (ամբոխը կը մռնչէ— ո՛չ, ո՛չ): *Անկարելին գոյութիւն ունի՞ ձեզի համար* (ո՛չ, ո՛չ): *Ահաւասիկ մեր վարդապետութեան երեք նշանախօսքերը — հաւատալ, հնազանդիլ եւ մարտնչիլ: Այս երեք բառերուն մէջ էր, է եւ պիտի ըլլայ բոլոր յաղթանակներուն դաղտնիքը* »:

ՋՈՒԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐՏԱՍՈՒՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս կ'երեւայ, Մուսոլինիի ճառը չափաւոր է իր բովանդակութեամբ, թէեւ բուռն՝ իրեւ ճարտասանական ձեւ: Նշանակալից է որ ճառը որ եւ է խօսք չըներ Նիսի, Սաւոյայի եւ Քորսիքայի մասին, որոնց չուրջ այնքան չռնդալից հրատարակութիւններ կ'ընէին իտալական թերթերը :

Ֆրանսայի մէջ տեսակ մը սփոփանք պատճառեց ճառը, մանաւանդ որ վերջնագրի հանգամանք չունի եւ դուռը բաց կը թողու բանակցութեանց համար: Թերթերը կը բացատրեն թէ ճառը այնքան ալ վրդովիչ հանգամանք չունի: Փարիզի պաշտօնական շրջանակներուն կարծիքն այն է թէ Մուսոլինի եթէ ամբողջովին չի պարզեր միջազգային կացութիւնը, գոնէ աւելի չի ծանրացներ զայն: Ճառին ոգիէն կը հետեւի թէ Մուսոլինի կ'ուզէ որ Ֆրանսա որոշ առաջարկներ ներկայացնէ, դոհացնելու համար Իտալիոյ գաղթային պահանջները, մինչդեռ Փարիզի մէջ կը սպասեն որ Իտալիան ստանձնէ այդ նախաձեռնութիւնը, քանի որ ինք չեղեալ հռչակեց 1935ի համաձայնութիւնը:

Երէկ նախարարական խորհուրդը պիտի քննէր ճառը, որուն պատասխանը պիտի հաղորդէ վարչապետը, ճայնասփիւռ ճառով մը եւ վեց լեզուներով, հաւանաբար վաղը, չորեքշաբթի :

Անգլիոյ մէջ ալ բաղդատաբար նպաստաւոր տպաւորութիւն գործեց Մուսոլինիի ճառը: Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ այդ ճառը աւելի չի ծանրացներ միջազգային կացութիւնը եւ պատեհութիւն կ'ընծայէ բանակցութեանց: Անգլիական կառավարութիւնը տրամադիր է կարելին փորձելու եւ բանակցութեանց ճամբան հարթելու, եթէ հրաւէր ստանայ երկու կողմէն ալ :

Գերմանիոյ մէջ զօրաւոր տպաւորութիւն գործեց ճառը, որուն բովանդակութեան համաձայն են իրաւասու շրջանակները, առանց վերապահու – թեան: Այս առթիւ թերթերը անդամ մը եւս կը չեշտեն երկու պետութեանց *դաշնակցութեան համաձայն են իրաւասու շրջանակները, առանց վերապահութեան: Այս առթիւ թերթերը անդամ մը եւս կը չեշտեն երկու պետութեանց* կատարեալ համերաշխութիւնը : Եւ կ'ուզեն որ Անգլիա եւ Ֆրանսա հասկնան թէ աւելի երկար չի կրնար տեւել ներկայ կացութիւնը: Պերլինի արտաքին նախարարութեան օրկանը «բացորոշ ազդարարութիւն մը» կը նկատէ Մուսոլինիի ճառը: Բոլոր թերթերն ալ ցնծութեամբ կը յիշեն Հիթլէրի շնորհաւորական հեռագիրը առ Մուսոլինի, ֆաշական քսանամեակին առթիւ: (Այդ հեռագրով Հիթլէր ջերմապէս կը շնորհաւորէր Մուսոլինին, իբրեւ «յաղթական ստեղծագործը նոր եւ խրոխտ Իտալիոյ» եւ կը յայտնէր թէ «տագնապուած՝ միեւնոյն իդէալներով, գերման ժողովուրդը իտալացի ժողովուրդի կողքին է միշտ»):

Լեհաստանի բոլոր թերթերը ամբողջութեամբ հրատարակեցին Մուսոլինիի ճառը, մանաւանդ պատճառով չէչտելով անոր երեք հիմնական կէտեր.— 1. Վերջնագրում.— 2. Հոմ – Պերլին առանցքին ամրութիւնը: 3.— Զափաւոր չեչտը՝ Ֆրանսայի հանդէպ: Թերթերը կը գնահատեն նաեւ ճառին խաղաղասիրական ոգին :

Հայ մը կը միրաւորէ իր կինը եւ մրցակիցը

Թուլոնէն կը հեռագրեն մարտ 26 թուականով.—Թուրք կօշկակար մը, Արթին Օհաննէսեան, 51 տարեկան, եւ իր կինը, Մարի Քըրլեան, 48 տարեկան, հայ-րենակից դրացի մը ունէին, Միհաք Սմբատեան Միհրան, 46 տարեկան: Ատենէ մը ի վեր կօշկակարը կնոջը արդիլած էր ընդունիլ իր դրացին: Միհրան այսօր կէսօրէն վերջը անոնց տունը գացած ըլլալով, Օհաննէսեան հրաւիրեց որ դուրս ելլէ: Միհրան սպառնալիքներ ուղղեց: Ատոր վրայ ամուսինը տորճանակը քաշեց եւ վեց գնդակ պարպեց իր կնոջը եւ Միհրանի վրայ: Երկուքն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան: Օհաննէսեան յետոյ գնաց անձնատուր եղաւ : Այս առթիւ յայտարարեց ոստիկանութեան տեսուչին թէ որոշած էր վրէժ լուծել, որովհետեւ իր մրցակիցը բսած էր·

— Ինչ որ ալ ընես, պիտի փախցնեմ կինդ :

Ինչպէս կը տեսնէք, տեղական թերթերը տակաւին չեն սորված զանազանել Հայն ու Թուրքը, չփոթելով ազգութիւնը եւ հպատակութիւնը :

Հ.Յ.Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐվԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ՅՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆ ստիպողաբար ընդհ. անդամ Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները Զօրեքշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին, Հայ ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ·

Գաւառ

Լիոնի «Վարանդեան» Ճ. Կ. կոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնը **29** Մարտ, երեքշաբթի երեկոյ Գ. Թաղապետարանի գրադարանը· կը խօսի ընկ· Վ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ·

Հրապարակային դասախօսութիւն

30 *Մարտ, Հինգշաբթի գիշեր, ժամը* 8,30ին Գ. *Թաղապետարանի գրադարանին մէջ*

Կը խօսի՝ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ· Նիւթ՝ «Ազգայնականութիւն եւ ընկերվարութիւն»:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՈՒՄԲ — ՓԱՐԻԶ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 28 *Մարտ, երեքշաբթի երեկոյեան ժամը* 9ին, *8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ· կը դասախօսէ՝ Գր. ՆԱՏԻՄԵԱՆ· Նիւթ՝ «Հայաստանի հանրապետութեան ծագումը»:*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Բաչաեան եւ պարագաները, շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, նամակով կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի հօր եւ աղգականին՝ Պ· ՄԻՆԱՍ ԲԱՇԱԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ : Ցուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Մարտ 24ին եւ *մարմինը ամփոփուեցաւ Ալֆորվիլի գերեզմանատունը* :

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԺՈՒԼԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ

29 ԱՊՐԻԼ *ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ին*, **SalleGaveau***ի մէջ*

ԹԱՒՇՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՒԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԵՒ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ

2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

42, Rue de Paradis· Paris — (Métro Poissonnière)

Նախագահութեամբ սկաուտապետ ան միջազգային գրասենեակի անօրէն

J. S. Wilson*ի որ յատկապէս կուգայ Լոնտոնէն*

ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ — ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑՈՑՈՒԱԳԻՐ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ է· Ծախքերու մասն՝ կազմութիւն 3 *ֆրանք:*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Պ. ՃՈՒՀԱՃԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

29 ԱՊՐԻԼ, Hôtel Bonaparte*ի* **ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ**

38 Ave. Friedland

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒՄ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒՄ Միութեան կողմէ

2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, *Պէնիկոթ-Ալէնեան սրահին մէջ*

26, Rue Troyon, Sèvres

Առաջին անգամ բլլալով կը Ներկայացուի Գ. Ղազարոս Դանիէլեանի

«ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋԷՆ ԱՐԵՒԻ ՑՈԼՔԸ» (5 արար 2 պատկեր)

Ղեկավարութեամբ հեղինակին եւ տեզական կարող ուժերու

Կը խօսի Գնդապետ Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտք՝ 5 Ֆրա ք. 5 տարեկանէն վեր փոքրիկներու 2 Ֆրանք:

կիրակի 14 Մայիս 1939, ժամը 15ին

Mutualité*ի* **ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ**

ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ ՀՕՐ ՀՕՐ ԱՂԱ

ՀԱՑԵՐԷՆ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Տիգրան Զուհաճեանի այս անմահ երաժշտական ստեղծագործութիւնը աննախընթաց յաջողութեամբ բեմադրուեցաւ անցեալ տարի, մեծանուն երգահանին ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ: Ընդհանուրի պահանջին վրայ, Մայիս 14ին *պիտի կրկնուի միեւնոյն կազմով եւ ՀԱՑԵՐԷՆ ԲՈԼՈՐՎԻՆ ՆՈՐ թարգմանութեամբ՝ որ ամէն կերպով կը գերազանցէ թուրքերէն բնագիրը:*

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻԱՑԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, հանդարտութիւնը հետզհետէ կը վերահաստատուի Դամասկոսի մէջ: Առեւտրականներու դոր – ծադուլը վերջանալու վրայ է: Նպարեղէնի բազմաթիւ խանութներ վերաբացուած են: Միւս կողմէ չատ մը խանութպաններ բողոքած են իրենց առեւտուրի բռնի դադարին դէմ եւ պատուիրակութիւն մը ղրկած են հանրապետութեան նախագահին, խնդրելով որ միջոցներ ձեռք առնէ: Կը թուի թէ նախարարական տագնապն ալ պիտի լուծուի, չէզոք դահլիճի մը կազմութեամբ: Կացութիւնը բաւարար է նաեւ Հալէպի մէջ, ուր խանութները մասամբ վերաբացուած են, եւ Լաթաքիոյ մէջ, ուր բարեկարգութիւնը ամբողջովին վերահաստատուած է: Սուրիոյ միւս քաղաքներն ալ, Համա, Հոմս, Մասրէթ եւն. Հալէպի օրինակին կը հետեւին :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ պատերազմական նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կը հերքէ պահեստիներու զօրաշարժի լուրերը եւ կ'ըսէ թէ Պուլկարիա պարզապէս իր բանակին վերակազմութեամբ զբաղած է, համաձայն Սելանիկի պայմանագրութեան :

ՀԱԿԱՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ հսկայ ցոյց մը կատարուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ, մասնակցութեամբ 15 *ազգութեանց ներկայացուցիչներու: Այս առթիւ զրօներու վրայ կ'երեւային հետեւեալ խօսքերը.— « Վերահաստատեցէք Զեխոսլովակիան» — արդիլեցէք առեւտուրը Գերմանիոյ հետ.— Ամերիկայի դուռները բացէք փախստականներուն առջեւ.— Կեցուցէք Հիթլէրը» եւն· :*

ՊԻՐԻՆԵԱՆ լեռներուն մէջ ձիւնակոյտերու տակ թաղուելով մեռան 27 *հոգի: Ուրիշ ձիւնակոյտեր ալ թաւալած ըլլալով, ամբողջ թաղեր եւ գիւղեր պարպուեցան: Թելուղին (Թէլէֆէրիք) անդամ կէս ճամբան մնաց, 2000 մեթր բարձրութեան վրայ (Արիէժի նահանգ): Նիւթական վնասը կը հաշուուի 1 միլիոն* 500.000 *ֆրանք: Դեռ ազատելիք արկածեալներ կան :*

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԵ ՇՒԵՂ ԿԵՐՊՈՎ

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

եւ Ֆ. Կ. Խաչի տասնամեայ գործունէութիւնը

ԿԻՐԱԿԻ, 2 ԱՊՐԻԼ 1939, Ժ ԱԿ 15-24

AÉRO-CLUB*ի* ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **6, Rue Galilée** - métro Boissière

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ *Տիկ. Տ. ՄԻՍԿՃԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ *Տիկ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ*

Ղեղամարութեամբ դերասան Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ Կ. Խաչի Մասնաճիւղի սիրողներու խումբը կը ներկայացնէ երկու զուարճալի

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԵՐԿՐԱՋԱՓԸ · ԴԻԱԿԸ ԵՒ ԱԳՌԱԻՆԵՐԸ

Կ'երգեն՝ Տիկ. **Le Roy** (Աղապէկեան) *եւ Պ. Մեհչեերեան*

Ջութակ՝ Տիկ. Ս. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ ընկերակցութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Ցայտնի ուժերու մասնակցութեամբ, երգով ու պարով կը ներկայացուի

ՀԱՑ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՐՄՆԻՒԸ

ԸՆՏԻՐ ԺԱՊ — **Carlo-Canti** *ՄՈՒՏՔ* 10 *եւ* 20 *ֆրանք*

ԽԱՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Է ՃՈՒՆ ՈՒ ՀԱՄԵՂ ՊԻՏԱՆՔ

Գեղարուես· բաժինը կը սկսի ճիշդ ժամը 3ին, կը խնդրուի ճշտապահ ըլլալ·

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

2 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Salle des Ingénieurs Civils*ի* ՄԷՋ

19, Rue Blanche, *Մէթրօ* **Blanche** *կամ* **Trinité**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով, մշակոյթային մրցանակներու արժանացած հայ արհեստակիցներ, Նասրալուսեան ներկայութեան պիտի յարդարեն կանանց մազերը, վիրջին նորաձեւութեամբ, որոնք պիտի ցուցադրուին արհեստակցական միութեան յայտնի անձերու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ, Գոթիյեոն եւ Թոմպոլա

կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր մ ս ակ ցութեամբ ֆոչական

ARMANDINOի օրքէսթր ճագին:

Մուտք՝ 10 *ֆրանք:*

ԳԱՆՁԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒԻ

Անզուգական գործին Գ. Գիրքր, 140է աւելի Հայաստանեան ու այլ գային հին եւ նոր ձայնագրեալ երգերով, եղինականերու լուսանկարներով եւ կենսագրական գիտերով: 120 մեծադիր էջեր, ընտիր Թուղթ եւ գեղարուեստական տպագրութիւն: Գործը պիտի ամբողջանայ 6 գիրքով: Ամբողջ գործին դաժար՝ Արտասահման՝ 30 շիլին, Ամերիկա՝ 9 տոլար, Ֆրանսա՝ 30 ֆրանք, կանխիկ ցսպառած՝ ապահովեցէք՝ Դիմել՝ Imprimerie «Vosguédar», rue Gslal. Le Caire, (Egypte)

ՀԱՑՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Սգուաո Մոնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)*

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 *եւ* 5էն 7 *եւ ժամադրութեամբ*

ԾԱԿՈՌ ՉԱՓՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Օ ՏԸ ԿՕԼՈՆԵԸ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թռուա Քառքիէ, Պոնմառշէ, Բրէնքաճ, Կալերի Լաֆայէթ *վաճառատուներէրը եւ* **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, *½ լիտրը՝* 40, *¼ լիտրը՝* 25 *եւ* 1/8 *լիտրը՝* 15 *ֆր·*

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏ ՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնէն, Փարիզէն եւ Փրակայէն կ'ուղարկենք՝ բրդեղէններ, կօշիկներ, ճերմակեղէններ, Թրիքոներ եւայլն, ամենաժամն գինեովք: Կը ստանձնենք նաեւ յաճախորդներու կողմէ գնուած ապրանքները եւ մանրամասնութիւններ:

Կ'ուղարկենք դիւրատար (portatif) **Underwood** *մեքենաներ: Թուականն տառերով, ամենաժամն գիներով :*

Գիմել **American Lloyd, Paris 9). 7 rue Auber**

Tél Opéra 67-77

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէնութիւնը, զոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, *կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ*

ՏԱՆՕՔ ԹՈՒՐԻՍՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le P letier, Cadet, N. D. Lorette**

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) **Imprimerie A-DER (AGOPIAN)**

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՄԱՐՏ
MERCREDI
29 Mars
1939

Իե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4001

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉ ՓՈԹՈՐԻԿԸ Կ'ՈՐՈՏԱՅ...

Անցեալ տարի սեպտեմբերին աննախընթաց տագնապի մը մատնուեցաւ Եւրոպան : Ինչ մնաց որ պատերազմ ծագէր : Քանի-չորս ժամ ալ, — եւ գերմանական զօրքը պիտի արշաւէր Զեխոսլովաքիա, երբ չորս վարչապետները Միւնխէն հաւաքուելով, կանխեցին վտանգը :

Յաղաղութիւնը փրկուեցաւ ի հաշիւ տկարին, Զեխոսլովաքիոյ, որուն վրայ թափուեցան ոչ միայն Գերմանիա, այլեւ Լեհաստան եւ Հունգարիա, կորզելով այն ինչ որ ծրագրած էին :

Այդ օրերուն, հայկական ճակատը կը յօրանջէր երանաւէտ անդորրութեան մը մէջ : Շատ - չատ, — «պատերազմ պիտի ըլլա՞յ, պիտի չըլլա՞յ ..» :

Եւ երբ ամպերը փարատեցան, ամէն ինչ մոռացութեան տրուեցաւ :

Վեց ամիս վերջը, այս տարի մարտ 14 -- 15ին նոր փոթորիկ մը պայթեցաւ նորէն Եւրոպայի սրտին վրայ : Սլովաքիան «անկախ» հռչակուեցաւ : Հունգարիա գրաւեց Կարպաթեան Ուկրայնան (Ռութէնիա), Գերմանիան ալ՝ մնացեալ մասը, բուն Զեխիան (Պոհեմիա եւ Մորաւիա) :

Օրուան մեծերը իրար անցան : Ուժգին ճառեր եւ փոխադարձ մեղադրանքներ : Ցեղոյ բողոքագիրներ՝ կատարուած բռնադրաւման դէմ : Հեռաձայն, հեռագիր, ժողով՝ միացեալ ճակատ կազմելու եւ Գերմանիան սանձելու համար :

Դարձեալ չարաշուք հարցումը, — « Պատերազմ պիտի ըլլա՞յ, պիտի չըլլա՞յ »...

Եւ նորէն նոյն երանաւէտ անյաղթութիւնը հայկական ճակատին վրայ : Ցօրանջում եւ հառաչանք, ինչպէս եւ քնարեր հէքեաթներ՝ ոտքի վրայ, — եթէ այսպէս ըլլայ, եթէ միւսը այնպէս ընէ..

Բարեբախտաբար պատերազմի վտանգ չկայ, գոնէ առ այժմ :

Ոչ թէ անոր համար որ աշխարհակալները չեն ուզեր, այլ ուրիշ աւելի լուրջ պատճառով մը, — պատրաստութիւնները լրացած չեն տակաւին :

Կրակոցով Մուսոլինին անգամ հեղնելով հանդերձ «մշտնջենական խաղաղութիւնը», անհրաժեշտ կը գտնէ «երկարատեւ խաղաղութիւն մը, ապահովելու համար Եւրոպայի քաղաքակրթութեան զարգացումը» : Եւ, այս խօսքէն անմիջապէս վերջը, կ'ազդարարէ.

— « Աւելի շատ թնդանօթ, աւելի շատ մարտանաւ, աւելի շատ օդանաւ, ինչ գնով ալ ըլլայ, ինչ միջոցով ալ ըլլայ, նոյն իսկ եթէ հարկ ըլլայ հարթել այն ինչ որ կը կոչուի Ֆաղաֆայիճ կեանք» :

Միւսներն ալ ուրիշ բան չեն ըսեր, աւելի դիւանագիտական լեզու մը բանեցնելով, — զօրացնել ազգային պաշտպանութիւնը, ապահովելու համար խաղաղութիւնը :

— Բայց մենք ի՞նչ գործ ունինք այս ընդհանուր իրարանցումին մէջ : Մեր կամքէ՞ն կախում ունի խաղաղութիւնը կամ պատերազմը : Ի՞նչ հայկական ճակատի մասին է ձեր խօսքը ...

Շատ պարզ եւ չատ բնական :

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ ո՛րքան ողբալի վիճակի մը մատնուած պիտի ըլլայինք, եթէ իսկապէս պատերազմ ծագած ըլլար անցեալ տարի սեպտեմբերին, կամ այս անգամ : Զէ՞ որ ոչ գլուխ ունինք, ոչ ալ ղեկավարութիւն : Ոչ իսկ Ազգ. Խորհուրդ մը, գոնէ Ֆրանսայի համար :

Այո, կան կուսակցական կազմակերպութիւններ այստեղ եւ ամէն տեղ : Ունինք Բարեգործական, զոյգ Օֆիսներ, եկեղեցական հոգաբարձութիւն եւ վարչութիւն, Մարտիկներու եւ Կամաւորներու Միութիւն եւ ուրիշ զոյնզոյն հաստատութիւններ, մէկը միւսէն պէխապէր :

Բայց, պահեցէք ձեր պաղարիւնը եւ պատասխանեցէք, — այս խառուտիկ բազմութիւնը ազգ. իշխանութիւն կամ ղեկավարութի՞ւն կը կոչէք դուք : Այս խայտաբղէտ եւ երերուն ճակա՞տն է որ պիտի դիմագրաւէ որ եւ է անակնկալ կամ փորձանք :

Ենթադրենք չարաշուք պատահականութիւն մը, — զօրաշարժ, փոթորիկ, պատերա՞զմ :

Ո՞ւր է հայկական ղեկավարութիւնը, այս երկրին մէջ, եթէ ոչ ամբողջ Եւրոպայի մէջ :

Մարդիկ որո՞ւ պիտի դիմեն, երբ հարկ ըլլայ խօսիլ Հայերու հետ, այս կամ այն հարցի մասին :

Ո՞վ պիտի յաւակնի պատասխանել յանուն Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Եւրոպայի հայ գաղութին :

Ո՞վ պիտի ստանձնէ պատասխանատուութիւնը՝ զանազան հաստատիքներու, բաղձանքներու կամ յանձնառութեանց :

Աւելի տարբերական բան մը, — ո՞վ պիտի պատասխանէ զանազան հարցումներու, իբրեւ գաղութին տեսակէտը :

Կրնաք երկարել հարցումներուն չարքը, տարբերականէն մինչեւ բաղադրեալը :

Ինչո՞ւ չէ, թերեւս քաղաքական հարցեր ալ կը ծագին, եւ առաուն կանուխ արթնցողը կրնայ իր խելքին փչածը դուրս տալ, իբրեւ հայկական տեսակէտ ...

Եւ այն առեն, ապահովաբար չատ աւելի ժամգոյն, արտասուելի կացութիւն մը պիտի պարզուի, քան 1914 — 1920ին, երբ իրարասու օրականներ, պատուիրակութիւններ, կաթողիկոսութիւն եւ պատրիարքութիւն, երեսփ. ժողով եւ ուրիշ բաներ ունէինք : (Եւ ունենալով հանդերձ ի՛նչ ահաւոր վրիպումներ կամ յուսախաբութիւններ տեսանք...) :

Ահա խորհրդածութեան անսպառ նիւթեր, ճիշդ այն պահուն երբ Եւրոպան ինք թուխսի նստած է, գիշեր ցերեկ ծրագիրներ կ'որոճայ, հակառակ իր վիթխարի սպառազինութեանց եւ անհնարին կարողութեանց :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՐՔԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Ո՛վ պիտի ստանձնէ նախաձեռնութիւնը

— ∞ —

Նախարարական խորհուրդը ժողով գումարեց երկուշաբթի օր, ճշդելու համար կառավարութեան դիրքը, քանի որ Մուսոլինի պաշտօնապէս յայտնեց Իտալիոյ պահանջները,— Թունուզ, Սուէզ, Ճիպուտիի :

Տիրող կարծիքը այն է թէ Մուսոլինի անուղղակի հրաւէր մը կ'ուղղէ բանակցելու, բայց ո՛վ պիտի ստանձնէ նախաձեռնութիւնը : Նախարարներ կան որ կը պատճառաբանեն թէ Ֆրանսայի կ'ինկայ նախաձեռնութիւնը· իսկ ուրիշներ բոլորովին հակառակ են այս տեսակէտին : Քանի որ Մուսոլինի ինք չեղեալ հռչակեց 1935ի համաձայնութիւնը, ուրեմն իրեն կ'ինկայ ստանձնել բանակցութեանց նախաձեռնութիւնը :

« Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի տեղեկութեանց համաձայն, նախարարները երկու մասի բաժնուած են ճիշդ այնպէս ինչպէս Միւնխէնի համաձայնութեան առեն : Արտաքին նախարար Պ. Պոնէ, հանրօգուտ չինութեանց նախարար ու Մոնզի եւ ուրիշներ համաձայն են որ Ֆրանսա ինք ստանձնէ նախաձեռնութիւնը, խաղաղեցնելու համար միտքերը : Իսկ ելմտական նախարար Պ. Ռէյնօ, գաղթային նախարար Պ. Մանտէլ եւ ծովային նախարար Պ. Քամփինքի հակառակ են որ եւ է հաշտարար ձեռնարկի, առարկելով թէ Ֆրանսա չի կրնար բանակցութիւններ վարել Մուսոլինիի սպառնալիքներուն առջեւ :

Այսօր, չորեքշաբթի, նորէն ժողով պիտի գումարեն նախարարները, վըճռելու համար սա խնդիրը.— Մուսոլինիի ճառը հրաւէ՞ր մըն է թէ մարտահրաւէր մը : Այս նիստէն վերջն է որ ձայնասփիւռ ճառ մը պիտի խօսի վարչապետը, վեց լեզուներով (իրիկունը) : Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Պ. Տալատիէ իր ճառին մէջ պիտի կրկնէ այն ինչ որ ինք եւ Պ. Պոնէ չեչտեցին քանի մը անգամ, — Ֆրանսա ոչ թիզ մը հող, ոչ ալ որ եւ է իրաւունք պիտի զոհէ : Ֆրանսական կառավարութիւնը պատրաստ է բանակցելու, եթէ Մուսոլինի կ'ուզէ նոր իրաւունքներ ստանալ Թունուզի Իտալացիներուն համար, կամ ապատ նաւահանգիստ մը Ճիպուտիի մէջ, պայմանաւ որ դադրեցնէ սպառնալիքները :

Ֆրանսական մամուլին մեծ մասը հակառակ է որ Ֆրանսա ստանձնէ բանակցութեանց նախաձեռնութիւնը : Միայն ազգայնական « Լը Ժուռ»ն է որ կը յանձնարարէ ընդ առջէ երթալ, մինչդեռ ուրիշ պահպանողական թերթ մը, «Ֆիկարօ», դիտել կուտայ թէ քանի որ Մուսոլինի ինք չեղեալ հռչակեց 1935ի համաձայնութիւնը, իրեն կ'ինկայ ներկայացնել նոր առաջարկները : « Իտալական կառավարութիւնը դեսպան մը ունի Փարիզի մէջ, Ֆրանսականն ալ դեսպան մը՝ Հռոմի մէջ, թող բանակցին դիւանագիտական ճամբով» :

**** Պ. Կայատ, որ Մուսոլինիի բերանը կը համարուի, խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ Իտալիոյ պահանջները գաղթային են եւ երբեք չեն ձգտիր «վեր ի վայր շրջել Եւրոպայի հողային կարգադասքը» : Իր բացատրութեանց համաձայն, Թունուզի, Ճիպուտիի եւ Սուէզի ջրանցքի մասին տրուած պահանջները կը բխին 1915ին Իտալիոյ տրուած խոստումներէն եւ Եթովպիոյ գրաւումէն : «Ոչ ոք —աւելի պակաս՝ միահեծան պետութիւնները— պատերազմ կ'ուզէ, քանի որ երկարատեւ խաղաղութիւն մը անհրաժեշտ է վերաշինութեան համար· բայց եթէ այդպիսի խաղաղութիւն մը պիտի հաստատուի, «պէտք է հիմնուի բոլորին օրինաւոր իրաւունքներուն ճանաչման վրայ, բռնոյական ըլլայ թէ նիւթական» :*

Յօդուածագիրը չափաւոր համարելով Իտալիոյ պահանջները, դիտել կուտայ թէ «Փարիզի կառավարութիւնը նորէն նոյն անհաշտութիւնը կը ցուցնէ ինչպէս անցեալ դեկտեմբերին, իսկ այս պարագան ուրիշ ելք չի կրնար ունենալ եթէ ոչ ընդլայնել երկու երկիրներուն միջեւ բացուած փոսը, եթէ աւելի իրատես եւ պայծառատես միտքեր չմիջամտեն : Ցորչափ իտալական պահանջները չեն ճանչցուիր, Իտալիա պիտի չմասնակցի որ եւ է միջազգային կազմակերպութեան՝ խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար» :

Մօսելով Միջերկրականի մասին, Պ. Կայատ կը բացատրէ թէ այդ չրջանը «կենսական տարածութիւն մըն է Իտալիոյ համար ալ, քանի որ եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա ծովային հաղորդակցութիւններ ունին հոն, Իտալիան ալ ունի, իր 40.000.000 բնակիչներուն համար» :

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԽՈՐԱՊԷՍ ՄՏԱՀՈՑ

— ∞ —

Տանցիկի խնդիր — հակագերման ցոյցեր

Ինչպէս գրած ենք այսօր, (Գ. էջ), Լեհաստան մասնակի զօրաշարժի մը ձեռնարկած է, իբրեւ հետեւանք միջազգային կացութեան :

Վերջին լուրերու համաձայն, Լեհաստանի նախկին սպաներու միութեան անդամները, աւելի քան 7000 հոգի, ժողով գումարելով բանաձեւ մը քուէարկած են, որ կ'ըսէ·

— « Ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը կը դտնուի ահարկու դէպքերու նախօրեակին : Այսօր ալ, ինչպէս 1914ին, աշխարհ այլեւս չի հաւատար գերմանական խոստումներուն » :

Բանաձեւը կը չեչտէ թէ Լեհաստան այսօր միակ ամուր պատուարն է Գերմանիոյ արեւելեան գրոհին առջեւ եւ թէ այս պատմական պահուն, լեհ ժողովուրդը, ամբողջովին կազմ եւ պատրաստ, հանդարտօրէն կը սպասէ դէպքերու ընթացքին : «Ամէն Լեհ, հրացանը ձեռքը, պէտք է դտնուի իր դիրքին վրայ : Այս է օրուան նշանախօսքը » :

Առջի օր կարեւոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ Թէչէնի մէջ (լեհական Շլեզիա), նախաձեռնութեամբ տանտիրուհիներու ընկերակցութեան եւ ուսանողներու : Այս առթիւ 14.000 հոգինոց թափօր մը կազմուեցաւ : Դրօշներուն վրայ կ'երեւային հետեւեալ ազգարարութիւնները.— «Լեհաստանը Զեխիա չէ, ոչ ալ Տանցիկը Մէմէլ » :

**** « Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի թղթակիցը Պերլինէն կը հեռագրէ թէ Գերմանիա այսօր – վաղը կարգ մը ձեռնարկներ պիտի կատարէ, Լեհաստանի հակագերման ցոյցերը դադրեցնելու, ինչպէս եւ պահանջներ դնելու համար Տանցիկի*

(Հարեւան շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի

— o —

Երկուշաբթի առտու հազիւ խմբագրատուն հասած, գրաշար, մեքենավար, ցրուիչ, գրասենեակի պաշտօնեայ շրջապատեցին խմբագիրը :

Տողաշար Արամ.— Վաղուան թիւը չորս հազար է· ահաւասիկ շարած եմ :

Մեքենավար Աբրահամ.— 1932էն ի վեր ես կը տպեմ թերթը, մինչեւ հի – մա 14 միլիոն անգամ թերթ տուած եմ մեքենային : Կիրակիները եւ յատկումներն ալ հաշուելով, բան մի – լիոն : Օդի կ'ուզեմ...

Արամ.— Ես 120 միլիոն տուն զարկած եմ տղոց շարին վրայ, առանց հաշուելու 1925 օգոստոսէն մինչեւ 1932 մայիս ձեռով շարածս :

Բարթող.— Իսկ ե՞ս որ ամէն օր խոշոր բեռ մը կռնակս նետած, բաղարքն շրջանը կ'ընեմ, թերթ բաժնելու համար «քէօշկ»երուն :

Պօղոս.— Իմ տարած բեռս աւելի ծանր է, եւ պարտաւոր եմ ամէն օր ժամը 3ին, վայրկեանը վայրկեանին ճամպակատուն հասցնել գաւառի ծրարները : Միայն Մարսէյլի ծրարը մոտ տարածէդ աւելի ծանր է :

Աւետիս.— Ձեր ալ ըրածը ի՛նչ է ը՛ր, պարզապէս նշանակուած տեղը կը փոխադրէէ : Իսկ ես տարածս կը ծախեմ, հասկցա՞ք, ամէն օր 180 — 200 ցառաջ կը ծախեմ· ինծի Աւետիս կ'ըսեն, Գնունին մեզի դրացի էր, Բաթգէն Սիւնին ալ ամէն օր մեր տունը կուգար,— *Հէ՛յ կիտի կիւնէր ...*

Բարթող.— Ես ալ ամէն օր հարիւր հատ կը ծախեմ Ալֆորվիլի մէջ :

... Եւ միտս կուգան ցառաջի հրատարակութեան առաջին օրերը : Ե՛նայն մէկ տրամադրելի տպարան կար, բիւ փասթալ, սեփականութիւն Լանգուեցեալ Ներսէսի, զոր կը կոչէ – ին «Ներսէս գեղեցիկ» : Տպագրական նաւերով սնած, անոնց հետ ալ մեծ – ռաւ :

Խեղճուկրակ սենեակ մը տրամադրած էր մեզի,— մէկ սեղան եւ երկու աթոռ, ուր դէմ դիմաց կը նստէ – ինք Հր. Սամուէլին հետ, իիչ անդին ալ կարօ Ուշագլեանը, իբրեւ թղթատարական «նախարար» :

Այնքան շարժելու տեղ չկար որ, երէկ դուբսէն մէկը ներս մտնէր, ստիպուած էինք ոտքի ելլել, աթոռ մը նաելու համար :

Այդ ոչինչ :

Տպարանը շրջապատուած էր տնակներով : Դրացիները կը տրտնջային մեքենայի ժխորէն : Եւ ամէն օր վէճ ունէինք :

Թերթը պէտք էր հասնէր կէս օրին : Երը իրիկուն կ'ըլլար, տակաւին Բ. եւ Գ. էջերն անգամ պատրաստ չէին ...

Դիշեր մըն ալ դրացիները տպարան խուճուճեցան, մեքենան խանդիլու սպառնալիքով :

— Վերը հիւանդ մը պառկած է· մեքենան կեցուցէք, եթէ ոչ...

Եւ թերթը Լիոն, Մարսէյլ կը հասնէր... երեք օրէն, Լոնտոն՝ հինգ օրէն :

Նոր տպարան մը պիտի բացուէր, « *Մասթս* » : Նախապէս յայտներ էինք Ներսէս Գեղեցիկի, եւ երբ տեղափոխութեան օրերը մօտեցան, ապդ մը հրատարակեցինք, իր հասցէ – ով :

Ցաջորդ առտու տեսանք որ ոչ գրաշար կայ, ոչ ալ տպագրիչ :

Ներսէս Գեղեցիկ ճամբած էր գրաշարները,— «բանի որ աւելի լաւ տրպարան գտեր էք, հոն գացէք» :

Եւ թուղթ գրիչ ժողվելով չունեցինք ո՛ւր լափայէք, հասցնելու համար օրուան թերթը, ոտքի վրայ, բանի մը սթոռ նարելով (դեռ պատրաստ չէր ամբողջովին)...

Բայց ատենը չէ «անէկտոթ»ներ պատմելու :

Վ.Ա.Հէ

Հիմարդէն հարց, Սթալին փեսայ

Գերմանական թերթերը կը շարունակեն զնդասեղի հարուածներ տեղացնել Անգլիոյ գլխուն, այժմէն ձախողած հռչակելով անոր ծրագրած միացեալ ճակատը՝ ի խնդիր Գերմանիոյ պաշարման : «Քէօլնիշէ Ցայթունկ » կը յանձնարարէ որ Անգլիա վարժուի կեդրոնական Եւրոպան, Գերմանիան եւ Պալքանները, Հռոմ առանցքը նկատել առաջնակարգ եւրոպական ազգակ մը, «իրականին մէջ՝ ամենակարեւոր ազգակը, որ այլեւս չի լսեր ոչ Լոնտոնը, ոչ ալ Փարիզը : Անգլիոյ հակագերման սրբազան գինակցութեան ծրագրին տրուած պատասխանը պէտք է համզել նոյնիսկ Լոնտոնը եւ Փարիզը թէ նոր եւ բնական հաւասարակշռութիւն մը հաստատուած է Եւրոպայի մէջ : Ամէն պարագայի տակ, պէտք չէ պատրանքներ սնուցանել Մեծն Գերմանիոյ եւ իր զինակցին՝ Իտալիոյ զարնելու կարողութեան մասին : Նոր չրջան մը բացուած է : Վերապրիլ չրջանը մեռած է եւ պէտք է թաղուի » :

Ուրիշ թերթ մը հետեւեալ ծաղրանկարը կը հրատարակէ,— Պ. Չէմպըլէն սպիտակ չրջազգեստ մը հագած իբրեւ հարս, հովանոց մը՝ թեւին վրայ, արձանագրութեան դիւանը կ'առաչնորդուի Պ. Սթալինի կողմէ, որ բարձր գլխարկ մը դրած եւ պաշտօնական հագուստ հագած է, իբրեւ փեսայ : Չէմպըլէնի քղանցքը բռնած է Հրեայ մը, իսկ գետինը ծածկուած է դիակներով :

Փեսան , Սթալին կ'ըսէ·

— Աղուո՛ր տատրակս, մի նայիր մեր ճամբուն վրայ փռուած դիակներուն : Թող անոնք չխանգարեն մեր հարսանեկան տօնը :

Հարսը, Չէմպըլէն, կը պատասխանէ·

— Հայրիկ, խօսքը մէջերնիս, բրիտանական կայսրութիւնը երբեք ընկրկած չէ արեան բաղնիքներէն :

Պերլինի տեղեկատու գործակալութիւնը հեռագիր մը կը հրատարակէ Պէյրութէն , որուն մէջ Անգլիան կ'ամբաստանուի թէ գաղտնապէս հակա – քուրք բաղաֆականութիւն մը կը վարէ Սուրիոյ մէջ, միւս կողմէ ջանալով համոզել Թուրքիան որ հակագերման խմբակցութեան միանայ :

»»» · «««

ԹՈՒՐՔԻՈՅ երեսփ. ընտրութիւնները կատարուեցան կիրակի օր : Անատոլուի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հալէ կուսակցութեան բոլոր թեկնածուները ընտրուած են միաձայն : Ասկէ զատ չորս անկախներ կը մտնեն երեսփ. ժողովին մէջ : Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը դնահատեն գործունէութեանց արագութիւնը եւ կանոնաւորութիւնը, ինչպէս եւ ընտրողներուն վերաթաղջանութիւնը : Անոնք Պ. Իսմէթ Ինէօնիւի կողմէ նշանակուած թեկնածուներուն միաձայն քուէարկութիւնը ապացոյց մը կը համարին հանրապետական Թուրքիոյ ուժին :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ընտրութեան պատրաստութիւնները կը շարունակուին : Պ. Էմպրէօն չուզեր նորէն թեկնածու ներկայանալ, թէեւ իր բարեկամները կ'աշխատին համոզել : Մերակոյտին նախագահն ալ մերժած է, իր տարիքին համար ծանր գտնելով այս բեռը : Կը մնան հետեւեալ թեկնածուները.— Պ. Քէօյլ՝ հողագործական նախարար· արմատական, Պ. Ժիւսթէն Կոտառ՝ նախկին նախարար, արմատական, Պ. Անդր Ռուա, դեր–նախագահ Ծերակոյտին, արմատական, Պ. Ֆէրնան Պիւիսոն՝ նախկին նախագահ երեսփ. ժողովի, անկախ, Պ. Փիէթրի՝ նախկին նախարար, չափաւոր ազգայնական : Պ. Խոխօ ալ կը վարանի : Ընտրութիւնը պիտի կատարուի ապրիլ 5ին, այնպէս որ մինչեւ այն ատեն կրնան նոր թեկնածուներ ներկայանալ :

ԳԼԽԱՎՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՎԵՊ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՄԻՍԸ ՊԱՏՄՈՒՄ Է

Մեր ընթերցող ուսուցիչները, որոնք ինչպես ինքներս, ամբողջ կյանքում ստիպված են եղել պայքարել ամեն տեսակ նախապաշարմունքների դեմ, կհամաձայնեն, որ ամենադժվարը ոչ թե հին սովորությունների արմատախիլ անելն է, այլ նոր, առողջ սովորությունների հաստատումը։ Ուսուցչի ամենամեծ թշնամին հենց ինքն է։ Ինչքան էլ ուսուցիչը ջանա ազատվել հին սովորություններից, ինչքան էլ ուզի նոր ոգով դաստիարակել իր աշակերտներին, միևնույն է, նա ինքն էլ ենթակա է հին սովորությունների ազդեցության։ Ուսուցչի ամենամեծ թշնամին ինքն է։

Ահա թե ինչու ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մի հին սովորության մասին, որ դեռ շատ տեղերում կա։ Ես ուզում եմ խոսել պատմության դասավանդման մասին։

Ինչպե՞ս է դասավանդվում պատմությունը մեր դպրոցներում։ Ինչպե՞ս է դասավանդվում պատմությունը ձեր դպրոցում։ Ես կարծում եմ, որ ձեր դպրոցում էլ, ինչպես և մեր դպրոցում, պատմությունը դասավանդվում է հետևյալ կերպով։

Ուսուցիչը կամ ուսուցչուհին դասարանում կարդում է դասագրքից մի պարբերություն, հետո հարցնում է աշակերտներին, թե ինչ է կարդացել։ Աշակերտները պատասխանում են։ Ուսուցիչը կամ ուսուցչուհին ուղղում է նրանց պատասխանները, հետո կարդում է մյուս պարբերությունը, հետո նորից

Տպարանական գործի մասին

Գրքերի տպագրության մեջ մեծ նշանակություն ունի տառատեսակների ընտրությունը։ Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի գրքի բովանդակությանը։ Գեղարվեստական գրքերի համար ընտրում են մի տեսակ տառեր, գիտական գրքերի համար՝ ուրիշ տեսակ։ Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի չափերին։ Մեծ գրքերի համար ընտրում են մեծ տառեր, փոքր գրքերի համար՝ փոքր տառեր։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի թղթին։ Գրքի թղթի որակը որոշում է տառերի ոճը։ Հաստ թղթի վրա տպում են մեծ տառերով, իսկ բարակ թղթի վրա՝ մանր տառերով։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպաքանակին։ Եթե գիրքը շատ օրինակով է տպվում, ապա ընտրում են ամուր տառեր, որոնք երկար ժամանակ չեն մաշվում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի նկարազարդումներին։ Նկարազարդումներով գրքերի համար ընտրում են այնպիսի տառեր, որոնք չեն խանգարում նկարների դիտմանը։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի կազմին։ Կազմի համար ընտրում են այնպիսի տառեր, որոնք գեղեցիկ են երևում կազմի վրա։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի գնին։ Թանկ գրքերի համար ընտրում են գեղեցիկ տառեր, էժան գրքերի համար՝ պարզ տառեր։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի նպատակին։ Դասագրքերի համար ընտրում են պարզ տառեր, որոնք հեշտ են կարդացվում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի ընթերցողներին։ Մանկական գրքերի համար ընտրում են մեծ տառեր, որոնք հեշտ են կարդացվում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության եղանակին։ Ոսկեգրության համար ընտրում են այնպիսի տառեր, որոնք լավ են երևում ոսկու վրա։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության ժամանակին։ Հին ժամանակներում տպում էին ձեռագրերի նման տառերով, իսկ հիմա տպում են ժամանակակից տառերով։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության վայրին։ Տարբեր երկրներում տարբեր տառեր են գործածում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության նպատակին։ Գովազդային գրքերի համար ընտրում են գեղեցիկ տառեր, որոնք գրավում են ընթերցողների ուշադրությունը։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության ծախսերին։ Էժան գրքերի համար ընտրում են էժան տառեր, որոնք չեն թանկացնում գրքի արժեքը։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության տեխնիկային։ Ժամանակակից տպագրության մեջ օգտագործում են տարբեր տեսակի տառեր, որոնք հարմար են տարբեր տպագրական մեքենաների համար։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության որակին։ Լավ տպագրության համար ընտրում են հստակ տառեր, որոնք չեն խանգարում կարդալուն։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության արագությանը։ Արագ տպագրության համար ընտրում են պարզ տառեր, որոնք հեշտ են տպվում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության ծավալին։ Հաստ գրքերի համար ընտրում են նեղ տառեր, որոնք տեղ են խնայում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության ժամկետներին։ Շտապ տպագրության համար ընտրում են պարզ տառեր, որոնք հեշտ են տպվում։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության որակի պահանջներին։ Բարձրորակ տպագրության համար ընտրում են հստակ տառեր, որոնք չեն խանգարում կարդալուն։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության տեխնոլոգիային։ Ժամանակակից տպագրության մեջ օգտագործում են տարբեր տեսակի տառեր, որոնք հարմար են տարբեր տպագրական մեքենաների համար։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության նպատակին։ Գովազդային գրքերի համար ընտրում են գեղեցիկ տառեր, որոնք գրավում են ընթերցողների ուշադրությունը։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության ծախսերին։ Էժան գրքերի համար ընտրում են էժան տառեր, որոնք չեն թանկացնում գրքի արժեքը։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության տեխնիկային։ Ժամանակակից տպագրության մեջ օգտագործում են տարբեր տեսակի տառեր, որոնք հարմար են տարբեր տպագրական մեքենաների համար։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության որակին։ Լավ տպագրության համար ընտրում են հստակ տառեր, որոնք չեն խանգարում կարդալուն։

Տառերի ոճը պետք է համապատասխանի նաև գրքի տպագրության արագությանը։ Արագ տպագրության համար ընտրում են պարզ տառեր, որոնք հեշտ են տպվ

կի, Վերին Շլեզիոյ եւ չեխական սւարի մէկ մասին համար։ Ամէն պարագայի մէջ, այս միջոցին Գերմանիոյ ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Լեհաստանի վրայ։ Հիթլէր Միւնիխ գացած է, քարոզութեանց նախարարը՝ Տոքթ. Կէօ – պէլս Փէշթա եւ Աթէնք, իսկ մարշալ Կէօրինկ Իտալիա կը գտնուի։ Հաւանական է որ Տանցիկի խնդիրը լուծուի դիւանագիտական բանակցութիւններ – րով. բայց Գերմանիա աչք ունի նաեւ Վերին Շլեզիոյ, ինչպէս եւ չեխական Պոհեմին քաղաքին վրայ, զոր Լեհաստան գրաւեց անցեալ Սեպտեմբերին։ Այս քաղաքը ոչ միայն ռազմագիտական դիրք մը կը համարուի կարպաթեան լեռներուն մէջ, այլեւ հանգոյցն է Մորավիան, Պոհեմիան, Լեհաստանը եւ գերմանական Շլեզիան միացնող բոլոր երկաթուղիներուն։ Առանց Պոհեմինի Գերմանիա չի կրնար իշխել արեւելեան – արեւմտեան միակ երկաթուղին որ կ'երթայ Սլովաքիա եւ Հունգարիա։

Երկուշաբթի օր նորէն բուռն ցոյցեր կատարուեցան Լեհաստանի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, Գերմանիոյ դէմ։ Այս առթիւ գերմանական ձայնասփիւռը վրդովիչ տեղեկութիւններ հաղորդեց, ըսելով թէ «գերման մանուկներ եւ կիներ կը հալածուին եւ ծեծ կ'ուտեն, պարզապէս գերմաներէն խօսելուն համար»։

Անգլեւոռւս բանակցութիւնները

— oo —

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ անգլիական պատուիրակութեան նախագահը, Պ. Հըտսըն նոր տեսակցութիւններ ունեցաւ արտաքին առեւտուրի գործավար Միկոյեանի, արտաքին գործավար Լիթվինովի եւ վարչապետ Մոլոթովի հետ։ Այս խօսակցութեանց ընթացքին քննուեցաւ երկու երկիրներուն առեւտրական յարաբերութեանց զարգացման խնդիրը։ Խորհրդային զեկոյցը կ'ըսէ թէ «երկու կողմերը պարզեցին իրենց դիրքը եւ այս առթիւ կարգ մը լուրջ անհամաձայնութիւններ երեւան եկան»։ Կը կարծուի թէ այդ անհամաձայնութիւնները պիտի հարթուին յառաջիկային, երբ նոր բանակցութիւններ կատարուին Լոնտոնի մէջ։ Երկու պետութեանց ներկայացուցիչները խօսակցութիւններ ունեցան նաեւ միջազգային կացութեան մասին, որ լրջօրէն կը զբաղեցնէ զիրենք։

Լոնտոնի թերթերը մեծ արդիւնք մը չեն սպասեր առեւտրական բանակցութիւններէն, դիտել տալով թէ խորհրդային չուկան չատ սահմանափակ է։ Մոսկուայի կառավարութիւնը միշտ կը խուսափի օտար երկրի մը դրամատնական տիրապետութենէն, հետեւաբար սահմանափակելով իր արտածում – ները, ներածումներն ալ նուազագոյն աստիճանին իջեցուցած է։ Թերթ մը կը գրէ թէ խորհրդային անձայրածիր կայսրութեան ամբողջ ներածումները հազիւ կը հաւասարին փոքրիկ Տանըմարքայի ներածումներուն։ Միւս կողմէ, Մոսկուայի մէջ միշտ կասկածոտ են Անգլիոյ քաղաքական դիտումներու մասին։ Կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրավտա», կը գրէր առջի օր.— «Մօտաւոր ապագան պիտի ցոյցնէ թէ բան մը փոխուա՞ծ է Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, թէ պարզապէս վարպետ խաղ մը կը փորձուի, ուրիշի մը կռնակին վրայ եւ ուրիշի մը ձեռքերով»։ Այս առթիւ թերթը չարաղուշակ ախտանշան մը կը նկատէ Ռումանիոյ անձնատուութիւնը Գերմանիոյ։ «Այդ անձնատուութիւնը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ փոքր պետութիւնները օգնութիւն չեն յուսար մեծ պետութիւններէն։ Գերմանիա կեղծ. եւ աբեւելեան Եւրոպայի մէջ չահած նիւթական նոր աղբիւրները պիտի ծառայեցնէ զաղթային նոր պահանջներ ուղղելու Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի»։

Սպանիական կռիւները վերսկսան

»»» • ««

Նորէն հակասական լուրեր կը չրջին Մատրիտի անձնատուութեան մասին։ Զրոյցի մը համաձայն Զօր. Ֆրանքոյի յառաջապահները արդէն հասած են Մատրիտի արուարձանները։ Ուրիշ լուրեր կ'ըսեն թէ Մատրիտի ազգ. խորհուրդը արձակելով բոլոր նորագիր զինուորները, սկսած է պարպել մայրաքաղաքը։

Ազգայնական զօրքը յարձակողականի ձեռնարկած է նաեւ Թալավերայի եւ Թոլէտոյի ուղղութեամբ, մեւնոյն ատեն յառաջանալով դէպի Քարտովա։ Իրենց զեկոյցին համաձայն ,այս ճակատին վրայ յառաջ խաղացած են 25 մղոն եւ գերի բռնած՝ 15.000 հանրապետականներ։ Մատրիտի դէմ գործողութիւն չեն կատարեր, նկատի առնելով քաղաքին մէջ ծագած իրարանցումը եւ անխուսափելի համարելով անձնատուութիւնը։

Սպանիոյ փախստականները օր առաջ վերադարձնելու համար, արտաքին նախարարը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ սպանիական դեսպանին հետ։ Զօր. Ֆրանքօ տակաւին կը մերժէ օրական 300էն աւելի ներս առնել, ինչ որ անտանելի կացութեան մը կը մատնէ Ֆրանսան։ Նախարարը անմիջական կարգադրութիւն պահանջեց, իսկ դեսպանը խուսափողական պատասխաններ տուաւ։

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Անգլիոյ սպայակոյտին նախագահը, Լորտ Կորթ, Ֆրանսա հասաւ երէկ։ Լորտը կարեւոր խորհրդակցութիւններ պիտի ունենայ Ֆրանսական սպայակոյտին հետ եւ պիտի այցելէ Մաժինոյի գիծը։

Պաղեստինի արաբ ապստամբներուն գլխաւոր վարիչը, Ամտիւլ Ռահիմ էլ Հաճ Մոհամմէտ սպաննուեցաւ անգլիացի զինուորներու կողմէ։ Ապստամբապետը վերջերս Սուրիա երթալով, տեսակցած էր մեծ մուֆթիին հետ եւ նորէն Պաղեստին վերադարձած։ Առջի օր պաշարուեցաւ տունի մը մէջ, եւ սպաննուեցաւ, երբ կը փորձէր փախչիլ։ Նոյն պահուն օդանաւերն ալ կրակ կը տեղային։

25 ԻՏԱԼԱՑԻ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐ, որոնք կ'աշխատէին Աստանի քարահանքերուն մէջ (Եգիպտոս), ձերբակալուեցան եւ Գահիրէ փոխադրուեցան պինուորական հսկողութեամբ, լրտեսութեան կասկածով։ Աստանի քարահանքերը կը գտնուին Նեղոսի մեծ թումբին մօտ, որմէ կախում ունի Եգիպտոսի հարստութեան մէկ մասը։

ԿՈՐՆԹՈՍԻ ջրանցքը նորէն փակուեցաւ նաւարկութեան առջեւ, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու որոնք ահագին քարեր գլորած են ջրանցքին մէջ։

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՑ կառավարութիւնը զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ, իմացած ըլլալով թէ ստուարաթիւ գերման զինուորներ համախմբուած են սահմանագլուխին վրայ։ Սահմանապահ զօրքը կրկնապատկուած է եւ սահմանամերձ ճամբաներն ու կամուրջները պաշտպանուած են ականներով։ Կառավարութիւնը յորդորեց որ ժողովուրդը չհաւատայ երկիւղալի զրոյցներու։

ԵՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ Գերմաններու առաջնորդը, ծերակուտական Կրասէ, Պերլին հասաւ երկու հետեւորդներով, խորհրդակցելու համար կառավարութեան հետ։ Առաջին անգամ է որ փոքրամանուութեան ներկայացուցիչ մը Պերլին կ'երթայ եուկոսլավիայէն, ուր կը գտնուին 750.000 Գերմաններ, 83 առ հարիւրը հողագործ։

ՄԱՐԱՋԱՅՏ ԿԷՕՐԻՆԿ, որ Սան Ռէմօ գացած էր հանգստանալու համար, Լիբիա պիտի երթայ, կ'ըսեն, տեսակցելու համար իր մտերիմ բարեկամին՝ մարաջախտ Պալպոյի հետ։ Վերադարձին գերման մարաջախտը Հռոմ պիտի երթայ, տեսնելու համար Մուսոլինին եւ արտաքին նախարարը՝ Կոմս Ճիանօ։

ՊՈՀԵՄԻՈՑ ԵՒ ՄՈՐԱՎԻՈՑ (Չեխիա) հրէական հարստութիւնները գրաւելու համար բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ Փրակայի մէջ, համաձայն հակահրէական վարդապետութեան։ Այս առթիւ բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները լուծուելով, միայն մէկ կուսակցութիւն պիտի կազմուի, այն ալ հիթլէրական։

Հ.Յ.Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ՅՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆ ստիպողաբար ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները ջորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին, հայ ակումբին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» Շրջ. կոմիտէն քնդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները, 31 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին, «Զարդարեան» գրադարանը, 181, Գուռ Լաֆայէթ, ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

Հրապարակային դասախօսութիւն

30 Մարտ, Հինգշաբթի գիշեր, ժամը 8,30ին Գ. Թաղաւետարանի գրադարանին մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ազգայնականութիւն եւ ընկերվարութիւն»։

«ՐԱՓՔԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 30 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet։

Կը խօսի Պ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ազգային սահմանադրութիւնը եւ անոր անդրադարձումը արեւելահայերու ազգ. կեանքին վրայ»։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 30 Մարտ, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Գոսիւէ, Փարիզ։ Կը գասախօսէ Միութեան անդամներէն Պ. ՊԵՐՃ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Գրագէտ Henri Troyatի գրական գործը»։ Ներկայ պիտի ըլլայ ինքը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիւէ-Մուլինոյի ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան կողմէ

2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ

26, Rue Troyon, Sèvres

Առաջին անգամ բլլալով կը ներկայացուի Պ. Ղազարոս Դանիէլեանի «ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋԷՆ ԱՐԵՒ ՑՈԼՔԸ» (5.արար 2 պատկեր)

Ղեկավարութեամբ ՅԵՂԻՆԱԿԻՆ եւ տեզական կարող ուժերու

Կը խօսի Գնդապետ Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, 5 տարեկանէն վեր փոքրիկներու 2 ֆրանք։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Փարիզի Հար. Շրջանի «Ցառաջդիմասիրաց» կողմէ ի նպաստ իր վարժարանին

2 Ապրիլ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, գաշան, ցիսքանսէրի սրահին մէջ

Կը նախագահէ Ս. ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ — Կը խօսի Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկին Ա. Յակոբեան (Երգ), Օր. Հրանոյշ Գազազեան (պար), Օր. Անահիտ Գավէզեան (Երգ), Պր. Ստեփան Դանիէլեան (Երգ), Պր. Միհրան Գազանճեան (ջութակ), եւ Պր. Գարեգին (Թառ)։ Աշակերտութիւնը կ'երգէ ու կ'արտասանէ։

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Հաղորդակցութեան միջոց.— Տանիէր Րուշըրոյէն առնել Բուլէնսանի գիծը ու իջնել Պանեէօ կայարանը, որուն մօտ է Տխրանոէլի սրահը։

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Պօտտոյի «Արարատ» Միութեան

2 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3,30ին

Սանգուրեան թատերախումբը կը ներկայացնէ

ԱՐՄԵՆՈՒՀ (Ղեւոն Միլոյեանի)

Մուտք՝ 4 ֆր., փոքրիկներու՝ 1 ֆր., միութեան սանեերու մուտքը ձրի է։

Պարահանդէս

Կազմակերպուած Լիոնի Պոլուի եւ Շրջ. վերշ. Հայր. Միութեան կողմէ

1 Ապրիլ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս։ Maison Wattelbledի «Lugdunum» չքեղ սրահներուն մէջ, Լիոն։

Կը նուագէ Lugdunum «Jazz», զանազան պարերու ցուցադրութեամբ։

Farandole acrobatique, bataille de boules, ակրոպանթէն, քոմիքյեոն։

Ճոխ պուֆէ։ Մուտք այրերու՝ 10 ֆրանք, կիներու՝ 8 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին միութեան անդամներուն մօտ եւ հանդէսին օրը կիշէն։

ՑԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ
Հ. Ց. Դ. Սէնթ-Մարկըիտի «Հա – մազասպ» խումբի բոլոր ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Պ. Գէորգ Նշանեանի եւ իր պարագաներուն իր երիտասարդ եղ – բօր՝ ՎԱՀԱՆ ՆՇԱՆԵԱՆի եղերական մահուան առթիւ։ Վահանը ամուսնացած էր եւ կը թողու մէկուկէս տարեկան զաւակ մը։ Իր զինուորական պարտականութիւնը սպանիական սահմանին վրայ կատարած առեն, իր ընկերները սպանիացի փախստականներէն ատրճանակ մը կ'առնեն եւ հետը խաղացած ժամանակ զնդակ մը պայթելով կը սպաննէ դժբախտ ընկերը։	Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ծարուքեանեան եւ Պ. Շահէն Ինճէեան 50 ֆրանք կը նուիրեն, Համազգայինի Փարիզի Մասնաճիւղին, փոխան ծաղկեպսակի, Տէր Վահան Աւագ քահանայ Խոյեանի մահուան առթիւ։

Le Gerant : H. STEPHAN

17 Rue Damesme — PARIS (13)

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՌՔԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ՇՔԵՂ ԿԵՐՈՊՈՎ

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

եւ Ֆ. Կ. Խաչի տասնամեայ գործունէութիւնը

ԿԻՐԱԿԻ, 2 ԱՊՐԻԼ 1939, ԺԱՄԸ 15-24

AÉRO-CLUBի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 6, Rue Galilée - métro Boissière

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍՄԱՔՐԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆՊ

Ղեղավարութեամբ դերասան Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ Կ. Խաչի Մասնաճիւղի սիրողներու խումբը կը ներկայացնէ երկու զուեշ՝

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԵՐԿՐԱՋԱՓԸ - ԴԻԱԿԸ ԵՒ ԱԳՌԱԻՆԵՐԸ

Կ'երգեն՝ Տիկ. Le Roy (Ազապէկեան) եւ Պ. ՄԵՀԷՏԵԱՆ

Ջութակ՝ Տիկ. Ս. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ ընկերակցութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Ցայտնի ուժերու մասնակցութեամբ, երգով ու պարով կը ներկայացուի

ՀԱՑ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՐՄՆԻՒԲԸ

որուն իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Տիկ. Ցակոբեան, Օր. Գազանճեան եւ Օր. Կոստանեան, Պ.Պ. Մ. Ագնուորեան, Սրուանձտեան, Թառիսթ Աբգար, վրայի կինտօ եւ ուրիշներ։

ԸՆՏԻՐ ԺԱՄԸ — Carlo-Canti ՄՈՒՏՔ 10 եւ 20 ֆրանք

ԽՍԱՓԻՒՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Է ՃՈՒ ՈՒ ՀԱՄԵՂ ՊԻՏԻՔ

Գեղարուեստ. բաժինը կը սկսի ճիշդ ժամը 3ին, կը խնդրուի ճշտապահ ըլլալ։

ՄԱՑՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաբրել տուէք ամէն գիշեր պատկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ճիճեանի formuleին վրայ)։

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարանիերէն Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթութիւնու կազմութիւնը։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺՇ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՇ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՆ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Ընտանիները ժամադրութեամբ։

ՏՈՒՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12—90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըն· դիրներ։ Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու· թեան նոր օրէնքներու։

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·։ (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ)։ Ընդունելութիւն ժամը 5—7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՑՏԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՕՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(ՄԷԹՐՕ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

AUBERGE "MON PLAISIR"

17, Rue Laferrière, Paris (9)

(Angle rue Henri Monnier et rue N. D. de Lorette)

Métro St. Georges. Tél. Trudaine 11—67

Կովկասեան եւ արեւելեան համեղ կերակուրներ։ Ամէն օր ընթ. ՏՕԼՄԱՆԵՐ, ՇԱՇԼԻԿ եւ ճաշացուցակի փոփոխութիւն։

Եկէք, համոյքով ուտելու խոհարար ԿԱՐՊԻՍի խնամքով պատրաստած եւ միշտ գնահատուած կերակուրները։

Հաճելի ժամադրավայր ՕՂիի եւ ախորժաբեր աղանդերներ սիրահարներուն։

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանկ	75 ֆրանկ	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանկ	140 ֆրանկ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանկ	110 ֆրանկ	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
30
ՄԱՐՏ
JEUDI
30 Mars
1939

15e Année — No. 4002

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՄԵՂԻ ՉՍՊԱՍԵՐ

Երէկ պարզած եղանք ընդհանուր թմրութիւնը, հարցումներու տեղատարափի մը տակ։

Այն ո՞ր միամիտն է որ պիտի կրնար համոզել թէ այս անտրոլութիւնը անմիջապէս վերջ կը դնէ, երբ իսկապէս ճգնաժամի մը առջեւ գտնուինք։

Պատերազմի մը պարագային — զոր երբեք չենք մաղթեր — յարաբերութիւնները անդամ կրնան խզուիլ երկիրէ երկիր եւ գաղութէ գաղութ։ Եւ ասոր, կը պատահին այնպիսի դէպքեր, որոնք երբեք չէին նախատեսուած։

Մ՛ով պիտի վարէ, որո՞ւ պիտի դիմենք, այդ պարագային։

կարելի՞ է ղեկավարութիւն կազմել, պատահական մարդիկ շաբելով քովէ քով,— այս երեւելին, այն երեւելին, սա Մինութիւնը, միւսը ...

Ահաւասիկ յատկանշական լուր մը։

Երկու օր առաջ Փարիզի մէջ կազմուած է նոր միութիւն մը, «Ընկերակցութիւն Ֆրանսական Հանրապետութեան Բարեկամներու»։

Նպատա՞կը,— «ուսումնասիրել, յանուն Ֆրանսայի եւ հոս հաստատուած օտարականներու ընդհանուր շահերուն, այն բազմազան խնդիրները որ կը ծագին, իրրեւ հետեւանք աւելի քան 3.000.000 օտարականներու ներկայութեան մեր հողին վրայ»։

— «Ընկերակցութիւնը կ'առաջադրէ յիշեցնել Ֆրանսայի ասպնջական առաքինութիւնները, ինչպէս եւ անհրաժեշտութիւնը որոշ բանակութեամբ ներգաղթի, եւ միեւնոյն ատեն յայտարարել այն պարտականութիւնները որ կ'իյնան անոնց վրայ որ կ'օգտուին ֆրանսական հիւրընկալութենէն»։

Ընկերակցութեան պիտի կրնան անդամակցիլ Ֆրանսայի զանազան օտար գաղութներու ներկայացուցիչները։ Արդէն իսկ ընդունուած են 15 ազգերու ներկայացուցիչները։ (Ընկերակցութեան վարիչ անդամներուն մէջ կը գտնենք նախկին նախարար Պ. Իվոն Տէլպոս, Լէոն Լակուանժ, Ռէյմոն Միլէթ, Պոհ Փիչօ եւ Անռի Թորէս, բոլորն ալ ականաւոր անձեր)։

Արդ, մեր պատուարժան գաղութն ալ տեղեկութիւն ունի՞ այս ձեռնարկին։ Եւ եթէ որ եւ է հրաւէր ուղղուած է, ո՞վ է պատասխանած։

Եւ ասիկա առաջին անակնկալը չէ։

Վերջերս մենք առիթ ունեցանք չօշափելու «Թան»ի չարք մը խմբագրականները, որոնք ուշադրութիւն կը հրաւիրեն օտարազգիներու ներգաղթի, հակողութեան, «իւրացման» (ձուլում) եւ յարակից խնդիրներու մասին։

Մարտ 26ին Փարիզի կիսապաշտօնական օրկանը նորէն յուզելով այս հարցերը, մանաւորապէս կը ծանրանար զինուորագրութեան, հպատակութեան, ձուլման եւ «մեր հողին վրայ կազմուած կարգ մը օտար գաղութներու» վրայ։

— «Պէտք է ստիպողաբար եւ ամէն գնով մեր օձիքը ազատել այս օտար խմբակցութիւններէն,— նացիներ, փաշականներ, հակափաշականներ կամ համայնավարներ, որոնց գործունէութիւնը, որ միշտ վնասակար է, ահաւասիկ մը պիտի դառնայ, երբ Ֆրանսա հարկադրուի պատասխանել նախարարական մը»։

Անշուշտ մենք վախնալիք բան չունինք այս ճակատին վրայ։ Բայց սոնք խնդիրներ են որ չեն կրնար անտարբեր ձգել մեզ։ Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ »

Ջարակոշկոն քառ մը, որ շրջան կ'ընէ տարիներէ ի վեր, երկիրէ երկիր եւ քերքէ քերք։

Նախ հայկական ճակատին վրայ։

«Միացեալ ճակատ» յայտարարեցին «Հայաստանի բարեկամները», պայքարելու համար Դաշնակցութեան դէմ։

Եւ պայքարեցան արիւ՛բար։ Նոյն խոկ Ֆրանսերէն, արաբերէն կամ անգլերէն թռուցիկներ տպեցին եւ օգնութեամբ կանչեցին ալժերիացի, սպանիացի, չինացի, իրլանտացի կամ իտալացի «հակաֆաշականներ», որպէսզի ապահովաբար հայ ժողովուրդի գոյութենէն անգամ լուր չունենին։

Ճակատը ինքն իր մէջ լուծուեցաւ սկսելով Ամերիկայէն, ուր այլեւս ոչ աւար մնացած էր, ոչ ալ հաւար։

Եւ այսօր, քանի իսկ ճակատին անդամներն են որ կրակ եւ փրփուր կը տեղան իրարու դէմ։

Միացեալ ճակատ մըն ալ բարոզ-ուեցաւ յանուն ազգային գերագոյն շահերու։ Իսկականը։

Եւ ահա վայնասուն մը,— դաւա-դրապիւ՛ն, մեծատիրութի՛ւն։ Պէտք է բանդել ...

«Քաջերը» ասպարէզ իջան թուղթ սրտելու համար, իսկ խելօսները հաշուեցան իրենց պատեհանին մէջ։

— Ա՛յո, համաձայն ենք, բայց ... Շատ ալ չեմ զարմանար։

Ահա «բանց մեզ աղէկներ»ն ալ կը փորձեն միացեալ ճակատ կազմել յանուն խաղաղութեան, սանձելու հա-մար գերմանական գրոհը։

Լեհաստան.— Սկզբունքով համաձայն եմ, բայց ...

Ռումանիա.— Ես չեմ ուզեր դրա-ցիներուս թշնամութիւնը գրգռել ...

Մեծն Բրիտանիա.—Պարզապէս հաւաքական ազդարարութիւն մը պիտի ուղղենք։

Լեհաստան.— Ի հարկին մարտա-կան աջակցութիւն կը տրամադրե՞ք։

Սպասեցէք, մեր արտաքին նախարարը Լոնտոն պիտի գայ ապրիլին, լայնօրէն կը խօսինք։

Մեծն Բրիտանիա.— Իմացէք որ մեզի հետ են Ֆրանսա, Խ. Միութիւնը եւ Թուրքիա։

Լեհաստան եւ Ռումանիա.— Ֆրանսան շատ հեռու է եւ ծանրաբեռնուած։ Խ. Միութիւնը քող իրեն պահէ իր խունկն ալ, մոմն ալ։ Թուրքիան մեզի չափ մտահոգ է։

Մեծն Բրիտանիա.— Բայց այս ընթացքով Գերմանիա կը բաժլեորուի եւ նոր արշաւներ կը կատարէ, այս անգամ ձեր գլխուն։

Միւսները.— Այն ատեն մենք կը կուռինք։ Աւստրիոյ եւ Չեխոսլովակիոյ համար ալ յայտարարութիւն, նոյն իսկ երաշխաւորութիւն ստորագրուեցաւ։ ո՞վ տեղէն շարժեցաւ ...

Եւ քանավէնը կը շարունակուի, մինչ «Առաջնորդ»ները ամէն օր նոր խաղ մը կը սարքեն։

Մխիթարուի՞ն որ մեծերն ալ մեզի կը նմանին — կ'անձրկի՞ն։

Բայց նոյն այդ անձնարակութիւնը չէ՞ր որ մինչեւ հոս բերաւ մեզ։

Նորէն եւ նորէն կարդացէք Լոյտ Ջորճի յուշերը։ Կարդացէք եւ պահեցէք։

Ո՞վ կ'ըսէ թէ նորէն առիթ պիտի չունենանք սերտելու զանոնք։

ՎԱՀԷ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՏՐԻՏ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԵՂԱՒ

Հազարաւոր փախստականներ լոյս աշխարհ կ'ելլեն իրենց թախտոցներէն

Երեքշաբթի կէսօրէն վերջը ժամը 3ին Սպանիոյ ազգայնականներըամբողջովին տիրապետած էին Մատրիտի։ Քաղաքը արդէն բաց էր բանակին առջեւ, երբ հանրապետական եւ ազգայնական զինուորները դուրս ելլելով իրենց խրամներէն, զլանիկները փոխանակեցին, ինչպէս եւ թերթ եւ ուտելիք։ Հանրապետական զինուորները դիւրացնց պարզեր էին իրենց խրամները, իսկ զնդ. Քազատօ, պատերազմական նախարարը, փախած էր Մատրիտէն։ Երբ արշաւոյսը ծագեցաւ, ե. զօրամասը, որ կը բաղկանար ազգայնականներու համակիրներէն, սկսաւ ազատօրէն երեւալ քաղաքին մէջ, իսկ ժամը 6ին պարզուեցաւ առաջին սպիտակ դրօշը, որ կ'երեւար քաղաքէն դուրս համախմբուած ազգայնականներուն։ Եւետոյ անմիջապէս տեղի ունեցաւ իշխանութեան փոխանցումը։ Առաջին առթիւ փախան բոլշեւիկները, քաղաքէն հեռանալով կամ օտար դեսպանատուններուն եւ հիւպատոսարաններուն ապաստանելով։ Կէս օրին միայն արտաքին նախարարը, ընկերվարական Պէթէկյրօ մնացած էր, իբրեւ կառավարութեան անդամ։ Սպիտակ դրօշները հեզհեզիկ բազմացան, ճերմակ ամպի մը պէս ծածանելով քաղաքին վրայ։ Արտաքին նախարարը ճայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ, հանդարտութեան յորդոր կարդալով ժողովուրդին։ Եւ աւելցուց.

— «Հաւատարմօրէն պիտի դործադրեմ ազդ. պաշտպանութեան խորհուրդին ծրագիրը։ Հասանք մեր նախատեսած վայրկեանին»։

Եւետոյ անթելին գլուխը անցաւ զնդ. Փրատօ եւ յայտարարեց թէ Մատրիտ անձնատուր եղած է։ Այս աւետիսին վրայ, հազարաւոր դուռներ բացուեցան եւ բազմութիւնը փողոցները թափեցաւ արտասուագին, «Աբրիպա Խափանիա, վիվա Ֆրանքօ» աղաղակելով։

Ազգայնական զինուորները սկսան յառաջանալ համալսարանին աւերակներուն մէջէն, դէպի քաղաքին կեդրոնը, մինչ ժողովուրդը ցնծութեան կանչեր կ'արձակէր։ Երիտասարդները սկսան բանալ արձանները, որոնց չուրջը պատեր չինուած էին, պաշտպանելու համար թնդանօթաձգութեան եւ օդանաւերու դէմ։ Հաղարաւորներ դուրս ելան թաքստոցներէն եւ նկուղներէն, իրենց տուները երթալով։ Ազգայնական վոքր դրօշներ աճուրդի հանուեցան մինչեւ 50 փեզեթայի։ Բազմաթիւ մարդիկ որոնք հրապարակաւ չէին երեւցած պատերազմէն սկիզբէն ի վեր, խառնուեցան տանջահար բանուորներու հետ, փառք տալով Ֆրանքոյի, Աստուծոյ եւ Ս. Կոյսին։ Աննկարագրելի էր խանդավառութիւնը, բայց որ եւ է դէպք չպատահեցաւ։

Քաղաքական բանտարկեալները անմիջապէս ազատ արձակուեցան, իսկ փախստականները դուրս նետուեցան օտար դեսպանատուններէն։ Ինչ վերջը ազգայնական հրամանատար մը անթելին գլուխն անցնելով յայտարարեց.

— «Սպանիացիներ, Մատրիտը Ֆրանքոյի ձեռքն է։ Կեցցէ՛ Սպանիա»։

Եւետոյ հանդարտութեան յորդոր կարդաց եւ խոստացաւ հաց եւ ուտելուստ ճարել անմիջապէս։

Մատրիտ պաշարուած էր 2ուկէս տարիէ ի վեր։ Քաղաքին դրաւումով, հիմնովին կը ճեղքուի հանրապետական ճակատը մինչեւ Միջերկրական, դրեթէ երեք տարի անվթար մնալէ վերջ։ Այնպէս որ, այլեւս անյոյս է որ եւ է դիմադրութիւն։ Ազդ. պաշտպանութեան խորհուրդը այժմ կը խորհրդակցի Վալենսիայի մէջ, ուր ապաստանած էր վերջին պահուն, այդ չրջանը եւ ուրիշ հողեր ալ յանձնելու համար։ Այսպէս ինքնին վերջացած պիտի ըլլայ պատերազմը։

Մատրիտի անձնատուրութենէն անմիջապէս վերջը, մինչ եկեղեցիներու զանգակները կը հնչէին եւ ժողովուրդը կը ցնծար, ազգայնական օդանաւեր երեւցան քաղաքին կեդրոնական հրապարակին վրայ։ Առաջին անդամ քաղաք մտած զօրքին մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէին իտալացի կամաւորները, հրամանատարութեամբ զօր. կամպարայի։ Ազգայնական զօրքը քաղաք մտաւ երեք ուղղութեամբ, եւ անմիջապէս փոխուեցաւ քաղաքին վարչութիւնը։ Քաղաքէն դուրս, բոլոր ճամբաները խճողուած էին զինուորական կառքերով, ռազմամթերքով եւ ուրիշ իրերով, որոնք երեսի վրայ ձգուած էին խառն ի խուռն։ Հաղարաւոր պահակներ անմիջապէս յանձնեցին իրենց դէնքերը եւ ճերմակ փողկապներ կապեցին իրենց հրացաններուն վրայ, ի նշան անձնատուութեան։

Քաղաքին համալսարանական ոստանը, որ հերոսական դիմադրութեան դլխաւոր կեդրոնն էր աւելի քան երկու տարի, ամայի էր, մինչեւ որ հասան ազգայնական զինուորները։ Քաղաքին անձնատուութենէն վերջը ազգայնական զօրքը դրաւեց նաեւ մօտակայ աւան մը, Արանկուէզ, դէրի բռնելով ամբողջ հանրապետական պահակազօրքը, 5000 հոգի։ Միեւնոյն ատեն հաղորդուեցաւ թէ հանրապետական դիմադրութիւնը խորտակուած է նաեւ Քորտովայի եւ Թոլէտոյի չրջաններուն մէջ, այլեւս անխուսափելի դարձնելով Վալենսիայի եւ կարթագինէի եան. ճակատներուն անձնատուութիւնը։

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԵՒ ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

Մատրիտի անձնատուութեան առթիւ Մուսոլինի ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ Սպանիոյ պատերազմը վերջացած է։ Այս առթիւ ըսաւ.

— «Ընկերներ, Ֆրանքոյի հետեւակազօրքը եւ մեր լեգէոնականները Մատրիտ մտած են։ Սպանիոյ պատերազմը վերջացած է։ Կը նշանակէ թէ բոլշեւիզմը պարտուած է։ Այսպէս պիտի վերջանան Իտալիոյ եւ Ֆաշականութեան բոլոր թշնամիները»։

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Մուսոլինի Փալացցօ Վենեցիայի պատմական պալատին պատշգամբը ելաւ, բազմութեան կանչերէն եւ ծափերէն կէս ժամ վերջը։ Պալատին հրապարակը առատօն խճողուած եւ երթեւեկը դադրած էր 18.000 օդանաւային զինուորներով, որոնց Մուսոլինի 22 ոսկի չքանչաններ բաչխեց, (18ը՝ Սպանիոյ մէջ մեռած օդաչուներու ազգականներուն)։ Արծաթ եւ պղինձ չքանչաններ ալ բաժնուեցան։

Հիթլէր ալ անմիջապէս հեռաւոր հեռագիրը ուղղեց Զօր. Ֆրանքոյի.

—«Սրտագին շնորհաւորութիւններս կը յայտնեմ ձեզի, ազգայնական զօրքին Մատրիտ մտնելուն առթիւ։ Ազգային Սպանիան վճռական յաղթանակ մը տարաւ բոլշեւիկութեան վրայ, որ քանիչ տարրն է ժողովուրդներու մի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՈՒՐ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ ՆԱԵԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Միջազգային մամուլը կը չարունակէ զանազան ենթադրութիւններ ընել Իտալիոյ դիտաւորութեանց մասին։ Հռոմի թերթերը միշտ կը պնդեն թէ Միջերկրականը «կենսական տարածութիւն» մըն է Իտալիոյ համար, ինչպէս կեդր. Եւրոպան՝ Գերմանիոյ համար։ «Ոչ Անգլիա, ոչ ալ Ֆրանսա կրնան պնդել թէ նոյնքան չահեր եւ իրաւունքներ ունին Միջերկրականի մէջ որքան Իտալիա»։

Հեղինակաւոր թերթ մը, «Ձիօրնալէ տ'Իթալիա», իր խմբագրականին մէջ կը սահեցնէ հետեւեալ խօսքերը.

— «Այս պատճառով է որ Իտալիա ուշադրութեամբ կը հետեւի հակակշռի եւ զինաւորման այն գործունէութեան զոր կը ցուցնեն Անգլիա եւ Ֆրանսա, արեւելեան Միջերկրականի մէջ օսմանեան կայսրութենէն անջատուած երկրամասերու վրայ»։

«Թան»ի թղթակիցը զարմանալի դտնելով այս արտայայտութիւնը, կը հարցնէ.

— «Ի՞նչ կայ այս տողերուն տակ։ Թրբական կայսրութեան վերյիշումը որ եւ է իմաստ ունի՞։ Նոր բաղաքականութի՞ւն մը կը հետապնդեն էնկիւրիի մէջ։ Զմոռնանք որ իտալական մամուլը նպաստաւոր դիրք մը բռնած է Սուրիոյ անկախութեան հանդէպ, այսինքն կ'ուզէ որ այդ երկիրը անջատուի Ֆրանսայէն եւ թէ Պաղեստինի գործերուն մէջ ալ Արաբներուն կողմը կը բռնէ։ Ամէն պարագայի մէջ, Իտալիա մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Սուրիոյ եւ Պաղեստինի կարգուսարքին, այն հասկացողութեամբ թէ այդ երկու երկիրները կը դիւրացնեն Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դիրքերը Միջերկրականի մէջ»։

*** «Իմանիթէ» կը դրէ թէ մարաջախտ Կէօրինկ Լիբիա (Աֆրիկեան Տրիպոլիս) պիտի երթայ, աչքէ անցընելու համար ռազմական դիրքերը, ուր գերման զինուորներ ալ կը դտնուին։ Իսկ Տոքթ. Կէօպէլս, քարոզութեանց նախարարը, որ Փէշթա գացած է, Աթէնք ալ հանդիպելէ վերջ, պիտի այցելէ Հռոդոս (Երկոտասան կղզիներ)։ Բոլշեւիկ պաշտօնաթերթը կ'աւելցնէ.

— «Այս իտալական ստացուածքին մէջ, որ ռազմագիտական կարեւոր դիրք մը կը գրաւէ Եգէական ծովուն բերանը, նացի վարիչը տեղին վրայ պիտի ուսումնասիրէ զօրացումը եւ իտալեւգերմանական գործակցութիւնը արեւելեան Միջերկրականի մէջ, այսպէս լրջօրէն սպառնալով Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ, ինչպէս եւ Թուրքիոյ հաղորդակցութեանց։»

Չեմպըրլէնի նոր ծրագիրը Հիթլէրի դէմ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Պ. Չեմպըրլէն պատասխանելով զանազան հարցումներու, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ, զերմանական արշաւին դէմ ծրագրուած միջոցներու մասին.

— «Լիովին կ'ըմբռնեմ ժողովին օրինաւոր բաղձանքը՝ անցուդարձին տեղեակ մնալու մասին։ Բայց մինչ խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին, բացարձակապէս էական է յարգել գաղտնապահութիւնը։ Կը յուսամ թէ երեսփոխանները պիտի չզնդեն դեկուցումի մը մասին որ կրնայ կատարեալ ըլլալ միայն այն ատեն երբ կառավարութիւնը իմանայ միւս պետութեանց վերջնական տեսակէտները»։

— «Նախապէս ըրած յայտարարութիւններէս կը հետեւի թէ մեր նախատեսած ծրագիրը կ'անցնի պարզ խորհրդակցութենէ սահմանը։ Բայց չեմ ուզեր այդ մասին մանրամասնութիւններ հաղորդել այսօր իսկ»։

Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ անգլիական կառավարութիւնը ժամանակը եկած կը նկատէ փոխելու իր աւանդական քաղաքականութիւնը, աջակցութիւն խոստանալով Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ ուրիշ վտանգուած երկիրներու, անշուշտ փոխադարձաբար օգնութիւն սպասելով։

Ուրիշ աղբիւրի մը համաձայն, Չեմպըրլէն չուզեր կապուիլ Խ. Միութեան հետ, նախընտրելով զինուորական դաչինք մը Ֆրանսայի հետ, ինչպէս եւ պաշտպանողական դաչինք մը՝ Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ միջեւ։ Կը թուի թէ Մոսկուայի մէջ ալ կրահած են այս պարագան։

Մինչ այս մինչ այն, պարտաւորիչ զինուորագրութեան խնդիրը կը չարունակէ յուզել Անգլիոյ հանրային կարծիքը։ Զինուորական մասնագէտներ կը հաշուեն թէ Անգլիա ունի մօտ 2.000.000 երիտասարդներ, 18 — 25 տարեկան, որոնք ուրիշ գործով պիտի չզրաղին, եթէ պատերազմ ծագի։ Պատերազմական նախարարութիւնը կը քննէ այս տրամադրելի ուժին օգտագործման խընդիրը, բազմապատկելու համար բանակը։ Շատեր կը հաւատան թէ կարելի է ի հարկին իրագործել այս ծրագիրը, կամաւորական դրութեամբ, թէեւ այս եղանակը չօշափելի արդիւնք մը չէ տուած մինչեւ այսօր։

Ներկայիս Անգլիոյ կանոնաւոր բանակը կը բաղկանայ 204.287 սպայէ եւ զինուորէ (18 — 20.000 պակաս՝ խաղաղութեան ատենի թիւէն)։ Պահեստներու թիւն է 139.312, յաւելուածական պահեստներ՝ 35.037, երկրապահ բանակ՝ 137.201։

Ռումանիա նոյնպէս մտահոգ

Ռումանիոյ վարչապետ Քալինեսքու ճառ մը խօսեցաւ Ազգային Վերածնունդի Ճակատին Գերագոյն Խորհուրդին առջեւ, եւ յայտարարեց.

— «Մենք պիտի կռուինք մեր բովանդակ ուժով, պահելու համար մեր երկրին ամբողջականութիւնը, որ մեր սրբազան ժառանգութիւնն է։

Վարչապետը յետոյ դասնօրէն դանդատեցաւ Հունգարիայէն, որ մինչեւ մարտ 14, այսինքն Գերմանիոյ վերջնագիրի օրը Չեխերուն, երախտագիտութիւն կը յայտնէր Ռումանիոյ որ չէզոք մնացած է, մինչ մարտ 14ին ինք համամիտ էր հինգ զօրաբանակ՝ ռումանական սահմանազուրկի վրայ։ Այդ օրէն սկսեալ հունդար մամուլը եւ ճայնասփիւռը սկսան անխնայ յարձակիլ Ռումանիոյ դէմ։ Ասոր վրայ՝ Ռումանիա պարտաւորուեցաւ ինքնապաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնել եւ պաշտօնապէս տեղեկացուց իր դրացիներուն, ընդ որս եւ Հունգարիոյ, թէ զէնքով պիտի պաշտպանէ իր երկիրը, եթէ ո եւ է յարձակումի ենթարկուի։ Վարչապետը չեշտեց նաեւ թէ գերմանեւռումանական առեւտրական դաչնագիրը ո եւ է կերպով ստուեր չի ձգեր Ռումանիոյ անկախութեան վրայ։

Պուքրէշէն հասած տեղեկութիւնները կը յայտնեն, թէ Ռումանիա անձնկութեամբ կը սպասէ Անգլիոյ առեւտրական պատուիրակութեան այցելութեան։ Վարչապետ Զէյմպըրլէն յայտարարեց խորհրդարանին մէջ, թէ Ռումանիա վստահացուցած է Լոնտոնը, թէ գերմանեւռումանական դաչնագիրը քաղաքական ո եւ է տրամադրութիւն չի պարունակեր, եւ թէ Ռումանիա կորսնցուցած չէ իր անտեսական անկախութիւնը։ Պուքրէշի կառավարութիւնը կը բաղձայ Մեծն Բրիտանիոյ հետ եւս կնքել առեւտրական նոր համաձայնութիւն մը, եւ այսպէս ընդարձակել իր ճարտարարուեստն ու առեւտուրը արտաքին աշխարհի հետ։

ԳԵՈՐԳ ՍԱՐԱՖՅԱՆ

(ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԳՈՐԾԻ)

ՎՂՎՈՏՈՂՋՈՒՄ ԵՎ ՀԱՂԹԱՆԱԿ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Մի երեկո, երբ ես արդեն քնել էի, հանկարծ լսեցի, որ հայրս ինչ-որ մեկի հետ խոսում է։ Ես ականջ դրի, որ լսեմ, թե ինչ են խոսում։ Հայրս ասում էր.

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ պատահեց։ Ես ուզում էի ճանապարհ ընկնել, որ գնամ Ղարաբաղ, բայց հանկարծ ինձ մոտ եկավ մի ծանոթ հայ, որ ապրում էր Ղարաբաղում, և ասաց, որ ինձ մի շատ լավ գործ կարող է տալ։ Ես էլ մտածեցի, որ ինչո՞ւ չգնամ։ Ես ինձ ասացի, որ Ղարաբաղ գնալուց հետո ես կարող եմ ինձ համար մի լավ տուն գնել, կին առնել, ապրել, ինչպես մյուս մարդիկ

ՀԱՅԵՑ ԿԻ Հ. Յ. ՊՈԼՍԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ
ՅԱՐԱՏԱՆՈՒ ՈՍԿԵԿԱՌՈՅՑԻՆ

Պատմական ակնարկ։ Ցեւակերպութիւն։ Ցեղային ոգին։ Ազգային ինքնագիտակցութիւն։ Ազգային ինքնապաշտպանութիւն։ Ազգային ինքնավարութիւն։ Ազգային ինքնուրոյնութիւն։ Ազգային ինքնաճանաչում։ Ազգային ինքնահաստատում։ Ազգային ինքնակերտում։ Ազգային ինքնակատարելագործում։ Ազգային ինքնաբացայայտում։ Ազգային ինքնաիրացում։ Ազգային ինքնաբարձրացում։ Ազգային ինքնաբարգաւաճում։ Ազգային ինքնաբարեկեցութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկամութիւն։ Ազգային ինքնաբարեսիրութիւն։ Ազգային ինքնաբարեհաճութիւն։ Ազգային ինքնաբարեխղճութիւն։ Ազգային ինքնաբարեպաշտութիւն։ Ազգային ինքնաբարեգործութիւն։ Ազգային ինքնաբարեմասնութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենդանութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենսունակութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենսագրութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենսաբանութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենսաքիմիա։ Ազգային ինքնաբարեկենսաֆիզիկա։ Ազգային ինքնաբարեկենսամաթեմատիկա։ Ազգային ինքնաբարեկենսաստատիստիկա։ Ազգային ինքնաբարեկենսահաշիւ։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափ։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտութիւն։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտական։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտականացում։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտականացման։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտականացմանը։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտականացմանն։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտականացմանս։ Ազգային ինքնաբարեկենսաչափագիտականացմանդ

ջեւ, Գերմանիա այսօր ինծի հետ կը հիանայ ձեր զօրքին սքանչելի քաջագործութեանց վրայ եւ համոզուած է թէ այժմ Սպանիոյ համար պիտի ծագի վերածնութեան մը արշալոյսը, արդարացնելով կատարուած զոհողութիւնները եւ ջանքերը »։

Լեհաստան միշտ մտանոգ

Լեհաստան անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած է, ի հարկին դիմադրելու համար արտաքին ոեւէ գրոհի, պաշտպանելու իր հողային ամբողջութիւնը եւ կենսական շահերը։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն, թէ Վարշաւա նոր քայլեր եւս պիտի առնէ եւ իր ուժերը պիտի միացնէ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի ուժերուն, արտաքին նախարար Պէքի Լոնտոն այցելութենէն վերջ, որ տեղի պիտի ունենայ Ապրիլի սկիզբները։

Երեքշաբթի օր Լոնտոնի լեհական դեսպանը այցելեց լորտ Հալիֆաքսի, հերքելու համար այն զրոյցը թէ Լեհաստան բանակցութեան մտած է Պերլինի հետ, Գերմանիոյ պահանջներուն շուրջ։

*** Վարշաւայի մէջ զայրոյթով կը հերքեն այն զրոյցները, որոնց համաձայն իբր թէ Տանցիկի գերման փոքրամասնութիւնները կ'ենթարկուին ճնշումներու եւ թշնամութեան, Լեհերու կողմէ։ Լեհաստանի մէջ ամենուրեք տեղի ունեցան հայրենասիրական ցոյցեր, գերման քարոզութեան դէմ բողոքելու համար։ Ո եւ է միջադէպ չպատահեցաւ։ Գերման դեսպան Ֆոն Մոլթքէ Պերլին դնաց։ Լոնտոնի մէջ կը հերքեն այն լուրը, թէ Գերմանիա պահանջած է լեհական կառավարութենէն, որ բանակցութեան սկսի Տանցիկը եւ Պոհեմիոնը յանձնելու մասին, ինչպէս նաեւ թոյլ տայ որ Պերլին ինքնաշարժի ճամբայ մը չինէ Նրբանցքին մէջէն դէպի Ծով։ Կը հերքուին նոյնպէս այն լուրերը, թէ տարակարծութիւն կը տիրէ Վարշաւայի դահլիճին մէջ, եւ թէ մարշալ Սմիկլի – Ռիծ ատրճանակով վիրաւորած է արտաքին նախարար Պէքը, որ տրամադիր էր Տանցիկը յանձնելու Գերմանիոյ։ Վարշաւայի հեռագիրները եւ մամուլը կը պնդեն թէ լեհ ժողովուրդն ու բանակը մէկ մարդու նման կանգնած են կառավարութեան կողքին։ Շաբաթ մը առաջ բանակի զինուորներու թիւն էր 300.000, այժմ, պահեստիներու զէնքի տակ կանչուելով, այդ թիւը բարձրացած է 750.000ի։

ԼԵՀ ԿԻՆԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՇԱՐԺԻՆ

Վարշաւայի մէջ եռանդուն չարժում սկսած է կիները եւս կազմակերպելու ազգային պաշտպանութեան համար, նախագահ Մոսիքիի տիկնոջ նախագահութեան տակ։ Ան յայտարարեց, թէ «մեր չարժման նպատակն է պատրաստել լեհ կիները, որ գործակից բանակին, պաշտպանելու մեր ազատութիւնն ու անկախութիւնը »։

Կարդադրութիւններ եղած են նաեւ երկրին տնտեսական կեանքը դնելու պատերազմական շրջանի ատեն պահանջուած կացութեան մէջ։ Բոլոր ինքնաշարժերը պէտք է դրաւուին բանակին կողմէ, իսկ ռազմամթերքի գործարաններուն համար պէտք եղած նախանիւթեր կ'ամբարուին պահեստներու մէջ։ Շուտով հրապարակ պիտի հանուին ազգային պաշտպանութեան փոխառու – թեան պարտամուրհակները, 40 միլիոն սթեռլին արժէքով։ Կ'ըսուի թէ մէկ միլիոն մարդ զէնքի տակ պահելու ելմտական բեռը ծանր կը կշռէ լեհ ժողովուրդին վրայ, եւ թէ գնդ. Պէք տնտեսական աջակցութեան հարց պիտի յարուցանէ Լոնտոնի մէջ։

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ Չախչախիչ մեծամասնութեամբ քուէարկեց համեմատական ընտրութեան սկզբունքը։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ պիտի գումարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի, 5 ապրիլ, Վերսայլի պալատին մէջ, ընտրելու համար հանրապետութեան նոր Նախագահը։

ՀԻՆԳ ՆՈՐ ՀՐՈՎԱՐԱՐԱԿ – ՕՐԷՆՔՆԵՐ հրատարակուեցան ազգային պաշտպանութեան մասին։ Այդ օրէնքները կը տրամադրեն.— 1) Աւելցնել նաւատորմի զինուորներու թիւը։ 2) Փոխել նաւազներ ընդունելու եւ նաւային պահեստի ուժեր կազմակերպելու օրէնքները։ 3) Աւելցնել նաւային ճարտարադէտներու եւ արհեստագիտական խորհրդատուներու թիւը։ 4) Զօրացնել սահմանամերձ շրջաններու պաշտպանութիւնը։ 5) Ցաւելուածական վարկեր սահմանել ճարտարարուեստական զօրաշարժի համար։

ՆՊԱՍՏԸՆԿԱԼ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ զինուորագրելու առաջարկ մը ներկայացուց Փարիզի երեսփոխան Պ. Շարլ Վալէն, նամակ մը դրելով վարչապետին։ Այսպէս զօրակոչի ենթարկուած գործազուրկները կրնան բանուորական վաշտեր կազմել եւ կամ յատկացուիլ ուրիշ գործերու, թեթեւցնելով գործօն բանակին բազմազան հոգերը։ Միեւնոյն ատեն կը նուազին ծախքերը։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՍԱՀԱԿԵԱՆ անուն յաղթանդամ Հայ մը, 29 տարեկան, որուն համար տեղական թերթերը կը գրեն թէ «հեծելանիւթ գողութեան մասնագէտ մըն է», առջի օր խուզարկութեան ենթարկուեցաւ իր բնակարանին մէջ։ «Փառի Միտի» կ'ըսէ թէ «չարագործը ոստիկանական տեսուչին վրայ խոյացաւ եւ փորձեց խեղդել զայն, երբ երկու ոստիկաններ կը խուզարկէին բնակարանը»։ Ուրիշ ոստիկաններ օգնութեան հասնելով ձերբակալեցին Սահակեանը (13րդ թաղամաս)։

ՈՃԲԱԳՈՐԾ ՎԱՃՏՄԱՆի համար չորս պաշտպանողականներ խօսեցան, մէկը՝ փաստաբանուհի մը, Տիկին Ռընէ Ժառտէն, որ մէկուկէս ժամ պերճախօսութեան գոհարներ թափեց, փրկելու համար հրէչը։ Ոճրագործը կուլար եւ կը հառաչէր։ Վճիռը պիտի տրուի այս չաբթու ։

Հ.Յ.Դ.

Գաւառ

Լիոնի «վարանդեան» Երջ. կոմիտէն ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները, 31 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին, «Զարդարեան» գրադարանը, 181, գուռ. Լաֆայէթ, ներկայ կ'ը լայ ընկ. վ. ԻԹԱՆԵԱՆ։

Հրապարակային դասախօսութիւն

30 Մարտ, Չինգշաբթի գիշեր, ժամը 8,30ին Գ. Թաղապետարանի գրադարանին մէջ, Լիոն

Կը խօսի՝ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ազգայնականութիւն եւ ընկերվարութիւն»։

«ՐԱՃԻ» ԼՄԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 30 Մարտ, Չինգշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet։

Կը խօսի Պ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ազգային տնտեսութեան գործունեութիւնը եւ անոր անդրադարձումը արեւմտահայերու ազգ. կեանքին վրայ»։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 30 Մարտ, Չինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին. Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, փարիզ կը գասախօսէ Միութեան անդամներէն Պ ՊԵՐՃ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Դրագէտ Henri Troyatի գրական գործը»։ Ներկայ պիտի ըլլայ ինքը

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՐՍԷԼ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 31 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 9ին Շահրիկեան սրահին մէջ, 5, Rue de l'Eclipse, Մարսէլ։ Կը դասախօսէ Պ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Թլկատեցիին»։

Թատերական ներկայացում Առնուվիի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՌԱԶՄԻԿ ԽՈՒՄԲԻՆ կողմէ

2 Ապրիլ, կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սալ կայմանի մէջ, կայարանին դիմացը

Կը ներկայացուի տեղական ուժերով

ԹԱԼԱԹ ԱՆԿՈՒՄԸ ԵՒ ԳՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մուտք 7 եւ 5 ֆր. անգործներու 3 ֆր.

Հաղ. միջոց.— կառ. սիւ. Նոյէն շոգե՛ առք ժամը 1.27 եւ 2,45։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆ

Կազ. Վիէնի Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան Մ.-ճիւղին կողմէ

2 Ապրիլ, կիրակի ժամը 2,30ին «Խաժակ» ակումբին մէջ

Կը նախագահէ Պ. Վ. ՀՈՎԻՒԵԱՆ — Կը խօսի՝ Հ. Կ. ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ե գ. նուագ, արտասանութիւն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլիոյի ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան կողմէ

2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԵՆԻԿԱԼԵԱՆ սրահին մէջ

26, Rue Troyon, Sèvres

Առաջին անգամ բլլալով կը ներկայացուի Պ. Զազարոս Դանիէլեանի

«ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋԷՆ ԱՐԾԻՒ ՑՈԼՔԸ» (3 արար 2 պատկեր)

Ղեկավարութեամբ ջելինակին եւ տեղական կարող ուժերու

Կը խօսի Դնդապետ Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, 5 տարեկանէն վեր փոքրիկներու 2 ֆրանք։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Փարիզի Հար. Շրջանի «Ցառաջդիմասիրաց»ի կողմէ ի նպաստ իր վարժարանին

2 Ապրիլ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, գաշան, ցիսքանսէրի սրահին մէջ

Կը նախագահէ Ս. ԳԱՐԱԳԷՕԶԵԱՆ — Կը խօսի Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկին Ա. Յակոբեան (երգ), Օր. Հրանոյշ Գազազեան (պար), Օր. Անահիտ Գավէզեան (երգ), Պր. Ստեփան Դանիէլեան (երգ), Պր. Միհրան Գազանճեան (ջութակ), եւ Պր. Գարեգին (թառ)։ Աշակերտուհիները կ'երգէ ու կ'արտասանէ ։

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Հաղորդակցութեան միջոց.— Տանֆէր Րոշերոյէն առնել Բուլէնսոնի պիծը ու իջնել Պանէօ կայարանը, որուն մօտն է Տիսթանսէրի սրահը ։

Թատերական ներկայացում

ԱՆԱՐԱՏ ՅԱՂՈՒԹԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ՍԱՆՈՒՀԵԱՑԻ ԿՈՂՄԷ

23 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3,30ին Պէշիկթաշլեան սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, Sèvres, Մէթրօ Sèvres

Կը ներկայացուին՝ ՇՈՒՇԱՆ ՎԱՐԴԵՆԻ եւ ՍՈՒԼԻԱՆ ՄԱՀՄՈՒՏ եւ ԱՌԱՒ-ՓԱԽԱԻ ՍԱՐԳԻՍԸ (զաւեշտ)

Տոմսերու գիները՝ 10 եւ 7 ֆր.։

Պարահանդէս

Կազմակերպուած Լիոնի Պոլուի եւ Շրջ. Վերշ. Հայր. Միութեան կողմէ

1 Ապրիլ, չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս։ Maison Wattelbledի «Lugdunum» չքեղ սրահներուն մէջ, Լիոն։

Կը նուագէ **Lugdunum «Jazz»**, *զանազան պարերու ցուցադրութեամբ։*

Farandole acrobatique, bataille de boules, սէրփանթէն, քոթիյեոն ։

Ճոխ պիւֆէ։ Մուտք այրերու՝ 10 ֆրանք, կիներու՝ 8 ֆրանք ։

Տոմսերը կը ծախուին միութեան անդամներուն մօտ եւ հանդէսին օրը կիւչէն ։

Դիտասան Թուգօշի թատր. ներկայացումներ

Վալանսի մէջ.— 1 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ա. Ռ. սրահին մէջ

ՍԻՆԷՄԱՅԱՋԷՒ ՊԷՊՕ (10 գործ.)

կովկասեան երկսեռ պարողներ, Թառ.

Լիոնի մէջ.— Նախաձեռնութեամբ Համախարբերդցիական Միութեան

2 Ապրիլ, կիրակի ժամը 3ին՝ Նոյնը։

Տէսինի մէջ.— Հ. Ց. Դ. Տան մէջ, 2 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8,30ին՝ Նոյնը։

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐՈՁԻ ՄԱՍՆԱՁԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ՇՔԵՂ ԿԵՐՈՊՈՎ

Կ. ԽԱԶԻ ՕՐԸ

եւ Ֆ. Կ. Խաչի տասնամեայ գործունէութիւնը

ԿԻՐԱԿԻ. 2 ԱՊՐԻԼ 1939, ԺԱՄԸ 15-24

AÉRO-CLUBԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **6, Rue Galilée** - métro Boissière

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ *ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԾՔԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ *ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ*

Ղեղամարութեամբ Պ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆի Կ. Խաչի Մանաճէպի

սիրողներու խումբը կը ներկայացնէ երկու զաւեշտ՝

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԵՐԿՐԱԶԱՓԸ - ԴԻՒԱԿԸ ԵՒ ԱԳՌԱՒԻՆԵՐԸ

Կ'երգեն՝ Տիկ. Le Roy (Ազապէկեան) եւ Պ. ՄԵՀՏԵՐԵԱՆ

Ջութակ՝ Տիկ. Ս. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ ընկերակցութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

ցայտնի ուժերու մասնակցութեամբ, երգով ու պարով կը ներկայացուի

ՀԱՅ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՐՄՆԻՔԸ

որուն իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Տիկ. Ցակոբեան, Օր. Գազազեան եւ Օր. Կոստանեան, Պ.Պ. Մ. Ագնաւուրեան, Սրուանձտեան, Թառիսթ Արգար, վրացի կինտօ եւ ուրիշներ։

ԸՆՏԻՐ ԺԱՄԸ — **Carlo-Canti** ՄՈՒՏՔ 10 եւ 20 ՖՐԱՆՔ

ԱՄԱՌԻՒՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Է ՃՈՒՆ ՈՒ ՀԱՄԵՂ ՊԻՒՖԷ

Գեղարուես. բաժինը կը սկսի ճիշդ ժամը 3ին, կը խնդրուի ճշտապահ բլլալ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Ի ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Salle des Ingénieurs CivilsԻ ՄԷՋ

19, Rue Blanche, *Մէթրօ* **Blanche** *կամ* **Trinité**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Առաջին անգամ բլլալով, Միջազգային մրցանակներու արժանացած հայ արհեստակիցները, Նասրատ. կուէեան ներկայացութեան պիտի յարդարեն կանանց մազերը, վերջին նորաձեւութեամբ որոնք պիտի ցուցադրուին արհեստակցական միութեան յատկանի անձերու կողմէ։ Ճոխ պիւֆէ, Գոթիյեոն եւ Թոմպոլա։

Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր մինակցութեամբ հրաշակերտ ARMANDINOի օրքէսթր ճագին։

Մուտք՝ 10 ֆրանք։

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Արտաւազդ Հանըմեան

122 Boulevard Murat Paris 16e)

Մէթրօ Փօրթ տը Սէն Քլու, ելքը, Ավընիւ տը Վէրսայլի կողմէն։ Դիմել իրեն վստահութեամբ ամէն կարգի դատ, առնելիքի եւ գործի համար։

10 - 12, 6·30–8, բացի երեքշաբթի եւ ուրբաթ առաւօտներէն։ Թէլէֆօն, ժասմէն 52–69։

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուտո Մօնթօլօնի ե· րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը ։

ԿԸ ՀԱՁՈՒԱՑԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ։

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի։ Ախորժակ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախտահանիչ, պատրաստուած զուտ չամիչի ջիւրեղ, Թով Հայ աւանդական սեզանին զարդ։

RESTAURANT des DIAMANTAIRES

60, RUE LAFAYETTE, PARIS (9) **Tél. PROV. 78-14**

Մէթրօ Cadet եւ Pelletier

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԱՐԱՄ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի յարմար արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ։ Անարատ օղի, առատ աղանդերներով։

Մեր մասնագիտութիւնն է ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ եւ ՏԷՕՆԷՕՐ ՔԷՊԱՊ, ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ ։

Ամէն երեկոյ արեւելեան նուագախումբ

(Քէմանչէիա) (Ուտի) (Քանոնէ)

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԲԱՐՈՒՆԱԿ ՀԱՃԿ

ՃԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷԼ.— Տէր եւ Տիկին Սար – գիս Պօյաճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Պօյաճեան եւ զաւակունք իրենց վշտակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Միհրան Նաճարեան – նին, իր տիկնոջ, զոքանչ մօր, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Նաճարեանի իրենց աղջկան, թոռնիկին, եղբօր զաւկին՝ ԳԵՂՈՒՀԻ ՆԱՃԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՄԱՐՍԷԼ.— Ընկեր Կարօ Ենթա – կամեան եւ բոլոր ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Միհրան Նաճարեանի եւ իր եղբօր Պ. Մանուկ Նաճարեանի ու բոլոր պարագաներուն փոքրիկն Գե – ղուհիի Նաճարեանի (7 տարեկան) մահուան առթիւ։

ՎԱՒԱՆՆԻ ՁՈՄ եւ ՁՈՄ մարզականը իրենց խնդակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Ցակոր Կօշկակարեանի՝ իր աղջկան ՑԱՄԻԿի ծնունդին առթիւ ։

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (ACOPIAN)

ՑՈՒՇԱՏԻՏՐ

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 31 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին իր գրասենեակին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Գղիի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին, Պար Աբարա, 6 ռիւ տէ Փըթիթ Մոռ։ Օրակարգի կարեւորութեան պատճառաւ կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները ներկայ բլլալ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ամէն անոնց, որոնք անձամբ, կամ նամակով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին մեր ո՛րդւոյ եղբօր եւ հօրեղբօր՝ ՄԱՌՈՒՍՈՒՏ ԹՈՐՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցած է Փետր. 3ին, Ապատանի մէջ, իր տունն Ֆրեյլով այրէ մը եւ 6 զաւակներ։

ՏԷՐ եւ Տիկ. Վ. ՀԻՒՍԵԱՆ
ՏՂԻՆ եւ զաւակունք

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԴՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 31 ՄԱՐՏ VENDREDI 31 Mars 1939

15e Année No. 4003

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄՒՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՎՃՌԱԿԱՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

— ∞ —

«ՈՉ ԹԻՋ ՄԸ ՀՈՂ, ՈՉ ԱԼ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ ԻՐԱՒՈՒՆՔ»

— ∞ —

Ճառը անմիջապէս թարգմանուեցաւ անգլիերէնի, իտալերէնի, գերմաներէնի, սպաներէնի եւ արաբերէնի

— ∞ —

Պ. Տալատիէ չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 7.45ին խօսեցաւ իր ձայնասփիւռ ճառը, որ անմիջապէս անգլերէնի, իտալերէնի, գերմաներէնի, սպաներէնի եւ արաբերէնի թարգմանուած ըլլալով, ժամը 8.30ին ամէն կողմ լսուեցաւ այդ լեզուներով։ Բանախօսութիւնը տեւեց կէս ժամ, խոր ապաւորութիւն գործելով։

Ահաւասիկ վարչապետին յայտարարութեանց հիմնական կէտերը։—

1.— Ֆրանսա պիտի կռուի իր ազատութեան համար, եթէ հարկադրուի քաջութիւն մը կատարել իր խէաղներուն եւ անպատուութեան միջեւ։

2.— Ֆրանսա երբեք այնքան միացեալ, վճռական եւ զօրաւոր եղած չէ որքան այս միջոցին։

3.— Ֆրանսա նոր առաջարկ պիտի չներկայացնէ Իտալիոյ, բայց պատրաստ է նկատի առնելու որ եւ է նոր առաջարկ՝ Հռոմէն։

4.— Ֆրանսա կը մերժէ այն փաստարկութիւնները որոնց հիման վրայ Իտալիա ժխտեց 1935ի Լաւալ–Մուսոլինի համաձայնութիւնները։

5.— Ֆրանսա տեղեկութիւն չունի Իտալիոյ բուն պահանջներէն, բայց ոչ քիզ մը հող, ոչ ալ մէկ հատիկ իրաւունք պիտի զոհէ։

6.— Ֆրանսա Գերմանիոյ «կենսական տարածութեան» հետապնդումը կը նկատէ արտայայտութիւն մը աշխարհակալութեան կամքի։

7.— Ֆրանսա գործակցութեան կը հրաւիրէ այն բոլոր պետութիւնները որ ազատուած են խաղաղութեան, արդարութեան եւ ազատութեան միեւնոյն իդէալներով, դիմագրաւելու համար նախայարձակման։

Ճառին առաջին մասը յատկացուած էր ներքին քաղաքականութեան.

— «Մեզմէ իւրաքանչիւրը կը հարցնէ ինքնիրեն թէ երկիրը վտանգուած չ՚է, թէ իր դրացիները վստահելի՞ են։ Այս անստուգութիւնը կը ստիպէ կառավարութիւնները զգուշական միջոցներ ձեռք առնել։ Դաշնագիրներ ստորագրուած են, սակայն դեռ գործադրութեան չյանձնուած, այլեւս երաշխաւորութիւն մը չեն ոմանց համար, ոչ ալ արդելք մը՝ ուրիշներու համար։ Անոնք որ չեն գործեր, իրենք զիրենք մեկուսկիցները կը նկատեն բռնի ուժին, իսկ անոնք որ կը չարժին, կը վախնան այդ բռնի ուժը զրգռելէ։ Այս պարագաներուն մէջ մարդիկ ի՞նչպէս կրնան տակաւին գործել եւ խորհիլ ազատ օրէն։ Այսպիսի ճակատագրականութեամբ մըն է որ, մտահոգութիւնը անըստուգութիւն յառաջ բերելով եւ սպառազինութիւնները վերազինումներու վրայ բարդուելով, պատերազմ պայթած է քանի քանի անգամներ։ Այս կացութիւնը կը հարկադրէ զիս ձեզի ըսել այս իրիկուն թէ ի՛նչ կ՚ուզէ Ֆրանսան եւ ի՛նչ է իր վճիռը։

Ի՞նչ կ՚ուզէ Ֆրանսան.— խաղաղութիւն ազատ մարդոց։

Ֆրանսայի ո՞ւժը,— իր նիւթական եւ բարոյական միութիւնը, անգամ մը եւս իրականացած՝ վտանգին առջեւ։

Ֆրանսայի վճի՞ռը,— Պաշտպանել իր խէաղը եւ իրաւունքները։

Ֆրանսայի միութիւնը երբեք այնքան խոր ոչ ալ այնքան կատարեալ եղած է որքան այսօր։ Ֆրանսան երբեք այսքան միացեալ, այսքան վճռական, ոչ ալ այսքան զօրաւոր եղած է։ Ան կը յուսայ թէ խաղաղութիւնը պիտի փրկուի, որովհետեւ կ՚ատէ պատերազմը։ Բայց եթէ պատերազմ պարտադրեն, կամ եթէ պատերազմ առաջարկուի իբրեւ միակ ելքը անկումի եւ անպատուութեան մէջեւ, Ֆրանսա ոտքի պիտի կանգնի իբրեւ մէկ մարդ, պաշտպանելու համար իր ազատութիւնը։ Ան ի վիճակի է պահպանելու այդ ազատութիւնը։ Աբբիսնիոյ եւ աշխարհի անկարգութիւններէն, Ֆրանսացիները հասկցան թէ իրենց փրկութիւնը ապահովելու համար, անհրաժեշտ էր մեծ ճիգ մը։ Եւ կատարեցին այդ ճիգը։ Ցաւելեալ աշխատանք, առողջ եւ խիստ մատակարարութիւն հանրային ելեւմուտքի, անհրաժեշտ զոհողութեանց ընդունելու։ Թիւը արդէն իսկ տուած էին օգտակար արդիւնքներ։ Մեր ռնետոական կացութիւնը կը բարւոքէր։ Ֆրանքը ամուր էր։ Ազգային պաշտպանութիւնը ամրապնդուած էր։

Այնպէս որ, միջազգային տագնապը չպայթեցաւ տակաւ եւ չուարուն Ֆրանսայի մը վրայ։ Ընդհակառակն, եւ հակառակ միջազգային տագնապին, ան կը շարունակէ իր վերածնութիւնը։ Իր արտադրութիւնը կ՚աճի, գործազրկութիւնը կը նուազի։ Դեռ այսօր չորս թոն ոսկի ստացանք»։

Պ. Տալատիէ այստեղ բացատրեց թէ ինչո՛ւ մասնաւոր լիազօրութիւններ պահանջած էր խորհրդարանէն.

— «Անհրաժեշտ էր գործել եւ ոչ թէ խորհրդակցիլ. հարկադրուած էինք անհրաժեշտ բացառիկ միջոցները ձեռք առնել արագօրէն եւ լուութեամբ, ազգային պաշտպանութեան համար»։

Ցետոյ փառաբանելով բանակին ուժը, երկրին հարստութիւնը եւ հողին բեղուորութիւնը, հողագործներուն յամառ աշխատանքը, ինչպէս եւ կայսրութեան բոլոր մասերուն ջերմ հաւատարմութիւնը, ուրիշ պետութեանց հետ կնքուած բարեկամութիւնները ու համաձայնութիւնները, շարունակեց.

— «Աշխարհի ներկայ անկարգութեանց մէջ, կեանքի նոր սահմանումներ կ՚առաջարկուին անձկութեան մատնուած ժողովուրդներու, քօղարկելու համար ամէնէն հին վարժութիւնները եւ հնարքները։ Սարկութիւնը ազատութիւն կը կոչեն։ Բռնի հպատակութիւնը՝ կամաւոր յարում։ Ցուսահատութիւնը՝ ապրելու հպարտութիւն, մարդկային արժէքներու կործանումը՝ յառաջդիմութիւն։ Մարդիկ ղեկի կործանում կ՚առաջնորդուին եւ այս կը կոչուի փրկութիւն։ Թոյլ տուէք ըսել, յանուն Ֆրանսայի, թէ ի՛նչ է ճշմարիտ ծառայութիւնը արդէն իսկ տուած էին օգտակար արդիւնքներ։ Մեր տնտեսական կացութիւնը կը բարւոքէր։ Ֆրանքը ամուր էր։ Ազգային պաշտպանութիւնը ամրապնդուած էր։

Այնպէս որ, միջազգային տագնապը չպայթեցաւ տակաւ եւ չուարուն Ֆրանսայի մը վրայ։ Ընդհակառակն, եւ հակառակ միջազգային տագնապին, ան կը շարունակէ իր վերածնութիւնը։ Իր արտադրութիւնը կ՚աճի, գործազրկութիւնը կը նուազի։ Դեռ այսօր չորս թոն ոսկի ստացանք»։

Պ. Տալատիէ այստեղ բացատրեց թէ ինչո՛ւ մասնաւոր լիազօրութիւններ պահանջած էր խորհրդարանէն.

— «Անհրաժեշտ էր գործել եւ ոչ թէ խորհրդակցիլ. հարկադրուած էինք անհրաժեշտ բացառիկ միջոցները ձեռք առնել արագօրէն եւ լուութեամբ, ազգային պաշտպանութեան համար»։

Ցետոյ փառաբանելով բանակին ուժը, երկրին հարստութիւնը եւ հողին բեղուորութիւնը, հողագործներուն յամառ աշխատանքը, ինչպէս եւ կայսրութեան բոլոր մասերուն ջերմ հաւատարմութիւնը, ուրիշ պետութեանց հետ կնքուած բարեկամութիւնները ու համաձայնութիւնները, շարունակեց.

— «Աշխարհի ներկայ անկարգութեանց մէջ, կեանքի նոր սահմանումներ կ՚առաջարկուին անձկութեան մատնուած ժողովուրդներու, քօղարկելու համար ամէնէն հին վարժութիւնները եւ հնարքները։ Սարկութիւնը ազատութիւն կը կոչեն։ Բռնի հպատակութիւնը՝ կամաւոր յարում։ Ցուսահատութիւնը՝ ապրելու հպարտութիւն, մարդկային արժէքներու կործանումը՝ յառաջդիմութիւն։ Մարդիկ ղեկի կործանում կ՚առաջնորդուին եւ այս կը կոչուի փրկութիւն։ Թոյլ տուէք ըսել, յանուն Ֆրանսայի, թէ ի՛նչ է ճշմարիտ ծառայութիւնը արդէն իսկ տուած էին օգտակար արդիւնքներ։ Մեր տնտեսական կացութիւնը կը բարւոքէր։ Ֆրանքը ամուր էր։ Ազգային պաշտպանութիւնը ամրապնդուած էր։

Այնպէս որ, միջազգային տագնապը չպայթեցաւ տակաւ եւ չուարուն Ֆրանսայի մը վրայ։ Ընդհակառակն, եւ հակառակ միջազգային տագնապին, ան կը շարունակէ իր վերածնութիւնը։ Իր արտադրութիւնը կ՚աճի, գործազրկութիւնը կը նուազի։ Դեռ այսօր չորս թոն ոսկի ստացանք»։

Պ. Տալատիէ այստեղ բացատրեց թէ ինչո՛ւ մասնաւոր լիազօրութիւններ պահանջած էր խորհրդարանէն.

— «Անհրաժեշտ էր գործել եւ ոչ թէ խորհրդակցիլ. հարկադրուած էինք անհրաժեշտ բացառիկ միջոցները ձեռք առնել արագօրէն եւ լուութեամբ, ազգային պաշտպանութեան համար»։

Ցետոյ փառաբանելով բանակին ուժը, երկրին հարստութիւնը եւ հողին բեղուորութիւնը, հողագործներուն յամառ աշխատանքը, ինչպէս եւ կայսրութեան բոլոր մասերուն ջերմ հաւատարմութիւնը, ուրիշ պետութեանց հետ կնքուած բարեկամութիւնները ու համաձայնութիւնները, շարունակեց.

— «Աշխարհի ներկայ անկարգութեանց մէջ, կեանքի նոր սահմանումներ կ՚առաջարկուին անձկութեան մատնուած ժողովուրդներու, քօղարկելու համար ամէնէն հին վարժութիւնները եւ հնարքները։ Սարկութիւնը ազատութիւն կը կոչեն։ Բռնի հպատակութիւնը՝ կամաւոր յարում։ Ցուսահատութիւնը՝ ապրելու հպարտութիւն, մարդկային արժէքներու կործանումը՝ յառաջդիմութիւն։ Մարդիկ ղեկի կործանում կ՚առաջնորդուին եւ այս կը կոչուի փրկութիւն։ Թոյլ տուէք ըսել, յանուն Ֆրանսայի, թէ ի՛նչ է ճշմարիտ ծառայութիւնը

բեք մարդիկը չզոհել ի զուր, երբեք զանոնք չտրորել հպարտութեան կամ բռնի ուժի սարկութեանց մէջ, կը նշանակէ թոյլ տալ անոնց որ, հայրենիքին խնամակալ ապահովութեան տակ, անոնք ապրին համաձայն իրենց կամքին, խորհին համաձայն իրենց հանճարին, գործեն համաձայն իրենց գիտակցութեան։ Այս սկզբունքին հաւատալով է որ մենք երբեք պիտի չընդունինք որ ազգերու միջեւ յարաբերութիւնները կարգադրուին միայն բռնի ուժով։ Մեզի, Ֆրանսացիներուս համար, այդ յարաբերութիւնները կը կարգադրուին նախ արդարութեամբ եւ օրէնքով, եւ միայն անոնց անհետացումէն վերջն է որ ապագային կը նետուի բռնութիւնը, եւ այն ատեն անհրաժեշտ պարտականութիւն մը կը դառնայ բռնի ուժին դիմելը»։

Ֆրանսա-Իտալական յարաբերութիւնները

Պ. Տալատիէի ճառին հիմնական մասը կը կազմէր Իտալիոյ հետ ծագած վէճը։ Վարչապետը բացատրեց թէ Ֆրանսա հանդարտութեամբ կը լսէ այն «ազգային պահանջները» որ երբեմն կը բարձրանան իր շուրջը, «որովհետեւ դիտէ թէ բանակցութիւնը ուրիշ բան չի կրնար ընել եթէ ոչ հաստատել իր իրաւունքը եւ թէ ամէն բռնութիւն իրեն դէմ՝ պիտի չախչախուի անմիջապէս»։

— «Ինչո՞ւ ճակատ ճակտի չբննել խնդիրները։ Այս իրիկուն ամբողջ աշխարհ կը սպասէ որ խօսիմ Ֆրանս-իտալական յարաբերութեանց մասին։ Պիտի խօսիմ ամենայն անկեղծութեամբ, կամ աւելի ճիշդ թոյլ պիտի տամ որ փաստերը իրենք խօսին։ Վերջ տալու համար թիւրիմացութեանց որոնք չափազանց երկար տեւած էին, 1935 յունուար 7ին համաձայնութիւններ կնքուեցան Հռոմի մէջ։ Այդ համաձայնութիւնները սահմանուած էին «վերջնապէս կարգադրելու եւ հաշուեյարդարի ենթարկելու» երկու երկիրներուն միջեւ առկախ մնացած խնդիրները։ Կարգադրութիւններ եղած էին, որոնց ընդհանուր Իտալիա սահմանազատի սրբագրութիւններ եւ հողեր կը տանար Ափրիկէի մէջ, ինչպէս եւ կարգ մը տնտեսական առաւելութիւններ, եւ Ֆրանսա յանձն կ՚առնէր աստիճանաբար ձեւափոխել Թունուզի Իտալացիներուն իրաւական վիճակը, որոշ հանգրուաններով,— 1945, 1955 եւ 1965։ Այս համաձայնութիւնները սկսան գործադրուիլ Ֆրանսայի կողմէ։ Անոնք երբեք խնդրոյ առարկայ չէին եղած ոչ Եթովպիոյ նուաճման առեն, ոչ վերջը, ոչ 1938ի գարնան կատարուած խօսակցութեանց միջոցին, ոչ իտալական կայսրութեան ճանաչման եւ Հռոմի մեր դեսպանին անուանումի պահուն։ Միայն 1938 Դեկտ. 17ին էր որ Կոմս Ճիանօ նամակով մը կը հաղորդէր մեզի թէ այլեւս վաւերական չի նկատեր 1935ի համաձայնութիւնները։

Արդ, Պ. Մուսոլինի իր կիրակի օրուան ճառին մէջ ըսաւ, բառ առ բառ.

— «Մենք աշխարհի դատաստանը չենք խնդրեր. այլ կ՚ուզենք որ աշխարհը իմանայ։ 1938 Դեկտեմբեր 17ի ծանուցագրով բացորոշապէս ճշդուած էին իտալ.-խնդիրները Ֆրանսայի հանդէպ։ Գաղթային խնդիրներ են ատոնք եւ կը կոչուին,— Թունուզ, Ճիպութի, Սուէզի ջրանցք»։

Այս յայտարարութիւնը մեծ զարմանք պատճառեց միջազգային կարծիքին մէջ։ Դեկտ. 17ի նամակին մէջ եղած ակնարկը այն տպաւորութիւնը կը ձգէր թէ այդ պահանջները կը ճշդէր Իտալիոյ պահանջները։ Լրագրական պայքար մը այն կարծիքը կազմել տուաւ թէ Ֆրանսա նոյն թուականին տեղեկութիւն ստացած էր որոշ պահանջներու մասին, բայց պատասխան անգամ չէր տուած։ Դեկտեմբեր 17ի նամակը հրատարակութեան պիտի տանք։ Վաղն իսկ պիտի կարդաք թերթերուն մէջ, մեր տուած պատասխանին հետ։ (ԽՄԲ.— երկուքն ալ հրատարակուեցան երէկ)։ Բայց ես այս իրիկուն իսկ կը յայտարարեմ թէ ան ոչ մէկ ճշդիւտ սահմանում կը պարունակէր, թէ անոր մէջ ոչ Սուէզի խնդիր կար, ոչ Ճիպութիի, ոչ ալ Թունուզի։ Դեկտեմբեր 17ի նամակը պարզապէս կ՚ըսէ թէ Իտալիա չեղեալ կը համարի 1935ի դաշնագիրը եւ կը փորձէ արդարացնել իր այս ընթացքը։ Անոր էական փաստարկութիւնը կը կազմէ հետեւեալը,— եթովպիոյ նուաճումը եւ իտալական կայսրութեան կազմութիւնը նոր իրաւունքներ կը ստեղծեն Իտալիոյ համար։

Պէտք չունիմ ըսելու թէ մենք չենք կրնար ընդունիլ այս փաստարկութիւնը։ Իսկապէս, ի՞նչ կը նշանակէ այդ։ Կը նշանակէ թէ ամէն նոր նուաճում կամ ամէն նոր զիջում նոր իրաւունքներ պիտի բերէ։ Այսպէս, այն պահանջները որ կրնան ներկայացուիլ մեզի՝ իրականին մէջ անսահման պիտի ըլլան, քանի որ անգամ մը զոհացուելէ վերջ, իրենց կարգին ուրիշ պահանջներ պիտի բերեն ապագային։ Մնաց որ, կը կրկնեմ, այդ պահանջներէն ոչ մէկը ներկայացուած չէ մեզի դեկտեմբեր 17ի նամակով։ Պիտի ըսեն թէ այդ պահանջները մեզի ներկայացուած են թերթերու յօդուածներով կամ փողոցի ազմուկներո՞վ։ Այդ պարագային, կը բաւէ որ յիշեցնեմ թէ Ֆրանսայի դիրքը անմիջապէս յայտարարուեցաւ։ Ըսած եմ եւ կը պնդեմ թէ պիտի չզոհեմ ոչ մէկ թիզ հող, ոչ ալ մէկ հատիկ իրաւունք։ Ֆրանսա ստորագրած է 1935ի համաձայնութիւնները։ Հաւատարիմ՝ իր յանձնառութեանց, Ֆրանսա պատրաստ է շարունակելու անոնց կատարեալ եւ ուղղամիտ գործադրութիւնը։ Այդ համաձայնութեանց ոգիով եւ այն հիմերուն վրայ զոր սահմանեցի եւ քիչ առաջ յիշեցի, Ֆրանսա երբեք չի մերժեր քննել իրեն ներկայացուելիք առաջարկներ։

Այս առթիւ, կ՚ուզեմ ճշդել նաեւ այն առասպելները որ կը տարածուին Թունուզի մէջ 108.000 Ֆրանսացիներու եւ իբր 2.500.000 իսլամներու հետ ապրող 94.000 Իտալացիներու կացութեան մասին։ Կ՚ըսեն թէ Իտալացիները կը նեղուին, եւ մինչեւ անգամ կը հալածուին Թունուզի մէջ։ Առասպելներ են ատոնք։ Ընդհակառակն Իտալացիները բոլոր ասպարէզներուն մէջ կը վայելեն ամենալայն իրաւունքներ։ Թունուզ ապրող բոլոր օտարականները կրնան վկայել այս մասին։ Ես ինքս ալ կրնամ վկայել, քանի որ հիւսիսային Ափրիկէ կը գտնուէի անցեալ յունուարին»։

Այստեղ վարչապետը ջերմապէս ողջունելով Թունուզի մահմէտական ժողովուրդները, հաւաստեց թէ Ֆրանսա միշտ իրենց «հաւատարիմ եւ արթուն պաշտպանը պիտի մնայ», եւ շարունակեց.

— «Եթէ հարկ ըլլար ապացուցանել Ֆրանսացիներու արդարամտութիւնը եւ վսեմականութիւնը Իտալացիներու հանդէպ, ինչո՞ւ պիտի չյիշէի այն 900.000 Իտալացիները որ կ՚ապրին մեր մայր – հայրենիքին, բուն իսկ Ֆրանսայի մէջ։ Անոնք տրտնջալու պատճառ ունի՞ն ֆրանսական հիւրընկալութենէն։ Անոնք երջանիկ չե՞ն որ կ՚ապրին մեր օրէնքներուն եւ ազատութեանց պաշտպանութեան տակ»։

Պ. Տալատիէ յետոյ խօսեցաւ Միւնիխի համաձայնութեան վրայ, որուն «ծանր հարուած մը իջեցուց» Չեխոսլովաքիոյ գլուխը։

— «Տարիներով լսեցինք «ինքնորոշման իրաւունք» խօսքը, արդարացնելու համար կարգ մը արարքներ։ Ցետոյ լսեցինք «բնական տիներ» նշանաբանը։ եւ հիմա կը լսենք «կենսական տարածութիւն», որ ուրիշ բան չէ եթէ

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ էջ 4)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՄԲԵԱՄԱՐՏ

— ∞ —

Մեծ պետութիւնները փչրչաք կ՚ըլլեն, այս պահուս, եւրոպեան թատերաբեմին վրայ։ Ըմբշամարտի նահապետին է այս։

Մանկութեան օրերու մեր սիրելի մարզանքն էր ըմբշամարտը։ Ի՞նչպէս ժամանակ անցընէիմ, օրը ի՞նչպէս իրիկուն ընէիմ՝ երբ, գիւղը պատկերի պէս մեր աչքին դէմ փռած, պահապանութիւն կ՚ընէիմ բոցաթեւ կեռասենիներուն կամ կարմրաթուշ խնձորի ծառերուն։

Երբեմն «դանակ կը խաղայիմ»,— այս խաղին ամէնէն դժուար ձեւն է սկառաներով խածնել դանակին սուր ծայրէն, ծունկի գալ եւ գլխի շարժումով մը դանակը այնպէս մը նետել վեր, օդին մէջ, որ՝ վար իննկած ատեն՝ սուր ծայրը մխուի հողին մէջ եւ ցիցի պէս կենայ։ Եթէ կորսնցուցիր խաղը, պարտուդ է սափորը լեցընել՝ իջնելով մինչեւ ծորը։

Ըմբշամարտը, սակայն, աւելի կը խօսէր մեզի։ Որովհետեւ կ՚ուզէիմ մեծերուն պէս ընել։

Ամէն Զատկի, Թուրբերը վար կ՚իջնէին իրենց լեռներէն, գիւղ կուգային, ու կէս օրէ վերջ, երբ կը գոռար տաւարը, շրջանակ կը կազմէին վանիլի հրապարակին վրայ։ Բազմութեան մէջէն յանկարծ դուրս կը ցատկէր թուրք երիտասարդ մը, բոլորովին մերկ, միայն սեւ վարտիճ մը հագած,— մարմինը եւ մէջքի կաշիէ գօտին իւղի մէջ թաթխուած, որպէսզի չկարենայ իրեն կառչիլ հակառակորդը։ Ու մինչ առաջին Թուրքը շրջան կ՚ընէր ցատկրտելով կամ ձեռքերը գիստերուն զարնելով, ուրիշ մը եւս դուրս կը խոյանար բազմութեան մէջէն, մերկ եւ իւղոտ։ Պահ մը փչրչաք կ՚ընէին, իրարու կը մօտենային, մէկը միւսին գլխէն կը բռնէր ու կը նրէր, երբեմն իրարու փաթթուելու կեղծ ձեւեր կ՚ընէին, բայց յանկարծ կը լրէին ու ցատկրտելով կը հեռանային, ձեռքերը գիստերուն վրայ շափշափ։ Ի վերջոյ իրարու կը պլլուէին օձի պէս, կը հեւային կովու նման, կը տապլտկէին գետինը։ Ցաղթականը կը ստանար··· քէֆիմ մը։ Մեր գեղին յաղթականը, Թորոս, ֆանի՛ ֆանի՛ թուրք տղամ գետին փռած է վանիին այդ հրապարակին վրայ։

Ձիշդ այդպէս, մեծերուն նմանելու փափաքով, մենք ալ կը մերկանայինք կեռասենիներուն տակ, յաճախ վարտիճն ալ հետերնիս, մեզի ալ կը հետեւէր,— որպէսզի չցեխոտի կամ խոտէն չկանանչնայ վարտիճը, եւ իրիկունը, մայրիկը կամիք մը չդրոշմէ թմբուկին վրայ։ Եանպաշեանց Մանուկը, մանկութեանս ընկերը, չէր գոհանար գօտեմարտեր ինձի հետ, եւ ըմբշամարտութիւն մըն ալ կը փորձէր··· այծերուն հետ, նախ ձեռքը բարձրացնելով փաշակաս բարեւ մը տալու պէս՝ կռիւի հրաւիրելու համար զանոնք։

Ո՞վ կրնար երեւակայել, որ մանկութեանս օրերու այդ մարզանքէն, ըմբշամարտիկի հին վարժութենէս ապացոյց մը տալ հարկ պիտի ըլլար ֆաշի մը շարաթ առաջ, Փարիզի մայթերուն վրայ, երբ գետին կը փռէի կուտը – պակաս մը։ Այդ առթիւ յիշեցի դրուագ մը Աստուածաշունչէն (Դ Թագ. Ժննդոց, Գլ. Լ.Ե.).—

Ցակոբ նահապետ, գիշեր մը, մինակ կը մնայ լեռներուն վրայ։ Հրեշտակ մը կը փորձուի ըմբշամարտիլ Իւտը։ Եթէ հրեշտակները հսկաներ էին, Ցակոբն ալ՝ գիւղացի էր, իննի պէս։ Այնպէս որ Ցակոբ լաւ մը կը սփսփէ հրեշտակը։ Թէեւ յետոյ կը կապայ զիստին չիղը կռիւին մէջ վնասուած ըլլալով, բայց այնճան նեղը կը ձգէ հակառակորդը, որ խեղճ հրեշտակը կը պաղատի խնդրելով ազատ ձգել զինք այլեւս։

Անշուշտ, գուարթալիր կարելի է համարիլ բոլոր այս ըմբշամարտները, բաղդատմամբ այն ըմբշամարտին, զոր կը պատրաստեն մեծ ազգերը, ու մանաւանդ, նորէն, փոքր ժողովուրդներուն մէջ։ Ես կռիւմարտիկն նախամեծար համարեցի ըմբշամարտը,— գրկեցի, հասակը չափեցի մայթին վրայ, ըստ ըմբշամարտի օրէնքներուն՝ կռնակի վրայ։ Երբ ոտքի ելաւ, լոյսին տակ տեսայ որ մեր խնձորն է,— մե՛ղք, ըսի, ու ձգեցինք հեռացանք, առանց այլեւս ծեծելու, մանաւանդ որ ոտքի վրայ հիւանդ էի երկու օրէ ի վեր եւ աջ ձեռքս ալ ցաւցուցեր՝ գինք գետին ձգած առենս։

Առաջին անգամ չէ որ գործ կ՚ունենամ խնձորներուն հետ։ Բայց ասիկա համակրելի երիտասարդ մըն էր, ու կը մեղքնամ իր զբաղատութեան վրայ։ Մեր բարեկամները կրնան ապահով ըլլալ,— անիկա անգամ մըն ալ չի փորձուիր գալ մեր կողմերը։ Խնձորները լաւ դուշակներ են,— գիտեն թէ ինչ վտանգ կը սպասէ իրենց՝ երբ չզտնեն կամ ոչ կը յաճախեն տեղ մը, ուր պատմութիւն են ունեցած։

Ա.

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Փրիւսէլէն, Պ. Յովսէփի անուան տօնախմբութեան առթիւ.—

Տիգրան Զարմանեան	125.—
Օր. Մարի Մխիթարեան	37.50
Յովսէփ Մնկիկեան	37.50
Մարիամ Մուրատեան	25.—
Հրանտ Ազասեան	25.—
Գումար՝	250.—
Մարտ 23ի գումարը	1520.—
Ընդհ. գումար	1770.—

Ամբողջ Սպանիան անձնասուր

»»» · «««

Մատրիտի անձնասուրեանէն վերջը, իրարուետեւէ անձնասուր եղան միւս հանրապետական չրջաններն ալ,— Վալենսիա, Լինէրսա, Ալմերիա, Ալիքանթէ եւն.։ Մատրիտի ազգ. պաշտպանութեան խորհուրդին բոլոր անդամները ձերբակալուեցան, բացի վարչապետ Զօր. Միահայէն որ Օրան փախած է եւ գնդ. Քազատոյէն որ անհետացած է։ Փախստականները Ալժերիա հասած են 23 սաւառնակներով։ Ամբողջ Սպանիոյ մէջ խանդավառ ցոյցեր կը կատարուին պատերազմին դադարման առթիւ։

ՎՂՎԱՏՁԱԾՅՈՒՆ ԵՎ ՍԱՐ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԻՆ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՄԵԿՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ՀԱՆՑԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ա.

— Ես, — սկսեց Հրանդը, — ոչ մի բան չեմ ուզում ինքնաարդարանալ կամ ինձ արդարացնել, որովհետև գիտեմ, որ ինձ չեք հավատա, ինչպես որ ես էլ չեմ հավատում ձեր ասածներին։ Ես ձեզ պատմելու եմ միայն իմ կյանքի պատմությունը, որ ինքնին ամենից լավ արդարացումն է ինձ համար։ Ես ծնվել եմ Ղարսում, ուր հայրս զինվորական ծառայության մեջ էր։ Մայրս մահացել էր իմ ծնվելուց հետո։ Հայրս ինձ ուղարկեց Թիֆլիս, ուր ես ավարտեցի գիմնազիան։ Հետո ընդունվեցի Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ես ուզում էի դառնալ դատավոր։ Ուզում էի ծառայել ժողովրդին, ուզում էի ազատ ու անկախ մնալ։ Ես ուզում էի ապրել ինձ համար, ինչպես ուզում էի, ոչ ոքի ենթարկվելով։ Ես ուզում էի ապրել ինձ համար, ոչ ոքի համար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

— ∞ —

ՀԱՅ ԳՐՈՂԸ

1906ի մարտ ին Թիֆլիսի մէջ հրատարակուած ամսագրի մը մէջ կը կարդանք հետեւեալ տողերը.

«Ամէն անգամ որ հայ գրողը կ՚ուզէ ստեղծագործել, կը զգայ, որ ինքը ոչ միայն ստեղծագործող է, այլ նաեւ ուսուցիչ, դաստիարակ, մարդկութեան առաջնորդ։ Ան կ՚ուզէ ոչ միայն ստեղծագործել, այլ նաեւ ուսուցանել։ Ան կ՚ուզէ ոչ միայն գեղարուեստական պատկերներ տալ, այլ նաեւ ուղղութիւն տալ հասարակական միտքին։ Ան կ՚ուզէ ոչ միայն ներշնչել, այլ նաեւ ցոյց տալ ճամբան, որ կը տանի դէպի լաւագոյնը։ Ան կ՚ուզէ ոչ միայն ներկայացնել, այլ նաեւ դատել։ Ան կ՚ուզէ ոչ միայն ներկայացնել կեանքը, այլ նաեւ ուղղել զայն

ոչ յաւիտենական արտայայտութիւնը աշխարհակալութեան կամքին։ Այս կացութեան մէջ, Եւրոպան ի՞նչպէս կրնայ իրարանցումի չմասնուիլ» ։

Եզրակացնելով, վարչապետը չեչտեց թէ պատերազմը իրական աղէտ մը պիտի ըլլայ բոլոր ազգերուն համար, եւ յանուն Ֆրանսայի գործակցութեան կոչ մը ուղղեց բոլոր պետութեանց։ Այս առթիւ փառաբանեց Անգլիոյ հետ հաստատուած գործակցութիւնը եւ գնահատեց Մ. Նահանգներուն բարեկամութիւնը ։

— « Ֆրանսա իր բովանդակ ուժը, եռանդուն եւ անվեհար, կը դնէ ի սպաս խաղաղութեան ։»

*** Վարչապետին ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ։ Գերմանիա եւ Իտալիա բնականաբար դժգոհ են, եւ երէկ զրոյց կը լսէր թէ Մուսոլինի անմիջապէս պիտի պատասխանէ ։

Նոր եւ աւելի խիստ միջոցներ
3,500,000 օտարականներուն համակէս

«Մաթէն» Յունէս միլիոն հաշուելով Ֆրանսայի օտարականներուն թիւը, կը գրէ թէ միայն Սէնի նահանգին մէջ կը գտնուին աւելի քան 400.000 օտարազգիներ, առանց հաշուելու մօտ 400.000 Սպանիացիները։ Այս առթիւ թերթը նկատի նախարարութեան դիմելով, հետեւեալ յայտարարութիւնը ստացած է.

— « Մենք այժմ տէրն ենք կացութեան։ 1938 Սեպտեմբերի ազդանշանէն ի վեր, բազմաթիւ խորհրդակցութիւններ կատարուած են ներքին նախարարութեան զանազան վարչութիւններ եւ սպայակոյտին միջեւ։ Կատարեալ ծրագիր մը մշակուած է, որ մաս կը կազմէ զօրաշարժի ընդհանուր ծրագրին եւ պիտի գործադրուի նոյն խստութեամբ ։

Այդ ծրագրին համաձայն, պիտի բանտարկուին բոլոր օտար խռովարարները։ Ցանկերը պատրաստ են արդէն եւ ամէն օր կը ստուգուին։ Ջերբակալութիւնները պիտի կատարուին զօրաշարժի հրամանագրէն անմիջապէս վերջը։

Ցետոյ, կասկածելի եւ անբաղձալի օտարականները պիտի արգելափակուին կեդրոնացման կայաններու մէջ, զինուորական հսկողութեան տակ։

Գալով այն օտարականներուն որոնք ոչ քրէական յանցանք են գործած ոչ ալ քաղաքական քարոզութիւն կատարած, անոնք պիտի գործածուին դաշտերու եւ գործարանները մէջ, հանրօգուտ աշխատանքներու եւ ազգային պաշտպանութեան համար։

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

— oo —

Դամասկոսէն կը հեռագրեն մարտ 29 թուականով.— Քանի մը օր խորհրդակցէլէ վերջ, Նասուհի Պուխարի հրաժարեցաւ դաշինքին կազմութենէն ։ Հանրապետութեան նախագահը վերսկսաւ իր խորհրդակցութիւնները։

Միւս կողմէ, հակառակ երկու շաբթուան քաղաքական տագնապին, Սուրիոյ խորհրդարանը երէկ նիստ դումարեց, թէեւ կառավարութեան անդամները բացակայ էին։ Նախորդ վարչապետ Ճէմիլ Մէրտամ խնդրեց ժողովէն ուրիշ նիստի մը մէջ լսել իր կառավարութեան գործունէութեան զեկուցումը։ Լուծիի Հաֆար, յաջորդ վարչապետը, բացատրեց թէ իր կառավարութեան գործակցութեան միակ նպատակը եղաւ 1936ի ֆրանքեւսուրիական դաշնագրին գործադրութիւնը։ Եւ աւելցուց.

— « Սուրիա կ'ուզէ ճշմարիտ զինակցութիւն մը։ Կը պահանջէ անկախութիւն եւ զինակցութիւնը Ֆրանսական մեծ ազգին։ Իսկ Ֆրանսայի շահը կը պահանջէ տալ այդ անկախութիւնը, որովհետեւ եթէ ան մեզի օգնէ, մենք պիտի կրնանք աւելցնել իր ազդեցութիւնը մօտաւոր Արեւելքի մէջ եւ զօրացնել իր դիրքը Միջերկրականի մէջ։ Դաշնագրին ընդունելութիւնը ամբողջ երկիրը պիտի դնէ մէկ ճակատի վրայ, պատրաստ՝ պայքարելու օտար քարոզութեանց դէմ, բոլոր միջոցներով » ։

Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, ժողովը մեծամասնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ հաւանութիւն կը յայտնէ երկրին մէջ սարքուած ընդհանուր զործադուլին, ի նպաստ դաշնագրին եւ զինակցութեան ։

Դամասկոս քաղաքը հանդարտ է։ Բազմաթիւ խանութներ վերաբացուած են։ Իսկ Հալէպի մէջ գործադուլը կատարեալ է։ Մարզպանը անհրաժեշտ իրաւասութիւնները տուաւ զօրքին, ապահովելու համար բարեկարգութիւնը ։

ՊԱՑՔԱՐԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՑ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵԻ

— oo —

Փոխադարձ վեղադրանքներ եւ ազդարարութիւններ

Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան կիսապաշտօնական օրկանը հրատարակեց ազդարարութիւն մը՝ ուղղուած Լեհաստանին, հակադնելու համարձակ «Գերմանիոյ բաղձանքներուն դիմադրելը վտանգաւոր է»։ «Արդէն ժամանակ մը լի վեր դէպքեր կը պատահին Լեհաստանի մէջ, որոնք նշան են թէ 1934 Յունուար 26ին Հիթլէրի եւ Փիլզուտսքիի միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը դժուած է որոշ շրջանակներու կողմէ։ Եթէ գերման մամուլը մինչեւ հիմա չատ չէ անդրադարձած այս դէպքերուն, պատճառը այն չէ որ անոնց արժէքը չընծայեր եւ կամ անոնք անկարեւոր են։ Այդ զգուշաւորութիւնը հետեւանք է այն յոյսին, թէ Գերմաններու դէմ արտայայտուած թշնամանքը ժամանակաւոր ազգ. մոլեռանդութենէ մը կը բխի եւ թէ չուտով ասոր պիտի յաջորդէ իրատես քաղաքականութիւնը։ Դժբախտաբար Գերմանիոյ յոյսերը չեն արդարանար, հակազդման քարոզութիւնը ոչ թէ չի նուազիր, այլ աճած է։ Մեր առաջնորդը՝ Հիթլէր աշխատած է փաստել թէ անկախ եւ հզօր Լեհաստան մը անհրաժեշտ է արեւելեան Եւրոպան խաղաղեցնելու համար։ Բայց եթէ Լեհերը իրենք այս տեսակէտին հակառակ են եւ չեն յարգեր Գերմաններու կեանքն ու պատիւը, այն ատեն Գերմանիան չատ պիտի ցաւի»։

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լեհական կառավարութիւնը գերման սպառնալիքին տուաւ իր առաջին պատասխանը, չարժման մէջ դնելով երկրին ելեւմուտքը ու ճարտարարուեստը։ Պատերուն վրայ փակցուեցան կառավարական ազդեր, որոնց մէջ ըսուած է թէ Լեհաստան կ'ընդարձակէ իր օդային ուժը, թէ յարձակողական եւ թէ պաշտպանողական նպատակներու համար։ Հրատարակուեցաւ նաեւ օդատորմիղի փոխադրութեան հրամանագիրը։ Փոխադրութեան պարտաւոր են մասնակցիլ բոլորը անխտիր, գործատէր ու աշխատաւոր։ Այս ձեւով պիտի գոյանայ 40 — 50 միլիոն սթերլինի գումար մը։

Բոլոր ռազմամթերքի ու օդանաւի գործարանները կը բանին օրական 24 ժամ։ Մօտ մէկ միլիոն մարդ զէնքի տակ է։ Ժողովուրդի գործունէութիւնը լարուած է բացառապէս ռազմական ուժերը կազմակերպելու։ Գերման դեսպան Ցոն Մոլթքէ, որ չատպով Պերլին դնաց եւ վերադարձաւ, տեսակցեցաւ արտաքին նախարար Պէքի հետ։ Տանցիկի մէջ ջղայնութիւն կը տիրէ։ Վախ կայ որ զայն Գերմանիոյ կցելու ներքին չարժում տեղի ունենայ, ինչ որ չատ վտանգաւոր է Լեհերու այսօրուան հոգեվիճակին առջեւ։ Իշխանութիւնները խիստ միջոցներ ձեռք առին որպէսզի հակազդման զրգռութիւնները չչարուհնուին։ Սակայն Լեհերն ալ աններող են, եթէ Գերմանները զրգռութիւններ կատարեն Տանցիկի ու Նըբանցքի մէջ։ Կածէթա Փոլսկա կը գրէ.— « Լեհաստան չի կրնար եւ պէտք չէ դառնայ Գերմանիոյ յաւելուածը դէպի Ռուսիա, ոչ ալ մենք կրնանք Սովէթներու յառաջապահը ըլլալ արեւելեան ու կեդրոնական Եւրոպայի մէջ։ Լեհաստան պէտք է վարէ թէ՛ Գերմանիայէն եւ թէ՛ Ռուսիոյ մութենէն անկախ քաղաքականութիւն մը»։

Հ.Յ.Դ.

Քարիզ

Ինիի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները Շաբաթ, 1 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 8,30ին Իլիսեան սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ։

Գաւառ

Սէնթ Անթուանի (Վալսէյի) «Մարզպետ» խումբի ընդհ. անդամական ժողովը 1 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8իդ 8ին, ընկեր Մարկոսեանեանցու բնակարանին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Մարսելիայի «Քրիստափոր» կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 2 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8,30ին «Շահիրիկեան» սրահին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

Մարսելիայի «Քրիստափոր» կոմիտէի ընկերական գասախօսական ժողովը 4 Ապրիլ, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին «Շահիրիկեան սրահին մէջ, պիտի դասախօսէ ընկ. Պ. Հէհիսեան, նիւթ՝ «Ի՞նչ է քաղաքական կուսակցութիւնը»։

Սէն Մորիսի «Ցառաջ» խումբի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին Շաբաթ, 1 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին, Չեկուցում՝ ընկ. Վ. Իշխանեանէ։

Լիոնի «Ռուբէ Գեւօ» խումբի ընկերական ժողովը 2 Ապրիլ, կիրակի, կ սօրէ վերջ ժամը 2,30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, 181 Ռուտ Լաֆայէթ։

Լիոնի «Մուսա-Լեռ» խումբին անդամները ժողովի կը հրաւիրուին 2 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 13, Quai Victor-Augagneur: Ներկայանալ անդամատետրով։

Վիլէնի Անի ենթակոմիտէին ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 2 ապրիլ կիրակի երեկոյ ժամը 8ին Ժաժակ ակումբը։ Ներկայ կ'ըլլայ Ընկեր Վ. Իշխանեան։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան կողմէ

2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պէնիկթաելեան սրահին մէջ

26, Rue Troyon, Sèvres

Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի Պ. Ղազարոս Դանիէլեանի

«ԱՐԻՒՆԻ ՄԷՋԷՆ ԱՐԵՒԻ ՑՈԼԸԲԸ» (5 արար 2 պատկեր)

Ղեկավարութեամբ ֆելինակին եւ տեզական կարող ուժերու

Կը խօսի Գնդապետ Տ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, 5 տարեկանէն վեր փոքրիկներու 2 ֆրանք։

Ֆր. Հ. Կ Խաչի տասնամեակը

Կը տօնուի Վիէնի մասնաճիւղին կողմէ, 1 Ապրիլ շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Ռ. Ազատ. սրահին մէջ։

Կը նախագահէ՝ Հ. Կ. ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ։ Կը խօսի Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն, եւ հայկական պարեր, Կ. Խաչի դպրոցի սանուհիներու կողմէ։ Հանդէսէն վերջ խնջոյք, ճոխ պիւֆէ։ Մուտք 2 ֆրանք ։

Պարահանդէս

Կազմակերպուած Լիոնի Պոլուի եւ Շրջ. Վերշ. Հայր. Միութեան կողմէ

1 Ապրիլ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս։ Maison Wattelbledի «Lugdunum» չքեղ սրահներուն մէջ, Լիոն։

Կը նուագէ Lugdunum «Jazz», զանազան պարերու յուցադրութեամբ։ Farandole acrobatique, bataille de boules, սէրփանթէն, քոթիյոն ։

Ճոխ պիւֆէ ։ Մուտք այրերու՝ 10 ֆրանք, կիներու՝ 8 ֆրանք ։

Տոմսերը կը ծախուին միութեան անդամներուն մօտ եւ հանդէսին օրը կիշէն ։

Դիտասան Թրագօշի բաներ. ներկայացումներ

Վալանսի մէջ.— 1 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ա. Ռ. սրահին մէջ

ՍԻՆԷՄԱՑԱՉԻ ՊԷՊՕ (10 գործ.)

կովկասեան երկսեռ պարողներ, Թառ

Լիոնի մէջ.— Նախաձեռնութեամբ Համախորբերդցիական Միութեան

2 Ապրիլ, կիրակի ժամը 3ին։ Նոյնը։

Տէսինի մէջ.— Հ. Ց. Դ. Տան մէջ, 2 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8,30ին։ Նոյնը։

ՑՈՒՇԱԼՏԵՍ

Ջ. Ո. ՄՈՒՐԻԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 3ին, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Բատէյի սրճարանին մէջ, մէթրօ Քատէյ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԻ Գղեի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 2 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2,30ին, Պար Արարա, 6 ռիւ տէ Փքթիթ Մառի։ Օրակարգի կարեւորութեան պատճառաւ կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Գ. Ցաւ պարեանի եւ պարագաներուն, Պ. Վահան ՆՇԱՆեանի եղերական մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 10 Մարտին, իր զինուորական պարտականութեան վրայ։

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վռամեան» կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Մ. Նաճարեանի եւ իր պարագաներուն, իրենց փոքրիկին դառնակսկիծ մահուան առթիւ։

×

Հ. Ց. Դ. Վալանսի «Քրիստափոր» կոմիտէն իր շրջանի բոլոր ընկերներուն կոչ կ'ուղղէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ՝ Տէր եւ Տիկին ընկ. Յորէն Բէք-Մկռեանի, իր զոքանչին ցաւալի մահուան առթիւ։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Անդլիոյ երկրապահ զօրքին թիւը կրկնապատկուեցաւ, բարձրանալով 340.000ի։ Պարտաւորիչ զինուորութեան խնդիրը մէկդի դրուած է առ այժմ։ Պ. Չէմպըլէն յայտարարեց թէ կառավարութիւնը չի խորհիր զինակցութեան մը հրաւիրել Ռ. Միութիւնը։— Կ'ըսուի թէ Էմմաեան եւ ներքին նախարարները պիտի հրաժարին, հակառակ ըլլալով Եւրոպայի հանդէպ յանձնառութիւններ ստանձնելու քաղաքականութեան։ Այս խմաստով ճառ մը խօսեցաւ Սըր Ճօն Սայմըն ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ վարչապետը Պերլին պիտի երթայ մօտերս։ Բոլոր աղբիւրները կը հաստատեն թէ Պուլկարիա կ'ուզէ ետ առնել Տոպրուճայի նահանգը, ճնշումի ենթարկելով Ռումանիան ։

Տ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ՇՔԵՂ ԿԵՐՊՈՎ

Կ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

եւ Ֆ. Կ. Խաչի տասնամեակ գործունէութիւնը

ԿԻՐԱԿԻ, 2 ԱՊՐԻԼ 1939, ԺԱՄԸ 15-24

AÉRO-CLUBԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **6, Rue Galilée** - métro Boissière

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ *ՏԻԿ. Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ *ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ*

Ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ Կ. Խաչի Մասնաճիւղի սիրողներու խումբը կը ներկայացնէ երկու զուարճալի

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԵՐԿՐԱՋԱՓԸ - ԴԻԱԿԸ ԵՒ ԱԳՌԱԻՆԵՐԸ

Գ'երգեն՝ Տիկ. **Le Roy** (Աղապէկեան) *եւ Պ. Մեհէտերեան*

Ջութակ՝ Տիկ. Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ ընկերակցութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

ցայտնի ուժերու մասնակցութեամբ, երգով ու պարով կը ներկայացուի

ՀԱՑ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՐՄՆԻՒԸ

որուն իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Տիկ. Ցակոբեան, Օր. Զաղեան եւ Օր. Կոստանեան, Պ.Պ. Մ. Ագնուորեան, Սրուանձտեան, Թառխէք Արգար, վրացի կինտօ եւ ուրիշներ։

ԸՆՏԻՐ ԺԱՄԸ — **Carlo-Canti** *ՄՈՒՏՔ* 10 *եւ* 20 *ֆրանք*

ԱԶՕՒԻՀԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Է ՃՈՒՆ ՈՒ ՀԱՄԵՂ ՊԻՏԱՆԻ

Գե արուես. բաժինը կը սկսի ճիշդ ժամը 3ին, կը խնդրուի ֆոտապահ ըլլալ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Փարիզի Հար. Շրջանի «Ցառաջդիմասիրաց» կոչմէ ի նպաստ իր վարժարանին

2 Ապրիլ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Գաշան, Ֆիսքանսէրի սրահին մէջ

Կը նախագահէ Ս. ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ — կը խօսի Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկին Ա. Ցակոբեան (*երգ*), Օր. Հրանոյշ Գազանճեան (*պար*), Օր. Ազատիւհի Գավէզեան (*երգ*), Պր. Ստեփան Դանիէլեան (*երգ*) Պր. Միհրան Գազանճեան (*ջութակ*), եւ Պր. Գարեգին (*Քառ*)։ Աշակերտութիւնը կ'երգէ ու կ'արտասանէ ։

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Հաղորդակցութեան միջոց.— Տանֆէր Րուշրոյէն առնել Բուլէնսանի դիծը ու իջնել Պանէօ կայարանը, որուն մօտ է Տիսքանսէրի սրահը ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

2 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՑ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Salle des Ingénieurs CivilsԻ ՄԷՋ

19, Rue Blanche, *Մէթր.* **Blanche** *կամ* **Trinité**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Առաջին անգամ ըլլալով, Մլըզայի մրցանակներու արժանացած հայ արհեստակիցներ, Նասրութեան Ներկայութեան պիտի յարդարեն կանանց մազերը, վերջին նորաձեւութեամբ որոնք պիտի ցուցադրուին արհեստակցական միութեան յայտնի անձերու կողմէ։ Ճոխ պիւֆէ, Գոթիյոն եւ Թոմպոլա։

Կէս գիշերէն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր մ'ուրախութեամբ ցուցակուած ARMANDINOի օրքեսթր ճագին։

Մուտք՝ 10 ֆրանք։

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 *եւ ժամադրութեամբ*

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐՈՒՐՈՑԾ - ԱՅԱՄՆԱՐՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՆ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Ձառաւօտները ժամադրութեամբ։

ՀԱՑՏԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Սգուաո Մոնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 *եւ* 5էն 7 *եւ ժամադրութեամբ*

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՕՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնէն, Փարիզէն եւ Փրակայէն կ'ուղարկենք՝ բրդեղէններ, կօշիկներ, ճերմակեղէններ, թրիքոներ եւայլն, ամենաժամ դիներով։ Կը տանձնենք նաեւ յանձախորդներու կողմէ դնուած ապրանքներու առաքումը։ Փափաքողներուն կը ղրկենք բրդեղէններու նմոյշները եւ մանրամասնութիւններ։

Կ'ուղարկենք դիւրատար (portatif) Underwood մեքենաներ։ Ռուսական տառերով, ամենաժամ դիներով ։

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber

Tél. Opéra 67-77

Le Gerant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Imprimerie A-DER (AGOPIAN)